

Moravan.

**Kalendář na rok přestupný
1860.**

Ročník devátý.

Nákladem Dědictví svatého Cyrilla a Methodia.

P o ř a d a t e l é :

Beneš Method Kulda a Jgnác Vurm.

• V • E R • L • A • G • E •

V kommissi u Nitsche a Grosse.

Tiskem dědiců R. Rohrerů.

Leden (měsíc tříkrálový) má 31 dní.

Polsky: **Styczeń.** Ilirsky: **Sečanj.** Slovinsky: **Prosijec.** Rusky: **Januar.**

Den měsíce	Den v týd.	Svátky a slavnosti církevní	Slunce		Čtvrtě měsíce a rozičné připomínky
			vý- chod	západ	
1	Neděle	Nový rok. Obřez. P.	7 58	4 10	Úplněk dne 8. v neděli o 4. hod. 29 min. večer. Ⓔ Poslední čtvrt v neděli dne 15. o 8. hod. 4 min. ráno. Ⓕ Nový měsíc dne 23. v pondělí o 1. hod. 23 min. ráno. Ⓖ Prvá čtvrt dne 31. v úterý o 6. hod. 17 min. ráno. Počasi mění Pán Bůh. Slunce vstupní do znamení vodníka (♊) v pátek dne 20. ledna o 7. hod. 39 m. večer. Dne 1. ledna kolik blav tolik smyslů, tolik také předsevzetí — dle povahy člověka buďto nestálých a vrkavých, buďto pevných a vytrvalých, mnoho planých přání a slibů, ale také hojnost ušlechtilých činův. — Na zjevení Páně připomíná a osvědčuje Církev sv. stejné právo a povolání všech národů slavnosti jazykovou v Římě dne napomenutí Páně: „Veselíky duch a chvála Hospodina. Moudří rolníci radi jsou se vespolek a sestavují v jednoty hospodářské, pahnám vyhybaji na sto kroků a čím rozdl mezi krčmou a hospodou. V krčmách se toliko tlachá a pije — v pořádné hospodě čtou se Hospodářské Noviny i jiné časopisy a rozbírají důležité otázky při zdravém rozumu. Mlasopustní choutky lomcují mysl nerozumných matek, kteréžto mnoho peněz vyhazují na šperky pro dcérky, aby je brzo prodaly pod čepec; ale v mnohých rodinách spravují se příslavně: Sedávej dčevčko v koutě, budeš-li bohdná najdou tě!“ Ku konci měsíce ledna slyšeti mnoho krásných výkladův o sv. Klementu; neboť k závěreč této měsíce vyzdvihl náš sv. Cyrillko stitěhož světe Božího z černého mote I. P. 861. Moravan táže se tu: jak oslavíme tisícleton panátku přestátného nálezu ostatkův svatoklementských rukou našeho apostola? —
2	Pondělek	Sv. Makaria, poust.	7 57	4 11	
3	Úterý	S. Genovefy, panny.	7 57	4 11	
4	Středa	S. Tita, biskupa.	7 57	4 12	
5	Čtvrtek	S. Telesfora, pap.	7 57	4 13	
6	Pátek	† S. 3 Králů, Zjev.	7 56	4 15	
7	Sobota	S. Valentina. Raj.	7 56	4 16	
Neděle první po Zjev. Páně. Když byl Pán Ježíš ve 12 letech. Luk. 2					
8	Neděle	S. Severina Nor.	7 55	4 17	Ned. 2. po Zjev. Páně. Slav. nejsv. jména Ježíš Luk. 2.
9	Pondělek	S. Marcelina. Jul.	7 55	4 19	
10	Úterý	S. Pavla, poust.	7 55	4 20	
11	Středa	S. Hygina, pap.	7 54	4 21	
12	Čtvrtek	S. Arnošta Arkadia.	7 54	4 22	
13	Pátek	† S. Veroniky. Hil.	7 53	4 24	
14	Sobota	S. Felixe, kněze.	7 53	4 25	
Ned. 2. po Zjev. Páně. Slav. nejsv. jména Ježíš Luk. 2.					
15	Neděle	S. Maury a Britty.	7 52	4 27	Ned. 3. po Zjev. Páně. Pán Ježíš uzdravil malomocného. Mat. 8.
16	Pondělek	S. Marcella, pap.	7 51	4 28	
17	Úterý	S. Antonína, poust.	7 51	4 30	
18	Středa	S. Prisky, pan. muč.	7 50	4 32	
19	Čtvrtek	S. Kanula, krále,	7 49	4 33	
20	Pátek	† S. Fab. a Šebesl.	7 48	4 34	
21	Sobota	S. Anežky, pan. m.	7 47	4 36	
Ned. 3. po Zjev. Páně. Pán Ježíš uzdravil malomocného. Mat. 8.					
22	Neděle	S. Vicencia, muč.	7 46	4 37	Ned. 4. po Zjev. Páně. Pán Jezis utišil bouři mořskou. Mat.
23	Pondělek	Zasnoubení P. Marie	7 45	4 39	
24	Úterý	S. Thimothea, bisk. m.	7 44	4 40	
25	Středa	Obrác. sv. Pavla.	7 43	4 42	
26	Čtvrtek	S. Polikarpa, bisk.	7 42	4 44	
27	Pátek	† S. Jana Zlatoust.	7 41	4 45	
28	Sobota	S. Karla Velk.	7 40	4 47	
Ned. 4. po Zjev. Páně. Pán Jezis utišil bouři mořskou. Mat.					
29	Neděle	S. Františka Sal.	7 39	4 49	
30	Pondělek	S. Martiny, panny.	7 38	4 51	
31	Úterý	S. Petra Nolasky.	7 36	4 52	

Únor (měsíc hromniční) má 29 dní.

Polsky: Luty. Ilirsky: Veljača. Slovinsky: Svečan. Rusky: Februar.

Den měsíce	Den v týd.	Svátky a slavnosti církevní.	Slunce		Čtvrté měsíce rozličné připomínky
			vý- chod	západ	
1	Středa	S. Jgnacia, biskupa.	7 34	4 55	Uplněk dne 7. v úterý o 3. hod. 41 min. ráno.
2	Čtvrtek	S. Jgnacia, biskupa.	7 32	4 56	
3	Pátek	S. Blažeje, biskupa.	7 31	4 58	
4	Sobota	S. Veroniky.	7 29	5 0	
Ned. Devítka (Septua.) dne nejméně dělnky Mat.			Hosp. tř.		Poslední čtvrt dne 13. v pondělí o 7. hod. 57 min. večer.
5	Neděle	S. Agathy, Frant.	7 28	5 1	● Nový měsíc dne 21. v úterý o 8. hod. 45 min. večer.
6	Pondělek	S. Doroty, panny.	7 26	5 5	● Prvá čtvrt dne 29. ve středu o 9. hod. 1 min. večer.
7	Úterý	S. Romualda, opata.	7 25	5 6	
8	Středa	S. Jana z Mathy.	7 23	5 7	
9	Čtvrtek	S. Apolonie, p.	7 22	5 8	
10	Pátek	† S. Scholast., jept.	7 20	5 10	Slunce vstoupí do znamení ryby (♈) v neděli dne 19. února o 10. hod. 13. min. předpol.
11	Sobota	S. Eufrosiny, panny.	7 18	5 11	
Ned. 1. po Devít. (Sex. times) Slovo Boží jako meno Luk.					
12	Ned. 1.	S. Eulalie, panny.	7 17	5 13	Svadba zřízená podle třetího svazku Budička tak se zalíbila, že ti, kdo již jsou zavázáni stavem manželským, hojně se tobo pykají, že té kněžky nestávalo, když měli veselí. O družičkách a mládencích chvalitebně jsou teč v celém okolí jak krásně z Budička odřikávali a zpívali! — Pošetilci zastavují hádru a vydlužují na nové šaty u židů, aby mohli důstojného (?) podílu bráti na radovánkách masopustních, kteréž se však brzo obrátí v žalost. Rozbafní rodičové také povolí svým milým dítčím nějakou slušnou zábavu; ale napřed prohlídají své kapse a pšíný vedou pak dozor.
13	Pondělek	S. Kateřiny Ricci.	7 15	5 15	
14	Úterý	S. Valentina, kněze.	7 13	5 16	
15	Středa	S. Faustina a Jovit.	7 12	5 18	
16	Čtvrtek	S. Juliany, pan.	7 10	5 20	
17	Pátek	S. Juliana a spol.	7 8	5 21	
18	Sobota	S. Flaviana Simeon.	7 6	5 23	
Ned. 2. po Devít. (Sex. times) Slovo Boží jako meno Luk.					
19	Ned. 2.	S. Mansveta, Gabina.	7 5	5 24	Dne 14. února ve všech rodinách činí se nábožné připomínky ke ctí svatého Cyrilla, jenž téhož dne se byl veslavě nebeské octnul, národ slovanaký dříve odevzdav pěti bratrově. Na popelečnou středu podává se příležitost rozmyšletí o marnosti světa a zasnětití se skroucenou myslí Bohu svému.
20	Pondělek	S. Eucharie, biskupa.	7 3	5 26	
21	Úterý	S. Eleona.	7 1	5 28	
22	Středa	Popelec. Síd. s. Pet.	6 59	5 29	
23	Čtvrtek	† S. Petra Dam.	6 57	5 31	
24	Pátek	† S. Matěje apost.	6 55	5 33	
25	Sobota	† S. Valburgy, pan.	6 53	5 34	
Ned. 3. po Devít. (Sex. times) Slovo Boží jako meno Luk.					
26	Ned. 3.	S. Alexandra.	6 51	5 36	
27	Pondělek	† S. Leandra, bisk.	6 50	5 37	
28	Úterý	† S. Osvalda Fokas.	6 48	5 39	
29	Středa	. Suchý den.	6 46	5 41	

Březen (měsíc postní) má 31 dní.

Polsky: Marzec. Ilirsky: Ožujak. Slovinsky: Sušec. Rusky: Mart.

Den měsíce	Den v týd.	Svátky a slavnosti církevní.	Slunce		Čtvrté měsíce a rozličné připomínky.
			vý- chod	západ	
			h. m.	h. m.	
1	Čtvrtek	† S. Albina, biskup.	6 44	5 42	Úplněk dne 7. ve středu o 1. hod. 50 min. večer.
2	Pátek	S. Simplicia, p.	6 42	5 44	
3	Sobota	† S. Kunbuty, cis.	6 40	5 45	
Neděle 2 postní (Reminiscere). Proměna Christa Pána. Mat. 17.					
4	Pondělí	S. Kazimira, Adriana.	6 38	5 47	Poslední čtvrt dne 14. ve středu o 10. hod. 15 min. ráno.
5	Pondělík	† S. Eusebia.	6 36	5 49	
6	Úterý	† S. Bedřicha, kláš.	6 34	5 50	
7	Středa	† S. Tomáše Akv.	6 32	5 52	Nový měsíc dne 22. ve čtvr- tek o 3. hod. 3 min. večer.
8	Čtvrtek	† S. Jana Božího.	6 29	5 53	
9	Pátek	S. Cyrila a Meth.	6 27	5 55	
10	Sobota	† S. 40 mučedníků	6 25	5 56	Prvá čtvrt dne 30. v pátek o 7 hod 58 min. večer.
Neděle 3. postní (Kyřhavna. O.) P Je- vymítal d. bo. sv. Luk. 11.					
11	Nedělí	S. Anjely. Heraklia.	6 23	5 58	Slunce vstoupí do znamení skopce (♈) v úterý dne 20. března o 10. hod. 4 min. ráno. Začátek jara.
12	Pondělík	† S. Řehoře Vel.	6 21	5 59	
13	Úterý	† S. Rosiny, pan.	6 19	6 1	
14	Středa	† S. Mathidy, cis.	6 17	6 2	
15	Čtvrtek	† S. Longina, m.	6 15	6 4	
16	Pátek	S. Heriberta, b.	6 13	6 5	
17	Sobota	† S. Gertrudy, p.	6 11	6 7	
Neděle 4. postní (Gruze. L. ta. P. Ji- s nasytn. n. Jan 6)					
18	Pondělí	S. Eduarda, krále.	6 9	6 8	Každý poutivý a rozumový křesťan vynakládá vátnou dobu postní ku spasení své duše; pro- česť se nikdo netrpí noční touhy a celá rodina zasedá si u večer vůkol hospodáře, jenž máje roz- loženou knihu svatou před sebou koná povinnosti otcovské. V kré- mích prázdných dáběl hněvem inte, an ss. Cyrill a Method v nebi ra- dosti plesají nad zbožností slo- vanského lidu, jenž se k tisíc- leté slavnosti jejich příchodu na Velehrad tak obětivě připravuje, a po ostatcích jejich tak srdečně tonží. Údny našeho Dědictví do- mívají se, zavdčují se sv. apošto- lům nejvíce a prokázati jim účtu skutkem, když mu nových udův získají.
19	Pondělík	† S. Josefa pěstouna.	6 7	6 10	
20	Úterý	† S. Joachima.	6 4	6 12	
21	Středa	† S. Benedikta.	6 2	6 13	
22	Čtvrtek	† S. Oktaviana.	6 0	6 15	
23	Pátek	S. Otha, bisk.	5 58	6 16	
24	Sobota	† S. Gabriele, archa.	5 56	6 18	
Neděle 5. postní (Mart. In. Juda vos. nde mne z hradu tr. t. J.					
25	Pondělí	S. Věstev. P. Mar.	5 54	6 19	Modlitbami a zpěvem pro- měňují se přibytky křesťanské ve stánky Hospodinovy, na nichžto spočívá počeňování nebeské. O sv. Josefa ozvaťojí řemesl- níci, co praví Hospodin: „Pomni, abys den sváteční světli.“ Stožit pak cechům ku veliké cti, že spolky tovaryšské podporují, modré pondělí nepé- stují a se do nových průmy- slových poměrův čítáním Posla z Prahy, Moravských Novin a Průmyslové Školy vpra- vují. Dne 25ho března koť se každá duše katolická v pokorě vté- lenému Slovu.
26	Pondělík	† S. Emanuela. Iren.	5 52	6 21	
27	Úterý	† S. Ruperta.	5 50	6 22	
28	Středa	† S. Guntrama.	5 48	6 24	
29	Čtvrtek	† S. Eustachia.	5 45	6 25	
30	Pátek	7bolestné P. Mar.	5 43	6 26	
31	Sobota	† S. Amosa.	5 41	6 28	

Duben (měsíc velikonoční) má 30 dní.

Polsky: Kwiecień. Nirsky: Travanj. Slovinsky: Mali traven. Ruský: Aprelj

Den měsíce	Den v týdnu	Svátky a slavnosti církevní	Slunce				Čtvrtě měsíce a rozličné připomínky
			vý- chod	západ			
					h.	m.	
Neděle května. P. Ježíš na oslavu slavně jede do Jeruzalema. Mat. 28.							Úplňok dne 5. ve čtvrtku o 11. hod. 3 min. večer.
1	Neděle	S. Huga, biskupa.	5 39	6 29			☾ Poslední čtvrt dne 13. v pátek o 2. hod. 40 min. ráno.
2	Pondělek	† S. Františka z P.	5 37	6 31			☼ Nový měsíc dne 21. v sobotu o 6. hod. 51 min. ráno.
3	Úterý	† S. Richarda, bisk.	5 35	6 32			☾ Prvá čtvrt dne 28. v sobotu o 3. hod. 42 min. večer.
4	Středa	† S. Isidora. Ambrož.	5 33	6 34			
5	Čtvrtek	† Zelený čtvrtek.	5 31	6 35			
6	Pátek	† Veliký pátek.	5 29	6 37			
7	Sobota	† Bílá sobota.	5 27	6 38			
Rozl. hod velikonoční. Pán Ježíš vstal z mrtvých. Mark. 16.							Slunce vstoupí do znamení býka (♉) ve čtvrtek dne 19. dubna o 10. hod. 6 min. večer.
8	Neděle	Neděle velikonoční	5 25	6 40			Na květnou neděli to bylo, když sv. Method, unaven apostolováním a věkem sečlým se svým stádem a kněstvem slavně se rozloučil, v chrámě Velehradském předpověděl, že třetího dne umře. Nad míra dojemnou událost tuto majíce na zřeteli, ověnčují nábožní rodáci na květnou neděli obraz ss. Cyrilla a Methodia zinozeněním a stěnami vonnými. Upomínkami na smrti apostolovu připravena a prouknuta duše křesťanská ocitšví se od kalův hříšných, pozítiv skroučené chleb života na zelený čtvrtek, aby na hod velikonoční radostně mohla propřevováti: „Alleluja.“ An Cirkev sv. slavnosti velikonoční nešťastným Lazarův volá z hrobů nepravosti a hříchův, připomíná měnivý duben na vřikavost a nestálost lidskou. Trpka jest to jistě „zkušenosť, že pčinu lidská bývá klamná — ba i zrádná. — Rolníci při pracích polních bolestně nesouce rozkouskovanost posemekův, toužebně přemítají v myslí a důvěrném hovoru o příkladu Záhlnickém. „Sečlování roli“ učiněno hestem rozmyslných a probuzených hospodářů. Bůh jim počkne! a naprav těch, kteří Hkají: nic nového nezačínáme! a starého se dráme.
9	Pondělek	Pondělek Velikonocí	5 23	6 41			
10	Úterý	S. Ezechiele, pro.	5 21	6 43			
11	Středa	S. Lva I., papeže.	5 19	6 44			
12	Čtvrtek	S. Zena. Julia.	5 17	6 46			
13	Pátek	† S. Herimengilda.	5 15	6 47			
14	Sobota	S. Tiburcia a Val.	5 13	6 49			
Neděle 1. po Velikonoci. P. Ježíš vstal zavěšenými dvěma. Jan 20.							
15	Neděle	S. Anastasia. Kres.	5 11	6 50			
16	Pondělek	S. Turibia, biskupa.	5 9	6 52			
17	Úterý	S. Rudolfa. Anicet.	5 7	6 53			
18	Středa	S. Apollonia muž.	5 5	6 55			
19	Čtvrtek	S. Lva IX., papeže.	5 3	6 56			
20	Pátek	† S. Anežky. Mar.	5 1	6 57			
21	Sobota	S. Anselma, bis.	4 59	6 59			
Neděle 2. po Velikonoci. Já jsem pastýř dobrý. Jan 10.							
22	Neděle	S. Sotera a Kaja.	4 57	7 1			
23	Pondělek	S. Vojtěcha, bisk.	4 55	7 2			
24	Úterý	S. Jiří, rytíře a muž.	4 54	7 3			
25	Středa	S. Marka, evangel.	4 52	7 5			
26	Čtvrtek	S. Kleta a Marcellina.	4 50	7 6			
27	Pátek	† S. Anastasia, pap.	4 48	7 8			
28	Sobota	S. Vitaliska, muž.	4 46	7 9			
Neděle 3. po Velikonoci. Maliko a neuzrite mne. Jan 11.							
29	Neděle	S. Petra Veronsk.	4 45	7 11			
30	Pondělek	S. Kateřiny Sienské.	4 43	7 12			

Úplňák dne 5. ve čtvrtce o 11. hod. 3 min. večer.

❶ Poslední čtvrt dne 13. v pátek o 2. hod. 40 min. ráno.

❷ Nový měsíc dne 21. v sobotu o 6. hod. 51 min. ráno.

❸ Prvá čtvrt dne 28. v sobotu o 3. hod. 42 min. večer.

Slunce vstoupí do znamení byka (♉) ve čtvrtek dne 19. dubna o 10. hod. 6 min. večer.

Na květnou neděli to bylo, když sv. Method, unaven apo-
stolováním a věkem sešlý se svým
stádem a kněžstvem slavně se
rozloučiv, v chrámě Velehrad-
ském předpověděl, že třetího
dne umře. Nad míra dojemnou
událost tuto majice na zřeteli,
ověnucí nábožní rodáci na kvě-
tnou neděli obraz sv. Cyrilla a
Methodia zinozelem a řádk-
kami vonnými. Upomínkami na
smrti apostolovu připravena a
prouknuta duše křesťanská ocit-
tívši se od kalův hříšných, po-
žívá skroušené chleba života na
zelený čtvrtek, aby na hod veli-
konoční radostně mohla pro-
zpěvovati: „Alleluja.“ An Cir-
kev sv. slavnosti velikonoční
nešťastných Lazarův volá z hrobů
nepravosti a hříchův, připomíná
měnivý duben na vřikavost a
nešťastnost lidskou. Trpka jest to
zajisté „zkoušenost, že přízení lidská
bývá klamná — ba i zrádná. —
Rolníci při pracích polních bo-
lesně nesouce rozkouskova-
nost posevinkův, toužebně př-
emítají v myslí a důvěrně ho-
voru o příkladu Záhlinickém.
„Sčelování rolí“ učiněno he-
slem rozmyslných a probuzených
hospodářův. Bůh jim počknej a
naprav těch, kteří Mkají: nic no-
vého nezačínámež a starého se
dráme.

Květen (měsíc Mariánský) má 31 dní.

Polsky: Maj. Ilirsky: Svibanj. Slovinsky: Velki traven. Rusky: Maj.

Den měsíce	Den v týd.	Svátky a slavnosti církevní	Slunce				Čtvrté měsíce a rozličné připomínky
			východ		západ		
			h.	m.	h.	m.	
1	Úterý	S. Filipa a Jakoba.	4	41	7	13	☉ Úplněk dne 5. v sobotu o 8. hod. 8 min. ráno. ☾ Poslední čtvrt dne 12. v sobotu o 8. hod. 23. min. večer. ☼ Nový měsíc dne 20. v neděli 7. hod. 52 min. večer. ☼ Prvá čtvrt dne 27. v neděli o 9. hod. 10 min. večer. Slunce vstoupí do znamení blíženců (II) v neděli dno 20. května o 10. hod. 6 min. večer. Květen zasvěcen rodičce Páně, jisto ku cti se ozdobují po celý měsíc mariánské oltáře a podnikají velebné pobožnosti májové. Rozjatena a kvetoucí příroda ozývá se zpěvem milovděkého ptáctva i dobrých lidí. Kde zpěvu uctává, tam se cnost postrádá! — Msta mariánská kynou přivětivě valným zastupům zbožného lidu našeho, jenž vroucí liskou k matce Boží lne. Neuf vlastní, není kraje, jenž se počtem stánkův mariánských Moravě vyrovná, a Slovan zakládá si nemálo na to, že sluje nejvěrnějším ctitelem panny Marie. Mezi poutními místy vyniká ovšem památnost i důstojnost divotvorný Hostýn. Sloušit pak ku veliké chvále zbožným rodákům, že také ku hrobu Methodovu putovali neopomíjí. Každým rokem totiž zrůstá počet poutníkův velehradských, ba pouté velehradské a svatohostýnské splyvají v jedno; neboť kdo se vydá na cestu k sídlu Methodovu, toho užti zajisté i hora hostýnská, a kdo si vytknul svůj cíl na Hostýn, zajde si milerád také na Velehrad!
2	Středa	S. Sigmund. Athanas.	4	39	7	15	
3	Čtvrtek	Nalezení sv. kříže.	4	38	7	16	
4	Pátek	S. Floriana, m.	4	36	7	18	
5	Sobota	S. Pia V., papeže.	4	35	7	19	
Neděle po Velikonoši. Jdu k tomu, kým rýz mne pos. Jan 16.							
6	Neděle	S. Jana z Damasku.	4	33	7	21	☉ Úplněk dne 5. v sobotu o 8. hod. 8 min. ráno. ☾ Poslední čtvrt dne 12. v sobotu o 8. hod. 23. min. večer. ☼ Nový měsíc dne 20. v neděli o 7. hod. 52 min. večer. ☼ Prvá čtvrt dne 27. v neděli o 9. hod. 10 min. večer. Slunce vstoupí do znamení blíženců (II) v neděli dne 20. května o 10. hod. 6 min. večer. Květen zasvěcen rodičce Páně, jisto ku cti se ozdobují po celý měsíc mariánské oltáře a podnikají velebné pobožnosti májové. Rozjatena a kvetoucí příroda ozývá se zpěvem milovděkého ptáctva i dobrých lidí. Kde zpěvu uctává, tam se cnost postrádá! — Msta mariánská kynou přivětivě valným zastupům zbožného lidu našeho, jenž vroucí liskou k matce Boží lne. Neuf vlastní, není kraje, jenž se počtem stánkův mariánských Moravě vyrovná, a Slovan zakládá si nemálo na to, že sluje nejvěrnějším ctitelem panny Marie. Mezi poutními místy vyniká ovšem památnost i důstojnost divotvorný Hostýn. Sloušit pak ku veliké chvále zbožným rodákům, že také ku hrobu Methodovu putovali neopomíjí. Každým rokem totiž zrůstá počet poutníkův velehradských, ba pouté velehradské a svatohostýnské splyvají v jedno; neboť kdo se vydá na cestu k sídlu Methodovu, toho užti zajisté i hora hostýnská, a kdo si vytknul svůj cíl na Hostýn, zajde si milerád také na Velehrad!
7	Pondělek	S. Stanislava, bisk.	4	31	7	22	
8	Úterý	Zjevení sv. Michaela.	4	30	7	24	
9	Středa	S. Řehoře Nazian.	4	28	7	25	
10	Čtvrtek	S. Isidora. Antonína.	4	27	7	26	
11	Pátek	† S. Mamerta, b.	4	25	7	28	
12	Sobota	S. Pankrácía, muč.	4	24	7	29	
Neděle po Velikonoši. Ruděle ch. Z. pros. Otec Jan 16.							
13	Neděle	Sv. Servacia, biskup.	4	23	7	30	☉ Úplněk dne 5. v sobotu o 8. hod. 8 min. ráno. ☾ Poslední čtvrt dne 12. v sobotu o 8. hod. 23. min. večer. ☼ Nový měsíc dne 20. v neděli o 7. hod. 52 min. večer. ☼ Prvá čtvrt dne 27. v neděli o 9. hod. 10 min. večer. Slunce vstoupí do znamení blíženců (II) v neděli dne 20. května o 10. hod. 6 min. večer. Květen zasvěcen rodičce Páně, jisto ku cti se ozdobují po celý měsíc mariánské oltáře a podnikají velebné pobožnosti májové. Rozjatena a kvetoucí příroda ozývá se zpěvem milovděkého ptáctva i dobrých lidí. Kde zpěvu uctává, tam se cnost postrádá! — Msta mariánská kynou přivětivě valným zastupům zbožného lidu našeho, jenž vroucí liskou k matce Boží lne. Neuf vlastní, není kraje, jenž se počtem stánkův mariánských Moravě vyrovná, a Slovan zakládá si nemálo na to, že sluje nejvěrnějším ctitelem panny Marie. Mezi poutními místy vyniká ovšem památnost i důstojnost divotvorný Hostýn. Sloušit pak ku veliké chvále zbožným rodákům, že také ku hrobu Methodovu putovali neopomíjí. Každým rokem totiž zrůstá počet poutníkův velehradských, ba pouté velehradské a svatohostýnské splyvají v jedno; neboť kdo se vydá na cestu k sídlu Methodovu, toho užti zajisté i hora hostýnská, a kdo si vytknul svůj cíl na Hostýn, zajde si milerád také na Velehrad!
14	Pondělek	S. Bonifácia, m.	4	21	7	32	
15	Úterý	S. Zofie mučen.	4	20	7	33	
16	Středa	S. Jana Nepom.	4	19	7	34	
17	Čtvrtek	Amchvestoupem P.	4	17	7	36	
18	Pátek	S. Venancia, muč.	4	16	7	37	
19	Sobota	S. Iva. Petra Cílest.	4	15	7	40	
Neděle po Velikonoši. Když připle utěsšel. Jan 16.							
20	Neděle	S. Bernardina Sien.	4	14	7	40	☉ Úplněk dne 5. v sobotu o 8. hod. 8 min. ráno. ☾ Poslední čtvrt dne 12. v sobotu o 8. hod. 23. min. večer. ☼ Nový měsíc dne 20. v neděli o 7. hod. 52 min. večer. ☼ Prvá čtvrt dne 27. v neděli o 9. hod. 10 min. večer. Slunce vstoupí do znamení blíženců (II) v neděli dne 20. května o 10. hod. 6 min. večer. Květen zasvěcen rodičce Páně, jisto ku cti se ozdobují po celý měsíc mariánské oltáře a podnikají velebné pobožnosti májové. Rozjatena a kvetoucí příroda ozývá se zpěvem milovděkého ptáctva i dobrých lidí. Kde zpěvu uctává, tam se cnost postrádá! — Msta mariánská kynou přivětivě valným zastupům zbožného lidu našeho, jenž vroucí liskou k matce Boží lne. Neuf vlastní, není kraje, jenž se počtem stánkův mariánských Moravě vyrovná, a Slovan zakládá si nemálo na to, že sluje nejvěrnějším ctitelem panny Marie. Mezi poutními místy vyniká ovšem památnost i důstojnost divotvorný Hostýn. Sloušit pak ku veliké chvále zbožným rodákům, že také ku hrobu Methodovu putovali neopomíjí. Každým rokem totiž zrůstá počet poutníkův velehradských, ba pouté velehradské a svatohostýnské splyvají v jedno; neboť kdo se vydá na cestu k sídlu Methodovu, toho užti zajisté i hora hostýnská, a kdo si vytknul svůj cíl na Hostýn, zajde si milerád také na Velehrad!
21	Pondělek	S. Felixe, kapucina.	4	13	7	41	
22	Úterý	S. Julie pan., muč.	4	12	7	42	
23	Středa	S. Desideria, biskupa.	4	11	7	43	
24	Čtvrtek	S. Johanny, manž.	4	10	7	45	
25	Pátek	S. Urbana. Řehoře.	4	9	7	46	
26	Sobota	S. Filipa Nerej.	4	8	7	47	
Boží hod svatodusem. Miluje-li kdo mne Jan 14.							
27	Neděle	Ned. svatodusem	4	7	7	48	☉ Úplněk dne 5. v sobotu o 8. hod. 8 min. ráno. ☾ Poslední čtvrt dne 12. v sobotu o 8. hod. 23. min. večer. ☼ Nový měsíc dne 20. v neděli o 7. hod. 52 min. večer. ☼ Prvá čtvrt dne 27. v neděli o 9. hod. 10 min. večer. Slunce vstoupí do znamení blíženců (II) v neděli dne 20. května o 10. hod. 6 min. večer. Květen zasvěcen rodičce Páně, jisto ku cti se ozdobují po celý měsíc mariánské oltáře a podnikají velebné pobožnosti májové. Rozjatena a kvetoucí příroda ozývá se zpěvem milovděkého ptáctva i dobrých lidí. Kde zpěvu uctává, tam se cnost postrádá! — Msta mariánská kynou přivětivě valným zastupům zbožného lidu našeho, jenž vroucí liskou k matce Boží lne. Neuf vlastní, není kraje, jenž se počtem stánkův mariánských Moravě vyrovná, a Slovan zakládá si nemálo na to, že sluje nejvěrnějším ctitelem panny Marie. Mezi poutními místy vyniká ovšem památnost i důstojnost divotvorný Hostýn. Sloušit pak ku veliké chvále zbožným rodákům, že také ku hrobu Methodovu putovali neopomíjí. Každým rokem totiž zrůstá počet poutníkův velehradských, ba pouté velehradské a svatohostýnské splyvají v jedno; neboť kdo se vydá na cestu k sídlu Methodovu, toho užti zajisté i hora hostýnská, a kdo si vytknul svůj cíl na Hostýn, zajde si milerád také na Velehrad!
28	Pondělek	Por. svatodusem.	4	6	7	49	
29	Úterý	S. Maximina, biskupa.	4	5	7	50	
30	Středa	Suchý den. S. Ford.	4	4	7	51	
31	Čtvrtek	S. Petronilly pan.	4	4	7	52	

Červen (měsíc Božího Těla) má 30 dní.

Polsky: Czerviec. Nírsky: Lipanj. Slovinsky: Rožnik. Rusky: Junij.

Den měsíce	Den v týd.	Svátky a slavnosti církevní	Slunce				Čtvrtě měsíce a rozičné připomínky	
			východ		západ			
			h.	m.	h.	m.		
1	Pátek	S. Juvencia Fortu.	4	3	7	53	Úplněk dne 3. v neděli o 6. hod. 52 min. večer.	
2	Sobota	† S. Erazima, m.	4	2	7	54		
N o v ý m ě s í c								
3	Neděle	N. sv. Trojice, S. Kl., k.	4	2	7	55	Poslední čtvrt dne 11. v pondělí o 2. hod. 11 minut večer.	
4	Pondělek	S. Kvirina, mučen.	4	1	7	56		
5	Úterý	S. Bonifácia, biskup.	4	0	7	56	Nový měsíc dne 19. v úterý o 6. hod. 29. minut ráno. Prvá čtvrt dne 26. v pondělí o 1. hod. 42 minut ráno.	
6	Středa	S. Norberta, biskup.	4	0	7	57		
7	Čtvrtek	D. Boží Těla. S. Rob.	3	59	7	58	Slunce vstoupí do znamení raka (♋) dne 21. června o 6. hod. 41 minut ráno. Začátek leta.	
8	Pátek	S. Medarda, bisk.	3	59	7	59		
9	Sobota	S. Prima a Felicit.	3	59	7	59	Život besední vystěhoval se z těsných, zimních přibytků do Boží přírody a rozšířil stánky své pod košatými lipami. Tu se provádějí krásné zpěvy a hry, tu vykládají ctihodné stařeny prostomilé pohádky a pověsti národní, tu se nedělá dobou po službách Božích vede hovor o moudrých opravách průmyslových i hospodářských. Ve stínu stromovéma zasadají si totiž letní dobou pokročilí rolníci a řemeslníci a Novinami aneb s poučnou nějakou knihou v ruce, aby srdce své blechtili a rozum oševcovali.	
N o v ý m ě s í c								
10	Neděle	S. Markéty, králov.	3	59	8	0		
11	Pondělek	S. Barnabáše, apost.	3	58	8	1	Slončík lidu našemu ke cti, že ho sábsava v smrdutých krémách a duchomorných vinopalnách netěší, a hude mu zajisté k velkému užítku, že se ve vzdělávatelných spisích rád kochá.	
12	Úterý	S. Jana z Fakund.	3	58	8	1		
13	Středa	S. Antonína Paduansk.	3	58	8	2	O SS. Petru a Pavlu bývá svatyně velehradská naplněna zhořnými poutky, a každý katolík přemýšlí těchto dne o hoji, jakýž brány pekelné márné vedou proti skále Petrově. V rodinách i chrámech konají se modlitby za jednotu a vítězství Církve sv.	
14	Čtvrtek	S. Basilia Velkého.	3	58	8	2		
15	Pátek	S. Víta. Srdce Jež.	3	58	8	3	Slován katolík těžce nese rozdrcenost náboženskou svého národu vroucným volá hlasem: Svati Cyrille a Methode, orodujte za nás!	
16	Sobota	S. Benna. S. Františ.	3	58	8	3		
N o v ý m ě s í c								
17	Neděle	S. Rajnera, zpěváka.	3	58	8	4	Slončík lidu našemu ke cti, že ho sábsava v smrdutých krémách a duchomorných vinopalnách netěší, a hude mu zajisté k velkému užítku, že se ve vzdělávatelných spisích rád kochá.	
18	Pondělek	S. Marka a Marc.	3	58	8	4		
19	Úterý	S. Gervasia a Prot.	3	58	8	4	O SS. Petru a Pavlu bývá svatyně velehradská naplněna zhořnými poutky, a každý katolík přemýšlí těchto dne o hoji, jakýž brány pekelné márné vedou proti skále Petrově. V rodinách i chrámech konají se modlitby za jednotu a vítězství Církve sv.	
20	Středa	S. Silvera, papež.	3	58	8	5		
21	Čtvrtek	S. Aloisia z Gonz.	3	58	8	5	Slován katolík těžce nese rozdrcenost náboženskou svého národu vroucným volá hlasem: Svati Cyrille a Methode, orodujte za nás!	
22	Pátek	S. Pavlina, bisk.	3	58	8	5		
23	Sobota	S. Agripiny, muč.	3	59	8	5	Slončík lidu našemu ke cti, že ho sábsava v smrdutých krémách a duchomorných vinopalnách netěší, a hude mu zajisté k velkému užítku, že se ve vzdělávatelných spisích rád kochá.	
N o v ý m ě s í c								
24	Neděle	S. Jana křestitele.	3	59	8	5		
25	Pondělek	S. Prospera, bisk.	3	59	8	5	Slončík lidu našemu ke cti, že ho sábsava v smrdutých krémách a duchomorných vinopalnách netěší, a hude mu zajisté k velkému užítku, že se ve vzdělávatelných spisích rád kochá.	
26	Úterý	S. Jana a Pavla.	4	0	8	5		
27	Středa	S. Ladislava, krále.	4	0	8	5	O SS. Petru a Pavlu bývá svatyně velehradská naplněna zhořnými poutky, a každý katolík přemýšlí těchto dne o hoji, jakýž brány pekelné márné vedou proti skále Petrově. V rodinách i chrámech konají se modlitby za jednotu a vítězství Církve sv.	
28	Čtvrtek	† S. Lva H., pap.	4	1	8	5		
29	Pátek	S. Václava, k.	4	1	8	5	Slován katolík těžce nese rozdrcenost náboženskou svého národu vroucným volá hlasem: Svati Cyrille a Methode, orodujte za nás!	
30	Sobota	Památka sv. Pavla.	4	2	8	5		

Červenec (měsíc apostolský) má 31 dní.

Polsky: Lipiec. Ilirsky: Šarpanj. Slovinsky: Mali Serpan. Rusky: Julij.

Den měsíce	Den v týd.	Svátky a slavnosti církevní	Slunce				Čtvrté měsíce a rozličné připomínky
			vý- chod		západ		
			h.	m.	h.	m.	
Neděle po sv. Duchu. Nebode-li bojnější spravedlnost vaše. Mat. 5.							Úplněk dne 8. v úterý o 5. hod. 18 minut ráno.
1 Nede		S. Theobalda, poust.	4	2	8	5	☾ Poslední čtvrt dne 11. v úterý o 7. hod. 4 minut ráno.
2 Pondělek		Navští. P. Marie.	4	3	8	4	
3 Úterý		S. Eulogia. Heliodora.	4	4	8	4	☉ Nový měsíc dne 18. ve středu o 3. hod. 26 minut večer.
4 Středa		S. Prokopa, opata.	4	4	8	4	
5 Čtvrtek		S. Cyrilla. Viléma.	4	5	8	3	☾ Prvá čtvrt dne 25. ve středu o 6. hod. 46 minut ráno.
6 Pátek		S. Isaiáše, pror.	4	6	8	3	
7 Sobota		S. Vilibalda, bisk.	4	7	8	2	
Neděle po sv. Duchu. P. Ježíš nasytil 4000 mužův na pou. Mark. 8.							Slunce vstoupí do znamení lva (♌) v neděli dne 22. července o 5. hod. 34 minut večer.
8 Ned		S. Kiliana, biskupa.	4	8	8	1	Srpy se kuji a naděje na teč požehanou radostí naplňuje srdce rolníkův. Plesající a veselé písně prospěvující vycházejí tenci do pole. Mnoho teče potu ale také nemálo se pronáší slušných žertův a pravdivost přisloví osvědčuje se: „Kde Slovanka tam zpěv.“ Avšak tam slyšet také nevrle stesky, když dělníci z jednoho pole na druhé vzdálené přecházejí a takto drahý čas mají mají. Nejedem hospodář praví to: „Kdyby bylo v osadě dost rozumu a svornosti, mohli bychom si pozemky secliti!“ —
9 Pondělek		S. Aloisie. Cyrilla.	4	8	8	1	
10 Úterý		S. Amalie, kněžny.	4	9	8	0	
11 Středa		S. Pia I., papeže.	4	10	8	0	
12 Čtvrtek		S. Jana Gual. Jindř.	4	11	7	59	
13 Pátek		S. Eugena. Market.	4	12	7	58	
14 Sobota		S. Karoliny. Bonav.	4	13	7	57	
Neděle 7. po sv. Duchu. Varujte se falešných proroků Mat. 7.							Rozsáfný a svědomitý hospodář ze svých si pokládá, kaziti dělníky kotalkou. Utěšený jest o zajisté výjev, že se nápoji tomu záhubnému ve všech pořádných domech výhost dává a palírně toliko od zpuštěnců navštěvovaný bývají. Mnohoslibným jest znamením času, že kotalčnicki v obcích pořádné ucty a vážnosti nepotí- vají. Inu vždyť lůh není vymyšlen, proto aby se jím lidi opíjeli, o rozum, zdraví a statky ptichazeli; ale aby se upotřeboval v průmyslu.
15 Ned		Rozeslání sv. apost.	4	14	7	56	
16 Pondělek		S. P. Marie Karmelské.	4	15	7	56	
17 Úterý		S. Aleše, žebráka.	4	16	7	55	
18 Středa		S. Symforosy. Arnold.	4	18	7	54	
19 Čtvrtek		S. Vincencia z Pauly.	4	19	7	53	
20 Pátek		S. Eliáše, pror.	4	20	7	52	
21 Sobota		S. Daniela, pror.	4	21	7	51	
Ned. po sv. Duchu. Co slyšíš tobě? Vyšel počet Luk. 16.							
22 Ned		S. Maří Magdal.	4	22	7	49	
23 Pondělek		S. Apollináře. Libor.	4	24	7	48	
24 Úterý		S. Christiny, muč.	4	25	7	47	
25 Středa		S. Jakoba Většho.	4	26	7	46	
26 Čtvrtek		S. Anny, žen.	4	27	7	45	
27 Pátek		S. Pantalona.	4	28	7	43	
28 Sobota		S. Innocencia I.	4	30	7	42	
Neděle po sv. Duchu. P. Ježíš plakal nad Jeru. Jerem. Luk. 19.							
29 Ned		S. Marthy, panny.	4	31	7	41	
30 Pondělek		S. Abdona a Senena.	4	32	7	39	
31 Úterý		S. Ignácia z Lojoly.	4	33	7	38	

Srpen (měsíc poutnický) má 31 dní.

Polsky : Sierpien. Ilirsky : Kolovoz. Slovinsky : Veliki Serpan. Ruský : August.

Den měsíce	Den v týd.	Svátky a slavnosti církevní	Slunce				Čtvrtě měsíce rozličné připomínky
			vý- chod		západ		
			h.	m.	h.	m.	
1	Středa	S. Petra v okovech.	4	35	7	36	Úplněk dne 1. ve středu o 6. hod. 39 minut večer.
2	Čtvrtek	Porciunkuly. Alfons.	4	36	7	35	
3	Pátek	Nalez. sv. Štěpána	4	38	7	33	
4	Sobota	S. Dominika, mnich.	4	39	7	32	
Neděle po sv. Duchu. O fariseovi a pu- blikánovi. Luk. 11							
5	Neděle	Panny Marie Sněžné.	4	40	7	30	☾ Poslední čtvrt dne 9. ve čtvrtek o 10. hod. 30 minut večer.
6	Pondělek	Proměnění P. Ježíše.	4	42	7	29	
7	Úterý	S. Kajetana, klášť.	4	43	7	27	☼ Nový měsíc dne 16. ve čtvrt. o 11. hod. 26 minut večer.
8	Středa	S. Cyriaka a spolum.	4	44	7	25	
9	Čtvrtek	S. Romana, vojáka.	4	46	7	24	První čtvrt dne 23. ve čtvrt. o 1. hod. 55 minut večer.
10	Pátek	S. Vavřince, muč.	4	47	7	22	
11	Sobota	S. Susany, muč.	4	48	7	20	Úplněk dne 31. v pátek o 10. hod. 22 minut ráno.
Neděle 11. po sv. Duchu. Pán Ježíš uzdra- vil hluchoněmého. Mark. 7							
12	Neděle	S. Klary, panny.	4	50	7	19	☼ Slunce vstoupí do znamení panny (♍) ve čtvrtek dne 23. srpna o 0 hod. 6 minut ráno.
13	Pondělek	S. Hippolita, kněze.	4	51	7	17	
14	Úterý	† Eusebia, muč.	4	53	7	15	
15	Středa	Nachlazení P. Marie.	4	54	7	13	
16	Čtvrtek	S. Rocha. Theodor.	4	55	7	12	
17	Pátek	† S. Liberta, muč.	4	57	7	10	
18	Sobota	S. Heleny, císařov.	4	58	7	8	
Neděle 12. po sv. Duchu. O milosrden- stvi Samaritanovi. Luk. 10							
19	Neděle	S. Ludvíka krále.	5	0	7	6	Moravan připomíná si na den Nanebevstoupi P. M. vítězství svých praotců nad Švédami, kteřížto jednotu církevní v národě našem rušiti se snažili. Dobře věda, ja- ké neštěstí plodí neshoda a rás- nost náboženská v obci a pro ná- rod, modlí se těchto dne každý katolík: aby byl jeden ovčínec a jeden pastýř. Tím cílem ve všech farnostech zakládají se bratřstva ss. Cyrilla a Methodia. Modlitebni spolek tento ukládá každodenně se Otčenáš pomodlíti na ten úmysl, aby se všichni Slované shledali v lůně Církve sv. Hospodáři již vě- dí, jak jim Otec nebeský toho ro- ku požehnal. Hospodáři rozumní přemýšlejí, mnoho-li budou moci vynaložiti na užitečné knihy a čas- opisy, a na jiné potřeby v domě a v rodině. Hospodáři pylem ude- lení počítají, mnoho-li budou mo- ci propít, prohrát a vyházet na hanbu svou, na škodu svých rod- in a veškeré vlasti; ale nepočítá- jí, mnoho-li roků budou svou vlastní vinou bídu a nouzi trpí.
20	Pondělek	S. Bernarda, opata.	5	1	7	4	
21	Úterý	S. Johanny Chant.	5	2	7	2	
22	Středa	S. Timothea, muč.	5	4	7	0	
23	Čtvrtek	S. Filipa Bennizzi.	5	6	6	58	
24	Pátek	† S. Bartoloměje.	5	7	6	56	
25	Sobota	S. Ludvíka XI., král.	5	8	6	54	
Neděle 13. po sv. Duchu. P. Ježíš zhojil 10 malomocných. Luk. 17.							
26	Neděle	S. Andělův strážn.	5	10	6	52	
27	Pondělek	S. Josefa Kalazansk.	5	11	6	50	
28	Úterý	S. Augustina, bisk.	5	12	6	48	
29	Středa	S. Jana stěti.	5	14	6	46	
30	Čtvrtek	S. Růženy Limánsk.	5	15	6	44	
31	Pátek	† S. Rajmunda.	5	17	6	42	

Září (měsíc anjelský) má 30 dní.

Polsky: Wrzesień. Ilirsky: Rujan. Slovinsky: Kimovec. Rusky: September.

Den měsíce	Den v týd.	Svátky a slavnosti církevní	Slunce				Čtvrtě měsíce a rozičné připomínky
			vý- chod		západ		
			h.	m.	h.	m.	
1	Sobota	S. Jiljí, poustev.	5	18	6	40	☾ Poslední čtvrt dne 8. v sobotu o 0 hod. 13 minut večer.
Neděle 14. po sv. Duchu. Zduhy neunáze dvěma pántm sloužit. Mat. 6							
2	Neděle	S. sv. anjela stráž.	5	20	6	38	☼ Nový měsíc dne 15. v sobotu o 7. hod. 14 minut ráno.
3	Pondělek	S. Mansvefa, bisk.	5	21	6	36	
4	Úterý	S. Rosalie, panny.	5	22	6	34	☾ Prvá čtvrt dne 22. v sobotu o 0 hod. 30 minut ráno.
5	Středa	S. Vavřince Just.	5	24	6	32	
6	Čtvrtek	S. Zachariáše.	5	25	6	30	☾ Úplněk dne 30. v neděli o 2. hod. 46 minut ráno.
7	Pátek	† S. Bronislavy, pan.	5	27	6	28	
8	Sobota	Narození P. Marie	5	28	6	26	
Neděle 1. po sv. Duchu. P. Jezis vzkřís mrtvého v Najmut. Luk. 7.							
9	Neděle	Slavnost Jmen. P. Vár	5	29	6	24	
10	Pondělek	S. Pulcherie. Mikul.	5	31	6	22	
11	Úterý	S. Felixe z Reguly.	5	32	6	20	
12	Středa	S. Guida chudého.	5	34	6	17	
13	Čtvrtek	S. Liguriáše, muč.	5	35	6	15	
14	Pátek	† Pozdviž. sv. kříže.	5	37	6	13	
15	Sobota	S. Nikodema, muč.	5	38	6	11	
Neděle 16. po sv. Duchu. Slunce v sobotu uzdravovat? Luk. 14.							
16	Neděle	S. Ludmily, král. česk.	5	39	6	9	
17	Pondělek	S. Lamberta, biskup.	5	41	6	7	
18	Úterý	S. Tomáše z Villan.	5	42	6	5	
19	Středa	† Suchý den. Januar.	5	44	6	3	
20	Čtvrtek	S. Eustachia, muč.	5	45	6	0	
21	Pátek	S. Matouše, ap.	5	47	5	58	
22	Sobota	† S. Morice, plukovn.	5	48	5	56	
Neděle 17. po sv. Duchu. Milovati budeš Pána Boha. Mat. 22.							
23	Neděle	S. Tekly, panny.	5	49	5	54	
24	Pondělek	S. Gerharda. Ruperta.	5	51	5	52	
25	Úterý	S. Kleofáše uč. Páně.	5	52	5	50	
26	Středa	S. Justiny. Cypriana.	5	54	5	48	
27	Čtvrtek	S. Kosmy a Damian.	5	55	5	46	
28	Pátek	† S. Václava, krále č.	5	57	5	43	
29	Sobota	S. Michala archanj.	5	58	5	41	
Neděle 18. po sv. Duchu. Doufej, synu, od-pouštěj se tobě brachové Mat. 9.							
30	Neděle	S. Jeronyma, uč. cirk.	6	0	5	39	

Ríjen (měsíc posvěcení chrámů Páně) má 31 dní.

Polsky: Pazdziernik. Ilirsky: Listopad. Slovinsky: Kolopersk. Rusky: Oktobr.

Den měsíce	Den v týd.	Svátky a slavnosti církevní	Slunce				Čtvrtě měsíce a rozličné připomínky
			vý- chod		západ		
			h.	m.	h.	m.	
1	Pondělek	S. Remigia, biskupa.	6	1	5	37	☾ Poslední čtvrt dne 8. v pondělí o 0. hod. 10 minut ráno. ☼ Nový měsíc dne 14. v neděli o 3. hod. 43 minut večer. Prvá čtvrt dne 21. v neděli o 3. hod. 17 minut večer. Úplněk dne 29. v pondělí o 7. hod. 55. minut večer. Slunce vstoupí do znamení štíra (♏) v úterý dne 23. tjmu o 5. hod. 12 minut ráno. Juž nenajdět v krajinách české - slované snad ani jedinou obec, která by různou pobožností nezaváněla. Od desíti let vyjasnilo se v rozumu všech stavův tak, že se nevonný růženec modlíti za potupu nepokládá. Krásné vítězství slaví také Duch sv. v rodinách, jelikož se vůbec společně modlíby večerní obnovují. Chvalitebnému zvyku tomuto napomáhá ovšem nejvíce čtení knéh Dědictvím vydávanych. Dne 23. opět se rozkládá život sv. Kypistrana v kruhách hereditní a, co se loňského roku v té překrásné knize zdálo býti tenné, nabývá při druhém čtení světa. A jakou to blahou rozkoš vůči vstřípi čtenářové „x Dějin Církve svaté?“ tak mnohé živé smýšlení se čtením velebného toho spisu napravi! Mnohý zvolá: „Zaplať Pán Bůh tomu nábožnému a učenému spisovateli“, a snaží se, aby mnoho nových oudů získal ustavu tomu. Mnohý, jenž se zdráhal vstoupiti do Dědictví, napotom z vlastního přesvědčení stává se nejhorlivějším šíitelem tohoto blahodárného ustavu v národě našem. Známe člověka, jenž Dědictvím oboum již nasbíral přes pět tisíc údů! Kým by každý úd z věčnosti ku ss. bratřím Solonáským aspoň dva nové údy získal a takto lásku k bližnímu skutkem dokázati se přičinil! —
2	Úterý	S. Leodagra, bisk.	6	3	5	35	
3	Středa	S. Kandida, mučen.	6	4	5	33	
4	Čtvrtek	S. Františka Seraf.	6	6	5	31	
5	Pátek	S. Placida, muč.	6	7	5	29	
6	Sobota	S. Bruna, zakl. řádu.	6	8	5	27	
Neděle 19 po sv. Duchu. Království nebeské jako svadba Mat. 22.							
7	Neděle	Slavnost růžen. vá.	6	10	5	25	☾ Poslední čtvrt dne 8. v pondělí o 0. hod. 10 minut ráno. ☼ Nový měsíc dne 14. v neděli o 3. hod. 43 minut večer. Prvá čtvrt dne 21. v neděli o 3. hod. 17 minut večer. Úplněk dne 29. v pondělí o 7. hod. 55. minut večer. Slunce vstoupí do znamení štíra (♏) v úterý dne 23. tjmu o 5. hod. 12 minut ráno. Juž nenajdět v krajinách české - slované snad ani jedinou obec, která by různou pobožností nezaváněla. Od desíti let vyjasnilo se v rozumu všech stavův tak, že se nevonný růženec modlíti za potupu nepokládá. Krásné vítězství slaví také Duch sv. v rodinách, jelikož se vůbec společně modlíby večerní obnovují. Chvalitebnému zvyku tomuto napomáhá ovšem nejvíce čtení knéh Dědictvím vydávanych. Dne 23. opět se rozkládá život sv. Kypistrana v kruhách hereditní a, co se loňského roku v té překrásné knize zdálo býti tenné, nabývá při druhém čtení světa. A jakou to blahou rozkoš vůči vstřípi čtenářové „x Dějin Církve svaté?“ tak mnohé živé smýšlení se čtením velebného toho spisu napravi! Mnohý zvolá: „Zaplať Pán Bůh tomu nábožnému a učenému spisovateli“, a snaží se, aby mnoho nových oudů získal ustavu tomu. Mnohý, jenž se zdráhal vstoupiti do Dědictví, napotom z vlastního přesvědčení stává se nejhorlivějším šíitelem tohoto blahodárného ustavu v národě našem. Známe člověka, jenž Dědictvím oboum již nasbíral přes pět tisíc údů! Kým by každý úd z věčnosti ku ss. bratřím Solonáským aspoň dva nové údy získal a takto lásku k bližnímu skutkem dokázati se přičinil! —
8	Pondělek	S. Bragitty, jept.	6	12	5	23	
9	Úterý	S. Bláše, biskupa.	6	13	5	21	
10	Středa	S. Františka Borgiáš.	6	15	5	19	
11	Čtvrtek	S. Burkharda, bisk.	6	16	5	16	
12	Pátek	† S. Maximiliana, h.	6	18	5	14	
13	Sobota	S. Eduarda III., král	6	19	5	12	
Neděle 20. po sv. Duchu. P. J. 21. uzdrav. syna kráňkova. Jan 4							
14	Neděle	S. Kalixta, papeže.	6	21	5	11	☾ Poslední čtvrt dne 8. v pondělí o 0. hod. 10 minut ráno. ☼ Nový měsíc dne 14. v neděli o 3. hod. 43 minut večer. Prvá čtvrt dne 21. v neděli o 3. hod. 17 minut večer. Úplněk dne 29. v pondělí o 7. hod. 55. minut večer. Slunce vstoupí do znamení štíra (♏) v úterý dne 23. tjmu o 5. hod. 12 minut ráno. Juž nenajdět v krajinách české - slované snad ani jedinou obec, která by různou pobožností nezaváněla. Od desíti let vyjasnilo se v rozumu všech stavův tak, že se nevonný růženec modlíti za potupu nepokládá. Krásné vítězství slaví také Duch sv. v rodinách, jelikož se vůbec společně modlíby večerní obnovují. Chvalitebnému zvyku tomuto napomáhá ovšem nejvíce čtení knéh Dědictvím vydávanych. Dne 23. opět se rozkládá život sv. Kypistrana v kruhách hereditní a, co se loňského roku v té překrásné knize zdálo býti tenné, nabývá při druhém čtení světa. A jakou to blahou rozkoš vůči vstřípi čtenářové „x Dějin Církve svaté?“ tak mnohé živé smýšlení se čtením velebného toho spisu napravi! Mnohý zvolá: „Zaplať Pán Bůh tomu nábožnému a učenému spisovateli“, a snaží se, aby mnoho nových oudů získal ustavu tomu. Mnohý, jenž se zdráhal vstoupiti do Dědictví, napotom z vlastního přesvědčení stává se nejhorlivějším šíitelem tohoto blahodárného ustavu v národě našem. Známe člověka, jenž Dědictvím oboum již nasbíral přes pět tisíc údů! Kým by každý úd z věčnosti ku ss. bratřím Solonáským aspoň dva nové údy získal a takto lásku k bližnímu skutkem dokázati se přičinil! —
15	Pondělek	S. Theresie Hedvivy	6	22	5	9	
16	Úterý	S. Havla, zakl. řádu.	6	24	5	7	
17	Středa	S. Hedvivy, vévodk.	6	25	5	5	
18	Čtvrtek	S. Lukáše, evang.	6	27	5	3	
19	Pátek	S. Petra z Alkant.	6	28	5	1	
20	Sobota	S. Vendelina. Felic.	6	30	4	59	
Neděle 21 po sv. Duchu. Král klade p. et se služebnky svým. Mat. 18							
21	Neděle	S. Korduly, panny.	6	32	4	57	☾ Poslední čtvrt dne 8. v pondělí o 0. hod. 10 minut ráno. ☼ Nový měsíc dne 14. v neděli o 3. hod. 43 minut večer. Prvá čtvrt dne 21. v neděli o 3. hod. 17 minut večer. Úplněk dne 29. v pondělí o 7. hod. 55. minut večer. Slunce vstoupí do znamení štíra (♏) v úterý dne 23. tjmu o 5. hod. 12 minut ráno. Juž nenajdět v krajinách české - slované snad ani jedinou obec, která by různou pobožností nezaváněla. Od desíti let vyjasnilo se v rozumu všech stavův tak, že se nevonný růženec modlíti za potupu nepokládá. Krásné vítězství slaví také Duch sv. v rodinách, jelikož se vůbec společně modlíby večerní obnovují. Chvalitebnému zvyku tomuto napomáhá ovšem nejvíce čtení knéh Dědictvím vydávanych. Dne 23. opět se rozkládá život sv. Kypistrana v kruhách hereditní a, co se loňského roku v té překrásné knize zdálo býti tenné, nabývá při druhém čtení světa. A jakou to blahou rozkoš vůči vstřípi čtenářové „x Dějin Církve svaté?“ tak mnohé živé smýšlení se čtením velebného toho spisu napravi! Mnohý zvolá: „Zaplať Pán Bůh tomu nábožnému a učenému spisovateli“, a snaží se, aby mnoho nových oudů získal ustavu tomu. Mnohý, jenž se zdráhal vstoupiti do Dědictví, napotom z vlastního přesvědčení stává se nejhorlivějším šíitelem tohoto blahodárného ustavu v národě našem. Známe člověka, jenž Dědictvím oboum již nasbíral přes pět tisíc údů! Kým by každý úd z věčnosti ku ss. bratřím Solonáským aspoň dva nové údy získal a takto lásku k bližnímu skutkem dokázati se přičinil! —
22	Pondělek	S. Severina. Jana K.	6	33	4	55	
23	Úterý	S. Rafaela archanj.	6	35	4	53	
24	Středa	S. Kripina a Kripin.	6	36	4	52	
25	Čtvrtek	S. Evarista I., ppp.	6	38	4	50	
26	Pátek	S. Sabiny, mučen.	6	39	4	48	
27	Sobota	S. Sabiny, mučen.	6	41	4	46	
Neděle 22 po sv. Duchu. Slunce vstoupí do znamení štíra (♏) v úterý dne 23. tjmu o 5. hod. 12 minut ráno.							
28	Neděle	S. Šimona a Judy.	6	43	4	41	☾ Poslední čtvrt dne 8. v pondělí o 0. hod. 10 minut ráno. ☼ Nový měsíc dne 14. v neděli o 3. hod. 43 minut večer. Prvá čtvrt dne 21. v neděli o 3. hod. 17 minut večer. Úplněk dne 29. v pondělí o 7. hod. 55. minut večer. Slunce vstoupí do znamení štíra (♏) v úterý dne 23. tjmu o 5. hod. 12 minut ráno. Juž nenajdět v krajinách české - slované snad ani jedinou obec, která by různou pobožností nezaváněla. Od desíti let vyjasnilo se v rozumu všech stavův tak, že se nevonný růženec modlíti za potupu nepokládá. Krásné vítězství slaví také Duch sv. v rodinách, jelikož se vůbec společně modlíby večerní obnovují. Chvalitebnému zvyku tomuto napomáhá ovšem nejvíce čtení knéh Dědictvím vydávanych. Dne 23. opět se rozkládá život sv. Kypistrana v kruhách hereditní a, co se loňského roku v té překrásné knize zdálo býti tenné, nabývá při druhém čtení světa. A jakou to blahou rozkoš vůči vstřípi čtenářové „x Dějin Církve svaté?“ tak mnohé živé smýšlení se čtením velebného toho spisu napravi! Mnohý zvolá: „Zaplať Pán Bůh tomu nábožnému a učenému spisovateli“, a snaží se, aby mnoho nových oudů získal ustavu tomu. Mnohý, jenž se zdráhal vstoupiti do Dědictví, napotom z vlastního přesvědčení stává se nejhorlivějším šíitelem tohoto blahodárného ustavu v národě našem. Známe člověka, jenž Dědictvím oboum již nasbíral přes pět tisíc údů! Kým by každý úd z věčnosti ku ss. bratřím Solonáským aspoň dva nové údy získal a takto lásku k bližnímu skutkem dokázati se přičinil! —
29	Pondělek	S. Zenobia. Narcisa.	6	44	4	43	
30	Úterý	S. Marcella, setníka.	6	46	4	41	
31	Středa	† S. Volfanga, bisk.	6	47	4	39	

Listopad (měsíc všech Svatých) má 30 dní.

Polsky: Listopad. Ilirsky: Studenj. Slovinsky: Listopad. Rusky: Novembr.

Den měsíce	Den v týd.	Svátky a slavnosti církevní.	Slunce		Čtvrté měsíce a rozličné připomínky
			východ	západ	
			h. m.	h. m.	
1	úterý	Slav. všech Svatých.	6 49	4 38	☾ Poslední čtvrt dne 6. v úterý o 10. hodině 23 minut před polednem.
2	Pátek	Všech věrn. Duš.	6 51	4 36	
3	Sobota	S. Huberta, biskupa.	6 53	4 34	
Neděle 23. po sv. Duchu. kníže Klement se p. Ježíši Mat.					
4	Neděle	S. Karla Boromej.	6 54	4 33	☼ Nový měsíc dne 13. v úterý o 1. hod. 42 minut ráno.
5	Pondělek	S. Emericha, Zachar.	6 55	4 31	
6	Úterý	S. Leonarda, poust.	6 57	4 30	☼ První čtvrt dne 20. v úterý o 9. hod. 59 minut ráno.
7	Středa	S. Engelberta, bisk.	6 59	4 28	
8	Čtvrtek	S. Bohumíra, bisk.	7 0	4 27	☼ Úplněk dne 28. ve středu o 0 hod. 43. minut večer.
9	Pátek	S. Theodora, muč.	7 2	4 26	
10	Sobota	S. Ondřeje Avellin.	7 3	4 24	☼ Slunce vstoupí do znamení střelce (♐) ve čtvrtek dne 22. listopadu o 1. hodině 51 minut ráno.
Neděle 24. po sv. Duchu. kníže Klement se p. Ježíši Mat. 13.					
11	Neděle	S. Martina, bisk.	7 5	4 23	☼ Jelikož surové tlachání a rouhavé řeči jinak vykořisťování nelze, osnují procitl. sousedé spiknutí toho spůsobu, že ani krokem do té hospody nevkráčí, v kteréž se nějaký časopis nečítává. Také čest a prospěch obce vymáhá, aby se řádné úravy odbíraly, aby se občané nemuseli nečistě bulikovat od poběhlíků a podvodníků; ale se sami dočítali o tom, co se ve světě děje. Stárci, družkové a družičky bedlivě čtou v knížce: „Svadba v národě česko-slovenském“, aby mohli se seti a k radosti všech svadebníkův své řeči, promluvy, přípitky a písně přednášeti. Po každé svadbě po kolik dní mluví se ve společnostech o těch družkách a družičkách, jenž podlé této nové knížky oslavili veselí, a obřadováni všechny svadebníky. Málo jest takových městec a dědin na Moravě, kdežby tato knížka o národní svadbě nebyla známá. Také pátý svazek Budíčka má velkou cenu a zaslouhuje valného rozšíření; neboť poukazuje na smrtelné následky pověry. — Dne 23. přemítají údové Dědictví v „Dějepis církevním od p. Dra. Biliého,“ aby se seznámili s životem sv. Klementa, jemužto ke cti naši předkové kaple stavěli, proto že byl miláčkem sv. Cyrilla a Methodia.
12	Pondělek	S. Martina, papeže.	7 7	4 21	
13	Úterý	S. Stanislava Kostky.	7 8	4 20	
14	Středa	S. Jukunda, Serapion.	7 10	4 19	
15	Čtvrtek	S. Leopolda IV.	7 11	4 18	
16	Pátek	S. Edmunda, Otm.	7 13	4 17	
17	Sobota	S. Řehoře divotvor.	7 15	4 15	
Neděle 25. po sv. Duchu. kníže Klement se p. Ježíši Mat. 13.					
18	Neděle	S. Otona Eugena.	7 16	4 14	☼ Dne 23. přemítají údové Dědictví v „Dějepis církevním od p. Dra. Biliého,“ aby se seznámili s životem sv. Klementa, jemužto ke cti naši předkové kaple stavěli, proto že byl miláčkem sv. Cyrilla a Methodia.
19	Pondělek	S. Alžběty, kněžny.	7 18	4 13	
20	Úterý	S. Felixe z Valois.	7 19	4 12	
21	Středa	Obětování P. Marie.	7 21	4 11	
22	Čtvrtek	S. Cecilie, mučen.	7 22	4 10	
23	Pátek	S. Klementa, pap.	7 24	4 9	
24	Sobota	S. Jana z kříže. Flory.	7 25	4 9	
Neděle 26. po sv. Duchu. kníže Klement se p. Ježíši Mat. 13.					
25	Neděle	S. Kateřiny, mučen.	7 26	4 8	☼ Dne 23. přemítají údové Dědictví v „Dějepis církevním od p. Dra. Biliého,“ aby se seznámili s životem sv. Klementa, jemužto ke cti naši předkové kaple stavěli, proto že byl miláčkem sv. Cyrilla a Methodia.
26	Pondělek	S. Konrada biskupa.	7 28	4 7	
27	Úterý	S. Virgila, biskupa.	7 29	4 6	
28	Středa	S. Sosthena Štěpána.	7 31	4 6	
29	Čtvrtek	S. Saturnina, biskup.	7 32	4 5	
30	Pátek	† S. Ondřeje, apost.	7 33	4 4	

Prosinec (měsíc vánoční) má 31 dní.

Polsky: Grudzień. Ilirsky: Prosinec. Slovinsky: Gruden. Rusky: Decembr.

Den měsíce	Den v týdnu	Svátky a slavnosti církevní	Slunce				Čtvrtě měsíce a rozličné připomínky
			východ		západ		
			m.	h.	m.	h.	
1	Sobota	S. Eligia, biskupa.	7	35	4	4	☾ Poslední čtvrt dne 5. ve středu o 7. hod. 6 min. večer. ☀ Nový měsíc dne 12. ve středu o 1. hod. 53 min. večer. ☾ Prvá čtvrt dne 20. ve čtvrtek o 7. hod. 17. min. ráno. ☾ Úplněk dne 28. v pátek o 4. hod. 23 min. ráno. Slunce vstoupí do znamení kozorohce (♋) v pátek dne 21. prosince o 2. hod. 41. min. večer. Začátek zimy. Posvátná doba adventu, v níž se každý věrný katolík připravuje na slavnou památku Narození Christa Pána. — Dne 8. máme první slavnost Mariánskou, v novém roce církevním. Pod ochranou nepoškozeného počtu rodičky Páně vzniká bratrstvo, jehožto účastníci modlitbou a almužnami pronásledovaným, křesťanským bratrům v Turecku přispívají. Přetaloťný jest zajisté osud toho ubohého lidu, jenž musí neslýchané příkoří snášeti od zpuštěného Mohamedana. V suchých dnech modlí se každý katolík za kněžstvo církevní a kaťické srdce věnuje Bohu. — Dne 24. štědrý večer, radostná doba pro každou křesťanskou rodinu, zláště pak pro dívky, jimžto se dávají rozličné dárkové, aby chápali, že Narozením Christa Pána veskerému světu největších darů a milostí se dostalo. Obyčej tétoho dne, dárky a pamlsky dítkám dávat, je původu praslovanského, čemuž nadsvědčuje název: „štědrý večer.“ — Dne 25. velebná slavnost Narození Vykupitele světa. — Dne 26., na slavnost sv. Štěpána, koleba v lidu Slovanském, na kterou se dítky těšují. — Dne 31. vážný den, kdy každý děkuje Bohu za milosti v roce minulém přijaté, a připomíná sobě, že opět jeden rok uplynul, a hrob o celý rok se mu přiblížil.
Neděle 1. adventní. O posledním soudu. Luk. 21.							
2	Neděle	S. Bibiany p. Aurelie.	7	36	4	3	☾ Poslední čtvrt dne 5. ve středu o 7. hod. 6 min. večer. ☀ Nový měsíc dne 12. ve středu o 1. hod. 53 min. večer. ☾ Prvá čtvrt dne 20. ve čtvrtek o 7. hod. 17. min. ráno. ☾ Úplněk dne 28. v pátek o 4. hod. 23 min. ráno. Slunce vstoupí do znamení kozorohce (♋) v pátek dne 21. prosince o 2. hod. 41. min. večer. Začátek zimy. Posvátná doba adventu, v níž se každý věrný katolík připravuje na slavnou památku Narození Christa Pána. — Dne 8. máme první slavnost Mariánskou, v novém roce církevním. Pod ochranou nepoškozeného počtu rodičky Páně vzniká bratrstvo, jehožto účastníci modlitbou a almužnami pronásledovaným, křesťanským bratrům v Turecku přispívají. Přetaloťný jest zajisté osud toho ubohého lidu, jenž musí neslýchané příkoří snášeti od zpuštěného Mohamedana. V suchých dnech modlí se každý katolík za kněžstvo církevní a kaťické srdce věnuje Bohu. — Dne 24. štědrý večer, radostná doba pro každou křesťanskou rodinu, zláště pak pro dívky, jimžto se dávají rozličné dárkové, aby chápali, že Narozením Christa Pána veskerému světu největších darů a milostí se dostalo. Obyčej tétoho dne, dárky a pamlsky dítkám dávat, je původu praslovanského, čemuž nadsvědčuje název: „štědrý večer.“ — Dne 25. velebná slavnost Narození Vykupitele světa. — Dne 26., na slavnost sv. Štěpána, koleba v lidu Slovanském, na kterou se dítky těšují. — Dne 31. vážný den, kdy každý děkuje Bohu za milosti v roce minulém přijaté, a připomíná sobě, že opět jeden rok uplynul, a hrob o celý rok se mu přiblížil.
3	Pondělek	S. Františka Xaver.	7	37	4	3	
4	Úterý	S. Barbory, panny.	7	38	4	3	
5	Středa	† S. Sabbase. Lucia.	7	40	4	2	
6	Čtvrtek	S. Mikuláše, biskup.	7	41	4	2	
7	Pátek	† Ambrože, biskupa.	7	42	4	2	
8	Sobota	Početí blah. P. Marie.	7	43	4	2	
Neděle 2. adventní. Ty-li jsi ten, kterýž přijíti má. Mat. 11.							
9	Neděle	S. Leokadie, panny.	7	44	4	1	☾ Poslední čtvrt dne 5. ve středu o 7. hod. 6 min. večer. ☀ Nový měsíc dne 12. ve středu o 1. hod. 53 min. večer. ☾ Prvá čtvrt dne 20. ve čtvrtek o 7. hod. 17. min. ráno. ☾ Úplněk dne 28. v pátek o 4. hod. 23 min. ráno. Slunce vstoupí do znamení kozorohce (♋) v pátek dne 21. prosince o 2. hod. 41. min. večer. Začátek zimy. Posvátná doba adventu, v níž se každý věrný katolík připravuje na slavnou památku Narození Christa Pána. — Dne 8. máme první slavnost Mariánskou, v novém roce církevním. Pod ochranou nepoškozeného počtu rodičky Páně vzniká bratrstvo, jehožto účastníci modlitbou a almužnami pronásledovaným, křesťanským bratrům v Turecku přispívají. Přetaloťný jest zajisté osud toho ubohého lidu, jenž musí neslýchané příkoří snášeti od zpuštěného Mohamedana. V suchých dnech modlí se každý katolík za kněžstvo církevní a kaťické srdce věnuje Bohu. — Dne 24. štědrý večer, radostná doba pro každou křesťanskou rodinu, zláště pak pro dívky, jimžto se dávají rozličné dárkové, aby chápali, že Narozením Christa Pána veskerému světu největších darů a milostí se dostalo. Obyčej tétoho dne, dárky a pamlsky dítkám dávat, je původu praslovanského, čemuž nadsvědčuje název: „štědrý večer.“ — Dne 25. velebná slavnost Narození Vykupitele světa. — Dne 26., na slavnost sv. Štěpána, koleba v lidu Slovanském, na kterou se dítky těšují. — Dne 31. vážný den, kdy každý děkuje Bohu za milosti v roce minulém přijaté, a připomíná sobě, že opět jeden rok uplynul, a hrob o celý rok se mu přiblížil.
10	Pondělek	S. Judithy. Melchiad.	7	45	4	1	
11	Úterý	S. Damasa, papeže.	7	46	4	1	
12	Středa	† S. Synesia. Max.	7	47	4	1	
13	Čtvrtek	S. Lucie pan., muč.	7	48	4	1	
14	Pátek	† S. Spiridiona.	7	49	4	1	
15	Sobota	S. Irenen, mučen.	7	49	4	2	
Neděle 3. adventní. Poslali židé z Jeruzaléma k Janovi. Jan 1.							
16	Neděle	S. Adelaidy, císař.	7	50	4	2	☾ Poslední čtvrt dne 5. ve středu o 7. hod. 6 min. večer. ☀ Nový měsíc dne 12. ve středu o 1. hod. 53 min. večer. ☾ Prvá čtvrt dne 20. ve čtvrtek o 7. hod. 17. min. ráno. ☾ Úplněk dne 28. v pátek o 4. hod. 23 min. ráno. Slunce vstoupí do znamení kozorohce (♋) v pátek dne 21. prosince o 2. hod. 41. min. večer. Začátek zimy. Posvátná doba adventu, v níž se každý věrný katolík připravuje na slavnou památku Narození Christa Pána. — Dne 8. máme první slavnost Mariánskou, v novém roce církevním. Pod ochranou nepoškozeného počtu rodičky Páně vzniká bratrstvo, jehožto účastníci modlitbou a almužnami pronásledovaným, křesťanským bratrům v Turecku přispívají. Přetaloťný jest zajisté osud toho ubohého lidu, jenž musí neslýchané příkoří snášeti od zpuštěného Mohamedana. V suchých dnech modlí se každý katolík za kněžstvo církevní a kaťické srdce věnuje Bohu. — Dne 24. štědrý večer, radostná doba pro každou křesťanskou rodinu, zláště pak pro dívky, jimžto se dávají rozličné dárkové, aby chápali, že Narozením Christa Pána veskerému světu největších darů a milostí se dostalo. Obyčej tétoho dne, dárky a pamlsky dítkám dávat, je původu praslovanského, čemuž nadsvědčuje název: „štědrý večer.“ — Dne 25. velebná slavnost Narození Vykupitele světa. — Dne 26., na slavnost sv. Štěpána, koleba v lidu Slovanském, na kterou se dítky těšují. — Dne 31. vážný den, kdy každý děkuje Bohu za milosti v roce minulém přijaté, a připomíná sobě, že opět jeden rok uplynul, a hrob o celý rok se mu přiblížil.
17	Pondělek	S. Lazara z Beth.	7	51	4	2	
18	Úterý	S. Graciana, biskup.	7	52	4	2	
19	Středa	† Suchý den. Nemes.	7	52	4	3	
20	Čtvrtek	S. Liberata. Amnona.	7	53	4	3	
21	Pátek	† S. Tomáše, apost.	7	53	4	4	
22	Sobota	† S. Zena. Beaty.	7	54	4	4	
Neděle 4. adventní. Léta 1. císařství Tiberia. Luk 3.							
23	Neděle	S. Viktorie, panny.	7	54	4	5	☾ Poslední čtvrt dne 5. ve středu o 7. hod. 6 min. večer. ☀ Nový měsíc dne 12. ve středu o 1. hod. 53 min. večer. ☾ Prvá čtvrt dne 20. ve čtvrtek o 7. hod. 17. min. ráno. ☾ Úplněk dne 28. v pátek o 4. hod. 23 min. ráno. Slunce vstoupí do znamení kozorohce (♋) v pátek dne 21. prosince o 2. hod. 41. min. večer. Začátek zimy. Posvátná doba adventu, v níž se každý věrný katolík připravuje na slavnou památku Narození Christa Pána. — Dne 8. máme první slavnost Mariánskou, v novém roce církevním. Pod ochranou nepoškozeného počtu rodičky Páně vzniká bratrstvo, jehožto účastníci modlitbou a almužnami pronásledovaným, křesťanským bratrům v Turecku přispívají. Přetaloťný jest zajisté osud toho ubohého lidu, jenž musí neslýchané příkoří snášeti od zpuštěného Mohamedana. V suchých dnech modlí se každý katolík za kněžstvo církevní a kaťické srdce věnuje Bohu. — Dne 24. štědrý večer, radostná doba pro každou křesťanskou rodinu, zláště pak pro dívky, jimžto se dávají rozličné dárkové, aby chápali, že Narozením Christa Pána veskerému světu největších darů a milostí se dostalo. Obyčej tétoho dne, dárky a pamlsky dítkám dávat, je původu praslovanského, čemuž nadsvědčuje název: „štědrý večer.“ — Dne 25. velebná slavnost Narození Vykupitele světa. — Dne 26., na slavnost sv. Štěpána, koleba v lidu Slovanském, na kterou se dítky těšují. — Dne 31. vážný den, kdy každý děkuje Bohu za milosti v roce minulém přijaté, a připomíná sobě, že opět jeden rok uplynul, a hrob o celý rok se mu přiblížil.
24	Pondělek	† Adama a Evy.	7	55	4	5	
25	Úterý	Narození Christa P.	7	55	4	6	
26	Středa	S. Štěpána prvomuč.	7	55	4	8	
27	Čtvrtek	S. Jana, apost. evang.	7	56	4	8	
28	Pátek	† S. Mladáček.	7	56	4	8	
29	Sobota	S. Tomáše, arcibisk.	7	56	4	9	
Neděle v oktávě. Narození Páně P. Jer. 3. v Luk. 2.							
30	Neděle	S. Davida, krále.	7	56	4	10	☾ Poslední čtvrt dne 5. ve středu o 7. hod. 6 min. večer. ☀ Nový měsíc dne 12. ve středu o 1. hod. 53 min. večer. ☾ Prvá čtvrt dne 20. ve čtvrtek o 7. hod. 17. min. ráno. ☾ Úplněk dne 28. v pátek o 4. hod. 23 min. ráno. Slunce vstoupí do znamení kozorohce (♋) v pátek dne 21. prosince o 2. hod. 41. min. večer. Začátek zimy. Posvátná doba adventu, v níž se každý věrný katolík připravuje na slavnou památku Narození Christa Pána. — Dne 8. máme první slavnost Mariánskou, v novém roce církevním. Pod ochranou nepoškozeného počtu rodičky Páně vzniká bratrstvo, jehožto účastníci modlitbou a almužnami pronásledovaným, křesťanským bratrům v Turecku přispívají. Přetaloťný jest zajisté osud toho ubohého lidu, jenž musí neslýchané příkoří snášeti od zpuštěného Mohamedana. V suchých dnech modlí se každý katolík za kněžstvo církevní a kaťické srdce věnuje Bohu. — Dne 24. štědrý večer, radostná doba pro každou křesťanskou rodinu, zláště pak pro dívky, jimžto se dávají rozličné dárkové, aby chápali, že Narozením Christa Pána veskerému světu největších darů a milostí se dostalo. Obyčej tétoho dne, dárky a pamlsky dítkám dávat, je původu praslovanského, čemuž nadsvědčuje název: „štědrý večer.“ — Dne 25. velebná slavnost Narození Vykupitele světa. — Dne 26., na slavnost sv. Štěpána, koleba v lidu Slovanském, na kterou se dítky těšují. — Dne 31. vážný den, kdy každý děkuje Bohu za milosti v roce minulém přijaté, a připomíná sobě, že opět jeden rok uplynul, a hrob o celý rok se mu přiblížil.
31	Pondělek	S. Sylvestra, papeže.	7	56	4	11	

Osvědčení.

Přísluví „Kalendář lhář“ nepřišlo v huby lidské bez příčiny; ale má svůj základ na mnohé zkušenosti národu. Když totiž se čtenáři tiskokráte přesvědčili, že na kalendářovo předpovídání není spolehu, kdykoliv mluvívá o počasí; navykli si říkati „kalendář lhář.“ Katolický náš Moravan však nikdy si z obecnstva svého blázna nedělal; neboť máje po kalendářském obyčeji prorokovati o povětrnosti, přidával povždy upřímné a důvěrné „Dá-li Pán Bůh!“ Jelikož snad již není žádného mezi údami Dědictví sv. Cyrilla a Methodia, kdo by ve slova kalendářská věřil (když totiž je řeč o počasí), uznal Moravan konečně za dobré, zbytečnou část o povětrnosti docela vypustiti, a prostoru papíru takto získanou budoucně užitečnějším čtením vyplňovati.

Ostatní pak kalendářové vlastenečtí budou Moravanu za to zajisté velmi povděční, že začátek ten uči il; jelikož jim bude možná dříve později příkladu jeho následovati, neboť se každému skládá kalendáře svědomí přičívá, když má psati v co sám nevěří. — V skutku byli takoví lidé, kteří by si snad kalendář nebyli koupili, kdyby v něm směšné prorokování Knauerovo nebylo stálo. Ale s pomocí Boží se časy změnilý a v hlavách rodákův českoslovanských tak se rozednilo, že se po Kalendářích shánějí k vůli čtení. Ba známe osady, kde se stateční sousedi umluvili, že si každý Kalendář jiného

druhu zjedná, aby zvěděli, který nejkrásnější čtení obsahuje. Takto zavítal do obcí výtečný „Sborník“, *) „Poutník z Prahy“, rázný „Školník“, Českomoravská Pokladnice atd. **)

Důležitým a nad míru užitečným podniknutím tímto, totiž Dědictvím Maličkých, má se milé mládeži naší zopatřovati vzdělávatelné čtení a nevinná zábava. Vkladek od rodičův aneb od knotrův o sv. Mikuláši, na štědrý večer, k biřmování aneb po zkoušce do Dědictví Maličkých učiněný bude žákům a školákům zajisté s větším prospěchem než pamlsky a takové věci, jimiž se márnivost a přepych v oděvu zláští u ženského pohlaví záhy budí a podněcuje.

Blížších zpráv o Dědictví pro milou mládež lze se dočísti v „Hlasu.“

*) Sborník i Školník jsou si směrem rovni; neboť oba pěstují umění vychovatelské. A kterýmž medle rodičům nezáleží na tom, aby u vychovávání dítek svých na pravou cestu uhodili? Vychovávání není uměním snadným a protož přejeme oboum těm kalendářům valného odbytu v osadách našich. Vydávatelem „Sborníka“ je velezasloužilý a proslulý redaktor „Školy a Života“ kněz Řezáč a pořádatel „Školníka“ vysocedůstojný p. kanovník Šrůtek zakládátek „Dědictví Maličkých.“

**) Kalendář tento, ač jest dražší ostatních kalendářův, zasluhuje pro poučný obsah hospodářský a průmyslový obecného povážnutí.

Ign. Vurn.

Přehled židovského kalendáře na přestupný rok 1860.

Dle počtu židovského 5620—5621.

Počet křesťanský.	Počet židovský.	Počet křesťanský.	Počet židovský.
25. ledna 1. Šebat.		29. čerwenice Půst spálení chrámu. *	
24. února 1. Adar.		19. srpna 1. Elul.	
7. března Půst Ešther.		17. září Nový rok 5621. *	
24. " 1. Nisan.		18. " Druhý svátek novoroční. *	
7. dubna Welkonoc. *		19. " Půst Gedaliah.	
8. " Druhý svátek welkonocní. *		26. " Slavnost smutni. *	
13. " Sedmý svátek. *		1. října Slavnost pod zeleným. *	
14. " Konec swátků. *		2. " Druhý svátek. *	
23. " 1. Ijar.		7. " Slavnost palmová.	
22. května 1. Siwan.		8. " Konec slavn. pod zeleným. *	
27. " Slavnost letnic. *		9. " Rabost ze zákona. *	
28. " Druhý svátek. *		17. " 1. Marcheswan.	
21. června 1. Tšamuz.		15. listopad 1. Kislew.	
8. čerwenice Půst dokyti chrámu.		9. prosince Posvěcení chrámu.	
20. " 1. Ab.		14. " 1. Tebeth.	

Poznamenání. Slavnosti hvezdbietu * poznamenané u Židů přislň se swětl.

I. Pohřební swátky na rok 1860.

Neděle bewitnit	5. února.	První neděle adventni	2. prosince.
Popeleční středa . .	22. února.	Neděl po Swatém Duchu	
Boží hōb welikonocni	8. dubna.	ješt 26	
Ranebowstoupeni Páně	17. května.	Masepůst počíná dne	7. ledna.
Boží hōb Swatebussni	27. května.	a trvá až do	21. února.
Rejšwětější Trojice	3. června.		

II. Jiní památní dnové na Morawě,

kdy katolici ožláštní modlitby konati mají Pámu Bohu.

27. ledna, wýročni den potwzreni Jeho Excellenci, Rejduštojnějšiho p. biskupa Brněnského, Antonina Arnosta, hraběte Schaaffgotsche roku 1842.	9. března, prohlášení w Řimě mučedlní Jan Sarkander za bla-hoslaveného r. 1859.
30. ledna, wýzbowženi kosti sw. Klementa papeže z Černého moře z wnulnutí Božího a pščině-nim nasseho sw. Chrylla l. P. 861.	6. dubna, wýročni den smrti sw. Methobia, apostola Slo-wanšského, na Welehradě.
14. února, wýročni den smrti sw. Chrylla, slowanšského blahowěsta, w Řimě r. 869.	6. června, wýročni den kanonického zwoleni, a
	27. wýročni den potwzreni swat. Otcem za arcibiskupa Olo-moučského Rejduštojnějšiho, Wpštorobého pána Be-břicha, Landhraběte Färstenberga r. 1853.

16. června, výroční den zvolení a
21. „ výroční den korunová-
ni svatého Otce, pa-
peže Pia IV. r. 1846.
15. července, výroční den velkého Rej-
důstojnějšiho p. bi-
skupa Brněnského r.
1841.
18. srpna, výroční den narození
Zeho apoštolského
Veliceňstvi, Císaře
Pána, Františka Jo-
sefa r. 1830.
4. září, výroční den pomazání biskup-
ským křížem, a
8. výroční den slavného vtro-
čení do chrámu metropolit-
ního v Olomouci Rejdůst.

- p. arcibiskupa Bedři-
cha, r. 1853.
4. října, výroční den jmenování
Zeho apošt. Veliceň-
stvi Císaře Pána,
Františka Josefa.
21. výroční den pomazání bi-
skupským křížem Rejdů-
stojnějšiho p. biskupa
Brněnského, Antonína
Arnošta, za biskupa
Aureopolského, r. 1839.
2. prosince, výroční den nastou-
pení vlády Zeho ap.
Veliceňstvi Císaře
Pána, Františka Jo-
sefa, v Olomouci r.
1848.

III. Dnové postní.

Dnové postní jsou v kalendáři
následem pro úplnou jistotu a pevnost
znamenání trojím znamením. Dnové
malým červeným křížem zname-
nání jsou takové dnové postní, kdy každý
katolický křesťan masitých pokrmů zdržeti
se musí. — Dnové malým černým
křížem znamenání jsou rovněž dnové
postní, na kteréž masitých pokrmů jisti se

dovoluje, ale poroučí se Žirvi svatou,
ujmouti se učiniti a jmenovitě jen je-
dnou za den do čtyř se najísti. —
Dnové velkým červeným křížem
znamenání jsou nejpevnější dnové postní,
kdy povinně jest i masitých pokrmů se
zdržeti i ujmouti se učiniti a jen jednou
za den se najísti.

IV. Čtyřero suchých čili kva- tembřových dní.

1. Dne 29. února.
2. Dne 30. května.
3. Dne 19. září.
4. Dne 19. prosince.

V. Letopisné známky.

(Vle kalendáře Řehořova.)

Biskupena uedělni A. G.

Blatě číslo 18.

Číslo epaktů VII.

Číslo kruhu slunečního 21.

Číslo římského počtu 3.

VI. Posvátný čas melikonoční

trvá od čtvrté neděle postní až
do soboty Rejšvěťejší Trojice.

V tomto posvátném čase povinně
má jest každý katolický křesťan, svému na-

řiznému knězi ze svých hříchů skroušene-
a úplně se vyzuati čili zprovidati, a nej-
světější svátost eucharistie s plamennou po-
božností a s roznícenou tenhou přijmouti.

VII. Moremní dnové.

Posvátné doby (Tempus sacratum),
v nichžto po zářenu církevním zapově-
zeny jsou vselike hloučné kratochvíle,
pleš čili báty, veřejné hudby čili muziky
a tím podobné zábavy, jsou:

1. Doba adventní a svátky
vánoční až do slavnosti svatých tří
králův.
2. Celý čtyřtylídenní postní čas a
třítoden melikonoční až do neděle prosvěd-
ní.

3. O čtveru suchých čili kwatembrowých dnech, jakož i w pátek a w sobotu po celý rok.

4. We swatwečer před hlawnimi swátý.

5. Na den swatých apostolů na-
ssích, Cyrilla a Methodia, i němůž jistě
každý katolík w národě nassem dobro-
wolně přidá den úmrtí sw. Cyrilla, 14.
února, a den úmrtí sw. Methodia, 6. dubna.

Plesy (bály), hudebny (muziky), wsselilic
divobelní hry a wssedý zábawy veřejné
zakázány jsou též nejwpsšími zákony ci-
sařskými :

1. Poslední 3 dni adventní, dne
22., 23. a 24. prosince.

2. Na Boží hody wánoční, dne 25.
prosince.

3. Na sítěbu popelečnou, dne 22.
února.

4. Na slavn. Zwěšrowání P. Marie.
dne 25. března.

5. Po celý swatý týden před Welikono-
ci.

6. Na Boží hody welikonoční, dne
8. dubna.

7. Na Boží hody swatobusni, dne
27. kwětna.

8. Na slawnost Božího Těla, dne
7. čerwna.

9. Na slawnost Narozeni P. Ma-
rie, dne 8. září.

VIII. Swatí patronové zemští,

jichžto památka slawně se koná w korunních zemích nasseho císařství
Rakouského.

Sw. Cyrill a Method, dne 9. břez-
na na Morawě.

Sw. Jan Nepomucký, dne 16. kwě-
tna w Čechách.

Sw. Wáclaw, dne 28. září w Če-
chách.

Sw. Štěpán, dne 20. srpna w
Uhřích.

Sw. Eliáš, dne 20. čerwnce w Chor-
watsku.

Sw. Rochus, dne 16. srpna w Chor-
watsku.

Sw. Jan Křestitel, dne 23. čerwna
w Slawonsku.

Sw. Zilji, dne 1. září w Koru-
tansku.

Sw. Jiří, dne 24. dubna w Kra-
jinu.

Sw. Josef, dne 19. března w Koru-
tansku, w Krajinsku, w Po-
moři, we Štýrsku a w Sember-
nim Tyrolsku.

Sw. Michael, dne 29. září w Šaliči.

Sw. Hedwika, dne 15. října we
Slezsku.

Sw. Ladislav, dne 27. čerwna w
Sedmihradsku.

Sw. Stanislav, dne 7. kwětna w
Šaliči.

Sw. Leopold, dne 15. listopada w
Dolním Rakousku.

Sw. Florian, dne 4. kwětna w Hor-
ním Rakousku.

Sw. Marek, dne 25. dubna w Be-
nátsku.

Sw. Ruprecht, dne 14. září w Sol-
nohradsku.

Sw. Spiridion, dne 14. prosince w
Salmatku.

Sw. Virgil, dne 27. listopada w
Říjním Tyrolsku.

Sw. Anslus, dne 1. listopada w Terstě.

Sw. Karol Boromejský, dne 4. li-
stopada w Lombardsku.

Sw. Ambrož, dne 7. prosince w
Lombardsku.

IX. Čtvero částek ročních.

1. Jaro čili wesna počíná dne 20.
března o 10. h. 4 min. ráno dle počtu
Brněnského. — Jarní rovnodennost.

2. Lěto počíná dne 21. čerwna o 6. h. 41.
min. ráno dle počtu Brněnského. —
Nejbelsší dnové, nejkratší noci.

3. Podzimel čili jeseň počíná dne 27.
září o 8. h. 52. min. večer dle počtu
Brněnského. — Podzimní rovnodennost.

4. Zima počíná dne 21. prosince o 2.
h. 41. min. več. dle počtu Brněnského.
— Nejkratší dnové, nejdelší noci.

X. Zatmění na slunci a na měsíci.

Roku 1860 bude dvojí zatmění na slunci a dvojí na měsíci; druhé na slunci a první na měsíci ujdeme i v našich krajinách.

Widitelné u nás zatmění na měsíci začne dne 7. února o 2. hod. 8. min. ráno, dosáhne o 3. hod. 27 min. velikosti 9.8 palců a přestane o 5. hod. 2 min. ráno. (Dle počtu Brněnského.)

Dne 18. července začne se podle Brněnského počtu slunce o 1. hod. po poledni zastiňovati, což my uvidět můžeme teprve o 3. hod. 7 min. a až do 5. hod. 7 min. uvidíme. Slunce objeví se nám tu až na 8.2 palců zatměné. V některých krajinách na ostřihu zemském potrvá to zatmění až do 6. hod. 3 min. večer.

XI. Celopočet nové doby.

Rok 1860 po Narození Pána a Spasitele našeho Ježíše Christa je rok přestupný, mající 53 neděl a 1 den, čili 366 dní.

Rok tento je:	Rok tento je:
Ob stvoření světa 6025	Ob mučeníčí smrti sv. Jana Nepomuckého 467
Ob potopu světa 4254	Ob vynalezení Ameriky 368
Ob vyslání Mojžíše z Egypta 3357	Ob počátku klubbů Ruterových 343
Ob začátku království Davidova 2921	Ob konce velikého sněmu církevního v Orientě 297
Ob vystavení chrámu Jeruzalémského 2877	Ob počátku 30leté války 242
Ob založení Říma 2613	Ob bitvy na Bílé Hoře 240
Ob konce Babilonského zajetí 2396	Ob počátku 7leté války 104
Ob Narození Christa Pána 1860	Ob smrti císaře Josefa II. 68
Ob umučení a vzkříšení 1827	Ob narození císaře Ferdinanda I. 67
Ob založení sv. stolice Římské 1818	Ob založení Rakouského mocnářství 56
Ob pláze Jeruzaléma 1791	Ob narození císaře Františka Josefa I. 30
Ob císaře Konstantina 1554	Ob smrti císaře Františka I. 24
Ob Karla Velikého 1060	Ob smrti papeže Řehoře XVI. 14
Ob příchodu sv. Cyrilla a Metoděje do krajin českoslovanských 997	Ob nastoupení císaře Františka Josefa I. (dne 3. prosince 1848) 12
Ob smrti mučeníčí sv. Václava 924	Ob uvedení jazyka českého do úřadů a do škol 12
Ob smrti Otakara II., krále českého 552	Ob založení Řádů sv. Cyrilla a Metoděje v Brně (na den sv. Václava 1850) 10
Ob založení Pražského arcibiskupství 516	
Ob založení Pražského vysokého škol 512	
Ob smrti Karla IV. 482	

XII. Znamení oběžnic čili bludic světších.

Jméno.	Znamení.	Jméno.	Znamení
1. Dobropán (Mercurius)	♿	5. Královce 6e 4 měs. (Jupiter)	♃
2. Krásopán čili Pába (Venus)	♀	6. Blatoleť 8 8 měs. (Saturnus)	♄
3. Země 1 měsícem (Tellus)	♁	7. Nebesťanka 8 8 měs. (Uranus)	♅
4. Smrtonoš (Mars)	♂	8. Woban (Neptun).	

Mimo tyto světší oběžnice je mnoho jiných menších, potobajících se hvězdám 9.—12. velikosti, to je tak malých ano zdanlivě nejmenších hvězdám, které prostěným okem, bez hvězdařských kalešteků nejsou ani k spatření. Posud jich bylo 54 vypátráno, z nichž nemají větších posud ani jména, aniž znamení, ba ani čas jejich oběhu není znám. Nazývají se Planetoidy. Některé aspoň zde zejména uvedeme:

1. Ceres (Živěna). ♄	6. Hebe (Čiřena) ♀	11. Parthenope.
2. Pallas (Mubřena) ♀	7. Iris (Dužena)	12. Viktoria.
3. Juno (Králowna) ♀	8. Flora (Květena)	13. Egeria.
4. Vesta (Čiřena) ♀	9. Metis (Měšlafa).	14. Ircne.
5. Astea (Směžbena)	10. Hygiea.	15. Eunomia.

XIII. Škály pro wšecky korunní země

℥ wpměření platůw a práwoních listin, kteréžto platy dle stupňů w poměru ℥ ceně rošlou.

rať. číslo				zl. nové fr.		rať. číslo				zl. nové fr.	
až do				—		až do				—	
přes 100	"	200	"	—	5	přes 8000	"	10000	"	5	—
" 200	"	300	"	—	10	" 10000	"	12000	"	6	—
" 300	"	500	"	—	15	" 12000	"	16000	"	8	—
" 500	"	1000	"	—	25	" 16000	"	20000	"	10	—
" 1000	"	1500	"	—	50	" 20000	"	24000	"	12	—
" 1500	"	2000	"	—	75	" 24000	"	28000	"	14	—
" 2000	"	4000	"	1	—	" 28000	"	32000	"	16	—
" 4000	"	6000	"	2	—	" 32000	"	36000	"	18	—
" 6000	"	8000	"	3	—	" 36000	"	40000	"	20	—
" 8000	"		"	4	—						

Při sumách přes 40000 zl. platí se a každých 2000 zl. wžto o 1 zl. více, při čemž se považuje wšěbýtel, neobnášející 2000 zl., za úplné 2000 zl.

číslo rakoušlé.				zl. nové fr.		číslo rakoušlé				zl. nové fr.	
až do				—		až do				—	
přes 20	"	40	"	—	5	přes 1200	"	1600	"	4	—
" 40	"	60	"	—	10	" 1600	"	2000	"	5	—
" 60	"	100	"	—	15	" 2000	"	2400	"	6	—
" 100	"	200	"	—	25	" 2400	"	3200	"	8	—
" 200	"	300	"	—	50	" 3200	"	4000	"	10	—
" 300	"	400	"	—	75	" 4000	"	4800	"	12	—
" 400	"	800	"	1	—	" 4800	"	5600	"	14	—
" 800	"	1200	"	2	—	" 5600	"	6400	"	16	—
				3	—	" 6400	"	7200	"	18	—
						" 7200	"	8000	"	20	—

Při sumách přes 8000 zl. platí se a každých 400 zl. o 1 zl. více, při čemž se přebýtel, neobnášející 400 zl., za úplné 400 zl. považuje.

Kolkové známky za náwěšti, kalendáře a cizozemské nowiny se nyní neprobáwají. W místech, kde byty dříve kolkovní úřady zřizowaly, bude se kofel tiřnout na papír, určený ℥ náwěštim, a na kalendáře. Na jiných místech úřad, jež zemský úřad finanční ustanowi, potřebné známky kolkové po složení platu wýdá — a kdož si je strana na poplatný předmět dle přebpisu přilepi, bude přelostňuje.

Tak se to má býti wšude při časopisech cizozemských kolků pcebrobených, které nebocházěji po c. ℥ pořítád.

Škála

na vyměřování kolků, postupujících v té míře, v které
postupuje hodnota věcí.

Škála II.

až do 20 zl. rak. čísla			
přes	20	"	40 "
"	40	"	60 "
"	60	"	100 "
"	100	"	200 "
"	200	"	300 "
"	300	"	400 "
"	400	"	800 "
"	800	"	1200 "
"	1200	"	1600 "
"	1600	"	2000 "
"	2000	"	2400 "
"	2400	"	3200 "
"	3200	"	4000 "
"	4000	"	4800 "
"	4800	"	5600 "
"	5600	"	6400 "
"	6400	"	7200 "
"	7200	"	8000 "

Kolek vyměřený		Mimo- řádná při- rážka		Dohro- mady	
zl.	kr.	zl.	kr.	zl.	kr.
v číslu rakouském					
—	5	—	2	—	7
—	10	—	3	—	13
—	15	—	4	—	19
—	25	—	7	—	32
—	50	—	13	—	63
—	75	—	19	—	94
1	—	—	25	1	25
2	—	—	50	2	50
3	—	—	75	3	75
4	—	1	—	5	—
5	—	1	25	6	25
6	—	1	50	7	50
8	—	2	—	10	—
10	—	2	50	12	50
12	—	3	—	15	—
14	—	3	50	17	50
16	—	4	—	20	—
18	—	4	50	22	50
20	—	5	—	25	—

Činili hodnota věcí přes 8.000 zl., placeno buď z každých 400 zl.
kolku i mimořádné přírážky více 1 zl. 25 kr., při čemž budiž rest, činící
méně 400 zl., pokládán za plné 400 zl.

Škála

na vyměřování kolků, postupujících v té míře, v které
postupuje hodnota věci.

Škála I.

	až do 100 zl.	rak. čísla
přes 100	" 200	"
200	" 300	"
300	" 500	"
500	" 1.000	"
1.000	" 1.500	"
1.500	" 2.000	"
2.000	" 4.000	"
4.000	" 6.000	"
6.000	" 8.000	"
" 8.000	" 10.000	"
" 10.000	" 12.000	"
12.000	" 16.000	"
16.000	" 20.000	"
" 20.000	" 24.000	"
" 24.000	" 28.000	"
28.000	" 32.000	"
" 32.000	" 36.000	"
" 36.000	" 40.000	"

Kolek vyměřený		Mimo- řádná při- rážka		Dobro- mady	
zl.	kr.	zl.	kr.	zl.	kr.
v čísle rakouském					
—	5	—	2	—	7
—	10	—	3	—	13
—	15	—	4	—	19
—	25	—	7	—	32
—	50	—	13	—	63
—	75	—	19	—	94
1	—	—	25	1	25
2	—	—	50	2	50
3	—	—	75	3	75
4	—	1	—	5	—
5	—	1	25	6	25
6	—	1	50	7	50
8	—	2	—	10	—
10	—	2	50	12	50
12	—	3	—	15	—
14	—	3	50	17	50
16	—	4	—	20	—
18	—	4	50	22	50
20	—	5	—	25	—

Činili hodnota věci přes 40.000 zl., placeno buď z každých 2000 zl.
kolku i mimořádné přírážky více 1 zl. 25 kr., při čemž budiž rešt, činící
méně 2000 zl., pokládán za plné 2000 zl.

Ob 1. listopada 1858

jest nové rakouské číslo (valuta) jeblnou záčinní zemskou valutou v rakouském císařském státu, a dole pojmenované druhy minci mají až do té doby, kdy budou vzaty z oběhu, míti následující zápornou cenu v čísle rakouském:

	v rakouském čísle 2 zL 10 nových krejcarů
1. Dvouzlatník	" " 1 " 5 " "
2. Zlatník	" " — " 35 " "
3. Dvacetník novějšího razu	" " — " 34 " "
4. Dvacetník staršího razu	" " — " 17 " "
5. Desetník a 1/2 širý	" " — " 8 1/2 " "
6. Pětník a 1/4 širý	" " — " 5 " "
7. Šestšáček	" " 2 " 30 " "
8. Korunni (křížový) tolar	" " 1 " 12 " "
9. Korunni půstolar	" " — " 55 " "
10. Korunni čtvrttolár	" " — " 10 " "
11. Šestšáček 8 letop. 1848 a 1849	" " — " 3 " "
12. Řáděný dvoukrejcar	" " — " 1/2 " "
13. krejcar	" " — " 1/2 " "
14. půstkrejcar	" " — " 1/2 " "

XIV. Nejvyšší císařský rod panující v říši Rakouské.

Jeho ap. Veličenstvo František Josef I., z Boží milosti Císař Rakouský, král Uherský, Český, Lombardský, Benátský, Dalmatský, Chorvatský, Slavonský, Haličský, Vladimírský a Ilirský, markrabě Moravský, arcikníže Rakouský, velkovojv. Srbský a Krakovský, vojvoda Bukovinský atd., narodil se dne 18. srpna 1830, za plnoletého prohlášen dne 1. prosince 1848. Když byl jeho strýc, císař p. Ferdinand I., dne 2. prosince 1848 v Olomouci korunu složil, a jeho otec, arcivojvoda František Karel trůnu se odřekl, nastoupil vládu. — Choť císaře pána: Elišbĕta Amalia Eugenia, dcera Jeho k. Výsosti Maximiliána Josefa, vojvody v Bavorsku, a Její k. Výsosti Ludoviky Vilémíny, nar. 24. prosince 1837, zasnoubená ve Vídni dne 24. dubna 1854.

Děti Jeho Velič. císaře Pána.

Cís. Výsost, arcivévodkyně Žofia, Bedřiška, Dorothea, Maria, Josefa, narozena dne 5. března, 1855. — † dne 30. května 1857. v Budně.

Cís. Výsost, arcivévodkyně Gisela, narozena dne 12. července, 1856.

Rudolf, císařovic, narozen 21. srpna 1858.

Rodičové Jeho Velič. císaře Pána.

František Karel (Josef), syn císaře Františka I. († 1835), narozen dne 7. prosince 1802. Odřekl se trůnu ve prospěch syna svého, nynějšího Císaře Pána dne 2. prosince 1848. — Choť jeho Žofie (Bedřiška, Dorothea, Vilémína) dcera † krále Bavorského Maximiliána Josefa, nar. 25. ledna 1805, zasnoubená dne 4. listopada 1824.

Bratři Jeho Velič. císaře Pána.

Ferdinand (Maximilian, Josef),
nar. dne 6. července 1832.

Karel Ludvík, narozen dne
30. července 1833.

Ludvík (Josef, Anton, Viktor),
narozen dne 3. května 1842.

**Bratr a sestry otce Jeho Velič.
císaře Pána.**

Ferdinand I., Dobrotivý,

bývalý císař Rakouský, narozen dne
19. dubna 1793. Zasnouben s Marií
Annou, dcerou krále Sardinského,
Viktora Emanuela, narozenou dne 19.
září 1803, ve Vídni dne 27. února 1831.

Maria Klementina, naroze-
ná dne 1. března 1798, zasnoubená
dne 28. července roku 1817 s král.
princem obojí Sicilie, Leopoldem.

Maria Anna, narozená dne 8.
červ. 1801 paní řádu hvězdokřížového.

Zpráva o Dědictví ss. Cyrilla a Methodia.

Ondyno popisovaly katolické listy
dojímavou pobožnost, jakouž se pro-
slavila Varšava. Polští učenci spojili
se totiž u sepsání *Naučného Slovníka*. *) Když pak byl první arch
velikolepého toho díla vytiskn, přine-
sli ho do sídelního chrámu, kdežto
mu výtečný arcibiskup slavným cír-
kevním obřadem blahorečil. Dočítajíc
se tklivé té zprávy, nemohli jsme
se ubrániti litoš nad těmi, kteří v
zaslepené nevědomosti aneb v hříšném
hněvu Církvi svaté vyčítají, jakoby
se vědy bála, osvěty štilila, vz-
dělávání člověčenstva pro-
tivila a národní literaturu
nenáviděl!

Přirodní světlo proudí se ze
slunce; podobně učiněn Syn Boží zdro-

jem světla duchového, kteréž
svěřil Církvi své. Z dějepisu víme a
svatá víra nás v tom přesvědčení utvr-
zuje, že mimo Církev kat. světla ne-
stává, leč takového, kterýž šíří noč-
ní dobou měsíček, svatojanské mušky,
práchnivé dřevo aneb potutelné svě-
týlka, ježto v adventě do hažin
lákávají. Kdosi však takto troustil
rozumem: Ve dně je světla dost,
proč tedy zavazí slunce na obloze?
Pošetilci tomuto podobají se na vlas
ti, kdo Církev sv. za zbytečnou po-
kládajíce, tvrdí, že věda bez ní ob-
státí, osvěta štilí, vzdělanost a litera-
tura pěstovati se může! Blud tento
není pořádky a svět bezní se knihami
od lidí sepsanými, kteří jsou nepřá-
telé Církve katolické, a světýlky svého
rozumu do močálů nevěry a smys-
losti čtenáře zavádějí.

*) Také učenci českoslovanští podnikli vy-
dávání *Naučného Slovníka*, po
němžto již tak dávno toužil národ náš;
jelikož v jinojazyčných konverzačních
Lexikonech a Realních Encyklopediích
nemnoho jest spolu na články, kteréž
o poměrech a mužech našich pojedná-
vají. Dilem jim vadí známost věci, dilem
dobrá vůle: avšak náš *Naučný Slovník*
ceniti budeme dle ducha a směru kato-
lického. Nad miru potěšitelný výjev v
literatuře naší jest vydávání „*Slovní-
ka Naučného*“ proto, že se v řadě
jeho spracovníkův nalézá mnoho výteč-
ných kněží katolických. Od tud nedá
se jineho předvídati leč že se mnoho-
slibné dílo toto poneze duchem církevním.
V naději této potvrzuje nás také
výslovná připověď redaktorova, jenž v
návěští takto praví: „O věcech ná-
boženských svědčeno vypracová-
ní výtečným spisovatelům kato-
lickým, jakož zajiště příslu-
šelo u národa, jehož veliká vět-

šina tomuto vyznání náleží.“
Není pak dochybno, že důležité toto
podniknutí ku šťastnému konci v krátké
době přivedeno bude, jelikož ho neoče-
kávané množství odběratelův podporuje;
neboť v novinách bylo oznámeno nejed-
no pomenší město jako Vel. Mezříč a
t. d. kdežto počet předplatitelův na pa-
desát vylezl mezi měšťanstvem! —

„*Slovník naučný*“ rozvržen bude
na šest dílů, každý díl na deset až i
dvanácte sešitů, jak tobo právě písmena
započatá požadovati bude.

Každý takový sešitek čtyřarchový,
obsahující 9216 tádkův hustého písma
na silném, polokřídleném papíře, státi
bude jen 36 nov. kr. rak. čísla, což
je zajiště cena tak levná, že náš slovník
i v tomto ohledu každému podnik-
nutí směru podobného se vyrovná, ba i
větších výhod obecnostu poskytne.

Církev sv. jestití zajistě matkou vědy, původem všelikého umění, zdrojem pravé osvěty a vzdělanosti a nejmocnější podporou národního písemnictví (literatury). Důkazův netřeba zdaleka snášeti. Jediné Dědictví naše postací, aby vyvrátilo nářknutí, jímžto osočují ošemetníci chof Christovu. Dědictví cyrillo-methodejské vzniklo zajistě na půdě církevní, kněžstvo katolické ho založilo, apostolští biskupové se ho ujali a sv. otec je posvětil požehnáním papežským.

Dědictví naše žádný obor vědy z mezí své působivosti nevylučuje; ale vydává čtení přírodního, děje- a zeměpisného, hospodářského, průmyslného i hvězdářského obsahu. Začátek rozsáhlé desítilété činnosti našeho Dědictví nasvědčuje tomu, co svrchu bylo vyřknuto, že Církev sv. o vzdělání národův dbá, osvětě přeje a že se literatuře v Její rukou dobře daří.

An se Církev sv. svědomitě a tak upřímně snaží, také národ moravský z tupé nevědomosti povznést na vyšší stupeň křesťanskolidské důstojnosti, an Dědictvím podlou námitku slavně vyvrací, jakoby se vědy bála, osvěty štlila, vzdělávání člověčenstva protivila a literaturu národní nenáviděla: připlazi se opět jiný z tajných protivníků, jenž s pokryskou tváří pronášá obavání toto: „Kdyby se obecenstvo cyrillo-methodejského Dědictví skládalo jenom z vyšších stavů, z kněžstva, úřednictva a měšťanstva, nic bychom proti tomu neměli, aby se vydávaly knihy tak poučeného rázu a vznešeného obsahu: ale údami toho ústavu jsou z většího dílu venkované moravští! Potměšilá úzkostlivost této odporujeme skromnou otázkou: „Což je pravd víc? a když máme jednu jedinou; zdaž nemá na ni právo i prostý Moravan?“ Věda a pravda podobá se světlu, ježto pod kbelec stavěti zakázáno! — Dědictví naše vyššího svého směru nesmí se vzdati, dokud nenabudeme samostatného ústavu, jenž by vý-

hradně posvátnou vědu ze stanoviska katolického pěstoval a tomu za včas překážel, aby u čené spisy v jazyku českoslovan-kém vydávané nebyly ovládaný duchem nevěry, jakouž bohužel literatury jinojazyčné prokvašeny jsou. Zkušenost radí, všechno spisování vědeckých knéh toliko vzdělaným laikům neponechati, ze kterých většina ani dostatečných vědomostí náboženských ani chuti nemá, aby se náboženským prospěchům pérem svým propůjčila, ano ze kterých mnozí raději zjevnými nepřátely Církve Boží se býti osvědčují.

Po desítilété zkušenosti uznali jsme za potřebné ospravedlniti dosavadní stanoviště Dědictví cyrillo-methodejského a dozovujeme jeho působivost a důvěru, kterouž vůbec požívá, následujícími ciframi:

I. Účty Dědictví sv. Cyrilla a Methodia až do konce roku 1858.

a) Příjmy roku 1858.

	Na stříbře.	zl.	kr.
Vklady nových spolu-			
oudů a doplatky . .	15,835	—	—
Při zakoupení státních			
úpisů získalo se . . .	805	—	33
Úroky z jistiny a jiné			
příjmy	3,559	—	28

Dohromady 20,200 — 1

b) Vydání roku 1858.

Ostalo čistých příjmů	15,405	—	22
roku 1858	4,794	—	39
Připočítáme-li jmění na			
kanci roku 1857. .	57,626	—	46

Obnáší veškerá hoto-			
vost na kanci roku			
1858	62,421	—	25

Předloženo a proskoumáno ve schůzce výboru dne 10. května 1859.

Eduard Karlik, v. r.
pokladník.

Ludvik Tidl, v. r.
skoumatel účtův.

Na konci roku 1857 bylo spolnoudů . . .	6762
Během r. 1858 přistoupilo	1291
Tedy na konci roku 1858 všech spolnoudů	8053

II. Přehled všech kněh, obrazů a zeměvidů čili map doposud Dědictvím vydaných:

1. Moravan, kalendář na r. 1852
2. " " " 1853
3. " " " 1854
4. " " " 1855
5. " " " 1856
6. " " " 1857
7. " " " 1858
8. " " " 1859
9. (Moravan) na rok 1860.
10. Obraz sv. Ludmily.
11. Obraz sv. Cyrilla a Methodia.
12. Putování Christa Pána, s
mapou Palestýny, od † Tomáše
Procházky.
13. Missie Tichomořské, od Dra
Františka Škorpíka.
14. Život sv. Alžběty, od Jakoba
Procházky. Druhé vydání pro-
dává se za 40 kr. stř.
15. Josefa Flavia „Válka židov-
ská“ od Fr. Sušila.
16. Menší obraz sv. Cyrilla a
Methodia, jenž jest v knize
života našich svatých apostolů při-
vázán, prodává se za 3 kr. stř.
17. „Život sv. Cyrilla a Metho-
dia“ od prof. a arcibisk. notáře
v Praze, Václava Štulce.
18. Fabiola čili Církev v kata-
kombách od kardin. Wiesemana,
přeložena od Václava Novot-
ného. Prodává se za 1 zl. 30 kr. stř.
19. Umělecký krásný diplom pro ka-
ždého nově přistupujícího spoluouda.
20. „Život sv. Jana Kapistrana“
od Frant. Valoucha, a
21. „Praví dějové svatých mu-
čovníků Círky východní“
od Antonína Dudíka, kněze
arcidiocese Olomoucké.
22. Dějiny Círky sv. od Dra Bílého.
Z Účtův i přehledu viděti,
že Dědictví naše nechodí račím kro-

kem ale že statečně napředuje. Oko
Páně bdí nad Dědictvím cyrillo-metho-
dějským, a požehnání Hospodinovo spo-
čívá na něm; jinak nedá se vysvě-
titi zdar a rozvin jeho; ač přičinění
lidskému nejednu zásluhu připočítáme
dle přísloví: „Člověče přičiň se
a Pan Bůh ti požehná.“ Známो
totiž, že každý úd, jenž ocenil výho-
dy našeho Dědictví, se o to zasazuje,
aby mu nových účastníkův přizískal a
takto pokladnici rozmnožil, pamětliv
jsa zásady: Čím víc údvův, tím více
peněz — čím více kněh a spisův, tím
více vzájemné modlitby.

Seč na výboru jest, hledi ze vsí
síly k povinnostem své. Tak se mu podařilo
u vydání kancionálu spojit se s Dědi-
ctvím svatojanským, a spojenými silami
se připravovati k tisícileté památce.

Na příští rok připravuje se obraz
sv. Vojtěcha, jak křtí krále uherského
sv. Štěpána a pak kniha o sv. Fran-
tišku Borgiasovi. Desátý ročník ka-
lendáře hodlá se ovšem také dosta-
viti, a sice, bude-li v tom vůle Boží
porádáním nižepsaného, jenž v roz-
vrhu i duchu příkladu v předeslých
Moravanech následovati slibuje; a tu-
dyž se takové podpory se strany pp.
spolupracovníkův naději, jakou poží-
val vel. p. Beneš Method Kulda.

Činíce zprávu Dědictví sv. Cy-
rilla a Methodia a dožadujíc se ochot-
ného přispění od veleretěných pp. spi-
sovatelův vlasteneckých pro příští časy
Moravana; nemůžeme mlčením pomí-
nouli strátu, jakouž Dědictví odcho-
dem vel. p. Kuldy utrpělo, a nesmíme
tajiti zásluhu, jímž si celou Moravu
katolickou k srdečným díkům zavázal.

Výbor Dědictví cyrillo-methodej-
ského, uznávaje cenu kněze Beneše
Kuldy, uzavřel ve 18. své schůzi dne
10. května 1959 dáti mu slovy vel.
p. Jana Soukopa srdečné s Bohem.
Nynější pak pořadatel kalendáře, chtěje
býti tlumočnickem nežlých citův Mo-
ravy, ježto vděčnou a láskavou myslí
luc ku svému zdatnému synu Bene-
šovi; uzavírá letošní zprávu o Dě-
dictví ss. Cyrilla a Methodia srdeč-
ným loučením Soukopovým, ježto zní:

S B O H E M!

Na památku odchodu důstojného, velectěného pána, pana Beneše Methoda Kuldy,

bývalého duchovního správce v ochranovně Brněnské, jednatele Výboru Dědictví ss. Cyrilla a Methodia, slovního pořadatele „Moravana“, věhlasného spisovatele národního, členu Dědictví avatojanského a Museu Českého, úda historicko-statistické sekce v Brně aul. atd.

na

faru Chlumskou v Čechách

dne 26. Března 1859.

Věnuje Výbor Dědictví ss. Cyrilla a Methodia.

V přerokošném Vesny plesu
Kvilí vlasti drahé hruď,
Z jarozpěvných niv a lesů
Rozléhá se „s Bohem buď!“
S kým pak Moravo se loučíš?
Koho Bohu odporoučíš?

Jeden z nejzdárnějších synů,
Ježto jsem kdy zplodila,
Opouští mou domovinu,
Duše krásná, spanilá;
Květe se mnou věrné dítky,
Rozželte se jarní kvítky.

Aj což nemáš synů více
Milá naše maticko? —
Mám, ach mám jich na tisíce,
Takých však jen maličko,
Jižhy matce celou duší
Žily, jakož dítkám sluší.

Beneš od kolešky s láskou
K duši mé se přivinul,
Zasnoubiv se s Církví krásnou
Co kněz Páně proslynul;
Luza po mně blatem hází,
On pak růže v sad můj sází.

Mnoho již mi věnců uvil
Na potěchu duše mé,
Statně jednal, psal i mluvil
Vodiv dítky k matce své;
K hlasu Jeho innozi vstali,
Na vinici mou se dali.

Drahně ještě roli ladem
Leží v nitru otčiny,
Mnoho pile v sadě mladém
Vymáhají květiny;
Ach! a zahradaenci moji
Jinám z domova se strojí.

Těžký ovšem smutek svírá
Tebe vlasti milená,
Avšak Beneš neumírá,
Sestra Čechie Jej má;
Odešel kam Pán byl kázal,
Aby sestry láskou svázal.

Nuže s Bohem buď náš bratřel
Miluj stále Moravu,
Třeba že tvář dálka zastře,
Na vlasti kveť oslavu;
V Moravě Tvůj pomník stojí,
Práce, modlitba nás poji.

Ign. Vurm,
pořadatel Moravana.

III. Stanovy

Dědictví sv. Cyrilla a Methodia,
potvrzené c. k. mor. místodržitelstvím.

§. 1.

Účel Dědictví sv. Cyrilla a Methodia.

Dědictví pečuje o zvelebení lidu Moravského, jakého náš čas požaduje; o zvedení všestranné, avšak na základě víry katolické, s vyloučením wszeliké politiky.

§. 2.

Prostředky k dosažení účelu tohoto.

1. Spisování a vydávání knih, a sice netoliko výhradně náboženských, nýbrž vůbec vzdělávacích a k duchovním potřebám věku našeho prohlédajících, zvláště dějepisu, zeměpisu, poznání vlasti, přírody, řemesel a orby a t. d. I v zábavných spisech obsažena býti má buď obrana, buď utvrzování pravdy některé katolické, jižto se odpor časový dotýká.

Vydávati se budou Dědictvím knihy ve trojí řadě:

- a) Obširné životopisy Svatých.
- b) Spisy poučné.
- c) Spisy zábavné.

2. Časopisy a wszeliké listy běžné. — Organem Dědictví sv. Cyrilla a Methodia jest: „Hlas, časopis církevní.“*)

3. Předněty umělecké, k. p. obrazy, zeměvidy čili mapy a t. d.

§. 3.

Šetření zákonů tiskových.

Při vydávání časopisův, knih, běžných listů, obrozů a t. d. budou se stávající zákony tiskové zevrubně zachovávat.

§. 4.

Zřízení Dědictví.

1. Spoluoudem Dědictví státi se může každý, kdož za sebe jeden-

*) Jelikož výborný tento katolický list wszeliké zprávy straniva Dědictví našeho přináší, a na něj činěné přeptávky zodpovídá, dobře by bylo, kdyby ho úřad společně podle farních osad odbírali.

krátě za vždy položí 10 zl. stř. (10 zl. 50 kr. r. č.)

2. Kdo však témuž ústavu 100 zl. stř. (105 zl. r. č.) věnuje, považován bude za spoluzakladatele, a obdrží 4 výtlisky věci Dědictvím vydaných zdarma.

3. Kdo jednou na vždy dá 40 zl. stř. (42 zl. r. č.), bude téhož ústavu spoluoudem 1. třídy, a obdrží 3 výtlisky. — Kdo 20 zl. stř. (21 zl. r. č.) dá, stane se spoluoudem 2. třídy, a obdrží 2 výtlisky. — Kdo 10 zl. stř. (10 zl. 50 kr. r. č.) položí, bude spoluoudem 3. třídy, a obdrží 1 výtlisk zdarma.

Kdyby bylo zapotřebi druhého neb třetího vydání některé již vydané knihy, spoluoudové ji dostávají nebudou, nýbrž bude se prodávati ve prospěch pokladnice Dědictví, aby se nákladnější díla vydávati mohla.

4. Řehole, děkanství (vikariaty), osady, kněhárny, školy, rodiny, spolky, bratrstva atd. vstupují dvojnásobným příspěvkem do spoluzakladatelství a v nadřecheně třídy.

Spoji-li pak se manžel s manželkou svou v jeden toliko základ o 10 zl. stř., vydávaji se jim knihy jen do úmrtí prvního z nich.

Abý úmrtí spoluúda přišlo ústavu tomuto ve známost, žádaji se veleb. pp. duchovní pastýřové, aby úmrtí takové pokladníkovi Dědictví, třebaž i přímo poštou oznámili ráčili.

Podobného oznámení písemního zapotřebi jest, kdykoliv spoluúd některý buď k vyšší důstojnosti vynikl, neb se jinam přestěhoval.

Poznamenání 1. Rodina se bere, pokud jméno se netratí. Dcery provdané, synů-li není, odbírali budou knihy, pokud žiji; ditky pak jejich, jiné již jméno nesoucí, nemají práva tohoto.

Poznamenání 2. Polovice vkladu totiž 5 zl. stř. (5 zl. 25 kr. r. č.) se nepřijímá.

5. Každému volno, doplněním vkladu u vyšší třídu postoupiti. Zašle-li tudýž k. p. spoluúd 3. třídy k prvnímu 10 zl. stř. opětne 10 zl. , stane se spoluúdem 2. třídy, a tak dále.

Avšak spoluúdství postoupiti jinému nedovoluje se.

6. Každý přistupující račíž jméno a místo přebývání svého, jakož i biskupství a děkanství (vikariat) a poslední poštu zevrubně udati.

7. Každý kněz, kterýž jest údem Dědictví sv. Cyrilla a Methodia, bře na sebe povinnost, buď ve slavnost, buď některý den v oktávě svatých apostolů Cyrilla a Methodia každoročně sloužiti mši svatou za všechny živé i mrtvé spoluúdy dotčeného Dědictví; a bude-li libo a možno, i jinou mši svatou za obrácení národův Slovanských od jednoty církevní odloučených, kterouz pobožnost jistě každý spoluúd co věrný katolík spolu konati neopomine.

8. Zemřelí, za které někdo vkladek do Dědictví učinil, tak jako ti, jižto na smrtelné posteli nejméně 10 zl. str. za sebe Dědictví odkázali, stávají se účastnými duchovních milostí v předešlém (7.) čísle jmenovaných.

Každý, jenž byl vkladek učinil za mrtvého, pokud živ jest, knihy bez ohledu na velikost vkladu — ovšem nejméně 10 zl. str. — po jednom výtisku dostávají má.

9. Správu Dědictví sv. Cyrilla a Methodia vede výbor sestávající z kněží, kteří buď v Brně, buď na blízku přebývají.

10. U jiných osob a úradů zastoupá Dědictví sv. Cyrilla a Methodia starosta, a v jeho zaměstnání jeden z jednatelů.

11. Výbor schází se čtvrtletně, a na vyzvání starostovo i častěji v Brně, aby, čeho zapotřebí, v poradu bral, a většinou hlasů přítomných výborníkův o nálezích pro celé Dědictví platných rozhodoval. — Výbor má právo počít údvů svých odcházejících doplniti nebo i rozmnožiti, avšak jinak než katolickými kněžími, a každoročně uveřejňuje zprávu o činnosti své.

12. Každý spoluúd Dědictví má

právo, písemně návrhy své činiti a přání svá projevovali dotčenému výboru, kterýžto při svých shromážděních zavázán jest, jich svědomitě v úvahu bráti, a dle nich, pokud potřebno, prospěšno a možno jest, se zachovati.

13. Ve sporech z poměru spolkovního snad vzniklých, odvolává se k starostovi, a v domněle nedostatečném vyhovění k příslušícím c. k. úřadům.

14. Kdo témuž Dědictví obětuje práce své literární neb umělecké, obdrží na výslovnou žádost honorar podle výbornosti, obsáhnosti a důležitosti spisu svého, o čemž výbor usudek pronese.

§ 5.

Rozesílání knéh a výtvorův uměleckých.

O rozeslání knéh, spisův a jiných předmetův Dědictvím vydaných postará se výbor. Každý přistupující k Dědictví račíž ihned oznámiti, jakou cestou se mu knihy mají posílati, aneb v kterém poblížším kněhupectví je sobě bráti zamýšlí.

Poznámání 1. Pravidlem u věci této ostane, co na listku tištěno jest, že na poukázání listku svého každý spoluúd v hlavní komisi u pp. Nitsche a Grosse, kněhupectů v Brně, knihy sobě vybíráti má. — Kdo by však chtěl poštou knihy své dostávati, račíž se obrátiti frankovaným listem na jmenované kněhupectví.

Poznámání 2. Všecké dopisy v záležitostech Dědictví sv. Cyrilla a Methodia buďtež posílány pod adressou na Fr. Sušila, starostu Dědictví, professora bohosloví; zásilky peněz pak buďtež činěny v listech frankovaných pod adressou na Eduarda Karlika, kaplana u sv. Magdaleny, pokladníka Dědictví v Brně.

§. 6.

Poměr k vládnímu řízení.

1. Vládnímu řízení se ponechává nahlídati v jednání spolku, bítí nad zachováním nařízení u propůjčeném potvrzení daných, aneb všeobecnými předpisy stanovených. a uzná-li za

potřebu, přidati spolku od příslušného úřadu určeného císařského komisara.

2. Kdyby se spolek rozejíti měl, rozhodne výbor o jmění v duchu Dědictví sv. Cyrilla a Methodia, a podá o tom předběžnou zprávu vysokému c. k. místodržitelství, a svému P. T. nejdůležitějšímu pánu biskupovi.

Výbor řídící.

František Sušil, tit. kons. rada, professor theologie v Brně, starosta.

Eduard Karlik, kaplan u sv. Magdaleny v Brně, pokladník.

Robert Šuderla, biskupský ceremoniář v Brně, jednatel.

Ignac Vurm, spiritual v mor.-slez. ochranné pro zanedbanou mládež v Brně, jednatel.

Dr. Jan Ev. Bílý, duchovní správce v Předklášteří Tišnovském.

Dr. Beda Dudík, historiograf Moravský.

Jan Faborský, administrator fary ve Vel. Němčicích.

Bedřich Geissler, spiritual v bohosloveckém semináři biskupském v Brně.

Dr. Frant. Hošek, professor theologie v Brně.

Gunther Kalivoda, prałat a opat v Rajhradě.

Pavel Křížkovský, kněz řádu sv. Augustina v Brně.

Benes Method Kulda, farář na Chlumu v Čechách.

František Maršovský, administrator fary Ořechovské.

Peregrin Obdržálek, kaplan v Pustoměři.

František Poimou, duchovní správce v Mašivkách.

Emanuel hrabě Pötting, kanovník Olomoucký, děkan a farář ve Svábenicích.

Jakob Procházka, spiritual u Voršilek v Brně.

Matěj Procházka, tit. kons. rada, gymnasiální professor v Brně.

Jiří Slota, gymnasiální professor v Baňské Bystrici.

Jan Soukup, kaplan ve Sloupě.

Eduard Stuchlý, tit. kons. rada, děkan a farář v Nosislavě.

Bedřich hrabě Silva Tarouca, c. k. konservator pro Moravu, kněz církevní v Brně.

Tomáš Šimbera, farář v Komárně.

Dr. František Škorpík, farář v Kučerově.

Karel Šmidek, gymnasiální professor v Brně, redaktor „Hlasu, časopisu církevního.“

Anton Šubert, farář v Lulči.

Josef Těšík, c. k. školní rada a dozorce národních škol na Moravě.

Ludvik Tidl, konsistorní rada v Olomouci i v Brně, děkan a farář v Újezdě.

Č. 1247.

Především stanovy potvrzují se od c. k. m. místodržitelství.

V Brně, dne 18. února 1854.

(L. S.)

Místodržitel:

Lažanský, v. r.

Církvní časopisectví.

Literatura bá se dobře přirovnati ku křmí w těle lidském. Jakk křmí takové zdraví, jaká literatura takové w národu smýšlení! — Národ, kterýž má chudobnou literaturu (málo knih), podobá se člověku slabému Episy pak obřahu špatného kazi ducha lidu a činí ho přepjatým, zlomyslným, neschastným, chorým, jako křmí stažená uvrhne tělo w křečovitou rozdrážděnost, urodnatelnou zmatanělost a bitnou nemožnost. Od tud jde křesťanská povinnost, na místě záhubných spisův dobré sříziti, — písemnictvím církevním ducha lidu svého oživovati, literaturu takovou podporovati, kteráž lásku k Bohu a věrnost zjeměránu rozmnouje a zaručuje.

Článekové řádkováji obyčejně na teplotu (pulso), který chytí poznati sílu aneb chorobu člověka. Takovou teplotu, kterážto život národu prozrazuje, jeho smýšlení, jeho touhy a bolesti na jerno dáwa je časopisectví.

Časopisectví má veliký vliv na čtenářstvo a podobá se jistram, kteréž bohužel u jiných národů nejsou větší podpory k dobrému, krásnému a ušlechtilému, aneb na mnoze jsou jistry od žhářův roznicené, jimž o to jde, aby co špatného a w pravdě spásného jest, bořili a ničili. Metoliko špatně psanými knihy smídnými, ale zlést časopisami podmilají se bratry Sionu, rozplývají se záhubné housenky w sádkách Církve Christovy, a místo nadání vyprstá w obecněm rozmaru proti Církvi Boží. Smýšlení, jakéž nepřirozeným vychováním národu obcizenu část a města jedem proticírkevního čtení napuštěná a edrobila otoláda, slůžte zde za důvod a na vřstahu! —

A teď budij nám domelene učiniti otázky některé na kněžstvo i laickou lid česko-slovanský: An nepřítel bdi, zdaž bychom mohli to před Bohem zodpovídati, kdyžsom bžimati? an traviči chystají otravu, zdaž nechceme lékuw připravovati? an žhářci hlavně do špatně Boží metají, zdaž chceme ruce založiti do klína a nečině se bžimati na to?

Nechceme ani pérem, ani došti strounou peněžitou oběti podporovati snadně, kteří pilně čtouce časopisy a knihy všeho druhu s ržasnutím pozorují, jaká nebezpečnost, jaké kruté zápašy se Církvi střeji, a kteří žijí nej jini to pečlivě rohlednu svou sílu, své klidné hodiay, své pechdi na to obětují, aby se w zápas duchovní s nepřátely vřst pusili, a snadami všeho nymnějšího pokroku křesťanství, bohuatili suer dali?

Věru srozděwané litujeme těch, kteří uenahližeji, jakého desahu veselika literatury má a jak mchutná síla se ukrývá w ni. Mrozumějí zajiště času, kteří katolické časopisectví za zbytečné pokládají sro tonu se radující, když nějaký časopis církevní zanikne.

Každý časopis, kterýž slouží Církvi, má svou zásluhu, at již w toni neb onem jazyku psán. Nebo w každém národu jsou duse Christovy, a uasennu česko-slovanskému národu jest časopisů církevních rovněž tak přáti, jako jiným národem. Čili to ueni prospěšné, aby náš čitavý lid česko-slovanský se decital, kterať ta neb ena obec sobě na svůj vlastni náklad chráu svůj vyčistila a vyzdobila, kterať pro něj zjednala wřstná roucha messni, wphudowala oltáře, sedky, krásné obrazy, ano snad na svůj náklad sám kostel aneb školu wřstavěla? Není-li zpráva taková pro jiné ebe jako kazatel hmetné wola-jici: Bžete a učíte též! ? — Není-li zá-hedno, aby náš lid česko-slovanský se dozvidali, kde Církve utěšené žkocá, kde téžými poustami semřená oupi a tuhy zápas podniká? Není-li i náš lid s Církvi zmloučenou se formoutiti a s radující se rademati? Není-li tak i w našem česko-slovanském národu cit opravdu katolický čili rosecbecký se budi, ožiwovati, pružiti a otužemati? Pozerujeme jen náramný rozrůl mezi katolicku, který církevní časopisy čítavá a mezi tím, kterýž takových nikdy do rukou nebere. Dne, že zápas Církve a vůbec celý stav její zná, má hluboké powědomi katolické, a chová w přeu eheň nadšenosti pro svou

wiru. Protož s nejjivější citem koná mobilky w litanii za nejwýššího pastýře Církwe, za jejího pomyšlení a nepřátel potěšení, za blaho a rozkvet její, kdežto truhý, poněmáh nečta církwních časopisů, také zápas Církwe nezná, docela bez citu čili mechanicky ony mobilky obdává, nevěda, proč to čini a ždali toho třeba. Kdož w časopisech církwních čtá o bratřích nájezdch na státní Petrowu, na Chrišowa nánešla, rmouti se s milenou choti, a z nejlukšší útroby wolá při konání litanii: „Hospodine zachovej ho a učiň ho blahoslawena na zemi, a nemýdavej ho w ruce nepřátel jeho.“ O tomto citu wšak katolíci církwních čtení nemilowný nic nemí. Kdož z církwních listů se dozvídá, šteral w té neb w oné krajíně nepřítel na Církwe swateu derhýwaji, ji swiraji a pronásleduji, strádá spolu s Církwi úpějici a s docela jiným pocitem nežli ten, šterýž o rvesh těchto věcech ničehož nemí, uedli se s Církwi: „Abys nepřítel Církwe sw. penížiti ráčil, Xě prosíme wyslyš nás.“ — Slewem — čtením církwních časopisů budi se hlubší wědomi katolické, oživuje a sili se lásta k Církwi, roznécuje se zápal a nadšenost pro wiru, čebož zajisté lajčému národu a tudíž i našemu česko-slowanštemu potřeči.

Přejuc teby i našemu ponejwice chubému česko-slowanštemu lidu takowých církwních časopisů, nezapomeneuce ničho na wýpověď Páně; „Chubým se ewangelium zwištuje.“ A ždali se něčemu, šteroh časopis přerem swým podporowati chtě, že podporowání takové nebedchází u lidi žádného uznání, žádného ocenění: at přewáží, že takowá duchowní almužna ob lidu neuznaná anobř i znemážená tím wěšši zásluhy nabýwá u Boha.

K zámořce uznáwáme za hrdno a služno, wšednou pochwalu projewati Morawšým, Pražšým i Slownšým Nowinám za směr a ráz, jakýmž wšnitaji, takéž snazným slowem odporučiti Glas i Blahoměša. Oba tyto listy slouží wšhradně Církwi swaté, w nerozdílném záwazku stojice s oblíbenou Školou a Žiwotem. Kž bychom mohli také slowanšého Chrylla a Methodia nazwati swým; awšak časopis tento nepřestává se různiti a odchyľowati bez potřeby od společné spijewné řeci.

Přih dobrotiwých ráciž pojechnati církwnímu časopisectwí a žádoucího žbaru dáti katolické literatuře w národu česko-slowanštem!

Patronové

rozličných řemesel, pořádků a živnosti rozmanitých.

Barwiři mají we štitu modro a čerwenou dělenou zlatý wálnt. Patron swatý Šimon, Apštol, jenž byl syn karmičům. Korouhew jest oddělená, na hoře modrá a čerwená, bole čerwená a modrá.

Čiwači mají w štribruu poli modrou konew. Patron jest swatý Karel Weliký, jenž dal pokřyt cinem kostel w Čachách. Korouhew jest modrá a štribrná.

Čalounici čili koberečníci mají w zlatém poli barewný čaloun. Patron jest sw. Pawel s mečem. Korouhew jest zlatá a pestrá.

Šobináři mají w čerweném poli wělký štribrný ciferník se zlatými ručkami. Patron jest sw. Petr s kšoutem buďicem. Korouhew jest čerwená a štribrná.

Šerci diwadelni mají w štribrném poli smutnou a weseleu nátmawku čili wawku neb 2 meče křížem. Patron jest sw. Genesius, jenž byl diwce herceni. Korouhew jest nachowá a štribrná.

Šrncíři mají w zlatém poli čerwený hrnel. Patron jest swatý Goar, kuž a poušterowil w Triestu. Tři laňky dāwaji mu své mléko, jimž on napáji ty, jenž ho w zajeti odwáběji; dabel sedí mu

na rameně; on brzi hrnel w ruce; Klobouk jeho wiši na paprsků slunečnım. Korouhev jest čerwená a žlutá.

Štebenáři mají w čerweném poli zlatý křeben starého způsobu. Patronka jest sw. Magdalena, jenž přů křeben vymyslela, má nádobíčku s mastí, kýmá zahalena olasem swým klečíc pod křížem. Korouhev jest čerwená a žlutá.

Špobští mají w čerweném poli stříbrnou číslı medle stříbrné chleby; nad tím w stříbru slunce, měsíc a hvězdy. Patron jest sw. Ocar, jenž pecestným za darmo noclehy dával. Čteme, že byl pousterowkem w Trierstu a umrl 649. Cínř mnohě diwů. Památka jeho swětivá se 25. května a 6. čerwna. Po něm jmenje se tak jedno město pruské na Rýně w pětné krajíně. Korouhev jest čerwená a stříbrná na znamení čerweného a bílého wina.

Žehláři či cweleři mají w stříbrném poli nachové srdce, w němž tři křebky mezi. Patronka jest sw. Helena, jenž wynalezla sw. kříž i s křebky, nimž byl Christus Pán přibit, nese kříž i křebky. Korouhev jest stříbrná a nachová.

Kamenici a **zedníci** mají w modrém poli zlaté náčini zednické: kružblo (cirk), onetačku, uhelnici. Patron jest sw. Stěpán lumenowaný (i sw. Reinhold, umřel kolínský s kladivem w ruce). Korouhev jest modrá a zlatá.

Klempíři či **platanři** mají w zeleném poli stříbrný haw či brnění rytířské, aneb zlaten neb stříbrnou přilbici, což jest jejího dílo mistrůvské. Patron jest sw. Willem Welký, o němž se prawi, že brnění své nikdy neobložil. Korouhev jest zelená a stříbrná.

Kloboučníci mají w modrém poli černý klobouk. Patron jest sw. Jakub, pntowník, mající poutnickou stečapku na prsou nřb na klobouku, pal meč neb hůl poutnickou. Korouhev jest modrá a černá.

Knihaři (kněhwarzci) mají w zeleném poli zlatý přes (lis) wazáčský, knihu a kapejní tokolku. Patron jest sw. Ludwř (král francouzský), jenž byl milowník knih, brzi žezlo liliové a trnovou korunn.

(Ludwř IX. byl syn krále francouzského Ludwřa VIII. a Blanky z Kastilie, narozen 1. 1215. Neplnoletý následowal

otce, matka byla poručnici, jenž jej dala korunowati w Rheimsu. Matka tato měla mnoho protivníků, ale uměla wssedo přimářeti k dobrému cíli. 1236 nastoupil Ludwř sám vládu. Byl pán pobežný a spravedlivý, ale měl boři pútel. Nábožnost pubila jej ku dobřování zemi swaté, to jest ku křijácté wálce. Ale nebyl tam stastný, byl sám zajat a za welký wškup wrátil se do Francie 1. 1254. Zatím matka jeho vládu vedoucí zemřela 1252. Byl tento král welmi dobročinný, spítalý zasládal a wšeijnou knihownu. R. 1270 wjal znovu kříž a táhl proti Saracénům, ale horlem powstalou nemoci zemřel 1270 25. dne měsíce srpna. Papež Bonifácus VIII. za smatého jej prohlásil 1297.

Kněhskupci mají w stříbrném, zlatě rozděleném poli čerweného rafa. Patron jest sw. Bonifácus, arcibřkup, s knihu mečem probodnutou. Korouhev jest stříbrná, čerwená a zlaté barvy.

Kněhřistři mají w stříbrném poli lwa černého zlatem korunowaného w šoku, jenž brzi dvě peloule wjájemně se tčoucí.

Patronka jest sw. Kateřina, panna z Alexandrie, proslula učeností swou. Korouhev jest černá a stříbrná.

Koláři mají w modrém poli zlaté kolo. Patronka jest sw. Kateřina kolem umučena. Korouhev jest modrá a zlatá.

Komináři mají w stříbrném poli dvě pometa křížem a řazemou sřabáčku. Patron jest sw. Florian, jenž cħeň zalitoá. Korouhev jest celá černá.

Konwáři a **koláři** mají w modrém poli čerwenou nádobu, sřezanou ob 2 křidlatých psů čili graifů. Patron jest sw. Eulogius z Bordony me Španělsku, ob Maurů pro wiru swatou meděným legim probědnut. Korouhev jest modrá, zlatá a čerwená (nachová).

Kowáři mají w černém poli stříbrnou poblou. Patron jest sw. Eligius. Korouhev jest černá a bílá.

Koželuzi mají w čerweném poli dvě stříbrná sřabáčka. Patron jest sw. Bartolemej s nožem a obřenou křiží. Korouhev jest čerwená a stříbrná.

Kožesřnici mají w nachovém či (purpurowém) poli šifmo ležící křiží hermelinowou. Patron jest sw. Jan Křitel w

oděvu z koží, jenž nese Veránka Božího. Korouhew nachová a po ni roztrouseně chumáčty hermelínu.

Krejciči mají v zeleném poli uáprstel a nůžky barvy ocelové. Patron jest sw. Jan křestitel. Korouhew jest zelená a modrá.

Lélaři a lékarníci mají sice pohanštěho Askulapa a proslulého lékaře Hippokrata v paměti, ale na křesťanské patrony málo již se pamatují. Jsou to ale sw. Kosmas a Damian, dva bratři z Arabie rozeni, lélaři v Egei v třetím století.

Lečiti lid a dobytel weliku lástwowosti a s welkým prospěchem za darmo i cslawent jména Božího. (Mistobrzitel Lyšlas žádal od nich a ještě ostatních třech bratrůw Antima, Leoncia a Euprepia, aby se klaněli mobilám. Bratři ale hrdinsty setrwali we wíře a proto byli po mnohých mukách stati L. 303. Zela sw. Kosmy a Damiana později byla omezena do Říma, a tam téměř Swatým kofel zasměcen. Památka swěti se 27 září). Znak křesťanských lékarníků býwaly obrázky těchto Swatých, jenž drží v rukou stienice lékářské. W modrém poli zlatá nádobíčka s masí. Korouhew modrá a žlutá.

Malíři mají v stříbrném poli obraz sw. Panny Marie. Patron jest sw. Lukáš, malíř, právě jak maluje kerouhew buřewé barvy.

Mlynáři mají v modrém poli stříbrné kolo mlynářské. Patronka jest sw. Kryština, jenž mučená pro wtru Kryštowu konečně do woby wřzena s mlynářským kame-nem kolem křtu as r. 237. Korouhew jest modrá a stříbrná.

Mýdláři či Smičkaři mají v modrém poli bílou stříbrnou smícel. Patronka jest sw. p. Maria di Monte. Korouhew jest modrá a stříbrná.

Natěrači mají v modrém poli 2 zlaté střížky křížem. Patron jest sw. Antoniús, majíc swini woble sebe s egyptským křížem (wypadá jak welké T), se zwoneč-lem žebračkým, potoussen ob dábli. Korouhew jest modrá a zlatá.

Rožiči mají v červeném poli tři stříbrné dňty křížem prostoučené strže

zlatou korunu. Patron jest sw. Mauriciús. Byl jeden z wůdců thebansté legie, jenž byla ze samých křesťanů. Když císař Dioklecian je byl poslal do Gallie, žádal Cásar od celého wejsta, aby bohům se pokorilo. Tato legie to nečinila a proto byl každý desátý z ni usmrcen, ale když ptekce druzi se nepotožili, celá legie byla zničena. Korouhew jest červená a zlatá.

Optikové (brejlaři) mají v stříbrném poli zelené stlo palčivé a modré brejle. Patron jest swatý Fridolin, jenž prwni brejle nesl. Korouhew jest zelená a stříbrná.

Parutáři mají v stříbrném poli ženskou hlavu s řadeti. Patronka jest sw. Magdalena s dlouhými wlasý. Korouhew jest nachová a stříbrná.

Pasíři mají v modrém poli zlatý epasel. Patronka jest sw. Páta, jejíž pás lati nemohl od jejího těla oděpnouti. Bylat krásná parna w Palermě, již Kwin-cianus, mistobrzitel císaře Decia, nemoha ji přenulowiti ani i žádosti své, ani i mohlslužebnosti, ustrutným způsobem dal unučiti. Korouhew jest zlatá a modrá.

Pekáři mají v modrém poli stříbrný precik. Patronka jest sw. Eližběta z Thuringu. (Bylat dcera krále Uherstého Ondřeje, narozena 1207, zaslíbená již co 3letá s 12letým laudhrabětem Thuringstým a zasnoubena l. 1221. Od swého mládi welmi nábežná a dobročinná byla. V. 1226 byl w Němedu welký hlad. Eližběta prodala wšechy spertky své a za to 900 chudých žiwila a špitál založila, než osobou nemocných obsluhowala. Po smrti manžele swého 1226 byla ob swagru swého, Jindřicha Ráspě z Wartburgu, ze statků wptlačena a zahnána, a masela s bitky swými we welké bídě a nouzi žiwa býti, až se ji ujala abbatyffe z Ritzingu a ujec její biskup Wamberský. Konečně obdržela zase statky své, ale chřela opět obřici se již; ale nebylo ji to powoleno. Žila tedy we špitále swém a sloužila nuznému lidu. Umřela L. 1231, a 1235 byla za swatou prohlášena). Zato swatou mají pekáři na korouhwi, jak nese kůš s chlebem a džbánem wina. Barwa korouhewni jest modrá a zlatá.

Viktor Šlossar,

prelat a opat Rajhradský, člen výboru Dědictví sv. Cyrilla a Methodia.

Sepéal Method Halabala,

jáhen Rajhradský.

„Ctěš málo slavné“

Uznáváje za slušné, aby se vděčným potomkům zachovala památka slavných a ctihodných mužův, rozhodně působivších na národní a církevní znovuzrození národu moravského: kladu vším právem v čelo jejich životopisů znamenité jméno církevního hodnostáře, který celý svůj život zasvětil Bohu i vlasti. Narodil se dne 28. října 1793 v Kločově, nepatrné to dědince valašské krajiny a pokitěn byv v Drahotoušském chrámu sv. Vavřince dostal jména Martin a Karel. Otec jeho Antonín byl chudý rolník, a matka jeho Barbara byla z rodu Martina Černockého. Ačkoli z tak nízkého rodu pocházel, nestyděl se nikdy za svůj slovanský původ; nýbrž pokorně děkovával Bohu, že ho z prachu povýšiti ráčil mezi knížata země. Za dnů své slávy mívál nad svou postelí vyobrazení nízké chaloupky svého rodného místa a obraz ten měl až do poslední hodinky u veliké vážnosti. Ihned v mládí vyznačoval se příkladnou pobožností a pokorou. Ve škole byl nejpilnějším žákem a ukazoval neodolatelnou touhu po dalším učení. Rodiče majíce na starosti šest dětí kromě něho, zdráhali se napřed poslati ho do městských škol; až konečně na mnohé prosby toho obdržel, že ho poslati r. 1806 na hlavní školu do Lipníka. Tamnější direktor P. František Gra-

dický prominul mu školní plat ohledem chudoby rodičův a několik dobrodinců městských stravovalo jej zdarma. Šťastně ukončiv učení na hlavní škole, odebral se na Kroměřížské gymnasium a výborně tam prospíval v humanitních studiích pod výtečným professorem P. Jaroslavem Horákem r. 1812. Na to studoval filosofii na Olomouckém lyceum, často velikou nouzí trpě, an ho tam velmi málo dobrodinců podporovalo, tak že téměř výhradně soukromým poučováním bídě se živiti musil. Proskoumav vědy filosofické, odhodlal se k nemalé radosti příbuzných k duchovnímu stavu. I hlásil se r. 1814 v Rajhradě, snažně žádaje tehdejšího preláta Augustína Kocha, aby ho do řádu benediktýnského přijal. Opat svolil. Dne 1. listopadu 1814 byl do šatů řeholnických oblečen a odevzlán pod ochranu a péči tehdejšího noviciistra Cyrilla Okanika. Brzy se úplně seznámil s výtečným duchem řeholy sv. Benedikta a zřídil podle něho svůj život. Trpělivostí a pokorou získal si za krátkou dobu nejen náklonnost představených, nýbrž i lásku všech spolubratrů. Po roce byl poslán na bohosloveckou fakultu v Brně a neunavně pokračoval jak v náboženských vědách tak v hohumilém životě. Po druhém roce chtěl život úplně zasvětit Bohu, žádal opata i shromážděný sbor bra-

trův, aby slavnou professí (řeholní slib) složili směl, mezi jiným pravě: „Má touha po životě řeholnickém, takřka s mlékem materským vsatá a po tři leta, co mezi Vámi žiju, víc a více se zmáhající, pobádá mne, abych posvátné vyznání řeholy Benediktinské do Vašich ruk, shromáždění Velební Otce, složil. Neboť jen v tomto povolání, po kterém jsem od kolébky tak toužil, všechno zdravě rozváživ a podivnou shledav shodu mé povahy s životem řeholnickým: i nejšťastnější budoucnosti nadíti se mohu! (Licet mihi ominari omnia faustissima.) Aníž mne tajna jest šedá starobylost posvátné řeholy Nursianského Arciote, aníž slavná řada mužův v těchto posvátných Athenách vědy pěstujících, aníž tisícero svatých, ježto tento ústav veškerých cností Bohu vychoval. Těmito vážnými příčinami, ač o jiných mlčím, ponoukán, žádám Vás snažně, Veleďstojný p. Opat a Velebné shromáždění bratrův, abyste mne laskavě do Vašeho bratrského spolku přijali. Než aby se snad nezdálo, že Vám lichotím, slibuji jen krátce avšak upřímně, že se co možná vynasnažím, abyste na mne shledali, jak si toho přejete, šlechetného a rozumného klášterníka. Kdybych však mimovolně do Vaší nemilosti upadnouti měl, promiňte mi toho s láskavou ochotností, začož Vás snažně prosím a ještě jednou prosím. Co nejspíše napravím s pomocí Boží své dosaďné vady, snaže se, abych bez odkladu a radostně i nejmenší Vaše pokynutí vyplnil. Kdyby ale nepatrnost mých duševních vloh v literární umění mi překážela, vynasnažím se, abych toho šlechetným chováním vynahradil: „Budu aspoň dobrý, nemoha býti učenným! (Ero saltem bonus, si non possum esse peritus. *)

S takými bohumilými úmysly složil v Rajhradském chrámu Páně slavné doživotní sliby ke cti a chvále sv. Benedikta, jakož i patronův

chrámu sv. Petra i Pavla, pojmenován byv jménem klášterním Viktor

Íned nato byl poslán do Olomouce, aby tam odbyl poslední dvě leta na theologické fakultě, ježto ředitelem za onoho času byl Dr. Jan Bábör. Slušně a všestranně už připravěn jsa, byl dne 5. září 1819 od tehdejšího biskupa bruňského Václava Urhana na kněžství vysvěcen. Navrátil se do Rajhradu, počal si chvalitebně v duchovní správě, tak že už r. 1820 na žádost p. biskupa i farnost Šlapanickou prozatímně říditi mohl. Nato zastával s velikou bedlivostí rozličné úřady klášterní, stav se napřed tajemníkem opatovým a novicmistrem. S náramnou pilností sestavil taky klášterní archiv a knihovnu, čemuž posud nasvědčují nápisy svazků na větším díle psané jeho rukou. Konečně se stal kuchyňským a vyznačil se v tom úřadě neobyčejnou sběhlostí i opatrností. Celádku držel v přísném pořádku, v kuchyni sám pilně dohlížeje. Příjmy a vydání zevrubně zaznamenával. Po smrti opata Augustina Kocha shromáždili se bratři, aby si vyvolili nového vůdce. Avšak dlouho se nemohli sjednotiti. Konečně přistoupili k volbě a mimo nadání vyvolen byl většinou hlasů skromný a pokorný Viktor.

Stalo se to dne 9. července r. 1832. Načež dne 16. září tohož roku infulován jest za preláta i opata, a sice druhého v řadě, co Rajhrad od Břevnova neodvislý se stal. Roku následujícího zasedal už mezi moravskými preláty na zemském sněmu v Brně. Jak bratři doma tak i poddaní venku nemohli se dosti vynachváliti jeho dobroty a vřidnosti. Neboť on panoval laskavě jako otec mezi svými dítky. Zdá se, jakoby byl přísně následoval napomenutí, ježto sv. Otec Benedikt v řeholi opatům dává, an dí: „Přijme-li někdo úřad opata, ať v dvojí nauce jest vzorem svým žákům, to jest ať vše dobré více činy než slovy odporoučí, by schopným žákům přikázání Boží,

*) Zprávy tyto čerpány jsou z původních listů archivu Rajhradského.

slovy hlásal: jiným však zatvrzelého srdce či prostějšího ducha ať činy svými Boží zákony vykládá. *)

Tot úkol, kterýž sobě i opat Viktor představil. Pročež často navštěvoval bratry ha i novice přátelsky s nimi rozmlouváje. Vypítával se starostlivě na jejich tělesné i duševní potřeby a hleděl, aby je co nejspíše a k jejich nemalé radosti vyplnil. Spolu však nezapomněl na moudrou kázeň. Krásně i pravidlivě vyslovil to náš domácní básník P. Václav Kříž v radostném plesání k jmenovinám opatovým r. 1838:

„V Boží zlužen bázni,

„Cestám, které k nebi vedou, nás učí,

„A sám v té, jak učí, žije kázni.“

Navštívil jednou novice, ptal se jich, čemu se už naučili. Tito se hned chlubil, jak mnoho už z Francštiny a Angličtiny umí. Prelát tiše je vyslechnuv pravil: „A čemu jste se posud nenaučili? — A když novicové zaraženě mlčeli, řekl jim: „Pokořel“ — a odešel. Byl také šlechetným podporovatelem chudých a nuzných; máruše však neutrácel. Stalo se, že jistý jeho známý, ač byl zámožný, žádal ho kdysi, aby mu něco daroval. Prelát mu slušně odepřel jeho zbytečnou prosbu, řka: „Cokoli dávám, jen co almužnu dávám.“ Pohostinný nebyl jen k velkým pánům, nýbrž i k chudým a pocestným; jakož i chvalitebný obyčej mívál, že na zelený čtvrtek každoročně dvanact žebrákův vyčastoval, sám jim u stola posluhuje a po obědě jim nohy umýváje. K obecnému lidu byl velmi laskavý. Mnohá matka na něm vyprosila, že její syn na vojnu nebyl odveden. Jindy zase dostala chudá vdova zadarmo dříví z panských lesů v tuhé zimě. V nejjasnějším světle se ukázala jeho dobročinná láska, když nastala r. 1848 a 1849 velika bída mezi lidem; neboť ačkoliv se duchody klášterní zrušením desátku

a patrimonialní vlády znamenitě zmenšily, přece pomáhal chudíně, kde jen mohl. Zvláště toho času seslo ze v okolí kláštera mnoho chudých dělníkův, aby zpřímili běh řeky Vracavy a na blízku vystavěli pevný zplav, a většina jich brala své útočiště k dobrotivému opatovi. Proto byl taky u lidu vůbec vážen a milován, což nejlépe poznati z následující události.

V bouřlivém r. 1848. roznesla se po Rajhradském okoli náhle zpráva, že se rozkáčená luza Brněnská chystá na zámožný klášter Rajhradský, aby jej zpusťovala. Byla právě neděle a chasa se veselila v hospodě před veselou hudbou. Tu zvolal někdo pod oknem silným hlasem: „Zhůru! Brňáci táhnou proti klášteru!“ Hudba hned umkla, jakby určen. Jonáci opustili v kole své ta-nečnice a pádili ven. Ozbrobivše se na kvap vidly, kůly a kopáči, obcházel jako vojenská hlídka klášterní stavby vůkol a vůkol, až se konečně dozvěděli, že si kdosi nevěcně s nimi zažertoval.

Z toto vidět, jako vroucně ho lid miloval. Než i bratři uznávali jeho zásluhy, zvláště když r. 1852 slavil památku dvacítiletého prelátování, vyslovil jemu krásné city vďecnosti celého konventu P. Jan Křitel Mik v latinské básni, mezi jiným se vyjádřiv takto:

„Non prius antiquo deflectent flumina cursu,

„Et nulla in silvis nidificabit avis:

„Quam nostra cedat pietasque fidesque,

„Gratia quam meriti possit abire Tui.“

Spíše řeky opustí běh starý, a nižádný pták nebude hnízdit v lesích: nežli by přestali měla naše úcta i důvěra a zaniknouti památka Tvé zásluhy (vďecnost).

Kromě toho byl velmi nábožný. I v noci chodivával k uctění Velebné Svatosti, zavedl lepší pořádek v duchovních hodinkách, a staral se pečlivě o ozdobu chrámu Páně. Jen

*) Regula S. Patris Benedicti. Qualis debeat esse Abbas. C. 2.

na kostelní roucha a jiné potřeby k službám Božím obětoval 7000 zl. stříbra.*) Roku 1840 ozdobil a duchovným náradím opatřil sakristii, r. 1844 dal upravit oratorium, aby se tam pohodlněji chodit mohlo do kůrn. V oratorium dal posvětit oltář, aby tam churaví a starí bratři mše svaté sloužití mohli, a okrášlil jej mistrným obrazem sv. Benedikta od malíře p. Zeleného,**) rodáka Rajhradského. Roku 1845 dal obnovit klášterní chrám Páně vnitř i zevnitř, a krásně bylo ozdobeno desatero oltářů i dvě kaply, kapitolní totiž a marjánské. Zvláště ukazoval, že mu blaho moravského národu na srdci leží. Jak se rmoúval, že naš staroslavný Hostýn, drahocenná to katolická i národní památka, po 58 dlouhých let v rozvalinách ležel. Myslivce tam kdysi na posvátném místě zastřelil lišku, a na klenbě chrámu rostlo už bodláčí a křoví. Než nastaly novému národu příznivější doby. Moravský lid nezapomněl na posvátné místo, kdežto matka Boží divy tvoří. Radostně nosili naši krajané písek, cihly a vápno na temeno hory, a svatý Hostýn se zalesknul v starodávné slávě. Dne 2. července r. 1845 na den Navštívení blahoslavené P. M. hyl onen chrám na novo posvěcen a sice pravící Rajhradského opata, národu milovného Viktora, kterýžto taky první na té slovanské hore obětoval Bohu oběť mše svaté. Asi 50,000 poutníků slezlo radostí při tom dojmavém úkonu. R. 1848 přistoupil k jednotě katolické***) v Brně a pilně navštěvoval její sjezdy. V Rajhradě samém zařídil filiální jednotu katolickou a bratrstvo různencové Panny Marie, do jejichž

shromáždění přicházel a horlivě k lidu mluvil. A když r. 1852 za raženo bylo v Brně Dědictví sv. Cyrilla a Methodia, přistoupil hnedle mezi zakladatele toho národního ústavu a pro své veliké zásluhy o moravský lid byl vyvolen do výboru. On byl taky údem společnosti pro zvelebení orby, přírodopisu a vlasteneckého dějepisu Moravy a Slezska, člen spolku zahrádnického a spolustarosta ústavu hluchoněmých v Brně. Vše možné podporoval vědy a umění. On se staral o vědecké vzdělání podřízených kněží, rozmnožil biblioteku vzácných spisů, a založil v klášteře přírodnické kabinety, sbírku obrazů, vzorků, starých mincí, a slovanských starožitností, vykopaných z pohanských hrobů na Rebešovicckém návrší. Výtečného malíře p. Jos. Zeleného podporoval na cestě k umění a pročež viděti v klášteře nejzdařilejší práce toho umělce, jako podobiznu opata Viktora, sv. Benedikta v oratoriu. Mojiš v sbírce obrazů a m. j. Objednal taky u malíře Brněnského p. J. Štastného podobiznu císaře Františka I., dobrodince kláštera, visící ve veliké dvoraně. Mno to zvelebil na obou klášterních stádkách polní hospodářství, lesnictví a zahrádnictví. Dostavil taky západní oddíl kláštera a dal horní i dolní chodby vydlážditi čtverhranným kamenem. Takto všestranně Rajhrad zvelebil, s velikou radostí a slávou slavil dne 21. října 1848 památku 800 letého založení Rajhradu od českého vívody Břetislava, v kterémžto roce podruhé zasedal na moravském sněmě zemském. Rok na to pozval OO. Redemptoristy do Rajhradu, aby tu zařídili pro lid slavnou missii s plnomocnými odpustky. Avšak tak velikým namáháním překonan už postonával. I užíval Gräfenbergských lázní, avšak bez značného účely. Ačkoli churav byl r. 1852 při sjezdu rakouských opatů v Kremsmünstru a vydal se od tamtud na cestu do Německa aby seznal život klášterní i za hranicemi drahé

*) Viz „Kirchliche Topographie Mähren's v. Dr. Gregor Wolny II. Abtheil. I. Band. S. 409, 428, 429.“ —

**) Pán Zelený býval též v. Brně, a mnohou důvěru posílá u znatelův malby.

***) Katolická jednotu rozvíjí blahonosnou a poželinnou činnost svou ode třech let pod záštitou sv. Klimenta. m.

vlasti. Vyprovázen jsa nynějším veleředstojným p. prelátem Guntherem Kalivodou navštívil švýcarský klášter Einsiedlerský a historicky důležitou Kostnici a vrátil se přes Vírtembersko, Bavorsy a Čechy do Moravy. Jsa opět mezi bratry zařídil mnohé opravy a zvláště vymohl, že přijaty byly od kapituly bratrů nové stanovy. Až do posledního okamžení byl ustavičně činným. Stav se ještě r. 1854 apoštolským konvisitorem augustiniánských klášterův v Čechách, na Moravě a v Krakově, ochotně je navštěvoval v průvodu Jeho Excelenci Vysuccedšojného p. biskupa brněnského Arnošta a hrabat Schaffgotschů. Nyui už více a více chřadnul, až konečně dne 16. srpna 1854 sluhmazditi dal všechny bratry vůkol

svého lože, aby se s nimi rozloučil a je odprosil. Bratři se ho tázali, jakby zaříditi měli některé světské záležitosti po jeho smrti. On mlčel. Konečně se ho kdosi tázal, chteli býti s Pánem Božem zaopatřeni. „Ach, ano!“ odpověděl, „a co nejspíše!“ — Zaopatřen jsa svátostmi umirajících promluvil k bratrům poslední tato slova, slábnoucím už hlasem: „Miseremini mei, miseremini mei, saltem vos amici mei, quia inanus Dominus tetigit me. (Smilujte se a ustraňte nade mnou aspoň vy, moji přátelé; neboť ruka Páně dotekla se mě.) (Job. XIX 21). Potom se obrátiv tiše v Pánu skonal, hujně oplakáván jsa od svých přátel a čtitelů a Rajhradských farníkův a milé vlasti.

II.

Josef Voráč,

kaplan Jedovnický, člen výboru Dědictví sv. Cyrilla a Methodi

Narodil se dne 6. května 1815 v dědině Rostání, náležící k děkanství Prostějovskému na Olomoucku. Otec jeho, Jan Voráč, pololáník, byv dříve zaměstnán při školství, pozoroval záhy nevšedních schopností pilného žáka a odhodlal se, dáti ho na studie, ač se mimo Josefa ještě o čtyry starší dítky rodičům starati bylo. Normalní třídy odbyl v Hustopeči, gymnasium v Kroměříži, filosofii v Brně, kdežto i do semináře kněžského vstoupil roku 1835. Ač všude chvalitebně pokroky činil, přec obzvláště vyniknouti sluší jeho pilnost, kterou vynakládal záhy na pěstování mluvy mateřské, přesvědčen jsa, že bez dokonalé znalosti její nížádnému vzdělanci, nercili knězi obejiti se není lze. Za pravdu výroku toho ručí, že se stal Voráč učitelem českého jazyka v alumnátě, by v něm německé alumnny cvičil. Na kněžství zřízen byl dne 4.

srpna 1839, obdržev první místo na vinici Páně v Obřanech. Po třech letech, roku 1842, dostal se za kaplana do městečka Jedovnic, kdežto během 15 let, napřed tehdejšího starického pana arcikněze Stoklásku, po jeho smrti pak nynějšího důstojného pána viceděkana Emanuela Melnického věrně a nenáveně podporoval u vedení rozsáhlé duchovní správy, kteráž na 4144 duší s pěti školami čítá. Spojeným silám obou duchovních pastýřů podařilo se už před mnoha lety zaražiti bratrstvo živého růžence, kteréž podnes utěšeně kvete; ozdobil se svatyně Jedovnická krásnými obrazy, kostelům řádkem anoi novými zvony. Rovněž bývalá malá kaplička v Senetářově společnou snahou horlivých kněží rozšířena jest a opatřena obrazem sv. Josefa ald., tak že se v ní časem i mše svatá sloužívá.

O horlivosti P. Voračově na kazatelnici, ve zpovědnici a ve škole panuje jeden hlas; ano i ve křtinách za času poutního obětivě se propůjčoval poutníkům ve zpovědnici a výmluvností svou na kazatelně zachvacoval nábožné zástupy. Nejpožehnanější pak snahu rozvinul u rozšiřování dobrých kněh mezi lidem okolním; pomník zajisté, který přetrvá věky. Jak mile totiž Dědictví sv. Cyrilla a Methodia do života vstoupilo, bylť zajisté Voráč jedním z nejhorlivějších šířitelů jeho, jak se o tom každý přesvědčit může, nahlédna do „Hlasu“ od roku 1851 a následujících, kdežto celé řady udí jeho přičiněním získaných se uvádějí. Tou příčinou obrátil na sebe pozor Výchovu téhož Dědictví, který uznáváje zásluhy jeho, za člena svého jej vyvolil 1. P. 1852. Následkem rozkvětu Dědictví Brněn-

ského počala se též šířit mezi lidem známost o Dědictví Svato-Jan-ském v Praze, kteréžto jako všudy, tak i v našem kraji neutrpělo mladším ústavem Moravským nižádné ujmy, nýbrž více se rozmáhalo než dříve, kdežto na mnoze neznámo bylo. I Praze získal Voráč počet znamenitý spoluúčův. A tak pracoval horlivý kněz neunaveně na vinici Páně až do té hodiny, kde ho odvolal Pán z vezdejšího, každému člověku nebezpečenství stvoření světa do života lepšího. Onemocněv na zápal plic za málo dní usnul v Pánu dne 14. července 1857. Mnoho slzí se vyronilo o jeho pohřebu a zajisté i mnoho modliteb následovalo jej od těch, jimž po 15 let obětivě sloužil. „Odpočinutí lehké dejž mu Pane, a světlo věčné ať mu svítí, nechť odpocívá v pokoji.“ Amen.

Jak to vypadalo u mého dědečka?

Obrazek z městského života, kreslený od Jos. Nikolau-a, ml. učitele v Taboře.

Jest svatvečer svatého Mikuláše. Jaké to běhání, jaké radování po celém městě! Velcí, malí chodí po ulici a dívají se na plné krámy. A což ta svěží mládež! U každého prodavače stojí ji celé houfy, obdivuje věci a těší se na dary sv. Mikuláše. Karlik prohlíží bohatý kram cukrářův s takovou bedlivostí, nic jinak než jakoby všecko jeho zboží skupiti chtěl. Frantík opět pláče a nařká, že lidé všecko pokoupí a že svatému Mikulášovi málo zbyde ku podělení. Jaký to hluk, jaké temelení po celém náměstí!

Jinak to zatím vypadá u mého dědečka. Tam se pracuje jako jindy, nebo ještě neodzvonoilo klekání. Chasníci pokoušejí dělnice a naopak dělnice zase chasníky. Adam se ptal Háty, má-li již za oknem punčochu, že se již Mikuláš v okolí potlouká. „Nestarejte se o mne,“ řekla Hata,

„však já si ji dám za okno, až přijdu spat.“ „To jsi ale,“ připomínal starší Filip, „již dejte předce nějakou rozumnou, do které by se hodně vešlo.“ „Ne, to nedělejte,“ odporoval zase Adam, „tím by jsme jenom my ujmu trpěli. Mikuláš by složil všechny dary své do Hátiny punčochy, a na nás by se pak ničeho nedostalo.“ „Však vám bez toho Mikuláš neudělí ničeho,“ předpovídala Běta, „leda notnou hul na záda.“ Podobně se rozprávělo až do samého večera.

Večer se přiblížil, hluk na ulici umíral, až konečně docela utichl. Mikulášovi počali chodit, trestali neposlušných, odměňovali dobrých. Hřmotu bylo až nazbyt, jen když okolo dědečkova domu šli, chovali se tiše, ano ani andělíček nedůvěřoval sobě zavzoniť. Když Mikuláš do světnice vstoupiti nechtěl, vstupme my tam.

Dědeček sedl za širokým stolem; děvčata okolo něho. Hrobové ticho panuje v světnici. Konečně přetrhne dědeček mlčení a ptá se Rozary: „Pověz, či svatvočer světlíme dnes?“ „Svat. Mikuláše,“ odpovídá Rozára. „Dobře; budu vám vypravovati tedy život a pouť sv. Mikuláše, tohoto neohroženého hajitele křesťanů.“ Při tom se zamlčel, jakoby o něčem přemýšlel, načež za nedlouho počal vypravovati asi takto:

„Každý má zachovávatí přikázání Boží, býti poslušen rodičů i představených svých. Hodné děti každý miluje a hledí jim radost učiniti. Velikým přítelem mládeže byl svatý Mikuláš.“

„Svatý Mikuláš narodil se v městě Pataře v Lycii. Rodičové jeho byli lidé velmi nábožní, vzácní a zámožní. I pěstovali synárka svého co nejbedlivěji, a kladli slovy i skutky lásku ku cnosti v útlé srdcečko jeho. Výborní učitelové byli do domu povoláni, aby podporovali snahu jejich. Poněvadž pak Mikuláš velmi pilným žákem byl, vynikl brzy nad vrševníky své, ano později pro svou učenost a mravní dokonalost daleko za hranicemi otčiny své znám a vyhlášen byl. Nicméně Mikuláš byl pořád skromný, nezakládaje sobě mnoho na učenosti své, říkaje, že ještě mnoho toho jest, čeho se mu nedostává. Když pak v muže vyrostl, dal se vysvětliti na kněžství, nad čím rodičové jeho dobří radost pocítili velikou. Avšak radost jejich neuměla dlouhého trvání, nebo brzy na to morovou ránou zachvácení byli, což nesmírnou krásné srdce Mikulášovo naplnilo bolestí.“

„Mikuláš zdědil po svých rodičích milých znamenitě jmění, kteréž však v očích jeho žádné ceny nemělo. I pravil: „Není to hohatství mé, já jsem pouze správcem zděděného zboží tohoto a jedenkrátě budu přisný počet z něho museti Bohu všemohoucímu vydati.“ I neužíval ho k prospěchu svému, nýbrž ku prospěchu bližních. Koho bída tlačila, k tomu pospíšil, a plným rukama rozdával

dary všeliké. Tu pak činil nejraději po tajmu, kde ho nikdo nepozoroval, tak aby levice nevěděla, což činila pravice. Také nižádných důků nepřijímal, pravě, že koná toliko povinnost svou.“

„Veliká, vroucí byla láska a oddanost jeho kn Kristu Ježíši! Touto láskou puzen, vydal se na obtížnou cestu do Jeruzaléma, hlavního města země svatě, aby se pomodlil na místech, kde Spasitel náš žil a umřel, dokonaje vykoupení naše. Avšak na moři strhla se bouře veliká, tak že se loď již potopovala. Tu pak na prosbu námořníkův Mikuláš modlití se počal, a hle! — moře utišilo se.“

„Když pohožnost svou v Jeruzalémě vykonal, vstoupil do kláštera Svatosionského, aby v lichosti dnem i nocí pánu Bohu sloužil. Jednou však, když se modlil, slyšel hlas: „Mikuláši, zde není pole, na kterémž plod přineseš, jehož já od tebe očekávám. Navrať se k svému předešlému životu, aby jméno mé skrze tebe zvelebeno bylo.“ Mikuláš uposlechna opustil klášter, šel do Myry, země Lycie města hlavního.“

„Nedlouho po tom sešli se biskupové a kněží země té, a zvolili nábožného Mikuláše za biskupa v Myre. Od té doby snažil se Mikuláš ještě vznesenějších cností si osvojiti a ještě dokonaleji živ býti. Velmi často se postil a celé noci na modlitbách trval. Kdo pomoci potřeboval, u něho nejen pomoci, ale i útěchy došel. Mikuláš se všemožně staral o časné i věčné blaho svých osadníkův; jim obětoval všechny síly a všechno jmění své.“

„Za večera k nuzným chodíval osadníkům, vyvolával jich a poináhal jim. Při tom se pak nikdy nezapomněl optati, jak se vede dítkám jejich, jsou-li hodny, nábožny a poslušny? Dověděl-li se o nějakém dobrém dítku, říkával: „Hodným chvála a čest; musíme jim radost způsobit, aby byly ještě hodnějšími a lepšími.“ A když dítky spaly, přicházel s dárky a za kna jim je ukládal. Jakou ra-

dost měly dívky, když ráno vstaly, jak vesele skákaly!"

"V ten čas, když svatý Mikuláš živ byl, musili křesťané mnoho snášeti a trpěti pro víru Kristovu. Mikuláš však jako dobrý pastýř, kterýž hotov jest dáti život svůj za ovce své, neopustil stáda svého ani v protivnostech od císařů Diokleciána a Maximiána církvi činěných a raději do vězení jíti volil, než aby od rozšiřování víry a cností křesťanské ustoupil. S myslí radostnou a vděčnou snášel okovy a strasti vězení, těše zde zároveň trpící křesťany, které ukrutní pohané uvěznil. Po dlouhém čase, když se Konstantin veliký stal císařem římským, byl zase na svobodu propuštěn a s novou silou a důvěrou hlásal slovo Páně. Celé zástupy lidu přicházely, aby ho slyšely. I dívky pospíchaly, aby uslyšely, co jim krásného o pánu Ježíši povídali hude. On je tak miloval!"

"Konečně ho povolal Bůh k sobě l. P. 342 (dne 6. prosince) a v blahoslavené společenství všech věrných sluhů Kristových uvedl; protož památka jeho mezi námi v požehnání a mezi mládeží zvláště proto udržována, že dívky nad jiné rád vyučoval a v oulých srdcích jejich království Boží pěstoval, a až posud ze zdaru jich se těšiti nepřestává. Chvála hodným!" Domluvil.

Největší ticho panovalo v pokoji; ještě zněla děvčatům slova otceva v uších; mlčeli, ani se nehýbajíce, jakoby ještě něco očekávali. "To si dobře pamatujte," počal skutečně po delší přestávce dědeček, "na rok se vás na to zase vyptám. Která to nedovede náležitě vyprávět, nedostane žádný dárek o svatém Mikuláši. A nyní jděte spat."

Děvčata opustily světnici, klekly před křížem, pomodlily a pokropily se svěcenou vodou a s Pánembohem usnuly. Dědeček chodil spat až po desáté; do té doby prohlížel psaní, které byl obdržel, přepočítával oučty, bylo-li zapotřebí, odepisoval. Dnes pak nad to uchystal ještě dárky pro děvčata

a chasu. Avšak již cítil desátou na očích, uzavřel úkol, který si ráno dal, pomodlil i pokropil se a odebral na odpočinek. Alžběta ještě nahlédla, zda-li vše uzavíráno, svolala psi a kočky, psa vyprovodila na dvůr do boudy a kočky zavřela na půdu, aby na děti do světnice se nedostaly a je neudusily. Konečně ulila v kamnech každou jiskřičku, uchystala si na stůl troudník a louč pro zítřek. Když pak vykonala večerní svou modlitbu, položila si růženec pod hlavu a usnula. Všady ticho — hrobové ticho — každého objímá pokojný spánek, jen pohnutý opatruje světlo — oheň.

Temný zvuk zvonu ohlašuje pátou hodinu osadníkům svým. Alžběta již vstává. První její jest požehnat se a polbit křížek na růženci svém, kterýž vždycky při sobě nosí, v noci pak pod hlavou mívá. Jsouc ustrojena pokropila se vodou svěcenou a rozdělala oheň. Zatím se také dědeček ustrojil. Tu chvíli bylo slyšet odměřené klápaní. boť, vzly dvěře, a dědeček objevil se na zápraží. Pes vyskočil z boudy, zaštěkal, a jedním skokem byl u dědečka. Takovému zaštěknutí již rozuměla chasa, vědouc, že již čas k práci. A tak udržoval dědeček mlčky pořádek v domě. Na dvěře u komory dnes však zaklepat nepotřeboval, — děvčata již byla obléčena. A jak by také nebyla! Vždyť si měli jít pro dárky sv. Mikuláše. To bylo těšení! Srdce jim klapalo samou radostí tak hlasitě, že se mohl za dvěře slyšet. Co nevidět, byly ve světnici, — políbily tatínkovi a matince ruku, načez hlasitě vykonali modlitbu ranní. Zatím se sešla také chasa, a teď se šlo pro dárky sv. Mikuláše. Darů bylo hojnost, ale nic zbytečného, co by trvalo ode dneška na zítřek. Všichni byly poděleni, každý chasník, každá dělnice vzala tolik, co vlastní děti dědečkovy. To ovšem jinak být ani nemohlo. Dědeček považoval všecku chasu, všechny, co v domě jeho bydlili, za jednu rodinu

a staral se o všechny otcovsky jako o své. Rozárka dostala nové šaty, Pepička modlitebni knihy, Hana několik stříbrňáků na čepce. Chasník Filip, který už byl ženatý a měl rodinu, dostal půl korce žita nejlepšího zrna, Adam pak na kabát z toho kusu soukna, který se mu hyl v tom roce nejlépe podalil. Děkování bylo bez konce. Avšak dědeček nebyl přítelem dlouhého děkování. Jednou „zaplať pán Bůh!“ z upřímného srdce stavěl nad všechno lichotivé ručiček libání. I řekl: „Nechte dlouhých děků, a vezměte podlé zásluh svých; přičiňte se, aby budoucí Mikuláš ještě štědrější byl. Pokud já mám, budete i vy míti, a pokud po dvou silných rukou máme a na přičinlivosti nám chyběti nebude, pán Bůh se o nás postará. Pracovitý a poctivý člověk nikdy hladem neumřel.“ A bylo dost. Počalo se pracovat.

Tak to vypadalo u mého dědečka o svatém Mikuláši. Snad by si mnohý z toho dobré nějaké zrněčko vybrati mohl. Dobrý způsob našeho dědečka, vypravovati při příležitostech podobných dětem svým životopisy, legendy svatých a utvrzovati je ve víře Kristově, zasluhoval by přednost před mnohými planými řeči, které se místy za touž příčinou vedou. „Pevná víra v Krista a skroušená modlitba“ dodá síly a útěchy i v době nejkrutější a přináší hojně ovoce, ovoce dražší všech statků pozemských. Říďte se dle toho, pokud za dobré uznáte: tak to aspoň u mého dědečka chodilo.“

Poznamenání pořadatelovo.

Za obrázek tento je Moravan velmi povděčen; neboť podává mu příležitost, obrátiti zřetel ku stavu, jenž náiká. že ztratil své zlaté dno; — Na světě tomto úplně spokojenosti nestává a proto slyšet zavdy si zabědovat i kněze, učitele, úředníka, vojína a rolníka; ale nejbolestnější stesky za časův těchto jdou zajisté z úst řemeslníkův. Avšak netřeba, aby

si zoufali; neboť ještě pro ně rady dost a tudyž i pomoci.

Moravan dobře ví jak a kam s to zlaté dno podělo a zná i ty kouzla, jimiž si páni měšťáci lepší budoucnost vyčáruvati a blahé časy opět připravití mohou. Doufaje se stavu měšťáckému zavděčiti, hodlá v příštích ročníkách pod nápisem „čtení průmyslové“ zlástní oddělení zříditi, v němžto upřímně bude povídat a radivat, jakými prostředky se mu (řemeslníkovi) zotaviti lze a čehož se vystříhati třeba, aby do bídý ještě větší nepadal!

Letos ze svých vědomostí a svého přesvědčení na dorozuměnou aspoň napoví:

Cechové vzali svůj vznik v Církvě svaté a v té níže vznikali a skvětali, v jaké se Ji drželi! Přišli pak časové náboženské lehkovážnosti, duch nevěry jako škodlivý mráz zkazil a zrušil mnohé ctihodné zvyky cechovní a roztrhl rodinný závazek mezi tovaryšem a mistrem! Od té doby veta po zlatém dnu. Jiná rovněž záluhná nehoda v městách vlastenských je stranicé, liché vychovávání dečrušek, z nichžto přemrštěné učitelky (švadlena již se neřiká ale Lehrfrau aneb Lehrfraule) dělají zesvětačené slečinky a rozmářílé šlizeny, k užitečné práci neschopné ale v nádhře dokonalé. Zásluhy a výtečnost takových švadlen cenívá se často podle toho, jak mládež mateřskému jazyku odciuzí a nesrozumitelně k ní mluví; proto dává se přednost všeliká francouskám! Taková dívka prováděti se pak za řemeslníka snáze jeho úpadek urychlí, jelikož teď mnoho kapitálů obráceno k závodům a podnikům fabričným a naše doba vyšších vědomostí a rozsáhlejšího umění na řemeslníkovy vymáhá, jenž bohužel pořád a nepohnutě na staré ledbailosti lpí a nové, velmi prospěšné vynalzy a opravy nezná!

Z toho, co tuto Moravan toliko nářkl, již jde na rozum, že je řemeslníkům třeba obnovy duchové, kterouž výborně prostředkují tovaryš-

ské katolické spolky, průmyslové školy jako ve Viskově, přirozené vyučování dívcí, jakéž se vychvaluje v Meziříčí a Ivančicích a záložní či výpomocné kase. O všech těchto veldůležitých otázkách důvodně pojednává „Posel z Prahy,“ pročez ho za neodbytného rádce a přítele stavu remeslnického právem poroučíme, přesvědčení jsouce, že by se počestní cechové s dobrou poradili, kdyby si ho objednávali. — Ille jak se svých zájmův a prospěchův ujímají rolující v Hospodářských i Morav-

ských Novinách, pilně do nich dopisující a je na obecní účty téměř ve všech osadách odbírající! Zdaž by nesvědčilo řemeslníkům, kdyby se o zveličení svého časopisu totiž Posla obětivě postarali, ale i toho bedliví byli, aby duch nezanikl ve hmotě a se pro samou péči o blaho časné nezapomínalo na slávu nebeskou. Tím cílem nabízí se „Hlas“ za zkušeného a prozíratelného vůdce a spolčnicka!

Řemeslu čest a průmyslu zdar!
— m.

Dárek sv. Mikuláše.

Památka sv. Mikuláše opět se blíží, slibující dítčím opět nové radosti a rozkoše, neboť to mi každé z nich, že bych přes celý rok jen výpraskem podobáno bylo, na sv. Mikuláše je jistě nějaký dárek obdrží. Ach, kde jsou ty časy, když jsme — jako dítka — toužebně očekávali příchodu svátku tohoto. Tu musel být notný bič pohotov, abychom pomáhali pomozu štědrého dárce přes husté sněžné mráčka, a nebezpečné krylebu; neboť čím veseleji bič praskal, tím větší byla naděje k podobení. Před hranicemi konečně putovaly baranice, setuřky, bety a podobné náčiní dětinště za okna s penou bílou, že štědrý dárce je do rána bohatě naplní. Zase vsíkal to bylo jasání, když jsme v každé betě perníkového pána a dvě jablka, v baranici fuffené, pozlacené švestky a v setuřku cukrové pamlsky, arch papíru neb epentlený byl ualejší. Kdo byl šťastnější nad nás? Že se při tom na kostel, školu i učitele pozapomínalo, musíme bohužel se přiznati. Všechno vsíkal dítka se těšiti a radovati, a pevněji se na tuto slavnost do Měrcetina.

Jestli to malá, na nuce neznámá vesnice na naší milé Moravě, ale jsouť tam pořádku soušedé, starosta, kněz i učitel pravi přátelé dítel. — Nebávně sešlo se několik soušedů k vážnému starostovi, který jim obypějně buďto z novin aneb z nějaké užitečné knihy přebírával; a o

výklad bylo hej! Starosta mluvil jako lajatel, starosta mu jen z úst plynul, a už více uověřících Samu obrátil na Pavla. On obyčejně mluvil takto. „Mili bratři! Co jsme vydali peněz za tofalku a jiné zbytečné věci, neb co jsme prokřabanili, to můžeme nyní obrátit na knis by. Věru, sami uznáte, že to nejen nám, nýbrž i potomkům našim o mnoho užitečnější a prospěšnější bude. A přiznejte se sami, kolik různých eb nás vyloužil pálenkár a křmák, a co jste z toho měli, nežli svár, rozbroj a různice; někdy jste jeden druhého i na kancelář poháněli, a věru, tam jste žádné cí neobšli. Protož držte se pevne začátečního bíla, a uhlídate, že nás za to dítka vaše ještě zehnat budou.“

Tentokrát byla zase řeč o užitečnosti knih a novin, a mladý soušed Žirka pravil konečně k ostatním: „Soušedé, za týden budou dítka naše slavit památku sv. Mikuláše. Předešlé léta podoboval, aspoň ty chudobnější náš velebnice knižčkami, a v teni jste mu sami poslali pár různých na ty „dárky hodným chlapcům a děvčátkům.“

„Což pak mu letos nic nepossleme, aby měl čím ty naše čtvičky zase potěšit?“

„Dobře máš Žirko,“ pravil starý soušed, „nuže Anička už asi sestrát přechla pomůcku o zbožce Marii, a ještě pořadit dába citová.“ —

„A co z toho ty neboží dítě mětš,“ dolehl druhý, „když jsme jim nakoupili cukrové a perníku a snád i tořalky, leda že onemocněly, a nám bolest a vybádní způsobily?“

Mhni to sile: jeden po druhém vypravoval:

„Meje Hanička dostala pěknou pannu (loučku) vystrojenou jak královnu; a chci ji dat snidani vyslala si dvěle mléko na rúčky a za nábia, a durami posud.“

„Můj Karel obdržel plechovou šáreli, a začal se s domácími psem petřlat, až se tento keucně rozložil, a Karla strasně pokousal. Jenom lazebníkoví jsem dal 2 ryňstý.“

„A náš Zozisek, ten se najedl perníku a cukrové, a u smotra se napil tořalky, a pak ubožáček onemocněl, duraměl až umřel.“

„Pamatujete ještě, že souředům Bedřisek obdržel nové rufawice, a pachelet mu pak pedal tořalky, aby prý se zahrál, a pak se na ledě po rufawicích vezl, až do přehlučně upadnul. Nebožátko, já ho podněs vidim, jak ho márně křísili.“

A opět jim vypravovali, až starosta konečně dolehl: „Widíte, milí soufede, není tedh lepší, že dítšm zaopatřime knizečky na tento den; ani jedno Wám nepomine jit do školy, a pak to sedí doma a těší se newinuč. Já newyslím, aby dítšy to zinec ustaročené u kamen seděly, to je pro ně nezdravé; necht se proběhnu a profaňují, budeu pak o mnoho silnější a ctuženější; ale jenom ue až přilíš a ue na nebezpečném místě.“

„Starosto!“ zvolal Zirk, „já myslím, abychom welebníka a p. učitele poprosili, aby těm dětem letošního roku zase několik knizeček zaopatřili; peníze suad lehko seberem na ně.“

„Ano, ano,“ ozvalo se z wice stran, „já budu rád třeba ryňstý na to obětowat.“

„To mě těší, milí soufede“, pravil starosta, „že jste tak nádhyni k dobru; ale ještě něco na srdci mi leží, a nechce mi to popustit, až wám to od srdce sdělím. Welebnícel a p. učitel se starají o nadělení sw. Mikuláše, k němužto my ochotně přispíváme; ale dítě přecťe a pěkledne knizečku, třeba i někomu ji půjčí,

a pak se tato roztrhá, zahřebi a wice užijku neptineje. Chceme-li ref ob roku něco pro nasse dítšy obětowat, učiníme to dle možnosti na jedneu, a pak se nakoupí wice zábaných i poučných knih, obrazů a wzorků, a to bude majetnost nasse, majetnost celé obce, a wšichni můžeme pak celé škirky upotřebit. Já chci wám učiuiti nawrh, abychom založili w nassi newnici „školni knihownu“. Co tomu říkáte?“

Tato řeč přehwapila nasse soufedy, a mnozi kroutili hlavou nad tou newou myšlénkou newwaného starosty. — Ale byl tu Zirk, a ten hned tussil, co starosta zamýšlí:

„Wiwát“, zvolal, *) „at jije uáš starosta. Soufede, on chce, abychom nakoupili knizeček pro wšedky dítšy; ale aby jedno přecťa knizečku, ji zase nawrátilo, a wypůjčilo si druhou, až pak konečně wšedny přecťe. Purá, to byla myšlénka! To bude wěru ten nejlepši nářek, který dítšám sw. Mikuláš letoš naloží.“

„Za sám dám 10 ryňstých; a z obecní pokladnice 5 na to“ pravil starosta.

„A já dám také pět“ zvolal Zirk, „a brzi wěru nezyslanou za mnou.“

Dobromysliti soufede se ještě na to a na ono poptávali a konečně přislíbili podporowati štrumilue a ušleditě suahy swého starosty. A co máme ještě nhni wice wyprawowati?“

Starosta s Zirkou nawstiwili druhého dne po misi sw. pana šarác, a přeložili mu prosbu, aby je to uspořádání školni knihowně podporowal.

Na to objel welebnícel s p. učitelem do města, nakoupil knihy, obrazy a co příslušného, a pečlivý starosta objednal u trahlate pemnou a ušlednou štrini; na den pak sw. Mikuláše obdržel mládež Wěrotinská nové zatizenou knihownu, a Bůh dej, aby ji i užijku a k prospěšnosti sloužila! Em. S.

Dobatek pořadatelů w. listěsný wyjew tento weský hodi se obsahem swým dobře za přiwěšet a doplnět přebestlého něžného obrazu z žiwota měšťáka. Dba jsme wřadili w obdělení dě-

*) a wšobol čepici se stropu.

je písní, jestliž jeden připomíná co se druhý na sv. Mikuláše dělávalo v robinádě křesťanských, tento pak vypráví co se za dnů našich děje v obcích příslušných.

Kde si náboženských poměrů v Anglii a Francouzsku všímá, toho není tajno, jak nadějně se tam vědomí katolické a víra svatá utužují a lásta křesťanská vzrůstá. A nejsou-liž zoufalé nářky pastora v Německu zjevným důkazem, že protestantství Paterino klesne, hýne, — za své běže? — Cirkus sv. slaví tato svá vítězství v srdci a životě národů a wellébo dílu působením a všimem posvatných spolků; ale také čtení dobrých spisů svědčuje se, bžti statečným buditelům, střítelem, obhájcem a zachráněním Pravdy Bžné, a křistítem ahožnosti a mravopěčnosti v robinádě i osadách. Že skuffenosti snaží se tubž mštecne a obětíne křžstvo v An-

glii, Francouzsku a Německu o zalládání knihoven obecních a zřídla našte tam bratršve, kteréžby něloil vzdělávatelných časepřív katolických neobkíralo a svou čitárnu se nehonosle. Přikladům dobrých zdá se nelišit náležovati? a co jiným prospívá, sotva bude nám se mšbou! Už na čtení a zřizování knihoven wellto wáhu klade; nesmí mšst Moraw a n zaroven úšlowně nenarozumati? opatrnosti; neboť i literaturu naši mladištvu a panenstvu snaží se swidmš hab otravným jedem napuřiti. Pročež

Slyš, ach slyš tu radu národe můj
drahý!

Bez Christa jdou na zmar veškeré
tvé snahy;

Bez něho ach, zvadneš jako polní
tráva,

Jím však tobě věčně povykvele sláva.

— m.

Bratrstvo střidmosti ve farnosti Tvaroženské.

Žij roků 1845. počali horliti ve farnosti Tvaroženské proti nepřítelství (zvoláše v piti kofalky) neunavení kněží naši + wel. p. farář Ignác Mayer a w. p. kaplan (mni farář Dalečinský) Petr Kostroff, jsouce předsedem, že obhájbný hřích ten mnchu jiných hříchů a tubž klázu i těla i duše za sebou táhne. Nášledek horlení toho byl ten, že množství farníků složilo slib střidmosti. Než, pouhý slib ten nebyl s to, učiniti dostatečnou brázu proti náwalu mocného zivlu. proti náwalu tak mocného pokuffeni, scházelo tu iště jich, jatež je i obelání tak silnému nepříteli nemohau- telně zapotřebi, silu, jenž, spočívá jen ve spojení se božstvomů v jedno tělo. Takovéto spojení bylo tedy jedinou snahou všech moudře smýšlejících farníků našich, a docílilo se částečně filialni katolickou jednotou, která se u nás r. 1849 za příkladem Brněnské ústřední jednoty byla zarožila. Tu se počalo poznomu horliti a i střidmosti a i mravopěčnosti pomozbuzowati, tu napomínali nejen citibodni naši kněží ale napomínali se i

bratři wespolek jeden druhého, a mšle- bel byl znamenitý. R. 1850 stala se u nás s duchowními pány zmněna. Jan Kaplan se dostal za faráře a p. farář na to zemřel. Wšst, tím neutpělo dílo naše v rozkvetu svém, nebo noví naši wel. páni — důst. p. děkan M. Pawicka a wel. p. kaplan Jan Kemotný, — jsouce tím samým duchem jako jejich chwálýbedni předchůdcomé nadchnuti, počali budowu již wshnanou bneď báse stawěti a po neblouhú wiběli jsme wv- pinati se na zbidy její zelený máj R. 1856, na slavnost s. apostolů morawských chopil se důst. p. děkan opět slowa stranu střidmosti a upozorniw nás na blabě účinky Wratistawského ústřed- ního bratršwa střidmosti pod ochranu nepostřwor. Panuy Marie poslaweného, thal se nás, ždali bychom se nesešou- vili též w podobné bratršwo. A jestliž se rázem ošlo 80 úbů přihlásilo, tedy učinil hned zapotřebné i cili tomu křok, t. j. zabal st. biskupšwu konfistek o pš- tředné powelení, učinil o tom ústřední- mu bratršwu oznámení a profil Wra-

tislawského pána arcibiskupa též o pomoci i o přijetí nového toho bratrstva filialního. Odemssub přišly krásné, lichotivé odpovědi a důstojný pán děkan byl od pána arcibiskupa splnomocněn, společně s bratry přijímat. Mezi těmito přípravami měl se každý z nás obeznámiti s jinými s povinnostmi bratři i s výhradami, jakýchž byl Swatý Otec spolků tomu poskytnouti ráčil.

Prominicemi r. 1757 nastal konečně onen ob nás toužebně očekávaný den, na nějž se bratrstvo nasse založilo. Slavné dvě mše svaté na dobrý úmysl byly začátkem pevnosti nasseho a na 130 úbů se hned zároveň přijalo. Přijímání to dělo se velmi slavnými působeními — jak to w tehdejších listech Pražských Novin oznámeno bylo — a nezapomenem až do smrti na to, jak jsme byli důst. p. děkanem a sobě vespoleť ruce předávali, říkouce: Pán s tebou! A ten krásný věnek bratři po celé swatyni Páně! A ten výraz dojmu na tváři jednoho každého! — Všlejšje pak z chránu, chváťali jsme, zapřati se jeden každého vlastnoručně do knihy? Čili tomu určené. B přišli potom schůzce jednoty latelské volili se starši bratrstva toho.

Od této doby počala teprve rádná a horlivá činnost stranu uskutečňování střídmosti, stranu upravnování mravů a cnosti w rodných farnostech Zvareženských. Za nejvyšší úkol stanovil sobě nyní jeden každý spoluub, svititi dobrým příkladem a tímto i upřímnou radou a perorizujícím nových ziskati úbů. A tak neminula snab ani jedna neděle, neminul snab žádný svátek, svezto by se noví úbové nebyli se spolků přidružovali, zvlášť pak na slavnosti obnovení slibu totiž na Promnice, na dni žněstování, narození a narození Panny Marie. Věhce bychom mohli nyní spočítat ty, jenž ještě nepřistoupili, ba snab již o žádném ani nemime. A taky z cizích obcí počítáme dosti úbů, jako z Občan, Člapanic, z Podolí, z Žiřkovic, z Ktenovic.

Na Promnice míváme slavnost výroční. Tu se sloužívá slavná mše svatá za veslechny žně, přišliho pak dne slavné requiem za veslechny mrtvé spo-

luubů. Za rok po zaražení bratrstva neodbyvalo se vsíal žádný requiem, nebo nebyl žádný ze spolku zemřel. My připisujeme tento páb střídmosti a čistotě.

Nyní trvá společně nás pod ochranou Panny Marie již na třetí rok, a žádný z úbů se až posawě nejsporně měl; vsíchni žůstali věrni úloze své, aniž se musl který w čem napominati. Uprímná modlitba a pevná důvěra w Boha a zřítiti Křesťanský Boží udržely nás veslechny w přeběrojeti nassem. O, jakou radost z toho pocítujeme, nelze nám vsíloviti! Řež by se z nás nebyl žádný z cestu té nižádnou moci svěsti!

Žalo my, tak i nás řebitel, důst. p. děkan Matěj Kavička, těší se přeměramně z rozkvetu blahobárneho spolku toho, a na důkaz této své radosti, uchýtil nám byl na den minulého nového roku velmi milé překvapení. Napřed zamolal výbor Jednoty a starši bratrstva do pokoje svého a promluwiti s nim klíwa slova stranu působení spolku, oznámil jim, že založil funbaci na ty slavné dvě mše svaté za žně i za mrtvé bratry a pak jim přečetl vyfotowenou již stranu toho listinu, jakomou budou zamázáni i nástupcové jeho svaté obřady ty každoročně vykonáwati. To pak oznámil výbor hned we schůzce toho dne obbywané a přetwapil takto: ostatu spolubratry své. Za tuto právě otcorou lástu a péči, stercuj sobě žněmi důst. p. děkan pomnil trvanlivý, prozwalalo mu vesletere jhromáždění radostné a hlučné slawa! Řež, tímto pouhým prozwaláním sláwy, nezdal se nám býti vsílowe již náležiti všěm, my jsme si umínili, zaměřiti se důst. p. děkanem i dalšími bedlivým zachowáwáním veslechny našich pravidel a pak ještě něčim. Ale čím? Tak jsme se tážali jeden druhého, jdouce ze schůzky domů. Zvíšal brzo jsme se domluwili. Zbudujme tajně krásnou bílou koreuhen, (bílou — na význam čistoty) necháme na ni malowat w Praze na jednu stranu naši Ochránitelyni neposkwrněnou Pannu Marii s nádpisem: „Ochránitelko bratrstva střídmosti, oroduj za nás!“ a na druhou stranu sv. apoštolu Cyrilla a Methodia, a pak Dej

rážem přehvapíme. Ano, ano, volali všichni, tak to bude nejlepší! a ještě v tu dobu se složilo 20 žl. stř. příspěvků. *) Pak se šlo do Prahy na p. Felicia straniva těch obrazů a mezi tím, co řemeslníci a malíři korouhew hotovili, vyhodbyli jsme u Jeho Excelenci ušeho p. biskupa dovolení pro d. p. děkana M. Xamiciu su svěcení toho práporu. Navštívil jsme to tak, že jsme i korouhew i to písemné povolení ob pana biskupa ušli již před slavností Svatoých Cyrilla a Methodia v rukou. V neděli dne 6. března jsme obě vzali a malili se s velikou radostí na faru k p. děkanovi. Tu jsme napřed zastupovali čtverohlasným sborem: „Vychválen buď Ježíš Kristus,“ načež jsme vyslovili své city radostí báni k tomu cíli vyhotověnou, a pak podal panu děkanovi náš horlivý Štěpánek to povolení su svěcení práporu. Cítiliž náš vůdce duchovní byl předramně dejat a vybujoval nás k neuvěřitelné slávě nabíhnutí. Všichni jsme byli velice pobuřeni a dlouho jsme se s Ním jako obvyklej německí rozloučili.

Dne 8. března bylo u kostele po misi sv. oznámeno, že zítra, t. j. 9. března bude se korouhew ta světit. Když tedy den svatoých apoštoľův našich nastal, shromáždil se nabohýejný dav lidu u chrámě Božím, neboť každý chtěl býti slavnému tomu obřadu přítomen. Dříve vsal, než na to došlo, vystoupil d. p. děkan na kazatelnu a měl dojematě kázání, potahující se u apoštoľské působení S. Cyrilla a Methodia po vlastních našich a na význam korouhewi su církví katolické. Zvolášť pak poukázal na význam korouhew nassi a podobť při tom, že bratřstvo stidmosti úlohu svou náležitě pochepuje, an spěchá pod prápor bílý k sbor hrdinných bojovníků proti nepravdám, jakž nestidmosti pousťávají. A sotva byl dohonil vřelou řeč svou, již pábil s kazatelnou k oltáři, aby posvětil korouhew a učinil takto žádosti nassi co nejdříve žádost.

Svěcení se dalo vle řádu církevního, načež pan děkan korouhew políbil a obemždáváje ji starším bratřstvem,

*) Stálo nás 194 zl. r. č. což se i uložilo.

jenž zastupovali celý spolek, vyhímal vsedy podlewa jich stavu slavy plamenými k následování cnoti a k boji duchovnímu a napominal, aby žůstal jeden každý věren práporu svému, pod jehožto ochranu byl se utělit.

Na to pak přistoupilo hned zase 25 nových úků, kteří byli přijímáni již pod práporem na stupni oltáře. Všichni byli velmi dojati a polibitose teroucně prápor svůj, podobli důstojnému řediteli ušsemu i nám vsšem ruce. Mezi tím zavzněla píseň marianšá: „Pod tvůj plášť se utíkáme,“ a potom se obnesla korouhew u jektu trub a rachotu bubnů na své místo, načež následovala slavná mše svatá. Tak se ulončila u nás slavnost svěcení práporu na den S. Cyrilla a Methodia, uspořádaná bratřstvem stidmosti.

Bratři Moravané, Vy, jenž jste oddáni nestidmosti, zvolášť v piti ložalst! nechceme zde štititi mnoho slov, jiniž bychme Vám staveli na cti ony hrůzi plné následky, jakž z nárůživosti té obhýdné pousťávají, nebo o tom dostatečně promluvil již pan doktor Vilh we svém článku „Víc na ložalst“ — než, za povinnost to máme, prositi Váš, abyste si članel ten páne doktora Vilhe u Mor. Revuách bedlivě četli a zmeubřitose, nechali již jednkrate toho, co nejvíce jen Vám samým a Vášim vlastním potěutíu štěbi, co Váš čim pitomými a blbými, a le vselitému duchovnímu životu neschopnými. Dokladě peníze, jenž máte věuovat na zlepšení vselitých roblných peměrů a we spěch svého vydělání — na knihy, časopisy a t. d. — budete lechmyslně propijet, dotud, ano až dotud nezakmitne Vám nabýje na lepši budoucnosti, až dotud budete nehožni, stati se účastnými všhob, jakž se jen duchovně uvolněným poslytervati mohou. Nebo kdo se snižuje pod zvíře, není hoden býti povýšena u člověka, upeslechněte, pro Boha Váš presíme, a na místě epijejicich nápojů kupujte si ráčji časopisy a knihy. To Vám rádi farnici Zvavožestiti

..... l.
B
starší bratřstva.

Pozn. pořadatelův. Stawice wesserů milý národ náš poňnul a přitáhl
bohonilý příklad teuto na swicen, uemá-
me jiného úmyslu a tonženi, než aby
wesserů milý národ náš poňnul a přitáhl
? následování. Zdat Bůh! — m.

Z á d r u h a.

Zajímavá jest pro majetnité selstých
statků otázka, co jest zádruha, a zdali
před dávnými věky zádruha bývala i w
Moravě a w Čechách? — Tento způ-
sob držení majetnosti selstých náchází se
do podněs w Slawensku, Herwatsku, w
Francii vojenské, knížetstwi saském, a
w zemích slowanských podobných císarstwi
tureckému, pozůstáváje w tom, že ušedlosti
takowá nepřináležej hospodáři jednotlivému,
a po něm dědicům jeho, — nýbrž celé
rodině naspolek, tak že w zádruze děd,
bratrowé jeho, jich synové, wnukové a
dcery neprowdálé pospolu přebývají,
stejný pobí na práci a na výtežku be-
rouce. Nad nimi vládně pro udržení
pořádku a klázně hlawa, kterého si podle
schopnosti a statečnosti ze sebe wymolejí,
a který, když všem seřadne neb ženě,
nowě wymolenému vládu usteupí. —
W takowé ušedlosti býwá někdy deset, i
wice uanzjetstwi, které dle možnosti w
rodbělných konúrtkách a přístěnlách umístě-
ny jsou, wšak ale společně o prodeji a
koupí rolují, wespeleť stoluji a mobilitný
Páně konají. — Běta wymoleného hla-
wy řídí kuchyni, ostatní ženy mají tež
swé práce a outoky určeny, a nejmladší
newěsta, dokud nowá do robinu na její
místo newstoupí, má nejraněj wstáwat,
oheň rozdělawat, uklízet a t. d.

Jestli hřodawý čerw newswornosti w
zádruze se newbere, tež neni pochybnosti,
že mezi nimi panuje bláhobyt a wšeli-
kerá hojnost, neboť poměbomo jest, jal
každě velké podniknutí n. p. slawění je-
leznic, obecných pinowarí, sabříl a t. d.
podniknutí býwají naspolek spojenými si-
lami, a že tedy i hospodářstwi rolují, je-
li weteno mezi pilnými a swornými při-
buzenstwi na spolet, lépe wzkvétati
músi, nežli pod rukami nájemných dělní-
ků a pacholů. Zádruha nídy newstí, a
nídy mladší syn neb dcera přinuceni
newstou, otcowský trow opouštíeti, aby we
swětě jako čeládká chatrně objíwy sobě

hlebali. — Umře-li hlawa, tož wpmo-
stí se na jeho místo jiný; přejednávání neb
dělení pozústalosti neni žádně, nýbrž ka-
dy potomek zůstane oudem zámožně ro-
dinu se stejnými práwei a stejnou po-
winností, a jestli který z nich zatowží po
cizém swětě, obdrží od robinu wšprawu
neb obhycí, a řady we swětě dobře ne-
pochobil, muže se zase do lúna zádruby
uawrátit a do spolku wstoupit. Obýcejně
býwá zádruha, která jest newlidnatější, i
nejzámožnější, a proto se i četné po-
temstwiwo tam powožuje ne za břemeno,
nýbrž za prawe požehnání Bóží, zlástí
kde mnoho hochů jest. Mezi těmi newtini
se, když přijde čas ke brani na wojnu,
žádný rozdí, je-li starší či mladší, neb
žádnému nemúže otec gruntu připsat, a
sebe na starost ožebračit, nýbrž
který jest schopen, jde do pole, a po wy-
sloužených letech wraci se zase na stejný
pobí do zádruby.

Zádruha w šteré dáwnowěstosti i u
nás Čechoslowaninu býwala, neboť slowo
po druh znamená wlastně toli, co spo-
lečník a přítel, nikoli ale co hofer ucb
nájemník. Důkaz zádruby neb newstnosti
robinného statku w našich wlastech po-
dáwá nám brachocuná památka Libussina
soubu, kde prawi kněžna Libusse i špro-
mážděným: „Se bratroma rozhřešitě
práwo, jenž je swadili o děbiny otecé
mezi sebou. Po zákonu wěkojizných Bohů
budou nimí w jedno wládnout; či
snad se rozděleji r o w n o u mrou?“

Wladýtwé na to wessli mezi se-
bru do porady, a sebrawše hlas, dle
wěčiny jich prawotali: „Oba bratři
budete nimí w jedno wlasti.“*) — Bratr
Chrudos proti Stchlawowi chěl totiž
otcowské jmění neb děbiny, dle tehda wti-
rajících se nowot, rozdělit, tak jako se to
čini za našich časů; jen žebý se bylo
rozdělení musilo stati mezi mužstými

*) D. t. i. wládnouti.

romnou mirem podle hlav, jak společně právo toho žádá, nebena oblebu, zbali kdo blíží neb vzdálenější potomek jest. Leč národ rozsoudil proti Chrubosfi, že oba nevíli v jedno vlasti mají dle slova Eibussina seubu: „U nás právě po zákonu svatém, jež přinesli otcí naši v tyto země!“ —

Dábruze vyšel letos ze Widni jasný a důkladný spis ob jihošlovana

Učeslinovice, který jakožto věrný syn zábruby v obranu její se postavil. Ve vojenské hranici jest zábruba velmi pravdělně zřizena, a na ni také spolehá jediné znamenitý ústav vojenského hranictví, kterýž bez zábruby ani obstatí nemohlo, neboť každá zábruba čini takoráž malou posádku ozbrojenou, na stejném právě v jednom statku žijících.

Nov. Nov.

Z pastýřského listu.

W dějepisu bude za to naše doba chválená, že uctu ku S. Cyrilla a Methobiovi obnovuje. Na vše strany staví se tímto divou velikým světcům Božím ke cti nádherné oltáře a chrámy, a nejedno církevní podniknutí utíká se pod jejich záštitu.

Nejd. p. biskup Labosť Sforssel, jenž před sedmi lety mešitěbní bratrstvo tím cílem založil, aby se starověci a všichni Slovane v jednotě církevní shromáždili, zasloužil ho také jménem S. Cyrilla a Methobia. W pastýřském listu svém pravil světcům velepastýři mezi jiným v následující bratrstvu S. Cyrilla a Methobia následovně:

„Sv. Církev Christova je živý a silný strom, který každého roku zelení, ztvrdí a nebeského ovoce vydává. Kdo z pravověřících křesťanů přemýšlí o tomto velikolepém a mohutném stromu nebude vesel se chváliti Boha, že pod tím lesklým stromem svatě katoličtí Církve přebývají! Kdo by však také, máje právě katoličtí srce, nepřál, by co nejvíce usilovali národové na zemi pod tímž požehnaným stromem jediné pravé a samospasné Církve odpočívati, která na nezvratné skále sv. Petra stojí, ob samého Ježíše jesus zastípena, ob Duchu sv. zalévána a opatrována! — Mladosilní muži své svaté matere katoličtí Církve jsou pebožná družstva a církevní bratrstva, která své věrce po světě rozširují, každým rokem je více a spásné ovoce pro království Boží vydávají. Mezi takovými úředními světy ství se krásně a bez přestání se mnozí naše slavné bratrstvo sv. Cyrilla a Methobia, které se

v naší slovinské zemi před sedmi lety poprvé zástupilo a odtud po německých, českých, moravských i uherských biskupstvích se rozšířuje a každého léta hojně zrosta i utěšené ovoce vyrozuje. Už do loňského výročního listu bylo bratřím a sester sv. Cyrilla a Methobia v bratřích kuze 12,323 v úvodě zapsáno. Dne 9. března čili marce 1858 do letošního výročního listu přirůstlo druhů a družek po různých sárah krajinských, kerulanských a štyrských přes 400, m realce v bratři přidružilo se jásův 252, v biskupství Liněm přirůstulo minulého léta 1099 nových údu, a jak nám nejdůst. Brněnských Ordinariát píše, počítá tamější biskupství 13,306 bratřím a sester. Věšší počet údu je také zapsán v Celji, kde u sv. Josefa jest bratřích oltář sv. Cyrilla a Methobia, u kterého se každoročně dne 9. března slavně nise sv. zosvěcených bratřích a sester vykonává. Už přitáme značný počet družbů, jichžto jména nám ještě oznámena nejsou, doufáme, že okolo 30,000 bratřím a sester sdružených bude, kteří se modlí a prosí, by slavitých Bůh obloučeným bratřím (tak řečeným) starověcům otevřel oči, aby své bludy poznali byli pravověrnými syny jediné matere, naší svaté katoličtí Církve.“

„Ku konci mluvím předběžný velepastýři ještě o Rusku a vplácuje dojímavými slovy trdné postavení Církve katoličtí v těchto krajích i konci: „Co je u lidí nemožné, je u Boha možné. Mědlenie se tehdy suajně, bratři a sestry sv. Cyrilla a Methobia, pak ale také řevně doufejme, že bude krzo jeden světec a jeden pastýř.“

V r a n o v.

Dějepisný nákres s úvahami sděluje Dr. Bílý.

I.

Původ pouti Vranovské.

María! — tak prosí,
Prokaž se býť máti!
— Blízko oka rosl —
„Ať se srak má vrátí!“
(J. B.)

Kto vyjede z Brna po Pražské silnici přes Kartousy i Lipovec, pozoruje s potěšením mezi Rečtovicemi a Ciesendorfem to pravo i severu na výštině u prostřed tmavohustých lesů pnouti se i nebesům dvě černých, sstihlých řezi.

Tam i těm černým věžím ve městě záti valí se tišící nábožných poutníků mariánských z daleka šířela na pouť i Panně Marii. Ještě to náš moravský Vranov, jehož poutní chrám le cti a slávě „Narození Blažoslavené Bohorodičky Marie Panny“ zasvěcen jest. Původ tohoto mezi lidem velmi oblíbeného místa poutního sahá právě do těch dob, ve kterých milá uasse vlásta moravská namořena byla jest ropákem ukrutných Mongolů či Tatarů. Když náš lid moravský uslyšel, že jsou Tataré na hranicích: tu byl jeden strach, jeden nářek, jedno o pomoc i nebesům volání. Lidé se rezutívali do lesů a na hory nepřístupné. Tu, kde nyní Vranov leží, ležbáž byl les mnohem hustější, snad ještě praleš. Sem do těchto hustých, neprůhledných úkrytů lesních utíkali se keze vši pochybnosti postrašení obyvateleové soujedního blatního místa naší Moravy, Brna, a po Bohu své utěšitě brávali jebině i mocné Matce nekeřé Marii Panně, na jejížto přimluvu skutečně litý nepřítel ob našich slovanských hrdinů Jaroslavem vedených u Olomouce a na Hestýně (25. června 1241) poražen, a z vlasti naší na vždy do brloh asijských zahánán jest byl.

Tenkrát se přikobilo též, o čem se nábožná pověst dochovala. Krajinský maršálek na Moravě Vilém z Rozen-

berka v těchto dobách smutných slibem se Bohu zavázal, že vystaví lošel Mariánský u prostřed lesů na Vranově na pahorku, aby mu Bůh na přimluvu Marie Panny, jižto s důvěrou byl vzýval, žádoucího zraha natvratiti ráčil. An se připravoval, našel na místě pro chrám ustanoveném, nalezeno na blízku (dle staré pověsti) nynějši spanilý obraz královny nebes mezi dvěma kuby. To pak se událo r. 1240, kteréhožto roku první dřevěná smatyně dostavena a ozdobena byla nalezenou tou sošou Rodičky Boží. Slusno připomenouti, že zbožný původce smatyně mariánské desáhl od Boha, oč prosil, byw úplně zhojen od slepoty své.

Děletem na tuto záračnou sochu Panny Marie, která asi na selet vyselá jest, vynalí dlužno, že je to tvář skutečně milostná a spanilá. Musí býti již kolik set let stará: a však spanilost i krásu její nezehyždil ani obchů svědčský, ani nestěla starobylost; níde nenajdeš té nejmenší známky nějaké porušenosti, ani tortání nějakého čerwieka: — Bůh ossemohoucí chráni i tento spanilý obraz neporušené Panny od porušení.

Od té doby stalo se místo to tak památné, a lid náš Moravský zbožný po bouři mongolské začal sem putovati, dílem, aby za ochránění vlasti milé děloval, dílem aby v rozličných potřebách svých peněz ob Boha přimluvou Matky nebež se vyprosoval.

Když jsme pověděli o původní pouti na Vranově, slusno předotknouti o původu jména V r a n o v. Jméno V r a n o v jest původně a zcelařze slovanské.

Důkazem toho jest, co pilný spisovatel kroniky kláštera Wranowského P. Hyppolit Swoboda w knize své*) napsal, a sice: Vranovium. accolae circumjacentes idiomati bohémico addicti ab antiquo usque in hodiernum Vranov compellant, quod nonnulli deducunt a cornicibus, bohémice „Vrana“ dictis, ex frequentia forsitan ejus modi volucrum saepius in hac vicinia visarum;“ t. j. po moravsku: Obyvatelé okolí, kteří mluví jazykem českým, ob starobábná až po dnes jmenují to místo poutní Wranow, což někteří

*) Kroniky této jsme použili debrotem nynějšího p. faráře na Wranově Ant. Klíny.

obvotují ob „wran“ snad proto, že tohoto ptactva we vůlci mnoho bylo mrimáno.“ — Tak tedy pobožným způsobe, jako poblížlý hrab Wewercl, jichž tam spatiřivánc, tak jmenovali první obyvatelové toho místa, ržji Slované, to místo Wranow ob množství wran. W němectvě jazyku někteří obvotují to jméno Wranan boží nejaruě ob slova „Grauenhof“ — jako by to bylo staženo a strácano we Grannhoff. Wranow: a wšak Paulán Swoboda uduává, že ještě bámo před nim, ob starobábná nazýwali to místo Wranow; obyvatelové pak okolí ob starobábná byli a jšen posub Slované, tedy i jméno musí unti půwod slewanský.

II.

Doby protestantismu až do skončení války třicetileté (1648).

1.) Až do vystavení nynějšího kostela a kláštera paulanského.

Wranow, Wranow! Tvých dvě černých věží
V hrudí svou strastiplnou radost vlečá svěží;
K výšlům ráč Tvojm zbožné řídím zraky,
Odtud poplétá duše nad oblaky;
Maria tam malá neboh divy tvoří
Tam se proudí balsám pozemakému boží.
(J. B.)

W dobách husitských co a jak se na Wranově bálo, o tom při hlubokém nůčeni tehdejších pramenů historických poměbėti nemůžeme. Velikoj wšak jisto, že Táboři se hnali šilenou zuřivostí jen na sídla mnišská a rytířská, na hrady a na kláštery: na Wranově wšak za dob tehdejších ještě žádného kláštera nestáwalo: tudíž se domníwati sluší, že toto místo poswátne ob zuřivosti tábořské mělo polože, ač na blízku položený hrab Blansko r. 1434 ob Táboru w požeh dán byl. Je wšak již tehdyž po celé wlasti morawské Wranow jako poutní místo byl znám a oblíben, toho na důkaz buď utwěbeno, že r. 1495 Swancích měšťtan Wáclaw Kolár we swém závětu kostelu na Wranově 1 kopu gressů obkážal.*)

Šuť bylo, řvž Lutr wysloupil, a nowoty jim chlastowané i w naši wlasti bohužel již šusem pro bludy proticirlewni připrawené besti hojných stoupen-

cůw a wyznamacůw nacházely. Zentráte se zmocnili i sluhowé bludu protestantského swatně Wranowské, a bláhofl Panna, jako ržje ureji trnini, nejenom nehmula sebou z oblíbeného sídla swého na Wranově, nýbrž ob četných zástupůw poutnických úcty docházela nejwroucnější, ač poutníci sem přichézi nejřídla zakoušeti museli ob bludatů pohantni, pesměchu a jiných wýjetů hrubé nemilobnosti — ano, nastojte! protestantští kazatelowé obzřewomali zde: hobinky marianské, ne snad, aby tímto cirkelnim žalmezpřewem nejšmo. Pannu nábožně uctili, nýbrž aby za to utwali wýnečné roční příjmy, kteréž nábožný zakladatel druhdy pro tuto pobožnost štiřerou musli byl wplájal*).

W wšak brzo očistil Bůh wlast naši spoletnou čest-morawsku ob pelážencei latické mítěžštim na Bílé Šeré, což se stalo, jak následuje:

*) Tak wšprawuje kanowník Brněnský Matěj Petrasius št. 49. u Talberta.
„Aula Virginis“ Vienne 1652.

*) Cod. Ewančic. msp.

Řechž slawowé raskussli wradžili do bratru císarstého we Wírni hrubě beléha-jice na Ferdinanda II., aby jim dewelil přiznawati se k bludům protestantským a w té věci tržeti s Čechy: tenkrát zbožný císař zájralem zachráněn byl proti brže-mu útołu jejích. Křesťníci zatroubili na náhrabi, a grábcewé se rezutisali, tam který mohl. Ferdinand II. spíchal do Frankobrodu, řechžo byl zwlenn a poma-gán za císaře římsko-němédého. A wysal mezi tím, co we Frankobredě obtržel ko-runu císařskou, pozbyl w Čechách korunu králewstwu. W Praze byl totíž ob po-wstalců za krále wywołán 20letý welence Falech — Bedrich V. Řech-li by byli uznali protestanti čestti swého dědicného, ale ptisně katolického krále Ferdinanda II. za pána swého, raděj potali korunu ci-zincowí, jen řechž nebyl katoliskem. Tak weti grába zpáchaná na wíce, ku grábě na wlasti a národnosti. Z této newé tisné wyswobedil císaře přítel jeho mladosti, wojwoda bawerský Max, a žárliwost Lutheránůw na Kalwiny. Bedrich V. totíž byl kalwinista, a proto ho knížata lute-rantsí jen welmi málo podporowali. Také u českých luteránůw mnoho plé wůle si nadělal, řechž setwa w Čechách se octnuw z ksteli wstedy kříže a oždebz vyházeti dal a jalowé obrábz kalwinistické při službách Božích zamedl. Zafowý twůr urážel obyčeje národu ob jaskiwa kato-lického. Náčetníci pak českého wejsta těžce nešli, že ngni přikozim cizincům přednost se dáwa. Tu Max spejil se s wejstem císařským pab Tillym a wtrhl do Čech. An prámé Bedrich, jako oudy Walthasar, hewel sobě při stwosné hostině na hrabě Pražském: přisla mu smutná zpráwa, že císařsti práwé wyhráli w bitwě na Bílé Hoře u Prahy (6. listop. 1620): a tím se pauowání Bedrichowo hanebně stencilo.

Dáno bylo císaři, co jest císařowc, a Morawané české zpoury oučastníci, po nestastné bitwě na Bílé Hoře strelki, a císaři se pobrobinsse kazatelé protestantské z wlasti wppewikali a wyhnáli. Tenkrát nejjasnější kníže Maximilian, jeden z oných hrdinů, jichžo statečností pokábel we wlasti zase byl uweden, donu Rich-tensteinského šwědla hwězda, c. l. polni maršal wjal w spásutelný úmysel, starobá-

wnou cunu pobožnosti a úctu Bohorodičky na Wranowě, jenž jeho statkem byl, ob-newiti a podperowati. A jelikož se jednal cítil bšti powiuným za tak mnohou po-moc, kterouz mu Nlebes králowna w patr-ných nebezpečích žiwota we wojnách byla peshbila, jednal wice a wice se reznássela powěst o četných zágracích, které se na tomto místě pojmatněm stáwaly: tu po-prosil kníže zbožný kardinála Frantissima z Dietrichsteini, tehdejšího biskupa w Olomouci, a mistržitele w Merawě, aby tu wíce náležitě wysloumati, a místo cno-za pentni, obraz pal za zágracný prohlá-siti ráci. Tu oběslal kardinál r. 1617 na Wranow tehdejšího děkana ob sw. Jakuba w Brně, a s nim jezowitu Fer-dinanda Kaplice, kteří na místě samém šwědky pab přisahau wyslechli, jaké se tu zágraky přihodily, a potom o wsem tom pišmnen zpráwu biskupowi zaslali.

Wika teby nábožný majetník statku Wranowa, Max z Richtensteinů, že toto místo peshwátně pab zlástini ochranou ne-bes králowny se nacházi, a že Wůh na její přímluwu na tomto místě hojných milostí, i zágracným způsoben, wědicim udili: tudíž hned si uminil wystawěti zde nádherný chrám Páně o pět něm klášter. Z stalo se. Ob r. 1622—1624 stawělo se o tom chrám Páně, který tam ngni widime. Wyškarent jest zajiště w nejlep-sím slehu nowotimskem, ob „Paulánů wssal w rezličných nápetem debách na ten způsok, jak jej ngni spatkujeme, pře-stawen a okrásslen jest byl. R. 1626 ten-týž zbožný kníže Wranow wystawěl wedlé chrámu ze dwou seblských usetlosti klá-sster, do kterýchž r. 1633 zawitalo 12 bratří z preslulého a tehobáž nowého řádu sw. Frantissima z Pauly, ze země Francouzské, z krajiny Burgundie.

Sw. Frantisek z Pauly, (jehož obraz w tamnějším kostele hned wedlé kazatelný spatkujeme,) narebil se w místě řečeném „Paula“ w dolní Itálii. Ob mládi byl poustewníkem a wedl žiwot nab míru swatý a přisný. Zlástě proslhnu u dwora krále francouzského Lutwita XI., přechž tento řáb we Francouzsku obluby dostel. Jak sobě sw. zakladatel ptál, tak přijali i řeholníci sw. Frantissima, Pauláni, jméno „Minimi“ t. j. nejmenší. Swatý

2. Doby války Švédské.

Cirkvi kdo pohrdá, zrůdem tam stane se Vlasti;
Vise, Slovane! buď verdy i Vlasti věren!
(J. B.)

Kniže Max z Richtensteini a jeho choť Kateřina, svecobná pani na Wojtowicích a Černé-hoře darovali na výživu Paulanům Wranowským paušální Měnice w kraji Olomouckém, listinou od 14. září 1633, což císař Ferdinand III. r. 1643 potvrdil. Již r. 1639 otcověn byl jest we zbejšinu kláštera nemiciat pro celen premin-cii rakouskou (česko-uhersko-německou) a r. 1642 Karel Eusebius kníže z Richtensteini za spoluzakladatele byl prohlášen, jelikož slibil vypláti oněch 35.000 zl., kterážto kněžna Anna Eližběta r. Černáhora z Wojtowic r. 1621 28. ledna w závětu svým to-muto klášteru byla jest obdržela.

Brzo na to přišly smutné doby na tento klášter. Již od r. 1618 žula po celé německé říši strašná válka náboje-ná, která se w Čechách začala a 30 let trvala, pročej i 30letou válkou w dějinách slowe. Tehdáž jako powožen zá-bužná přivalili se divoké zástupy vojsk švédských ze sousedního Německa do naší milé Moravy, a hrozivě stannu před hrabstvem tehdáž silně opevněného Brna, který císař. kr. generál Souček (či Suš) s obyvatelstvem, zvláště se studenty městské a hrdinů proti nim hájil a také ubránil. W čas toho oble-hání posloukali se soupejícími vojsky švédskými po celém okolí, a tu již též měje Wranowské přimáhali k temuto tichému sídlu bohomyslných řeholníků. Bratři poselani opusili klášter, a vzatoše s sebou písemnosti, klenoty kostelní a záračnou sochu Panny Marie, a kde bylo co významnějšího, utekli se na blížný Moravský hrab, který posub na památku w proslaveném úbeli Adamovském k nebesům ční na temenu mohutné hory, jejížto základy pod hradem tunel železné dráhy prorývá.

Tam též hledali a našli přitulku mrčenskými oknědnicí z Božovic a listárnou (archiwem) a káskou, premon-stráci ze Řítna a Kartuziani z Řádowa-pole u Brna, přinesše s sebou klenoty ko-stelní do úkrytu bezpečného. A však zá-ruky Židáš w osobě Wawřina Wolouna

z Olemučan robitého zamezl švédského wůdce Kallenberga přes Adamov tou ce-stou, která posub tam vede a hustým le-sem tam mohl jest obrostlá až k samým zděm hrabství, před nimiž obywatelové hrabu, netužice takové zábrhy, právě se vytráceli hrou w kuzelky. Ubozí postrassen-ci w zmatku seteli do hradu; avšak Švédci w patách za nimi po vyšetím mostě spustěním (nebo ho we zmatku ni-kdo nevytráhnul!), a uhní pobrali Švédci, jako hawrani, kde bylo co šlechtěného, a edcházecce brad ten zápalili. Co tu šho-kelo významných písemností! Když celý ten hrab popelem byl lehnul, přišli sem smutní wenzované z okolí, a hrabali se w té hromadě rumu a popele; a aj, našloje! tu našli sochu záračnou Panny Marie Wranowské, jen něco ušlo na zádech připále-nou a potom béměný kříž, poněkud popálený, kterýto dvě věci významné zase se s úctou na Wranov zanesly. Ostatní wšedho strávil plamen!

Jaká to byla radost těch řeholníků u Wranově, že Bůh wsmehouci spa-nileu a záračnou sochu nepoškozeně Panny w plamenu horoucíu neporušenu zachowati ráčil, to sobě můžeme snadno přebstavit. Pět těch řeholníků obwebli nepřátelé co zajaté do hlavního táberu svého, do Zábrdovic, a ti po 7 nebelích na přimlumu vyslance francouzského, který jsa právě u Torstensona, wůdce švéd-ského, již co krajanů (Francouzů) se byl ujal, za braché peníze vymlnění a na swo-bodu propuštění byli jsou. Ti bratři, jižto zase wtáhli do kláštera, našli ho tak zpusťšený a statek Mořice tak w-močený, a wdrancowaný, že místo 20 jen 7 bratři s nouzí wživiti se mohli, jižto mohl majitel panství Zaremčie Bernard Wacław Bartobějský z Bartoběj stědře podporowal.

Když Švédové od hradeb Brněn-ských s nepřiznou obtáhli, a wlast naše od nich wšimobozena byla mirem West-falským (1648), tentráte mezi jinými př-

šel i hrdinský obháje města Brna a zbojný ctitel Marie Panny z Soudches na Wranow, aby královně nebes a pomocníci křesťanů za podařené obhájení města Brna vrouci díky slládal; a za tímže úmyslem i ob r. 1648 Jezowité Brněnští se swými nowáčty lajbý rol sem pouk lonávali.

Kdyby se ale nyní něko tágal: Zál pak ti Šwědové se dostali až k nám do Morawy? Wždyt wojna byla wejena w říši německé, a kde pak je ještě Šwědsko ob Němec? — Inu! widite mili krajanové! to já Wám hned s radostí vysvětlím, a poznáte z toho, že člověk a národ, který se zpronevěří Bohu a vůči své, stane se zrádcem vlasti a národnosti, neostýchá se vlasti vydati nepřátelům cizím jazykem mluvicím, a s nimi spolky uzavíratí proti vlastní krvi své. — Kterak se nassi soukmenowci w Čechách a na Moravě w té věci wyznamenal (!) proti swému dědicnému zeměpánovi Ferdinandovi II., a kterak za grabou wíry uásledowala grába vlasti i císaře, o tom smuiný, ale nezvratný příklad z historie umeben Wám byl na hoře. Nyni máme příležitost, totéž powěditi i o nárobě seusebním, německém.

Vo bitwě na Bílé Hoře ostal konečně císař Ferdinand II. wšudy wítězem. Zdálo se, že nyní ptíssa boba, kdy se stane Cirkwi katolické sprawedlností, a statky ji ob protestantů nesprawedlně ednaté, zase nawráceny býti mají. Ferdinand II., byw k tomu dolehlivě wybzien, wydal ofudný edikt restituční r. 1629, jimž natiženo, aby protestantští knížata wšeddy statky duchowní, jichž urwoli od miru Augšburškého, zase katolíkům nawrátili, a kromi wyžnání augšburškého aby žádného jiného w říši nebylo trpino. Tento edikt shobowal se zcela s mirem augšburšským, jenž tebdáž za prawiblo platil. Ale si ho tedy nědo — s ohledem na smuiné následky, z něho poslé — najme nepolitickým: nesprawedlným wšsal nižádnou měrou nebyl. Že tento edikt mocnáře protestantské welice domrzal, bylo wěci

zcela přirozenou; wžbyl pak právě proto, aby těchto statků podržeti mohli, oni ob Cirkwe obpadli. To pohnuło protestanty nad miru proti císaři; neboť dle toho měli vydati nic méně, než 2 arcibiskupstwi, 12 biskupstwi, weliké množstwi statků klášterních, čímž nastáwalo weliké ztenčení moci jejich. Wšilnulosť k postradenému jměni dobáwala smělosti k odporu. Při tom se ohlíželi, kde kdo by jim pomáhal — w cizině! Z dařilof se jim dle wšle. Z Francouzů přišlo peněz, a ze Šwědů leupejných tlup, jež zaslepeni Němci witali co oswooboditele říše své. Gustaw Adolf, král šwědský, který již dávno po fornně německé číhal, přistál s nimi na potřeji říše německé. Mějli by se byli Němci pobroili swému císaři Ferdinandovi, raději powolali do země cizozemce, který nebyl katolíkem (r. 1630), a ačtoli w bitwě u Lützen (1632) padl, wůdcomé jeho wěbli wojnu dále. Wžo zúčastnilo se i Francouzů w nejhlušším snižení říše německé; neboť, ač doma protestanty (hugenotth) utlačowalo, k snižení a k oslabení Německa a moci císařowu wojska wšlalo na pomoc — protestantům! Darmo císař Ferdinand II., a po něm Ferdinand III. podáwali ruku k miru, po němž zatoužili knížata i národové. Ale tento mir wždy Francouzskem a Šwědskem, též domácími zeměhrábi byl na zuar umeben. Německo mělo býti nejdřim wylidněno, jeho blahobyt zmařen a nejkrásnější krajiny jeho na proussé obráceny. A pak teprw po 13letém jednání r. 1648 we městách Münster a Wsnabrūd pobeřána smlenwa miru westfálského, miru to nejhabebnějšího, jehož dotud swět byl poznal, w němžto Německo na západě a na sewetu, jako by otewřelo brány do wnitra swého. Zewrubněji se o tom dočtete, až whjde historie cirkwoni dědictwim, a až tuto pisatel několik řádků Wám na ukážu položil, jak ten, kdo miru grabil, stáwá se zrádcem vlasti i zeměpána. Proto my Slované! buďme wězni Cirkwi a swému zeměpánovi Frantíšku Josefowi!

III.

Od války třicetileté až do 500 letého jubilea na Vranově
r. 1740.

Pleceť, kněžno nebes, jízto věnec dvanáct
livček splítá spanlý, jízto neobkasané
Z ústrob hloubí kofí se,
Ta tvé týmě oblihlá.

(Sukil).

Ob. r. 1656, kdy na Vranově žilo 17 kešolníků, zase byl zde otevřen nominaci pro celou provincii rakouskou; a r. 1663, kdy bylo 8 nováčků, odporučila kláštera wdowa a majitelyně Malenowic Anna Weronika Šwabeuřtá 5000 zl., z nichž dcera a dědička její pro slušné přičiny jenom 3000 zl. vyplatiti směla. — Roku toho zase vymřely tiché since kláštera Vranomstého, neboť nejmožší otcové utekli se byli do Prahy ze strachu před Turky, přivržencem bludu Mahomedowa. Wyznamáci této ukrutné a nelidště wíry za hlavní pravidlo mají to, aby wšedky jináče wěřici, a klášty křesťany tiště a hubili wšelikým způsobeu jen možným; a pro tento hlavní člonek bludu svého již rde dáwných časů nejmírně moc zlého katolické Cirkwi nadělali, a nejslawnějši Cirkwe křesťanské w Asii a w Africe ukrutně zničili. Naslim ale wlasleu, jenž k jezlu koruny Rakouské náležejí, tedyw tenkrát de moha-medánů záhuba hrozit počala, když lid turedů slawnou říši ředého cisarstwu rakotal (1453), Carigradu dobyl, a obtud pak wesseré sousedstwu křesťanské sužowati a wojnamí stihati počal. Nejhuř bylo r. 1683. W roce touw wyrojilo se již mezi 2—300,000 takwěř ajž do srdce Ewropy. Strže Uhry táhli na Witeň; Rakousky poturčiti, a tim cestu i do ostatních křesťanských, tebdžá práwě nestworých krajín sobě prokfestiti chtěwše; celé křesťanstwo nacházelo se w zoufalém položení. Cisar Leopold utekl z Widen; on i papež poslali zlástni wyslance ke králi polskému Janu Soběskému, kteří přislibše k němu padli na kolena k nobám jeho wolajíce, jeden: králi, retuj Witeň! druhý: králi, dycha křesťanstwo! — Pohnut tímto nebezpečnstwim Soběšký, we krátkém čase již s 30,000 Poláků před Wideni stál, co náčelník wšech

pluků křesťanských, k němu přiragimšich. Jatiní we Wideni z 30,000 státních obhájců zbýwalo ještěw toliho 1200; hlátem, nemocemi a malowstřnosťi poráženo bylo obywatelstwu, na každý den hodinu poslední a smrt nkrutneu očeláwajíce — ob níhub pomoc, ba ani pomoci nábděje!

11. září stíží poslední útok nepřitele od města odražen, a wdouce wšidni, že marné jest wšedso dálsši bránění, jestli se uboží na wečir do chrámu sw. Ešpána, wyzpomíwali se, a přijawše tělo Pánně chystali se na cestu k wěčnosti. Ženy a děti welice plálaly a nařicaly; poslední eutecisťe bylo těmto dusím, že k Pánně Marii wybdychaly a o pomoc wolaly. Wyšlo to práwě mezi oktawou narezení P. Marie. D smutná, srdcelonná to noc, po toutto mečeru následující. Když ale jitro ranni se probudilo, a paprsek wycházějícího slunce trajinu ozářil, aj! jaké to widění. Na hoře Vyšé (Kahlenberg) při samém městě objevuji se zástupy wojenské we zbrani leslé — před nimi wlaje prápor P. Marie — poswátne písně w jazyku podobném českému znějí z úst jejích — wrah muhamedánstý utíká cupřtem — město oswobozené jásá — ochranitel celého křesťanstwa se blíží. Při wjezdu swém do Widen byl Soběšký s nemyslownou radostí přiwítán a jako obrance křesťanstwa oslawován. Lid se k němu tlačil, kolena mu objímal, ruce libal, neb aspoň rouda jeho se dotýkal. Poswátnou koreubetu Mohamedowu poslal král do Říma s listem, na němž stála tato slowa: „Veni, vidi et Deus vicit“ (Přijel jsem, widěl jsem a Bůh zwítězil) Potom přenášebowal Turka až po Dstřihonu. Z toho tažení, a sice ze Slowenka psal swé králowské choti tato památná slowa: „Nelze zapřítí, že krew polská pro křesťanstwo tella potoky“. —

Smrtí Dteč Immacenc XI. nařídil, aby se na památku toho vítězství každoročně po celé Církvi slavoval svátek Immacencin Mariánských, a sic v tu neděli, která připadá po svátku Narození Ježího.

Wranowští řeholníci půjčili císaři na outraty válečné proti Turkovi 680 zl., a obnovili sobě konventní stavení od Smědu porouchané za 1886 zl. (r. 1684), vrátili se po přelácném strachu před Turkem do blaženého sídla Mariánského z Prahy na Moravu, a slavili jemu vděčným srdcem ponejprv ve chrámu tomto záračném nový Svátek Mariánských r. 1684, totiž: Immacenc P. Marie, kterážto svátek nám katolickým Slovákům na paměť uvádí i mocnou přímluvu Marie, i hrdinství a zásluhy nároba našeho o zachování wiry křesťanské.

V tichosti a hájní Boží trávili jsou dny své zbožní synové sv. Františka z Pauly na Wranově a umitali četně sem se scházející poutníky w měsíci záři. R. 1712 (w červnu) přišel jako poutník na Wranow kníže Jan Adam z Lichtenssteinu, i baroval sem své zlaté rouno, aby je Wranovská P. Maria nosila zavěšené kolem krku svého. — R. 1720 powstalo zde bratrstvo „Na nebe vzjeti P. Marie“, kteréž bylo nabáno mnohými odpustky papežskými. R. 1721 připutoval na Wranow kníže Antonín Florian z Lichtenssteinu a věnoval darem stříbrnou lampu 8 liber těžkou. R. 1726 26. záři stalo se, že na Wranow uhořeli loupežníci. Bylo jich asi 100, za Uhry přestrojených. Tito lotři pobili a poranili několik řeholníků, a vsazal konventor (předsta-

vený) volal na retu, zbouřil dveře toho zvoněním, a zlošynové utíkali obtud k Ornu ničeho neulovivši. Lépe se podařila svatotrůbež w noci 27. listopáda 1737, když se globěji do chrámu Páně volovali, a tam pokradli 6 stříbrných kalichů, 2 stříbrné lampy, 1 paciřál, pár konvictel mšních i s talířem, jednu kaditelnici a mnoho darů věnovaných stříbrných a na hotových penězích 140 zl.

— R. 1737, tehdy téhož roku otevřena byla krypta, a našli w ní zaslabele toho řádu s choti w paulánském hrobě odpočívati neporoušeného, neboť byly mrtvolky jejich dobře balgamenané (vonnými mastmi protřené). Zláště proslavena byla poutka Immacencin Mariánských r. 1740, kde Wranowští slavili 500 leté jubileum mariánské t. j. 500 letou památku, co ten chrám a to místo poutní tam stojí. Tenkrát byla na Wranově veliká, posud nevidaná slavnost. Začala se 10. záři a trvala až do 18ho. Přípravy a okrášlení k této slavnosti stály 33.242 zl. Při slavnosti přítomen byl sám kníže biskup Olomoucký Zatoš, hrabě z Lichtenssteinu, kanovník Olomoucký Julius, hrabě z Trojer, opat ze Zábřehovic, probosť z Mikulova, veliké množství duchovenstva řeholního a církevního, a nesmírné zásluhy věřících lidu, který se sem po děkanstvích w pouťech valil. Tenkrát se sloužilo za té slavnosti 900 mši sv., a 40.000 kajítek přistoupilo ke stolu Páně. Tak oslavil Wranow r. 1740 svou 500 jubilejní památku onen Svátek, kterýž byl nejnověji uvezen k účtě královny nebeské, jakož i k rabosti gláště zbožného lidu slomanského.

IV.

Od 500letého jubilea až do vyzdvižení kláštera Wranovského (1784).

Roků r. 1741 Prusáci w čas sedmileté vojny do nassi milé Moravy vtrhli a zde žádali: klášterní Wranovskému nijak neustobiti, nebo jim to byl velitel jejich přísně zakázal, aby tomuto místu posvátnému neubýžili.

Proto snad byli obhýatelemé jeho

s te, r. 1751 koupiti pro klášter svůj ve Šlapanicích t. ř. Městský smobedný dvůr za 12,050 rýnských. Na proti tomu ale prodali jsou své vinohradky ve Žoitelšbrunu i se sklepem za 1427 zl.

R. 1756 měl klášter w jistínách (kapitálách) 53,800 zl. a 8035 zl. roč-

uich přijmá, a žilo tam 32 řeholníků. Od r. 1666—1763 dělala summa nejznamenitějších nadání duchovních či jádušů, i tomuto klášteru učiňených 33,160 zl., největším dílem na mše sv. ob celební sledy a obywatelů města Brna. Nejmenší takové jáduši čbáše lo 1000 zl. A vsak jedině takovým způsobem bylo řeholníkům Braneřským možno, toli osob w kláštere žiwiti a takový náklad wšeli na flameni a ohráškowání kláštera a kostela swého, a krom toho na přewozování pohřebního we středě mře; nebo jejíj statk jediň, co měli, Morice, byly by na takové wzdání duchobý swými ďaleko nerowšacowaly.

Paučeti hebno pro nás Slowany a pro literaturu naši česlo-slowanskou jesti ta okolnost, že r. 1767 zdržowal se w tomto kláštere znamenitý spisowatel dějepisu a biblista slowanský Faustín Bracházka (nar. 1749 w Nowé Pace w Čechách). Whemčiň se na Wranowě pod wedením učence spolureholníka Fertunáta Duricha přefazen byl do Prahy. Tam opalowal humaniora s mladšími duchowními, učil hšterii církewní, hebrejskému jazyku, bermenučice; od r. 1786 byl co doktor filosofie c. l. ceusorem kniž, direktorem gymnasii wšech českých, a c. l. bibliotekářem. Sessel r. 1809. Od něho pocházi: Bibli česká (společně s Durichem) r. 1780. Bibli česká od něho samého w Praze r. 1809; a Nowý Zákon w Praze r. 1786.

R. 1778 žilo na Wranowě 17 kněží, 5 theologů, 3 filosofů študujících kleriků a 3 bratři. A vsak r. 1784

zastihla i tento klášter nejhošestnější rána — wzdwižení jeho. Toho roku wzdala mláda císařská rozkaz, aby též kláštery Paulánů na Morawě, a sice na Wranowě a w Brtnici (Birnitz) byly wzdwiženy. I stalo se. Přisfel sem prroni guberniální radba, swobodný pan ze Schwanebergů a oznámil, že klášter nejwššíj rozhodnutím wzdwižen jest, při čemž řeholníkům na wůli ponecháno, aby se buďto řádkarizowati dali (t. j. swětšými kněžími stali), nebo do nějáčho kláštera téhož řádu w Čechách se přestěhowali. Blato a drahořamp krou 9 ceutníků stříbra kostelního do Brna odweweno, a panšwi Morice i se swobodným dworem we Čelapanicích wzał pro účely swé fond náboženský, a pezděj wětšší část trásučho flameni klášterního prodána tesářskému mistrůwi z Brna Přehnerow i a pelari Weisklerow i asl za 28,000 zl., kteří to krásné flameni zberili. Z celé kwadratury kontwentni zůstala jenom jedna šije či strana pro duchowenskuo farni. R. 1784 tetíž fond religijní na tomto nupě založil faru, jejížto patronat knížeci majitel statku toho na seke přewzal.

Tak pomínul klášter, založený a nadaný zbožnou štedrošti knížeci rebiň Pichtensteinské, a strážce wšborný šibla Mariánského na Wranowě. Šloda, že pomínul! Deřad ho řáwalo, w čas poutni ředáwalo něžy 16 Paulánů po řetowě i wšlyššeni žpovědi poutníků, řežto něni o žpomědníh w čas poutni jest potíž a nouze.

V.

Jak to nyní vypadá v kostele na Wranově.

Ublazonežláda cukem
Olečenež kladiw tlukem
Jak to umělcůw wlp řádá,
Kamení tu stawbu akládá:
Přnouc se žhřm sponou silčnou
Flawbu akládá ustaričnou (hym. Eccl.)

Wšcupě-li poutníku nábožný! do swatyně na Wranowě hlawními dwěřmi, zrowna napreti i wýchodu tēpiti se tobě w oustřety lesť hlawního oltáře. Obraz malowaný od Trögera přebřawuje nejjm. Trojici, a pod obrazem tím stojí bohatě ozdobená milošná a žázečná socha

blah. P. Marie, Boha Otce nejmilejší dcery, Boha Syna nejbrazší Matky, a Duchu Sw. nejčistější cheti. W prawu a w lewo jsou sochy řábřewé přebřawuji sw. Joachima a Annu, rodiče P. Marie. Za řabřewna nacházelo se tu nejedněž řwostů l. p. řěibřná řwá-

tošnice, a nad ní přemýšlící trůn pro sochu P. Marie i lampa z ryzého stříbra, darem bohoslovné kněžny Edmundy Marie Terezie r. 1735 věnovaným, což ovšem trou jiných klenotů po zrušení kláštera lošileu pobráno.

Stěs-li ob hlavního oltáře obmračený po pravé straně, užití na stěně neložil obrazů, ob nábožných osob sem věnovaných k. p. sv. Lubmila a. j.; v rohu, kde se dělí presbyterium ob loži chrámové nachází se pěkná kazatelna z mramoru, a vedle ní jest poboční oltář mramorový.

1.) Sv. Františka z Pauly, malíř J. Etgenš představuje Svatého, jak divy tvoří na nenocných, které k němu přinášejí. Nad ním se sítí heslo řádu jím založeného: „Charitas“ (Láska). Pobočné sochy sádrové ob Žitka Frče zhotovené představují Svaté, našemu národu slovauskému velmi památné, v pravou sv. Klement papež, jehožto ostatky sv. Cyrill a Method po Moravě nosili, v levo sv. Wolfgang, biskup Kezeistý, který první dal svolení, aby Čechy a Morava měly vlastního biskupa v Praze (r. 973). Škoda, že to u ostatních oltářů není pod sochami, jako při tomto oltáři, zaznamenáno, toho ty sochy představovatí mají. Dole na oltáři je obrazek sv. Wendelina, portrait či podobizna jistě osoby z osvěcené kněžské rodu.

Wedle jest poboční oltář

2.) sv. Františka Salesia, enocho světko Božího, kterýž dozvěděl se, že jsou již 3 Františkové Svatými (Seraphus, Xavier a de Paula) zvolal: „Já Bůh nade mnou, já musím býtí čtveřím v počtu jejich.“ — Malíř Schmid z Kremenze představuje Svatého biskupa v tom, jak křtí mrtvého zname-ní sv. kříže. Nad ním je obrazek sv. Alexia jebráka, pod ním obraz neporuseného Početi P. M. Koho rošťal sochy poboční vyznamenávati mají, nikdo nám nemohl ubati.

Čteti poboční oltář představuje

3.) svaton rodu, a jest malován ob Maulbertsch. Skupení sv. osob jest velmi zdatilé, po stranách sv. Joachim a Josef, uprostřed Anna a Maria, jak drží mezi sebou dítě Boží, pod

nimi ctihodný Zachariáš a Alžběta s Janem Křtitelem. Dole na oltáři jest menší, ale pěkný obraz sv. Petra z Alfantary, klečícího před křížem. Sochy poboční znamenají sv. apoštolů oba Zalkoby, v pravou Jakoba Wétšského, v levo menšího.

Oltář tento byl vydlán ze veslech nejposlednější, a sice r. 1779. Přejed-li pod křtem, na něm stojí varhany, na druhou stranu chrámu Páně Wranomského, přislupek se čtveřému pobočnímu oltáři, který jest zosvěcen

4.) 14 sv. pomocníkům. Malován jest stětcem téhož výtečného Maulbertsch. Nad ním jest sv. Tekly obrázek, a pod ním na oltáři obrázek sv. Kothburgy, podobizna z kněžské rodu. Koho sochy v pravou a v levo vyznamenávati, ubati nelze.

5.) Wedle jest oltář čestných patronů: sv. Jana Nepomuckého. Malován obraz tento Schmid z Kremenze, a při obnovení velmi utrpěl. Wedle jsou sochy sv. Wáclawa a sv. Lubmily, jak se drží na křtu nástřeje, jímž byla uškrta. Na hoře sv. František Kaverius, jak umírá na břehu ostrava San-cian poblížeje na blízkou činu, cíl apo-stolské touhy své (r. 1552 2. presince). Oltář tento postaven jest r. 1778. — Aby pak vsiční sv. Františkové zde v podobných představení byli,

6.) oltář představuje sv. Fran-tiska Serafinského, jak umírá tento seraf v libském těle. Malován ho Maulbertsch, pod ním je obraz sv. Walburgy, podobizna z rodu kněžské. Co sochy v pravou a v levo vyznamenávati, nemáme. Oltář tento postaven jest r. 1777. Po-hřšujeme zde v chrámu Páně oltář naších sv. blahověstů Cyrilla a Metho-dia; a bylo by žádoucí, aby poutníci na tak slavném místě uctiti mohli sv. bratry, kteří první lid náš etiti učili Rodičku Christa Pána. Bylo by to rožborné, kdy-by se sochy nebo oltář, nebo aspoň obraz jejich umístil do prostranné kaple v pravou ob hlavního oltáře, kde jest

7.) oltář sv. Rosalie, a na něm se nachází onen dřevěný kříž, který r. 1645 zároveň se sochou P. Marie nalezen byl na Moravěhradě po požáru Světlém jen

málo porušený. Oltář, na němž tento kříž stával, byl dříve u prostřed kostela. Proto je visal tam zavazet, ovšem přislusněj do této poboční kapli přestaven jest byl. Jest to kříž (krucifix) malý, neohledný, a práce šachátská u přirovnání sochy P. Marie ani netrpí žádného porovnání;

8.) oltář jest u prostře nad sakristií za hlavním oltářem, kde byl kůr, u němžto bratři své hobliny (chor) obdělávali.

Zde i po celé klenbě u chrámu Páně viděti krásné obrazy či malby na obmítce. Ue prostředním poli představuje se Matka Boží obtočená u anjelů, jako královna anjelů, patriarchů, proroků, apoštolů, mučedníků, vyžnavačů a panen. Uo stranách se objevuje Maria u 6 polích jako panna nejmladší, cizokná, chvalitebná, mčná, dobrotná a věčná. Nad 4 hlavními pilíři jest vyobrazena jako uzdravení nemocných, účinné hříšných, potěšení žurnoucých a pomocnice třetánů. Tak můžeme, poutníku, pohledem na klenuti tohoto poutního chrámu z obrázků si odčítávati litanii loretánskou. U obloucích nad oken viděti we stitech zábratí sv. Františka a Pavla.

Promluvíme o svatyni Mariánské na Wranově nemůžeme mlčením pomínouti prošlou robinou hrobku Lichtensteinů, vybělanou pod chrámem poutních. Již Matěj kuje z Lichtensteinů a choti Kateřinou, vystarovělých nynějšího chrámu Mariánského, vyžádal sobě, aby po smrti odpočívati směli na tomto místě, pod gláskni nebes ochranou stojicim. Založili tedy k tomu konci pod kostelem první hrobku, která byla pod hlavním oltářem; odchod do ní byl u těch místech z wentu bohem, kde posud viděti hned vedle oltáře sv. Františka Seraf., zrovna proti kazatelně, u téže věstce zastěný we zdi pod mrámerovým baldachinem pomník krásný, mrámerový kámen, na němžto i velikými písmeny mofaznými a pozlacenými u latině řeči se povídá, že věčnii Paulánové tento pomník postavili a měnoli svým zde odpočívajícím dobroincům a kněžicím domu Lichtensteinů.

Nápis ten zni takto:

Siste Gradum
Quisquis pertransis & mirare
Ossa
Serenissimorum Principum
ac Ducum
de Lichtenstein
Hic non jacere
sed sub
Tutela Magnae Thaumaturgae
Molliter Quiescere
Quibus Requiem æternam
Precare.

t. j. po morawsku:

Zastav kroky
Kdožtoli tuto jdeš, a wiž, že
Ksli
Nejjasnějších knížat
a Wojvod
z Lichtensteinů
Zde nejenom jicu složený,
nýbrž pod
Ochranou Veliké Divotvorné
Slabce odpočívají,
Jinž wyproš odpočinutí lehčí
r. 1645.

We staré kryptě pod hlavním oltářem pochováni byli zakladatel chrámu Matěj z Lichtensteinů a choti Kateřinou, a sice na wšlomonou žádost u rouchu Paulánském (jako tehdejší nábožný obpyč býval), již po několik let před smrti dobrovolně dle přísných pravidel řeholů Paulánské jivo bydle.

Od této doby pochováváni byli sádomé knížecí robin u téže hrobce, ku které pak kníže Jan z Lichtensteinů mezi r. 1819 a 1822 přistavěl nomou welskolepu hrobku, kteráž pobues pobiwenim zachwacuje namštěwawatele.

Velká její obnáší 11½ sáhů, šířka 8°, a wšřka 2½°, tudíž jest právě tak prostorná, jako celý wchůni kostel Mariánský, jenom že poučub nižší.

Snadno se domysliti, že stavba takowá pod kostelem z části na státe stojicim wpuhála mimo veliký náklad obgláskni pozornosti stawitelorou, aby horni budowě se neublížila.

Jelikož pahorek, na kterémž chrám Mariánský stojí, na třech stranách welui přitro se sráží, muselo se předewšim mno-

ho země je tři stran navážeti, až pomstala nynější planina před kostelem 80 žšíti. Tu obléhli sílnou zdi a zábradlin do polostruhu. Odtud vedou stěhy po obou stranách, zalemované suutlencou březou a jedlami belú na jinou rovinnu, která se rozhláďá níže opět před hlavní branou kostela na 20° žšíti, a tolikéž zběhým tarasem a zábradlin w témž směru jako herni na 95° zděli opatřena jest. Z belui této roviny tročnuje se do hrobky.

Do předsíně hrobky vkročí se průčelím, které pozůstává ze 4 deridých sloupů a železnou mříží opatřeno jest; po šířce její ucházejí na hoře četni průmohomé poutníků mariánských do smatyně, sdežto tento předsíni dále pod ními vnášeji se do hrobky i obpočinku věčnému mrtvých těch, jenžto na výšinách slávy a blahobytu zemského stojíce zároveň s jinými pěstoupiti musejí zákon smrtelnosti, a rozloučiti se s korunou knížeci a nádhernou kromouštwá. Odtud u východu stojí geniové knížeci znalý a vyhaslé pochobné bržice.

W předsíni w pozadí widíš poutníku! kamenné sochy ceuy umělece, ony ti představují a na mysl uvádějí, jak je to bolestné, když se loučiti musejí při smrti i taci lidé, kteří všim oplývali, čehož svět citelům svým pedati může: bohatstwim, slávou, urozenstwim: a však anjel ukazuje i nebesům připomíná opět radostné shledání na věčnosti, kde nebude žádného smutku, ani loučení více.

Tyto allegorické postavy a dwa truchlící geniové o popelnice podeptení myšli z dílny Widenšlého sochaře Kliebéra. Po 11 stupních wstoupíš do předsíně do nitra hrobky samé. Šestero člen, do polostruhu stavených a ustavičně eteřených poskytuje hrobce dostatečného čistého vzduchu i světla. Prostřední chodba 2° žšíti běží mezi deridými sloupy, na nichž klenba spočívá. Po obou stranách poněkud vyvýšených naležaji se železné příhrady, (sarkofágy) ze kterých vždy jedna čtvero rátkwi přijímá a uhoší w tmavém lůně smejm. W zadu střední chodby uaháji se prvotní stará hrobka 2° žšíti, do které se již více nepodchová.

Obdélana jest ob hrobky nové mřížemou, železnou branou, kteráž obzřádní umělosti zhotowena jest, představujíc krásný estát Christa Pána na kříži, jemuž po obou stranách aujelomé se kříži; několi krát do rekla se tu sloužiwaji zádušní russe smaté.

Posléze upozorňujeme na wzácné stolic z dřeva ebenového, wyskládané pozlacenými motýly, jižto jsou obrazem budoucího wzkříšení.

Okolí posvátného místa toho jest velmi zajímavé, památné a romantické. Kdo o tom chce zwěděti, čti knížetku čili popsání w Morawau loištem Racecha a okoli její ob J. Soultoupa, a ještě lépe, přijď a wíj!

Čtení ná-učné.

Strýček Pravdomil.

Nassi soujedě, kteří Strýčka Pravdomila pozorně poslouchali, byli už tak dalece zwědami, že wše, co člowěčého pokolení se týká, nadmiru je zajímalo. Kterak pomstalo čtení a psaní, už ob Strýčka Pravdomila w lóni a předlóni poněkud byli pochopili. Nyni ale napadlo jim, je před čtením a psaním byla mluva čili řeč. Kterak asi ta pomstala? myšlili sami u sebe, a na to čteli také Strýčka se potágati.

Barťoš. Jest to přece pobívné s tou libskou wědowcností. Člowěk nikdy nepřijde tu lonci, a když myšli „už jsem tu“ zas něco se mu nashytne, coby rád zwěděl. Tak l. p. když jsmu mluwili o tom, kterak lidé počali čísti poznati jsmo, je před čtením musiwali psáti; a nyní když wíme, kterak sobě počínali při psaní, padá nám na mysl, že přede všim jiným byla řeč libská.

Prawdomil. Ba arcit je tomu tak. Člověk jest určen, aby žil ve společnosti, a proto má pro ni také smysl a slovo; žvíře, kteréž nemá povolaní jiného, než sloužiti člověku, nemá také žádného společenského citu a zájmu svého slova. Keč lidská není nic jiného, leč výhled čili výhled lidského obcování.

Barth. Keč lidská, jak myslíte, povstala tedy teprve, když se lidé počali rozmnějovati?

Prawdomil. To nemyslím. Víme z Písma svatého, že Adam v ráji už mluvil, neboť čteme v 1. knize Mojžíšově v 2. kap. 19. verši: „Stvořím Hospodin Bůh ze země vesedů živočichů země a vesedů ptactva nebeské, přivedl je k Adamu, aby věděl, jakby nazval je; neboť jak nazval Adam každou buš i živoči (každého živočicha), tak jest jméno jeji.“ Tuh zřejmě praveno, že Adam sám tvořil prvotní řeč dle toho, jak zemější věci na jeho mysl působily. Měl také příležitost mluvit i jen se svoji ženou o věcech, které se mu před očima přehrávávaly. Keč tato prvotní řeč byla tedy jistě velice bohatá a rozmanitá. Když ho něco dojmulo, vybral ze sebe zvon dojmu tohoto přinešený, buď radostný buď žalostný, aneb nápodobující, a slovo bylo hotovo.

Tak máme v každé řeči ještě mnoho slovo, které tuto prvotní známku původu svého na sobě nese; t. p. na obloze se mihlo, a člověk řekl „blest“; nebo počalo kolem člověka fučeti, a on nazval to: mitr; aneb wo mračnách něco zarácholilo hrrr, a on přikřiknul: brom. Myslím tedy, že člověk napodoboval v řeči své, co ucho sebe viděl a slyšel, a že řeč řídila se dle bohatosti lidských zřetelů a dojmů. A proto nemohla prvotní řeč býti tak bohatá a chabá, jako řeči pozdější; neb čím více zřetelů a dojmů a potřebů lidských se množilo, tím více musila i vespolečná řeč růsti a se zvažovati. Jest to jako u dítěte. O tyto nemluví nejednou, něž učí se slovo za slovem a lámeu řeč vylisoval, nežli si ji dobře osvoji. Napřed naučí se slovům nejpočetnějším: mama, tata, chleba,

bumbu atd.; až pak jdou dále ve svém učení, pojmenují každou věc, již vidí a slyší, a naučí se uhlaviti i o věcech nepřítomných a o dojmích vnitřních. Také, jak víme, nemluví dítě hned w průpovědích a ve věkách, něž jen w jednotlivých slovech, ješto však u nich celé věty znamenají. Tak když dítě s rozžejmáma ručičkami volá: „mama!“ jest to tolik, jako by řekl: „Matko, vezmi mne;“ „Chleba!“ — jako „mně se chce jíst“ atd. Později teprve naučí se dle slova spojovati ve věty.

Barth. Vy tedy máte za to, že jako dítě prvotně mluví jen o tom, co vidí a slyší, a k tomu ještě nerozumitelně a rozkusekované, tak že i u prvních lidí bylo?

Prawdomil. Ané, asi tak to myslím, a newim věru, lteral bych si počítel řeči lidské jinak vysvětlení mohl. Člověk viděl zvířata — i pojmenoval je; i slyšel veselicos mu nepovodomého — i naznačil dojem svůj slovem přiměřeným; on tu zřetel něco milého, tam něco obperného — i viděl zřetel svůj svou nápodobující dojem, kterýž jistě věc na něj byla učinila. Tak povstala slova: milá a obperná, radostná a žalostná, důvěrná a stranná, dle vnitřního citu, dle něhož každý s milým přitelem mluví krásně a příjemně, s nepřitelem pak spurně a přísně.

Nábožný. Ale, milý pane strážku, zdá se mi, že se pro tentokrát přece trochu myslíte. Všdyť jsem až posud myslel, že člověk vyslel z rukou Božích dokonalý, a že Bůh sám jej učil mluvit?

Prawdomil. Dobře jste myslel a můžete sněle i dále tak suyssleti. To vše s mým náhledem o řeči dobře srovná se. Pravíte, že vyslel člověk z rukou Stvořitele dokonalý, a máte pravdu. Dokonalost tato týká se ale jen newinnosti a svatosti člověka, ve kteréž byl stvořen, neztahuje se ale také na jeho umělost. Z rukou Páně nemohl jinač než co newinný vyjiti; umělost ale jest vlastnost, kterou Bůh nemohl člověku dáti, něž kterou člověk s milostí Boží sám si musel vydobýti. Jestli s umělostí právě tak jako se cuostí vůbec. Všdyť i ni dal Bůh člověku, jako

tu knosti dávat svou milost; — ale tolehy tyto nejsou než pruhé náteby, které člověk musí naplniti svým vynasnažením. Kdyby byl myšl člověk z rukou Vějích dokonatý v každém ohledu, tut by pak žádného pokroku nebylo uvidět, a přece říká se, že člověčenstvo postupuje tu předu, a starotavné přísloví tvrdí, že žádný učený nespádl s nebe, a Bismarck samu napomíná nás, bychom byli dokonalými, jako Otce náš v nebesích dokonatý jest. Dokonalost přivětí vyžaduje se tedy jen na tolehy člověka a na jeho mravní stránku, neupřezumit se ale v ni již úplně vyvinuti tolehy; — tot úlohu člověka samého. — Co pak druhého mínění se říká, že totiž Bůh sám učil lidi mluviti, i tomu náhledu svým o věci neodpíráme. Kdyžž žádný člověk neučil se mluviti sám ze sebe, nýbrž jen národem druhého. Stalo se jednou, že zavěšeli mladého člověka „Kasspara Hausera“, a nechali jej vypráti docela soukromě, aby prý věděl, jak bude mluviti; a hle, vyprávěl ze sebe jen zvrstky nestrojené. A tal by to bylo s každým, kdyby se neučil jeden od druhého. Rodičové zůstávají v tom ohledu první úlohu učitelů u dítěte svých, a předtím zůstávají jim tal mnoho slova jednolitě, až slabý jazyček dítěte naučí se vyslovovati je. Takovým způsobem učí se člověk mluviti. A jak je despot, tal bylo i z prvopočátku. Ten je tu úlohu u prvního lidi místo reditelů zůstával Bůh. A proto máme říci můžeme, že Bůh sám první lidi učil mluviti. Bůtec co jsou reditelové křislom tím, byl Bůh prvním lidem — učitelem, radcem, napominatelem, soudcem atd., jak se toho v samém Bismarckem řečíti můžeme.

Nábožný. An, už jsem zase s vámi společen, milý pane Strýčku; nevětež mi za zlé, ale zdálo se mi na začátku, když jste nám přednášel své náhledy o tom, kteráť řeč lidstva povstati měla, že chcete milého Pána Boha docela dáti na týměnku.

Prawdomil. Nu, jak vidíte, nestalo se to, a též mne, že jsem Vásemu náboženskému svědomí učinil zadošť. Milý příteli! Bohu, toho starého hejpočáře, nikdy a při ničem nemůžeme dáti do vý-

měnků a jako na odpočinuti. Všedno, což jest a což se stává, stalo a bude se pomocí dvou nerozlučitelných faktorů, totiž Božským řízením a lidským přičiněním; a kdo bude ohled při všem jen na činnost lidskou, chybuje tal, jako cnu, jenž ve všem spoléhá se jen na Pána Boha. „Člověče přičin se, a Bůh ti požehná,“ zůstane namýšl pravdivě pro člověka. Veneš si ve všem jen na Boha se odvoláwoji, a někteří lidé přičinliví jsou zmyšli, jen svým silám důvěřovati — a přeto se oběma častěji vyplňuje přísloví: „Člověk miní, Pán Bůh méně.“ Budíž nám vždy pravdivě, jedno činiti a druhého nepominati, t. j. vše, co sami podnikneme, zmyšliti, čemu se naučíti, co zmoci můžeme, máme učiniti, a v ostatním se na Pána Boha spoléhati.

Bartho. Dobře tal, milý pane Strýčku; ale abychom zase na svůj předmět přišli, jaká pak asi byla ta první řeč?

Prawdomil. Milí bratři, to žádný nemůže vědět, poněmž po ni nezástalo žádných dokumentů čili památek. Má se ale mluvit za to, že byla chudobná a dětská dle pomahy prvních lidí. Tepru časem, když lidé nabývali více zručnosti a znalosti, počala i řeč jejich se šířiti, rozmanžovati a bohatnouti, učeť zručnosti vedly k novým myšlenkám, nové myšlenky k novým slovům, a tato zase k novým a novým pokusům a podnikům. Také byla slova prvotně řeči více jednoslabičná a snadno vyslovitelná a tepru postupem času stala se složitější a složitější. Příklady toho máme posud u řečech národů nových; i tato mluví jen v jednotlivých, krátkých slovech bezeslého spojení. Rozpomeneme se jen na vlastní jména, která sem tam starověké v učeních o zemi číslé; jsou téměř všedna jednoslabičná, samé „Hong — Kong“ — a přece jest číslá řeč dosti stará a vymlaná. Tak všude a ve všem ta jednodušost jde před složitostí.

Nábožný. Ale, milý pane Strýčku, přece snad byla ta první řeč jedna?

Prawdomil. To byla, jako bylo pokolení lidské jedno. Dítě učil se mlu-

mitti ob robiců, a tak mluvilš tou samou řečí jako rebicové. Tepruť štyř pekoleni lidšle rozpabło se we více nářečů, a jať se o slawění mže Balylenšle wyprawuje, rozesslo se w rozmanité krajiny, tepruť počala řeč lidšlá depusitiénium Božim se broboti a w rozličné nářeči rozpabawati. Nářeči tato zrušila pať w samostatné řeči, ano wybáwala časem štyři ze sebe i nové podnářeči, která zase ob seke a mezi sebou se ruznila, a w nové a nové řeči se rozpabala, tak jako nešutný štem wžby nové a nové wětné a ratoletji ze sebe wybáwá. K tomu wyssemu bylo arcit mnohých století a mnohých pekoleni wyprávěbi, jakož i mezi tím lidštwě dle barwitwosti těla nezůstalo si wžby stejné, uňbrž ob barwy nejčernější až i nejbělejší na wyssechy mezi tím ležici rozbiły měniti se počalo.

Zwědawý. Mnoho-li pať asi řeči počítá se na smětě?

Prawdomil. Těto otázce odpowibaji „wěbecčé počátky mluwnictwi češského“ na stránce 17. „Počítaji asi dwa tisíce rozličných jazýků, jimiž plemena lidšlá mluwi; ale já se, že důlbadužším pátráním tento počet se zmenší, neboť mnohé se baji na wjšši jednoty uwěši.“ Umpřone přissli z Ušie, jak to historikowé, filologowé a filelogowé dokazují; w Uši tedy hledati jest lokeu jazýků ewropejských, a ten nassli w indičeu sanskritu; a tak dle Eichhoffa jest sesters rodů neboli familii asiatsko-ewropejských jazýků: Zindich, partisk, romanšk, germanisk, slowansk a celtisk. — Umenowaně jazýků slawi se proto ped jednu rubřiku jazýků ewropejských, peněwadž jich složeni a jich wěštera budowa jest sobě přebná, t. j. peněwadž na stejných zástadech sčeuwa. Zommu, mili krasši, jest tak Zajyl, jak wile, pozyslawá z mnoha tisícum slow Dyloby mzi slowy tolitými zajiště welisá zrušila, idych se nebola nějal uwěši to pořádku; a c to také učenci pokusili se, a rozdělili wěštera slowa na desatera družů, jez dily řeči nazýwaji. Tak l. p. wšechna slowa, kteráž nějateu wěc pojmenuji, jsou slowa statná, l. p. dům, nebe, louka, klo-

boul; slowa, která se l těmito statným přibawaji, aby lépe se naznačila, sluji přibawná, l. p. welš dům, modré nebe, zelená louka; slowa, která znamenaji, že se něco děje, jmenuji se časow slowa, l. p. welš dům se slawi, modré nebe se slaboni, zelená louka kwete atd. A takowých rozbiłů slow jest desatera, a z nich slábá se pať řeč sama. Kdo sládrani tomu nerozumí, ten nemluwi prawitelně, a preto jsou we školách knihy, které tomuto sládrani učí, a ty se jmenuji mluwnice, proto že se jimi člověk prawidelnému mluweni přiučuje. Zen se bíteť štyř na to zertejte!

Pechybil. Ale milý pane Strýčku, dowolte, já se mi, že já přec nemluwim chybě, neboť mně lažby rozumí, a we škole jsem nic o té zpropadené mluwnici neschyl, na ktereu nyni můj kluk dosti nastěžewati si nemůže.

Prawdomil. Máte docela pravdu. Já také we škole málo o mluwnici slyšawal, a co jsem slyšel, tomu jsem nerozuměl, a bejmu se, že se nyni mnohým žákům také tak webe. Memuši také lažby, kdo prawidelně mluwiti chce, mluwnici uměti nazpamět; uňbrž kdo chce řeči, nislom co ten neb enen mluwi, ale řeči wůbec rozuměti, ten musí napřed o mluwnicím prawidly seznámiti se. — Widite, mili soušeré, my jsme se řeči nassli naučili hned z mláde ob mateř a ob jiných lidi, a jať jsme jiného slyšeli mluwiti, tak jsme mluwiti i my. Při mluweni pať nebáwáme pozor na žádná prawidla, leda na te, co mluwiti chceme. Přec? Pretože prawidla mluweni už leží w řeči samé, a kdo zná řeč, zná i prawidla její, ačkoliv jich sobě ani neni penědem. Rdyby nebylo jistých platných prawitel w řeči, ani by druh druhu nerozuměl, ten by žwalal tak, enen jiná, a weta bylo by po wšepelném borezuměni. Že ale druh druhu rozumime, počázi ob tud, že máme w hlavě jeden rozum, stejný přestaleu, ačkoliv rozbiłých wybatností. Tato jednata rozumová wšech činí wšepolnou frozumitelnost, kteráž lidštwě máže w jeden celek. Jednota tato jetoi se we wšem lidštem počínání i w mluweni. My mluwime dle jistých rozumowých prawidel, aniž o tom wime.

Alle ti, jimž na tom záleželo, aby pravidla tato poznali, zpytovali je, přemýšleli o nich, až pak je náležitě prozkoumali, a na jistý mluvnický pořádek uvedli. A tak jsou pravidla, kterým nyní již bítý ve školách se učí, aby poznaly, která jednotlivá slova se různí, která ve větě se skládají, a na jakých základech celá budouva řeči spočívá.

Barth. Ano, milý pane Strýčku, to o těch základech mi zůstalo v hlavě. Pravidl jste první, že následný evropejské řeči spočívají na stejném základě.

Pravdomil. Nu a teď už pochopíte snad, co to je. Dny totiž základní se na stejných pravidlech mluvnických, a poněvadž vyřizují z jednoho kořene, také jsou souběh podobných. Tak t. p. máme slova, která ve více řečích stejně znějí t. p. bratr, Bruder, frater; — matka, Mutter, mater; — sestra, Schwester, soror; — moře, Meer, mare; — myš, Maus, mus; — oko, Auge, oculus; — wine, Wein, vinum a. t. d. — Kdyby mezi těmito slovy řeči moravské, německé a latinské neviděl značnou podobnost? A takových slov má klásecl v nabytinné knize o mluvnicku mnoho stran, a v kolebě podáno roku 1856 celé pojednání o příbuznosti řeči indo-evropejských. Příbuznost ale arci ještě není stejnost, a slo uini řeč jednu, nemní ještě řeč druhou; může se jí ale snadno naučiti.

Zvědavý. Což, milý pane Strýčku, kdyby t. p. něšto se chtěl naučiti francouzsky, nemusil by ueti Francouz?

Pravdomil. Ba arciž žeby nemusil. Můžete se tedy v naši tiché bédince naučiti francouzsky tak dobře, že budete lajbe francouzské knize rozuměti, koupiteli si francouzskou mluvnicku a francouzský slovník, t. j. knihu, v nížto následná slova francouzské řeči v abecedním pořádku poznamenána jsou. Ve slovníku najdete slova, a v mluvnicku naučíte se pravidlům, dle kterých slova tato ve větě čili v myšlénky skládají se. To jest to celé kouzlo. — Arci že přijde Vám velmi vhod, umíteli mluvnicki své

vlastní řeči; pak snadno do mluvnických pravidel řeči cizí upravíte se, poněvadž, jak už podobnute, následný řeči evropejské na stejných spočívají základech mluvnických. Neumíte-li pravidla řeči vlastní, tedy neznáte soustavu řeči vůbec, a neporozumíte také ani mluvnicku francouzské, poněvadž Vám k tomu bude scházet taková klič všeobecných pravidel mluvnických, jenž otvírá následný řeči. — Takovámu způsobu učí se bítý v našich školách německý. Kdyby v řeči materské poznali soustavu řeči vůbec, tu se jim dá německá mluvnicka a německý slovník do ruky, mluvnicka německá vysvětluje se jim na základě pravidel mluvnicku materské, a cizí snadno a záhy mluvití budou německý, aniž zapotřebí jest dávatí je do německých bédin nebo měš, kde se naučí trochu po německu řeč lámati, ale nikoliv dokonale mluvití. Kdyby ale učitelové tohoto přirozeného pořádku zanedbávali, a bítý učiti chtějí německé řeči bez základu řeči materské: tu velkým namáháním a trýzněním s obou stran vyhovávají se nanejvyšší neobohůdčata, ježto nemajíce pevného základu, ani německý ani moravský pravidelně neregumějí. Kdyby newětil, ať se jde podívat na wenkow bo našich městech, ať se přesvědčí, mnoho-li jich tu nyní něco pořádného bud moravsky bud německý napsati, a bude-li mit srdce citelné, zapláče nad touto jazykovou pomateností.

Pochybil. Ale, milý pane Strýčku, pravidl jste, že evropejské řeči proto jsou spolu příbuzny, poněvadž spočívají na stejném mluvnickém základě, kterýž opět pochází od jednoty lidského rozumu. An mi napadá, žeby, poněvadž rozum lidský následý jest stejný, i následný řeči na stejném základě založeny býti měly, ať už jsou řeči evropejské neb jiných o dílu světa. Když i monkenin má též lidský rozum, pročby tedy i jeho řeč, co otisl lidského rozumu, neměla býti založena na těch pravidlech, jako řeči evropejské?

Pravdomil. Tonu nido neodporuje. Jako jest rozum ve všech lidech a ve všech hlavách, tak jsou i jeho slopy ve všem lidském počínání, i v mluvení

patrné. Rozbil ale jest ten, že jako u jednotlivých lidí jeden má více rozumu, než druhý, tak i jednotlivé národy v petročílosti rozumu nad jiné se poměrují, a u takových jest pak rozumnost ve všem, tedy i v řeči značnější. To platí o Evropanech, kteří téměř všech ostatních lidí světa obyvatele v osvědčení daleko předešli. Amerika tuto nedělá výjimku, protože jak obyvatele svýchmi tak i duchem a řečí jest rovnou Evrope. Tedy my evropské řeči pod rozumé zákony stavíme, napravíme tím, že řeči africké a asijské jsou nerozumné, nýbrž je nejsou posud tak dalece vyvinuté, aby nazývané mlumové zákony v nich byly docela patrné. Neobpírám, že časem se to státi může, poněmáh každý narod snad dojde jisté osvědčení; mlumové ale o tom, co jest. A jen v tomto smyslu pravili jsme, že řeči indo-evropské spočívají na společné rozumnosti soustavě. Dle národův ostatních lidí země jest ještě rozdělena a rozkuskována, bez smíru jednoty a bez platných pravidel, poněmáh i rozum jejich ještě nezrál se v blaheu jednotu světa Božího, nejza posud napájen tou moudrou, nádeji a láskou, jenžto vesměs národy pod jeden praporek smelává, jednotu je v jediný národ Boží, a tak jím tišluc na čelo pečet vydělané člověčenosti.

Barth. Nu, milý pane Strýčku, myslím, že bychom už věděli, co o řeči vůbec vědět třeba; nyní nám něco řekněte o řeči slowanské, kterou jste tuším také mezi těmi evropskými jmenoval.

Pravdomil. Řeč slowanská, milí přátelé, patří arcí také k oněm řečem indoevropským; ano jest mezi nimi jedna z nejbohatších. Zpřítelíme řeči divi se nyní psalárům, kráse, hezkosti a jactvým duchem předvěstí. Dnať chová v sobě zvučné vsed ostatních řeči, a proto má v lůnu svým slova tak silná jako radost hromu a mihání blesku, a zase tak měkká, jako máni měrného měřku a šepetání tajné lásky. Dna se hová na vyjádření každé myšlenky i pro každé přemýšlení. A vsal neděje tuto činiti chvaloteč mluvě vlastní, vědouce,

že by byla i tvorba jako lámen, mluvit bychom ji přec museli, poněmáh jest řeč naše. Děláme ale Bohu, že řeč naše lásky nashlazuje.

Že bychom. A jaká jest vlastně ta řeč slowanská; vždyť jménem tím žádná řeč není známa.

Pravdomil. Jako z jedné a prvotní řeči vyrostly řeči ostatní rozličné větve jednoho stromu ruského, tak i z původní řeči slowanské pomstaly ostatní řeči tím jménem známé a sice: naše česko-moravská, pak polská, ruská, srbská, luzická, chorvatská, slowenská a jiné. Každá z nich má dějepis svého vzniku, své literatury a na tisíce v ní sepsaných knih. Pomázte, jaký to mohutný strom, v jehož větvích na 80 milionů lidí slowanského bytuje a ze světla Božího se těší!

Barth. A věděli pak mši, že byli styři jednoho národa a jedné kve?

Pravdomil. Učenci jejich to vědí, a ostatním to povídají. Také, jako jsme s věch několika slova užívali podobnost řeči evropských mezi sebou, tak učenci slowanští používají na bližší příbuznost řeči slowanských, t. p. slova ruská: bzen, bzenka, torč (trh), volk (vol); polská: sierz (srp), sarna (srna), pjerwsi (první), wil (vol); srbská: ban (den), tama (tma), sunce (slunce), wul (vol); chorvatská: herbet (hřbet), pzedba (příze), las (las), wuch (ucho) atd. A tak i slova ostatních slowanských řeči s malým rozdílem jsou sobě podobná. Poslechněte ještě začátek Otčenáše. My se modlíme: „Děče náš, jenž jsi na nebesích.“ Polák: Děče náš, storch jest v nebesích. Rus: Děče náš, ije jest na nebesích. Chorvat: Otac náš, koj est na nebesích, atd. O příbuznosti této napsal věhlasný učenec slowanský Šafařík celou knihu, nazvanou „Slowanský národopis“ v nížto o všech slowanských řečech a podoběch obsírně a v příkladech se jedná. U ale ze slova s věch uvedených poněkud pozorovati, že zvučné slova zůstávají tytéž, hlásky jinak a jinak se mění, pakli se docela nerozcházejí, aneb jinými nenahradí; a proto mohli bychom říci, že v ústroji řeči slowanské

a snab i w ostatních řečích — zvučty tvoři pewnějši částku, hlásky pak měkčí; zvučty že jsou jako kosi, kteréž tělo libšle ubržíji přima, aby w sebe nestleslo, hlásky pak že jsou jen jako ostatní měkčí částky těla, ježto tělo ozdobuji a krásileji, jábné stálosti wšak mu neuběluji.

Barth. Nu miš pane Strážcu, nechme už těch ostatních řeči slowanských; žbá se mi to pro člowěla obščejného přece tuze popletené — a powějme si něco o naší řeči morawské. Žal se asi má říkat, jest naše řeč morawská nebo česká?

Prabdomil. Milí brassi, morawská a česká řeč jest objalžewa jedna a ta sama. Neni památky, že by Morawa ob Čech řeči svou w tisku kdy se byla ruznila. Vši mluweni arcit jsou wšelijaci rozbiłowé; byt už u nás na Morawě jinač mluwi Banát, jinač Slo w á k a opět jinač Walač, a i w Čechách nemluwi se we wšech krajínách stejné. Zazhl spisowný wšak wždy je a žůstane nám Morawanům a Čechům společný.

Dychtlow. A která powstal tento jazhl spisowný?

Prabdomil. Zazhl spisowný wždy powstává z nejakkého rozjáhlého nářečí, které se bese za žáklab, obobacuje se slowy nářečí ostatních a uspořádá se podle zákonům mluwnických. Wše to ale nestává se najednou a umyšlně, nýbrž poznenáhla a jako samo sebou. Tim se powznes nářečí toto nade wšedny ostatui, stane se jako jejích panownici, a promění se w řeč spisownou, wšeobecne platnou, a mezi rozdělanými a učenými obščejnou. — Kasse řeč spisowná powstala z nářečí českého, ježto lid kolem Prahy daleko i jihu mluwi, bilem proto, bilem také, že Čechové swou časem řeč tuto i weliké sláwt a dokonalosti powznesli; nazýwá se řeči českou, ačkoliv my Morawané nenepatrnou částkou také ku dokonaleni řeči této jsme přispěli. Hlatwni Morawanů žalsluha spočiná w tem, že w jejích zemí, totiž w Kralicích, bědince nebdaleko Rádměšstě, přeloženo bylo Pismo swaté do řeči české, a wznikla tim způsobilem tak zwaná bible Pra-

žská, kteráž wždy platila za wzor mšsi dokonalosti mluwnické, tak že po dlouhý čas petonimi spisowatelé řeč její sobě za příklad brali. Můžeme tedy sméle říci, že český jazhl spisowný wznikl přebewšsim na půdě morawské.

Barth. A takový spisowný jazhl už pak se nemění?

Prabdomil. Ach, milí přátelé, cožby bylo na swětě beze žiwěný? Žal se měni libšle poznalešti, libšle pobniti a na duchu pokročilosťi, tak nieniti se musi i libšlá řeč, jenž jest otisl ducha, a proto wšlowuje, co u wnitř ducha taložta kypí a se wači. Newé věci požabuji nových slow; pamatujme t. p. jen na bleskoslowob, na železnici, na telegrafy čili rychlowěsti a na rozmanité párostroje atb.; wše to bylo našim přebłm nezuámé, a proto o tem nemluwili, nenieli tedy pro to žátného slowa. To wše jsou wymyženosti času nowého, a proto také potřebuji nových wýrazů.

Ziwěbaw. Aha, to bude ta nowá slowa, na kteráž sobě muezji sližuji, že prý jim nerezuměji a horleji na to, že prý w těch newých knihách pořáb se tuji nowá slowa.

Prabdomil. Uhošl jste, miš přiteli! Jest to podivná věc. Druhcu řeči se lidé trwáci mnohá léta, než ji trochu pochopi, a český dce laždý umět hneb, anižby trochu času na to wynaložili. Mnohý lecaj uorawskou stělu w mlábi obyl, a pak o svou řeč dále se nestaral; wni tedy po morawsku asi tolik, co dwanaćtileté dítě, pakli docela nezapomněl, čemu se byl naučil, a pak řbyž obrestl aneb wšlawdawal, dce w uorawské knize rozumněti, dce w morawské řeči i libu mluwiti o záležitosťech wyšších, o kterých we swé řeči nitby ničeho nečil a neshlyšel; a pak se bimi, řbyž to nejbe, powěwadž jeho wšlebui a dětinšty obor řeči i tomu nepostačuje. Což bimu? Wřky byl sebe učenějši, morawská řeč přece sama ob sebe nebude nuu do hlavy! Pak se nakřá na newá slowa, na neslýchané wýrazy a na ty, jenž prý tak wšfelo pišši, jen aby byli bržáni za učené; wisto aby takový tlapač w sobě samém winu hledal. A proto ješště uyni žůstává prabdimé, co

už přeb několiká lety napsal slomutný básník Rolár: Nemluw: „Proč vysoko Slowané tak pišete řeč nám?“ Řeč raději: „Proč já tak w řeči nížko stojím!“

Pochybil. Vidíte, pane Strýčku, musím se wám přiznati, že ačkolim umím dobře morawsky, a wždy w této řeči mluwím a s jinými obcuji: přece řdyh wezmou nějakou knihu do ruky, mnohým měcem nerozumím.

Prawdomil. Wěřim wám to, milý brachu; mně se také tak wedlo, a snad na začátku každému tak se webe. Ale z toho newiníme žádného, nýbrž hledejme chybu tam, kde skutečně jest. Řekněte t. p. dítěti: „Peniz“: bude-liž wědět, co to slowo znamená? Řdyh mu ale nějaký peniz při tom skutečně olážete, pak již pochopí, co tím slowem se wyrozumívá. A tak jako dítěti, webe se tolikráte i ná m. Často webe se w knihách řeč o věcech, kterých my neznáme, tud arcí něčeho z toho pochopiti newůžeme. Vněb známe věc samu, newíme wšak, kterať ji říkáji, a tu opět wýrazu jejinu rozumět nebudeme. Říkáť se arcit, že z knih člowěk se přiučuje; ale už to slowo přiučowat znamená nám, že nějaký pokladec toho, čemu se přiučiti chceme, už w duchu lidském musí býti, neboť nic neběje se najetowou, nýbrž jen postupem. A pouypsleme si, jak mnoho již nyní jest wedomosti, o kterých obdyčejný člowěk ani zdání nemá. — Řdyh tedy nějakou nowou knihu dostane do ruky, bývá i w jeho řeči psána byla, přece nebude z ni ničehož rozuměti. Zednotlivá slowa sice pochytne, jich smysl wšak se mu newotowě. Proto, milý brassi, jako tělo lidské se učí chybíti, tak i duch lidský se učí mysliti; a od přimopočátku duchowního myšlení až ku konci jest daleká cesta. Řdyh tedy ten, jenž jestě ani newyhročil, wezme do ruky knihu fjanou pro toho, jenž už jest u konce, tud arcit z ni ničehož nepochopí. Proto neschobi i porabiti se w ohlebu čtení s někým, jenž náš busewul staw může posouditi, aby nám na přimčenou pro ducha našeho potrawu potynul, a my nemyslí blouditi po končinách nám neužitečných.

Zwědawý. A tak tedy přece by bylo dobře, že se ta nowá slowa dělají?

Prawdomil. Nejen dobře, nýbrž w tom leží i skutečný důkaz o wštečnosti řeči naší. Řdyh řeč naše nebyla s to nowá slowa tworiti, tudbyhom za násich časůw ji musili položiti do hrobu, protožeby nám byla jen záwadou, a nicolim prostředkem ku wzdělanosti. Tak ale jest tomu jinak. Řeč naše jest w stawu, wšem požábamům času našeho jadosť učiniti, a proto si ji také musíme wážiti a ji pěstowati.

Zpochybilý. Ale milý pane Strýčku, at mne rozel trůue, jestliže jsem z toho, co jste nyní prawił, něčemu porozuměl. Zdá se mi, že jste práwě nyní pobal příklad, kterał možno, slowa slyšeti a přece smyslu jejích nechápati.

Prawdomil. Nu, myslíte-li to tak, tedy nemám nic proti tomu, ačkolim nepochybuiji, že mnohý mně porozuměl. Můsim wám tedy, co jsem předtim w několik slow zametal, rozčesiti. — Každá řeč, milý příteli, má úlohu, aby wšedň postlady ducha lidského t. j. co on wůbec posub prožil, pocítil, přemýšlil a proslumal, swým krajanům wjawiła a jim přistupným učinila. Je-li tedy nějaká řeč tak neohedná a chudá, žeby tomuto požadování poslačiti nemohla, tedy nebude krajanům swým slumowníkem duchowním, nýbrž bude jim w jejích wzdělání jen na překážku. — Nasse řeč, milý příteli, měla ondy svou skutešou dobu, za času slawických králůw českých ožiwala se i w palácích králowských, a učenci mluwili a psali w ni krásné knihy. Tak ale wšedněno změně potrebno jest, tak se stalo i tu. Česlá, a s její forunou wždy spejená morawská země poblesly mnohým pobremiám jak wlastní tak i cizi winou, slawa křiwější přeměwila se w poníženosť, a za řeč českou počali se i sami Čechové stýbėti. Tento smutný staw, kde nic būlejšího w řeči české se nepsalo, kde řeč sama jako ladem ležela, trwal téměř dvě století. Myslelo se, že český národ rusewne zahynul; ale řdyh domnělou mrtwolou ohledáwali, počala se jim pod rukama hýbati. Zaťo za času jarního wšedněno se zelená, pestrá křiwta ofu lahodi, bublawé potůčky z nowého žiwota se raduji, a perezí zpěwáci wešele s

větwo na wšlem poslastuji: tak to počalo i na poli dusstovním w národě našem rosnubý znova pučeti a se rozvíjeti. Čechové a Morawané přelitali si oči jako po dlouhém spánku, a pak novou silou dali se do práce. Nebýlo to ale tak snadné, poněwadž mnoho se zanedbalo. Mezi časem, co byli duchovní jako mrtwi, mnoho se we světe zničilo, promyslelo, wyzpytowało a wynalezlo. Pro nové věci bylo zapotřebi nových slov; nebyla-li řeč jejich o to, této potřebě wyhověti, bylo po ni weta. Marné bylo ale takové obávání; řeč ukázala se býti tak bohatou a chybou, že každá myšlénka snadno do ní jako do wolny se wstlačila. Je starobáwných slov wyrušilých jako z kořena celé stromy slov přibuzných a cizozemných. W krátkém čase, co nyní zase řeč česká svého práwa nabyla, učinila pokroky takové, že wšlech stepy dřiwější zanedbanosti zmyjely. Dna nyní wyhraná se už každé jiné řeči, a má téměř pro každou větu už svůj zvláštní časopis niino množství knih poučných a zábawných, w němžto se lidu českému pokladů ducha lidského a požadavků časové myšlábaji a zděluji. Reni záležitejší, o kterýchž w naší řeči nebylo jednání, a tak stala se řeč česká Čechům, Morawanům a Słowákům w Uherách skutečným, čím každá řeč býti má — tlu- močníkem a zvěstowatelem wšeho, co srdcem člověka hýbe a ducha jeho nakáží, a tím samým pojištěna jest také její platnost a trwalest w budoucnosti.

Baroč. Ale, milý pane Strýčku, nemohli byste nám tu kenci ještě říci, která se ta nová slova dělají?

Prawdomil. Ou, nebude to na ffordu, řdž i tuto sobě porozumíme, aby se si juab nemyslíli, že ti učenci mají nejafon fabriku na ta slova, a že jich do světa myslíají, keliž chtějí, až se jest báti, aby jimi starobáwni češlon řeč nezaplawili. — Zemni ueni tak. Medělá se twice slovo, než toho jest zapotřebi, a známá, w wšlech ewropejských národů užíwaná slova cizojazyčná jako: *fizosofia*, *ciwilisace*, *feniiletón*, *telegraf*, *aliance*, *fabrika*, *literatura* atd. užíwají se i w řeči naší, ačkoliv pro

některé z nich máme i slova vlastní. Pro ty, jenžby takowým slovům cizojazyčným nerozuměli, dobrý bude „Słowník pro čtenáře nowin“ wydan w Brně r. 1849, jenž smysl jejich wyláád. Kde ale slovo nových twotiti zapotřebi jest, tam vezme se nejale už známé slovo za základ, a z toho pak jako z kořene odwozuji se slova jiná. Zat k takowýmto mluwnickým obrátům a nowým wýtworům nasse řeč jest způsobna, wýswitá jen z jedineho příkladu. Wezměme k. p. slovo mysl, a prorozíme, co wšse z tohoto jedineho slova přemstalo. Říkámec: na něco mysliti, o něčem přemýšletti, něco zamýšletti, na něčem se nsmýsliti, rozmýšletti, smýsliti si něco, něco wpmýsliti, obmýšletti, na něco pomýsliti, něčeho se domýšletti, desiti se namýsliti a t. d. Tot isen časoslowo, kteráž mi jen tak na mysl přišla, a z kterých zase jiná slova odwoziti se daji. Dále od slova mysl pocházejí samostatná jména „prumysl, zámysl, nesmysl, úmysl, smysl, obmysl, myšlénka, smýšlenost, protimysl, wýmysl, domysl, pomýšlení, zlomysl, zamýšlenost, ualomyšlenost a t. d., z kterých zase jiná a jiná slova powstávají, jako k. p. i jména vlastní: „Přemysl, Mezamysl, Křesomysl, Wýslibor a t. d. Widite, tot jest owoce z jednoho semínka; tot jswu jednoho kořene nejbližší wýrůstky a halyze, bez wyřečítání dalších obrětwi a listů. Ktožby si tu nezpomenul na ono malé, ale we swém účinu přeběhaté zrno horčičné? A hlebate, takowým zrnem jest to řeči naší každé slovo; z každého bá se odwoziti slovo celá řada. A proto sobě n:myslete, jakoby nowá slova nějak po fabricku se twotila; stává se to docela přirozeně. Wlastně bychom o nových slowach ani mluwiti neměli, neboť neisseu to slova nowá, jal některi za to mají, nýbrž slova ob starých známých slow ble mluwníchých prawidel odwozená. Neowým i slova posčítali je ti, jenž w pumětní řeči málo zběhli jience, wšedne, čehož posud neshýšeli, za nové wyhlásluji. Takowým způsobem pomázowala se slova

za nomá, kteráž we starých, třeba už před několika stoletími psaných knihách se nalézala, a tedy prastará byla. Mnoha nomá slova nejsou nic jiného, než starobávné výrazů, jen w novoměstní rouchu obléčené. A protož padneme-li sem tam při čtení na slovo takové, nesenujme, a pilně ho se všech stran prohlížejme a vysvětlujme obracujeme, až nám obněkud jeho smysl zablěstne. Ano smysl tento často jest we slovu, jako w nějaké střešce uzavřen, jako t. p. rynchopis (telegraf), tlakoměr (barometr), dalekohled (perspektiv), desťník (parapli), lučba, (weba o slučování a rozlučování věcí, chemia), wobomob, o h ů o stroj, stromotabl, bleskosvob a t. d. Tot jsou slova, kterým hned každý porozumí, kdož je bývá ohledá.

Zwěbawý. Ale milý pane Strýčku, napadlo mi, je kdýž něco nového povstane, tu nejen nasse, nýbrž každá řeč musí mítí proto nějaké nové slovo?

Prawomil. Dobře máte, milý příteli, pro novou věc vždy musí také býti nové slovo, a proto řeč nikdy nestojí, nýbrž vždy se pohybuje, přetvořuje a mění, jakoby živa byla; a mrtvými i řeční služí jen ty, jimiž již žádný národ nemluví, jakož t. p. jest latinská neb hebrejská. S národem ale žije i řeč jeho, jest jako žijící rouch jeho, a zděluje s nim všech okolností, střuby a proměny jak tělesné tak duchovní. A jestliže národ po nějaký čas leniwil, musí pak tím více napínati se, aby to, co zanedbal, zase wynahrabil; a tu pospíchá i řeč jeho horeh pádem ku předu, tak že ti, jenž jdou jen chodem obyčejným nebo dokonce váha-

ným jako želva, nemohou ji postáčiti, jak to právě nyní u nás jest. Ostatně jakým zmetkám každá řeč jest podrobená, poznává snadno ten, kdo we starých knihách a listinách bloudí a s nimi zabýwati se musí. Má napřed co říkati, aby jen řeči, bez chlebu na písmo, porozuměl. W tom případě jsou ještě nasse staré knihy nejrozumitelnější nad všechny jiné; jazyčné knihy, čehož příčina zdá se býti ta, že my Čechoslované za minulých časů soustředni národy w literatuře a we veřejném životě daleko jsme předběhli, nyní ale za nimpozadu žůstali. Proto jest nám nasse starobávná literatura blíží, nežli ostatním národům literatura jejich. Na příklad uveďme tu začátek mobilty „Wěkim w Boha“, jak znělo roku 1370. „Wperzhy m boha otcy wsemohucy geho stworgytele neke y zempe y wgezytrysta syna geho gedyného pana nasseho a. t. d. — A tak jest to, milý soušed, čím vzdělanější národ, tím více proměn w řeči. Národ welký má řeč bohatou, malý chudou, tichý chladnou, bujarý ohnivou a. t. d.; právě jako i jednotlivec mluví, tak jak sám jest. A tak národ a řeč jeho činí nerezlučitelnou jednotu, jako tělo a duše; oddělení jednoho od druhého má za následek nemýhnutelnou smrt národa, zřídka kdy wyloupení, nanejvýš proměnění. A obtud pochopitelno, že každý národ tak o svou řeč se zaslazuje; jestli to tajný smutník pud k zachování sebe samého. Proto u všech národů ctíli se mlaštenci co nejzasloužilejší mužové, jimiž také skutečně byli, jsouce vždy muži nejsslechťetnější w národě, jenž o jeho prospěchu usilowně pracovali.

Čtení z hospodářství.

Lék proti zlým časům,

čili

příhody dvou rolníků a jich rodin.

(Z vlastní zkušenosti sepsal J. Štastný, bývalý rolník, pak učitel v Rudíkově, † v pros. 1858.)
(Přeláčováný z Moravana 1859.)

Stromatství.

Před zimou vykopal Špořilek se svými lidmi 200 jam na své zahradě,

z nichžto každá na 3 stopy hluboká i sšíroká byla. Na jaře do těch jam házel brny a zem, kterou kolem těch jam po

vrchu na půl stopy hluboko brali, až tou dobrou zemi dvě třetiny jámy vyplnili. Nyní vykopával pozorně stromky v malé zahrádce, kamž je byl před třemi léty zasažil, aby sešlily. Stromky ty přivezl Špořilek z Dpravenovic s sebou, neboť byl měl zlástni stromovcu školu, v nížto mnoho set stromčků z jáder vychovával tímto způsobem. Pro jádra ustanovený záhon musel být na volném vzduchu či povětrí a na vysluní. Záhon ten se přes léto třikrát překopal, aby se všechna tráva vyhubila. Když počal třetí rok, udělal rukou motykou as na palec hluboko brázdíčku přes celý záhon, a do ní třetí rok v pěty as na palec ob sebe kladl po celé brázdice. Pěty v brázdice na palec hluboko drobným suchým písem zasypal, do bte mēda, že zasybou-li se zemi, která na jaře ráda stvrdne, málo pecel zejde, a myši je dříve vyhledají. — Podobně také sázal jablková a hrusková jádra. Kdyželiho několik jáder uchránil, jak mile měl tyd, sábil a na půl palce je písem přikryl, až celý záhon vyfázen byl. Proto mu mnoho jáder zejšlo, neboť nezachla, a zem nebo písel na jaře lehounce prorazila. První dvě léta je pilně psel a pozorně okopával; třetího roku silnější z nich již sšlechtil spojovacími čili kopulovanými. Vyhledal si na stromě, z něhož ovoce mlti chěl, roční proutky ob polebni strany stromu, jenž nebyly tlustší nežli plátky, které sšlechtiti mlti. Proutky ty pořezal na více kusů, z nichžto každý měl tři očka čili poupatá. Nyní řízl proutek na kosu (kosmo čili na pšic), jakoby chěl bčičště namazovat, tak že řez i na palec dlouhý byl. Pak rovnal říznutý proutek ke stromčku, a v tom místě, kde talovou tloušťku měl jako roub, také stromeček řízl tak jako roub čili proutek říznut byl; řez musel být stejné dlouhý. Potom rovnal oba řezy na sebe, aby kůra roubu na kůru stromčka dobře přiléhala; proutek čili roub palem a uložovatelem lemé ruky pevně držel ke stromčku, a kouskem ouzle tkaných stromářských woslem natžené pozorně obtočil, aby se roub na plánce pevně držel, a vzduch nebo voda aby k řezu proniknout nemohla. Aby se roub dobře

přivázat mohl, musíme jeden konec tkaných prostředním pšlem na uložovatele přidržet, a druhý konec otáči je pravou rukou, aby řezu níde widět nebylo. Také se může místo tkaných namazaných silných papír nebo lipové léči wjiti.

Když pak roub několik lupenů wyhnal, musíme úvazek trochu uvolniti, je-liž stromeček kštine, a úvazek by se zarezal a stromeček zlomil.

Na pšic kště nebo i kštšší stromky sšlechtil roubowaním za kůru způsobem tímto. Jak mile listi se stromu opadlo, počal Špořilek roubky sšledávat. Roubky cedulami poznamenal a je wšlepe nebo jinde wšlepe do pšiku zahrabal, a to činil až do konce března. Když počala miza do stromů wslupovat, nastalo sšlechtění za kůru. Wžal roubky a pořezal je tak jako ke spojování, a na spodním konci je také kosm řízl. Pak řízl stromek asi na pšic ob země na hladko, natřel kůru asi na čtvrt palce ob vrchu dolů, kůru trochu ob dřeva obtáhl, a mezi obtáženou kůru a dřewo zastřelil připravený roub řezem ke dřewu a kůrou ke kůře tak hluboko, až z řezu ničeho widět nebylo. Potom celou ránu omazal stromářským woslem a léciw nebo nějakým promázlem zavázal. Woslem se proto rány na stromech při sšlechtění učiněné omazuji, aby mezi roub a plánci ani voda, ani vzduch proniknouti nemohl; neboť cizí woda w rány zahnívá, a vzduch ji wysušuje, následovně by sšlechtění se nepobátilo. Když pak roub již wětvičky wyháni, musí se přivázat ke kšiku. Sšlechtit se může jablko jen jablkovým, hruska jen hruskovým a třetí rok jen třetí rok roubem. Na stromky, karlátky čili trnky mohou se také marhule sšlechtiti.

Stromářský wost se dělá ze 3 lotů wostu, 4 lotů prstýřice nebo smrkové smčly a 1 lotu terpentýnu. Wost a smčla se rozehřeje až teče, pak se dohromady smčá, a když se to ob ohně oddělá, teprw se do wostu se smčlou terpentýn wleje, poněwadž terpentýn lehce se zaphá a jen prvním zakrytím udušiti se dá.

Třetího roku na pozjim se mēnátky (stromky ze semena) se wykopaji, kořinky

se jim hobně zkrátí, aby plinucenty byly mnoho vlasových kořínků vyhnati, a tak se přefabí do stromové sfolkly, kde se z nich vyhubí stromky z korunou, aby mohly přejazeny býti do stěpnice. Nejsměji se hloub sázeti nežli v semenistí stáhy. Tu se le každému zarazi kůl, by se k němu stromek zpřima přimazovat mohl. Nestslechtené stromky se na druhý rok sleschtí, wsecky postranni mětvičky přes leto vyhnane se na pozjim u samého pře uřeji, jenom nejsilnější, obyčejně prostřední, se nechá, až na pět stop vysoko wpreste, pak se mu wšsel uřízne, aby se korunka wytvořila. Na korunku se tři nebo vícero stejně od sebe stojících kmenů čili mětvi ponechá; nikdy wšsal nesmi korunka widlice dělat, sice by se strom buď omocem, buď jinim obtížený rozzstipnul a zlagil.

Takové stromky z korunkami přezazoval na jaře Spořitel do své stěpnice. Wykopával je velmi opatrně, aby vlasových kořínků neutřhal a stromek nikdy neporouchal. Když ho byl tak wygmožil, očistil ostrým uožen wsecky přetopané kořeny a korunku w polowici kmenku zkrátil. Pak položil lat přes jámu, do níž stromek wsabiti chtěl, zarazil do prostřed jámy rovně rahýnto (bidle, tyčku), a celou zimou se wápně mčený kůl, k němu postavil stromek, a bał pozor, aby wchyni kořínky stromu u samého bidla byly. Nyni rozložil pěkně do kola kořeny, na kolenách kleče je pravou rukou zasypal, a lewou pečad tak překládal, aby nide dwa kořeny na sebe nepřistly, než aby mezi wsemi kořínky země zasypána byla. Kořeny musely se od stromku tak rozcházeti jako prsty, když ruku na stůl podepřeme. Když kořeny drobnou zemi proloženy a zakřehly byly, zaházal ostatek jámy wyházenou zemí, dělaje kolem stromků důlek, aby se polewati mohly, kdyby příslifně nastalo sucho.

Raty udělal od polevní strany 1 půlnoci, a stromky na 6 sáhů od sebe sázel. Sázel je do pravého uhlu, a mezi stromky w řadách ob jihu 1 severu nasázel karlátky. Náslédoně stromky ob wychodu 1 západu byly 6, a stromky ob jihu 1 severu jen 3 sáhů od sebe; to proto, aby slunce wsecky stromy dobře prohvívati mohlo, on sám pak aby mohl

mezi nimi pohodlně orat. Staré neúrodné stromy nemyšel, jakž mnozi jini byli učinili, než wykopal pob každým tři neb čtyry na 4 stopy hluboké jámy do kola, a do nich směl beřstowou a sněhowou moha. Pak do nich házeli rozličný nečad, zdechly dobytel a t. d., až jámy naplněny byly. Nyni moha sama do těch jam wonila, a tak staré stromy, jimžto byl i korunu od nalažených a zbytečných mětvi wyčistil, majice dostatek sílci mláhy, toli omoco nesou, že až podepř zapotřebi jest, a nowé bujně mětve znoma opět ženou. Spořitel i tyto staré stromy očistuje každý pozjimel wápnem a jilem w louhu rozřiděným, a tím mnoho nečesti hubí, kteráž wajička swá do staré kůry stromůw ukládá, a strom wšsecek omalabá, jelikož přistitý jara wšsedu starou drsnatou kůru se sebe shazuje a hladkou dostává. —

Mladším stromům dopemáhá se k úrodnosti, když pob jejich korunou a kolem ni na čtyry stopy dlouhým twrdým, na konci sfowaným kulem ssest i více děr do země uděláme, aby beřstowá a sněhowá moha stromům pob kořeny dostati se mohla. Smeštám (karlátkám) nestěbi, když do těch děr 2 díly woby a 1 díl hnnojné wly nalejeme; jiné stromy nejwžš wobou z masa pochyniti smíme. — Zsou-li koruny stromu tuze husté, nesou občejně jen malé a čerwivé omoco; proto musíme z jara nebo na pozjim wsecky přes sebe křžem rostlouci, a jiné blizko sebe stojici a korunu hyžbici mětve ostrou pilou obřezat, řez nožem na hladko začistit, a ránu stromatřským křtem (tmelem) zamazat. Tento děla se z kusu na drobno utlučené a profetě wazfé hliny (jilu), aby w ní žádného pistu nezůstalo, za polewic bliny bá se čerstvého trawence, a tolikž hasseného wápná a něco hustého terpentýnu. Wšsedo to se nejatým kolkem promíchá, a je-li ta hmotu tuze hustá, může se wšelou wobou rozřidit, až se bá jako malta mazat.

Co se týká msta pro stromy, musíme pozorowati, že jabloni potřebuje dobrou hlubokou, by i jen jilmowou půdu; hrusska si w jilmowé půbě velmi libuje, ale i w kamenité se baři, jen když mstý úrodnou zem nalezá. Že effně

jest v nejchudší zemi srovnána, jen když se jí dosti prostorně hnízdo udělá, dřevotobý kořený své rozležíti nechá; ve mlhách a bujně půdě ráda smůlu pouští a brzy hynie. Karátkovský (švestkovo), damazinový, a vůbec každých trnkových strom miluje dobrou, trochu volnější půdu, a nejvíce hnoje snese; dáti se také v písčité půdě, která aspoň každých dvou let pobírá hnojenu a dobře zpočítaná býti musí; v čas trvalého sucha pak musíme do zminěných, kůlem nadělaných děr aspoň dvakrát za týden pod každých strom několik konví vody naliti, sice mnoho ovoce opadne. Stává se také častěji, že na některém stromě mnoho větších větví, nebo jen jedna větve stane, a že z ní blíž dřeva mnoho, nebo jen jeden větviček bujně do výšky žene; to je znamení, že buď celá koruna, nebo jen jednotlivé kmeny následkem namrzutí spálu čili raka deshal, ale peň s kořenem je docela zdravý jest. Při práci tím musíme nakaženou větev až k vyhnutému novému prutu uřezati, ránu stromatřítím kůlem zamazati, a pro lepší jistotu nějakou plátěnou hadrou obvízati. Je-li více větví nakažených, teprve tak se pokračuje; tím strom omladá a ještě mnohý ho ovoce nosí. — Stává se též častěji, že některý strom dlouho ovoce nese nejednou, nebo jen málo ovoce nese. Tu jest patrati po rozličných příčinách, pro které strom neplodný jest. První a nejobyčejnější příčina neplodnosti stromu jest pohřbení čili hluboké zasazení. Tomu obpomůžeme, pakli zem s kořenem, jak daleko koruna sahá, odházíme, a na nich jenom asi na 6 palců hloubkou vrstvou země uchoame, aby dost a rozbuch na kořen lépe působiti mohl. — Druhá příčina neplodnosti jest velká bujnost čili mnoho větví ze rozbuchů lupenami rosáté, která se kořenům pod kůrou se šíří. Tomu zabráníme, když strom dle tloušťky buď slabším, buď silnějším převazem obtočíme, a reubktem dobře zatáhne. Stažení to musí býti se v ten čas, když stromy toho druhu, k němuž strom neplodný náleží, kvěsti začínají, a zůstane na stromě, pokud druhého roku neodhnete, když již častěji — jižť vsázal třetího roku ovoce nese. To platí jenom o stromech, které nad koře-

nem nejméně pět palců v průměru mají; mladší stromky bychom tím zřezali; neboť když stromek za 6 i 10 let po vsazení ovoce nenese, není neplodný; už takový strom nese pak tím více ovoce a dle vytrvalosti nežli ten, jenž již třetího neb čtvrtého roku po vsazení svého ovoce se ohýbal.

A vsáz, co se stalo s Žiřim Stribromilem, a s jeho Woršilou? bude se mnoho psáti. — Psyste!

Žal mile zbytek za probaný stavek přijal, pil po celých třech v krémě, že o sobě ani neměhl. Myslí si totiž, že glé čas, které na něj přišly, v kořence utopi. Obvyčejně se s nim hejno cizopásků přizívilo, a když byly slenice vyprávěny, pilně klepávali, a židům paměť je svými „klíky hály“ s tajemnou úsměvem na černou tabulku znova maloval. Když pak s nimi již stásky třepiti začali, odebral se s pláčem na náves. Žena byla doposud v probaném stavu, a proto se bála do dveří vstoupiti; jinať tam dle úmluvy 14 dní bydleti mohl. Celý zničený obcházal kolem domu, až pak konečně se strachem a s bázní před Woršilou na dvůr se odvážil, dřevito i svého otce našel, kterých obě dne probaní stavu do světnice nesměl, jelikož mu Woršila pořád v ústích ležela vyčítání, že ona jeho spánek nešťastnou jest, a stálo mu vytloukala, co za stědi před nosem měla, a podobně hlouposti. Bročež stařec raději ve stodole nocležoval, a ve dne nářadí a dříví po dvoře rozházené do pořádku skládal, aby jen Woršily nestřšfel. — Mladý Stribromil měl 3 děti: šestiletého Karla a dvě děvčátka, jedno 10, a druhé 8 let staré, ježto zocíwše otce novinu tu hned malce nesty, že tatínek jest na dvoře. To uslyševši hned na dvůr vyletěla, a z plného hrdla litanie hanlivých a necudných jmen u přítomnosti dítek na ubohého hříšnicka sykala. Že pak vrata rozlámána nebala se zavřiti, hned u nich zástupu lidu na pole se ubírajícího stál, naslouchaje rannímu zpěvu hubaté družice. Ubogi významůti nové, děli studem kam šloil. Z zavřel se starý Stribromil do stodoly, a mladý,

jeho syn, posměrně se opět do krčmy ubíral, edkudž byl asi před hodinou odesel. Z potkal se na této cestě své s místním představeným — hodným, moudrým, ac mladým mužem, jenž se po obvyčejném pozdravení se Štřibromilem do řeči dal řka: „Kam pak, Štřiku, suab nejdeš zas do hospody? Všdyt jsem tě viděl asi před hodinou edtud jit; co pak mniš děláš? Pojd a nawrat se domů, já ti něco přemim!“ — „Demů já nepůju,“ řekl Štřik Štřibromil, „ale půjdu s Wánim až na pole!“ — „Tož nasleučeš,“ pravil představený; „Dum bálel prodává domek, jest u něho pod 5 jiter pole; sám chce jít do města za pálenic, žena prý bude nádeničit, a tak, nemajice děti, budou prý lepší žiti. On byl dnes ráno u mne a sám mi to povídal. To by bylo něco pro Tebe; on ten svůj domek i s polemi ceni na 1200 zlatých štebra; ty peníze máš; on něco ještě stěmí, a to budeš mít na plati při koupi. Wás není moc, Ty to sám snadno obděláš, a přece něco dělem zachováš. Venize — ty se Ti rozkousejí, že po nich ani zminly nebudě, za malý čas. Jdi tebe, porad se s otcem, on je zkusený člověk a jistotně Ti je neporadí.“ — Z poradil Štřibromil představenému za upřímnost, a zaměřil zas k domu prodávajícímu, kdežto byl před chvíli tučně soudaný dostal. Domítoval se konečně i se zlem bratřici Worssilou, domek za 1100 koupil, a hned se do něho obřehovali, neboť Špěřilek se též na svůj koupěný dům stěhoval. Za newelký čas zemřel bratr Worssilin, jenž měl dědit mlýn, a tudýž zůstala Worssila jebinou dědičkou mlýna. Otec její wšsal nikoliv ji, než jejímu synkowi, Karlowi, mlýn připsati dal, a sobě vymínil v něm hospodateni do své smrti. — Byl to krásný mlýn, nedávno a pevně stavený, k němu asi pod 40 jiter polí a luk, wšsedlo u potoka, tak že téměř ze wšech polí louf nadělati mohl; střední wrstva půdy byla sauný, nánoš, a wšsudy se dala wěsti z potoka prudce bežícího woda. Mlýnář wzal Karla hned do mlýna, aby jej po mlýnářsku wychował. Z wědlo se Karlowi dobře we mlýně; neboť doma,

kdž se matka rozápala, byla kterékoliw dítě ji do ruky pabla, a on jia nejmenší a nemoha tak dobře užitak jako starší sestra, nejčastěji jako kožel židomský ze wšsedly winy sester svých třetky na se brával. We mlýně hospodyně sestra stařečkowa, kteráž měla switorného klučila rába, a nedomelila mu ubližowati. Židlo také měl pořádné, kdežto doma zhyzané kroupy, plešnivě tneblity a nudy s moly na stůl přicházely. Želitož Worssila chtěla dobrou hospodyně slouti, a tudýž nechtil mnohe času a dñmí mřití, nawatila trup, lasse a tnebli na kolik dní najednou, a dělala z moutky newyřelě nudy a koláče; wřřewáním moutky prý se mnoho času mřiti, a we mlýně prý se bez toho moutka dobře přeseje. — Karel z mlýna jen málo dñy do stělsy přicházel, neboť dědeček mlynář řikával: „Já se umim podepsat a také psani přečtu, a jíž jsem 35 let na mlýně, a nikdy jsem wice wědět nepotřebowal. Lepší jest bohatým než učeným býti. Karel dostane mlýn, učeby se sužowal stělou? Wřřal on se peníze počítat přece naučí!“ — Karel také nespřěl než k leni dědečkowa, kdž se wadil s towaryši, nebo kdž některý mlec s kofse sejiti nechal. Kdyby jej nebyla stará a nábojná sestra dědečkowa k modlitbě měla, snad by se byl i medlit zapomenul; ta wšsal mu o Bohu tak řekně wyládati uměla, že kolířate i we stěle za sweu wědomost pochwalý dostel.

Polepšený opilec.

Mladší Štřibromil stal se jiným člověkem; ode tmy do tmy na woli oral, kopal, lameni sbíral, w neběli a we swátel na služby Boží do farního, asi půl hodiny wzdáleného kostela hned na prwni pobožnost se ubíráwal, a tam i na kázani a na druhé služby Boží čelával. Po obědě obvyčejně zas pole své obcházíwal, a pak pod lipou se souledy se bawíwal, a projewowaným oddiwům hospodárení Špěřilkowa s častým belestným wzbýháním nasleuchal. To trwalo až do zimy. Zaš mile nastala zima, měla i Worssila při mláceni pomáhat; nebo mláče jednat, třimi kupowat a baně platit z hospodářstwi tak malého zdálo se Štřibromilowi tuze

mnoho. Časťstvo také něco stálo. I přeložil to upřímně svoji ženě. Ta rošťal, jak uslyšela o mlánci, vyřkočila jako vzteklice, začala znova svou starou píseň, a nepřestala, pokud se muž ve světnici zdržel. Jaká pomoc? Najmul si tedy brva mlátce, a sám třetí s nimi mlátil, až bylo obilí vymláčeno. Nyni rošťal našla věc nejhorší, totiž placení mlátcům; obřub peníze wził? Nebylo jiné pomoci, než toli obilí prodat, aby za peníze utržené mlátci a daně vyplaceni, a dčimí na zimu koupeno býti mohlo. Rozmýšlel se tedy Střibromil, jakého obilí by prodat měl? Přeb setím platilo nejlepší žito, a na jaře bývá dražší o weš. Uzávěřel tedy Střibromil, že nyní prodá něco žita, a o weš je uschová až na pozdější vydání. Ale jakmile Worssila o probeji žita uslyšela, jako posedlá wjelá a opět blouhou litáníi hanlivých jmen začátek učinitorši wyčítala mu, že ji chlastem svým bez toho již o dům připravil a nešťastnou učinil, a teď že ji chce i s dětmi hladem morit; na to že prý se pobíwá, aby žitko žita nebo hrachu prodal; že prý je toho bez toho málo — že s tím sotwa do jara wydrží. Musíme tedy, že Worssila byla z dunbyského w hč čili pytkičkow hč hospodyně, která w dunbyskách pod záškerou polowici strawy po wešnici roznosi, a řkž, se w domě neobstává, že wppůjčiwaji tak blesuče, až hospodář namele, a pak opět wpplácejí, owšemť že nikdy bez nádawku, tak že po oplaceni práždná spřizirna žustává; a zase poznowu začne se wppůjčiwat. Proto hospodář, kde taková pytkičková hospodyně panuje, musí bez ušání we mlhě sedět, a obyčejně dwaťrát toli w domě spotřebuje jako hospodářemé jini. Takowěto hospodyně ráby wyznibaji, že až se o uich w osadě nemluwi, a co se o jiných hospodyních powibá; a i teniu jimo wppůjčiwání a oplázení tuze prospíwá, a jejich toulání, jak se domníwaji, řkje; neboť nemůže niřdo o ni řci, že přišla na kšep, ale přišla wppůjčit nebo opláčet. Tak také Worssila, jakmile muž na pole odešel, již wjala brva nebo tři dunbysky s moukou nebo s kroupami pod záškeru, a šla i nejbližší hospodyně

opláčet, ob níž byla nejdříve asi dvě misky wřazky wppůjčila; tam si asi dvě hobliny poseděla, a pak tábla se druhe a se třetí. Zatím přišlo polebné. Ale což na tom? Worssila se již napřed postarala, aby lidé na oběd čekatí nemuseli, řkž přijdou s pole. Uwařila tetíž hřeb při šuidání půl mřtníka křup, a toliřž ječmeně nebo jáhelné kasse; z toho uschowala polewici do postele, aby do polebne newyřtyřlo, a w polebne potřebowala jenom nejateu polewku ořtit a do ní křup naházet, a oběd byl hotow. — Obpolebne počala opět oplátku roznášet, jakož byla do polebne čimla, a tak to šlo po celých řkden. Řkž bylo rořsedo oplaceno, a jestli něco we spřizirně žbulo, tu si také na chudě žpomněla. Jeden den wzala dunbyske mouky, a nesa staré Klepačce, druheho due do pytkička křup, a donesla staré pastýřce; což owšemť polkžbě celých půlben času wzalo a trwalo tak blesuče, pokud co roznášeti bylo. Tyto chudě ženo ji z wděčnosti mnohou dobrou službu konaly. Poněwadž Worssila byla welice marniwá, musila řkždeu nowomobni látku buď sobě, buď dceruřšlám na šaty miti, a řkžby nowomobni šátel musel prawně na jejím hřble býti. Muž ji na to málo řk co dával, wřkby ji na krásny obřazuje; ale ubohé krásny, ac se jenom tři na celém lánu bržiwaly, přece pořád lidně wppabaly. Worssila neměla řk, aby se do chlěwa pobíwala, řkžto krawičky w zimě žizni a neřábem mořený byly, a w létě we wlasním trusu lihati musily. We žlebě liřš se čerwy, a pawučníky až na rohy dobyřku dosahowaly. Kráwy se jednou o páte, w druhe o 7. hoblině bořiwaly, a často jenom z polewice. Šul prý jest pro krásny draž — té neolusily řec při oteleni. Což biwu, řkž krásny málo a špatného mlěta dávaly? Kába také něco dobřeho pjebla, proto že wejce a za brůbet ani řkčara neutřžila. Jaká pomoc? Pomáhala pilně hospodáři z mlátu a ze řkpy uklízet. Řkž bylo obilí vymláčeno, nabrala ho i s plewami do pytků, a něřde w parniku uschowala; ty edněřty chudobné ženy w čas přibodný, wřšitily obilí a pantátowu židowu za polowici cemu prořábaly, i čemuž laslawy palir-

niž posazbě láhvičku dobré rosolky pro pani Štřibromilovou přidával. Tak také to šlo ze šupky. Dával-li se kdy hospodář, hned se hromobití valilo, a on jako dobrý člověk raději cdesel, aby svou mrzutost v krčmě utopil, nežto nezdřívka i celinké dva dni v tichosti trávil, zač po žněch židovi a krčmáři prvně vůz, třeba i ve snopěch, žita obětoval, a ostatek hotovýchmi doplátil. A na ten způsob Worssila více než Štřibromil k zadlužení a tu prodeji domu dopomohla. Vidivámět často, že dobrá hospodyně dům řídí, byt i hospodář nedbalcem byl, že se přece žádných dluhů nenaběda. Též jest věcí zřusnou, že mnohý hospedář něčeho nerozhází a dopřít se přičinuje, máje vsak takovou ženu pšticlovou, s nic býti nemůže. Dobře tedy moudrý Sirach řekl: „Dobrá hospodyně jest zlatý sloup v domě.“

Za zlobou trest.

Jak jsme pravili, Štřibromil byl dusse dobrá, a křtu se, že jak mohl, vyhýbal, a proto tak často v krčmě wysebal, nežto že kdo přišel, na jeho řad se napil. Což bylo krčmáři po tom? Štřibromil kšpal na šlenici, třebaš byl ani nepil. — Tentokrát vsak nemohl Štřibromil ob prodeje žita obšcupiti, a proto přes žentnu vůli obili měřil řka: „Teď nepotřebujeme žádné celádky a mnoho náčennitů; my jsme jen čtyři, tedy musíme mít 16 měr žita na chléb dest.“ — „3 ty bezbožníku! S 16 měrami žita mám po celý rok vystačit,“ žučila Worssila, „nežto na domě náš jen o tři čelediny více bylo, a sotwa 60 měřic vystačilo!“ — „Proto že jsi to roznesla“, odpověděl hladně Štřibromil. Ale sotwa byl z neocěkmaná slova proneš, rozkřikla se Worssila nadobřejejně a šklela na zem. Ušla se ji hrozně na levou stranu točila, hlasu ze sebe wybati nemohla, a obě nohy ji zděwěněly, tak že ji s půdy domů nésti museli. Doma ji nohy mlučnou hrbou pilně třeli, až se v nich vláda probudila. Ale ušla na levou stranu strašně nakřivená nijal narównati se nebala, a řeč se ji tak těžce

ozhřwala, že ji praničeho rozuměti nebýlo. Nebýlo jiné pomoci, než že žitem, kteréž byl náčennil již na vůz naložil, do blížkého města spěšně jeti, a lékaře wovolati, jenž skutečně s toutéž příležitostí i nemocné přišel. Náčennil zatím zůstal při žitě ve městě, a dobře je protal. Lékař vsak nad Worssilou hlavou kroutil a prohlásil se, že jest na řeč mrtvici zanehá. Wyzdawěla Worssila sice na nohy, ale ušla zůstala šeredně na levou stranu nakřivena, a řeč welmi wáhawá a sotwa srozumitelná. Žiji muž se z toho welice nermončil, neboť ženuška počínala býti křeká jako owčela, a on tudýž celého půl dne ve světnici pokojně pracowati mohl, a ona též se hezky při domě držela, jelikož ji wyřídila dobré služby konati nechtěla, a také se neráda se swými nakřivenými ústy světu okázowala. Starší dceru Wozenku wozla Spořilowá za žabest starého Štřibromila, Wozenčina děvečka, do služby. Wozenka byla celá matka; marniwá, nešetná, nepořádná a hloupá dívka; celý den by jen byla u zrcadla stála, wsecky šátky a šaty šolikrát za den zpřeměřowala, a konečně to bez ladu a skladu do truhly wházela. Přišel-li někdo cizl do světnice, s otawienou hubou lajbému slovu naslouchala a jako tele do očí mu čuměla. Rbýž ji hospodyně přece ze světnice dostala, zas u dveří nastrofowala usši, a tu obýejně málo chwály o sobě slychala. Dobře staré přislowi prawi: „U dveří kdo zwidáwá, hanbu swoji slycháwá.“ Zenom špatní lidé se bojí, aby se o nich nemluwilo, neboť wědí, že se nie dobrého o nich mluwiti nemůže. Hebný člověk naproti tomu nestará se o to, co se mluwi, neboť sobě žádných špatností powědom není, a wlastní swěromi dáwá swědectwi jemu, že právě jebná, a tím se uspokojuje. D potáždu při dobřtu se ji ani nezdáwalo. Jednou dala krawám plné žleby sečky a plné žebřitky sena, a po druhé zase tak málo, žebý se sotwa dwa kusy nasytiti, nežto přece 8 drjuhých kraw me chlěwé stálo. Žebý krawý častěji než jednou za den piti chťěl, neměděla. Dobytel hřebłowat a kartáčowat bylo ji práci nejodpornější; to prý jest baremné mažení času, bez hřebłowání prý na nich více přibýwá.

Touto zásadou chtěla hospodyně o nepotřebnosti ba sfloblivosti čištění dobytka přemýšlet. Wemeno prý se po celém světě před dojením kravám neumývá na žádném hospodářství, jen u Dorotky Špořilkové. Člověku na staré zvyky a nepořádky umyšlěmu mšedky uowoty hrozit těžkmi býti se zdáji, a za sflobné we svých následcích se posládají. Již nejednou na tom bylo, že Špořilková Doženku z domu ovesile, aby se s ni mrjeti nemusela pro sflarebě hubláni, kterýmž každou nocou práci dopromázela; ale na žáwest starého dědečka Štříbromila, jež jako za spolouoda rovinu své pomazovali, opět ponehána byla, a chtě nechtě domácímu přádku učiti se musela.

U Špořilka byl tento potádek zamezen. W létě se wslávalo se sluncem a se sluncem se došlo spat. Onť říkával: „Proč bych měl drabě světlo páliť, an mi ráno krásné slunečko darmo switiť?“ Wslávalo se téměř po celé léto mezi 3. a 4. hebinou, a na odpocinutí došlo se okolo 9. hebinu. Sprawowaleť se Špořilek starými příslovími: „Chceš-li mlti delší den, přidej si ho ráno; večer neni z čeho přidáwati.“ Nežly-li příliš pitno, musel potah o 11. hodině již we dlewně stát, a odpoledne přeb 3. hebinou na pole se newyhjždělo, neboť slunečné parno a moudný potah více moři, nežli práce sebe těžší.

Krmení dobytka v zimě.

W zimě se o 4. hodině ráno začalo krmení sečlou; napřed je žleby čistě wyttěly, aby w nich nezůstalo žádných zbytků od mčerejška, nebo dokonce hrůbek země ze slámy. Do řezanky se řezala po celou zimu sussená jetel nebo mššenina, nebo i seno se slámkou; to wse se hned po snění do velké truhlice čili bedny z řezanky nanosilo, a mčelou osolenou wodou spatilo a sice tímto způsobem. Waspalo se asi na stopu wšeho sečty s jetelem, a to se mtrně wodou osolenou pokropilo, rukama neb lopatkou dobře promíchale, a zaš druhá wšwa se naspála, opět pokropila a zamíchala, a to tak

bleuho, až bylo potřebné množství sečty na celý den zapáteno. Sečla nsměla se w ruce mokrá, než toliko wšlá ctitě; pal se nechala pokojně rozlejet, až přišel čas na krmení. Paření a seleni řezanky ná do sebe wšhodu tu, že se we slámě zadržle potrawné částky rozpustí, a dobytku lépe k duhu jde, an jest krmení zážimnější. Wtem se podá dobytku dobrého nápoje, jenž se w pozůstalé osolené wodě (nebo celá studená) namichá s slučkou (srotem), watenými zcmáky, watenou a zmacíkanou černou čecí, slučeními pokrutinami, aneb wšim dohromady, a kravám piti se dá. Čím hustší nápoj jest, tím přespěšnější jest kravám. Pal se dá otolo páte hodiny kravám (dle záseby) sena nebo otamy, a při tom se doji. Mení-li sena, dáwá se čepa, což se slámá w neobčejně neúrobě pice. Po dojení se wšechen dobytek kartáčeje a hřebluje, aby se mu špina a prach w kži nusačila, což dobytek welmi sujuje a hubí, a swrab čili lisí, ano i nečest za ušledek mívá. „Čistota pokowiční zdrami!“ Čištění dobytka jest w zimě více potřebné než w létě, poněwadž se dobytek w zimě nemůže tak pohybowati w čerstvém powětrí jako w létě; ačkoliv se ani w létě zanedbáwati nesmí. Pal se dá dobytku owesné nebo ječmené slámy, nebo také čocowiny a wikowiny, a potom se napáji. Do tohoto druhého nápoje občejně trochu watené kepy se rozmáčká a rozmíchá. W jedenácté hodině dá se dobytku sena neb otamy, a o dwanácté se při čepě doji. Po dojení dá se mu buď ouhrabká nebo slámy z jalčkolim jaře, a huň se pod nim obtyhá, aby w mčře neležel a zase nechá se na pokoji, aby mohl přezimowat, až do páte hodiny, kdy se dobytku buď čistá woda, buď woda s čepou podává. Pal zasphe se řezanka, ale jenom w malé částce, aby ji dobytek nezadržal, sice ji nebude žrát. Wši za hodinu, tolem 6. hebinu, zasphe se po druhé, a k sedmé hodině podá se dojným kravám dobrého wlažného nápoje; o 7. hodině se buď při seně, buď při čepě doji, a do 8. hodiny se jim posleduě na noc sečty zasphe. Je-li dostatek ječmené nebo wikowé slámy, zaleži se sláma. Wšeho se wždy stejně dáwá, wšedo je odwáženo, a sečla čili řezanka

na pyšly odměřena. Mnebykrát se do-
bytel ještě chvilji, avšak nedostane ničeho
nad svou odměru. Krávy stojí wetlé
sebe, napřed to, které více sežerou, potom
slabší, a u těch oddělené jalovice a te-
lata. Napájení dobrým nápojem před
dojením působí na rozmnožení mléka, tak
jako odměřený čas k dojení. Dojení tři-
krát za den jest též dobré. Krávy se doji
v létě v zimě v tutéž dobu, čím je mno-
ho a dobrého mléka jižší. Aby se krávy
po každé dojené vykrájily, na to pře-
znamenala Spokilková ozvlášť, a nemě-
řila než sama sobě, a také důvěřlivě častěji
žeučala, jak dobře vydejují.

Tak se krmí ob pobjímka, až nastane
krmení zelenou pící. Prvnímu začát-
kem letního krmení byla vojteřka;
a když tato vyhnula, hned našel Spokil-
lel do euherné nebo pící trati jaréhu
žita, a zaš toli ejimního na dobrém
místě ke krmení uslanemil; kterčito, jak
milo se do sleusků zdvihalo, šeci a do
sečty místo vojteřky mchati dal, až zatím
červená jetel dorostla. Tu také nedal
břítve samotnou krmít, až krmíti začínala;
ale pořáb ji dal do žezanky řezat, čím
předešel naduuvání, jež působí u dobytká
mladá jetel. Přesečené žito opět nemá
stěbla vyháň, ale žůstává ve sloně krat-
ší; za to vsasal častěji heusne tak, že se
ho více utlíbí a namláti, než starý bylo
nepřesečené žústalo. Do vsasal se takto
sloná, jesti přehobně mhlé počasi, a ne-
ni-li žito docela vyumctané, t. j. nemys-
žilo-li již celé kasy.

U Spokilká musel dobytel také
vezdy v hndu státi, aby udeštal belavé
spáry čili paznehty. V létě dostával
před ten, když se z ranní pastvy vrátil,
do myčistěných žlebů lížachu sestávající ze
soli a z slučky (šreči) nebo z etrub,
k čemuž také se přimíchala hřst lupeni
velikých kopriv se sečenem, ježto břítve
uslissentý a trošně zetřený byl. Zeho
dobytel byl také vždy zdráv; o husarce
nebo beleni w hubě ani neměděl. Zači-
nal-li některý kus přece pokulhávat, hned
ho do petela hnal, spáry mu dobře wy-
mysl a přehlídl, nemá-li w nich uče za-
rajeného. Nalezl-li w nich píjel nebo trn,
přezně ho wybětal. Byly-li vsasal paz-
nehty wetlé a zapálené, dobře je wyčel

a když uschly, kolomazi namazal a slnou
hadrcu zavázal, a obyčejně bylo dobře.
W olomé dostávali více sena a srovi
něžli krávy; ale jen čistou moubu piti.
Wisto jaré slány dostávali ouhrabky a
wistowou slámu nebo sussený jetel. W
vsasal pořádek při krmení byl ten samý
jako u krav.

Když se kráva před otelením dojít
přestala, naposled dojila se na večer, a
již se ji nesmělo na wemeno ani sáhnout;
a proto se Spokilkowi krávy vždy
ve dne telily, a sotwa jedno z dwanácti
otelení se přede dnem přihodilo. Zato
přirození tajemství jest těžko vysloumati a
obůvmedniti, proč se to sloná; a přece
jest tomu tak. Žeby krávy, pašli se ne-
vyžejené běhají, bývčty, a pašli se wy-
žejené běhají, jalowičky měly, neni
zcela stwrgeno.

Prostředky proti rozduh.

Peněmadž mladá jetel a želuc nebo
kepné lupeni dobytel rádo nadoumá, proto
mínval Spokilek vždy nějaké prostředky
proti rozduh po ruce. Nejohpčejnějším
prostředkem byla wytaženina (stáma) z ta-
báku. Na 2 lopy obyčejného tabáku na-
leje se žejblak spřeště ložalky, a uechá se to
asi dwa dni močit; pak se tabák trochu
mptlačí, a wytaženina, která jest červená,
uschová se w láhvi k potřebě. Když se
dobytel nadoumá, taji se mu 2 lopy mý-
dla a mladému dobyčeti 2 až 3, si k němu
pak 6 až 7 líc telutiny z tabáku; a neni-li
již příliš pozdě, již se pomůže.

Druhý prostředek jest sal-
mialkový lih. Pro kus dobytká bereu
se 2 lopy čpamkowého lihu, ten se
smíchá do půl másu woby, a mleje se
do dobyčete, a olaužije pomůže, pokud
dobyčeti žaludek (vřstla) uespul, a vsasal
opáli dobyčeti požeradle, že i dwa dni
po tom jen něco řadného požirati může.

Wněrnější prostředek třetí jest
tento. Wezme pro dobyčete mladé 5 až 6,
pro gresle pak 8 i 10 kapel „tinktur
kolchici autumnalis“ z lékárny, a
dá se do želúla woby mptit.

Posledně pak, co čtvrtý pro-
středek, objenal ji Spokilek dráto-
wou, koži potaženou trcubou, která 5 1/2

sloupy slouhá jest, a $2\frac{1}{2}$ v průměru má; ta se roštěří dobytku huben až do dršťky, a hned fučí vnitř z ní. Kdyby se vsasal žrádlem zapala, musí se vyčistiti, a nechtá se dobytčeti tak slouho, až splasne.

Nejnemějšší prostředek proti rozbuti jest. Dá se dobytčeti do huby kus dřeva, aby nemahlo hubu zavřít, pak mu roštěříme ruku do pojeradla, a tam mu prsty sehtáme čili zlehka sstrábeme; dobytče se počne napínat, jako by chtělo zvracet, a tím mu položíme vyhrtkne množství surnadlavého vzduchu. To se vsasal musí tak slouho dělat, až dobytče splasne.

Nejlepší prostředkem ovšem jest opatrnost, aby se dobytěk na zarosené a mladé jeteli nepásl, a aby se mu nikdy mnoho najednou, než jenom po malých částkách dávalo a se suchou pící míchalo a střídalo. Starší jetel nenaobouvá tak snadno, jen když se hned po samém žrádle nenapájí.

Střídáním a raději krmila misseninou a kolencem své doje krávy, poněvadž prý dávají více a hustšího mléka nežli z jeteliny; moli a koně více libují sobě v jeteli, neboť jsou z ní silnější; a koně, mají-li jetel a oves, nebbají mnoho leč v těžké práci. — Spokřitel vsasal nebdával konům nikdy oves za obrok, než ovesnou slučku, nikoli vsasal ve mlýně dělanou, jelikož se mouka konům v hubě hní čili oslíti; jednal si vlastní mlýnec, jimžto se zrna jen rozmáčková a toto rozmáčené zrní chutná a slouží dobytku velmi dobře; a tak, ačceliv konům třetinu ovesa užímal, přece byli tučnější než jiný z celého kmenů, a při tom byli silní jako lvi.

Odstavování telat.

Na odstavení nechával Spokřitel jen nejpěknější a došenale zbravá telata. Tato se, jak mile uskla, hned umázala, anebo do zlástných oddílů ve chlěvě zavázela, a jen čtyřikrát pod krávou se pouštěla. Po čtrnácti dnech se učila teplé mléko lízat; když pak již sama piti začínala, přidalo se jim vlažné, senné neb jetelové moky do vlažného

nebo čerstvé nadojeného mléka, a pouštěla se třikrát denně až do čtyř neděl pod krávou. Mléko přidávané může se ob moky teleti ubrati, anebo se může ob jiné krávy vzíti, která nejpobější tele měla. Senné moky z počátku se přidává asi čtvrtý díl a tři díly mléka; 5 neb 6 dni později se dá polovice mléka a polovice vlažné senné moky. Na počátku druhého měsíce stačí třetí díl mléka, a šestý týden se jenom čtvrtý díl mléka dává, a to může býti sebrané, ale ovlážené, a tele se pusť jen jednou za den ke krávě, anebo se dává teleti jen teplého nadojeného mléka, a pouští se jen čtyř neděl pod krávou. Pátý týden se mu mohlé piti také kousek drobného sladkého sena přebloží, kterýž žráti velmi brzy se naučí. Takové tele za 12 neděl se roštěří a silnější, nežli tele dle starého způsobu odstavené za 8 měsíců, poněvadž po málu na syrové žrádlo navyká, a v zrástě se nezaráží jako tele náhle odstavené, kterýž mnohdykrát celý týden ničeho nejžere a tak zhubne, že sotva na nohách státi může.

Sen ná voda dělá se takto. Do nějaké nádoby dá se přezraného sladkého sena nebo suché drobné jeteliny, a siláci se, až je plná; pak se na to vleje vroucí voda a dobře se přikryje. Po dvou hodinách se to opatrně sjele, a ta hnědá voda se uloží do chladného umísta; ona vydrží v létě dva dni bez zlázy; musí se vsasal jenom ona částka ochřívati, která se teleti najednou dáti má.

Telatům na zabítí ustanoveným se do nápoje také vařený hrách nebo čočka míchá, po kterémž mnoho masa nabývají.

Zalémicky způsobem ubáňjui odstavené dostávají silné mléčné žily, a stávají se krávy dávají mnoho mléka. Může se vsasal od dobrých dojníc pocházeti. Také býci mají se toliko od dobrých krav a plemeno vybíráti; ostatní se mají až po roce ku práci křesiti čili řezat. Má se k tomu přihlížeti, aby se krávy hned z mládí hodné piti naučily.

Spokřitel ze zkušenosti u hovězího dobytka za věc nejzávažnější považoval dobrou pastvu; proto dal roštěřet hovězí dobytěk každého dne tráva hned

za řasy na dvě nebo tři hodiny na pastvu vyhánět, a potom teprve ve chlévě dohrmít. Tak také obpoledne, když varno ochladlo, hovězí dobytek na pastvu se pouští. Po žněch pak nechával se po celých půdních na pastvě, bylo-li dosti trávy ve stříškách; nebylo-li v nich trávy, jakož se v suchých letech stává, dal se hovězímu dobytku jen ráno a večer na střístí projít. Takto vypravoval starý Štěpán mil seusedům v neděli poblipou. Když některé ženy tvrdily, že Dorotka nějakých tajností po svém zemědělském otci zdědila, jenž prý byl pastýřův syn, a proto že tak krásný dobytek má, a telata ani tel stará že každý za dvouleté volky a jalovce koupí: tu začal dobrý stáječ, jenž Šporkovi a Dorotce ani slovem ublížiti nechtěl, domáci peráček při chování dobytka vypravovati, o kterém jsmo pravě byli mluvili; také nezapomínal, kterať se Dožence ten pořádek z počátku nelíbil, a jak mu nyní již přimyká, neboť jest při kravách přísnější na čistotu než sama hospodyně, poněvadž se přejevděla, jak užitečný a prospěšný jest pořádek s čistotou při dobytku.

Po nedlouhý směl představený vřechy osadniti, aby se ujednoliti, kdy a jak by se dali do vyprášení nánosu z obecního rybníka, který už jenom jako louže vyhlížel. Po delším rokování pravil představený Šporkovi: „Milý Šporku, Ty jsi nás za těch několik let, co jsi mezi námi, mnohým věcem naučil; za to jsmo Ti velmi povděční. Proč jsi se ještě nikdy o chování dobytka nezminil, an přece víš, jaká zvěsta se za těch let v Nádhrovecích stala, že dvě třetiny seusedů Tě následují, a těch, kterým dopředu černé potůčky ze dvorů telou, pořád ubývá; ti ovšem dosti pozdě poznávají pravdivost tvých slov: že černým potůčkem telou peníze z domu, že žábeu nedostane víc než dvě třetiny polní úrody do stodoly; i ti třetinu že mu do moře odnášejí černí potůčkové z dvorů telou. Co však se nám špatným chováním dobytka krati, ještě jsi ani nezminil. Co pak v tom věži? Ondyho nám teď vymlouvat velmi mnoho vypravoval o pořádku v chování

hovězího dobytka, který prý se v domě Dvořem s příjností nejenshou zachovává; a tak již celé tajemství své známe; jenom nám ještě sám vřech pověz. Přide vsim pak musíš nám přece říci, proč jsi to tak dlouho tajil; a snad by se s námi o tom ani nebyl zminil, když to nebyl starý Štěpán mil pronešl.“ — Špork řekl pravil: „Dobrý příteli, v tom něco zloba jiného věži. Víte, že dobytek téměř vsudy mají hospodyně na starosti, a hospodáři jenom přijímají peníze za máslu, za telata a za vykrmené krávy.“ — „Vřech jest toho velmi málo!“ ozvalo se několik hlasů najednou. „Za máslu se setna sůl zaplatí; za telata každý nechce nic dáti, penězůž prý jsou malá a hubená; obstarávat nám polovice pojde, a na staré krávy no trhu se jen lže platí. I Tebe to vřech jináč vyhlíží!“ — Špork řekl mluvil: „Dejte mi dopovědi, nač jste se mne tážal. Mne ten váš zakněš, špinavý a bídný dobyteček hned od počátku mrzival. Vidě vsak, co jsem měl nepřítel, když jsem přelal své hospodářství zlepsšovat, a ty špork padené no moty (jak jste to jmenovali) umáčet, což se jenom hospodářům týkalo: kterať jsem měl třiceti hospodyním stourati do vyhrabných starých právo a zmyslu? jestli nerady bruci, ale hned s křikem jako vsy na každého se vrhají; ty by mně byly jistotně málo volasů na hlavě nechaly, když byl začal jejich hospodaření haněti. Proto jsem čelal, až se mne sami optáte; zatím jste již vřech bez mého povídání a hanění rozměděli. Jenom to vám ještě doležití musím, že kdo má u domu ohraženou louku, dobře udělá, pasli po osmi nedělích tele na ni vypustí. Musí mu vsak proti parnu posledního uštrojiti stín; kde již stromové stojí, najde si telátko stín samo; tam se mu také nápoj chystává.“

Nomáček. „Mnoho-li asi potřebuje kráva denně?“ — Špork řekl: „Milý seusede, tomu se dá těžko odpověditi. Někteří krávy sežere za dvě jiné, a velká potřebuje více než malá; potřebnou míru si musí každý hospodář sám vyhledat, mnoho-li jeho krávy, a mnoho-li jalový dobytek potřebuje. Za mále se dobytek zavře, rozpočítám, mnoho-li sena, stamy,

jetele, suché miffeniny, a mnoho-li každého druhu slámy mi na den přijde. Já čítám vffedro až do žni; nebo u mne se nejmi nemá pice načneuti až po žních, pašli šerá bojte; nehořla-li, kuni se ji potb, pošub vytvrá. Džnt se slámou a se senem obyčejně wprizim až do hionnic, a paš tepru načinám nové. Kdž si tak vffedro rozpočítám, witim, čego nejwice w zásobě mám, a hned ustanewim, čiu se w krmeni dodržowati musí. Paš krmim něleliť dni sóm, a dómám krawám po malých částkách, zwlašť sečty a slámy, husíého nápoje dostawaji dejué tráwy po putné wždy stejné. Džub trawaji žitné a owesné plew, wchaji se do kroganky, a za to se bo ni méně jetele řeže. Sena také dómám wždy stejné; do nápoje se čepa také stejné dómá; a kdž wýte čepa, wati se zemáky (brambry). — Za těch něleliť dni wyffowám, mnoho-li dobytel potřebuje, a ta částka se mu napotem pořáb stejné podobá. Wtšim kusům se wice přibírne, i také těm, které u ždi stojí; neko bdyče u ždi stojící mwa jenom před sebou a na jedné straně žrádlo, an dále stojící kusy s obou stran dostawaji. Čelátce ptiině zatažu wffedro přilepšewání řezanky do žleba, nebo tím se dobytel jen žmísi. Mnohý čelatu se domníwá, že što mi jak dříve dobytku poslouží, štž hospodyní, što může, beře štet, otruby, šíl a meřlu, a tím dobytku (jak řikawaji) přimastuje. Tak se wšak dobytel hubí, neboť přislawá žráti a štále na přimastel čelá. Dómám také i w nejtužší zimě každého dne chlěwy přewětrati; toť jest dobytku welmi zdráwo, a dražbi čuť i jidlu. Že se každého dne rozpustitěným witrolinem we wffedh chlěwid šrepi, aby tam šmratu nebylo, což dobytku ništeral zdráwo newi, powěděl jsem wóm již dříve. — Po těci se žwěhl, a dom přestlawenému „š Bohem!“ s ostatními seuseťy etčázet. Před domem se ještě zaslawali, an práwě obecni pašty čili slouha dobytel z pašty hnal. W tem čěji Špořilkůw černý dobytel a Wewffimal zwolal: „Podíwajte se na ta Špořilkowal a prasata; ta jsou, jakeby je z wáfla upleřkal, tělná a umptá, a jak weliká? Proč paš jš je hned na jaře nepredal?

W tu dobu se nešlip zaplati, nebo do tohoto času se prožeron.“ — To i ostatní přitomni seuseťe jšili. Ale Špořileť obpowěděl:

Chování vepřového dobytky.

„Domníwáte-li se opravdu, že to jsou prasata jarní, na welikém jše omylu. Jarní jsem prodal w šesti nebělích; jenom ten welký wept z nich pežůstal. Čci ho na maso do šomina prořmit. Ostatních šestero šwiněť jest plemeno šrpnowé; weptily jsem ob nich prodal, a tyto prodám až budou šprafné (březi) něřty w adwentě.“ — „Tobě wffedro wšborně hověte,“ zwolal Prokop. „Já bych wěru tato asi dwanať neběl stará prasata za půlroční a za šarší koupil.“ — „Wšak by se š neššidil,“ hrowbil Škafník; „mně jest mnohem milejši šafné wšponné, nežli šaré zafnělé prasce. Z těchto budou pěkné plemence, budou-li se pořáb tak dále. Špořileť je musí šamcu šrupičneu šassi řmit; wždyť je to wffedro čistě, jakeby to z koupele šlo.“ — Špořileť prawil: „Čiřota a pořádek jsou ta šouza, šteráž čini dobytel tak zdrawý a tučný. Já si černého (uššipného) dobytky mnoho newšimám, peněwadž jej hospodyní těněť sama šrawuje, a ta jest na čistetu a na šebinu jako šetnil. Šen tři neřdě se načaji při mléce matky, šteráž se wšak přilepšuje a wice potrawy dómá, uęzli jindy, aby měla hojnost mléka. Po třech nebělích se uči šelátko mléko a žrní žrát. Š počátku se jim dómá, šdž šará ořěšla, mléko šladě, a asi za týden šyřelé. Šewmien a žito jim nešlepe šlouži. Štomu mušej býti přes deu šoupána a dřeře umřta; neboť černý dobytel jest welmi čistotný, a nic ho tak nehubí, jako šdž jest přinucen w moké a w nečisté šíbat, aneb dolence i w zimě křblet. Šeu šebě wššimněte, jak čistotné hnyžto má každé prasce, a již i te maličké etčyebi z hnyžda se wgnětádit. Še šwině do kláta šchá, tebo přičineu jest její tuk; onť ji w léce páli, a přeto se hledi ochladit. Po šesti nebělích se podšwinčata etšlawuji; a nyní si jdy mušime nešlip šledět. Wléto a jčmen, něco málo wawěných žemáfů,

několik nápoj s otrubami jest potravou jejich. Když jsou již 10 nebo 12 neděl stará, dávají se jim tráva pletá w zahradě, salát i jetel; k tomu vařené žemlé a nápoj s pomýjemi a s ječmenným srotem; i hrst ovsu jim dobře služí. Ve chlévě musí býti teplo a sucho; každých třetí den se jim hnuj vyhází, a jen suchá sláma se tam ponechává, a na tu čerstvá vrstva nastele. Také se mohou podsvínčata na stánsko vyhánět, kdežto ráda žrni a trávu hlebají, a doma lépe jim chutná.

Chceme-li prafata na jádlo nebo na slaninu krmit, k tomu jest nejlepší čas, když ječmené stánsko přestla, s kmenem začítí, nebo w tu dobu již trochu slusla. Krmení začíná se krmem řidkým. Nápoj z bramborů, ze srotu neb otrub, někdy se i něco vařené řepy pítvá. Za nějaký čas dávají se více žrni, ale pořád jen po malých částkách a každé tři hodiny počna brzo ráno až pozdě do noci; při žrni se jim vsal také dávati musí řídký nápoj z mléka, z pomýji a z otrub. Posledně se hrachem nebo tuchui dokrmí, aby tvrdého tuku (speku) dostala.

„Ty s coš pomídal o mase do kounina,“ pravil Protop; „to vsal jest maso zrovna zahobit; já jsem jebenkráte z celého wepře maso do kounina powěsil; ono tam uschlo tak, že se ani uvařit nedalo, a někdo toho jísti nechtěl. Co pak máš w tom za chut? Ei jak to děláš? Buť tak dobrý, a po-uč nás o tom.“

Uzení masa.

Spokíteš. „Miseráb to učiním, neboť není lepšího obědu w poli nad kus uzeného masa s hrachem, s řepou nebo s urkwi. Já napřed připravím dřevěnou nádobu dle množství masa. Na 25 liber masa přijde $\frac{3}{4}$ litry soli, 3 loty sanytru, který se dobře rozluče, a něco černého jalowce, jenž se podobně potlouci musí. Když se prase zabije, hned se maso k uzení ustanovené na kusy asi 3 i 6 liber velké a poblouhlé rozkrájí, silné kosti, jako hnaty, se odstraní, a hned se tou mýchaninou ze soli, sanytru a jalowce dobře natře, a do nádoby přichýtané co nejpevněji složí, do chladného

místa se postaví a čistým šatem se přikryje, za týden se obrátí a ponechává se asi 3 dni w té soli; pak se powěsí na 8 nebo 14 dni do kouna podle toho, jak veliké kusy masa udit se mají. Začíná-li některý velký kus, jako n. p. křta (šunka) koptnati, musí se žélat, a buť w lise, nebo po kamenem na 24 hodin tlačit, a potom se opět powěsí. Maso nesmí se w horkém, ale w stálém a hustém kouři udit, jenž se může z jalowcového jehličí, nebo také z lesní hrabanky dělati, aby uzené maso bylo chutné. — Také se může maso bez kouře udit, což jest w létě velmi prospěšné, jelikož se w létě do masa w kouně rády čermy dávají, anebo maso nasmrádne. Wezme se 1 libra těch kysklavých sazi, ježto se nacházejí kolem sopoucha u pekáren a u peci, bez wápna, a ty se dají do šesti mášů čisté wedy wařit, až se to na polomici wpyarí; pak se do toho dají 2 hrsti soli, a nechá se to wysušnout; koučně se to opatrně sleje, aby nic hušého nestěhlo. Čistá fazemina dá se i přes roč beze zlázy ušchovati. Když se maso w soli a w sanytru, jak jsem právě povídal, uleželo, dobře se wstlačí a utře; nádob se wmyje, a maso se opět jako dřív, jen ne tak pevně, složí a fazeminou pečeje. Kdyby se vsal té máčky nedostávalo, muselo by se wedy přilíti a dobře promíchati. Pak se maso w tou mouli několikrát obrátí, a za 24 hodin je na rozduchu nebo w kouři zas asi 24 hodin suší, a je stávnaté a chutné maso, a dá se dlouhý čas držet, a nezkládí se. Fazemina, která hube, může se ušchovat na budoucí potřebu. Takto bez kouře i telecí, mladé hovězí maso a husy udit se mohou, a dobře chutnají.“

Wewerka, jenž doposud tiše naslouchal, s pdivením zvolal: „Ale, Spokíteš, kde pak jsi to reflexe zvěděl? Tyť to wiš lépe, nežli řezník. Má žena začala již kolikrát prase na jádlo krmit, ale nikdy neobstála; z počátku pečalo dosti žráti a tlusnouti; ale setwa bylo na polo vykrmené, přestalo žrát, a pak s nim wpcuchala krmu — i kneble mu pekla, a wše nic platno. Z počátku jsme asi 3 zabili, ale nebylo ani sádla ani masa; teď je vždy jak přestává žráti,

prodám." — Spořitel. „Při krmení musí býti vždy stejně krmu, stejný čas a čísla; kde se jedna z těch tří věcí zanebývá, krmení se lehce nezdaří. Krmení musí se diti spíšně, má-li z něho býti užitek; z dlouhého krmení drůve sstěta nezli užitek pochází." —

Hospodářské zkoušky.

„Chcete-li vědět, kde jsem já to mšedlo zvěděl, opakuji, co jsem vám již jedenkrát pověděl: Ctu pilně hospodářské knihy a časopisy; z počátku jsem hledal w kalendářích, aby se tam pro rolníka hečilo; a našel-li jsem tam něco, hned jsem si to do své hospodářské knihy napsal, která nyní již přes 40 archů silná jest. Později jsem čtl „Poučené a zbabované listy," a nyní „Hospodářské Noviny;" a ze všech těch spisů mám články w knize své psané; a w knize té já každou chvilu přemítám; ta jesti radcem mým. Takovou hospodářskou knihu bych každému rádil, aby do ní svoje i cizí zkušenosti zaznamenával; neboť na paměť svou nemůže se člověk vždycky spoléhati. Městať mštal, aby to člověk toliko zapsal; musí také mšeho w malém rozumu zkusiti, zda-li se skutečně i u nás daří; neboť každá krajina má své zvláštnosti. Jest regbil w zemi, a jest regbil w teple. Městať mštal člověk, když se mu prouzi zkusiti nepodaří, hned od toho upuští; ale musí to nejmeně po tři léta zkusiti, a vždy vyhledávati, kde se chyba stala. Tak jsem i já dělal. Když jsem o hnojné hnojení čtl, začal jsem své malé pole, ještě již mým nedávno zemělským otcem vphnojený býly, ještě více hnojit; ale jak dost malé sucho udeřilo, mšedo mně vyprahlo, a já jsem začasté neuvodu trpíval. Už jsem se domýšlel, že mši polni hnoj nestvědí; ale w tom jsem čtl o hlubokém orání; hned prouziho jara jsem uprosřed pole sstě brázd na sedm palců hlubokých udeřal, a na to pole ječmen zasel. Pramen ten vphlžel jako žlutobílá cesta, a ječmen tak slabě scházal, že jsem toho litoval, domnívaje se, že jsem pole své zkažil. A mštal za něčím udeřil nepršelo, a ječmen na mšech polích wabnul a čerwenal,

ale na těch sstěti brázdách byl labeřawý, tak že se musel požiti. Později přišel pohledný deště, a ječmen se mšude zbaril, ale přec na těch hlubokých brázdách měl klasy za dva jiné dlouhé; a také na slámu ho bylo o pelowici více, nežli jinde. Je bylo i více a pěknějšího zrna, netřeba perwidat. A od té doby začal jsem pořad hleub a hleub orat, až nyní na 6 i 10 palců (poble obili) hluboko orám, a baubulowitým roslinám ještě o několik palců půdu w brázdě natypřim, jak jste to mnozi z nás při narorávání l sázení řepy widěli."

Řepné semeno a jeho sázení.

„Dobře jsi se o řepě zmínil," řekl Prokop, „já jsem widěl tencu řepu w loni, ta byla jako hlavy, jedna jako druhá; ale to byl na řepu podobnější roř; letos ale, ušli soufeti, je ještě větší a doposud roste. Já jsem jich ašl pět odhrabal, a z těch musí každá přes 10 liber wážiti; odhrabal jsem je až pod kořen, zdaj nebaulowati a nechije jako řepa nasse; ale ani zminly o hnutí; jesti hlablá a kulatá jako w obnacíla, a kořeny má mšech pod sebou do země. Řekl bych, že je to semenem, ale já jsem dostal několik lop sázení od Tebe, a ty mně zbaulowatily, jako osami domácí sázeuce. Tak pak té řepě čarujed, to bych rád wěděl! Buď tak lařaw, a pověz nám, kde dychujeme." — Spořitel odpowděl: „Ma tom, že máte řepu frůnowitencu, je winno semeno; wy sáđíte zeli a řepu na semeno na jedno místo. Wčely a mouchy přenášejí pel, t. j. prach zurobnující, se zelného kwětu ua kořt řepný, a s řepného na zelný, a z takowého semena rostou sami nepodařenci; neni z toho ani pělná řepa, ani pělné zeli. Řepa je samý kořen a roste do kwětu, a zeli má hrozný kořtál, a místo pětných twrbých hláwek samé lupeni, a hláwu welni pozdě zalláda. Řepni matky čili řepy na semeno mají býti nejwěšši, wybrané, a nejmeně 200 troků ob sážených hláwlowých kořtálů čili matek rozdáleny, aby wčely a jiný hmyz zurobnující přášel s kwětu na kwět přenášeti nemohl. Je řepa baulowati, a

zahnívá, toho příčinou jest veliké sucho, a po něm náhle deště. Je mně řepa nikdy nechne a pětná vypruše, záleží na připravené půdě.

Sázení řepy.

„Žá zpodmitám hned na podzim žitniště jen mēlce, na jaře ho přecru w maji ponejprv, a utluče-li dešť pole, asi 14 dní přeb sázením podrulý, a hned to umlácím, aby mláha nemyschla. Přeb sázením dám dopoledne drobného hnoje namožit, a hned obpoletne le 4. hoblin hluboko (asi 10 i 12 palců) ruckablem a podrýmásem namorat. Mám-li w zásobě hnojůwku, wozim ji i s hnojem na pole, a každou hromadu hnoje notně ji poleji. Snůj se wšsal musí hned rozházeti, aby hnojůwka z hnoje na jednom místě neusfála, než po celém poli stejně s hnojem se rozdělila. Snůj takto hnojůwkou napitý padne při obrácení brázdy ruckablem na zem podrýmásem natypřenou, a přitryje se 8 i 9 palcůw tlustou vrstvou země, kteráž tuž z hnoje mokrého dílem do spodní mrtvé země wtlačí, a tak ji úrodnou či i, a dílem ho do sebe wšafne. Coima že 4 brázdy nacerány jsou, již se sáží řepná i želná sázenice. Přeb sázením se wšsal sázenice zamáčeji. Namáči se totiž kořinek každé sázenice do řídkého bláta, které se udělá z drobné země a z woby, w nižto trochu slepicího nebo husího trusu rozpustilo se. Ton máčkou musí celý kořinek obalen býti; pak se ještě w suché zemi obali a sábrou poprášší. Na to se tak hluboko sábi, aby se mačinka (vršek) nezahrnula, a kořinek neohnutý ostal. Je se dlouhé kořinky zkrátiti musěji, wí snab každý. Když se sázenice wšadi, musí se i ni země hezky pkláčiti, a je-li sucho, země se přitluče, a jámka udlaná se zahrne, aby stlučená země nestworla. Nesmí se wšsal na kořinek tlouci, ale musí býti při kořinku nejmeně na palec země, stěhy se sázenice roztloukta a poslla. Takto sážená řepa i želi má w hloubce 8 až 12 palcůw schowanou úrodnou mláhu s hnojem do země zaoranou, která wšsedý kořen i sobě do hloubky táhne. Druhou potravnou mláhu dostává máčením, která sázenici z počátku

živí; poněwadž ale potravu ta bálelo ob sázenice nejde, žůstávaji postranní kořinkové mali, nemajice za sábrou bále ničeho hlebatí. Poněwadž sázenice w talomé hloubce mláhu a potravu nalézá, která tak brzy nemyschla, roste sázenice požád stejně, a z nenabáležo deště teli woby do sebe wšafnouti nemůže, jako suchem umablá a žijnívá sázenice, která pak do sebe wšallou wodu ztráwiti nemohouc, zbytečnou wodu ze sebe we spůsobě žláz čili bakule wyráží, a řepa se lazi. Toť jest celá má žůstlennost, jižto wám o řepě zvěditi mohu. Přál bych, abyste mne následowali, a také takowou řepu a takomé želi budecně křidowali. Pro dnešek již jsem wám toho dosti pomídal; newim, budete-li sobě wšsedho pamatowati.“ — „D budeme, a tebe za to srdečně děkujeme;“ pravili soušedé: „a pakli čeho zapomenem, budeme se tě znova ptát,“ doložil Wewerka, a pak se rezessli. — Žal mile domů přišli, hned svým ženám wyprawowali, co wšsedo jim Spožilel o trmeni prasat, o uzení masa a sázení řepy wywěstlewal. Následek toho byl rozličný. Mladé hospodyně nasleouchaly s býchtiwessí, jšouce žádesiwý zwědět, kteráž také tak řekných prasat a tučných mepří odchowati mohly. Staré hospodyně začaly hubu wěšset, a brculaly, že jsou blázni, že se dají jako sluci po učomat jšouce mnohem starší hospodáři, nežli ten wšsemědeuci mladoch z cizé wší do Náhberowic přišlý. Kde byli majomé náhli, přišlo až na křil a nadáwání; jini po uedchali wšsedho až na další čas, až se to w hospodyních rozěji a ony samy uznaji, že ničemu nerozuměji.

Sušení jetele v čas dešťů.

Na druhý den brzy ráno přišel i Spožilkowi Newssimal s mladým Protokem, a žádali o rabu, coby měli s jetelem dělat, kteráž částimi dešti již poléhá, a ob spodu hníti začíná; přicrmíti že ji není možno, an ji každý na 2 jitra welitý kus má; a na otawu usassit také prý ji nemohou, jelikož téměř každý den nějaká přehánka přichedí. — Z jasmál se jim Spožilel a řekl: „Žal pak já? Mám jetele ještě pod 4 1/2 jitra stát, a

celá mi lehla. Chcem ji právě dnes asi polovice poséci a na hromady i sussi složit. Přijďte se i polebni pobírat, jak se to dělá, na Siroké; tam ji budem sussi napke; uvidíte, jak se v čas desíti jetel a otawa sussi.“

Ž dostavili se skutečně obaousebede. Merossimal byl jeden ze starýchousebedů, a mladý Prokop ještě svedbný celolánit, jemuž byl otec, sedlák zaputitý a od starých zvyků neustupný, teprve předsamými zněmi zabluženě hospodářství odevozal. Když na pole přišli, viděli již něnětelit velkých hromad zelené jetele složených, a ještě více již Spořilek a celá stáda sledovala a hdně stlačovala. Ž byla jim práce ta divná, neboť Spořilek vždy je napomínal, aby zapáčené jetele dobytku nedávali, že je velmi nezdramá; než aby ji hneba, jak ušle se domů doneje nebo domoe, po půdě tence rozházejí; lepší prý jest zavazlá nežli zapáčená; a tuto právě naopak dělal. — Spořilek i nim přistoupil, lastavě je přivítal a hned jim tuto neobyčejnou práci vysvětlil počal řka: „Když je pěkný čas, nejlepší jest sussi jetel a otawu na slunci; ale když jsou nečasý jako letos, a tráva nebo jetel počíná hnit, není lépe jako zapáčením sussi. To je brzy obdho, a malé prsty práci upeřelží. Já to dělám, jak sami uvidíte; ušlám poséčený jetel 18 až 24 hodin na řadech ležet. Tento byl večer ráno sečen, tam ten za cestou seš se obpolebne, proto ho budeme až kolem 4. hodiny na hromady shromádat, a pak se teprve do hromad, asi 3 i 5 vozů jetele na každou, sledat; jetel se všudy stejně rozhruje a sešlapuje, aby hdně stlačena byla; potom se po vrchu na hladko uhrabe, jeltež jenom pemně slapaný jetel dobře se může ušpat. Je-li uoc tichá, již za 4 nebo 5 hodin začne taková hromada lysati, a vydává ze sebe vůni podobnou medu. Druhého dne je hromada celá horká, tak že v ní rukou udrjeti není možno, a když se rozvalí, teurí se 3 ni. Před rozhozením se jetel zelená v vrchu obece, a dá se strauou, a ta, kteráž má již hnědou barvu, dobře se rozřepe a rozháží; a je-li větrno, nebo-li slunce na ni svítí, může se již obpolebne domů vozit; a

tedy se na desíte chystalo, do velkých lup se složit, a není se již zapáčení báti. Je-li ale noc větrná, tu hývá na straně větru více nezapačené jetele, která se opatrue odstraní, a z osedých hromad vybrána bymši zas do jedné velké hromady se sneje; a jako předsle, pemně se sešlape. Když se ušlak byl jen malý kusel to prostředku zavazil, pak se celá hromada pozvouu tak složí, aby zelená jetel do prostředku, a hnědá na vrch přišla, a pozvouu se kvasiti ušlá. Pak se to opět rozháží, a napde-li se tam něco málo zelené jetele, to pranic nesešlapi. — Když ušlak stále přišle, musí se zavazšená jetel častěji obracet, a když za nětelit hoblin slunce na ni zasvítí nebo uitr táhne, je brzy uššena, ačkoliv není tak dobrá jako jetel nenamollá. Slatoni prospěch tohoto způsobu záleží v tom, že jetel tětih dne můžeme pod střechou mít, an jinak s dobrou zelenou jeteli zřídka tep před osini dněmi hotovi býváme. Zavazšeni i suseu jetel jidá hověži dobytě raději nežli zelenou trávu; něléto hývá husí a ušlá chuti výborné. — Sešle máu doložiti ušlím, že jetel kvasšením sussená se na seuníu již více ušpati, a ušleba ji jako jetel na slunci suseuou proslátati slámcu.“

„Toto sussi se mně líbí,“ pravil Prokop; „a to jen proto, že nemusíme ušpat jetel slazit; já hned dnes obpolebne dám svou jetel poséci, zejtra na večer ji do hromad složím, a pozěji, ušade-li sešet, bude moci doua býti.

Ale pak je dnes Vožena, že ji taky nemidě? tázal se Merossimal. — Spořilek obpověděl: „Hospodý se mi dnes v uci rožšonal, a Vožena musí šleba péci a oběd watiti.“ — „Což pak už umi šleba ušpaci?“ nštelil jím do řek Prokop. — „No byloby ale,“ řek Spořilek; „já tětí rož sama šleba péce, poněvadž Dorotka ob poslední nemoci desarad velmi slabá jest, tedy se každé těžší práce Voženka ušopila. Stal se 3 ni věru pečadná osoba, a žena má ji jako vlastní dceru miluje, neboť rožumi hospodářství tak jako Dorotka sama, a tomu ošavnému toulání tak obvykla, že mimo kostel ani na rok nikam nejde, v neběli a we švá-

teť rába čtámá, dětem nikdy neublíží, ráta je číši a umývá, a když matka krzu ráno na trůh odejde, vřchá s nimi se modlivá." — "Mě-li Špekilku, proč jsem se tě na ni ptal," pravil Newssimal; tuhle Prokop ti ji chce oblébnut!" — "To bych nebyl jeho přítelem," řekl Špekilek; "on se může vzít a bude mít hospodů, a děvečky najde všudy. U mne však jest jináč; hospodů mám již na druhý rok churaven, tak že mnohý týden ani ze světuice nemůže; a tudíž potřebuji takové mluvy osobu v domě, která hospodářství i dobytek dobře rozumí." — Newssimal. "Vysli-li, že si ji chce Prokop za děvečku zjednat? On ji chce mít za ženu; a proto chci napřed s tebou mluvit, a u něho žábat, aby za něj promluvil." — Špekilek. "To je něco jiného! Co jsem o ní řekl, je pravda; a však jedna velká novomodní chybá se při tem nalezná, mluví Prokope, která umí tvůj myslati. Boženka je chudé děveče; mimo několik zlatých, kterých sobě u mne zachovala, žádného měna neobstane, leč cizomluví pobil; a ty budeš něčím set potřebovat, to mi dobře!" — Prokop však jal se mluvit: "Chciť jsem se vás na její obratnost optat a poradit, co tomu řeknete. Směteci o Boženě jste mi dal, nežli jste o mém umění zvěděl, což mi tuze milé jest. Dluhů s cizomluvími potíhám mám platit na 800 ve stibře, ale u něho stále na myslí přepověd Sirachowa: „Moudrá hospodyně jest zlatý sloup v domě.“ Boží se nějaké takové příležitostě hospodyně, jaká bývala stará Stikbromilová, a ještě asi tři jiné ve vsi; neboť ve všech těch domích bída z oken kouká. Tebe souse Merta — ten se dře od noci do noci, nespí, nepil, jak žito ani židli piva nebo fořalky, a přece nemůže se ničeho dočkat. Co jsou platny peníze, jenž se rozejdou, a taková mláča nebo nešťala, kteráž ani chutně polévkou umazati neumí, a člověku na křtu zůstane? Já myslím, nebude-li hospodyně rozvažovat, že své dluhy s pomocí Boží za několik let vyplátím. Prosím vás, buďte tak laskav, a postarejte se, aby s ní vaše manželka o té věci promluvila;

neboť bych jám nerad pro kšicek přišel." — Potom rozprávě s robiti Boženě šel, a po nedlouhu bylo všecko v dobrém pořádku. Nejhorší bouda byla s robiti ženichem; u nich platilo jen jedno a sice to veliké B — totiž peníze. Matka mu hned asi půl tuctu děveček vypočítala, z nichžto každé robiti hned před oddavkami 800 zlatých slibovala. A co prý mají štěstí brachů i laciných, a štěstí na každé svatky jiné, a to prý také něco stojí. — Ženich však odpovídal: "Má manželko, my jsme také žádných peněz nemáme, a co mám nepřátelsky vojáci slety uabílati, a přece jste žádných dluhů neměli až do vyhození. Co je dluh, jest za něj u nás postavený dům; te u nás ani za dluh považovat. Teby jste mu děkovala dům bez dluhů. A co měla za statek matka Boženčina? O jejím statku jste sama nejednou mluvala. A kde je Stikbromilův statek nejlepší ve vsi? Koupil ho chalupník z Dyravenovic, který si vzal dceru podobu Stikbromilova. Nyní jest na tom statku asi devátý rok, a v sobotu koupil za 3000 půllán ve Zvolově pro svého syna Josefa. Z toho vidíte, že je pravda, jak je říká: „Čím větší přívazek, tím horší maso." — Řeči siron matce trochu zalichotil, a po malých námístkách dostal od robiti svých pozehuání, a za tři neděle byla svadba, na které se všichni hospodáři a hospodyně vynaležli v domě Špekilowě, kdežto jeden statek zastíval:

"Děveče, mám-li si tě mít,
Musíš cnošná, moudrá být;
"Chciť tě mít za ženu,
"Ne za slepou kačenu!"

Smadkou tou se osvědčilo, že moudrý člověk i při pohlaví ženském více sobě váží umění, moudrosti a udatnosti, nežli bohatství. Prokop sobě napotom celé hospodářství své mžoru Špekilowě zastavil, a byl s Boženkou šťastně žij. Dluhy za málo let oplatil a počítal se k nejzamožnějším sousedům Nádbromilům. Rodičové Boženci měli z tohoto manželstva radost velikou, zvláště pak starý Stikbromil. On se totiž pořád obával, aby se má, matku nenásledovala v ne-

hospodářství pěstlčtářem. Vidá vřsal její domácnost a vřborně webené hospodářství, těřil se z toho velmi. Z dědeček její častěji přibážel t ni na radu. Radost ta vřsal neměla mlti dlouhého trvání. Neuplyula ani dvě lěta od svadby Voženiny, a již se objevil následek piti ložalky. Ubohý Štkibromil, Voženin otec, začal pokáššávat; pak mu otekly neby, a konečně w 45. roce wřtu svého na wobnatelnost zemřel. Wřřidni ho šterwali pro dobré ředce a pro nepodarkuř stam mauželř; neboť co se oženil, ničeho dobrého nenřil. Nřnt žábala Worřila, aby se starý Štkibromil t ni odebral, a hospodářřtu se ujal. On vřsal ji radil, aby domeř prodala a dceru řtejnřm dílem pobřřila; pro sebe vřsal aby na tom domřu několik řet pojistěušř nechala; tak ře ho braye probř, nemauřili lupec vřředř peněž najebnou řlášti a řábnehořl řmřntu nebude. Z úrořřw řěř peněž ře bude lépe řiwa nežli z malého řmřntu, a za 300 glatř ře ji řažřř až t řmřti deřřowř. Worřila upošlechla radu řbřna svého, prodala domeř i s polnořřtu za 1300 řřřbra, z řěř řažřř dcera dořřala 450 glatřř, a Worřila pro sebe pobřřela 400 glatřř niřřto řmřntu. Voženka ji řřřla t řebě wřiti; ale Protop wřb, řebř ře dvě řarě řenř w řebuom domeř dořře neporownařř, a řo ře se, aby mařřa dceru t přřlřřřřřtu uřřweřla, umřwřil ře ře Špokřřem, aby Řřřřinu Špokřřel, a řřřřřřřř řbřřřta Protop t řebě wřal. Z řřwřil na to řarř Štkibromil, a ořřell ře řwě wnuřře, ale přec řařřo Špokřřla naruřřřřwřwal, neboť nemohl na řwě robně obřřřli zapomenouti. Řřřřřwa ale byla brřř jako doma, a řurawou Dorotřu de mřřla řařřřwřala, malě řěti velmi řábř mřřla a s nimi muo ře řabřřwřala, rořřřřne řřřřřne pohřřřly jim wyprawowřala, a ře tak na řebe přřpřwřřla, ře ře řetřřřa byla, (tak ji řřřřř řmenowřly) řatě Wořřřřřřwřel a Voženka byřř. Dorotřa byla tomu welce pobřřřřřa, ře nemuřři řřřřř řwě tak řa řřřř na řřřřřřř řřřřř; řa to vřsal mřřla s mladřřř dcerou Worřřřřřřnou řouřřeni. Řbřř jejř mařřa domeř prodala, řábala mladřřřřř

dcera Barbora, aby ji Špokřřřwř do řřřřř wřřla. Dorotřa to mřřřřřa uřřřřř, doumřřwřřř ře, ře z ni wřřřřř řat řobně řbřřř, jako z Voženky, a wřsal řmřřřř ře. Barbora mřřla mřřmo řřřřřř necnořřř, řejřřo t Voženka s řebou wřřla ře Špokřřřřř, řejřř řatě dvě řlášřřř; byla řotřř řoulawř a řubřřř, řařř onby mařřa.

Voženka upošlechla uapomenuti řanřřo, řřřřřou malou omřřwou ře ořřřřřřř; ale Barbora řřřřřřř řubu řařř řeř, a muřřla mřřti řřřřřř řřwř. W nebřřli po obřřř nebyla t řřřřřř, až řřřřř řřř na řřřřni dořřřřř. Řřřřřř ři řbř řřwřa, nebylo po řěř wřřř řubowřni řouřř, a řa řěř řřřř wřřřřwřřla, řobřřa nadutř, řařř řábřa, a t niřřřu nemřřwřřla. Řbřř s ni Dorotřa ničeho řřřřř nemřřřla, řábala jejř mařřu Řřřřřřřřř, aby ji uapomenula; to wřsal ani řa mřř nepřřřřřřř; onal napotom řřř řařřř řřřřřa řřřřřřř, aby Barbore řařřřř, řo neřřř, aby řěřřla. Ale wřřřřř nadarřřo; mřřřo polepřřřřř uřřřř ři řřřřř w řřřřřř, řbř řřř řřř řřřřřřř řřřřřř, a uřřřřř řbřřřř. Řbřř řřř řřřřř nad Dorotřu; řřřř přřřřřř wřřřřř mřřřřřřřř ři domeř, řelřřřř Barbora i řřřřř řelřřřř řařřřa a t neporřřřř řwřřřřla. Mařřa Barborkřna ře řařř řim mřřřla, neboť řažřř na ni řařř na řegbřřřřř, wřřřřř wřsal po mařře na wřřř řbřřřřř, dceru řalowř. — Řřřřřřř wřsal Barbora meži řřřřř řřřřř wřřřřřřřřřa a do řřřřřř do řřřřř řřřřřřřřř, řbřřř po řwě wřřř řřřřř wřřřřřř řřřřřřř. Ľuto řežřřřřř ře s mladřřř řouřřřř, řemřřř otec, řařřřřřřř a ob řřřřř řřřřř neuřřřřřř řelřřř, ařř řřř řřřřř řelřřřř řřřřřřř řotně řabřřřřř řřř řelřřřř, řoněwřřřř mu wřřřřřř řwě řřř řřřřřř řřřřř řřřřř. Ľento nowř řřřřřřř řřřřř řa řěřř řelřř řelřř řem řařř na řřřřř, řbřřř řřř řelřř řelřřřřř, ale wřřřřř řřřřřřř řřřřř; neboť řřř, řařř ře ře otec, řřřřřř naruřřřřřřřřřř řřřřř, a řubřřřřř mu řobřřř a řobřřřř řobřřřřř dceru řwě řbřřř řelřřřř; u řařřřřřřř a řmřřřřř řelřřřřř wřsal řřřř řamou řebřřř. Z řřřřřř ře s Barboreu Štkibromřřřřř, řebř ři ři řa mauželřř wřřal, řřřřř mu

svých, na otcovském domku pojištěných 450 zlatých na dluhy hned dala, a matka ji též 200 zlatých po jurti ze svých peněz posílala. Po dlouhém obpírání svolila konečně matka Worrilla se všemu s touto výminkou, nebude-li z nich něčeho potřebovat, cožby se v čas trvalé nemoci snadno mohlo státi. Ale sotwa se Barbara na svém novém sídle trochu obeznámila, již počala pytlíky roznášeti; její muž to však brzy zpozoroval, a hned ji to pytlíkářské hospodářství přijně zakázal řka: „Matka tvá připravila všem dlužníkům a svému hubonmuže svého o celý lán, já mám jenom čtvrtlán; dlouho-liby nám při tvém hospodářství vystačil, ani 16 roků, ač máme již jenom 300 zlatých dluhů, které s pomocí Boží bez matčiných peněz vyplatiti můžeme; neboť sama vědíš, že jsem od nashí smadby ani nebeu v hospodě nebyl. Kdežto jsem dříve celé večery až do půl noci sedával. Zešli však ty mi ucpomůžeš schraňovat, a bude-li roznášet, já sám něčeho neuvědu; jicak celé buď u pole a ty jsi doma; ty tedy můžeš snadno bejctřát teli v bumbilák roznášeti, nežli já na voze přivážu.“ — A však místo slibu, že ho uposlechne, dostal notnou kapitolu, tak že ji výpraskem hrozil řka: „Já jsem dobrý člověk, ale nejsem takový blázn, jako twůj uvožitel etec, Bůh mu dejž lehkého obpočinku, abyš své jedovaté vytkičce bo krému nhybal; btiwe ti dwačrate hřbet wklepu, nežli bych jednou před twon hubon z domu odfel.“ — Ale — jakby mounčenina mysl; ona byla tím černější; tučila bůte než před tím, roznášela chleba, mouku, hrách a obilí. Mladý Mndrák, tak je jmenoval muž Barbořin, vzal od rodičů svých svou na nohu chybou sestru z výměny domů, a obewdval ji klíče ode vsého, jeoum kuchyň mauželece své w mocí ponechal. To však žutalo tajně, že hospodářowa sestra je hospodyní w domě; mimo ty tti, jichž se to týkalo, žádný o tom nemědel, neboť Mndrákowi poroučela čeládece a dělníky, jako jsou. Do toho je hospodářowa sestra ani neopýwala, a tak Mndrák dokázal, že moudře jedná. Za několik let dluh oplatl, a wessere hospodářství své podle

Spokilka zřibil. Jebinou hnojnicí pro nebesatel msta nemohl na dvoře pod slánu báti; udelal si hnojisko otemvěné, a přes ně stědu, aby bo něho pšest a slunce pálit nemohlo. Dal totiž od stědy chlewu nastawiti krowy přes hnojisko, kdežto na dvou sloupích sežely, a přitřyl to lehou šindlovou stědou. Snij pak pilně juchou hlinou přitřýwal a šabrou posypal, nebo wtrolinem we wodě rozpustěným poliwal, a tak nabílal mnoho a dobrého bnoje. Při tom ještě každé lečci pole hnoil tak, jak Spokilek kape. S hnojem wojil wždy na voze foudel, jenž na zabui bejce ležel, a w něm buojowu na pole přiwážel, jelikož pole lehké nikoliw mnoho, ale w a stny bniij miluje. Na ten způsob uemnohým hnojem mnoho poli dobře pobnoil, kdežto obilí, jako na lehkých silně hnojených polích, newpráblo, ale wždy běle než jiné bujné zelené pálo, a mnoho pěkného zrna dávalo.

Když opět za pěkného obpoledne w nebeli Mndherowští jousebē pod lipou se sešli, přišel mezi ně i Spokilek, a wpládal jim, kteral w cizně, zmláště w Nizozemsku a w Belgii, rolníci ze svých poli jedným rokem dvoje žně mají. Z pole pšenického klidi ještě wodňáčku, kteron o sw. Janě bo pšenice seji. Oni totiž po slizeni pšenice strništo z wodňáčky wytáhaji, a tím se wodňáčka jako okoře, a strništo se dobře na slani pro dobytel hodi. — Do žita seji též m r k e w místo wodňáčky. Já ale jeju hned na jate, kdž se země ušabila, a obilí zelenější barwu dostává, Semeno se rozseje a ostrýwí brauami dobře zawláči; to wláčení prospíwá každému ozimnému obilí, zmláště pti trvalé suché powětrnosti. Po tom wláčení i křbē obilí zhusne a zbuji, nebo tím dostává wzbuch a roja přistupu ke kořenům, a proto sobě obilí w jarním wláčení tak oblibuje. Po žněch strništo z mrtwe se buď wytáhá, nebo jen wowláči, a sbrabe. M r k e w i wodňáčka býwá w těchto strništách pěkná, tak že pro dobytel na celou jimu hojnost krmeni býwá. Do ječmena seju k e p k u na o l e j (M i p s), která se až bo budoucího léta dojojnē růsti uerhá, a hojnost zrna wbyhá, aniž jate práce stojí;

olej se probá a pokrutiny čili záboje zůstávají za dobré krmivo pro dobytek. — Jiní také seji řepku do stružky, a na pobýlil jí sázejí jako řepu na poli dobře připraveném; zbytečné sázenice pak na zimní buš do řádků buš do jam se naslábají, a napotom dobytek buš do nápoje, buš do řezanky se míchají, z čehož krmív mnoho a dobrého mléka dávají, a i pokrutinám velmi dobře se chbí. — Toto naslábání děje se tak, jako naslábání želi. Kdo však nemá dřevěných nádob, naloží toto lupeni i s kořenem, které se napřed dobře opeřou, do jam. Jámky kopají se nejvíce čtverečné; je-li na tom místě země těžká, vymažijí se jámy dovnitř jilem nebo wažkou hlinou, aby vodu pouštěli nemohly. Pak se postaví do kola jakékoliv kupy prken, a řepa, jakož i jiné žele, řepné, mrkvičkové listy a řepné kořeny buš na řezance zřezané, buš řezáním v korytko rozřezané, ano i stromové listy spolu do těch jam se sešlapou a trochu soli se posypají. Kdyby jest jáma plná, zakryje se kusami prken a kamením se hodně obtíží, a toli vody se na to vleje, až voda na vrch vystoupne a vsedlo lupeni zatopí. Lupeni tak naložené vydrží dlouho do léta, a hřebí se do řezanky, nežli jetel doroste.

Také jim popisoval Velgickou bránu, která se velmi dobře místo pospěchála i zaorávání semena hodi. Zestit to obvyčejná brána se sestíi anebo sedmí slatky, z nichžto obá krajní zdvižené konce čili nosy mají, jeden tu předu, a druhý na zad. Hřebíky jsou trochu tu předu nebo kosmo (na šilo) zavrtány, tak že asi 1½ palce tu předu uahnutý jsou; tak že, kdyby je i hřebíky v nassi bráně přivazoval, takto by vypadaly. Čtěji-li pole od travnatých kořenů čistit, nebo semeno zavlačovat, vláčeji hřebíky proti sítí, aby hřebíky celé do země ležou, vsedky hrubý buš rozdrniti, nebo na vrch vyvalují, a vsedky travné a kořeny na čisto vytahují. Čtěji-li pak pole jenom urovňat, vláčeji po sítí zapřahující potah i zabírají nesu. —

Také jim tvrdil Spokilek, že, co si tu bránu objednal, aul polovici semena neseje jako dřívě, dočímž semeno zaorával; poněmž se tou branou semeno

pěkně v zemi rozbíjí, a tuze hluboko do země nepřichází, ani se na řádky nepřevrhne jako ráblem nebo háleni a na vrchu ho též skoro nic nezůstane, poněmž hřebíky celé v zemi jdou. Obecně-li ale nežaté semeno měkčeji zavlačit, potřebí toliko dva než tři jalové slatky na hřebíky nastřít, a hned nejde brána hloub, nežli jalové slatky přitopustěji, t. j. jak daleko hřebíky přes jalové slatky vyčnívají.

V tom přiběhl osmiletý synek Spokilkův, Jaroslav, k otci tak: „Tatínku, nehněvejte se, my jsme si s Bohumilem hráli v komoře na šachy, já jsem se schoval na střížnici za pýtel (měch) s hrůstkami, a pýtel spadol na dzbán s medem, a trochu medu vytéklo na cihly; maminka ho tam sbírá. — Z dvířek ruských přítomní ušli, jak neohrožený chlapec na sebe jaloval, a mnozí domnívali se, že Spokilek snad domů poběhne a oběma synům notný výprask dá, jakož jiní nemohli roditelové činují. Spokilek však Jaroslava pohladil a pravil: „Dobře, žeš mi to sám řekl a mamince také, že není větší šloda; budoucně si v komoře hráti nesmíte! Ty jsi bohužel jen bomů, a hřeďte si raději venku!“

Prokop. „Ale Ty jsi podivný člověk, Spokilků; tak přišel na vsedko, až hrůza; v neděli nešel malý Bohumil s námi do Zvykova na třešně, proto že nechal honjálka ze dvora ujit; a dnes ubílal starší Jaroslav šlodu, a toho ještě pohladil a pochválil, že to přišel sám porazit.“ — Spokilek: „Tak dělám vždy s dětmi, přiznají-li se sami k vině své; ale to se také stane vždy sám, že se upřímně přiznají dřív než tu šlodu uvidím. A proč by se nepřiznaly? Nebojíte se žádného trestu nemají přičiny, aby lhaly. Du to jistě nerad ubílal; já jsem ten pýtel sám na kraj špižírny postavil, a on, jak se za něj tlačil, pýtel šhodil. Kdyby se byli chlapeč báli, byli by ob toho utklí a med nechali po zemi; a tak by byla šloda ještě větší, a kdyby zapírali, byla by čeládku v podezření, a nemůžou mohl by trpět. Poněmž ale moje děti za to, co nerad ubílal,

byby byla šloda sebe větši, nikdy ani slovem třeštau nebyhají, neboji se vinu svou vzpruati, a tím mne často od šlody větši udrání. Pakli však poručení moje pěstouvil, ani sebe menši neposlušenství bez trestu nenechám. A však uetřelám je bitím, jak to mnozí nemoučí robitomé dělají, bitky své pro best malou šlodu, kterou nerábý způsobily, nemilečně tlučence; ale když jich neposlechnou nebo jim odmítnou, ano i rozberovité odpovídají, bez všeho trestu je uetřávajíce. Tím dělají sami z bitel svých lháře, jelikož se bnc z mláde uči pěstoušleti, jakby se z té oné bezbožnosti vyplati mohli, nemajice prajádne vášnosti před zákonem, ale pouze toliko strach, a proto je tu pravdě přiznati boji, a všudy jenom lži a pobudem sebe pomoci bledí; a pak mnohokrát dosti malý přestupek je jim pro poborné líné vmluvy za těžký přečin připsuje. —

Rešassným o bmlouvání uči se bitlo robitom svých newážíti sobě a je nemilovat; neboť čeho si newážíme, tčat to můžeme milovat? A čeho tím ukrutným bitím dosáhnutí črete, newim. Věste, když se rozslobi pro dost nepatrnou věc, kterouž děti zklazily, rozběhnou se po ulic, a které nentece, jest bito a tlučeno, jakoby mělo zavržděno býti. Když pak to, které utělo a tčba jest winutější nežli pobité, ptijde, ještě se mu otec nebo matka nestybi říci: „dobře že's utěl; sčt by's byl bořil!“ Potrestané dítě vřdouc takovou nespravedlností, počne wás newážděti, a bledí si křivdu nřpenou wnahrabiti napřed wěcní i jidlu, později peněz a obilím kradeným, a tak se bitlo dobré winou robitu newyby lazi. Ani tam neni o nic lépe, kde jest jeden z robitu přisn a druhý dítětem wšedě po wůli dělá, a ještě (co obyčejně matičky umějí) je uči, jakby se wylbati měly. Za jsem ještě jádné z bitel svých neubetli, a přede boji se mne rozhučwat, we wšech wředch na slowe uposlyšchaji a jádné práci se newyhbaji. Můj nejstarší syn jest 19 let starý, umi orat, je na něj moubu nřpolehnut, a na loně je opatrný wic než já sám; peručte některých svých spniw, aby dali pacholkowi loně,

a jeli s křawami; kolik z nich wás uposlechně? Můj syn však ote dneš křawami, zitra jede s nimi do ulhna i do města, když je kolim jeti newůže, a wšedě dělá rád a wejele. Za jsem jist, že jej jáden z wás potáh, ať jsou křawy nebo loně, bití, nebo naň kleti newiděl a nespššel; onť dělá wšedě proto, aby mne radošt zpřisobil. Tak dělají i menši bitky. Posílám-li někam jednoho, když wšidni čtyři. Při tom bitky moje lbáti ani newměji; kdyby mně i dejet libi swědčilo, že uče-mu jinak jest, než bitky moje prawi, já jim přece newvětim, neboť wim, že mne mé dítě newobeže, poučwabž uemá proč. Onoť je trestu neboji, když něco prowini, jenom když se samo přizná; však ale bez trestu newechám, přestoupili moje nebo matično přilázani. Přisný pobled, slowo: „si y b se!“ „to je haub a!“ jest na ně trestu dost. Při wšim neposlušenství se jim zas wšelico, co by rádi měli, odepře. Tak n. p. mladší dčwce, Walburga, byla poslána pro husy; ona ale zůstala si hrát na wsi. Za to newměla jiti w ueděli se strážowě s matkou a se starší sestrou na ponť. To ji mřelo a bolelo wice, než mnečé dítě křuté biti.“ — Wasek se ozwal: „To wšidni wibime, že wás dobré a poslušné bitky; ale je newbž swěbowně do tomor chodit, kde wás jusseně ewece a mrd ułožení, to uetřápu. Aby děti newšlaly a lochy myši newchaly, jest wěci nespšchancu.“ — Epokilek: „Moje děti mají w komeč své hráčty a sřaty; tam ony chobi, kdy jim libo; žeby mně ligaly wed nebo wřaly jekincou hrůstku, o to se nebojim. Ano, když někdy matce některá upadne, a ony ji najdou, přijdou s ni k matce a ptají se, směji-li si ji wřit? Matka jim w připadu tom posládě uškolit přibá pro rozděleni, to se bez toho rozumí: a tak jian netčba křásti; a pak jest jim zatážáno, něco bez opowěbi bráti, to je zástou domáci a ten se musí swatě zachowáwat. — Když bitky witi, že jim robitom bez winy ani přiměno slowa newbaji, jim každě nřstobně wřažení bez blouhého žebřani bewoli, a že pro dobrowolný přestupek jsou wšidni řasně třeštau; pak mají přeb svých wřobiti

vážnost, a jen čeho si vážíme, toho můžeme také milovati; následovně jen oni roblíkové, kteříž bitky své moudře vychovávají, mohou s pokojem myslí sláti svého očekávati. Můj otec říkal: „Roblíkové jsou bítám jako schránka poslabem (glatem a stibrem) naplněná. Dokud jsou malé, hledají u nich ochranu, větší hledají zastání, dorostlé pak pomoc a zapotření. Dokud we schránce co jest, vybírají z ní klesoty, a mají ji v šetrnosti a vážnosti; když pak jest vyprázdňena, a jest z brach lásky, ze zlata nebo stibra, ostává i prázdná we vážnosti; jeliť k lásky prázdná má svou cenu; jeliť ale k lásky špatně, břevoňná nebo hliněná, jak mile jest vyprázdňena, pohobi a pomaluje se ledaběš, až se konečně mezi nepotřebné harampáci vphobi, neboť nemá žádné ceny.“ — Toté pravý obraz roblíků. Jen ti roblíkové, kteří své bitky moudře a v bázi Boží vychovávají, mají u nich vážnost a lásku až do smrti. Roblíkové pak, jenž vychování bitek svých na menší váhu kladli, nežli vyšetřování jejich na telat, jak mile bítám poslední třetát vyhdali, již jsou u nich v opovržení, v uenávisti, a posledně dokonce opustění, neboť jobě u svých bitek nezískali vážnosti, t. j. nemají vlastní ceny. Potom pozdě nařikají na glé čas, na nemoběčnost bitek a. t. b., a vsíak jami toho přičinenu jsou.“

Bednář. „Ale vy to umíte povídat, soufede, vsječo je pravda, co jste pravil, a zvláště že jen toho můžeme milovati, toho si vážíme. Mui ale nám povězte, čím to jest, že jste ob svých věcí toli mezi dštal, a my vsíchni můjme přibávat, t. j. věčely kmit?“ —

„Vednářovi přišla chuť na med, jež Jaroslávek rožil,“ smáli se ostatní soufede; „ale Spokilek má ještě coji jluého za lubeu, co nám řici chce.“

Spokilek. „Také vám to povim, Beduati, až jen první řeč dokončim. — Tak také si bitky nemohou vážit otece, kterýž častěji oplý domů přichází, a bema své bláhuosťe kousky nebo dokonce ružnice treti; anebo když vidí, že roblíci blížimu patricích věci ukrádají a při probej se podvodu dopouštějí. Nemý-

ste si, že děti rozumu nemají, a že ničeho nemohou; děti mají tuze bystře oči a tenké uši, a velmi dobrou paměť. Kdo tedy ob svých bitek chce, aby ho posloužali a milovali, ať je moudře vychovává, ať jim jstluich dui neukrádā, ale raději řeč i dva přibā, nebo se tti-nācti, a čtrnáctiletým bítkem se dá jluāc uluovit, nežli s dítěrem šesti- a desíletým. A tamto se bítám nejlepšibo vychování došlává, jenom když se doma nepožají. Mnozí roblíkové vsíak jsou tak zpozdlí, že se domnívají, jak mile bitky trochu čist a psāt a počítat se naučili, že již více do šstoly chodit nepotřebují, a proto je také poslebuvi řeč nebo celé dvě leta ob šstoly zdržují; potom ze šstoly vystoupí a uiceho nemědi. S kědou se podepřisi, chybne čtou, a pamatují-li si něco málo z katechizmu; to jest celá umění jejich, které, než rostopu, docela potráti, jeliťž nečtou, nepisi, nepočítají, až mají hospodářstvi uastoupit, nebo se chtějí ojeuit. Tu se jim přijde na nitadě podepřat, a ubohý žentš je na rozpacih, jak má péro do ruky vzít. Otec plu pokřiveni volā: „Ale když chodil do šstoly!“ — A takový má pak čisti knižky nebo uowiny, an modlitbeui knižku, kterou již zpaměti umi, dlouhou chvíli rovnati mui, nežli pozná, nedrží-li ji zbůru nohami. Kde pak najbe takový hospodāt zābaru u jluē pti dlouhých večerách? Kde se má čemu moudrému přiučiti? — Hledā si zābaru u hšpěbē, kde ueni nebošatek naučení a ptkladu kamarádů u mokré čtwrti. A ten si má pak svých starých roblíčů wājiti, kteříž jej zābaru šstěti, býti člowěkem? Můj otec uām často opakowal tyto wersse:

„Neumi-li člowěk čist a psāti,
„Zalou přebnost přeb konēm má brāti?
„Že svou práci louā, jī a spi? —
„Zalī sūi a wūl to neumi? —
„Jenom čisti, psāti, žuāi Boha
„Nemāje twāt nēuā, přebobā!“

A teš, Bednáři, obpomim etážce wassi. Přezlmoování wčel jest nejwětšim n. n. i. u. i. wčelāštým. Špatně a slabě wčels nemohou dobře přezimowati; poněm až je málo wčel, nemohou se u žluē

žahňáti, a proto třepetáním křibellouma teplo sobě dělají; a poněvadž nesplíjí, také mnoho mechu stráví, více nežli jiné užítíat silnější včely spotřebovaly. Já tedy žabných slabochů na zimní nenechám, než hued ku konci žáci vyteřu jim roštěchno bílo, matlu chotim a javoru do flece; včely pak nakoučim a jiným slabým ptibám, a nemají-li ani ty dosti potravu na zimu, postavim jim meč w pláštěch od prvnicích včel vyteřaný do oulu. Včely, kterýmž jiné připojiti chceme, musěji se též napřed naučouti, aby stejný zápač dostali; jce by se začaly hávit, a oboje by mohly pojít. Také ještě po chvílce musíme trochu kouče mezi ně puštit, až se docela poznají. Na jaké je bržim w teple, aby plob pohoblue wspědět mohly, a eny w čas pastvy s celou silou mladého plobu

do práce báti se mohly; křžto slabé včely, pokud chladno, plobu nasabiti nemohou a čekají, až našane teplejší čas, pak se teprw bají do wspěbání plobu, an silné s polowci bíla již hotowy jicu, a nežli slabé sesileji, pastwa zatim přestává; a tak eny včely, třeba již na pobžim dosti silné, žabného mechu nemají, křžto jiné, které hued na jaké silue byly, plné eny naueslo. To pak nabělá tolik biweni, že včely w jednom včelníku — jedny málo a jiné mnoho mechu mají. —

Již se setmívá, až jinby sobě více o včelách powine, budete-li chtít o nich více zvědět. — „A to tě chcem prosiť,“ ozwal se wicero hlasů, „neboť wíme, co Tebe včely za užitel nesou, a my jen tak tak že jim frmu kupovati nemusíme.“ — Spoklcl. „Pro dnešek tedy dobrou noc!“

Čtení zábavné.

I.

Vesnický pastýř.

(Od Emanuela Sahánka, učitele na Měrově).

1. Hraběnka v národním kroji.

W mladistvých letech mého žiwota, w těchto radošných dobách newinného wěku, bylo mou hlavni touhou, abych se naučil hubbi. Wprvé se me mně ozwalá tato náklonnost, kbyj wejnichý paštyt plínami a táhlými zvonky trouby po dědině swoláwal weselé stádo, aby ho na pastwu wywedl ještě za rosy. Ad, tenkrát jsem cítil, že jsem šťastným, mocha si několikráte zasouchnouti do trouby, což ptiwětně stáček laňowé je ujmíwaje mi bowolil. A kbyj konečně na štědrý weier pašustkowé Jezulátko weselými zvonky witali, nesměl jim nikdo kromě mne wánočku doručiti, začej jsem pak wchołu štěstí swého dostel; neboť wánoční kolebu jsem troubil wýboruě, což jsem i pod několika soušebnými otky bowožal.

Ž poněwáhla postupowal jsem ob paštytře trouby i huslicám, nato i spěwu a rozličným nástrojům hubby, až je ze mne wyplížil učitelšy nowáček, který wšak

méně schopnosti a čuti i učení, než swab i učení se hubbět projewowal. Co šfest-náctiletý wyprostel wycházjwal jsem ještě s radošti i známému paštyt, citě jakouš nádhylnost i bidečkowi, který co wysloužilc už eji třicet let obecnou službu zastáwal.

Bylo to jednou za letního obpoledne, an stádo napasené w slábku zeleného wrbomi si howělo, a zajiton strowu pohoblue žwřkalo, kbyj jsem swého štediwého ptitele, šebieho na tráwníku pod kossatou lipou, hlasitým „Rochwálen buď Jezis Christus!“ oslowil.

„Na wěty wěkůw. Amen. Dáleto-li, Karliču?“ ptal se ptiwětně paštyt, ač prwé, jak se zdálo, hluboce w myšlěnty byl zabrán. „A wám, můj milý stáčeku, jsem ptijšel na šebedu, neboť wim, že umíte přluě přihoby wkládati. Zbali wite, co jste mi enebyd šibil?“ — „Znu, co mne welmi těší!“ odpowěděl stáček, narpáwaje svou nížcu otkowou dymku s širokým mofazným wíčkem. „A poněwadž máme dneš obá

posky, povinn vám učeo o svém uslabém věku.“ Já byl jako na trní; neboť tajemný ten stáček znal téměř celé obyvatelstvo wiskolui, jak i jej wiskdai znali. On byl wssobecně wážen a milován, ale žádnému posud nejwěllil přiběhy svého mladého věku, ačkoliv na besedách byl velmi rozprávuh. Když si svou faječku narpal a zapálil, musel jsem jemu swatoswati sibiiti, že zůstane wssedno, co mi řekne, tajemstwim, dokud se nad ním nezawře chladný brob. —

Nawssiwim před půl rokem robliuu i demonu, zwědel jsem o smrti svého milého přítele a pomohlw se u jeho brobu, předewzal jsem sobě, že uwčejním jeho dobrodrnjný žiwot, ačkoliv bych sobě ptál, aby obratuijři péro wyjewilo krajanum, že i pod sprosten haelouu mnohdy sšedelné srdce sluče a že nestoučená nenawšit blizuiho často i wraždě nejen elzibo nžbrž i svého wlastního žiwota swábí. — Byl jsem asi w těch letech jako wy, počal wy tedy pašit sebe pod lipou wyprawewat, ldyž se nebožtik můj otec, tejj mu Wáh trawstwi wčauč, šat pašihem wy zdejši obci. S radoši pamatuji se na ten sw. Zosese a jak matka při té zprávě blašitě bělowala Páuu Bohu, že wsslostimě wssšessel její prajbu; neboť mezi námi třeno, uewyhlželo to u nás velmi po pašnu. Otec, wssloužil wojnu, wreděhwal wzejšijho chleba štipanum dšiwu, a matka neměla muohetrát ani tolik chleba, aby jeden, ne tak pět hladowých žalendui naspšila; neboť otec, co wybělal, také projedl, a matka newtděla sebe se mnou a s mými dwěma sestrami ani radu. Dwišsmi, takowě mlábě a zdrawě žaloudky mnoho špotřebuji.

Jak jsem prawil, byl to radošný den, ldyž otec s onou newtuou do ušké swětničky wstoupil prawt: „Dšty, wesselte se! Páuu Wáh nám pomohl.“

Několik dui na to sweláwoli jime po bēdině štádo wesselým blaholem i bujně pašwě, což hlueš prastot bičui a zroučij hlas wssstěně trauwu prawázal. Od toho času se nám medlo dokte, an mllojdbui soušebě kneb napřed nám jespypali částku obiti co služné. Já pak ewičil se ušlawicně w traubruui, tak že se

už otec obáwali počal o mé uslabé plíce. Tak nběbla asi tšl lčta a že mne wyrošil obratu a bešty chlapit, šterewro pochwalu jsem muohokráte od wážných soušebui zasšedl.

W neděli cisatšých hodui čili o swiceni šesslo se nás asi dwacet hodui i obyčejně muzice a tančili jšue wesele s naššimi diwšami, až se bery doly zeleualy.

K wčeru wšidui si před hospodu a zasednu se stolku, totem něhož několič chajništi s dšiwčatkami se bawilo, dilem aby si trochu poeděšli, dilem aby své tanečnice třechu poššādili.

„Zosese, zwāč hen tu diwku u jablouč, co s ni ryčtářim Wawšinec rozmlouwā?“ šseptala mi de ucha šestra. A pobledna w uawučené mšto ani jmyšim jsem newtděl; pani hraběuka oblečena za Hanáčku smála se tam blašitě nemotorně poštarw, a snad i nezdaršilou žertum ryčtátowa Wawšince.

„Zosese,“ šseptala mi zase šestra, „jdi a popros ji o taneček, neboť ldyž se vblekla za Hanáčku, bude bezajšša čtiti taky tančit, a wšsat s ryčtářowim Wawšincem bych jš to mšru ueradila. Ten by ji newššofduč poššapal outle wšjčim.“

Já jsem byl lešty jako péro a tancowat jsem wšm uměl, jak žádnš hoch we wš, a wzala-li pani hraběuka nás uárodni šat na sebe, bylo tčž patruo, že s radoši i zwššl nás přijme.

Bez blouhého rozumšleui, ššotwa jsem třechu oprášil oděw a uššadil něco wšajš, — už jsem ššal před trájnuu, asi ššunawššiletonu pani s prošbou, zbali by se ji nelibilo, na naši wesselšuce pobili bráti. Wawšinec se na mne zassšaredil jako šábšewi pobšedš a ušobil se pšši do hlavy, z čehož jsem poznati se domuwal, že ššituje, proč jemu to dšime newapadě, aby hraběuka za taneček poprošil. Ona wšsat mne bez rozpaš wzala pod pažbi a už pábime i wesselým hudebnšim. Z pššiwitali nás bluešým podšobem. Zajššit nás ečeláwoli, neboť jsem zš.čbl ješšit we dwetšy dšwěčtu s mštlou, ššterá ššit čššitě umetla a modou poššopšila a ššoušeb ššičel wyšššowal

právě podnapilého Pěnkavu na dvůr, domlouvaje mu potíchu, aby nechtěl.

Mrtoliv provedl jsem hraběnkou ble zvyku do kola a hudebníci začali veselý rejbovácet; sotva rošťak jednou jšne je do kola zatočil, — utíhla náhle hudeba.

Chci pátrati po příčině, an tu vidím, jak potměšilý a závislivý Wawřinec ulehlým hudebníkům poroučí, aby nehráli, proto že pastýřům Ješes uuti paní hraběnkou t tanci, on rošťak že dvojnásobně zaplatí, sešlají-li, až on za tance ji poprosí.

Hraběnka nemožouc pochopiti, proč hudeba utíhla, ptala se mne po příčině.

„Račtež jen poručiti, milostivá paní, čekají na vaše svolení!“ odpověděl jsem s třeščením je hlasem, neboť jsem přebídal hanebnou lest Wawřincem, a přece jsem nemohl s ním bojovati stejně, — totiž stříbnou zbraní.

„Srejte jen dále!“ pravila veselá hudebníkům mladá paní, a již točime se napřed zvolna, pak vžby prudčeji v kole, an zatím okološestjici používají, aby tím větší prostoru nám utvořili.

Jako křavý vlk šibil Wawřinec pe uad, a přisrautčil se hned po tanci t hraběnce s prosbou, aby se s ním také zatočiti ráčila.

„Račte uad jen!“ obušila prosbu jeho, „uad to spolu nejlépe jvidět, a já nerada měním své tanečníky.“

Mezi tím ji oslyšavše obklepiti veselíe tívky, obdivujice je krásuam a jednobučetuu oblesku. Napadlo mi, abych hraběnce něžně oběťstweni zaopatčil, neboť byla trochu unavena. Jedním skolem byl jsem n nalévače, žáda je ob hospodského dobrého nekřténého wina, aueb co by nejlepšého měl.

„Ješestu, borowicka je tues jako oheň,“ šeptal mi do ucha, a čid a zrak mně pravil, že hospodský toho chut sám již něco nad miru užil.

Zvěčiw rošťak, že se tu jedná o hraběnkou, přilíbil, že to nejstějši wiao zaopatki. Alež bohužel lehce pokřtiti, též se rošťak opět obkřtíwati; okamžitě jsem poznal, žeby ponhá barwa wina wznesené paní nechut způsobilá. Tedy jsem rozběhl na dvůr a špěšně chtěje wyprázduiti šlenici, nepozorowal jsem, že někdo

na prawo u wrat stojí. Z řalo se náhebdou, že jsem komuši nemědomko wessřen obřah šlenice do twáče wylil. Nepoznal jsem řto to byl, neboť jen nesrozumitelně řekáni a šleni bylo šlyšeti. Nawrážil jsem čerstwé woby, umyl jsem šlenici a naplniw, pospíchal jsem zpátky. „Počtež, rošťak tobě zitra odplatím!“ wohrožowal mi rozhněwaný Wawřinec, celý předel haleny mae wotřý; awšak trurate jsem uale na jeho řlora dbal.

An jsem uslechlíle paní pobáwal čerstwé woby, šwitořily wůkol ni naše veselé holky jako hejno holoubků, řážá se wynasňajunje žetel na sebe obrátiti; ba sami řtati řouicé přiblížowali se ke své wřranitelce, aby ji pecnu prořážali.

Konečně projewila hraběnka, že se musí domů nawrátiti, načež se wšickni jednoblažně wyřádřili, žeby ji řáči wyřpromobili.

„Řdo pak uad ale deprowáži domů?“ ořlowila hraběnka s libým úřněrem řojatené řěwy. Tu jde měl wítět, jak je řetna za řrahu řchowáwala, a řábua s řarwon wou nechtěla.

„Au, řářtu,“ ořwal se řatřický řeuřeb řraba, „račeťe mi milostiwá parí odpřstiti, že odpowřdám; řářtu oni řid wyřpromáři řejich tanečníci. Řářtu, není-li řrawba, mřle řěwčářta?“

„Tedy mne také můj tanečník deprowodi,“ řoghola hraběnka. Šlyšle to, celý jsem řožel a řrdce mi řeu řráló. Weselá hudeba uad wyřpromázela až řkeb řospodu a já jsem řoké řrbé wyřřlappowal wědlé uslechlíle paní, řáwaje řpolu na řewo, jak wyřřoc ři řobě wyřřuameuauí wážíim.

2. Wášnivá řjzda.

Nastalo už wčerní řřero, a řřibřný měřie wůkol a wůkol obklopen lehlými obláčkami ořřřowal řouželně celou řrąřinu. Mřčky jsem řrál po řoku nřlábřřwé paní řrabřnce, až tato posřže se řážala na mě řěmno t řlaw. Waná obřpoměb musela ji usřokojiti; neboť se řážala i na řobřce a řestřy, řařoj i na meušři okolořři řimota řobinného. Wůš řám wi, co jsem ji wřředo řekl, an tu

nenadále ona ode mne obskočí, a já cítím, že jiu na zem sražen a že konč í s wozem cestu přes mé tělo si klesli. To vše trvalo mšak jen okamžik, čimero kijných koni porazilo mne ob zadu, a já zůstal na místě bez paměti.

Nemohu říci, jak dlouho jsem tam bez smyslu ležel, neb procitnuw z těžké mdloby, cítil jsem se na měkém loži a šep- tající hlas ptal se mne: „Josefe! je ti už lépe?“ Dívni teprw otevru oči a vidím ušzenou twat starostlivé matky, která duem i noci bděla u lože mého, když mne nebezpečná horečka trápila. Nemohl jsem se ani hnouti. Zedná upoutánka tanula mi na ušsi, co se asi s ubobou hraběnkou stalo. Všechni její zřítuuti soužilo mne welmi, tať že uapnutost wysil a bolest me wysleš úbedy uine po- ruzné do mdloby uweršly, ž kteréžto jsem teprw pátého dne procitnul. Dívni jsem teprw mohl wyslechuouti slova ubohé pečlivé matky, která mi asi tosto wy- pravowala.

Otec se na wečer tatý odebral do hospody, aby aspoň o poswiceni jatěz tatěz jábawy užil. Sned jak uile uwi- děl, že s hraběnkou do tance se táwám, cítil prý jasnou přebudu, že se onen den w dobrém nespí. Pročez slebo- wal s planoucí zrakem otcowsté péce wyslechuw mé kročeje a nensla mu ani záwšl ani hrozba glošného Waměnce. Konečně, když jsem s hraběnkou odesel, nemohl běle wydrjeti mezi hodomuuty, a krácel asi sto kroků za námi w osamě- losti wečerní. Najednou uslyší rachot wozu a bupeť kónš w měkém písku a zaběhne pomoz wyžběti z poboucé strauy lesita, wedlé něhož jsme kráceli; ale než uás mohl wstřeziti, již wúz, w němžto hrabě sám konč křikl, přerwl mne, an zatím ubohá pani uakwap uskočila do bláškého ptikopy. Otec i ni dospíšil; ona wšak nepotřebowala jeho služby a upozornila jej, aby ui rychle i pomoci přispěl. Dívni teprw zwzorowal otec nou uobodu, neboť zajiště byl seubšl, že já jsa hblitějši hraběnký na protějši stranu cesty uskočím.

Musím zde něčeho o hraběti po- došnuouti, čimž se muohá nejasná strana powibdy mé wyšwěti.

Hrabě byl člowěk, který konč a jenom konč náruživě milowal. Dnem i noci projížděl doprowázen swým pod- konim města i wejnice, nebbaje ua to, jestli w problém swapu zmaři drachocenný život lidšy, jen když w určitou hodinu a minutu cile swěbo dojel.

Lenkrátew cosssem nemohl tnsit, že sprosšy wenkowšy mladič jeho wlastui čof doprowázi.

Statikšy oter milowaně hraběnkou byl co státni úředník w blawnim městě přišlo zaměšnan. A mlabiná newinná dcera přijala s btlmou poslušnosti ruku bohátého hraběte, který hued w den swadby své křelomně projížděy započal, a uštrassně wenkowany bez milosrdenstwi přejížděl. Co mu bylo po tom, když jen své libůce, s wětreu o zámož jez- diti, zaboš uciuiti mohl.

Hraběnká bydlela na wěššim kile sametua w rozlehlém zámlu, křežto její maužel téměř jen hostem býwal. Tu wšak neustáwala dobrodini lidu pro- kazowati, že jen mohl, aby tím alespoň nějaký díl mauželowy globy wynabradila. Milowala tichy domácný život a nmi- nila sobě, že wšecni weselostmi welšy měš pohrbne; a poučowadž mezi wenko- wany co nejšpise zdomácuěti a jejíš lásku si zisťati chtěla, usnesla se na ten, že i při weselostech swou náklonnost jim dokáže. W tať se stalo, že za hanáčku oblečena mezi mladou chasu přišla.

Než pokračujme w našem wypra- wowání dále.

Můž dobrý otec naleznem mne w tať bídum stauu, zancš s pomoci je- dnoby souěda zmrzačeného jyna damš, že matka i sestry práwě hmošily o mém státném tanci s pani hraběnkou.

Lehce pochopite, že sobě bím nezou- sady, když otec se suutnou twáti do jednice wšoupiw, žalostně konč me- selosti jinu wyprawowal. Matka mi huedle připrawila pohoblné lože a otec poslal nejšarši sestru pro mštnišo tan- hojiče.

Pomoci toho zřusťeného starce mohl jsem po čpřech tšbmeš opustiti lože, a prvui má cesta po nemoci wedla mne do chrámu Wáně.

Pamatuj se ještě jako bueš na

jasně a upřímně tváře svých soubruhů, kteříž uí od srdce přáli štěstí k mému uzdravení, dokládaje štěstlivě, že po dneš nemohou pochopiti, s kým jsem se asi tak notně o páni hraběnkou popral. Konečně je taký jeden zminil, že kdo vřsotě leze, s výsleka též padá. Pravou však přičinu mé nemoci vědělo jen několik osob a těch samým na tom záleželo, aby ji zatajily.

Druhého dne ráno přišel do nassi Chaloupy obecní posel se dvěma soujedy, natizuje mi, abych bez probleni odebral se k mistnímu úřadu.

Nleja jobě něčeho glého povědom, oblekl jsem co nejpotřebnějšího a fráciu s nimi k přibylku rochtáowu, kdeže ipu jebo Wawtinec uctiwě soujedy pozdratow, jakýmž newyslowitelným újměwem na mne pohlebnul.

A což bych kěse tajil, co za něčew nou leš proti mně daremni lidé zojnowali? Za bobinu byl jsem na wojnu odměden a za rekrua wespáu k přisimiu pluku, který swé stanowisťe niel w blížkém městě. Jž odpoleduie jsem se swědomitě k nowěmu powołání dostawil.

Darmo bych popisowal nálet mlowaných rodičů i sester; já wšak župal pefojnu, jakoby se nic nebylo stalo; neboť věřila mne myšlénka, že prozřetelnost Deji to tak ustanowiti ráčila. A protež kojil jsem se naději, že se to suab wřechne k mému dobrému slouci.

Ještě tohož měsíce wyslán byl náď pluk, aby pomáhal ubuřiti obcausteu wálku ubohou Francii pleuici. Rdnž jime se po prvé setkali s nepřitelem, byl jsem zajat. Smrtelné úzkostl zajil jsem mezi těmi krvežíznivohai republikány; neboť jsem poznal krýz dle jejich posunů, že mám asi desitť těmto rozhejřilcům wřstawcu bři za terč; obwekli mne totiž asi na sto a dwacet křesů, a jeden mi chtěł zawázati oči. Tu wšak projela jako bleskem myšlénka hlawnu mou, že i nassiwec má-li umřiti, statečně umřiti dowebe; protež jsem s oflirnowostí obhodil štátek bránici zraťu mému, a hrď postawil se obrácený ke latům swým, hleběl jsem zmužile do zbraně na mne namičeně. W dnchu wšak jsem se strouflemo mobilteon připrawowal na smrt

a očeláwal s utajeným dechem wšbuch smrtelné rány, kteráž měla utončiti mladý můj žiwot. Prwni rána wysšla.— Štelec se chobil a já obdechl sobě w smrtelné úzkostl. — Druhý ranil mne ucpatně do ramena, při čemž studený uráz projel wšechny mé úby. — Třetí kulka letěla jen asi palec nad mou hlavou; já jsem už jotwa na nohu stál a byl bych málem klesl, než hlasitě jnič jako rozwtelkených dábůw přiwedl mne k žiwotu. Prohledawo nemohl jsem sám utajiti újměšst, neboť pobnapilš štelec nutil buďto k útrpnosti anebo k opitšwi Páua Bohu do ofen. Tu jej senduž jeho obmrššiti a práwě se opřt dwa chystali, aby se wši pozorností namitili na mne, an wojenský lékař, jehož jsem dle obleku poznal, mezi nmi se wřstynow notně je wplýšnil, náčej tito jako plawy se rozpršli.

Wlidný teu pán ptiblížil se ke mně, neboť widěl, že k žemí klesám w smrtelných úzkostech, a ohlebal mne, nejsem-li raněn. Potem přišel k nám jakýsi důstojník a jak jsem pozřiji se bozwěděl, wzábal šl mne lékař na tal blouto, dokud wýměna zajatých se neupřanowi. Tuť stal jsem se sluheu wojenského lékaře, jehož jméno bylo Willard. Volk to wlidný, tichý a útrpný člověk, jehož lásky jsem sobě w té mite žisťal, že mi nejen swé zawagadla a lékařské nářadí nýbrž i kolikrát celé swé juční swětil.

Několik měsíců zapřáwal jsem už wěrně službu u pána swého, an mi tento se smutnou twáří wyjewil, že powołán jest do Paříže. Z tágal se mne takš, minim-li jej zprawázeti. S radostným srdcem jsem to přislibil, neboť s jedné strany cítil jsem se povinna ochranitele swého žiwota neopouššeti w tak nepřizuiwě, jak se pobeňalo, jemu bobě; a s druhé strany wábila mne tenha, abych jednou špatil swětoznámou Paříž, o nižto jsem mnoho slawného wyprawowati šyffel.

3. (Zavraždění krále Ludwika v Paříži.)

Druhého dne po nassiem ptichodn rozněsla se po Paříži zpráwa, že Eubwif XVI., král Francie, kterémžto přeb

něho a tichého přeměšti; já však jsem se vrátil do Paříže, abych nebal přičlny k žádnému pobežtění, příslibu spolu Karoline, že ji co nejdříve opět navštívím.

4. Svoboda každému milá.

Býl to smutný večer, když jsem se zdoulhavým trosem k městu ubíral. Na západě zdála se obloha v krovném ohni planouti, an s protějšti střany vysoké věže jako noční strašidla v temném přimrahu stměly. Sama příroda zdála se býti rozbrojena: tu světlo, tam tma; tu lesť a sláva, tam smutná černota a hrobové ticho. Co to hrobové ticho znamenalo, zvěděl jsem bohužel brzy; neboť jedovaté žízaly začínaly se vespolet již moriti a pohlcovati.

Nedávno ještě ve slávě se lesknoucí Robespierre, jehož otcem vlasti a dobrodincem národu nazývali, byl na smrt oběšen. Vždy však ta slavnost věstího desábla roznání, a lid ob zločinu taťořta slepě k zločinu veden byl, uštaněmilo se, aby smrt Robespierrova smrti asi více set zajatých zasloučena byla. „Národní garba! Dbráncové vlasti!“ voláno se vesedě stran, a já se octnul, ani nemim jať, mezi rozhřelými a z věstího dílu opřými křikouny, kteří sobě krásné jméno národní strážě osokovali. „Před žaláři!“ zvoleno opět, „povebeme družinu k veselé swadbě. Wěsttan Robespierre zasnoubí se s počestnou pannou guillotinou, musíme jim však prvé několik veselých družicel a mládeučů přichystati!“ A opětně voláni jemilo radost nad tímto nelidstým žertem.

Když jsme desíli blížích žaláři, postawil nás náčelník garby po dvou mužích se každému divoru. Pak wywedli asi dvacet obětí, mužských i ženských, a hnali je u hlasitém zpěvu a wyšťání ku krovové swadbě. Živeni belesli, žalostí i zoufání těch ubohých neni lze ani popsati. Wásnění nezakalené oko lidstě odwraci se s hrůzou ob jevistě, kde člověk, pán země, osobné jistnosti a krovlačnosti jať mrtvých nástroj sloužiti má.

Člástná vlasti má! pomyslil jsem sobě v duchu, ať neobchází anďel miru a pokoje ob tebe, ať Hospodin netrefá

spný twé metlou nelidstě libowlády a ukrutně žijně po křvi. Tam to zelených hájích a na rajstě rovině slyšeti jen neminný zpěw hodrého Panáta a wěstě žwotě slowáčích horařim, an zde člověk jako běsný pes swou wytellet w křvi blížního uložiti hlebi.

Co zatím doprovázel jeden oddíl národní garby ubohé nešťastníky k popravišti, žůstalo nás asi šest na místě, a přezili jsme nešťastné wězně, jichžto tentěž osud očelával, co přebchůdce jejich. Krovlačný welitel namotáil se opět, aby nový průwod k swadbě Robespierrové odwedl. Netušil však, že tu bude obplaty za své bohoprádné činy; neboť prožtetelnost Božstá bři sláde, a zastihne zleřyna práwě w době, když se nejjištějším býti musí. Stalo se to takto. Zminěný welitel kázal dvěte žaláři otworiti a bázni se dymějici wězně ble jmena wywolával; tu odpověděl mu někdo, ušlyšsw jméno své, docela špoštějně: „Milý přítelinku! můj létať zapowěděl mi, abych netořcházal noční dobou; následkem toho bych prý stonal na welitou řymu.“ Welitel se divě ušmál a pokračowal we čtení jmen. Četl jméno manžela i matěžky, a s ušměstem wy počítal i důstojnost i wlast, — mnou však při tem zalomcowala smrtelná hrůza, — byl to hrabě a hraběnka z nassi wydalené lidě wesnice. W ustrnutí tou zwolal jsem na jméno Boží, a však už napřáhl welitel pádný meč, jemuz jsem já swůj ostrý kobať nadřadil: w tom myšla rána z bantibity a w boleštném úpění wálet se welitel po zemi. Pan hrabě wytrwal mu meč z ruky, a nescházelo mnoho, žebý jeho ostří na mém těle byl zkusil; než dvě slowa w nassi libezné řeči materstě ižned ho zpatatowala. Poznal, že jsem Simonem, a proto jeho bratrem. Wěznové tímto obratem wěci najednou pečení, wřhli se na esamělé garbisty a po krátkém boji opanowali bojistě.

„Spěšně pánowě, zachraň se řbo jať může,“ zwolal jsem obraziv zbrani swou i truhé dvěte žaláre a jako hejno wěl wyhranulo se množstwi uwězněných w nejrozumanitějším křvi, tať že po několika minutách jen hrabě, hraběnka a jatký žalulnec okolo mne stáli.

„Nemáme ještě toho se wespolek umi-
tati,“ oslowil jsem je, „wzdašme se spěšně
odtud, neboť co newidět budeme pronásle-
dowání.“ Wšidni uposlechlí rady mé,
a rychlé jsme wššli za bránu města. Wo-
stawše zbe wozku proti nám jedoucích,
přinutili jsme jej, ač se protíwil, aby s
námi co nejrychleji zpáteční cestu na-
stoupil.

Grabě jedna na kozlích chopil se oprati
a pábil jako zhněmý znalec noční ténou
i předměstí, odtud mihawé swětlo i na-
šim grafikům doráželo. U prvního domku
jsem slezl, a wozka asi na dostřelenou
se wzdáliw z plných plíc nám zbýujících a
barebáků nadával.

Nemálo se podiwila sličná Karolinka
widouc mne přicházeti w průvodu těch ci-
záků osob; než zkrátka jsem ji wyšetřil,
že jsou nejen moji krajané, nýbrž i zde
dávna moji dobří známi. Wtáhla je tedy
welmi ochotně, a neočekáwajíc žádně ná-
hrady wšborně je uhostila.

Na dlouho wšsal nsměti jsme tam
úkrytu míti, neboť ukrutná mláda pátrala
neunaweně po uprchlých a nejeden z nich
musel krátkou dobu swobodu zaplatiti ho-
tou smrti.

Matka Karolincina měla w blízké
pohostě wsnici bratra faráře, a ratila
nám, abychom utocijšše u něho hledali;
neboť ačkoliv i soubruhové jeho bez ohledu
pronásledowání byli, zjstal si wážný sta-
řeček nemalé úchy a lásky u swětených
sobě omeček, jimžto w pravém smyslu
slova nejen duchowním, nýbrž i tělesným
lékařem byl. Rozseučimšše se tedy s Ka-
rolínkou, která měla zatím domow opa-
trowati, nastoupili jsme nejistrou cestu.
W posledním staveni zaopatřil jsem je-
dnospřežný powoz, a tak jsme se ubírali
w noční temnotě jako pronásledowaná
ždář i obcházeli liduuiřowného pana faráře.

Putujíce takto asi čtwer hodiny za-
slechlí jsme bolesné wyřkknuti a hned na
to dvě rány z ručnice, uatež opět hro-
bowé tícho nastalo. Konečně widíme něco
bílého houštím se kmitati, a hle! Ka-
rolinka objevila se nám celá ubžhaná a
nřtassená, nesouc cosi zaobaleného pod
pazí a dvě ručnice na ramenou.

„Poslyšte spěšně,“ prawila, „hned
po wšsem obchodu přišlo šest mužů ná-

rodni stráže do předměstí, prohlížejíce dům
od domu. W úzkosti své pomýšlela jsem
na waffe blažo a popadnouc balit tento
a uschowané ručnice spěchala jsem za wámi.
Museli mne wšsal zpozorewati, neboť bylo
po mně dwaakrát šteleno, a dwa stráž-
níci pronásledují mne. Přchůte rychle,
já se už nejál zachránim.“

Wšsal už klesala ubchá dawa na
zem, wšsilena prudkým bchém a napu-
tostí myšli. — Co tu za porabu? Wšic
objewil je w bletě záti na obloze, při
jehožto swětle jsme pozorowali dvě lidště
postawy, které se zmujile i nám blížily.
Wšlit to naši stihatelé. W rychlosti uch-
pil se hrabě ručnice jedné, kromě druhé,
a já obnesl zatím Karolínku i ženštinám,
přitážaw ločinu, aby nšleli krotě popojel
be houšti a nás tam očekawal.

Na nšstěti nebyly ručnice nabité, a
pouhými bodáky se brániti, nebylo radno.
Ušlyti jsme se tedy w houšti, očekawajíce
s utajeným dechem nepřátely, kteří z ob-
hodlanosti wždy blíže a blíže kráčeli.

Kromě mne a hrabě museli wšsal ta-
kewu přepatím zwykli býti; neboť se
plazili lažby po jedné straně slezky hou-
štím, tak že se strážníkům do zadu do-
stali. S witézným křikem přepadli ne-
přátely, an tite nejmenšijho nebezpečí se
nenabáli, a tu nastal hrozný zápas, křik,
rwanice, úpění — konečně bylo šlyšeti
wánu z ručnice. S druhé strany bēdo-
waly zase ženštiny do wozu; neboť křikem
a wšbndchem polehána herta napnutosši po-
slední sílu, přeletěla jedním trhnutím wůz
a namáhala se wzdor ločho, aby sebe
houštím cestu proklestila. Celý zmatený
spěchdu i wozu, nek tu bylo spěšně rady
a pomoci třeba. S wšlým namáháním
pedatilo se nám pladého koutě zastawiti,
z něhož w několika minutách pouhá mřcha
zůstala.

Wšlyt to zajišše posledni doby stráž-
něného zwřete, prawě toho uám jeho síly
nejwice bylo třeba. Coši tajemného wá-
bilo mne, abych přebně po Karolince pá-
tral. Ubchá dšwčinka zdála se mi nej-
wice z nás trpěti. Wposled asi deset
krotů zablěl jsem státemu na zemi sedici.

Krom nšsmírného lehu nastalo její
poranění ani za řeč, ačkoli uřtawičně bē-
bowala, jakoby wšedný úchy potlučené

a polámané měla. Starostí vstal o dceru byla větší, nežli o několik nepatrných morderin. Vstala, aby zaroveň se mnou Karolinku hledala.

„To mám za své dobrodini, za svou lidskost,“ bédemola opírajíc se o mé rameno, „běsný váš mi říkal plést se do cizích záležitostí. Ta kolčamice, ta morderka mějška živila se uii právě předešlé noci, a ta vždy nestěšiti přiuáší. Kdyby sobě to nerozumné děvče talorových hlupot nebylo do hlavy vzalo, mohli jsme pokojně doma sedět.“ Zatím jsme přišli k místu, kde přemrznělý muž ležel; vstal ani zde nebylo známy po Karolince. Najednou zahlédnu lomerníka, an v prýsticiu se potáčku prsty své smáči. „Stěte jen dále a pomozte, možno-li ještě pomoci,“ ozval se a obrazemal kašesním štátem zmrazácelu ruku.

Pojadiví stařenku na trávník, přechal jsem rovnou cestou k bojišti. Tu bylo smutné podivání. Hraběnka vybor poranění, — neboť levou ruku přejelo jí kolo od vozu, a hlavu měla do kive poraněnou, — domlela se až sem, a klečela vedle manželka tencucího v kromi, an nu střelná rána projela prsa v zápasu se strážníky, kteří opodál bojiště mrtví leželi.

Karolinka nabyla vstal brzy čerstvosti a síly. V balíku, který s sebou přinesla, byla i lahvička s balzámem, — vyplácla moubou ránu hraběte, a kapala pramě, jako zlušený lesák, ulevující stávu do ní, když jsem se přiblížil.

5. Pohostinství krásná cnost.

Měšic myléval jako stříbrné uithy líbou září, a úsvit ranni lemmal bolesťnosťicně stupeni v temném lese, tak že obraz ten až posud jasně mi paměti mi utkvěl, a snad až k blízkému hrobu mne doprovodí. S melfým namáháním pobařilo se nám hraběte opět k paměti přivést, — nejlépe působila jaláš lahvička, a nižto jemu lomornit moněti dával. Pak upletli jsme honem a prouti jaláš nosidla, chystajice se raněného na bezpečné místo odnést. Tu vstal bylo první otázkou, — kam? — Razpět do předměsti nebo do Vatiky nebylo radno, an v okou mifledy

po nás šlibili; tak nezůstalo nám jiného útočiště, leč obrátiti trohy k wejnici, kdežto strýček Karolinkin na řadě přebýval. — Smutný průvod krácel tedh ofaměšmi krajinami, jako tlupa nočních duchů, kteří uprchnuvše z těsných hrobů, mezi pozemšťany útluku hledají. Každý z nás byl pohroužen v bolestné úpomizky na přelále nehody, každému mál na jazyku utěšlivý homor, až konečně chraplavý hlas najatého vozy trubné ticho přerušil; ueb ten proklíval bohapráždné uocni cestu, svou herku, mly i pocesně, a zapřisahal se, že jalšiv už v tu stranu upojuje. Hraběnka ho všemožně těšila a smetnuvši s ruky drabý prsten, žádala uue, abyh jej bédujícímu mozgovi doručil, načež se konečně uspokojil, ba i dalši služby ochotně nám uabídnul. Vána hraběte začíuala opět křovácti, což nás přinutilo k odpočinku.

„Na blízku znám obydlí hájného, který nás s radostí přijme,“ pouavřhl úslužný koč, „co vy zatím toho raněného pána k uému odnesete, zaběhnu já pro welebnička, libo-li vám?“

To byla v skutku rada, která nás nemalých rozpahů zprostila, a pročej jsme ji s radostí přijali.

Voška naznačil nám cestu k hájnému, a sám pábil odtud přes mchý dely do řadu wejuce. Směšiti jsme se ušlemu musili, a pročej zdálo se nám uejlépe, abydom se šivětili člewešti, za jehož dobré srdce a pohostinstvi voška se byl zaručil. V chýši dobroředečného hájníka nalezli jsme blouho očelávané utěšiti a potřebného odpočinku. Jeho ženuffa přichystala nám chutné snidani, a sotva jsme si trochu odpočinuli, přivedl už voška wehlajného, toužebně očelávaného lešare těla i dusse. Memálo povítil se ten přivětlivý stařecel, že sestru a neť svou v cizé společnosti nalezl; neboť ačkoli heworný voška celou naši nehebu cestou mu wpprattomoval, sám přece uerwědel, že libumilného kněze k jeho vlastním přátelům webe.

Ohlédnuv pak ránu a tepnu nemocného, wyjádřil se, že s pomoci Weji jej wpléti, že vstal wešku ztrátu krwe nahraditi nemůže, což při hraběte blouho na lože upoutá. Na tom vstal nebylo

boští. Stáklých ctihojný farář musel i ruhu hraběncinu a klámané prsty komer-nísa prohlédnouti, a neočekávoje jiné ob-měny, za poně „Baplat Pán Váh!“ jim přispěti.

Učiniv tosse, co zluštěnému lélati w talowé nesnázi povinnosti a křesťanská lásta láže, nastoupil zpáteční cestu, de-promážen jsa žehnáním wšech přítomných. Zůstali jsme wšichni něsolil dni u háj-něho. Hospodář nám přinesl truchlivou zprávu, že w předměstí horlivě pátráno po Karolince a její matce; slibíci že na-ležse na silnici poronchaný wůz i s her-lou, domnívali se, že po té cestě možno nás pronásledovati. Zebychom wšak w chýšci hájného útočiště hledali, nikomu nenapadlo.

Komorník přewlektnut se znovu do swého zaklenu, odvážil se posléze na ce-stu do Paříže, aby u tajných přátel hra-běnciných pomoci vyhledal. Wšak bo-hužel, wrátil se s nepotřizenou, neboť ten-tráte staral se každý jen sám o sebe. Po-něwadž jsme u hájného, (ač on co poctivý člověk wšsemožně se wynasnažoval, nám radou i pomoci přispěti), přece ani oka-mženi jisti nebyli: ponawrhli dobrotných pau farář, že nám we vzdáleném obydlí pod tou wýminkou místa pepřeje, uzvolíme-li jeho čeládkou se státi. Karolinku a její matku že odweze k blízkým příbuzným, u nichžto ony bezpečný býti mohou.

W tmavé noci poslal dva wozy k našemu přestěhování. Do jednoho ulo-žili jsme pohodlně pana hraběte, weblé něhož sliččená, čurawějici pani ušebila. Komorník a já zůstawali jsme uvoči a tento že uzwolil, roztwicenou lucernu po předu nésti, abychom pobočnými cestami brzy nového útočiště došli. Druhý wůz wšak odwezl Karolinku i s matkou we stranu protější.

We dworci očekával nás sám sta-rostlivý kněz a wyklázo nám obydlí i zaměstnání, odporoučel nás lidu co nej-wícejší. Obdarowaw wozu a ubezpečiv se o jeho mlčelivosti, odeslal jej nazpět domů.

Z komorníka i ze mne stali se sta-teční pacholci; hraběnka měla behlidsu nab-ženistou čeládkou, a hrabě okřimal den ebe dne, začasté jsa potěšen náwšticewu ko-

hobojného kněze. Dlouho pobýli jsme w tiché osamělosti, neobáwajice se zrády se strany našich spolubýwatelů; nawštwilili jsme i něsolitráte Paříž, kde netušil ni-ko, že pod spřechým jedlým oblekem se ukrývají slihani cizinci.

Karolinku nawštwilil jsem za čas swého pobytu we dworci jen dwa krát, neboť vzdálené obydlí její nedomolowalo, abychom se častěji widiwali. Ubohá, pro-stordecná díwla zjewila mi, že nemůje beze mne žiti, a že raději woli za dě-wečku w našemu dworci sloužiti, nežli wzpominati zde o samotě na své přátely. A já jsem owšem taký citil, že bez ni wše na swětě byloby mně marné. Zalko se stalo, že jsme zaslíbeu prwni dobu lásky slibem wěčné wěrnosti. — Wetr-walo to dlouho, a Karolinka byla wzbor matčině wůli u nás za děwečku přijata. Wšim se wám přiznati, že mi od té doby wšesta práce jen hřičlou se býti zdála; a kdyz konečně w neděli k službám Wojm spelu jsme tráceli, jewil sám pan farář nad námi swou rabost. Hrabě se zatím wyhojil, a jeho prwni práci bylo, že se po silném a bujném toni sháněl. An se wšak ještě wzeřejně objeviti ne-směl, a peněz nazbyt nebylo, musel své zalíbené projížďky na příhodnější dobu odložit.

W tom čase dály se wešlé věci w Paříži. Napoleon Bonaparte uchopil se železnou rukou jezla wladařského, a ko-nečně prohlásil Francouzsko za císařstwi a sebe za císaře. — Člechta nabýwala opět důwery w státní sílu, a nawracowala se se wšedy stran do nowého a rabosti oplýwajícího sídla mocného panowníka. Komorník nawštwilowal nyní každobenně Paříž a přinesl konečně rabostnou zprávu, že hrabě bez překážky cestu do wlasti na-stoupiti můje. W rychlosti zaopatřil ko-morník nádbherný oblek pro hraběte a no-wé státy pro hraběnku. Karolinku při-strojili za komornou, já pať s komorni-tem oblekli jsme swělé linzeje, tak že hraběci dům slusně byl zastoupen. Pan farář obstaral čimerospřezný pohyť wůz a tak jsme se ubírali jedného rána k no-wěrozené Paříži, žehnajice liblost a obě-townost sluby Páně, kterž tolik dobrého pro nás byl učinil, neočekáwoje obměny

za sledčetiné skutky, jichžto z pouhé lásky křesťanské neznámým cizincům ochotně proložal.

Z Patije poslali jsau muž i toně zpět, a hraběnka připojila k srdečným důvěrným krásný zlatý křížel w hedbávném pouzdře. Pobývali několik dní w Patiji, pomeláua byla Karolinka k smrtelnému loži své matky a namítala se celá uplakaná k hraběnce s prosbou, aby ji ošetlou i dále w službě podržeti ráčila.

„Milá Karolinko! Vůh ti odejmout matku, avšak jeho svatá prozřetelnost věděla dobře, že jsem už dávno si umínila, matkou ti být. Zůstati jen u nás, a nejdeš snad mezi námi matku i otce, kteri tě nikdy neopustí.“ Tato slova sledčetiné paní upokořila poněkud truchlící Karolinka. Pan hrabě se ani dost málo nestaral o domácnost, naleznuv epět zalíbení w otvářlivé a nebezpečné jízdě, převážen jsa na cestách úslužným komorníkem.

Takto žili jsme hraběnka, Karolinka a já mnohdykrátě celé dni o samotě, krátce sobě dlouhou chvíli upomínkami na nasse přestálé ubezpečné doby. Jednou se tážala Karolinka paní hraběnkou na bližší okolnosti, které jí s panem hrabětem do žaláče uvrhly. „Milé dítko,“ pravila hraběnka, „umínila jsem si, že to před světem zatajuji, avšak důvěřujíc se w mlčenlivost wassí, obětim vám přičinu, pro kterou bych málem hlavu pod guilotineu byla ztratila.“

Slibili jsme jí, že toho uweygrabíme, a ona wyprawowala asi následowně.

6. Jak se to vše skončilo?

Pan hrabě uslyšew o wyženění we wybalené francouzské říši, nemel už ani chvilky pokoje doma, nýbrž spěchal, jal ob pomaň jeho očeláwati se dale, tam, kde nejvyšší pravice a mela zůřila. Obrazowitost jeho utwěřila sobě mnoho světlého, čehož při trwariých činech libowládě dcjáhnomu se domníwal, a pročez nashremážew bezlou sumu peněz, wstoupil jedného dne do feminaty hraběncu, a wyjewil jí zkrátka umyšl svůj, odebrali se do Francouzjska.

Ustřasená hraběnka powožowala to

za žert; když wšak seznala pemný umyšl jeho, padla chvějíc se před nelidským manželem na kolena, plakala, prosila, — ale nic na plat. Hrabě neupustil od přebemžatého umyšl. Tu se ustanowila tóněně zarumowená paní na tom, že neopustí manžela svého, bytby i život svůj při tom nasaditi měla.

Druhého dne uspořádala své domácí záležitosti a na wečer nawstiwila chřám Pánu, hledajíc útěchy a sil w strouffené medlitbě; pak šla do sary a svěčila mnohé drahocenné věci staričnému šaráti, o jehožto pečiwosti a nezistnosti už dávno swětlé důkazy měla.

Přistihlo jíra seděla zarumowená paní w lehkém šatě, an hrabě na bujném oki předjížděl. Mez ustání šlo to dále a wždy dále; uocel, jídlo, občeimek zdály se hraběti zbytečným přelážkami, až touce dopsil cestowuici hranic země francouzské. Wdrouho se rozmyšlel hrabě, jak asi před ostřežené hranice se dostane; promyslul jen několik slov w tajnosti s důstojněm wojenským, načež tento cestowník nejen ochotně propustil, nýbrž i jedného ze svých podřízených k nim připojil, čunž tito před dalšimi detazy a wšlých ujistěni byli. Konečně wjeli jedného wečera do rozjitřeného hlawního města.

Hrabě oznámil manželce své, že ji komorník do známého bestince „u rafoušského orla“ uwebe, on pak že ještě dneš své říseuné wšlasy úřadu policejnímu edewzrá. Šametnělá hraběuka ualezla w hostinci dosti stromně obyblí na její staw, a newelmi swětlou obsluhu. Komorník ustanowil k její obsluze obstarlou ženu, sám wšak málo kdy ji nawstiwil; hrabě pak se neukázal u ni nikdy. Tato newšimawost zarumowila urozenou paní, a to tím wice, an ubohá nemalé starosti o svého manžela wštála, jakic defenale nelidskou a le wsemu zlému schopnou powahu jeho. Jednou z wečera wstoupil důstojník národní stráže do světnice hraběncu a oznámil jí s příjné wojenským přizwukem, že úřad bezpěčnosti jí powolává před jout, au při zradu nářetu peduēt k těžnému žaláři a suad i smrti pedala, pročez prý ho musí na místě následowati.

Toto obvinění dalo poslední ránu již dávno hraběcímu srdci nešťastné trpělosti. Byťsi předvolána před soud, ueměděla ubohá ani co má mluvit, ani jak nevinnost svou hájiti; neb protivníci obviňovali ji ze zločinu, o kterých ani zvěsti neměla, a tak byla obsojena k oba-
vové smrti na popravišti. Volesti přemožena pabla nevinná hraběnka do mlo-
by, a pročez musel býti zaplácen vůz, aby ji do žaláře odvezl. Tu však na-
ležla místo úlevy ještě větší hoře, ne-
bet mezi uvězněnými se nacházel i její vlastní manžel, původce tolikrát bolesti a trápení. Dnem bezbožník uzmocil se hned na branicích, že grabí svou vládu, jen aby zaplácil sebe přístupu k útětu, neboť svým vášním svobodnou uzbou pu-
stiti mohl. Jako grabil bohaprádně svou vládu, grabil konečně i samu Francii, re-
publikánskou tetíž vládu jejím protivní-
kům. Právě uvištěl nesleže ani lidi ani jakkoli překážky do divokém smaru bra-
nou města ven, an dva strážníci své ručnice naň vypálili. Hrabě nebyl raněn, toliko komorník svržen klobouk s hlavou. Nastala divoká honba. Pronásledovaný spolehl se na rychlost a vytrvalost buj-
ných koní, však i strážníci neústali da-
leko pozadu. Dostihli ho konečně, když se na lehším voze zlamalo kolo a koně nadvácné zbráhali se dále jeti. Hrabě
vynal bambitku a proslévil ruku chápá-
jícího jej strážníka, avšak jiný edbrojil nprchlá a k večeru přivezen jest v ole-
wech do Paříže. Uvězněn byl v žalář, do něhož té noci i hraběnku byli uvrhli. Záté sledání! — Ale komorník měl čas, aby ještě před zatknutím se odstra-
nil, a změnlo státo o vysvobození pána přechoval. Dnem i noci edcházal žalář, snaže se vysvoboditi nějak pána i pani; avšak vězňové byli svědomitě střeženi, a byliby snad bez útrpnosti odvezeni byli k smobě Mobeapierremé, byhých nebyl já tenkrát mezi to vřocí, a hraběti přiležitosti nepostýl, šápajícího se na mne melitele ranou z bambitky sfoliti. Zát vlastně bambitka do rukou hraběte přišla, nemi snad žádný až podneš, jen on a komorník jeho.

Nyni bylo ovšem všechno zase de-
bce; nicméně však prosila hraběnka, pře-

strašená tolikými nehodami neustále svého chetě, aby se do milé vlasti, do wentského útísi zase wrátil; neboť či-
lost jejího zdraví wabla jako slabé křivko přefazné w krajinu cizí. Konečně spojil i komorník své prosby s námi, předwi-
daje, že život hraběte w tak hlučném a tolikými vášněmi naplněném městě zsh-
kouec wjiti musí. Neobhčejnou však ubá-
lesti byl osud náš nad očeláwání rozhod-
nut. W neděli hwatobussni měl hrabě souboj s markýsem francouzským, násle-
dem nevatrného uražení na cti národní; poněwadž však sofa svého probodnul, přinucen byl co nejrychleji opustiti město i zem, kde tolikých dobrodružství byl zakusil. Stěhování do vlasti nám všem nad míru witané překwapilo nás přec-
tak náhle, že Karolinka svému strýci ani s Pánem Bohem báti nemohla, neboť zachalošse na kwap věci pospíchali jsme w najalém voze za hraběnkou, kteráž uzwelka, nespustiti z očí chetě svého. Cestuje sám s Karolinkou namlinoil jsem ji mnoho krásného o milené vlasti, kčil mrawy a cnosti krajaniro slowanských, utěšené uboli, w němž rodistě mě jako ráj pozemšť lejele, úrodu našich polí, líbezné háje a kvěinaté lučiny na pobřeží zra-
dlici se Morawy, medrawé náwessi po-
swátneho Hospína s kapličkou Matky Boží, pestřý a málebný kraj weselech robáků našich Pané, — konečně i blaho mlujícíci se manželé, a sám Pán Bůh mi, co jsem jí wšlede pemědel, snaže se odwrátiti úpe-
miny její od hrobu matčina, od woleb-
ného pana strýce, ed pšsně se lešnouci Paříže; tak že konečně w nadšení mi klesla w náručí wloajic: „O, jak jsme my přece šťastni!“

W Praze mšstali jsme několik dni, poněwadž hraběnka náhle ochuravla. Ka-
rolinka psala obtud dobročinnému pana faráři, edprossujic jej, že nemohla pro pšibodile události a kwapný objezd s nim se rozjehnat, a prosila zarowen, aby nám lastawě požehnal k nastawajícimu šňatku. Hraběnka, ač těžkě neduh na lože ji pou-
tal, připojila přece listel k zášilec, jeroici swoleni k tonu wážnému trolu ochwanč svých. Nebylo nádeje, že zarmencená pani brzy ošřeje a ptece ji opustil tou-
lawý a nesláh manžel; odporučim chab-

nouci chot věhlasnému lékaři, spechal k novým dobrodružstvím, provázen jsa jako vždy, ušlýchým komorníkem.

Já vsíal s Karolínkou opatrovali jsme hybnou obět nestálého manželství, jako vlastní matku; nestěťice ani pohodli ani odpočinku, bděli jsme celé noci u jejího lože; avšak bohužel! smadl onen spanilý kvítek, zničen jsa přestálhým utrpením, a zlomyslnosti manželkemu klekl konečně do černé rakve. Nemožnoť bylo říci vám název náš, neboť smrt milované paní vyhubila v nás neblahou přetvářku vlastního nestěsti, a bystrozraká Karolínka neočekávala více útěchy v milé vlasti mé, an w hraběnce druhou svou matku srdečně opatřovala.

W Praze ležel také pluk, ku kterému jsem před zajetím náležel. Povinnosti mi kárala, abych u důstojnictva se přihlásil. Byl jsem opět přivtělen ke své destině, hledaje útěchy w krutých bitvách, které vládyčtívní Napoleon svedl, až konečně krutý den u Lipska slomil peruti toho odvažlivého orla, kterým w hrdešti své mýse vystetěl štěl, nežli přejítelce Boží jménu určila. Zasluzný kříž, zdobící má prsa, byl mi svědectvím, že mě udatné činy požernosti důstojníků na jebe obrátily. Z tím nalezla Karolínka útulku u bohatého obchodníka, který své dítě po francouzsku vychovával.

Konečně vrátil jsem se jako junáčeký vysloužilce do zlaté Prahy, a přemluvil drahou dívku, aby opustila službu, a do tiché moravské mýsty putovala se mnou, předpovídaje jí blažené dny, w nichžto na přestálé nehody snadno zapomnění. Cestovali jsme pěšky, abychom skomně své jméni zachovali, a radostně utazovali jsme Karolínku jedného dne milestueu misku slewanskou, ožářenou světlým zapadajícím slunce; pak zafednuwše ra blesk slumici Morawy, přisáhali jsme sobě u wtelém polibek, že w obapolné lásce setrvojíce poženíme blaho hned po nebestém vyhledávaní budeme.

Druhého dne po mši jmaté navštívilí jsme ctihodného, staříčkého pana farára, stělující jemu úmysl svůj, že do starou manželského wstoupiti chce. Staříčků kněz wylíhl nelicené wyprawování o našem sejiti se a pospolitém bydlení, a

bělowal Panu Bohu, že po tolikých nehodách Božíslá prožítelce sladkého obpočinati w milené vlasti nám popřála. Rež cestu Wšemědouchu jsou přepobídné. Remeš jsem ani we vlasti lásky zafušli, ačkolim se zdálo, že mi nastaly konečné doby slasti a radosti. Tam na náwrssi u cesty widite kamenný kříž, a pújbeteli nědy otolo, pchlebněte wžad u spodní kámen, uwidite tam kroutivé slopy wstísnutých pěti prstím, ježto wrah mé milé Karolínky, bezbožný Wawřinec, na věčnou památku tam zanechal. Plamen jeho pomsty posud neuhasl.

W neděli před zasnoubením procházel jsem se s Karolínkou po květnatých lučinách na blízku háje, a Karolínka nemohla zatajiti úzkost a strach, kterýž srdece její uslawičně tížil. Dvřsem neměděla ubožátka, že nit žiwota jejího tímto večerem se přetrhue, a protoz ujebla w rezčleni směn na náwrssi, nedaleko kříže, an jsem já zatím na ozdobu nassi weselešty wonné kwiti sbíral. Tu jsem zaslechl ránu z rucnice. Wlešlue wylísnuti nástebowalo, a já poznaw hlas milované dívky spechám k ní, awšak bohužel pozdě! — Karolínka tenala w krmí, a setwa uchlá s haneucim olem poslední „S Bohem!“ wpiádrili. Wlu zoufalimosti lámu rukama nad drahou mrtwolu, an tu uáhle druhá rána ob kříže mae poběžila. Zentrále vsíal zafstít trest Boží kwežiznivého wraha, neboť diwným osudem Božím rezčistila wyslá rána leblu bezbožného Wawřince, a toz jsem se k němu přiblížil, podepiral ztrwácenou ruku o spodní část kříže, a žáwal mae lítostně za odpustění! W bolestném upění dekulal tam svůj žiwot. Tat jsem slál mezi nejmilejším tmorem a nejúhlavnějším nepřitelem, dvě mrtwoly křwácely mezi kwětnatými wěnci, které jsem w pomatenosti ob jedného k druhému nosil. Bylo to w úterý po onom nestěstné stoučení weceru nedělním, práwé w určitý den nassi smadby. Zástup zpromázející ostaly mé mileuty a wraha, neboť diwným osudem měli woble sebe přichýlané loje w lúně matky země, zástup ten rostl okamžitě, neboť z utrpnosti a žiwědawosti přišli nanezi, aby diwný ten příwod widěli. Staříčků počtíw etc Wawřincůw klekl u dwěti hřbitowa raně

jsa smrtelnou mrtvicí. Sestry mé podpíraly kmetu, aby mohl nahlednouti me hrob ztraceného syna, avšak jak bím, klesl již při pohledu na hřbitov.

Na hrobě milované dcerky odpustil jsem ob srdce vrahu jejímu a pomohl jsem se za duši jeho, trácel jsem bídu a opustěný k chaloupce, která měla dnes dva snoubence přijmouti. R večeru přišel ušlechtilý sluha odemýdal mi schránku ob zvěčnělého kněze, strýce to Karolínčina, kterých v posledním olámení svého života ustanovil, aby hraběncin zlatý kříž a šmotalné upravený měnec z bílých růží neti jeho co smadecni šperk se odělal.

Dě hračti jsem se bezvědě, že padna nebezpečně s leně možem si zatlást

a v Londýnském blázinci svůj dobrodružný život stencil. Jeho lomorník se wšak stal majetníkem výnosného dvorce w našem okoli.

Často stencil svou povídku starý pastýř sedici pod zelenou lipou. Wrašťovité čelo jeho městilo hluboký zármutek, a dvě velké slzy ezářilo w jeho očích růžovým leskem zapadající slunce. Vitoval jsem srdečně roztomilého stařečka. On se wšak utišil, a radostný pokoj se opět objevil na jeho přívětivé tváři. Napašené stádo krav už netrpělivě bučelo, a pročej sehnal je dohromady, pobízel je radostným pokřikem k návratu do známých chlévů. Já šel opobál, a wyprovázal stádo táhlym zvukem pastýřské troubky.

II.

Poustevník Theodul.

(Sepsal: Leopold Urban, kněz církevní.)

1.

Sámoto ty evaň, léku pro člověka!
Dychtivě duch na té hlukem umdlý žolí.
Sáhl.

Hora Sinaj bývala již za prvních křesťanských časů vlasti mnohých poustevníků, kteří po různých ob sebe zbáleni, w ješterních a poustevnách modlitbou a nábožným životem sloužice Bohu, hotovili se k životu věčnému.

Na patě hory Sinaj na tom samém místě, kde se Hospodin w holicim kři Mojžišovi zjevil, stojí až podnes klášter zvaný: „Klášterem proměny Páně.“

Zejméňší kláštera toho velmi prostranného podobá se vojevůdčí postavě. Dřevinné zdi, vyřezané ze čtverhranných skal, obklopují ho do čtyř uhlů. Počátek jeho sahá až do prvních křesťanských věků. Tolik jest jisto, že císař Justinian I. hned na počátku svého panování klášter tento opět poznovu vyřezal dal. **)

Na nynějších dob přináležej klášter

tento řeckým mnichům, kteří jej sobě asi před 150 roky přivlastnili.

Řeholníci kláštera proměny Páně žili s poustevníky s hory Sinajské poněkdy w nerozlučném přátelství, k nábožnému a boholibému životu wšpolet se wybízejíce. Vběni, posty a modlitby — byly každobemí rozkoši těchto nábožných mužů, s ton spojowali práci, zpěw žalnu a čtení Písma swatého. W neběli a we swátel opouštěli poustevníci stromné své přibýtky a sestupovali jedni se modlice, jini chwalopěty prozpěvujice do úboly, w němž stál, ano až podnes stojí klášter proměny Páně, aby w jeho křesle přítomni byli nejdražší oběti mše swaté, spolu pak aby wykonávali svou zpověď a přislupovali zároveň s klášterníky se slou Páně. Tut konávali společně své modlitby, a sice i za nepřítomné a za mrtvé bratry a sestry, ano i za bloudící a srobené ovesky dnei i uoci wroucené se modlivali. Chráni Páně klášterníků byl jak mnišům tak poustevníkům takotka stědem, w němž radost a zármutek jeich wyjmenovali se přibědnými zpěwy.

*) 7462 stencil nad hlabinou mořskou.

**) Císař Justinian dal w Konstantinopoli (w Sofiihradě) samém 25 katolických kostelů a mnoho dobročinných ústavů vyřezati.

Za panování císaře Arkadia, za těch neblahých dob, v nichžto národové s msta na msto kočujice, vyhledávali nových vlastí, žil mezi poustevníky horů Sinaiště též svatý otec Nilus.

Nilus narodil se v Galatii, zaslámal co muž velených a spraveblostí po mnohá léta rynešný úřad u dvora císaře Arkadia. Zpupný a hříšný život, jak bvošeninové císařovi rechl, zosmlírel se brzo nábožnému Nilovi tak, že úřad svůj do rukou císaře složil a v žádenci samotu se odebral, aby i bekonalosti křesťanství snáze dospěti mohl. Rozjebuv se se svou nábožnou manželkou, s nížto byl po mnohá léta v příkladné manželství svornosti žil, odstánil se doprovázen jsa svým synem Theobulem na horn Sinaišskou, aby se i s synu svému vyhledal ješlyní poustevnickou, v nížby ostatní část života svého strávil. Manželka pak jeho vstoupila do ženského kláštera v Egyptě. Jako ostatní poustevníci, přicházející též Nilus se svým synem Theobulem do kláštera v údolí. Netrvalo to dlouho a Nilus žil si pro svou kláštní úctou a nábožnost jak u mnichů tak u ostatních poustevníků úplnou vážností a úctou nejvznešenější. Staré písemní: „Zabítko nepadá daleko od střemu,“ našlo zde pravého místa. Theobul byl opravedný syn svého nábožného a jak v Božím tal i ve světském umění větečného otce Nila, jež příkladnou bětinnou ebbaností a poslušností etl a miloval.

Vylo to v neděli před svátkem nanebevzátí blahoslavené Panny Marie, kdy se Nilus a syn jeho Theobul opět ubírali s bory bolů, aby v klášteru chrámu Páně žatoven s ostatními mnichy a poustevníky společnou konali pobožnost, a ve svátosti ostatní nové natýli síly, nevypnutelně potřebné ku konání spásitelného díla svého.

Po skončení služeb Božích a po vykonané pobožnosti shromáždili se všichni jak obyčejně ve večerabí, aby jince nejoceni chlebem duchovním, pojedli též chleba vezdejšího i zachování života tělesného.

Wnitřní spokojenost jowla se všem ve tváři za bleubým stolem shromážděným bratřím. Bratřím bowor roglébal se v sál dosti prostorné, jediné představený kněz kláštera, jmeuem Jan, smutně seděl za stolem, oči svých hned i nebl zbwihaje hned opět i zemi slovuje. Po pravém boku mu seděl Nilus, po levém pak mládež jeho Theobul.

Nabobyčejná truchlivosť, v nížto kněz Jan dnes poštizen byl, zuepokojovala Theobula tím wice, jelikož byl zvyklý s knězem Janem rozmlouwall. Končně odwázil se Theobul a kněze Jana takto oslowil: „Proč jste dnes tak smuten, brachemný otče duchovní?“

S patrnou pohntostí a s otem zaroseným započal kněz Jan s tajemným búragem w tento svůj uluwiti: „Mili bratii! Kdež mi, zdaliž nám bude popkáno, abyom se ještě jedentráte tal spokojení ješli. — Duse má tussi jakýž zármutek, auž mi možno jinou přičinu toho wypráviti, leč že jest wíle Páně, abyom tim jistěji wessi do života věčného protivensivim a souzenim, jakého se nám od světa nezbíla destává, ač jime se ho zcela wybálili; na mnohého nás snad čeká brzká smrt; jinych snad ještě mnohem horši a těžši zlousta! — Co se mne bohye, obewzdávám se do wíle Boží.“ — Ukončiv keč svou bohabojný kněz Jan powstal a ubíral se žatoven s ostatními bratřím do choru, kdež se wkonávalo večerní modlitba.

Druhého dne slawila se památka na nebewzeti blahoslavené Panny Marie. Za tou přičinou žůstali poustevníci w kláštere na uoc. O wšechdu slunce shromáždili se opět všichni ve chrámu Páně. Kněz Jan soužil mši swaton. Po přijímání kněze přistěli shromáždění bratři i etáti, aby přijímali nejswětější tělo Páně. Wci tim, co muji a poustevníci w nejslubši pokote modlitby své wykonávali, webrala se tlupa surowých Saracenů do dwora klášterního. Divoký hluk a brumet zbrani oznamoval příched bezbožné a loupežnické chatry, která bez mšlání webrala je do osamelého kláštera, aby wyloupivši jej ubohých mnichů powražila. Několik bulátání jejích až do chrá

mu šlyset bylo, nechtěl se tím bohabojní mluvit a poustevníci ve své pobožnosti mlčeli. A však po neblonbu lůza divoká objevila se ve chrámě jako lid žmít.

Kuča Jan právě byl mši svatou došloužil. S pokojnou myslí krácel surověm vstíc, aby je ob přeběhnutí bezbožného odvrátil. Ještě mu nebylo možno slova promluvit, a již se mu vynášely ohromné meče nad svedivou hlavou. Smrtelně raněn klesl na zem hlasitě volaje: „Chvála Bohu na všořech!“ — Smrtelný chropot nechtěl mu dále mluvit. Tvář jeho zbledla, oči se zavřely a krev se cedila ze smrtelných ran vražednickou rukou do hlavy na dachy.

Mniši a poustevníci klečeli jako plukraječi lajdy na svém místě očekávající podobný osud, jakýž potkal milovaného jejich kněze Jana a několik bratří.

„Schovávejte meče a ušetřte krev ostatních,“ zabušlo z úst vůdce vražednické lůzy. — Bez probleni šly se meče v posvátné krovčinytych Saracenů.

„Klďte se obtud,“ křiklo dále z těch samých úst surových, a chytice nechlice museli starší mniši a poustevníci z chrámu wen, kdežto zatím k rozlazu vůdcovu mladším mnichům a poustevníkům ruce na hřbetě je svázali, aby do zajetí odvedení a jako otroci na trh probáni byli.

Se zrakem k zemi smutně slopeným opouštěli ubozí mniši chrám Váně. Zesnem Nilus váhal s odchodem. S olem zarostlým a s tváří viditelně pohroutou pohlízel na milého syna svého Theodula mezi těmi, jenž za otroky probáni byli měl. Raději by byl sám za něj do otroctví šel, kdyby jen byl viděl mládě svého na svobodě! —

„Pevná jest ovšem víra jeho v Kristu,“ pravil sám u sebe Nilus; „a však oustí wš jeho, kdož wišuje-li ukrutně mluví, jakž na něj čekají v rukou nezlibkých pohanů!“

Bojovně oči svých nabužně k nebesům, a pak je upřel jako prosebně na tvář Theodulovu, jakoby ho prosil,

aby za žabnou cenu a w žabných ani sebe krutějších mukách nespouštěl se Loba, kterýž věčným významům a stálým následovníkům svým tam w nebesích chýlil forunu slávy věčnou.

Theodul porozuměl tajně keci otce svého, a dával mu podobným způsobem na rozuměnou, aby se o něho nechtěl, a že se nechtěl zbe, na věčnosti sejdou opět.

Grubě přinucen jedním Saracensem musel Nilus z chrámu vyjít. — Pozůstali státi poustevníci rozešli se zároveň s pozůstatky mluhy do svých jesky, kdežto zatím mladší svázáni a do zajetí na prodej za otroky odvedeni byli. —

Mniši a poustevníci Sinajští trvali po celou noc na modlitbách; dílem na poběhování za šťastné vyvážnutí z rukou pohanských vrabů; dílem pak se modlili, aby Bůh jich a stálosti udělil mladším spolubratřím, by w pokuseni nechtěl se přemoci mukami a trápením, ale aby raději za příkladem starších bratří mučeníkem smrti se jistěm se rozloučivších k trpělivosti byli povzbuzeni a s důvěrou w Boha a w mocnou přimluvu nejvyššího Pannu pevně stáli ve víře Kristově.

D východu slunce putovali poustevníci, po celou noc ani lidského hlasu ani jiného pobežtelého hlomozu w kláště nepozorowauše, s hory dolů, aby zavražděné a doposud nepohřované bratry slusně pohřbowali. Když byli těla mučeníckou jurti zemských bratří slusně umyli, položili je do rakvi, jižto lajdy již za životvle přibetowenou měl. Pak poklešli kolem rakvi, aby hrobky za mrtvé společně vykonali, než-li těla do hrobky pod chrámem utvoji.

Nilus klečel právě podle těla kněze Jana, jež hojnými slzami smácel.

Horlivě modlily, kteréž shromážděni bratři za zemské hlasitě tonali, probíhaly kněze Jana ze smrtelných mlob, w nichžto se ob věčnejša nalézal.

Slaboce sobě povzdechnuv otevřel oči svých, aby ještě jednou spatřil brachorné bratry své na tomto světě. Ktomé jeho se počali pohybowati, jakoby jim něco sděliti chtěl; mluvit však nemohl. S patrným přemáháním prýmivil

pravici a ubílal lajnému z přilekajících bratři na čele znamení spásu, totiž svatý kříž, a tak je takotka napomínal, aby se nikdy kříže Christova nespouštěli.

„Přimlouvej se za nás, přimlouvej se za nás před trůnem všemohoucího Pána a Boha nášeho, až se dostavíš na věčnost, a vypros nám na Bohu štálost a míru a zmužilost proti pokušení čábel, skému; našim zajačím bratřím pak vyžádej tam na pomocnici křesťanů milost, aby nešli se přemoci mučením a trýzněním, ježto na ně dojíždě čelá w zajeti pohaných Saracenů.“

Setwa byl Nikus posledni tato slova domluvil, zavřel kníž Jan oči svých na vždy a vstoupil přiklični, jej opět zřítiti, žůstalo bez účinku. Duch jeho odebral se do věčny wšech spravedlivých.

Wrouci modlitby doprovázely nábožnou duši jeho na věčnost, kamž ji webl anjel strážný pro kerunu mučnickou již uchystanou.

Modlice se, a žalmy kající swatého krále Dawida prozpěwnice, uložili mniši těla swatých mučnicků we brodece pobchrámem se nalézajici.

Když byli wšech pohřebni modlitby wykonali, wrátili se do chrámu.

2.

„Pot se line s čela,
Kůňaji nás bouře,
Větrá zloba celá
Proti nám v své zrouče.“ —
Ráže a tral od Buřila.

Mezi tím, co bratři pohřebni po-
božnost wykonávali, ušabl se w klášter-
nín dvorek clyh neznámý Slovák. — Pot
se mu šl po tváři, úzkost a strach jemily
se mu w obličej.

Bo otáče, křoby byl a obřad sem
přicházi, jsa tak uděšený a patrně una-
rovený, poblížel cizince úzkostlivě k bráně
klášterní, jako by se obával, že nepřátelé
jeho jej sledují, a wyprávěl takto: „Já
jsem sluha Magaboua, radního pána
w Arabstém městě Garanu, Řima-
nům podřízeném. Pán můj wybal se za
pomstnosti svou se svým synem a ko-
monstvem na cestu. Nejšťastná náhoda
přivedla nás w ruce lotrů, kteříž nemalý
počet zajatých a prowagy swážaných s se-
bou wlekli, ob nichž jsem se dozvěděl, že
jsou bilem muiši této řehole, bilem pou-
sterníci s hory Sinaiské, mezi nimiž
nalézá se též mlatý muž neobyčejně krásně
postavy, a jak jsem pozoroval, velmi
uábožný; pakli se nemám, jmenuje se
Theobul.“

„Pro Boha! můj Theobul!“
zvolal hlasem žalostným Nikus, který
se byl právě přiblížil. „Mluw přitelé,
co se s nim dalo a jaký osud čelá
na něj a na ostatní bratry
naše?“ „Rádil jsem Theobulowi,“

potračoval sluha, „aby se mnou prchul,
on však se zdráhal! — O křby byl
upřimné rady mé nposlechl; umohl život
svůj zachovati, jak jsem já si ho zach-
oval. Pochybují welice, že smrti ujde,
neboť ti lotři již welký počet pobili z
těch, k nimž přináleželi Theobul.“ —
„O můj Bože!“ wzdechul si bolestně
Nikus, „tedy můj Theobul zabít?“
Skenim šebirou hlavu svou, a ode-
vzdávaje se do vůle Boží, šeptal: „Jáť
se Pánu libilo, tak se stalo; buď
jméno Páně pochváleno!“ —

„Mhliť se, ctihodný otče,“ postra-
čoval cizinec me své keči, křby si byl
pot s čela setel; „ten, jehož život Wám
tak brachý jest, nechť mezi těmi, kteří
byli zabiti; právě Theobul a já, byli
jsme ušchováni na další čas, k osudu
nám nepomědomému.“

„Což se stalo s pánem twým a se
synem jeho?“ tážal se jeden z poustev-
níků. Oči sluhovy zarofily se hojnými
slzami při otáče této, ušla je mu křása,
a nemohl promluwiti ani slova. —
„Wěrný sluho Pána swého! prozřetelnost
všemohoucího Boha, jehož ty, jsa po-
hancem, ani neznáš, přivedlo tě na místo
toto, abyš se opět jednou sešel s Pánem
svým, jež tak wronně miluješ.“ —

„O niklotto! nesejdu se já s nim wice, dobrý etče,“ pravil sluha, jakoby se byl zpatomawal; „pán můj a syn jeho jsou již mezi mrtvými.“

To poměříwo počal hlasitě plakati, tak že wšechy přítomni i slzám pohнул.

„Byl-liš přítomen smrti pána swěho?“ tágal se Nilus.

„Nebyl jsem přítomen.“

„Snad tedy ještě žije pán twůj, a ty se pouze domýšlíš, žeby mrtew byl?“

„O niklotto!“ odповіděl sluha, rozumim já dobře řeči lotrů těch; s hrůzou jsem zaslýchł roztaz, kterých dostal ustanowený průwodčí pána mého, domníwajíc se, že jemu a synu jeho život jest barován. —

Slyštež jenem, ctihodni otcowé, powim Wám celou tu truchlilowu událost. —

„Když se nás byli šuremí loupežníci zmocnili, ušetřil pán můj ani dobrých stew ani peněz, aby loupežníci i mlsostensmí pohnu; a wšak lotři nelibšti jenom usměšel sobě činili z jednání pána mého; pán můj slibowal za sebe a za syna swěho besetřát tolik, cožby za ně dostali, twoby je za otroky prodati mihli, nic naplat. Konečně odwázil se pán můj odwoławat se na pomstu, která je nemine se strany mocných Šimanů, beslábaje, že on sám též Šimanem jest. Tu se diwohým hněwem zarčela strašná twář wůdce loupežnické roty. Šhromáždiwo kolem sebe několik loupežníků wessel s nimi w tajnou radu. —

Za několik minut obrátil se wůdce i pánu mému, a zvěštwal mu, že se jemu a jeho synu uděluje swoboda; aby wšak bezpečně bále cestowati mohl, že přítbáni jsou jim průwodci. Wšse to bylo wšak jen potwob; neboť twožby se mohl od lotrů nabíti mlsostensmí? —

Wáu můj jásal radošti, uslyšew wýroctento, jak se domýšlel welmi přiznivě. Renadálť se ubohý, že průwodčí jeho eberželi tajný roztaz, abn jej i se synem na cestě zawraždili. — Renadálť se wšak prepadeni lotři, že já řeči jejich rozumim a poradám jejich tajně naslouchám, ačelismii nebylo možno, pána swěho o newém nebespřecnstwi zprawiti. Za krátč čas wrátili se průwodci s řábelstén radošti zvěštwíce wůdci swému, že jest pán můj i se synem se swěta sprowozen.“

„Což pak“, wyabl Nilus sluhetwi

bo řeči, „pohnušo loupežniky, že tobě a T he o d u l o w i život barowali?“ —

„Nedarewali,“ pokračowal sluha we swé řeči; „nedarewali nám životu; myšlite se, palli se něčeho tatowého domýšlit; tohť lotři nejsou schopni; toliko o několik hebín chtěli probłoužit život náš, nepochybně pouze za tou přičinou, aby pro nás tím hroznejšii smrt přistrojili. Kdž se bylo totiž sešetřilo, wystarčili loupežníci lamenných oltář a snesli suché ratolesti a paliwo. Zá a moji soudruhové, mezi nimiž i T he o d u l byl, newěděli jsme, co tím lotři obmýšleji. Tágal jsem se jednoho spolubratřa swěho, an řeči lotrů též dobře rozuměl, a jich, kdž byli hohowali, tajně pozorowal a bedlivě poslouchal, na wýznam a přičinu těchto priprav. Skew se mi w žilách zastawila, kdž jsem se dozvěděl, že lotři pripravu činili, aby unie a T he o d u l a podle swěho obyčje o wýchodu slunce lnyžbě W e n u s s i *) obětowali.

„Šbělil jsem bez probleni strašlilowý osud náš T he o d u l o w i, wzbijeje se, aby se minou, ať loupežníci usnou, tajně přchnul; což tím snáze pobaťiti se mohlo, jelikož lotři dlenho do neci jedli a pili, ať konečně druh za druhem jako kus dřewa usnuli. T he o d u l wšak obáwal se, žeby tím wice lotry proti sobě popubil, palli by se nám útěl nepobařil, a protož nechtěl swěstli w náwch můj. — Ktož-loučim se s nim odwázil jsem se na útěl, kwežto T he o d u l ob Boha swěho, jejíž jak se pamatuji, Zežiss em nazhwal, bezpečně pomoci očekáwal. — Co se s T he o d u l e m stalo, newim; o kěžby jej jeho mocný Wáh, w nějž wšechnu smou būwěru sládal, proti těm ukrutníkům zastal, a nejáhým způsobem z rukou jejíž wšswobobil!“ —

Nilus zachwěl se hrůzou, dozvědew se, že syn jeho T he o d u l pohanšným mohlám za obět sloužit má. A wšak powná būwěra we wssenocného Boha, jižto T he o d u l powždy jemil, dobáwala stličenému otci Nilowi nadeje, že wystřijel Hospodin uprimnou mohlitku mčrného sluh swěho, a že nedal a nedá jemu zahynouti.

*) Swězda Wenusse tolik, co hwězda jitim, jižto Saraceni za bohyni smou ctili.

3.

„Héda, když Pán tužel na dvěře,
A se k němu člověk neběže;
Ale blažen, kdo mu otvírá,
A své srdce po něm vystírá.
Tomu anjelův enám líbč hrá.
A on v sobě celá nebo má.“

Sokol.

Sluha Magadonů wrotil se z kláštera proměny Páně do města Haranu, aby tam příbuzným pána svého oznámil, s jakým osudem potkal se pán jeho i se synem svým.

Zpráva tato způsobila všeobecné rozčertění, tak že wypraveni byli poslé, úradní moci opatření a oprávnění, aby pobali sízňost celého města Haranu emirowi *) Ammanowi, jemuz podřízení byli Saraceni, i nimžto loupežníci přináleželi. We sízňosti této vyhrožováno emirowi wtrhnutím Římského vojska do země Saracenůw, pakli jejich puštěni hanebně hned nepřestane, a nebudou-li ti, jenž vraždu spáchali na Magadonu a synu jeho, patičně potrestáni. Mezi těmi, jenž cestu konali k emirowi Ammanowi, byl též Nilus, který se byl za tou příčinou spolu na cestu wydal, aby syna svého, pakli pesub žije, nazpět požádal.

Přijedše k emirowi wyslancové města Haranu, dostali ubezpečení, že dálšímu libowolnému počínání Saracenůw konec učiněn jest, a že ti, kteří vraždu spáchali na Magadonu a synu jeho, jakož i na ubohých mníchů, co nejprtiější potrestáni budou. K snažné žádosti Nilowě rozkázal emir, aby bez meškání bedlivě wysloumáno bylo, co se s Theodulem stalo. Powědino mu, že Theodul pesub žiw jest, a že od Saracenů za otroka prodán byl do města Eleusy.

„Chwal duſſe má Hospodina“, zvolal nábožný Nilus, uslyšew radostnou zpráwu, že syn jeho žiw jest, a chwátal bez probleni, aby wyslebal milného syna svého Theodula, jejž ruka Hospodinowa z rukou loupežníků Saracenůw byla wymedla. — Častně dostal se Nilus do města Eleusy, kde se dozvěděl, že syn jeho od biskupa wyloupen, swobodou obstarován a za služebníka přijat jest.

*) Emir tolik co mistrál Saracensí.

Jako znovu grozený spěchal ctihebně kmet do přibýtku biskupcwa, ob něhož nejen welmi laskavě přijat, než i nawrácením syna toužebně hledaného oblažen jest byl. — Ti wěrní wyznawati křesli nyní we welké síni biskupowě před křížem, na němž pněl Spasitel swéta, jenž nebá na wěty zahynouti těm, kteří se w Něho důvěrní.

Biskup Eleusenský, Nilus a Theodul. — Usta jejich němohla promluwiti ani slowa, a oči na kříž woroucně upnutých tanuly jim slzou mnitřní blaženosti! Srdce jejich cítila radost wynešenou, která se lidšými slovy popsalí nebá.

Po wykonaném křticičení wyprávěl Nilus, jakým způsobem nalezl syna svého Theodula, a skončil ke swou wybičku, aby Theodul také zblil způsob, jakýmž jej Bůh ob ukrutné smrti byl wyswobodil, nacež započal Theodul w tento smysel wyprávěti.

„Loupežníci, kteří mne od tebe, otče brachý, z chrámu proměny Páně záremeš s ostatními bratřími byli obwedli, patřili wsměš k modleslužebným Saracenům, kteří w zaslepenosti své meblám svým lidšých přináleželi oběti. Zát pak jsem se domniwal, že lidé tito nemají prajádného náboženstwi; neboť skutkové jejich byli herští, nežli řádění dimelé žiwěte. Protož bych se byl dříve wyprossiti svého z rukou jejich nadál, než tebe, že skládáni kamenů a šbirání suchého dřiwí, (čehož letti w tu noc byli konali, když sluha Magadonůw přišel), bylo připrawou k oběti, byl i k oběti nepravému bohu. Domniwals jsem se, že jsou to lidé, o nichž psáno jest, „že jim bohem jest bříč a konec jejich w zahynuti;“ onit pak w zaslepenosti své chtěli se zalibiti své bohyni Weuuff, a k tomu konci ušnesli se, že mne a sluhu Magadonowa o mýchobu slunce zamraží, a za obět na lameném oltáři spáli. — Mehrozil jsem

se dojíšťa tak smrti, kteráž na mne čekala, jako více toho, že já, křesťan vykoupený nejdrazší křoví Krista Pána, sloužiti mám nepravému bohu za obět haneknou, bezbožnými rukami pokanenu. Zato jeknu mýšlenka uaplnila mi útrebu hrůzou a esflimewsi.

— W té hrůzoplné době vzrutilo se srdce mé k opravdové pobožnosti; já pak na twát smou a nreblil jsem se tak woroucně, jakož členek jen w nestěšit ukrutném modlitbi se twere. Zato děko usiřel na hřebě trohocenné matky své upěl jsem k nejmilejší Pomocnici křesťanůw, k nejblažoslawenější Panně, snažně ji žádaje, aby prosby mé Božskému Synu swému překložila a nedopouštěla, by služebník její za obět sloužil hanekným meblám.

Zwáznost Nilowa se wyjasnila, oči jeho byly k neki obráceny, uce nábožně sepnuty; zdálo se, že duch jeho zalezl do nebes, ahy tam před trůnem nejmilejší Královnny za tak ztřástého syna worouci modlitku obětował. Sazbě by se byl natál, že Nilus o wšem tem, co wšel něho se děje, newi; awšak setwa byl Theodul přestal wyprávěti, dal mu Nilus wšedným pohledem na rozguměnou, aby we své řeči pokračował.

„Gospodin wyslyšel hlasu nehoďného služebníka Swého“, pokračował Theodul. „Za se ještě meblil, když leti z blouhého spani byli se probudili. Slunce již stálo na obloze a zastínilo swětlem swým hwězdu Wenussi, již chtěli leti uce obětowati. — „Wprostali jsme čas k obětowání“, mumlal jeden z letů oči si protiraje, an jiný z nich přiblížil se ke mně, tážal se, kam se poběl můj soudruh? Powěděl jsem pravdu, řka, že newím; nemálo sem se wšak pobívil, znamenaje, že se na mne žádň nehořši. — Meblouho na to zwebli

se soupežnici a táhli jsme bále ku krajům obyčleným. Šneb w první wesnici chtěli mne loti probati; nebylo wšak žádňho kupce na mne, neboť žádali ochromou sumu peněz za mne. Konečně, když za mne žádň wellou sumu peněz báti nechťel, poslawili mne podle wěřejné cestý klij města zawěšiwše mi meč na hrdlo na znameni, že mi mečem hlawa stata bude, passi mne nikdo neloupi. — Za prošil etelo jdoucích sepiathma rukama, aby mne koupili, že wše wyňahradim pilnosti a přičinivosti swou, awšak žádný nechťel báti wellou sumu peněz, jžto loti požadowali. Nij jsem wšel opět smrti před sebou. Wšak nespustiw se Boha woroucně jsem Ho prošil, aby mne z nowého nebezpečnstwi wyswobodil. Modlitba má nebyla marná. — Wůh sestál muž, jehož neznám, a ten mne koupil, přiwel mne do města Eleusy, kdežto dozvědew se, že jsem býwal poustewníkem na hoře Sinajské, mne probal biskupowi, kterýž mne nilow jalo etrofa, ale jako syna do domu přijal a mně na důkaz lásky své menššho posvěcení ubělil. — Touto cestou weda mne prozřetelnost Boží, aby se důwěra w Boha a w Božskou Matku Jeho Marii we mně tim více uwerowila a zafotwila.“

Nilus musel nyui po delší čas w domě biskupově zůstati. Když pak se konečně w duši obou mrcuě vzýwala touha po soukromném žiwotě na hoře Sinajské, posmětiw biskup jak otce Nila tak i syna jeho Theodula na kněžstwi, propustil je k snažným proshám jejich, rozloučiw se s nimi dosti bolestně.

Eluha Magabouůw brzo na to wstoupil do kláštera proměny Páně, slal se kafiltem a obdržel co bratr kehle jniěno Fidelis, t. j. wěr-ný. Wšidni tři ztráwili ostatel žiwota swého w meblitkách, w postech a we bdění.

III.

Osudy řemeslníka.

(Dle zápisek Josefa Klabavského vypravuje Jan Soukup).

1. Domov. Školák. Chůva. Jezdec.

Starobil jsem se v Klabavě, malé dědině nedaleko Plzně v Čechách. Moji rodiči byli chudobní, nemajíce mimo stromnou, čistou chaloupku nic než pilné ruce, kterým se starati bylo o vychování čtyř chlapečů a tří holek, a já byl z hochů nejmladší. Vím se podnes pamatovati, že už za nejoutlejšího mládí mého nejstaršího bratra na vojnu honili a skutečně odvedli. Toho času živila krutá válka s Francouzem a drahota byla nesmírná, tak že ubožáci rodičové moji jenom s největším úsilím mohli nás živiti, ano při tvší pilnosti viděli se nuceny, učiniti bluh na chaloupku. Vednes pamatuji se, ktera dobrá maticka moje nad námi plakávala, že nás za drabů peníz pšec tak tdué obživat musí. Při nedostatků tom hmotném byli všickni rodiči moji tím bohatší na státi, ktere přemýšluji leště zlato a stříbro; měli vřouci náboženský srdce, a dítěti, neobčinnou důvěru v Boha; mimo to i spravedlnost a svědomitost doplňovaly duchovní poslab jejich.

U nich se osvědčilo pravdou jako mluví, že kdo v Hospodina důvěru, nebude zaháněn na věky. V největší nouzi přišla pomoc s hůry.

Bůh zbudil otci dobrého přítele, kterýž mu pomohl do panstve služby za dohlizitele u hamrů, a tu nám bylo poněkud uleveno, ač strouná službička dost bdně stačovala na obživu a osřacení douštajících dětí; avšak Pán Bůh nás nepouští.

Nejstarší sestře moji nahodilo se štěstí. Dřívý učitel, bezonavý muž, vzal si ji za manželku. Malá, vesnická škola jeho byla nedaleko mého rodiště, a to byla voda na můj mlýn, an jsem práhl po školním umění, ve kterém nový můj švat cvičiti mne přislíbil, a za tou přčinou i sobě vzal. Potud byli manželé sami, dopadalo to s učením mojim dobře; jak mile ale rodný jím přibývalo,

tu mi mimo školácké povinnosti nastal nový outad, totiž outad chůvy. Pan švat mi šice dával jako dříve školní úlohy, neobaje zdaz mám kdy čili nic, a já je musel pracovat a nappamět se učiti při zaměně okenici, kdežto mi svěšlo Boží toliko malou štěrbineu prosmítalo. Dětinice se proto za dne zamírala, aby prý dítě pohodlněji spalo. Může si každý pomysliti, jak mi bylo, když jsem své lamarabdy po dědicích viděl psstskovat, a já za dne v tom tuamém žaláři u tolebký ušmán byl. Když jsem si učením žalostinou samotn vyplniti chtěl, počalo dítě plakat a já plakal s ním a pšec jsem mu musel — žpívat. Nezbyvalo mi tedy na školní úlohy jiného času, leč časné ráno a pojdě mect — a to bylo místo obdechnutí. Bylo to šice dobře, že jsem do špatného tovaryšstva nepřijel, avšak taková tuhá světenost malého dítěte je velmi peprná, poněmabž se takový život pomaje běště na dobro protíno. Škola svatova, jak jsem už pravil, byla velmi hubená, čítajíc sotma 40—50 dětí, a tu cmošem pan učitel mšel i mimo školu pilně se přičiniti a za práci se nestybět, která přec stam jeho hrubě nejlujšela, aby jen života rodný poctivě ubávil. Tčuně denně po škole jel do lesa s tračacem na dříví, tak že ho na celý rok namožil i lonie na šivcení započítal, aby jen dříví ob obce mu vyžávané obprobat a na živobylí žiřkat mohl. Sestra moje zatím mšborně se žnala v prádě a šiti pro sedky, a tak sobě mimo maticvo i některý groš vydělala. Šlowem živilo se pracně všickni poctivě. Nebýlo pro mne ubohou chůvu většší radosti, než když mi sestra řekla. „Vepřku, půjdeš tam neb jinam roznášet sedkám čepce.“ To jsem si hned psstočil a byl hned molný k službám. Bylo to obypějně v sobotu. Sestra mi plně ruce čepců naštrkala, nařizujíc: „Ten ponešes Hajošce, onen Bartošce, tento Šučerce a ten štenkšrce“ a t. d. byla toho celá litamie. Já jsem s ochetou mžacně btiuně přijal a

ful wen ze dweři. Čestou vorazil jsem na hochy, jak si wesele hráli, diwal jsem je chwili na ně a nestaslná pamět mne mežitim opuslila, newěděl jsem, kam který sotršel ten patk. E, pomyslil jsem, čepce jako čepce (proto že se mi stejné zdály); roznášel jsem je tedh na zdračbůh. Ze ale přec každy swcu wěc zuá a miti dce, přiběhl seblh za malou chwily do stoly, domádjice, že to ujjesu čepce jejich, a já hned za čerstwé paměti zpropitného dostal, že jsem na to do dnešsta nezapomněl.

Zednoho dne smyslila si sestra, že possle mamince drě hufy, a starala se, toho s nimi poslati má. Já byl hned pohotowě, a prosil jsem ji, že já sám je domů zancu. Rdyh jsem bez ušání zabonil, swolila k tomu, donesla krosnu a hufy swázané do ni uhošlila. Já wzal krosnu na zába a s Wánem Wohem jachal jsem k milým robicům, kam as půl druhé hobyry cesth bylo. Wshled obposledne, měl jsem uloženo namrátit se k sestře ještě téhož dne. Pot se mne cřel, rdyh jsem sstaslué s hufama domů deražil. Matka mne ráda widěla, a rdyh jsem dobře posw.čil, wložila mi do krosny hrnec s mäslem i senem ho dobře obložila a já rozloučiw se s dokreu mateři, wybal se na zpátečui cestu. Wžet jsem klusem obáwa se, abych se neotměl. Wši dobrou čtwti hobyry za rebisřim uým bylo mi jit před pastwistla, kde sebláci loně pásli a právě tou dobuu deui se chystali. Napadlo mi, rdyhy nune některh z nich na leně woziti chěl a už jsem se s prosbou na jednoho obrátil. Du neobperewal, ale namital: „Jal pal sobě sebned, rdyh máš krosnu na zádech?“ — Já řku k němu: „To nic nebělá, já s ni dobře domebu sedět.“ — „Rdyh trenšás, tedh si sedni,“ odvětil a pomohl mi na loně, sám sedna na druhého a já mshel, že přec nune neu. Z počátku jeli jme pomalu a sšlo to dobře; rdyh jme ale tu wsi přijizběli, tu začali sebláci jeden druhého přebjzďet a tak se dal i můj lůh do nemilosrdného řebu. Já se držel hřimy co mohl, ale krosna začala mi na zádech stálat, čím se lůh teprw na celo zdimočil; já křičel a chťej nedhřej nđelal kotrmelec dolů i s krosnou. Wně chwála

Wohu nestalo se nic; ale rdyh jsem se z leku zpmatowal, teprw nowé seknutí mne dorazilo, rdyh jsem zwedna krosnu hrnec s mäslem na sta lujů w seně pochotowuh spattil. Wäslo, seno a střepy bůh učiněná lasse. Na tu ránu byla že hned hromada dwoáků; některi mne litowali, jini se mi smáli, já ale pláčh wzema osudnou krosnu na zába s ouzlosti k domowu se loudal. Sotwa jsem otewřel dweře, sestra hned cosi tassila řkau, co se mi stalo. Ditě samo od sebe neumi řhát, nebylo-li tomu učeno dospěšmi, tal i já poslawito krosnu na zem upřimně wpsel s prawdou wen řka, že ji maminka posláš za hufy hrnec mäsla. Sestra nassla mäslo ale w seně. Dohněwala se tal, že mne hned wučelou počala mřiti; já prosil, že za to nestěšti uemehu; nic na plat. Wstloukla mi do wůle a já nesměl ji na oči, ano ti noci musl jsem spát na půbě. Wšeduo swým časem přejbe — i hněw. Sestra mi obpuslila a já chetwal běti jako dñwe a byli jme zas na čas dobři přáteli.

Musim se ještě pochlubiti, jal se mi s tim chwim uřadem dāsilo. Zednou w neběli obposledne sestra ditě krásně nastrojila a mně na opatrowání obetowala; sama se swatem šla se ua pole a na louku pedítat. Já měl přisně poručeno, abych se ob domu nemzbalowal. Před domem bylo mi přec weseleji než we swětnici a proto, rdyh oběšli, sebl jsem s ditětem před dñm. Tu jsem z balela spattil, jal sstaslni tamarabi moji si hráli w nuč, a zachťelo se mi takě si s nimi zahrát. Ale jal? Ditě ještě ani sedět neumělo a s uim běhat za mičem, to nasslo. Napadlo mi tedh, bych si jinal pomohl. Z posatil jsem ditě na tráwnil a welitř lāmen jsem mu do klina uložil, na sstahy upewnil a hrāchy do ruky dal, sám pal jsem se w weseleu wysli do hry s chlāpci pusil, raduje se wwynālezu ostrwotipu swého. Nenabál jsem se, žeby z brusu nowá metheda běti učit, aby seblh, tal neutěšene nāsleky miti mohla. Pohraw si za chwilku a přejba k ditěti, co jsem spattil? Ušrnul jsem; ditě celé zamazané a sstahy mřetrem ani uobylo poznati. Co ted počit? Medaleto byla lalujina, kde se hufy praly. Dobrá, po-

mýšlil jsem, a to ošamženi dítě to kaln-
žině stálo a já ho pral, co jsem mohl;
ale kde mohlé státhy usussit? Schlowalo
se už i večeru a slunce nic nebylo a
já užlošně hlidal do mých kontů světa,
žali sestra se nemoraci. Čeho jsem se
obával, stalo se; sestra přijde jednou
rukou brala ode mne dítě a druhou nž
mne prala. A tal jsem častokrát mimal
mýplatu za svou službu. Přece rošťal
jsem tam mýtržel celých šest let a neli-
tují toho, neboť jsem přec mnoho mēdo-
mosti me škole u swata žistal a kážni se-
střinou se cmicil no trpělivosti, co mi to
napotemnim žimotě na školeu nebylo.

2. Učeni. Služku. Kuchař. Posel.

Do obdylé škole mstoupil jsem do
žimota čemsluické. Moje druhá sestra
prombala se totiž za mistru soulenického
do města Plzně. I usoudili rodiči moji,
bych i já ténuž čemslu se ropučil a sice
u norého swata.

Byl jsem ještě velmi slabého a
útlého těla, ale musil jsem se přec haed
pusit do soulaní. První rok držela se
děvečka, an rošťal čemslu velmi slabě
šlo a weliká trachota nastala, domluvil
se mistr se sestrou, že děvečku propustí.
Jim ušlo rozbání, ale mně přibýlo za
to dwejnásob práce; neboť mimo učení
musil jsem být i děvečkou, musil jsem
zametat, dříví štípat, topit a pro maso
do krámu chodit. Tato posleční posilka
byla mi nejprotiwnější a to za přicinou
weliké nouze o maso, tal že m celých
krámcích toliko dwa neb tři čeznici sešali.
Byli pať lidem obleženi jako město woj-
stem a nebyla to malá práce, strž ty žiwé
zbi prorazit až i kážnikami. Stálo mne
to po každé notných štulců, než jsem se
se spaltni propacomal; i čeznik mi loli-
krát mýprehlawčil, proč se tal tlačim.
Když jsem se dost načelal a naprosil, do-
stal jsem konečně maso, rozumi se, jaké
se kážnikami libilo či nelibilo. I bčjel
jsem domů jako witr, nebo z roče pa-
bala už desátá nebo ještě pozdější hodina.
Přijda domů dostal jsem pohlawu, jebno,
že jsem prý tam blonho byl, družé, že
jsem špatného masa donesl. Ani jedním
ani druhým nebyl jsem rošťal mnen, au

si žáben nesměl wybírat — byl jsem tedh
bez wiahy cudán a proto jsem tal neráb
pro maso chobil.

Proto že jsem neměl roslastního kotle
na barmeni, musil jsem donášet dříví až
na předměstí. Připrawil jsem si ho tedh
už na večer do putny a o třech hodinách
ráno jsem už s lucernou chwátal topit.
Ne jeden pohlawel jsem utřil ed ospa-
tého wrátmisa, kdž mi měštkem bránu
tal čajně ctwirati musil, tedh zaš newinně.
Jalé bylo moje topeni, poznati z toho,
že jsem pro slabost nebyl s to dříví wi-
blici pod kotlem swatnat, nýbrž musil
jsem tam de pcci wlezt sám; pať jsem
zase musel wen pro leuc a zapáliw ji
wcutu legl jsem zase do pce, abych ji
pod hranici strčil. Tu rošťal bylo na
přiu wem, sice bych se byl snadno utušil.
Než Bohu chwála, nidoj se mi nic zleho
nepřihetilo. Nežli šwat do barmeny pří-
šel, byla barwa mýraweua, tal že mohl
hued sulno do kotle pouštět; za to jsem
nejednou dostal lejcax na rechlicel, neb
mimochodem řecno, uel mne velmi rád
a já se přicinil co nejlépe, bych se mu
zachowal. Sestra rošťal byla prawou se-
střou učitelky, velmi přijná na mne a
teho nejmeuššije mýraweni mi ucpála;
netclilo děvečkou jsem byl, nýbrž i makit
jsem musel, ať jsem se tomu nidoj ne-
učil. Etůž zde na důlaz prawu můj ku-
chatický kus.

Jeli oba na wyročni trh lamši, a
sestra na obdychu mi dala následující rez-
káz: „Zde máš maso a zde holoubátka,
tady weje a žemličku na nábiwu; rošťal
už wiš, jal se to dělá, al je to hotowo,
než přijedeu domů.“ — Já jsem crossoem
witěl telitrat holoubata nadírat, ale přec
jsem dobře newěděl, kudh tam. Ostatně
tšsil jsem se, že to neni nic těžkého.
Když edjeli, špěbatal jsem wše, co na
práci bylo a pať určitou dobu pusil
jsem se do kuchateni. Maso jsem čipě
mýpral a dal do hrnce, a přistawil i
chni. We té zarižl jsem beleubata a
čistě ošlawal, pať jsem je mýfuchal. Tal
jsem si na tom velmi záležel a takilo se
mi to wyborně, tal že jsem sám nad se-
bou měl radost. Wzni desjlo na nábiwu
a ta uně welice hlavu mála, neb jsem
dobře newěděl, co mýfchno do ni patři,

Řekla se mi pletlo, že nějaké koření se tam dává. An mi sestra o tom ničeho netekla, myslil jsem, že zapomenula a proto jsem z vlastní kapsy koupil za 1 kr. pepř, za 1 kr. nového koření a za 1 kr. šafránu; to vše dohromady jsem smloukl, žemličku posprechal, přidal trochu soli a kousek másla, a zamíchav to dobře vyčpal jsem tím holoubata co nejlíp. Potem jsem je dal do trouby a opatroval, aby se nepřipálily, což se mi všedno dobře povedlo, tal že jsem byl jist, že se s milou podivaleu neminu.

Sotva domácí přijeli, obstaroval jsem radostně, táhaje se, zdá se hned večer budou? Dostalo se mi však nemilé odpovědi, že nemám o nic starosti, teď o jidlo, z čeho jsem tušil, že byl špatný tvů. Posléz přec mi dána etážla, jak jsem to ušlechtil? Já už předvídal, že dnes přisou soub tunc čeká. Z dánu polívku na stůl a ta měla hude hromadu chyb, o kterých se mi ani nezdálo. Výchází tyto činná sestra; sivat mne zastával a chválil, ale nic platno. Mase též bylo poháněno, brzo že tvrdé, brzo že popálené, a já už leuhal, kdy mi na hlavu poseti, což vyšel na chválu a přimluvu svatou se přec nestalo. Teď došlo na holoubata. Já je douekl na stůl a hned straou tábl jsem. Tu však neočekávanou slyším etážlu, proč jsem je nenadil? Já se strachem pravím, že jsou nadita. Macpal jsem totiž náivně do rouičku, místo co bych byl měl luži pečebrat a tam nabit; k tomu jsem je tuze přelečvil. Sotva tedy jedno rozpojila sestra, už letěla pečené za mnou, a já též musel jsem lelet, totiž že dvéři ven a to byla odplata za mé přičinění. —

Jestli jedna taková pechoma mi napadá z tehdejší doby, ať jsem jich mnohem více zžil. Bylo to právě v neděli před Martinovým výročním trhem v B., třežto bylo tolik bláta, že až po ulicích tekla. Po obědě řečené nevěře zpromněla si sestra, že má u svačecy čepce no strojní a že ji ho dleho nese. Z zavelá: „Pepřu!“ a já už skákal radostí, že někam půjdu. Dává mi z prádelníka pětú, bílý štátek a prawi: „Rozumíš, káž

mi k té svačence pro čepce, ať mi ho hned dbešle, já ho chci mít do kostela na pojehnání. A pospěš si, ať se brzo vrátíš.“ Já vzal štátek a letěl, až mi bláto nad hlavu lžalo, tal že mi každých vyhybal a já měl wolnou chůzi. Svačena nemila jestli čepce letový a já musil dobře 3/4 hodiny čekat — a sestra vystrčená tím více čekala na mne. Konečně mi svačena odvezdala esubný čepce, a zabalila ho do štátku, krouc: „Drž to jen za cipy, bys ho nezmačkal.“ Já ho s ochotou přijal a jako něco svěcujícího před sebou opatrně nejl. Dvšem že jsem si také některých veselých kousků sešou zapísal, žádné nebydy netuše. Než z uenabání se mi cesi mezi nobama plete a spaste dusi! co vidim? Jen kousek pentle, která z bláta zeufale vyteukala a eshatni celý čepce vzjel mi právě a uatřil pod uohu. Ach co si počnu? Wěda, že naú sestra čeká a nevěda si rady — sebral jsem poraněnou tu krásu, do štátku zabalil, aby se ji neublížilo a — utřím domů. Sestra plná netrpělivosti beji mi vstříc a plá se, zdá se čepce tuncně neju? Já odpovídám, ale uesměle, neb jsem wědel, co mne očekává. Jak mile jsem ji ten štátek s blatem podal, popadla mne, a se všech schodů mne svedla, letěla za mnou a zas mne na hru huala a tam mně tolik vybila, co se ji líbilo a pať mne wyhnala, abych si šel domů k robičnu. Svat měl s mi co dělat, aby ji na živo zachoval, neb myslel, že bude hñewem po ni. Předstíral ji, že to Pán Bůh chtěl tal mít, an se tal tuze na ten čepce lapricirowala. Kdyby byl nebywal už večir, cesta glá a k tomu tma, byl bych šel rád k robičnu; schoval jsem se tedy zatím do křevníka s tím úmyslem, že tam přenocuju. Večir ale nastal po domě hrozny smrot a peptávání, zdá se mne kdo wědel z domu vycházel. Když mřdo jistoty nevědel, počal dobrý swat můj jebnati posla, který by šel za mnou k robičnu, obávaje se, aby se mi cestou nic zlého nepřihorilo, a rovněž, aby se muji mili robičové nerozhñewali. Wida tyto přimawy a shánky wylezl jsem konečně ze své skřípě, a profil jsem rozhñewané se-

strý, aby mi to odpustila, čehož jsem ta-
té skutečně došáhl.

3. Tovaryš. Loučení. První kroky v cizině.

Čím dál byl jsem silnější a ro-
zumnější a zaslámal jsem svých povin-
ností svědomitě. Po třech letech jsem se
s pomocí Boží doučil a o tvánecích za
vynucenou dostal. Uminil jsem si, že se
hned na jaře do světa na zhusťence pu-
stím, což bych jsem svému dobrému swa-
tému šelil, polih ho slýh a on přemluwal
mne, bych ještě u něho pobýl za některý
čas, až bych wice zefilil. Já ale stál na
svém a jal se chýlilo k jarní, lenaly se
hned připrawy, chýstalo se prábdo a wse,
čeho potřebi na takovou cestu. Posud
slyšim ten pláč moji sestry, dříve tak
přisné, bych widěla, ktera swij towa-
ryšský ranec na cestu chýstám; bych ale
jináč nebylo, wyprewodila mne až k ro-
dičům, až na dvě mile cestý; celou ce-
stou woblila se de mnou a prosila mne
za odpustění. Druhého pał dne nastalo
mi ještě smutnější loučení, an jsem co
nejmladší ze svých bratři do světa se
ubíral. Dříve jsem myslíwal, že mne
jeden nemá rád, ale wseobecny, useda-
ný pláč i ed-nější sester, byl mi dů-
kazem, že jejíž nědejší tvordest a přisnost
nebyla leč ošamžitým národním rozbráz-
dění trve, a že to přec se unou dobře
minily. Nejwice o mne truchlilo srdce
mých rodičů, a zlást srdce láskyplné
matky, která až do mdlob padala, tak že
ji křisť musili. Prociťwšši přitísta mne
k svému srdci a nejsou s to ani slo-
wíka přenesti, poěžnala mne mých na
dalekou, neznámou cestu. Čeho srdce ma-
teksté nedowědlo, wylonala statečná mysl
milovaného otce, kterýž mne s dvěma
bratry daleko wyprewázel. Jeden bratr
neš můj otał, druhý mou počestní hůl.

Nezmilý otec ujal mne za ruku a
zahrnul svoje i watčino napomenutí ad
w následující slowa, která z hloubi po-
hnutého srdce přonesená pedněs w srdci
mém se ozýwají. „Nezmilé dítě, prawil,
hle dnes se ode mne ubíráš do širého
světa, abys we swém čenestě se zdo-
nal a zhusťenosti žiwota nabyl. Najdeš

wšak na své cestě wselijaké lidi, poznáš
dobré i zlé. Dwoje mládi potřebuje
upřimného a častého napomenutí a ráby, neb
jsi teprw 17 let došáhl. Kdo ti we světě
neznámému porabi, an svých robiců nebu-
deš wice niti s sebou? Přijdeš mezi
wselijaké zhýralé kamarády, kteří by tebe
snadno přiwesti mohli o své jměni, o
tvoji česti, o poslab swaté wtry, ano i o
tvoji duši. Kdo ti bude rabit, kdo wý-
strahy dáwat w cizině? — Wtřim
moje dítě, že se na rozpaciš nacházíš.“

Já jsem bedlivě naslouchal ot-
cowské řeči a pro slýh jsem ani cesty ne-
widěl. Tu jsme se prátě zastawili u
křižě, který stál u silnice.

Otec ukazuje na křiž swatý, jal se
mluwiti dále: „He, milé dítě, tobo jediné-
ho a nejserššího wůdce, kterého ti na ce-
stu dáváme. Bati na tuto uťžiwawanou
lásku, která se wydala za nás, aby nás
spasila. Chraň Bůh, abys se tohoto Woz-
ského wůdce nespustil a hříchami Zej neztra-
til. Wim, že znáš jeho Wozjítá přitázani, ne-
spoustíš jich z myslí, nýbrž zachowáwej
jich wždy po wšechny dny žiwota swého
a tud jist, že na Pámu Wohu wězby
najdeš dobrotimého otce, který tebe w
lajběm pokusění, w lajběm neštěstí chrá-
nit a opatrowat bude. Mimo přitázani
Boží zachowáwej svědomitě i cirkewních
zákonů a tak najdeš na Cirkwi swaté ma-
tku, která tě wěrně bude následowat a
wšchys zassel až na konec světa. Cirkew
matka bude tebe wšadby opatrowat a
chránit před nárazem tohoto světa. Wodli
se rád a wodli se mnohe, kdekli budeš,
Bůh tě wšude uslyší; choď pilně na
mši swatou a na slowo Boží, abys měl
wždy na paměti wšemohoucího Woha.
Uno řekyhs i z křehlosti lidské tiu neb
onim pokleknout mēl, jdi hned k matce
Cirkwi a svěť se jí upřimně we swaté
zpowědi, lituj swého provinění. Dna tě
pozdiwue a potěší, a zase za swého sy-
na přijme. Ty jdeš do světa newinen
a uespoležen; chraň Bůh, abys we světě
wisto newinnosti posajeneš a wisto p-
božnosti bezbožnost si wywandrowal. Sli-
bujed-li pał mi, že se poklé tohoto na-
pomenutí zachowáš?“ — Enateřwatě
přislíbil jsem, že s pomocí Boží se wy-
nasnažim, bych slowe otcowo wěrně

býti. Bejal mne za ruku a ušel do sednice, posadil je se mnou za stůl a vyspával se mne na řeckých poměry celé mě přizná a na účel mého cestování. Zatím hospodyně připravila večeři, svolala se chasa a hospodář i hospodyně postavili a začali se mluvit na hlas i s chasou a pak se přišlo ležet. Já co bych s nimi večerel musel, ale nechtělo mi, ať jsem velmi přivítivě k tomu pobýzn byl. Po večeři zase vstali klesli se posadili a chasa ještě odešla k práci, an jsme my s hospodářem ještě o veselím rozmlouvali. Viděli vstal na mně, že jsem celým utmáčen a tážal se mne, zdaž bych se už rád lehl, že mi uslechl. Rád jsem tuto otázku slyšel a přisil, by mi nějak nespělo na odpočinek vyklázi. Hospodář hned šel bít bít, aby přinesla pěnou etep slámy a hospodyně sama by nabízela, aby mi ušlál, že se s tím dobře zná. Já se zatím šel, poklel jsem a vřecně svou večerní modlitbu Pánu Bohu obětoval za sebe i za své bratry domáci. Povstana zatím hospodář s hospodyněmi celi tajně rozmlouvali a oči se už utírali. Na otázku, kde budu spát, ukázalo mi krásnou postel, do které jsem se ale poležiti nechtěl, vidě, že je vyhlášená petinami bílými jako pabý smí. Aleby jsem si se spínal, ale přiznám se, že jsem ani jedna takové postele neměl; proto jsem dělal a přisil, že už se slámu budu úplně spokojen. Nic vstal nebylo platno, já ušel do krásné postele, což bych se stalo, přáli mi dobrou noc a odešli do vedlejší sednice spát. Dlouho jsem ještě slyšel, kterať rozmlouvali, ať nevím co; já pak zpočátku na bratry domovy nabil jsem se za milé rodiče a přátely, až jsem usnul a spal vřobně až do rána.

Časů z rána probudil jsem se; že ale vřeco ještě ipalo, tedy jsem se též nebyl. Tu ale ta dobrá buše, hospodyně, se objevila, a po příchů krácejíc sednici ven bítala se na mne a našloukala, zdaž ještě spím; a když se domnívala, že skutečně spím, ať jsem nešpal a ji dobře pozoroval, odešla zase zticha jako pčna. Já pak hned vstava poutobil jsem se a šel pětiny obližet. Hospodyně zatím vřebouc přivítivě se usmála,

Honc, že by takovou službu potřebovala, která by se vřeco tak chápala; mně vřec je to uesluši a vzala mi pětiny z ruky vyspávajíc se, jak jsem se vyspal. Já uveřel ani, kterať za takovou přiznivost potřebovat mám a bologil jsem, že na ten ueslech do smrti pamatovat budu. Vobětoval oběma dýšal jsem se na odchod, mušil jsem vřec dříve s nimi posuidat a si se dobrou ušičnou polívku s ušami a vřec na mase. Někde vobětoši, co bych mluvil, řekl jsem srdečně: „Zaplat Pánu Bohu“, což, jak jsem pozoroval, nábožným kým lidem nejlépejší znělo. Já propustil mne s lastavým ptáku zdraví a štěstí, vřec mne, slyšech tenž cestou jednou opět do svého robitě se vracel, abych u nich se stavil jako doma.

Já dětinou vřec mne ušičně ráne, ptáčko mi vřec vřec, a můj duch se vřecelil s nim. Já dal jsem se vřec do zpěvu rauných písní, kterým jsem se v otcovském domě naučil; cesta mi utíkala jako voda, slunce už šlo blízko polebue a já ušičně ani toho nejmenšího ušičně oetru se v lese. Ušičně jsem si, že tedy vřec vřec, což jsem také ušičně, pochutnám si na buchtách, které mi dobrá matka do pocestníkové starostlivě ušičně. Druhý můj ušičně byl už horší, neboť mi byla dobrá stola za spánu; ale nic jsem se proto nemoutil, ušičně, že pod ochranou Boží je vřec dobře.

Ušičně by to i mne i čtenáři, slyšech vřec vřec vřec vřec dne zaznamenati mtl. Obmexim se tedy jen na to, co se mi nejdůležitějším býti mtl, pobytaje vřec vřec, že se mi vřec, jak se říká, někdy dobře, někdy zle, ušičně ještě býti.

4. První práce. Smíšené manželství. Nemoc.

W Čestěch Budějovicích dostal jsem první práci; jelikož vřec pro mne přisil těžká byla, vřec jsem se nucena, ji opustiti a cestoval jsem dále až do Zindřichova Hradce, kterať jsem dělal až do pozimku. A ušičně kamarádům jsem i z této práce vřec vřec, čeho

jsm později bolestně vykal, an nastalo již počasí, tak že jsem na frátce tři páry nohových bot roztrhal a přec nikde práce nebylo. Běhau tedy na prázdné obovošech Swatých až do Winc dostal jsem se do Wilska právě před swátky. Bylo tam mnoho soukeníků, ale před swátky na práci ani pomyslení, poněvadž nádo towarýšůw na hospodě cechowni weliké množství bylo. Běželo nám tedy o wživu o swáteckých, i domluvili jsme se w společnosti, co každý k jidlu zaplatit musí. Na mne uloženo zaplatiti mdsia a wazjer. Z rozběhl jsem se tedy do okolních bčbin — awšak obejda sotwa jednu bčbinu nashiral jsem půl kopy wajece, k tomu ukřsla, špeklu hojnosti. S radostí chwátal jsem na naši hospodu, kdežto posud nikoho z kamarádů nenatrefil jsem, an rowněž po bčbinách roztroušeni byli. Tu mne překvapil otec towarýšůw otázkou, gbaž bych měl duši wstoupiti do práce, že mne hned k mistrůwi zawce. Já s radostí svolil jsem, obkázaw swou zásebu kamarádům s tím dobožením, že jim o swáteckých ještě ptwa pildám. —

Dostal jsem se tedy do práce, ač už jenom dva dni před swátky bylo. Teprw když už jsem byl přijat, hověbél jsem se, že můj mistr je helwet, což mne owšem netěšilo a litowal jsem, že jsem raději přes swátky na hospodě nezůstal. Manželka mistrůwa byla katolická a jať jsem hned spozorowal, nebylo mezi nimi mnoho swornosti; a jať by bylo, když manželé w té nejhlasnější věci se rozcházejí na dvě strany? Mistr s mi welice již nakládal a byly každobenni, nekonečné řeči, co mi nemálo žiwot žtrpčowalo. Mne sice mistr měl rád, ale mne tam netěšilo, tak že jsem hned za 14 dni z práce mu poběkowal. Na otásku, proč bych obehiti chtěl, řekl jsem mu bez otásků, že nemohu wydržet w těch křtácích. Du wšak mne pustit nechťel, kta, že se mne to netěší a že mi po tom nic není. Ob té doby s ni lépe nakládal, aspoň přede mnou ji více necuchal, ale když jsem odesšel spat, tu ubohé ženě nastalo dvojnásobné pronásledowání. Někál se žabného, an neměli ani bitek, ani dčwečky w domě. Zebnou obejda spat až hodinu w poslell leže slyšim w sebnici mistrůw

náramůw křt a boučání. Sebera se bčžim belu, ať co spatřim? Ubohá žena leží polowrtwá w kwi na zemi. Z welám w součestřaw o pomoc, an uštrnul zatim nšel. Wo welikém namáhání wzkřisili jsme pobitou trpětelku, která hoče platic se nám yřizuala, že toto hrubé pronásledowání trpi toliko pro wiru, pro náboženstwi. Tu jsem se odhodlal, stůj co stůj prchnouti z toho mšia, které se mi tim nebezpečnější zdálo, čím wice mistr uelatolil oulišně ke muč se čowal. Jať wše se wrátel domů, wykázal jsem mu po druhé a naposled. Du zase ptemlowal mne, že proti němu nemohu strany své osoby nic kci, a on že rowněž spekejen je se mnou. Já stál na swém, že za žabné peníze w takowém domě nebudu, kde panuje samá ržnice a urážka Pána Boha. Rusil mne tedy wyplatit a já s Pánem Bohem odesšel jsem pryč.

Hned druhého dne dostal jsem jicou práci, ale jať to rozbíl mezi mauželů? Rowň můj mistr neměl rowněž žabných bčti; ale žili s manželem jako dva anjeli w špekejuosti a w bázu Boží; já se stal na frátce jako jejíh synem. Mistr byl dokonatý, bilo krásné, stawa wšbera a plat hojný. Byl bych si nikdy lepšího bydla nepřál, řbych jenom tělesná síla byla tomu stačila, neb se dělalo welmi silně, we dne w noci. Já vždy dělal jsem do 11ti nebo do půl noci; pak wšal mistr a křal do 4. rána, kdežto jsem zase já zasedl za staw. Tak to šlo přes celý týden až do půl noci na nekěli; w ponděli ob půl noci začala práce znowa. Wybělal jsem si takto mnoho peněz, zjednal jsem si w krátkém čase celé krásné šaty ob hlavy až do paty a mimo to zachowal jsem přes sto zlatých botowých peněz.

Zatim jsem se tak upracowal, že mi krew ústy wytrazila a já embel jako špalek; pať následowala nemoc tak nebezpečná, že mi doštoki ani už netěšili. Já jsem žádal do nemocnice, ale mistr ani slyšet nechťel, slubuje, že on sám mně sloužit bude we swém domě, což se skutečně stalo. Doktor chobli se mně dwa křtřáte za den, já byl tak sláb, že jsem 6 neběl w petlnách založen seděl. W tom

časě měl mistr mnoho tovaryšů, však žádný se mu nechťel vdati, uče si u mne každodenně žaloval dohládaje, řky bych jen brzo vyzdravil, že si mne lépe sšetřit bude. Já ovšem též Pána Boha prosl, by mne vyzdravil ale neobměňoval jsem si, že takovou těžkou práci více postoupit dovedu a umiml jsem si, že se na nějaký čas domů navrátim, až bych se dokonale zotavil. Po 6 nedělích počal jsem teprve dohládat nádeji na balsi život, z čeho se mistr nemálo radoval. Já pak jsem mu upřímně svůj úmysl vyjádřil, že pro své balsi ošetření a sešlení hoblám na čas domů. Byl tomu velmi nerád a přemlouval mne, že mne jako své vlastní dítě dočkat bude, jen abych mu z práce neobcházel. Elzavýna očima děkvala jsem mu za tu lásku, ale spolu prosl jsem ho, by mne propustil, že se prozatím na čisto uveselím citim i balsi práci, pokud se domů neztavím.

Tu ovšem nemohl odperewati, ale náramně se rozhučoval kta: „An s jeho dobrotu spokoju nejsem, že mne propustí, ale ty útraty, které sám zapravim hoblal, že mujiu platit já.“ Přce však neoběsíl jsem s nevolí, nýbrž s plácem jsme se rozešli, já pro dobrého mistra, on, jak pravil, pro kádúcho tovaryše. Přijda k doktorovi táž se, co bych byl bluzen? On odpověděl, že nebudu já platit, nýbrž pan mistr. Řky jsem mu však vyložil, co a jak, učinil se unou mizně, kta, žeby byl mistr musil jednu tolik platit. Já to však lékařna mne přemého stálo — 70 glatých, což řky jsem vřelchno zapravil, zůstalo mi 10 fr. na téměř 70 mil cesty domů a přes to byl jsem jako moucha, neumoha ani rauce svého pozbytnouti. Wpadalo to tedy se unou velmi blebě. Z prosl jsem Pána Boha, by On sám byl mým pomocníkem.

Po smutném rozhodu s mistrem odeberu se na cechovní hospodu; doptáwaje se, zdaž by tam nějaký krajau nebyl nebo aspoň známý kamarád? Z nátrešil jsem tam skutečně jednoho krajana a kamaráda, s kterým jsme se zároveň učili; byl však tak otrhan, že neměl na sobě ani kššile. Já ho sotwa poznal; on však se mne tak zalekl, že jsem ho měl co pamatowat. Jak jsem mu svůj úmysl

vyjevil, že hoblám domů, nabízel se mi hned, že mi můj ráncec poneše a doprowodi mne až blízko roblístě mého, domů však že ještě nepůjde. Za tuto ochotu jeho musil jsem ho hned zaplatit práblemu a statkweni a mybali jsme se spolu na cestu.

Bohu samému toliko známo, jak bidně jsem se wlekl; ani čtvrt hoblau nebyl jsem s to w jednom tuse kráčet, vždy jsem běle obpočíwal nežli šel, a w kapsě toliko 10 fr. Čim jsem se měl posílit? Jen co můj kamarád wyprosl, to byla moje posila, ač jak bidná! Wim se pamatowat, že teuráte dwa pocestui lidé nade mneu splaskali, wibouce, an bleby jako umučení u slabanky sedim a suchý kousel chleba me modě owácim. Dali se se unou do keči, a řky jsem jim svou těžkost wyjwil, barowali mi několik grošů, abyh si koupil šálek polimty.

Tak a wšelíkal jsme se s kamarádem unywali, až jsme dorazili do města T... na Morawě. Wlo to osm dní předsatobušími swátky. W cechovní hospodě uatrešili jsme mnoho tovaryšů; ti byli wšichni zbrávi, jenom já sám sotwa mista dopadl jsem. An se po městě rozešli, ležel jsem jako Lazar na lawici zpíwaje si w duchu svou zamlouvanou píseň:

Ach! můj nestlakší Jezíši,
Spálo života mého,
Ateržito plyne w hojnosti
Ob slubné stce twého;
Můj Pane! plný milosti,
Jenž jsi w hojnosti baroás,
Wšiemu swetení pod nebem
Kajdemu jsi pobároás.

Zmlásl kdo zpomína na Tebe,
A Tebou se sprawuje,
Své práce, roščty stareši
Tobě jen obětuje;
Rád Ty spemáháš kajdemu,
Jsi plný smilowaní,
Abo je bleba jen u Tebe,
Kajde je bez mstlámí.

Šnásel jsi pro nás tak mnoho,
Želo až na břewo kříže,
Rejwíw's pod ním často klesal,
Nemoha šněti tíže.
O přerostléhú ramena,
Co jne se obtížilo,
Abyste jen wšli Dice
Pro orce vyplnily!

Nejdřív křepčí křve
 V tvém Božíšém těle žadná,
 Aby vylita nebyla;
 Ach! ukrutnosti přežrábná!
 Ne i křepčí vodu
 Ven z buku tvého vylisy,
 Aby jen rosičkami bříšnici
 Pod mlíky křepčí přišli.

Ach mui přebobří Žejšši!
 Spasíš mne pod Svou stráž,
 At mne bídý světa toho
 Zlosti svou neuráží;
 Ale at jsem obhájený
 Před ukrutností jeho,
 Ale at jsem zaslíbený
 Anjou Váštve světo.

At řepčí přije má hodina,
 Je musím z světa jiti,
 Na nic se neobstěje
 Zde vřechu opustiti:
 Dej ó mui nešťastní Pane!
 Abych Te v nebi chvátil,
 S Tvými věrnými milými
 Na věky blaženým býti!

5. Nová práce. Slavný doktor. Čer-vánky.

W těch a talových myšlénkách po-
 hřizen ležel jsem tak tiše, že jako bych
 spal. Tu klepáno na dvéře a vážný pán
 vstoupil do světnice. Towaryšský otec ho
 uctivě přijal řka: „Věčně vítám pane
 Petře! co pak mi dočeho nesete?“ —
 „Nemnoho, odvětil přichozí; musím vám
 říci, že jsem bez towarýše; ušel
 jsem totiž v práci jezušova zdejšího haj-
 buka (to bylo jeho přítelovi), a ten se-
 bě myslil, že už je věšším pánem v domě
 než já. Z vykládal jsem ho na místě pryč.
 Aby ale se neteklo, že jsem ho pustil i
 vůli svátčím, tedy bych rád jiného přijal
 a sice hned. Otec mu řekl, že má
 dost hodných chasníků u sebe hospodou,
 že si může tedy bez lhbosti vybrat. Pan
 Petr oblidna se po mně tájal se, co to
 zač za tím stolem? Otec mu pověděl
 pravdu, že jsem velmi chrať a nyní
 neschopen k práci. On ale nedbaje toho
 obrátil se ptímo na mne s otázkou, zdá
 bych u něho práci přijmouti chtěl? Já
 byl jsem na rozpácích a světil jsem se
 mu upřímně, jak to s mým zdravím
 stojí. On pak mi dobáral důvěry, že
 nebude ode mne více žádat, než bych
 zvláště mohl. Pautáta mu tedy přislíbil,

že mne k němu pošle, mistr vřafal stál
 na tom, abych hned šel s ním, položil
 na stůl patřící groš a vzal mne s sebou.

Domá mne přebstavit mistrův řka:
 „Tu mám nového towarýše; je sice po
 nemoci, ale doufám, že pod tvou opa-
 trností brzo se zotaví.“ Mistrův volání
 mne přivítalo, tájaje se, zbaž jsem už
 pobědval? Já uctivě pobědovav upřímně
 jsem se přiznal, že jsem už víc než
 14 dní pobědval. Za malou chvíli
 byl tu hned oběd, mistrův si sedla ke
 mně a já nšel vřechu vypravovat,
 jak je mi vedlo. Po obědě jsem se sta-
 botou na celém těle tkáši. Mistr mne
 hned napomínal, bych jenom vláčně pra-
 cova, až bych sešilil.

Na druhý den přišel lékař do do-
 mu, an mistrův chlapec těžce se roztro-
 nal. Mistr ho upogornil též na mne,
 aby mne prohlídl. Mistr doktor pobíval
 se na mne pořád kroužil hlavou, wy-
 ptáváje se, zdá mám ještě robie a jak
 daleko domů? Pak obrátiv se k mistrůvi
 pravil hlasitě, že jsem to na své uši
 slyšel: „Sapientem pan Petr! bej-
 te ten towarýš pryč, on bude
 umřít.“ Byl totiž němec. Mistr dal se
 do smích řka: „Do vřech hajduků, oni
 též budou umřít, a já a vřechni bude-
 me umřít, jen že nevíme, kdy budeme
 umřít.“ — On vřafal odpověděl, že, řepčí
 budu mít dobrou obsluhu, nejdéle 14 dní
 za mne stojí; tvrdil to s talovou ji-
 stotou, jako že za 14 dní mistrův chla-
 pec zase do školy přijde. Čenák ji su-
 dno vyřekl, kterak mne tato nřechu
 zpráva jemnoctého doktora zarmoutila.
 Domáci mi to sire vřechužně vymlou-
 vali, o jřechnosti doktorův vřafal ani
 za mák nepodchybuje. Já se vřafal o této
 učenosti jeho brzo přechvěčil, nech to bít
 už čtvrtého dne na to zemřelo, an jsem
 já chvála Bohu den co den uabřoval
 silu a vřechužnější mysl a místo 14 dní
 mne doktorem vřechužně přechvil jsem
 už nyní s pomocí Boží 58. rok života
 svéto. To budíž povědino na útěchu
 těm, jimžto někdy doktoři netuší, lékař
 nebestý vřafal často jim koncept znate;
 proč na Zohoto hlavni důvěru klab-
 me v chorobách těla i duše.

W následujícíh světcích jsem psal

neřící domů, a žilal jsem si touto pořádnějším důvěrným hebných rodičů i deery. Od té doby k nám Pepinka (tak se ta holka jmenovala) více nedocházela na besedu k těm častým návštěvám, ale ovšem chodily na návštěvu k ní. Letního času trávnili jsme večery před domem, ano i večere se tu oddávala.

Místní senéce dávali si někdy vespolet na vino, a my mladí lidé jsme pohromadě sedávali kolem nich, buď zpěvem, buď newinnými hovorami za trampoty denů se obveselující. Od té první muziky vyšel nesfel jsem na proti ani na to, až mne jednou panuškou na potání se otázala, proč jich domů vyhábám, zbaž mne ublížili? Já se omáloval, že se opowázit nesmím, abych snad odkázán nebyl; řdyž ale jsem dovolení došal, pokládal jsem se za nejšťastnějšího na světě, a nebyl bych jmen tehdejší blaženosti ani za království vyměnil. Řekli jsem do domu přišel, poslal jsem se s příznivostí. Tehdy jsem žil jako pták v samé veselosti; žádná práce nebyla mi za těžko, nic mne nermoutilo, čas mi plynul blaženě jako potůček květenec zahradohublající. Z nezpomněl jsem tenkrát, že na tomto světě neví ruži bez trní, neví slabosti, které by i spolu nějaká trpělosti primířena nebyla.

D tom jsem teprv později smutně uabyl ztuffenosti; neboť moje šťastí, chyběho časníka, bylo mnohým sůl v očích a nastrojila mi závisť mnohých protivníků, o kterých už nevyprávěti budu.

6. V Praze. Doma. Chytání na vojnu.

Bližil se podzim, an mi cestovní list došal; psal jsem tedy rodičům, aby mi nového listu vymohli a odeslali. Zastím odpovědino mi, že se on osobně u šafku uchájeti musím. Řdyž jsem ale prosil, aby, možná-li, ašrou do Prahy mi ho poslali, že si tam proň jásbu, došal jsem příznivou odpověď, že se ušlouným prosbám podobálo ještě na rok wymoci cestovní list a že mně ho někdo z domácích w určitý den do Prahy doweze. Donalumiw se s mistrm svým, že mi mijo u sebe zachowá, až bych se wrátil, wybal jsem se s Wánem Bohem na

cestu a za dva dni urazil jsem 16 mil až do Prahy, tak že jsem tam byl už o den dříve, než namluwa s domácími byla. Ten den přibázel mi jako uče. Zetva jsem se došal družého dne, wyhlídal jsem ušlouně z hospody, kde došawník se očekával. Wůz konečně zaračotil a wylezl z něho můj šwat, u kterého jsem se wyučil, pak sestra a čehož jsem se uenakál i moje bratrů matka. Už jsem jim čtěl do nární, an mi napadlo, přejwědět se, zbaž mne poznaji; žilal jsem tedy we šwituici. Žal mile wstoupili, pozorowal jsem hneb, že mne uenají. Matka s řawým očima naríkala: „Wždyt jsem to powítala, že tady to dítě nebude.“ Šwat ji těsil řka, že přijde na cechovní hospodu a tam se teprw jistoty dopidi, zbaž tu jsem čili nic? Já pak wida, že už se má na odchod, wstaniw eb šela a ošlowim je, toho by hlebali, že jmu snad nějakou zpráwu dáti mohu. Šwat mne tedy prosí, zbaž bych neměl známosti o jistém časníkowi, toho že w Praze natrešit měli. Já ujišťowal, že ho dobře znám, že jmu mám wyřidit, že sem uemohl přijít — — — An se vyšal na tuto řeč matka i sestra do pláče baly, uemohl jsem se děle přemoci a čytil jsem matku okolo krku a ruce ji libal. Dna vyšal nedumějuc řekla: „Už jsem tu!“ a teprw poblé čerého známinka mne pozuala. Žal wělice jsem se tedy za učkolil těch let přemčil! S newyslownou radostí jenilla hneb i englost řkou: že na její zármutek rostu, že budu dneš neb žitra wojásem. Já ji měl co těšit, že se ani w jenštěho stawu uerbojim, a že pob Wojškou ochrauw ušde se neztratím. Pak mi wprawowaly, že u outadu mně čteli přes moc widět a že jenom na rok cestovní list mi problemžen byl, který mi také doručili. Matka řála na tom, aby, řdyž už w Praze jsem, s nimt domů jel, by i otec a ostatní domácí mne widěli; ač jsem zpruw odporowal, přec jsem k tomu šwolil a wybal se s nimi na cestu do milé otčiny své. An se wůz už k domowu bližil, šel jsem a šel jsem napřed, zastepaw jako porestný towaryš na dwěte domu oteowštěho. Otec coš psal a dal ještě frejcar, by mi ho obewzdala. Já

se ji tážal, zdaž už více pro mne učiná a že smíchem jsem oběšel. O tom uhlédali pod okny matku a svata a druhou sestru, a tážali se jich o pšest po mně. Matka se divila, že už umím být domá. „Z pro Bůh! zvolala sestra, to snad můj bratr, kterému jsem krejcar dala!“ O tom jsem se zase objevil v sednici a tu nebylo radoši ani lence. Z mšl jsem wšsedo wyprawowat, co jsem zkušl, což brzo snich pšrobilo, brzo pláč. Takto mi ušetlo 6 blažených dní w domácnosti, a sedmý den bylo se mi zase leužit, což mi tak za těžko přichodilo, že jsem litoval, že jsem sty domů se wybal. Než nic nebylo na plat; s belawým srdcem bal jsem domowu po druhé „s Bohem.“

Po 4 dnech jechl jsem už zase za stavem bývalého mlštra p. Petra w T.... Nn jsem se poznaušla s mnohými mlštry seznámil, stalo se, že mi jím mlštr wšstřih platn nabízel, šrbých k němu do díla wšleupiti chěl. Škzby člowěl, obzlašl potřebný dělmit hlaci, by více wydělal a ujetýh groš si ušpotil; tak i já ptijau wšhebucžjší mšto poběžowal jsem se dosawádnímu mlštru z práce. čim jsem ho owšem welmi popudil. Propuštíl mne, wšsal s čim doležením, že w mšně více práci ptijmouti uesnuim, ušbrž prýe odejiti. Já jsem si myslil, že ho ten hnůw zase pšede, a wštanypil jsem hned do nové dílny. Býwalš mlštr za čim předmelal mne k cedu a na jeho žalobu byl mlštr uowš obsonzen k pokutě, mne pak uloženo, bych na 14 dní z mšsta se obebral. Ně mne to mrgelo, pšec jsem se bržým uawratem tšžil a hned druhého dne wybal jsem se na cestu do okolních mšst; rance jsem s sebou newzal, ušbrž toliko učo prábla do štátu.

Tchby práwě chystali na moju; já cestowal toliko s uzlím pod pažti, tak že to mnohým snad poběžčelo wywabalo, jako bych před wojnou utíkal. Mš čtrtého dne příjdu do jedné děbiny na noc. Bylo to u sebláta, který též swého šyna mezi newáčty postawili ušsel. Přijal mne na oš přiznivé na noc, ale šselua zle o mně šauššlel; wstahowal na mně, obšud jsem a što jsem a žbali se wojnu nebojim? Já jsem hned tušil, co oknuššl a oprawdu stalo se. Šotwa jsem se

položil, přilhalo se ptná sednice dšlapů a tážali mi, bych na mšstě wstal a s nimi šsel. Poněwadž jsem uel šwé wěci, nebál jsem se, ale nšazowal jsem nemalš štrach, myšle šebě, že se na dobrš pššsob do mšsta Čh . . . dostanu, tam jsem bez toho jiti zamýšlel. Šebrali mne tedy a druhého dne s mnohými jiuými, které té noci uachytali, wezli k odwedu. An jsem si nšteral wezi druhou dšasu sednouti nedčtel, dali mi glášštni přiležitost a jednu předštawenš obce šedl se mne. Šeli jme tedy jako páni, a jili šsue na cestě wyšborně; oš jsem hšlel, wššedno jsem deštal a zacházeli se mnou jako s marcipánem, poněwadž se bezpochybš demýšleli, že se mne u odwedu nemalé čti došede. Mž pozdě na wečer dorazili šsue do mšsta, šedžto mne čekala wššborná wečeť i poštel. Wyšpal jsem se dobrš a pošnitaw byl jsem k 9. hodině weden k odwedu. Pan rchytář za dšwšl poručil, by šsue se wšidui wššwlešli, což owšem wšidui učinili, až na mne. Štyž jsem se k tomu newěl, tážal se mne na přičinu; já odpowědel, že mám časn dešl. Zawolán byw předšleupil jsem před šeniš a šice oblečen. Z etážal jsem se jich se wššl ždowitostl, zdaž dowoleno pocestných lidi přiwodim listem opatřených na moju chytati jako tššťy čili nic? Tu se dal pšlowit do šwachu, řka k druhým pániim, že se toh hned nadál, jak odwedni listinu widěl. Ať to se tážal, proč jsem tedy šwých wěci lidem těm neotážal? Já odpowědel, že se mne po uicem neptali, ušbrž bez ošlšti s sebou wššli. Po té pobepšal mi listinu a doložil s úšmewem, že moju jiti, tam dci. Já jsem se uctiwě poběžowal a otočiw se na celé šolo šležil jsem čih též pánu rchytářowi, který mně tolik tššťy pšcutážal a ješště více pšcutážati zamýšlel.

7. Mračna. Opawa a Pruské Šlezsko.

Mni jsem Pánu Bohu dškowal, že to tak dobrš wywablo a nepřijam nšde práce po 14 dnech jsem se na šwé štaré mšto wrátil. Tam me mšstě bylo o mně už na šesse nowin; brzo že odwedem jsem, brzo že jsem mšto cestowání

něsbe ve městě přechováán byl. Bohu díky, že ani jedno ani druhé pravda nebylo. Byl jsem přičinou nové žaleby děwných mistrů a cechů oběslán, bych se vyhlázel, zdaž jsem opravdu cestoval čili nic. Teprv potom, když se cech přehvědčil, že jsem rozlazu jeho náležitě zabost učinil, došel jsem pochvaly a nastoupil jsem novou svou práci s Pánem Bohem a s celou společeností. Vězelá mysl moje přimánila mi silu tanwarádů, a nimž jsem po vyplnění práce uerwinné kratochvíle trávil. Mimo nábožné denní písně promýšlevali jsme hubdu zvláštního druhu, každý jich nástroj nâpodebíce hlaseu a to tak mistrně, že lidé okelejbonci zůstávali stát, domnívající se, že u nás hraje banda. Mejednou promýšlevali jsme na večer taková zastavenička i pod stuy jichých domů, které nám také někdy dobrou večerí vynešly. Jednou pozdě na večer, an jsme tak musili, přitvapil mezi nás doktor, jea ob uemocněho. Chlěl přes moc vidět ty nástroje, na které hráme; řeky pak se přehvědčil, že každý svůj hubdu nástroj přinesl již na svět, pochválil naši mûdřest, zametl nás rostecky do pivovaru a dal nám nzenou kútu a piva co jsme popili.

Byli jsme tehda w dnu 4 towarýši. Máno zasednossé i práci zpřivali jsme písne rauni a to trvalo s malou přestávkou až do poledne. Po obědě zpříváno písne rozličného druhu, a rossal po česné, večer večerní; a tak nám práce šla jako hramé. Řeky jsem měl ucty po chvilí, zastechl jsem si do města na besetu, neb jsem nhyi na předměstí bydlel, a tam jsem byl po každé lastavě přijat a viděu jak ob své potomní manželky tak ob jejich rodičy. Slouem, byly to zlaté časy a tehdejší léta uejbíajenější celého mého žiwota.

Rossal brzo nastala doba rážnější a sice strauy ué budoucnosti, an se mi rozličné přelázy do cesty stavěly. Mnozi žamězni mladici začali se ucházet o ruku ué wywolené, kterých jsem se owšem obáwati měl, an jsem mino dobrou powěst weluni skromných statkem wyhlázati se uohl. S čiml jsem si nejednou trpě wšickty, proč jsem takowcu známost si učelal, která pro mne nhyi nedozajitelnou býti se zbála.

Muj záruatel obtud pochodici, ač jsem jej co možná utrýwal, přec neušel pozoru mých nastáwajících přibuzných. Na jejich doléhání musil jsem toučně s barowen. I těšili mne a dodávali mi srdce, bych uelšítm slepím nerčel, ubezpečující mne úplnou svou přízni. Poučeb wyjasnila se mysl má, awssal obleha mé dusse posub mênila se přeháulami nepotopných myšlének, tak že jsem Bohu žalowal svou rozermwanost a prosil na moudlitbách o dobré wruknutí, co a jak bych w této nešťázi učiniti měl. Jednal napabla mi, že jsem ještě mlád na ženění; a přiče-li k tomu, řeky, zdaž nebudn odmršlén. Ustanovil jsem se tedy na tem, že raději na čas odeštuju pryč na rášši zkusenou a bude-li to mêt býti, že mně to nenjde. Prozatím neměl jsem se uenenu s tímto úmyslem, až jsem jednou w nečlci obpoledne mštrami z práce pobělowal z čista jasna. Dossém že mi to wssenožně wmyslowal, bych se neundělil, zebh si každý na místě mém toho šlešti wážil, které mne čelá. Wšlesta domilowa ta rossal nic neprosplá, já své věci sležil a chystal se na odchod zitéjšího dne.

Na večer, řeky jsem i P. . . . přišel, bylo wssedno smutno, neboť uá dosledli k mému krotu. Rávali mne z uedárných řkonce, že moje cesta na refnastuowenú, je toliše wmyslowou, že bezpodobyh nikdy wice se nemrátím. Má jsem jich ubezpečewal, že krom Wóžého dopustění nic na světě mne dèle na cestách neudrží. Zachowáli nás Bůh, pak že se epět šlebdáme, a bude-li w tom wúle Nejwshššího, nikdy wice nerozloučime. Druhého dne o 6. hodině jsem šel do leskela, kde jsem též svou wywolenou spatčil, což mne nemálo roztržitým zpřubilo. Po mši swatě jsem se s ní před leskelem šessel a we iueném panimámtý byl jsem pozwán na snidani. Při té příležitosti wyhlal mi panáta, že mi nebylo třeba edházet, že uemá nikoho, jemuz by dům i řemello edwyzdati mohl, leda Wepinku, a že by takto mštrawstwi snadno podobáhnout mchl. An rossal už na cestu oboblán jsem, že mně nečece w tom přelájet; šabl mi na srdce, bych se jen dobře choval, a že po mém návratu wsse-

do k dobrému lonci přijde. Po té jsem se se všemi rozloučil na bratru shledanou.

Ostatně i mistr můj i mistrův mne oplácali a moji kamarádi mne vyprovázeli; jeden mi nesl ranec, druhý zanesl pocestné peníze a šli se mnou až do prvního městyse na 1 1/2 hodiny cesty, řekli jsme si teprve s Bohem dali — já šel opět sám v cizím světě jako přst. Věděl jsem se, že jsem smutnější z T. . . . odcházet, než ob svých rodičů; já hleděl a nemohl jsem cestu, já šel a nemohl tam, já myslil a nemohl o čem; příčin toho zjevně blíže se dohláti. Cesta mne vedla na myslých vrch, obdub město celé ještě spatřiti bylo; netřeba dohládati, že jsem obrátiv se poslední „s Bohem“ v duchu zasílal všem bratřím. Pak se pozemlil duch můj k nekonečnému a modlitbě za dar Duchu Svatého, čím jsem nemalé posílil na další cestu náhl.

Prvního dne jsem velmi pomalu krácel a často jsem musel si odpočívati; teprve druhý den jsem náležitě se rozjel. Namířil jsem si cestu přes Olomouc k Opavě, do kterého posledního města bych jsem přišel, zvonili právě poslední. Odemýkav svůj ranec v cedovni hospodě obrátil jsem se do jednoho hejnice, abych si v kuchyni nějakých zvěstí vyprosil. Nepotřeboval jsem žádných věcí, an mne líbezná vůně pecinelů z balda volala. Na mou prosbu okázala mne kucharka, bych za půl hodiny přišel, že hned nemá čas. Těšil jsem se tedy, že něco dobrého na zub dostanu a v určité době zavítal jsem do kuchyně. Ale nastojte, jáť ležeti se mne zvečnilo, an mne tam úřední služba navedla, kterého bezpochyby přelastavá kucharka pro oblatu Boží na mne zavolala. Měl nemalé lašouny na těch 15 kr., které tamhle obkřeje za každého pocestného dostával, kterého při proseni zatkul. Na zatím sebrav se na myslí tážu je ro šenlouně, jalobych náhledu do kuchyně byl vrazil. A když mne přec stihati chtě, nekročil jsem slučně do šenlouny a dal jsem si nalít piva jako obvyklých host. Vyhržoval mi, že se uhlábnu na policii, já však nečelav vzal jsem svůj ranec a z Opavy jsem šel do Pruského

Elejska, které jsem téměř na celo prošel, kraj ten se mi náramně líbil, ale přec jsem v cizině té práce nepřijal. Musím podotknouti, že cestování v Prusích pro chudého tovaryšse je uad miru trusné, jásně pro cizozemce. Dopadnou-li ho, bývá zatčen až na konec běžících měsíce a pak mu zrovna přes hranice cestu uláží. S ti lidé, kteří by chudému pocestnému čehos poskytl, jsou pek pefuton. Přihodilo se mi tam jedneu, že jsem do jednoho domu vrazil, kde právě obhval sluha úřední. Pak jsem hlavu do světnice strčil, spatřim jeho helmu a šavli na stěně. Rozumí se samo sebou, že jsem nečelav na dvěř, nýbrž přirazim dvéře vzal jsem nohy na ramena, neboť jsem věděl, že se sluha za mneu pustí. Napadla mi šťastná myšlénka; místo na ulici, kde by mne byl bezpochyby zatkul, zavítal jsem na dvůr do chlíva. Sotva jsem se tam uchl, stýštel jsem hromotání a zleččení jeho, že jsem se mu v okamžení ztratil. Teprve za hodnou chvíli, když vyšechno utichlo, vyšel jsem a šťastně vynáhl z nemilestředných brápu. Toto pronásledování učinilo mne obzřetelným a chytrým. Obhčejně jsem se oblekul do nejlepších šatů a buď kufu, buď arch papiru stočeného v ruce uel a s tím vsselijal si hrát a uchoobil jsem nistý dům ob domu, nýbrž kříž na kříž; i pečařile se mi takte nejděru toho jstěba oslibit. Ostatně se mi takovto život bylo zpretimil, a proto jsem se raději obrátil zase do své vlasti, do Čech, a sice do Víkerce.

8. Liberec. Dragoun.

V tomto znamenitém městě a talofka střebistí průmyslu soulemického scházivá se též mnoho chasy, a tak se stalo, že při mém příchodu náš tovaryšů bylo na 80, jenž vssichni na práci čekali. Tcho času právě dostavěl se tam nový tovaryšův dům s melišm náladem; byla v něm nemocnice pro tovaryšse i pětné divadlo žijeno, a hospoda cedovni. Ku slavnosti otevření tétož domu sešlo se z okoli na 200 tovaryšů, vssedý dobrozmaty v práci stojících pak obnášelo 1200. Mistrůvšů i nových tovaryšůvšů dům stáli

na náměsti proti sobě; z prvněho vedl se slavnostní průvod do druhého. Napřed šli nejstarší tovaryši v počátku, nesouce znal cedovní. Za řadou asi dvou set nesla se poslabnice krásnější věnci ozdobená na nositkách. Před ní kráčeli dva starší tovaryši a dva cedovníštři, za ni pak neseno řádové nářadí, zvláště památné konve atd. Pak teprve následovala předlouhá řada a naposled nů tovaryši, kteří jsou právě do města přibyli. Násle řada poskytovala nejmožnější kratochvíle divákům, an jsme jak se řídili „se všemi švestkami“ a v celém umundu si vyhračovali. Růžový dobrá kopa nastrojil si smělý ranec schválně tak, že z něho habrty visely; jiný oblekl našchvál šaty jako trhan, některý si dal zase welni uncho záležet, jimi necty torbely s pimeem mezi prvním vespolet si připijejice. Záhlo se oklísami po městě až do zámku, kde se páni hraběti za zdraví připijele, pak ob jedné tovaryši i družé, se všem představeným atd. Stenčně přišel a zastavil se průvod u našeho domu, cožto už lessen šálo, po kterém se náš znal při hubě a přewolávání slámy na dům zaměřil. Po každém připitíu hebila se slenka do powětrí, awšak žádná nedopadla země pro nesčíslné množství lidstva. Růž se uapotom i poslabnice na své místo položila, byl večer, a w dwadle tovaryšským ponejprw se hrálo, při kterémžto hře i páni hrabě s hraběnkou přítomni byli, kterážto uawšstěwa nám druhého dne 24 řubů pima wynesla. Z nazítí se hodovalo až do rána, ale wšechno se wedlo w nejlepší pořádku.

Na swětě wšak mine wšechno, též naše radovánky ponuinuly a awšaka starost o práci. Tu jsem já se i pantátowi nejwice přitulisil prose, by mi zaplatil msto, an už blcuhe jsem na cestě a kapsa moje welmi je hubená. Na tuto prosbu dostal jsem hued druhého dne welni slušné msto a počal jsem plně pracowati, tak že jsem si zřítal látku mistrumu a i sobě nemálo posloužil, zjeuwat si celé krásné šaty a nad to jsem ještě zachemal pěkných peněz. Z byl jsem npi cele spokojen a uiril jsem, že si tu nejméně do jara pobudu. Zatím čloměl mini a Pán Wáh měni. Z nenadání nawštimil mne

trajan přiušfeje neblahou uowinu, že oba wyřáni jsme co uprdlici w neminách. Za jsem se ulekl, že jsem ani slowa nemohl promluwit. Pak jsme se rabili wespolet, co počneme. Namarad uawřowal, bychom hned se oklísili — ale jak? Násle průwodní listy ležely u ouřadu a bylo se báti, jak se o ně hlásiti budeme, že náš hned odfleu konu. Zatím podatilo se nám ještě tentrát wyřkonzuenti; kancelista nám listy beje wšsi námitty posdepal a wydal, a já w nejkratější zimě ubíral jsem se zowna do Z. . . ., kaužto jsem právě na štědrý den dorazil. Natřsil jsem wšechno při zdraví a naslel jsem hřowaleu nálonuaci u swých známých. Po swátcích pak wstoupil jsem zase do práce u téhož mistra, u kterého jsem naposled před odchodem pracowal. Wedlo se mi zase dobře, jako druhdy, jen že bázeň před wojnou mi uřawičně rostla, tím wíce, čím dále moje známost se znáhala a založení samostatnosti na mysli leželo. Než tato poslední záležitosť byla pro mne eřechru přetwrděm, který jsem teprw po uesmirných protiwnstwach s pomoci Woží rezlouřtanl.

Za nedlouho wysšlo ptijue natizení, aby každý mistr, jenž cizího tovaryše má, i ouřadu ho dostawil, by se průwodním listem wylázal. Přišla tedy řada i na mne, ac jsem se powětrub zpřetomal, an moje listina posnd úplně nedošla. Z pracowal jsem prostředkem psaní i robičium, abych nowý list poboháhl; za tím přišel rozkaz ostřejší a já čtěl nechtěj uušil se na radnici dostawit. Přestíral jsem, že řáždou chwili nowý list z domu očekáwau, awšak neball ua to ule, ano na místě mne zawětil, kterážto wěgeu celých osui bni trwalo; bál se, abych jinu neuprděl. To byla hrozná rána jak pro mne, tak pro moje ptijiwcel. Hued druhého dne mne nawštimil pantáta newěřin, by mne potěšil w uenabále té tržni. Wyřkával, že má w Z. známost s plinkowim lékařem, že na jeho dobroumylnost důwěrně se stáda a že bouřa jeho prostřednictwim une oswoboditi. Z šibil mi, že sám se i němu wdá w této záležitosť, což štenčně hued druhého dne učinil a to pěšly. Růž lékař prosbu jeho byl wysřchnul a pan-

tátou ujistěn byl, že jsem welmi slabého těla, propustil ho s váběji, že se mne rázně ujme. Dobrý příznivce můj rovnou cestou z D. . . . přišel se mně do měziny, by mne radostnou naději poněkud potěšil. Wyznav se utákal mi noby plně puchýřím, které jsem slzami wděčnosti smáčeje libal, srdečně želaje, bych se mu za takovou obětivost důstojně odměnil mohl. Zpomínaje těch pkeblouhých dob, kterých jsem za ten týden w žaláři zažil, pobnes citim, že mi wrág po těle dští. Zedlné svěťýlko šetřilo mi w mé jádumčivosti — naběje, že mi ob wořny po-možino bude.

Po osmi strastiplných dnech bowe-bil mne na kancelák a oznámemo mi, že nás k obvodu powezou. Říkteri cizinci mezi námi, co dělali ráms, dostali žezlega na noby, já jich neptijal, antž mi nášlím dány byly, au jsem na wšse obecněm hluku nifterak se neúčastnil; ano dostalo se mi i té cti, že mne sám pan purkmistr do swého kočáru přijal. Krew mi stýbla w žilách, řbyž se blížilo ošamženi, které nad mým osudem pro celou budoucnost rozhodnouti mělo; i wolal jsem k Pánu Bohu za pomoc z uejblub-ší hlubiny duše své. Sotwa jsem před krami stoupil, obrnulo mne celé tolo wojenstůch důstojníků, kteří se tatotka o mne drali. Bláště pak jsem se zalibil pánu trumistrowi ob dragounů; žmčiu mne sám osobně přijně lskář do očí ble-běl, aby mi žádne chybby newytýkal. Ké-řak, jak jsem zpozorowal, zalekl se, ani slowa uceřna k mému prospěchu. Tu mi w usších zabrkělo browové „fchopen.“ Zá se na lékate tážawě podiwáa, ždaž to možná, ou zatim utágal mi záda a já se stal dragounem. Přero mi wy-po-wíhá službu, abych tehdějši city své slo-wo wyjádřil; byl jsem jakoby rauěn stře-lou božibo posla, ničeho jsem více ne-wiběl, ani nestýšel, až mne za dleuhou chwili krajan též obwebeu k seté přiwel. Wylotě to přehrozně diwadle, jež se mi stawělo na oči. Tu běduje sta-řický otec pro syna, tam omblěwá matka, onde sestra a jiný známý. Pro tajžého někdo natíkal, jenom pro mne aťž žáden. Moji rodiči ničeho o tom posud newěděli, moji příznivci wšak dělali si jistě, že

obweben uebudu. Zatim Pán Bůh roz-bohl jinak.

O 1. hodiue ipolebne byli jsme pod přijahu wzati a o 3 hodinách dostali jsme kartu, s kterou jsme bowu propuštěni byli až do zaweláni. Jak jsem ušlyšel, že můžeme odejti domů, spabla se mne wšechna žalost jako kámen, a o 10. hodiue na wečer klepal jsem už na okno swých známých w L. . . . Z uechěji ani umě-řit, žebych to byl, domědwiše se už bře-we, že obweben jsem. Nejprw zarado-wali se, že snad powěst lhala; řbyž jsem ale svou kartu utágal, nastal wšsebecuř nářek. Řbyž jsme se dost nabekelowali, ukořila se poněkud boleřt mššlenton, že to wile Boží a že Pán Bůh zase po-moci může. Pantáta peradiv se s panem purkmistrem šibil, že se o mne zasabi, bych miřtrowšwi podořáhnul, a pak že se mi snad řkuwe podati wojenstě perwin-nosti oprostřau býti.

9. Mistrovství. Požár. Propuštění z vojny.

K tomu kenci swokal pan purkmistr co cedhoweni kowřak řchžku celého cedu, by mne za mistrá nawřhl. Na tu dobu tatě jakžiw negapomemu. Sotwa jsem uřta ote-wřel, bych žadeřt svou přebneřt, žarazil mne hromowý hluk z 300 hřdel. „Zabte ho, toby cizince; nasse wlastní děti ne-mohou mistrrowšwi dořáhnout, a tento cizi-nec se opowáži dolirat se mezi náš; wy-hodte ho, zabte ho!“ — Zá musil přechuout ze fednice a dobrořdeřná cedmi-řtrowla řchowala a zamkla mne na půdu, až by se ráznice powěřid uložila. Wřřřak ani páu kowřak ničeho newěřidil na utro-ceni rozláceného žinlu mistrrowřského; řazbě slowo switně puřobilo toliř, řakoby mřřla do ohně nalíwal. Z musil rowněž přechuout a to bez řlehouřu. Dřuhého dne to ewřřem jinak wyřpablo; nejřortři řři-řkouni přišřli na týden do řhládku a ced dostal ob řlawného magiřtrátu otážku: „Ždaž mne dobrowolně přijmouti řtější čili nic?“ An za měřto obweben jsem, že se mi tedy mistrrowšwi wěřřřě edepřiti ne-může; newřoli-li ced, že mi magiřtrát sám powoli dělāt mistrrowřský kwe, a cizi-mi mistrý prořlebnouti dá.“ Tu nastalo

žase hucení a běhání a radění se proti mně. Smeráno na novo schůzku a já mladšími mistrům obelán jsem byl do cedru. Já pak nylázal jsem, že mi život příliš drahý, abych se dal zabít. Teprve druhou posilkou ujistěn bych, že mi nic zlého uchrzeji, dostavil jsem se. Druhem nastal i tentokráte odpor, ale na stromo cedrnistrowo stalo se utišení. Dáno mi otázk, zdaž je msem cedrowním wylóhám peditbiliti dci a sice 20 zl. šit. ob zápisu a 120 zl. šit. na walcu?

Když jsem svou povolnost wyjetil, řečeno mi, bych se o patřici wluu na mistrwstý kus pštaral a pak se ohlásil, že se mi prohlidnout dá. Z radosti přechal jsem k nastawojicinu tchánovi, bych mu zvěstowal, jaká přeměna se stala w hlavách stawného cedru. Můj mistr, u kterého jsem pracowal, sám mi uabizel svou wluu, bych ji použil na zhetoweni mistrwstého lusu, což jsem z radosti přijal a přípravu šenal k důležitě této práci. Zatím člowěl mi, ale Pán Bůh učení; nowá těžká pobrewa přimelila se mi w cestu. —

Bylo to 14. čerwence r. 1822 a 3. hečině odpobedne, když znenadání wstýž zvon je wrzhwilel nade městem ohlasuje, že hoří. Wšechen lid z předměstí hrnul je do města; šteral jsem neušel já pšpšit tam, kde ukrutný žiwel hřezil demowu mých wílných? Přijda do krávy spatřil jsem na náměstí pštriháčůw dům w jednowu plamenu a hneč wřebější dům prowozníkůw metal hečici šwolu, kolomaz a konopi z pudy na wšje straup, tak že i na předměstí se počalo chytat.

O nedlouhý stálo téměř celé město w moři ohnawém; i dům mojích příziwců. Čhtěl jsem z počátku wšedno co možná snášeti do šlepu, an wšsal už nebylo hrubě času, tedh na radu pantátowu ušlo se wšedno do dolní šwětnice, proto že pemně šleuta byla. Z nosili jsme do petrhání, až na nás oheň pabat počal a pak zawřowšše kráwu opuštili jsme dům w uaběži, že aspoň štatek w šlenuti a we šlepě bezpečen jest. Z uemžali jsme z domu ani za nešet s sebou. Na ulici wášeš se plameny jako ohnivé šuby, tak že jsme toliko s nejwěšším nebezpečím

žiwota do poli se dostali. O 9 hodinách ua wečer byla wěž a šotel w nejwěšším plamenu, o 10 hodinách špabý žwony a łobiny zbbwšše $\frac{3}{4}$ na 11 na posledy štitilu se též dolí.

Wyše to štrajný wěžár, jehečž zát ua 10 mil widěti bylo; štitáčel bylo hojnost, ale bylo už pozdě. Po půl noci, když už ohnivé drak dožiral zbytky štrajných swých hečů, pátil jsem do města, bych se očiť přejwěšil, šteral to s domiem newěštiným wpradá. Ach hrůze, hrůzouci! Z w dolní šwětnici, šterou jsme za bezpečenou pšlákali, počalo se w ošněd šwilit. Já wyrazilo ofno čhtěl jsem se do wnitř dostat; zatim ale přistupeni wewowonihw wzdychu teprw se čutnajici oheň náležitě wžhal — a za několik okamženi stála šednice i šit i šlenutý šlad na šufna ano i šlepy w jednowu ohni, tak že wšsedo na prach špotele, i ždi prudšosti oheň se rozpušaly a šrentily.

W podobném ušestěši nacházelo se přes 170 rebín, jež neměly šani hlawný šlenit, ani je čim čdit, ani co do úst šřit; unoho lidi se popálilo, ba i do šence zabušilo. Wšše nehoda přimábila po ohni množitwi diwákůw do města, nezi ji-uzari i jednowo behatého mlynáče, šterý de svou manžetku i decrou přijeda do ryuku před hostincem se zastawil, jenž rowněž byl wšpšotel. Na ušestěši w čemž okawženi, šterý se wíž před demem zastawil, špabl žčenu štit rozbrtnu šeně i wíž i šibi, co na něm šeděti i jiné, šterí šolem stáli; zahynulo takto 11 ešob, šilem druhého teprw due po nšmirných kolešed ššonawšše.

Jako druhdy Jeremiáš na šutinách šwatého města Jerusálema šedě šwilel, šwileli šime i my čpšlu uazi pod šširým uebem na špaleníštu, de šwřcem ššormow-čeným do šubowčnosti šlevice. „Čož je wám, řekl pantáta, wy nás nyri opuššite a žušawšte šibě, ale co my šobě počnem?“ — Wne políhý šje. „Ne tak, pantáto, odwštil jsem, já a wás naležl přijeři, šterý wám šwello ššestěti, i uušil by nune Bůh šrestati, šdhych wás uyni w neššestěti opuššil.“ Z rozplakali jsme se na nowo wššični, an se k nám blížila milošřdná žena, něco k jidlu nám nabizejic; my wšsal ne-

mohli jsme ani sousta pojit pro zámutek, jenž srdce naše swíral. Dpoledne nám Pán Bůh poslal potěšitele v osobě wel. pana pátera Jana, syna mého nastávacího tchána, kterýž na blízku kaplanoval. Přivezl nám s sebou hned tešáckého mistra, s kterým se náležitá ujednala stala, aby pozůstalé zdi co nejdříve pokryty byly. Majato hned nádenníků, aby rumy obhlíželi; awšak se zlou jsme se potázali, samých cizincův do práce přijavšše. Petravli nám, jak jsme se teprve od lidi později doměděli, cokoli v rumech rozlito bylo, peníze stříbrné, zlaté prstěny, náušnice a šilu rozlitych nádob cizích. Toto wywáženi rumu a přípravu k slawbě trwaly celých 6 neděl, celá pak oprawa domu protáhla se až do twrdé zimy.

Setwa jsme z jedné neohdy peněktub wywážli, nastala zas jiná; zalíbilo se totiž Pánu Bohu pantátu nawššiwiti boleštnou nemoci, která ho po tři čtwti roku na lože upoutala, tal že jsem ho bez počtuřáte ebraceci musel, an s sebou nebyl s to wládnouti. A tal se stalo, že jsem i jej obšluhowati i jeho čemeslo zastáwati musel. Tu owšem nebylo pomysšleni, abych w takowýchto obšluhowech samoslatně ohniššo si žiwiłi mohl, a přes to wel. p. Jan staw se administrátorem na Pané wyžádal si swou sestru za hospodpů na čas, což wšak přes celé leto se protáhlo. Meci tím wyhotowil jsem mistrwšlý kus, jednal jsem si po něm swé čemeslnické nářadí a co nejblawnějši, pracowal jsem o tom, aby. se konečně mojun sprostil. Teprwé po dleuhých snahách a welikých útratách dostal jsem propuštěnou, downiwaje se býti na práhu swého cile. Neptátelé wšak počínali na mne popuzowat pantátu, z čehož mi ještě nejebna trpěla slyg ukápla, ano bylo už na tom, že wšelje nešťán a do swěta odejdu. Zatim po bouři wyčiřli se wzduch a zasměje se slunce z nowa; tal i moje obloha se pozmenáhla zase wyjařnila, zlato upřimnosti zlouššeno bhwšši w peci protivnosti, dostlo konečného uznání; nejwětšši pak zásluhu o došonalé dorozumění měla přelastawá matka moji manželky, která hned od počátku až do swé smrti srdečně mi nakloněna byla. Bůh ji oslaw!

Ještě přeb swabbow wzal mne pan-

táta s sebou do Žihlavy a předstawił mne kupci w sutnech, jemuž od mnoha let zboji domážiwal, za swého nastávacího zetě, a žádal ho, aby i mně swou důwěru barowal, že se na mou práci bude moci spoléhati.

10. Swadba. Trní. Na řaře.

Konečně stawili jsme s mou manželkou šnatek, jenž mne tolik bojů byl stál a w němž mi bohatá náhrada se stala za wšedno utrpeni, a to swatou sworností a láskou obapolnou, ač i w této zahradě, jato na tomto swětě wůbec, nekwetly růže bez trní. Abychom se wyhnuli wšem možným srážkám w domě dobrého sice wšak přchlíwého tchána, pronajali jsme si obyblí samoslatné. Měli jsme těžký počátek w nové žitnosti, ale Bůh nám patrně žehnal a upřimnost manželšlá slawila nám talich hořstosi pozemských. Wřchole blaženosti wšak dostoupili jsme, když Bůh manželstwo zdrawým synáčkem obmysšliti ráčil. Z přičinil jsem se nyri dwojnásobně, bych pro swou robinu swědomitě pracowal a hospodařil. Wyňaložil jsem mnoho peněz, bych cizi dům se swému čemeslu došonalé žiwił, nenadaw se toho, že se mi tal brzo do wlastního přibýtku stěhowati bude. Za půl druhého roku dopuřtil Bůh zase boleštnou chorobu na mého tchána, tal že po 13 dnech w mém náručí stonal k těžnému žalu nasleumu, an gláště za posledních časů plnost lásky swé nám mēnowal, která se owšem s newlnným wnučenem nejraději bowila. An welebný pán swat wšeho dědictwí po otci dobrowolně se wydal, přijali jsme s manželkou doma wše, co se w něm nacházelo. Z počali jsme we jménu Páně pracowat a bařilo se nám s počátku dost dobře. Ale brzo nastaly těžé časy pro souleniř. Stawěly se towárny, s kterými obychejný čemeslník owšem záwobiti nemohl. Wlna přibražowala, suřna padala, tal že se dobré zboji pod cenou probáwati musilo; pracowáno tedy nejen bez užitku, nýbrž se ššlobou, což mne owšem do těžkých neřnází uwršlo. An se bylo obáwati, abych o wšedno nepřissel, uwešlešl jsem přelastawého nabidnuti wel. p. bratra manželčina, který dostaw se na faru polnostmi nabawou

mne přijal za hospodáře, an sám v hospodářství malné oblihy neměl. Manželka moje obstarávala kuchyni a domácnost.

An jsem toliko při čeměle vyprosil, stálo mne to z počátku nemalé práce, bych rolnictví porozuměl. Ale měl jsem v tom zalíbení a tudíž jsem se jednal zkušených hospodářů radit, jednal jsem pilně čítával hospodářské knihy, zášlé pat tehdejšího času velmi užitečné „Časopis pro lid“ ob vysoce zasloužilého p. profesora Diebla. Nyni ovšem má rozumný rolník na vybranou dokonalejších radců, mezi které na přední místo náleží: „Hospodářský list“ a „Hospodářské Noviny“ ob p. doktora Škodyna v Praze, a důkladné rolnické články našeho milého Moravana. Z radám každému hospodáři, který svůj statek zvelebiti chce, aby se nespolehal na svou vlastní hlavu; neboť rolníci lidé teprve následno vědi — a co aspoň mnozí zkusili a sdělovali, to nám podávají knihy pohromadě. Či může-li každý člověk následovat sám zkusiti? A jak drazé plativá se zkušenost! Může, budme moudří, užívajíc pilně zkušenosti cizích i prospěchu vlastním. Mnoho dočtené spisy měl bych každého časně hospodář koupiti „dobytčího lékaře“ ob p. dra. Pečírky; neboť zkušenost uči, že mnozíto dobytka chřastvého zhyne bez potřeby, nerozumem anonišními poměrnostmi venkovských mastičkářů. Vše vybat zlatku než sto zlatých pozbyt. Včelářům vlastenským poroučel bych veselejší knihu včelářskou ob též p. dra. Škodyna. Zlatel i naše Moravské noviny téměř v každém čísle přinášejí krásná pojednání o zvelebení hospodářství a domácnosti. Kdekoli se pilně čtou, rozednivá se v hlavách, zámožnost se zudává; karban a pijanství se stěhuje do tavených obcí, kde Novin a vůbec tuých nijaťch nestává, za to rosal palirna rozbáná osobníkům měchy zebřádě, statky sedlé se boři, a palirna se starí jako knížeci palác. An rosal člověk nežije toliko chlebem veselejší, nýbrž i duše, silečtější to část člověka, nemyslnelné potraty rozmáhá, tudíž radim rosem milým čtenářům, kteří to posud nečinili: Bstupte do Dědictví sv. Cyrilla a Me-

thodia v Brně. Za 10 zl. st. jednou složených dostanete každý rol do své smrti zdarma kalendář Moravana a ještě jinou knihu nebo dvě, jimiž se i role srdce křesťanstvého rozdělavá. Co by nám bylo platno nejkrásnější hospodářství, kdyby jle svou nesmrtelnou duši pro hospodářství životem nekřesťanským? Kdo rá 20 zl. st., pojišti uetoliko sobě knihy, nýbrž i po smrti jeho budou je dostávat každý tak dlouho, posud jméno rodu nerozpuře. Ano časem i obrazům krásných se nám dostane potobně zdarma. A když zemřete, zajiště nám nebude nazbyt přímělu a nejsvětější oběti mše svaté, kterou úbowě kněží každoročně za nás obětovati budou. — He, tak jsem do svého životopisu také malé lázaníčko vložil a modliti se budu, aby Pán Bůh svou milostí ho zúrodniti ráčil.

Wim! už napřed, že toho do smrti litovati nebudete, učiníte-li dle mé rady. Zbat Bůh! A teď bále, abych dopověděl.

11. Syn v Moravské Trebové.

Mezi třemi dítty, které mi na živě zůstaly, byl nejstarší Jan, jenž hned z mláde schopnosti se studium prozrazoval. Na štěstí dostal vel. p. svat pana kaplana nebávnou vysvěceného, a ten se hned z počátku zabýval s mládeží, připravujíc ji na studije. Mezi nesčíslnými žáky, jižto základ vzdělanosti tomuto vlezasloužilému lidumilu děluji, náležel i můj synek. S vyborným prospěchem obhiv zloustku z třeti třibý v Poličce, vstoupil do gymnasia Moravského Trebového, na kterém ctihodní otcové piaristé vyučují. Bylo to už pozdě na večer, když jsem s malým nováčkem přibyl do města německého, o němžto jsem dříve jakživ ani neshlyšl. Tu zůstanu stát na náměstí, ohlížeje se, do které hospody bych se na noc wrtnout měl. Wětší pak starost působila mi myšlenka, kde se pořádného obydlí dopidim pro dítě, které jsem posud jako vlastní zítelnici byl opatroval. Zamulo mi na mysl množství ubohých dětí venkovských, kteréž nesvědomitostí zřídčutivých strawatelů přichobí zhusla na cesty křivé, ve studiích propadnou a což hroznějšího, i v mravní

hlávu ubíhají. Bože nebež, vybuchal jsem, aby moje dítě padlo do takové ležesle lotromské! Až, a ž čísta jasná objeví se u mozu obstarožná ženšitina, neseuc plný džbán ž blížle laskný. „Zajisté nejete pana studenta“, oslovila mne, „nemáte-li posud proň obýbly, poradinu mámi o pořádné rovině.“ Povážomal jsem to za řízení Boží, a s toužebností se poptávám po jádeucim tom domě, dokládaje, že tam ráno přijdu. Ona rošťal žwala mne, bych bez odsladu ji dopromobil, že mne uwebe. Ž nebaž jsem se dlouho pobízet a weffel jsem s ni do jednoho ž nejpěknějších domů na náměti ua rohu ulice, která ž rýnlu do sarního chrámu webe. Při zemi byl kupačský štáb, w celé Třebowě téhož času nejwytěčnější. Ža paž uweben jsem byl do prtoního patra, kdežto stařičti majitelé domu obýwali; táhli už obá l sedmceřátému. Hned první krok do sednice radostně mne dojal; swatý křiž a četné obrazy Swatých weřili mi, že tu přibytel nábožných křesťanů, kteří se za svou wíru nestýdi, jako na mnoze ngni w obyčej weřlo wšeddo že sednic wylizeti, co na Boha a na wečností připominá. Ža to oždobuji se přibytty movního swěta podobiznami takowých lidí, kteří wýhradně pozemšťou moudrosti prošluli, třeba že byli patrní odpurcomé Boha a Cirkwe, a tudíž i pravého a jedineho blaža. Neniám nic proti tomu, máte-li w uctivosti podobiznu toho onoho učence, ano přál bych, aby obrazy wýtěčny wlastimilůw ždobily každý onačejší dům; ale proto netřeba sěhowati pramory wšši dočnalošti do tomory. Něde si oblibuji místo poswátých obrazů podobu koni a psů; pěkná to zrcadla pro křesťana! Wššak i tyto obrazy co do poznání přirody mají svou cenu a žaslují přebnost před nesloubnými wštomory žpustlé chatry, která žjewně nemuray láže. Šanba jim! Dēdictwi sw. Cyrilla a Methodia wýborně pojalo wzněšenou úlohu swou, an netolilo debřhui knihami, nýbrž i krásnými obrazy Swatých srdce národa nasseho slediti. Wšud wybdalo swým úbům tré obrazů: Skwostný diploem; sw. Lubmilu; Smrt sw. Cyrilla w Rimě. Dá Bůh, že časem přibytty úbům Dēdictwi stanou se wšslamou

spanilých wzorů prawé wybdělanosti a oswěty křesťansté. Obray, to kniha, we které domede čisti i ten, kdo ani přmena negná. Ž w tomto ohledu žaslňuje Cyrillo-Methobějšť úřtaw náš podporu wšsedh upřimných rodomilů; kdo žwelebuje Dēdictwi, žwelebuje národ. Wo krátké účpce naratame se zase ke ctižobné rovině, we které jsem wýborné místo pro dítě své nassel.

Ž mláde medli filný obchod w suknech, nyní wššak žili už na položi, wězdy několik studentů strawujícíce. W obstarožné osobě poznal jsem swobodnou sestru paninu, která neposlední pobíl měla u wedeni pořádku mladá kpaš. Dcera jejích byla proměána za dolního kupce. Byl jsem welmi laskawě uwtán a po krátké úmluwě spabl mi lámen se srdce, neboť jsem tussil, že mé dítě do pořádné, bohabojné rodiny se dostawe. Žatim ještě jedna nemalá starost mne trápila, totiž, bude-li chlapec do škol přijat, an téměř o 14 dni se opozdil w Brně, kam jsem ho nejprwé dáti hoblal. Nařmulo se tehďáž do hlawního toho města tolik studentů, že přemnoží, žwlášt wybděnějšti, na jiná místa edlžáni byli. Pani mi wššak slibowala, že mi to sama žitra u wel. p. prefekta sprawi a nabíjela mi hned nocleh. Ža wššak podobowaw se pozwání jsem nepřijal, bych následující wečer a uoc s nomáčkem ještě se bez přelážky obirati mohl. Wocowali jsme tedy u „Swězdy“, kdežto jsem jednal chlapcowi spawitelná napomemuti dáwal, jednal ho smutného řeřsil, ač mi samému newelmi wejele w srdce bylo, an jsem dítě ponejprw w cizině žaslawiti měl. Místo spánku plalal mi chabál téměř do rána; i miž spánel nepřál ža nic.

Náno jsem uwebl chlapce nowým robitům a po snibani webla mne cti hoduá šarčenja l otel prefektowi. Tu wššak byl jsem nemálo žarmouceu, uslyšew, že už katalog studentů ugamžen a žaslán byl do Olomouce. Na weliké erobowání panino slibil wel. p. prefekt, že mi swobodno, žláštai žábeř žřibiti pijemně, a dáwal uatěji, že mi přijatá odepkenuwe bude. Prořil jsem ho, by tu žálezitost sám laskawě obřaral, že mu ža to po wděčen budu.

Po té poslal hned pro p. profesora a promluvil s ním několik slov potajmo. Byl to přelastavý pán mladějš, rodem Čech, kterhý hned na první slovo w sebedně matěřčíně žistal a důvěrou naplnil srdce moje i nowáčtowo. An práwě znosne! ognamował hobitui do sfoty, wzał přiwěttvoh učitel chlapce za ruku a odwebl ho sám do učirup. Upořkl nám takto těžtē loučení; jenom srbečným pohlebem dali jsmě si „s Bohem.“ Na to mne ctiňobný p. prefekt propustil s ubezpečením, že we 14 dnech jistoty se do wim, zďaz chlapec opravdu přijat bude čili nic. Chwála Bohu byl přijat a oběhl sfastně celé gymnasium to ténž městě i w ténž obyčli. Rozumí je, že jsem ho začastě w roce nawššitowal a nasrůdty wozil; bylatě to wejby radoštná sledaná pro celou robinu, tím wice, an dobrá wšněbčeni o pilnost jeho učěšněi swědectwi wydávala. Wážil jsem za ním bčhem šfesti tčch let na tisíce krotů, ničábná nepohoda nesřezla mne, abych se přejwěděl, zďaz je zdráv a kterať se dři. Bohu díky, nřtby mne nezarmoutil. Nětěl i strawowníci chwálili jeho pilnost i urawné chowání.

Nemohu wšak zaměřeti, nač si mi nowáčel z počátku nemálo sřezowal, že mu totiž ta učelna welmi wabi, an se muohbykráte jako paponšsek musí učit, neměba co. Třiděťatě přh mšiwal na hlas opatowati jeduu jebinou wětu z náboženstwi nebo ze zeměpisu, než w paměti urážla a rozum přh tím nejistal, ani srdce. Běba, pomyslil jsem si, běba dítěti, kterě hned z doinu trochu wiry nedoneše; mrtwá slowa mu ji nebaží. Mnoho-li poslabu dusřewních dobyl by si náš mladěček, řbyby se mu w materšē mšiwě podávaly! Upořl jwate náboženstwi by se mělo wšřtěpomati srozumitelným jazykem do srdci malitřch — a nikoli čijm jazykem do paměti. — Takto jsem na prošém rozumu swém přemítal. Opatně i w jiných předmětech učilny by nasse čestě dítěti wěšřich pokrotů, řbyby se jim hned nepodávalo w nádobě cizi. Upořl můj smel wždy se lépe držel u př. w latině, než w ostatních předmětech. A řby jsem se p. profesora tázal, proč to? řřával, že tu přijde wice na rozum než na slowa;

ba že rozum neni ani němedh, ani česth, ani latinšh, nřbrž libšh wůbec; řbyž pal se rozum zatarasí řaraburdium nesrozumitelnuh, tn wššem má co dělat, aby se nendušil. Cím dále se w němčině rozdělawal, tím wice rozwinowal se rozum, tak že postupně řazhým rokem lepši známty dostával, až dospěl i známám nšřz wštečným.

Mezi wšsemi pp. profesory utkwěl u wědně paměti synowě i w moji swřchu uweđenj ctiňobný učitel první třidy latinšē, an jša rodem Čech i čestě mládeži rád se chřsil, srozumitelnou materčinou sřřolátům napomáhaje a wyswětluje, čemu po němedu nerozumět. Pilnost řakti uweš pobpalowati řzřličným wyznamenaním, ano nestyěl se i we hrách jarních zúčastniti se s nimi, aby jim wice čuti i učení dobal. Lenimi řáci byli ob takowh řadowánel na dobro wploučení. Něl měho řyna jenom jeden roč, ale byl předmim buditelem jeho řchynosti. Od té doby jsem ho nšpatřil, aniž wim, řde pracuje o šlechetném úřolu swém. Řdyřoliv na toho lidumila řponinám, rád byh mu swon wědněst prořžal, což tady wěřejně činim, dojdeu-li ho řábty tyto. Ctiňobně jméno jeho posud w beklivé řhorám památee; byřel mu „Rudbert Salát.“

Wůbec musim doložit, že se mi obzwlášť libila dobrá řážē a dořřidla, řtrow pp. profesori náš mládeži weřli, což wššem w menřim měřtě jako řřebowá snadno proweřti se dá, an mnohé dítě w powobni welitřch měřt práwě neděřatkem dořřidla utone. Nětoliko ne wěřejných mřředh, přechřžlách, při řřách atb., nřbrž i w řoutromnosti, w obyčřlých řtudentů dořřijeli řasem beklíwi učitelé, wyptáwajice se řtrawowatelů na pilnost a chowání mlabitů. Pro mlaby lid byla to řice okolnost řtřoch řwřrajici, ale řřastelná pro celou budoucnost. Tou přčinou dáwám přednost měřtům menřim, a má-li řdo na wybranou, neřřal swé dítě aspoň na začátku dá tam, řde se řewrubnějši dořřidla mládeži wřnowati nřže. Opatně neřřáželo řtudentům řřebowřřym i na řadowánřách řluffných. Řetního řasu řáhlo nejednou řtudentřwo s řubdou do okolních řřřů, w řřitomnosti pp. profesorů rozřičně řřř promozujice. Ano měš řu-

benti i svou vlastní hanbu, která začasle o veřejných slavnostech na rynku se významena.

12. V Brně. Prvotiny. Pohřeb.

Vo šestí letech dostal se můj syn do Brna do filosofie, do oněch škol, kdežto prý se každý student zbláznit musí, aby pak tím moudřejším se stal. Tak si vypravuje sprostý lid. Alež choválo Bohu, že toto neštěstí minulo mého syna. Obzbyv dvoje leta filosofická s pochvatným úspěchem, vstoupil do biskupského semináře, by se na kněžství sám připravil. Mnogo se musel učit v těch předních školách a přec v alumnatě teprve šlehal se býti bez klič, kterým jediže lze otevřít srdce lidu; já myslím dokonanou gnámosti mluvy materie. Uvažuje důležitost svatého povolání kněžského mezi lidem, dvojnásobnou pílí jal se konat, než nahrazovati, což nepříznivými okolnostmi biskupských škol pronebáno bylo. Kněz má ovšem v každém ohledu rozvíkati nad obecný lid a tudíž i úspěšnou mluvou, aby posvátnost úřadu nedůstojnou tečí sprostáku snižována nebyla.

Konečně zavítal den, kterým učinil Pán, den, kterým byl ob nneha let nejslabší touhou mého srdce, ač byla-li by v touze vůle Boží. Nabil bych všem krahým krajanům, aby nepominuli, nežná-li, pobívatí se do Brna, bykoli nejdůst. p. biskup svatosti svěcení kněžstva ubili; býváté to obzpečně počátkem srpna a sice v biskupském chrámu Páně Dominikánském u sv. Michala. Do smrti nezapomenou srdcejemné obřady tyto, jimiž velkolepě Cirkve svatě katolické tak významně se jeví. Vědneš vidím v duchu nováčků do sboru bojomníků Páně se hlásící, aniž v bílých albách leží na zemi wetlé sebe radou otelo oltáře, slyšim podnes dojmavé litanie ke všem Svatým, jež uab nimi biskup říká, an ptkonuný lid, ponejvíce robiti, přibuzni a zuami v slách svatého pohnutí tonou. Než musil bych popsat ještě několik archů, chtěje vyliciti, co jsem patřil a cítil, když můj syn na kněžství byl přijzen. Pravím raději: Zbi a wiz!

Keruncu wšak celého mého života nazíval bych den „Ma nebe w zeti nejbl. P. Marie“, kdežto můj syn

ponejprw P. Bohu přinášel prwotiny své ho kněžství. Etalo se to velmi slavně obětwnou péčí nejwzšího na světě dobrodince nassirobiný celě, důstojného p. faráře swata, který svou obětwností sestřence svého jako druhý otec na studiích wydržomal a dorwebl až na skuteč kněžství. An we farnosti nassí už nebylo pamětníka podobné slavnosti, hrnul se olovní lid na kolik mil cestý do městěta, aby byl účastníkem wágcného dne; olovní přečetné kněžstvo weblo primicianta w slavném průwebu z fary do chrámu Páně. W nejčistějším zástupu tussim mimo p. primicianta dojmala nejvíce pozorowatele zajiště ctihodná postawa ku bewadětce blížici se nábožné staženky, která jako druhý Simeon a Anna chovála radostně do swatyně, aby v nártici wroucně milerwaného wnuka užřela a přijala Epauitele w nejsvětější smátosti oltární.

Slabounké tělo pobepíralo se s jedné strany na spna faráře a s druhé strany na dceru, matku primiciantowu; dusse nábožná wšak na perutích wleditých wznašela se jako stíwánek l wššinám uwebšým. Kázani slawnosni činil primiciantowi sledjetný prwní učitel jeho p. kaplan, poležim také i poslední kámen dofonané budowy, ku kteréž byl prwní záslab poležil přeb 12 lety. Mezi mšsi swateu přistoupili jsme robiti a celá přížen ke stolu Páně, obsluhování bywšse rukou synowstew, kteráž nám i libu posléze pežehnala.

Než tu mi slábne pamět i ruka a wšak toliko: „Wdiz jméno Páně pochwáleno až na wěky!“

Vo kostelní slawnossti wyštrejil spanilomyšlný wel. p. swat stwoštnou tabulu, as pre 80 hosti; nimo to i znamenitý počet duchů wyčastowáno.

Ob té doby uplynulo už mnoho let, a posud nás milešimý Bůh pobromaké na žiwě chomá, ač synu wklázáno jiné místo na winici Páně. Za čtyry leta po primici wycházjel opět welitý průweb z fary, a muohe kněžstwa; wetl ho wel. p. swat po boku maje sestřence primicianta. Wšak wšak rozřil mezi primici a dnem timto! Kněžstvo tenkrát we zlatě a wěnci zdobeno, zahaleno jest rouchem

žerným; místo věnců na svicích zastupuje smutečný flor. Za významným primiciantem ubírá se opět staženka dema-defátiletá — amfál na mářách do svatyně a obtud i obpecínka věčnému. Wběhat zajiště už dávno, kdo ji pochová, bude-li v tom vůle Boží. Stalo se. Wběcný syn neba si vzíti službu poslební, ac jazyk vázne, nohy se třesou. Pohřební řeč drží sám a mluvící srdce hřbá srdcem wšeho zástupu. Amfál nebyla to služba poslební, kterou matce

drahé přeláhal; bemě ji slouží a sloužití bude s knězem sestřencem — při slátí. Ano křesťano zamítá miň syn na náměstěku l nám, neopemene naměstiviti druhou matu svou, milou staženku na hřbitově; sloužitá w tamním kostelíčku zádušní mši smatou, a my wšidni meblime se s nim. A tať swatá lásla w Chřistu Běnu spojuje nás pe-dneš, a jať silně doufám, slouči nás i na věčnosti!

IV.

Zbořený kostel.

(Anton Dudík, církevní kněz na Moravě.)

1.

Na pětném náměstí, vůkol něhož úrodná se rozkládá rovina, rozpíná se i blankytnému nebi kostel se stiblou věží, na jejíž vrcholu patriarchální kříž *) trochu křivo zastřen jest. Než to nebělá nic a také nemá ležet i věci, jen když věž sstímo nestoji jako w B i s e a w B o l o g n ě. **)

A také není se diviti, že tato chýba na něm se nalezá, jelikož bývá meluzina s opravdu rozšápanými vlasy a ječivým hlukem melni často kolem chrámu buráci a mocně jim ošťáá. Věrná to mela při takové bouři! Čepice, klobouky, pláště a futně w nejwětšii býwaji nesnázi. Děti pať nesměji se ani osměliti, aby přistoupily blíže, neboť wchřice by s nimi uletěla do nelonečných rozhomých prostor. Pročež býwá vůkol chrámu obhřejně mrtwo a jako po rozmřiti; jen když neběle přichobí anebo swátek, a s nim wyslancomé meluzinini plnou sou-

laji twáti: tu nemí jiné porady, nežli se ozbrojiti a bojowati statně proti mocnostem wětrným. Patne-li něde, kdo si toho wšimá?

Dlouhý čas, (můžeme říci asi 100 let) požíval tento kostelík nejlepši a nejkrásnějšii poměsti daleko široko; jméno jeho znělo jako libezný zpěw w ústech obecného lidu. Říkalot se, že jest krásný, swětlý, že má 26 pravibelných oken a jestě několik slepých a zarděných; powidalo se, že jíž asi dwafráte do něho blesk udeřil, a pfece neporuffeným zůstal. Swatý lid a posoj promowowal utonitě nebestou svou mládu, a dýchal w srdce přichozích cit pobožnosti wtouci.

Za tou příčinou neopomenul něde, kdož z cizinců tam byl zabloubil, naměstiviti psnmatný tento slánek. Každý, kdož wessel doň, ohlížel se na wšle strany, na horu dolů, w prawo w lewo, na přeb a na zab; a když na wšedo se byl po-bíwal a kyonutim hlavu svou spofoje-nost ukládal: pomobil se „Dťe náš“ na dobřý swůj úmysl. A takowých hostů, jenž o kostelíku rezumný by proněsti mohli soud, měhlo se do roku počítati asi celá lopa. —

Než tu začaly se wzťahowati sbeď nrať nab dobrou poměsti chrámu tohote,

*) Kříž to s dvojíteu přičkou, jehožte sobě patriarchové přednášeti bawaji při slawných swých práwobech.

**) Obě města ležt w Itálii, a jsou znamenitá pro natleně své věže, což se pokládá za mistrwostý kus.

Začal si líbě sousední veselicos sfer-
tati, což bylo na ujmu jeho. Dobláště
při nedělních a večerních schůlkách povi-
balo se to a to o něm, což na mnohé-
ho tak mocně působilo, že utráž ho ob-
cházal a dostal husi kůži. Vpřeli vsal
při tomto vypravování přítomný děti,
hned jedno nebo druhé strachem plakalo.

Co to asi bylo? Co jim nahánělo
postrach? V čem ta hrůzná záležela po-
vídačka?

Vpřelabali se, že prý u kostele —
s r a s s i ! Co je strassi? „Omu cwissem!“
pravila knotra k sousedce své, a hned
měla oči plné slzi. Ach Bože náš! W
kostele prý strassi! — A tepru po chwi-
li, když se od prvního lehu byly zpama-
tovaly, mchla sousedla se tázati, „jak to
strassi, v čem to strassidlo záleží?“ —
„Ach, sestřičko milá!“ zněla odpověď,
„neradim ti, večer anebo dokonce v
noci poblé kostela jiti.“ — „A proč?“ —
— „Protože tam strassi!“ — „Ale co
tam to strassidlo dělá?“ tázala se z
novu. — „Já nevím, neboť bych myni
za veselčen svět neskla nočního času poblé
chrámu, ale náš knotr Strachkwaš
nám ondyho vyprávěl, co viděl a zku-
sil.“ — „A co?“ — „Zu začala kno-
tra s tleskáním srdcem a nejistým hla-
sem při temném světle začíného ka-
hance vypravovati: „Neni tomu dávno,
(vypravoval náš knotr), navracel jsem
se ze své cesty po telatech již hodně pozdě
do své děbiny. Našobil jsem se jako
blázen, a ptece měl jsem velmi špatný
trh. Neboť nekoupil jsem ani chlupe!
Právé obšla jedenáctá, když jsem se svým
věrným hafanem ke kostlu přicházel.
Wškol hluboké panovalo ticho, nebela
zastřena byla sledým rouchem, jak to v
listopadu obvykle bývá, a jen někdy by-
lo zdaleka slyšeti šitělot pšů. Ačkoli jin-
dy šitělot pro mého hafana býval nakaž-
livým jako křepení pro kohouta, v tu
chvilu vsal krácel vedle mne tisse, ja-
koby měl ústa zafitá, jen to jsem na něm
při čiré tmě pozoroval, že se ustavičně
tulil ke mně, a to tím více, čím blíže ke
kostlu bylo. — Mně samotnému nebylo tu-
ze lehké na prsou; možná, že to působila
bílou pozdní chvilu, bílou onen spa-
šitelný strach, jehož zakoušili každý, jenž

na pojvatné vsupuje místo. Zkrátka, i
mne pojala jalší neobvyčejná hrůza, ja-
těž jsem ještě nikdy nebyl pocítil. Co to
má být? myšlil jsem si, a rozdivné up-
stěnlý projížďěl jsem v moji hlavě. —
Než tu slyšim (neboť právě šál jsem
u kostela) jalší šeuání a hluboký ná-
žel: „Ach!“ „Ach!“ „Wěda mně!“ „Wě-
da!“ — Zaraziv svůj krok a zůstana
stati naslouchám, odkud děsný tento hlas
přichází? V tom ale tak ostře zaječela
vidčice, žeby mi málem mou beranici s
hlavou byla strhla. Sotva že jsem ji
ještě v čas zachytil. Přiraziv ji khluběji
do týla, poslouchám, odkud to? — Re-
trvá to ani okamžik, a opět doráží k
uchu mému ono hrozné: „Ach!“ „Ach!“
„Wěda mně!“ „Wěda!“ — Zato slova
pronikla duši mou snad až do nejhlu-
bších záhybů, srdce mi tlesklo, že jsem
ho téměř slyšeti mohl, a můj pes nhlou-
žastněl. S řoudil jsem, že tento bolestný
hlas z kostela pocházeti musí, protože se
to tak temně ozývalo a chvilku ještě
znělo, než pod střechou nebem zajisté jinak
byloby slyšeti. — Nevím skutečně, odkud
jsem v této pro mne tak hrozné době
tolik zmužilosti nabyt. Čhtěje totiž úplně
nabyti jistoty, že mne něco mé neklame,
přistoupil jsem k hlavním dveřím a na-
strážil jsem své oko ke klíční dírci. Ach
nebela, jaké to divadlo! jaké to pohled!
co tamto vidim? — „Zalší neobvyčejné
a pobídné světko ozářovalo prostorný
chrámovou, tajemná mlha spouštěla se
z nenáhla dolů, prasket a lomoz nestř-
daný, sluhání a hulákání nejvšůh proni-
kavé, jakoby pocházelo ob netopýřů, soto
a jiných přisťer nočních. An se takto celý
omámený a zděšený na ten výjev di-
vání, vidim z pozadi jalouši kostlu v
bílém rouchu zahalenou, která tu pteču
kráčela a řikala: „Přeslehuješ se ob-
tud!“*) „Ach Wěda mně!“ „Wěda!“ Neumoha
hrobového jejího hlasu děle slyšeti, nemoha
vyfusených jejích huátů a umrlčí lebn děle
viděti, pádim stolem ob tohoto mista hrů-
zy k domovu svému. Ani nevím jak
jsem domů přišel. Neboť když jsem se
probudil, povídal mi domácí, že slyšeti

*) Kdož si tuto nezpomene na zjmení, jakž
je bása židům před úplným navrácením
chrámu? Wj: Wšlu židovskou strana 531.

hrozné uveření do dveří, mne pak že ve mblodách u nich ležících nassli a tak mne do postele byly zanesli. — Tu slyšeli z úst mých, co mne minulé noci bylo postalo. Pro strach se jim při vyprávování mém až mlaťy jezily. Co ale při tom nejvíce pobuřeno jest, že v několika hodinách se událost tato v celém okolí rozšířila. Ano mnozí tvrdili a živým Bohem se dokládali, že viděli ráno v kostele na stolicích coí bílého. Jedni povídali, že to byl pouhý prach, jiní zase, že to byla vápenná moucha, a opět jiní, že to byla sedlá mlha čili jini. —

Ach, milý kostelíčku! tak tedy přišel do špatné pověsti, že tě strasivlo nepokojně! Smatně Boha živého má být rejdícím nočních přisler! Než kdo to mohl libu vymluviti? Kdo byl s to jej přesvědčiti, že tam nestraší? Vid je lehkoměrný, o strasivlech rád slyší, obzvláště když ještě jinými doklady u své vůle utvrdován bývá. A tu jakýsi žertovní a potouchlý šotel obcházel osfeden kraj, a plným roztřuboval hrdlem, že v kostele straší. Vhl-li pozván na posezenou, točila se řeč jeho o strasivlech v kostele. Mluvil-li s kým na potkanou, táhal se ho: „Víte-li, že v kostele straší?“ — Vyla-li někde nějaká smanda, vtroužil se tam také šotel, a vyhládal společnost, že v kostele straší. Wábec náš šotetel měl vřoborný buben, a buchoval až hrůza, ohlazuje při tom, že v kostele straší. Vid se ležal a strachoval, a šel-li kdo ve dne podle chrámu, každý nblál řík, v noci pak neopovážil se nikdo blíže přistiti.

Tak ty měci stály, když jiná událost se byla sthla.

2.

Býlo to léta Ráně 185., když ve vesnici T. velikolepé se konaly přepřahy. Měla se totiž slavit slavnost, kteroužto tamnější obyvatele již na svých 53 let nebýli vidli. Býlo to šponu!

Vací páni s mousy (lib pravil, že mají kartáče pod nosem) vyhlédávali mistnosti, kde by se nejšťastnějším způsobem ještě před vítězstvím postavit mohli a

vítězná brána. Napřed se hádalo a pak se měřilo, potom se vozilo a stavělo, až to veselo hotovo bylo. Ach Bože! dobře vim se upamatovati, s jak libezným úsměvem oči nassli mládeže na to se bivaly, když veselo v zeleném rouffe z chvoji a pestrými barvami se stělo! — „Che!“ pravil hanáček klouček v pantalonech, „co to tam vřhuru napsáno?“ — „Počkej,“ pravil jeho spoluják, „já to pteču.“ — „Aha přeteš!“ — „No toby bylo!“ S začne slabikovati: p r i n c e p s p a c i s. *) — „Zal! co je to tedy?“ — táže se první. — „Tože nemíš?“ — „Šprucej s peci!“ — „Ha, ha, ha!“ dali se chlapi do smíchu, a žůstalo to při tom, napsáno: „Šprucej s peci!“ — Vše v nejšťastnějším pořádku. Toužebně očekávaný den nastal. Přistojené lošstvo a jezeci v údobuui troji — zač chvála a bihy Bohu! — s bílo-červenými praporečky odebrali se v ústřeh; libstvo pak, zákowstvo, hudebnici s kofy a fanfary, mistři dělšteledého umění, mládenci a panny, wšickni žvedavým hlebli okem v tu stranu, obtud přičlna dnešní slavnosti přijít měla.

Bo chvíli widli bylo na silnici zdvihati se prach, jenž jako sledivý sloup rostl a vřby více se blížil, až konečně wesskeren předmet se před zrskem diváků objevil. Napnutost u nejvřhší povystoupila stupeň, smutot a pobivný ruch zmáhal se v zástupu, a mnohý třel si ruce, jakoby mu zima bylo.

Bum! vpletla rána s mezbíře. A fotva že toto znamení se dalo, ihned se zvonilo, buchovalo a troubilo. A do zpěvu, hubby a zvonění wmešowal se častěji hluboký a děsný zvon střelky.

Pětná to slavnost, ta generální wifitaci!

W pořádku takovém, že neni lze pětnejšího sobě ptáti, šlo se do kostela, a sice právě do téhž kostela, jenž ve smutné stál pověsti, že v něm straší. Dvořem jakýsi pobivný cilt zmocnil se sedci wsech těch, jenž do chrámu wstupovali, než denní smello zaplawnalo nemirný strach, jakž by zájisti byl wffemi

*) Anije poloje.

lemezmal času nočního. Nic moffal méně bylo přece viděti, kterať oči mnohých semetam nepoložně po chráně téžaji. Co pak chtějí spatkati? Strašidlo we dne? —

A to pravdě, netrvalo dlouho, a již počínali sobě lidé wesselicos šepat. Patrně to znamení, že pobouřená mysl wídi tam nebezpečí a strassidlo, kde žádného uení! „He, pravil tento, wídiš tam tu ukrutnou scenu, kterať na nás tou střetbinou oken swých koní? Wídiš tam toho charakterného netopýra, kterať swá blánatá wystrkuje stíla? Wídiš tam to té stulíně ofstlivenou jakousi přisřeru, kterať krawíhý swýj jazyk na nás wyplazuje?“ — Takové a podobné řeči mluwily se šepem; proč ale wypočítá ty strassidlo mýšlénky, ješto w hlavách se hemžily?

Než tu najetnou jako jiskra elektrická projela wessleré šromážďení powěst, že křesť de powěťti mýsltel. Serem pádem hnal se lid wcu, aby byl swědkem neobyčejného tohoto divadla. Kdo wšletěl? Co se stalo? Kde wšletěl? Kterať se to přihodilo? Přec a kdy? tážal se druh druhů s děsem. Wšsal pobíwmo! žádný nemohl bezpečně pobati zpřáhy!

Tepraw po dlouhém doptáwání a pátrání přišlo se na stopu této události a ona objemila se w pravdivém swětle.

Žal řečeno, byla generální wísitací, pti kterč ? jejimu zwolebení stíleli z nejdířu. Pro lid byl „trochu swátel“, jenž nuožstwi dluhý wylákal pob širé nebe. Wlezi nimi nacházal se jeden, jenž ráb ochetně při stělbě spolu působiti chtěl. A tent byl právě, jenž by bez mála do powěťti byl wšletěl. — Neboť stalo se, newim jal, (wšsem z neopatrnosti wěštl.) že jmenowaný dělostřelec drže nábohu s prachem tolený šowřenou dával z ní do nejdíře, z něhož právě wšletělo. Nablží každý, že ranou rozpálila se litina, a do ní spáti prach, tel wšsem hrozny neregum!

W tem okamžení jiskra wšletěla, toutž zapálením prachu w nádobě učiněný zapašil neschastná, že ho nebylo ani wídeňi a tolemstojící stáli tuto jako ohromeni bleskem. S myslili stutečně, že plame w prostorách wětrných, očekawajice spelu, kdy na zem spadne. Než nemýsltel,

ale šletěl bolů a nalegli ho na zemi ležeti w přemutném stawě. Kuce, kalhety a co w nich wšse popáleno, a stíeňti, že neptšsel o eci. Šle! žalná to památka, že trochu byl swátel!

Alle přičina toho nešťastí nebyla nikolow neopatrnost a zpozřilest onoho chudáka, nýbrž jal si to wyládali w zářupech, to prý měl pobětlau e čili požarowáno a šle ed strassidla, kteréž wálně zuepokoluje dům Brži. Pročť strachowal se lid ještě wice, a we swém strachu uprchal každý domů, tal že w několika minutách po události této bylo w chrámě a w celém okolí jeho tal pustlo jako na prussli a ticho jako w hrobě.

Trvalo to nejtah čas, až lid zapomenul na nešťastnou tuto nehodu, ale že w kšlele strassi, tato powěst umlknouti nechtěla. Neboť wšlo se za to, že každé noci w chrámě stšsteti hlas: „Šěda muě! Šěda! Wšstěhuj me šě odtud!“ —

3.

Wim se předobře upamatowati, jakoby to bylo dnes, na ty hrozné příprawy, jichžto třeba l zapuzeni jých duchů. Kde pak ale řábili tito zli duchové? A obkut se uznawalo za potřebi jich wšmutati?

Ješto se neustále udržowala w lidu powěst, l tomu ještě kejena bywši manými předstawami nasheho šlotčla, že w osamotnělém kosteliku hrozně strassi: tedý wídelo se býti na čaje, aby se touto neschastnému nočních přítraků káčení louec položili. Žal ustaneweno, tal se i stalo.

Žarní wěterkové začínali od jihu libezně wáti, a zelcná, nežná trawička prořikowala již ze země ze zimního proctlé spánku. Přeslora wškol chrám jako na kongewicé slowo objíwla. Tu bylo na každý den hromadu lidí wídeli, pobíwne eblecuných a ještě s pobíwnejšími nástroji. Tážal-li se kdo, jaci to asi lidé? bylo mu odpovědno: „Tože prý sami wyhaněči strassidel.“

Tito bekti umělcové wyhadali jako lidé, jen že měli před sebou a na sobě roucho z kůže, dymku w ústech, a niž bez přestání wyšupowal zářach

a kout, a v ruce svaletité drželi wesseliceš ze železa, jako sekeru, pádná slabima, pily a nebozize. Mnouštwi dřewěných prutů (rozuměj trámů) se navězlo a tanec začal.

Tak tedy přišel pro strassidla den obplaty za wesselu ty ouzkošti a hrůzy, jichžto byly způsobilý wessleré krajíně! Věb a wám!! Pom, šumot a pronikavý třesot začal se rozlihati we swatyni Wáně a sice tak mocně, že se bočil zdě rozešťounouti chtěly. Z powidalo se také, že se skutečně odchytily poněkud. Pokoj, tichota a swatý mir, jenž prwe šwěma řídloma utěšeně zastiňowal modlicho-se we chrámě, byl násilně přerušeu, z lidnébo stánku stala se hlučná bitna, w kteréž nerad přebýwá duch Wáně. A tak se uskutečnilo proroctě bēdowání onoho kofistwce: „Přeslěhuj mež se obtud!“ Tak se naplnil nářel té přisery, kterouž to řekuit o půl noci klíčni dětkou we chrámě byl spatřil.

Byl to smutný průwod! Jako swět se o to nestará, když žebraťa ku hrobu ulesn, pobobně bez hluku a slávy krácel sluha Wáně maje w rukou Boha swěcho, aby ho wyslěhowal z bosawádního přibytku a wylágal mu nímno chrám welni stromowučké mistic. Šofstl spustl, ja to ale činila obloha krátně blaustně klenuti, a lid klauč se Bohu pod širým nebem.

Mezi tím bělo se uwnitě zapuzowání zlách duchů. Z nawažených prutů wyprostl we chrámě hustý les, nad lesem wznášela se chodba a nad chodbou tajemné oblohy, aby strassidla nemohla bolu promádběti rejdy swé. A jako prwe jiným úzkosti působily, tak nyní začale jim již býti úzko, když prwni rána uderila na hlavui jejích sídlo, jehožto mēly w šterebínách a rezřebínách cihelního klenuti. Než co se wssedo stane w zoufalstwi! Wídeuce, že se jim již do žiwěho sáhá, strojily se k hrozuému obbeji. Swernosti swcu a mocným odporem wnhucowaly sošuni swým mnohou krupěj potu herčěho, a připrawowaly je o mnohou perlu času dražěho, až posléze nemožouce proti přemoci ničehož porídili, mezi dějným prastotem a bouřením se jejich pešes rozmetala a úplně zničila.

Žláza na Sionu byla dokonána a strassidla zabnána na hancálky a přičty, kdež bez přetáčky swé rejdy promádběti mohly.

Zatím blížila se zima, mráz se šwěmy mousy přiklusal na různém koniku, a položil konec dalšimu pronášledowání poraženého wojffa strassidel. Vid začinal se opět scházeti do chrámu dýchaje, jak se zdálo, trochu molněji, bez strachu a bázně, ač ostrý witr a třestutá zima mu bejly na nos sázela. Než jádný netušil, že strassidla newou připrawují hrůzu a že poslební wěci budou horši nežli ty prwni.

4. O rok později.

Šenal se jakýsi swátek, — nemohl-li se, byla to slawnost knizat apostolských — an w jednem domě uedaleho perowčaného chrámu hluboký panowal zármutek, a do wesslerého soušestwa nestýcháný se medral zmatek. Co to asi a jaká toho přičina?

Žnn mira we strassidla hluboké již pustila křeny do srdce obecnstwa, ješto we swém několisalecém zowty každě nestěšti očarowanému připisowala kostelu. „Ach toho nestlastného chrámu!“ „Tak jšue polekáu a podoběni!“ bylo se wssed stran šlyfeti. —

Pravě obzwmislo se na „hrubou“ a mladý i starý lid, pebožni a nepobožni sešli se w hojném počtu we stánku Wějim. Kazatel mlunil plamenným jazykem a ohnimou wýnilumností, a z úst mu plynnlo, jakoby obili poklátal, a pal začal a nejwěšši sláwow sluzba newozákně oběti. Rachtot bubnů a zmul trub rozléhal se w ussich přitomných, welebný hlas warhan powznášel srdce ku hwězdám, a libezný zpěw z mladistwých wyuzowaných hrdečel roztošně řžděmu duchual jako slěs s medem a mástem. Zkrátka wssě w nejkrásnějšim sile pořádku.

Než tu najednou nastala hustá tma, jako w Egyptě za času Farawona a welického proroka Mojžisse. Zato tma rozlábla černé swé peratě nad zástupem, a nad hlavou jeho se to tkášlo a špčelo a padalo to, jako druhdy manna Izraelštwu na ponšfi. Prach u hojně

miše s vrchu se hrnouci proměnil sváteční oblék v roucho tajiců. V tom samém okamžiku umřela bubba, umřel zpěv, praprotavý věštol bitek, tisíc dospělých a chrapot starců tak strašně se zmáhal, jaloby hrůza posledního dne byla nastala.

„Oh! Oh! Henem! Ben! Kostíl padá! Kostíl letí! Jsem zabít!“ šplhano z hrdel báglinců, jenž v nejdivočejší směšici se dvětím se brnuli. Tu ale nová nastala nešťaz. Samou tlačenici nemohl druh pro druh, první hrabka se utvořila, kteráž konečně mocným třikem a mnohými mogoly se protřhla. Z wallů se je dvětí, přehali a spěchali tak nárazně, že mnozí až na chodníček Sarlandrův *) se dostali. Všecho volání a napominání nespomáhalo nic; porobené zaraziti se nedala. Zatím ale šprýmowui biblicí dělali: „Hahahahaha! To jíme ji ch na páli!“

Po chvíli tepru utiřila se bouře, lid se zpamatoval, a novým hrmáním na kotle a brněním na trouby přivolán byl zase nazpět. Bohoslužba ukončila se bez další překážky, a dráhů čas byla tato truchlivá komedie předmětem všeobecného smíchu. Vyberouž zajisté to úpád ob strašidel, jichžto jednici z chrámu vyměsti chtěli! —

Mnohý z lastavých čtenářův bude snad zábošliv zvěděti, zbaž je toto po dobrém dělo, čili byl-li to skutečně tejskistý koujel nočních pizratů. — Znu, stěhlo se to docela přirozeným způsobem.

Právě au lid ve chrámě mškal, ptiblížowalo se totiž mračno, a s ním šrl se trouhu prudlý witr. Tento wedral se w rozpustilosti své vyškteral na podkrowi a nemaje pob sebon žabného kleutí leč přkenů perwal, zarať na něm své wiry a fotouče promáčet. Šy tedy dlo, že newážanou blywostiti se prach, smeti a piset na přdnách pozbrobnul, a kterou děten, šštrbinen a kterým prošmytem mohl, utíkal a pa-

bal před blčujícím mětem na bolní hromadu w chrámě. Lid bez toho již poplascený je ještě více poleťal a domniwaje je, že wšedlo na hlavu jeho se řiti, nprchal w balyhoušním zmaru. Na šštriti, že neoplatáwano jiné powážlwejší nehoby.

A snab se i co takowého již bylo přihobilo? Arcif; neboť právě téhož dne krácela mladá wdowa hlubokým serfena zármuťkem se swou dceruštěm a s welikým zástupem za raski neschastníka, jehožto přátele nesi tu hrobu na Táboře (*). Ubožáka smrt poblíla, řdy se toho ucméně uabál, a w nejlepším mčtu. Ani uezirnul a mrtwu pabl z zemí. —

Žak to? Co to? Zase ten neschastný chrám! To prožluské strašidlo!

Žak žuámo*, bylat strašidla zabnána na hambášt. Než i tu, w bázi ukrutné, jeby pokoje uedaly, nebylo jim žabného pokutu a miřta popřáno. Jednici n wysetě miře rozšwasteni uab uřawicinnui šimejbo uočních pišfer, fropili a prace wali s takowým důrazem, že po nějakém čase i ššecha kostelní, huižbo nebezpečných wůři a šow i uctopřů, na wzborny své čarokrájné podoby (čněla totiž wyjeto do mračen) na wěky wčšuw zuižela.

A právě tenkrát, řdy se rozehírala s wížku chrámorem, stalo se w sobotu 185., že trámec, jehožto na laně spouštěli dolů, se wyjmekl, a onomu chubši, jenž šhrabowal rozššřkané tařly u kostela, žiwotni zbařnul swici pro tento čas. Wyloť to smutné diwadlo, wščeti w řwi žabitěho muže s podrcenou lebkou, což ještě smutněji wyřádalo, řdyž manžella uetuffic nic zleho, najednou špatřila zohawenou mrtwolu swěho miláčka a w zůřalšwi na něj se wřhla w nářtu ždelomouc.

Než čas, jak řikáme, je nejlepším lékatem; boleštná rána krutým zasazením opudem se žahojila, a nomá nabřeje zase žiwotě. Z chrám ze swěho šraffeni opět wyždrawil, a dořal nové jiwotni roucho tmawé barwy, ped renče pal

*) U Grygowa, wesnice to z šare Grubo Týněd patřil, nalézá se chodničel do lesa wdouci, jehožto lid „chodničel Sarlandrůw“ jmenuje, a o němžto prawí, že nikdy uetawošla. — Na jakém žaladě tato zprawa spočívá, nemohl se špřowatel dopátrati, toliho řečeno, že na něm Jan Sarlander z Olomuce utíkal.

*) Takto jmenuji naši jarnici swůj „hřítow.“ — Dwšsem pěkň to názew!

wypuklý pancíř, bohužel jen ze dřeva, čehož ale oko newidí. Vid se do něho ráb a beže přachu schází, a již twice nečítá, „že w něm straší.“ —

Dobatek: Sběd-li, milý čtenáti, vědět, který to asi kofel, o uemžto tuto řeč, tedy dárcei pozor, pojedeš-li někdy na železnici z Přerowa do Olomouce.

Již nedaleko této peronsoi wibiš w prawo na slabém wrcholku bílý kofelík, jenž do wúfolui trajiny žirá. W pozadí wppíná se holý kofec, „Grabiš“ a pak druhé náwrsi — stromem porostlé „Ehlum.“ Nemohl stavitel pčtějšího obrati místa, nežli právě toho, na němž řiji tento docela obnemený kofel. —

V.

Bůh se staral.

1.

„Nevíš-li Anko! kde je telička?“ tázal se Jeník, hoch as devítiletý své o něco starší sestry smutně po světnici se obližuje. Ale děvče neodpovídalo; neboť právě se poznamenalo svatými křížem, aby pokleknuvši k okénku svou ranní modlitbu vykonalo. To uida Jeník učinil taktéž, jelikož opustiv lůžko zapomněl na povinnost svou. Jak mile se pomodlil, nemeškal se podívat na dvorek, myslé, že tam milou letu nalezne. Ale tety nebylo nikde; ani v jizbě, ani na dvorku, ani v okolí nemohl se jí dovolati a počal hřdovati.

„Ale Jano!“ ukájela Anna bratra svého „co ty hned z rána nadělaš křiku! Co pak nevíš, že i vloni taktéž se stávalo? Zjistě telička naše odesla někam po práci. Ona se o nás stará jakoby naší matkou byla, a hle! nevidíš-li tu na stole přichystané snídání? Upokoj se! V poledne přijde telička domů.“

Devče se nemýlilo. Teta Rozárka starala se upřímně o osiřelé děti bratra svého; v ní našli ubozí sirotkové lito opět, co jim tak záhy odňalo nebe — našli matku časně oplakanou i otce, jež nedlouho po matčině smrti povolal Bůh k sobě z náručí přebohých dítek. Ona je nasycovala chlebem pracně vydělaným, jelikož chutná chýžka byla jediným

majetkem jejím; ona je dle možnosti šatila a těšila vezty Bohem, k němuž je vedla; u ní nepočítaly děti, že jsou sirotky. Ona se pokládala za šťastnou, že jim mohla drahé rodiče poněkud nahraditi. Zdálo se však brzy, jakoby radost její měla pokálena býti. Zlí časové a hltavá drahoła vyprázdnila v krátce komůrku a špižrnu její; výdělkové řidli a nepostačovali ku zachování života jednotlivcův, tím méně k obživě tří chudobných osob. Proto opustila Rozárka dnes tak záhy chatrnou svou chaloupku a děti, majíc v poblížké dědině příslibenou práci a tudýž i naději, že svěřené děti nebudou muset na srobu žalovati, aniž poznají, že nedostatek potřebné výživy svírá starostlivé srdce její.

„Bože dobrolivý!“ vzdychala Rozárka cestou; „Ty se o nás všecky staráš! Neopouštějž dítek Svých! Ruce jsi mi dal silné a zdravé, dejž jim i vydělati, čehož k obhájení života nám zapotřebí. Nedo-pouštěj, aby hlad a nouze trápily nás!“ — Takto v modlitbě k Otci nebeskému jsouc pohroužena nezastlechla krokův ji stíhající osoby mužské. Tu pak najednou slyší hlas známý a ji pozdravující; i ohledla se a vítala srdečným „Dejž to Pán-Bůh“ dobrého přítele svého Ondru.

„Ale Rozárko! kam pak tak spěcháte?“ počal Ondra dále. „a jak vidím, jste snad smutna? Aj, dnes

slunéčko tak jasně svítí, kdožby mohl ještě býti smutným!“

„Co Vy hned všechno vidíte! Jestli pravda, Vám vždy zírá jen veselo z očí. Než i já nejsem tak smutná, jak se domníváte, ale přemýšlela jsem takhle cestou o bídném stavu našem. Víte dobře, že bych neráda, aby moji sirotci trpěli s námi. Časové jsou zlí, hospodáři šetří s výdělků víc než jindy, a já sama sotva stačím ta ubožátka vyživit. Oh! však ani té práce se nedostává! Dnes mi jest poplati se po práci u strýce Krivana. Pro Rozáru prý přece něco výdělků v domě jeho. I to děvče prý budu moci s sebou vzít; to prý se již také k nějaké práci hodí. Ale co si počnu s Janem? Hošík ještě mladický a slabý, ale čilý jako srn. On jen takhle hodně běhal!“

„Inu! milá Rozárko, Pánbůh dopustí, ale neopustí. Já již také dlouho čekám na to jarní slunéčko. Bylo celou zimu za mraky, ale teď již hejsa! Teď nám zase svítí a pomáhá chlebičku růsti. Za týden se vydám na cestu a Pánbůh dá zase výživu. Což, Rozárko, nemohl-by ten hoch, když také rád běhá, jít se mnou? Vždyť já nebyl starší nežli on, a již jsem drátoval v Praze s otcem svým.“

Na to ovšem Rozárka ani nepomyslela; o sirotky pečovali a jich se všemožně ujímali pokládala za povinnost každého křesťana; ale jí, co tetě, přislušelo nejvíce starati se o ně. I nechtěla se péče této zhostiti, majíc pevnou důvěru, že jí Bůh napomocen bude. A přece, ač to a ono příteli svému namítala, shodla se brzy s ním a uzavřeno, že, svoli-li k tomu Jano, může se pro letošek s Ondřejem podívat do světa a zakusiti ciziny.

Není divu, že tak honem svolila Rozárka a poddala se náhledům Ondřejovým. Ondřej byl pro svou poctivost známý celému okolí, i mohla se na jeho slovo spolehnouti, že se o hochu náležitě a jako vlastní otec postará. Také se tam ne-

lekají matky aneb kdo jich místo zastává slova „cizina.“ Jak mile počnou táti a sněh s hor slezati; jak mile se objeví skrývankové a první svou píseň nad budícím se dosti rhudobným a nuzným osením zanotí: nejeden otec opouští děti své i ženu; nejeden mladík loučí se s drahou chýžkou, kde mu vzešlo světlo Páně, aby chodíce světem po výživě, pracně několik zlatých sobě vydělali a pak s ušetřeným penízem se opět vrátili do milené vlasti.

Přišedši k polední domů nelajila teta, co ji byl Ondřej ponavrh. Smutný Jano se zaradoval, slyše že přijde s Ondřejem, jež děti dobře znaly, do světa. Toť ovšem výjev, jakého často a již záhy u chlapců nalézati. Ti si jen přeji do světa a domnívají se, že za humny počíná a za nejbližší horou se končí. Oko Ančino se zarosilo a hojné slzy kanuly po tvářích dívčiných. Ona nemohla pochopiti radost bratrovu, a namítala hned to, hned ono, avšak marně. Zdálo se, že Jeník cizinu a svět jinak představoval sobě, nežli obyčejně u dětí takových se stává. Řešil sestru, že se v krátkce zas navrátí a nepřestal usilovati, aby se přípravy k jeho odchodu konaly. Než minul týden loučil se Jano s rozmlou s sestrou, a líbal dobrou tetu s dětskou radostí, jakoby dnes odejiti a zítra zase navrátili se měl.

„Ach ty pláčeš, Anko? Což pak nevíš, že se opět brzy navrátíme? Jen se podívej, jak mně to všechno pěkně sluší! Drátoval tatíček, budu drátovat i já;“ hovořil zpěvným hlasem veselý hošík nadšený sekýrkou kolem hlavy toče. — Bylť to skutečně rozlomilý dráteníček. Přes rameno jedno kalénka hnědá, přes druhé kabelka a na hlavě široký klobouček mu tak hezky slušely, že starý a hodný Ondra s potěšením na něj svých zraků upíral.

„Opatruj vás Pán Bůh!“ — „Sítěžž vás dobrolivě nebe!“ byla poslední vzájemná slova, a již se ubí-

rá poctivý Ondřej a devítiletý sirotek do širého světa.

Když zašli za dědinu a na vrch zelenající se vystoupili, odkud viděti bylo předrahou ves rodinnou a i chýžku Rozárcinu, o něco dále pak v osadě druhé kostelík a u kostela hřbitov: tu počal Jano truchlit a do hlasitého se dal pláče. Dědinská radost, že uvidí svět a krásné, bohaté kraje, o nichž mu nebožlík otec tolik podivného vypravovával, ustoupila citu přirozenému, a tento zmocnil se zcela mladé duše Jeníkovy. Necitil sice, že opouští vlast, nevěděl ještě, že záhon země, třebať neúrodné otčiny, nám je milejší, nežli nejpůvabnější kraje cizí; nevěděl a necitil, co je láska k rodišti, láska k milým horám, ježto nás obkličovaly za blahých dní mladosti naší, láska k milým řeckám a potůčkům, na jichžto květnatých břehách co blažené dívky jsme těkávali, láska k milým hájům a luhům, jenž nám nejednu radost způsobily: toho ještě nevěděl a necitil, ale to mu pravilo srdce jeho, že je sirotek, že tam, kde se vypíná kostelík, odpočívají ti, ježto mu život dali; že tam pohřbeni jsou otec i matka! Příčinu bolestného pohnutí tohoto tušil a věděl dobře Jeníkův přítel, ale děláje jakoby ničeho neviděl a neslyšel, kráčet volným krokem před Jeníkem a již scházeli s vrcholu nevelikého kopce. Jeník se pořád ještě ohlížel, ale dědin milených nebylo již viděti; zmizel i kostelík zrakům hochovým, a tu teprve se utišilo srdce, a oko vyjasnilo se, a cestu počala veseleji míjeti.

„Tak Jano!“ jal se Ondra mluvit; „buď veselé mysli! Já také musel záhy do ciziny, a jak vidíš, nezahynul jsem v ní. Když jinak není, s chutí se i tentokráte do ní ubírám. Pán Bůh je všudy; Jeho pečlivé oko nás všude vidí, ať již jsme doma nebo v cizině. Kdo se v Boha důvěruje, zajisté u něho pomoci nalezne.“

„Ale co pak se to tamhle v levo

běhá?“ přetrhl hoch slova Ondřejova; neboť nový kraj a nové obrazy objevily se zrakům cestovatelův a Jeník více ohlížel se po horách a po dolech, a tudyž nehrubě naslouchal útěchplným slovům vůdce svého.

„Co se to tamhle pod kopcem běhá? To je dědinka. Jenom se tam dobře podívej. Nezdá se daleko býti, ale je to přece hezký kousek cesty. Inu hochu, tam si odpočineš a pohovíš až do zejítka.“

„Což nepůjdeme dále?“

„Nepůjdeme. Máme tam přítele a ten půjde zitra s námi.“

„A kam půjdeme potom?“

„Do městyse tam v pravo za horou, jak vidíš, za tou nejvyšší horou.“

„A potom?“ tázal se Jeník již zas trochu smutným hlasem.

„Inu, milý hochu, to bude tak pořád chodit, od dědiny k dědině, od městečka k městečku; kde se dá něco vydělati, tam pomeškáme den nebo dva, jak kde budou lidé umění našeho zapotřebí míti. Jenom si nestýskej. Mladu, dá Pán Bůh, míti nebudeš, a cestou se příliš neunavíme.“ To a ono brzy ukazoval, brzy vypravoval hovořivý Ondra svému svěřenci, a než se nadáli, ocitli se v dědině ukazované u starého přítele Ondřejova. Tento jsa rovněž dobrým řemeslníkem z té Trenčanské stolice, čekal již na příchod přítele svého Ondry. Den na to přešli hranice, a než minulo kvetoucí jaro a léto se klonilo ku chladné jeseni, zpočítal Jeník kraj světa, že bys sotva uvěřil. Uvidíme, jak se mu vedlo v tom dalekém světě, o němž tolik krásného byl od otce slyšel a jež žiti tak záhy se mu zachtělo.

2.

Když slunce nejvíce pátilo a Rozárka pomáhajíc s Ankou hospodářům na poli sklízeti klesala pod břemenem nesnesitelného vedra, seděl Ondřej s Jeníkem na prostranném dvoře Pražského domu a drato-

val. Na dvoře tom v chlůdku hrálo a proskakovalo si několik spanilých dětek. Z blýsků, čistých sukničků a z hebounekých i lehkých kabátků bylo patrné, že děti zámožné ne-li vznešené rodině přináležejí. Smutně pohlížel náš mladý dráteníček na hrající si děti stranou u zdi stoje a nemoha Ondřejovi při práci, která větších sil požadovala, nikterak pomoci. I kdyby byl snad mohl, nebylo by ušlo zajisté zrčkům dětinným ono veselé skupení hrajících si dětek. Ale i tyto ustály ve hře své a pohlížely na dráteníky; jedno s jakousi házní, jiné opět, jak se podobalo, s velikým potěšením. Bylyby se rády přiblížily a zeptaly hošíka dráteníka, co umí drátovati, ale bály se starého draláře.

To zpozorovav Ondra, promluvil k dětem, aby se nebály a veselé si hrály dále. Než nastojte! jako když dravý stříž mezi dovádivé vjede vrabečky, tak polekal Ondrův hluboký ale přívětivý hlas veškeré děti. Jedním skokem byly všechny tytam, jen dvě zůstaly chvíli státi a ohlédnuvše se na Jeníka, utíkaly za druhými do domu. Byla to dceruška a hošík, děti domácího pána a prostulého lékaře. „Matinko! matinko!“ volali Lidunka a Mojmír přikvapivše do světnice; „na dvoře je ten hezký dráteníček, jehož jsme včera potkali, viš tam na náměstí, a ondy viděli v kostele u sv. Jakuba. Nesmíme-li si jej zavolat k nám?“

Ráda byla paní lékařova dětem svým po vůli, a těšilo ji velice, že se dětem jejím zalíbilo v hošíku, jenž od toho času, co ho byla v kostele u sv. Jakuba vroucně modliti se viděla, vzhůdu pozornost její. Děti odběhli a za malou chvíli malého dráteníčka přivedli.

„Viď, že máš hlad?“ ptal se as sedmiletý Mojmírek přivedeného Jeníka, a jal se hned to a ono snášeti. Vděčně přijal Jeník, co se mu na jidle podalo a ukládal do kabelek, aby se pak s Ondřejem o to rozdělil. Z ostýchavých ale slušných a jasnou mysl prozrazujících odpovědí poznala

paní lékařová, že Jeník jest ubohým sirotkem, a dovolila, aby každého dne se přihlásil a přijal, co mu ze zbytkův obědu domácí podají. Od té doby docházel Jeník skoro každodenně do domu lékařova a brzy ztratil onu ostýchavost, s jakouž obyčejně vstupujeme do domu vznešených dobrodinců svých. A jako dobré děti vůbec mají k sobě přitulnost a rozdilu mezi rodem a postavením neznají, jinak-li k tomu zůmyslně vedeni nejsou: tak i děti lékařovy chovaly se k Jeníkovi laskavě a jako k sobě rovnému. Jeník se stal každodenním hostem, a navštěvoval, jak se domnívatí lze, s velkou ochotností dům dobrodinců svých. Než tento blahobyt neměl dlouho trvati. Září se chýlil ku konci a čas k odchodu nastával. Nerád se loučil Jeník s městem tím, kde tolikého došel útulku a srdečné útrpnosti. Když si ale zpomněl, že uvidí drahou tetu a sestru, zrychlil kroky své a veselě mysli nahyv pospíchal jakoby již za branou uzříti měl ty, jež vroucně milovalo srdce jeho.

3.

Dědinka, rodiště Jeníkovo, pokryta byla podzimní chumřou a smutno bylo v celém okolí jejím. Ptactvo dílem po-utichlo, dílem pozalétalo do krajů teplejších a i pastouškové na horách a pustinách pomlklí, ba i stěkotu pastýřských psů nebylo nikde slyšeti; bylo ticho jako v hrobě kolkolem, jen kdo šel dobrou touť podlé domu Rozárcína, mohl zaslechnouti píseň, již, jak se dle slabého a libozvučného hlásku souditi dalo, děvče zpívalo. I byla to skutečně Anka, sestra Jeníkova. Ona často zpomínala na bratra svého a teď, když již mnohý z dráteníků z ciziny se byl navrátil, počala neobyčejně tesklivou býti, tak že ji často starostlivá teta těšiti musela. Zaspívala-li si, bylo volnější srdci jejímu a i teta zapudila takto tru-

dně myšlenky, ježto den ke dni počínaly trapnějšími býti. Ona toho nedala si ce na sobě velice znáti, nicméně ale nejdnou vzdychala potichu a litovala toho, že byla tak zpozdlou, a že svěšené dtko do cizích rukou, do cizích vzdálených krajů pustila. Ovšem nouze její byla veliká a Ondřej pro svou poctivost a dobré srdce známý; mohl se v pomoc a v ochranu Boží důvěrovati a skutečně se často k Němu utíkala; než jakési tsně a úzkostlivosti nemohla se nikterak zbaviti, když již ten a onen z cesty své se navrátil, zima se rychle přibližovati počala a Ondřej s Jenikem posud nepřicházel.

Právě dokončila Anka oblíbenou píseň svou, an se dvě postav před nízkým okénkem mihlo a než se nadala, vkročili do světničky Jeník a Ondřej. Nastalo mlčení, neboť ani Rozárka, ani Jeník, ani sestra jeho neměli slov pro city radostného shledání. S očima zarosenýma vítala Rozárka přichozí dlouhou očekávané; blažený Jano libal brzy sestru, brzy tetu, až pak Ondřej přetrhl radostný výjev tento a zkrátka vypravovati počal o letošní cestě své. Tu se pak jal Jeník vyudávati zachované šestičky stříbrné, jež mu Ondřej vezdy za kryčárky byl vyměňoval a dary, jež poslalý děti lékařovy sestře jeho Ance.

V chýžce Rozáříčce počal opět život veselejší a Jeník musel hned to, hned ono sestřičce své vypravovati. Praha, kde byl toliké laskavosti požíval, tanula stále na mysli jeho; s řečí dělinskou vykládal o velikých domcích a jich nádhernosti; o kostelích a jich kráse; o pěkných paničkách a jich hedbávných šatech; o stříbre a o zlatě, jež se všude jen lesklo jako perlová rosa v září vycházejícího slunce.

4.

Jaro se již opět probudilo; nad miloznakajícím osením vznášeje se ku

blankytu nebes prozpěvoval skřivánek ranný; sem tam květek poloprobuzený pohlížel vděčně ke slunci; na výsluní dýchala země mladistvou silou; když mezi četnými obyvateli Prahy za město spěchajícími i paní lékařová se nacházela s dětmi svými, aby použili zdravého povětří a zároveň se podívaly na zahradu, jižto byl manžel její nedaleko za branou Novou pronajmul.

Paní lékařová neopomenula upozorniti děti své na krásu budící se přírody a po-učiti je o Tom, jenž celý svět krásou odívá. Tu kvitko ze země pučící, tam zas plesavý skřivánek a tu opět něco jiného podalo jí příležitost k milé a po-učné rozmluvě. I bylaby hodná a nábožná paní ještě dále pokračovala v zajímavé řeči své o kráse přírody, o Velebnosti Toho, jenž ji v šat tak velkolepý oblačí a člověku příjemnou činí; než najednou nový předmět naskytl se zrakům rodinné tělo společnosti. — Byl to drátář, jenž bezpochyby bud ještě za zimy ze vzdáleného domova vyšel, anebo někde v okolí Pražském byl přezimoval.

„Ale matinko! kdy pak přijde zas ten mladý drátáříček?“ tázal se Mojmir zároveň se sestrou svou.

„To vi sám Pán Bůh, milé děti; ten hošík bydlí daleko od Vás, a kdož ví, je-li na živě.“

„Ach! snadby neumřel?“ zastýsknul si sotrpný chlapec; „vždyť nám slíbil ten starý drátář, že Jeník a přivede zase z jara s sebou?“

„Možná, možná, děti moje, ale tam za horami není tak brzo jaro, jako u nás; tam v otčině jeho zajisté ještě panuje zima.“

Paní lékařová se nemýlila v důmění svém. Tatry obývané chudým, ale poctivým, pracovitým klidným rodem Slovackým náležejí k oněm podivuhodným horám, ježto až do hlubokého léta v roklích a slujích chovají sněh a led. Zuřmať jsou tam místa, kde i po celé léto led nerozmrzá, kam ani slunce, ani

teplý větřík neproniká. Tuť ovšem později nežli v sousedné Moravě a v Čechách procítá jaro; slunce potřebuje dlouhý čas, než rozvzláží hory a doly, a jim také dříve svého blahodějného tepla odjímá. Dlouho musí rolník čekat, než mu lze půdu okopati a zaséti; dlouho musí čekat pasáček, než mu pokyne trávička, aby vyvedl stádo své pod širé nebe; dlouho čekají lesy na své pěvce, stráně na jarní květ; než nikdo nebyl snad tak nedočkavý jara, jako náš Jeník; on se nemohl jara ani dočkat. Mocně ho cosi táhlo do širého světa. Teta Rozárka odkazovala pořád na příznivější počasí, a Ondřej se jaksi nechystal k obyčejnému výletu. Konečně odhodlal se Ondřej, že se za týden na cestu vydá, a Jano nepřestával tetu prositi, až i ona hocha poctivému příteli opět svěřila a do světa propustila. Byloť ji jaksi bolestno, sirotka takorka vyháněti z domu svého, ač i letos všobecná nouze nepřestala trápit jak zámožné tak chudinu.

„Ale což pak nedůvěřujete v Boha?“ domlouval jí Ondřej přítel; „Pán Bůh má všudy dobré lidi, a ti, tak slychám na Moravě i v Čechách, mají pro Ondru vezdy něco k obživě. Ci snad se nedůvěřujete ve mne?“

„Uchovejž Pán Bůh! dobrý příteli, a odplatíš snaze vaší, ale já takhle myslím, že, aby — — —“

„Aby“, doložil Ondřej, „abyste se starala o Anku a já se postarám o Jeníka.“

„Vid Jano, že se nám nevedlo zle;“ pravil chlapcovi; „Pán Bůh nás zachoval v loni, i letos jsme v rukou Jeho. Než letos podíváme se dále, jelikož jsi byl tak cílý, milý hochu, v loni, že jsem sotva já starý rumpál postačil tobě.“

„Dále, a ne do Prahy?“ tázal se Jeník, jehož radost kaliti se počala posledním doložením Ondřejovým. Než Ondřej nedbal otázky této a jen Anka tvrdila, že se zajisté jinam odebrali nasmějí. „Vždyť“, křáala bratra svého, „vždyť tam má Jano

také přátely a sice přátely milejší nad vlastní tetičku a sestru. Není-liž pravda, že se těšíš na Mojmirá a Lidunku?“

Jeník se zamířel a jakýsi stud polil tváře jeho. „Ano, ano!“ ozýval se utajený hlas v' útlé duši jeho, až pak se prodral a hoch jako z radostného sna probuzený zvolal: „Kdybych je jen uviděl opět! Těším se na hodného Mojmirá a na přelaskavou Lidunku. Oni ti zas něco pěkného pošlou. Oni jsou tuze hodní!“

„Ano, jsou,“ zvolalo děvče myslíc na milé přinešené dárky. „Vyříd jim tam všechněm „Zaplať Pán Bůh“ a srdečné pozdravení.“ An takto děti na své dobrodince zpomínaly, loučil se Ondřej s tetou Rozárkou, a než vypršel týden, byli opět pohromadě, aby na delší čas se rozešli.

Již byli opět na vrchu, odkud smutně požíral hošík na drahé místo, kde záhy zatemnilo se nad ním nebe. I letos, ač veseleji opouštěl domov svůj, nemohl se slzí udržeti. Brzy však cesta počala až mile ubíhati a než uplynul měsíc, vítalo je opět otevřenými branami stovčaté město.

Ondřej nepomeškal tu ani hodiny, nýbrž rovnou cestou ubíral se městem do Hluboše, dědiny na blízku ležící, kde se obyčejně zdržoval, a odkud do města drátovat vycházel. Než letos jenom jednou do Prahy přišel. Cítě neobyčejnou slabost klesl a pracně do nemocnice Milosrdných bratří odveden byl. Těžkou postižen byl nemocí, a netrvalo to týden, a již, přijav nábožné svátosti umírajících, usnul chorec tise. Ani slzy, ani nářek a přelostné bědování nebyly s to, aby ho ze spánku toho probudily. Nyní stal se Jeník opravdovým sirotkem; smrt mu odňala posledního přítele. Ach, to bylo velkým neštěstím pro opuštěného sirotka. — „Bože můj! Bože můj! Co si počnu! Kam se obrátím já sirotek! Můj druhý Ondřeji! Proč jsi mne opustil? Proč jsi musel umřít zde — zde — v ci-

zině!“ — Takť lkal opuštěný sirotek u hrobu jediného přítele svého. Jako bez smyslu vrhl se na pohřbené tělo. I byl by chudák snad víc a více bēdovál, a sevřené jeho srdce byloby snad podleгло náramně bolesti, kdyby ho nebyla mocná ruka od hrobu od-táhla a hlas jednoho z Ondřejo-vých soudruhů z hoře bolestného probudil. — „Pojď již, hochu, pojď! Odporuč to Pánu Bohu,“ jal se těšiti starý dratař Jakub ubohého hochu; „On se o tebe staral až posud, On tě i včil neopustí. Neměj starosti! Já jsem přislíbil příteli tvému, že se o tebe postarám; já tě zavedu domů k milé tetě tvé. Jen již se utiš a neplač!“

Než ubohý sirotek nemohl se ni-ktek rozloučiti s hrobem drahého přítele svého. Konečně pak přístup-ným stav se poléšně domluvě Jaku-bově, s okem zaroseným opouštěl rovy smutného hřbitova a vykročiv z brány, kráčet vedlé Jakuba nevědu kam ho povede? ani co se mezi tím radostného pro něj událo.

Náhodou tidiť Bůh kroky paní lékařové k místu tomuto smutnému, právě dobou tou, když Jeník s přítelem svým novým opouštěli bránu hřbitova Vošanského. Vidouc tru-chlivý výjev tento zastavil se paní lékařová. I zdálo se jí, že hošík ten, jenž hluboce vzlykaje s mužem drá-tařem strauou hřbitova se ubíral, ve-lice podoben jest Jeníkovi, jenž vloni často přicházel do domu jejího. Několik dratařů za Jakubem se ubírajících, kteříž rovněž jako ten-to poslední službu prokázali příteli a druhu svému, potvrdili brzy tážajíc se jich paní v domněni jejím. Hladná paní litovala velice ubohého sirotka; dohročinné a útrpné srdce její radilo jí, aby učinila krok, jenž měl potěšiti ubohého sirotka a rozhodnouti nad osudem jeho. Neváhajíc nařídila jednomy z dratařů, aby dovedli Je-níka k ní buď ještě dnes, aneb co nejdříve. Tito nevěděli, co zamýšlí neznámá paní nařízením tímto, pře-c ale tušili cosi potěšitelného. I ne-

meškali a popláli. Dohonivše Jaku-ba s ubohým hochem, vyprávěli mu, co se bylo událo mezi nimi a jistou paníčkou z města.

„Vidíš Jeníku,“ pravil Jakub hochovi, jenž v smutných myšlénkách pohroužen jsa ani neslyšel ani nevi-děl, co se bylo událo a vypravovalo; „vidíš, že maš všudy dobré přátele. Zítra půjdeme k oné paní, u nížto jsi tak mnoho dobrého vloni byl zakusil. Ona sama tak nařídila, slyšíc o tvém neštěstí.“ To byl balsam na ránu jeho. Hodná ta paní a děti je-jí vždy ho něčím potěšili útrpnost s ním majíce. On si často zpomínal na rodinu tu, dobročinnou; dokud však přítel Ondřej stonal, nebylo mu lze ohlásiti se u starých dobrodinců svých. Jak mile poznovu rozbřesknuť se den, chystal se Jeník s neobyčejnou ochotností na cestu za dědiny do města.

Mezi tím paní lékařová zdělila man-želovi úmysl svůj a shodla se s ním, že opuštěného sirotka vezmou k sobě a o jeho budoucnost se postarají. Děti jejich si často na dratařička zpomínaly. I měly ho brzy uzříti a z jeho ná-vratu se radovati. To však zatajila paní lékařová dětem svým chťic je mile překvapiti. Pročež bavila je dnes i druhý den v pokoji nejzážštm, a když služka byla dráteníky ohlásila, pokynula Jakubovi a potajl s ním cosi vyjednávala. — Jakub nemohl než děkovati laskavé paní za všechno, což činili si umyslila. Jeník měl, bude-li sám chltiti, za dratařský kraj vyměnití šat městský a zároveň s Mojmiřem rovného vychování po-žívat. A jelikož paní lékařová ubez-pečovala, že si svolení tetina vyžá-dá listem, uchopil se blažený Jeník s patrnou radostí svého nového ži-vota.

Druhého dne doručil se hochovi slušný šat městský a brzy uvaděla paní lékařová hývalého dratařička dě-tem svým. Dlouho nevěřily děti zra-kům svým, zdaž to věci možnou, aby hoch ten pěkně vyšlofený byl bývalým dráteníčkem Jeníkem? Šaty

a tváře hořem vybledlé mýlily velice hodné děti, až pak přece z hiasu a z očí a z celé podoby hochovy poznaly, že to skutečně jich zamilovaný dráteníček, a že nyní s nimi jako bratr obcovati bude a přes zimu a pořád u nich zůstatí má.

Mezi tím, co Jeník novému životu navykal, dostala Rozárka zprávu o jeho stavě a o všem, co se smutného i potěšitelného bylo přihodilo. I nemohla než děkovati Bohu a velebiti prozřetelnost Jeho, když ji pan učitel místní všechno pěkně přečetl a vyloužil, co jí paní lékařová psala. Dobročinná paní tato sama těšila v listu svém Rozárku, a napomínala ku odevzdání se do vůle Boží. — „Netruchelete, psala mezi jiným, že Bůh dobrého přítele vašeho, poctivého Ondřeje, ráčil k Sobě povolati. Co On činí, dobře činí; On sám vedl bratrovce Vašeho, opuštěného Jeníka, do domu mého; já a chof chceme s pomocí Boží ulehčiti starosti Vaše a sirotka zároveň s dětmi svými vychovati. Víme dobře, jaká nouze panuje v kraji Vašem, i můžeme se tedy nadíti, že budete spokojena, když se o budoucnost hochovu jako o budoucnost vlastního dítěte postaráme. Abyste se pak Vy a sestra Jeníkova těšiti mohly, věztež, že než rok mine, uvidíte miláčka svého, jelikož se chystáme jistého lékaře a přítele našeho v okolí Vašem navštívit, kdežto po nějaký čas za jistými záležitostmi pomeškati budláme.“

„I toté štěstí s nebe,“ dokládal pan učitel, „že hošík takových dobrodinců nalezl. S Ondřejem jest ovšem smutněji. Pán Bůh mu tam dej lehké odpočinutí. Jest mi také líto, že mu nebylo dopřáno v otčině staré své kosti složit. Než prozřetelnost Božská to tak řídila; nevyzpytatelné jsou cesty její. Pomyslete jen, co to za štěstí, že ten hošík může opět choditi do školy. Já vždy si myslel a říkával v duchu: „Škoda, věčná škoda té chápavé hlavy!“ A hle! jak podivně řídí Bůh osudy lidské! Vy jste ucmohla hocha do

školy poslati, a nyní se o to Pán Bůh sám postaral. Věřte mi, Rozárko, z toho hocha stane se v rukou takových dobrodinců, jako jest rodička paně lékařova, bohumilý, vzdělaný a lidem prospěšný člověk.“

I nemýlil se dobrosrdečný a hořivý muž tento.

Jeník jevil záhy chuť a lásku k učení a byl také nemalými vlohami nadán. Usilovnou pilností napravil brzy, čeho byl bezvinně zanedbal, tak že v krátkce dohonil druhá svého Mojníra, ano i předčil jej a již po roce veřejného došel ve škole vyznamenání. Podobné pochvaly dostalo se i Mojnírovi. Neboť tento vida neunavnou pilnost Jeníkova učil se jako o závod, a způsobil jak učitelům, tak i rodičům svým nemalé radosti zjevnými pokroky v předmětech, jimžto se ve škole vynořovalo.

Paní lékařová pozorovala k velkému potěšení, že neobyčejná horlivost Mojnírova víc a víc se znáhá od doby té, co přijala sirotka do domu svého. I bylaby ráda na důkaz spokojenosti své daný slib i vřelé přání Jeníkovo splnila, ale pro nenadálou příčinu nebyla s to, aby v určitou dobu dostála slovu. Srdečný list o dobrém stavu Jeníkově i poskytnutá podpora musela Rozárce a Jeníkově sestře zklamanou nádeji poněkud nahraditi. Avšak nádeje vespolečná nebyla na prasto potlačena, nýbrž vyplnění její jen na příznivější dobu odloženo.

Počal opět nový rok školní. Mojník i Jeník postoupili do vyšší třídy a obnovili horlivost svou. Jeníkovi se dařilo učení mnohem snadněji než vloni, jelikož po celý čas pobýtl svého v domě paně lékařové nad všelikými překážkami nadobytou pilností zvítěziti se snažil. Byloť opravdovou rozkoší pro paní lékařovou, an pozorovala chvalné počínání pilnosti závodících hochů. S patrnou radostí slyšávala rozmluvy jejich, když se dali doma do opakování předmětův školních. Jeník pochopil hned všechno a jasné, coko-

liv se ve škole předneslo. Učenci mu bylo brzy hračkou; proto hned to, hned ono druhu svému vysvětloval. Zvlášť dojmavé bylo poslechnutí, když si hoši odříkávali na hlas, čemu se byli z paměti naučili. Tu i Lidunka poslouchávala, a nemohla se dosti nadívat, s jakovou plynulostí studentici sobě odříkávali. Nejraději k nim přichodila, když se dali do učení a opakování přírodopisu, přednětu ji oblíbeného. Tu si přávala býti hochem, jen aby se také mohla jako oni učit; tu měla pokaždé jím na blízku něco na práci a uaslouchala s napnutou pozorností hovorům jejich. Jeník si počínal jako učitel. Tu viděl vlastníma očima již dávno toho i onoho ptáka, a popisoval jej až do posledního píčka; jindy zase vypravoval s lehkou výmluvností a pěkně jako z knihy o vlčích a medvědích, jenž prý, jak mu nebožtík otec říkával, v otcině jeho druhdy velikých škod natropily; tu zas vykládal, jak se to neb ono zvíře nebo kvítka na Slovensku jmenuje a děti ho poslouchaly, jako dokonalého učitele. Nač se ho jen ptaly, skoro všechno věděl; o všem uměl něco pěkného říci. Někdy bývali tolik pohroužení v hovorů zajímavém, že ani nezpozorovali matky s potěšením je poslouchající.

„Dobře děti, uče se pilně a chovejte se slušně,“ říkávala dětem, když ji zpozorovaly; „ale Lidunko“, pravila dcerušce jednoho dne, „Ty snad zanedbáváš věci svých! Ty's již jako chlapec; máš pořád s těmi hochy co vyjednávati. I nech jich o samotě, když se učí, aby's jim snad nepřekážela.“

„To se luším nestalo“, omlouvala se dceruška mírně, a jsouc poslušna každého matčina pokynutí, mihla od doby té hochy vezdy, kdykoliv se dali do učení.

Za to ale směla se pokaždé zúčastniti, kdykoliv si hoši nějakou zábavnou hru vyprosili, a proto ji společnost chlapců tím milčejší se stala. Zřídka se přihodilo, aby nevyhrála;

když prohrál Jeník, zajisté vyhrála Lidunka. Jeník z toho míval patrnou radost i nezdálo se, jakoby výhra od náhody závisela. Jeník sám často hry tak napravil, že museli chlapi prohrát, a to jen proto, aby se jim děvčata notně vysmála. O chytré nápady mu vlasy nešedivěly; ovšem že ještě neznal her, jakými se v městech děti bavivají; za to ale je brzy pochopil a vezdy něco uového a veselého k nim přidati znal.

Jednoho večera vymyslel si také Mojmir hru docela novou. Po pořadě se dávaly hádanky; kdo jich první nerozřešil, musel se obléci za drátaře a chodě od jednoho k druhému volati: „Dejte drátovat!“ Kdo ničeho ku drátování neměl aneb ničeho nevěděl říci, převzal úlohu drátaře a počal opět křičeti: „Dejte drátovat!“

Hra se jednohlasně přijala a první, kdo hádanku danou rozluštili nemohl, byl Jeník. On nemyslel na hru a proto, když se mu hádanka přednesla, nebyl s to, aby o rozřešení její aspoň slovíčkem se pokusil. Opakovali do třetice: „Co je to?“ Ale Jeník neodpovídal, nýbrž hojně toky spustily se z očí jeho.

Z dětí nevěděl nikdo, coby se hochovi nemilého bylo stalo. Liduška se ihned nablízla, že bude hádati místo něho. Ale hoch nesvolil, nýbrž pooděšel stranou, aby ulevil roztloučenému srdci svému a hra se přetrhla.

Tak smutným nebyl Jeník ještě nikdy; také mu nic nepřipomínalo osud jeho, nic v něm nezbudilo tak mocně touhu po Rozárce a po milé sestře, jako významná hra tato. — Byla to poslední hra, kterou hrál Jano za dob dětinství svého. Od času toho vyhýbal se každé zábavě druhu podobného i nebylo lze nikterak jej k nějaké hře pohnouti. Nic neprosněly prosby; i čistá slza v oku Lidunkině zůstávala bez výsledku, když smutného

hochu pozvané družstvo Mojnírovo opět ku hrám vyzývalo.

Paní lékařová se brzy domyslíla příčiny hochova smutku. Snažou její stal se Jeník opět veselším, ať jej těšila, že co nevidět bude moci tetu a sestru svoji navštívit, a že prozatím může ubezpečen býti o jeho zdravém stavu.

Ale tentokrátě zastala naděje bez skutečnosti. Důležité přičiny učinily opět umíněnou cestu nemožnou.

Jeník věděl dobře, že paní lékařová mateřsky se o něj stará, a proto se musel z nova osudu podrobiti. Společnost Mojnírova, sesterská přítulnost útulivé Lidunky, zamilované studie a sladká naděje, že se přec jednou vyplní přání jeho, krátily mu trapné chvíle, až pak konečně k nevyslovné radosti jeho konaly se přípravy na přežádoucí cestu. Radost Jeníkova byla zvýšena, když uslyšel, že i Mojmír pojede spolu. Za několik dní po vyjetí z Prahy užířel drahou otcínu svou a brzy zavítal do skromné chýžky, odkud před pěti lety co ubohý drahtěnek k veliké žalosti Rozárcině a k žalosti vlastní sestry své byl vycházel.

Bylo to radostné šhledání. — Rozárka se nezměnila velice; ji Jano hnedle poznal, ale teta i Anička nemohly se dosti nadiviti vzrůstu Jeníkova i pěknému jeho obleku. Jeník se zas divil sestře. I ona povyrostla k nepoznání.

Jak mile si odechnul a vypravil, že dobrodinec jeho i se synem svým u jistého pána lékaře na blízku se nachází, nemeškala teta, a pospíchala k němu, aby mu vzdala díky za dobrodiní jim všem velikomyšle prokázaná.

Než pána lékaře a dobrodince nemohla již naleztí; neboť otjel hned po příchodu svém za jistou příčinou do dolních Uher, zanechav Mojmíra i Jeníka pod dohlídkou příteli svému. — Tu zakusili mladici hojného zotavení. Zdo je potěšila vkusně

upravená zahrada páně lékařova; tam zas bylo to ono paměti hodné zřítí. Největšího potěšení jim poskytlá Boží příroda s vlebností a přívalem svým. Tu je vabily hory; tam údolí; tu bujné lučiny; tam hustý les. Všudy nalezli něco, čeho ještě nikdy neviděli, a což nad míru vzácné bylo pro řídkost svou.

Někdy jim i vzdálenějších výletů dopráno; sám pán lékař o vnuce rozumně se postaral. Tu zas navštívili tetu Rozárku a toho neb onoho, jenž se radoval z velkého štěstí Jeníkova, a takto trávili radostné časy k zotavení jim vykázaný. Skoro čtvero úplných neděl bylo jim k tomu povoleno a doba ta prchla jako jediný radostný den. Otec Mojmírův se navrátil z cesty a překvapil sám tetu Rozárku návštěvou svou. Přesvědčiv se očitě o chudobě její, poskytl jí hojně podpory a oznámil, že příštího dne hodlá na zpáteční cestu se vydati.

Jeník nebyl tentokrátě dojímavým loučením příliš zarmoucen. Jakýsi tajný hlas mu věstil, že zas brzy užíř otčinu a všechny, kteříž v ní drahyými a milými jsou srdci jeho. Loučil se s okem veselým. Radost jeho pochodila z předtuchy sladké budoucnosti. Výjevu tomuto divil se sice Jeník sám i nemohl si ho nikterak vysvětliti. Ale duch lidský tuší často tajemnou budoucnost a těšívá se, aniž jest přičiny toho sobě náležitě povědom. Tepruv budoucnost sama odhaluje závoj tajemných předtuch a vysvětlí, co jen jako temný obraz tanulo na mysli naší. O tom mohlo rodiště Jeníkovo po osmi letech patrných důkazů podati; neboť bylo svědkem vzácné návštěvy novomanželů, totiž Rozárcina bratrovce a ušlechtilé Ludmily, dcery největších jeho dobrodincův.

Jeník navrátil se s Mojmírem a s jeho otcem do Prahy pokračoval s výtečnou horlivostí na ústaze studií vyšších a byl opět jako dříve chlouhou učitelův a radostí hodných svých pěstounův. I Mojmír pokračo-

val s výborným prospěchem v učení. Chování jeho bylo jako Jeníkovo vši chvály hodné. Brzy na to odhodlali se oba mladíci oddati se vědám a stavu, jež Mojmirův otec až posud ku blahu člověčenstva zasláhal. Bývalť dosaváde konáním povinností stavu lékařského tak zaujat, že vychování dítek takofka zcela na choti a paní jeho spočívalo; nyní však, když oba mladíci k velkému jeho potěšení stav lékařský sobě zvolili, věnoval všechny volné chvíle mnoholetým úřadováním nabyté zkušenosti své toliko jim, a takto přispěl k potřebnému jich vzdělání.

Již odbyli mladíci poslední zkoušku šťastně, a za doktory v lékařství povýšení byli, když se paní lékařová z lázní, za příčinou ochablého svého zdraví navštívených, s Ludmilou zcela uzdravena navrátila. Potěšena jsouc šťastně odbytými přísnými zkouškami syna i chovance svého, nemohla doplniti štěstí Janovo. Neboť nebylo jí tajno, s jakou oddaností lula dcera její ke spanilomyslnému jinochovi. I tento již nejednou se prozradil, že vřele miluje ušlechtilou pannu Ludmilu. Potkaly-li se zraky jejich, bylo patrné viděti, že dívka kloptí milovděké jasné oči svoje, a Jano nebyl s to, aby bez pohnutí a bez zardění jediné slovíčko k ní promluvil. Paní lékařová znala dobře každý pocit mladistvých těch duší; věděla, že se milují, a protož nebránila dceři, když se jí s tajemstvím svým svěřila.

I pan lékař žehnal zasnoubencům, když Jano veda Ludmilu za ruku byl jež žádal o svolení ku sňatku

svému. „Vždyť jsem si vezdy myslíval v duchu, že z vás dětí bude hezký párek! Žehnám vás, huďte šťastnými a radostí naší jako posud.“

Oči šťastných zasnoubenců se zarusily, a oba neměli slov pro blaženost srdcí svých; vřelé polibení otcovo zavesťilo lásku jejich.

U téhož oltáře, kde byla Ludmila ponejprv užřela milence svého, an se vroucně s okem k obrazu Panny Marie pozdvíženým modlila, vyžádala si s ním sezdání býti. Po radostném sňatku chystal se mladý lékař na cestu do otčiny své, aby potěšil tetu i milou sestru svoji, a je buď vzal k sobě, buď hojnou podporou pojistil budoucnost jejich. Přisedšího s chotí mladistvou a sličnou uvítali rodáci s velikou radostí na kraji dědiny ho očekávající. Jenom leta Rozárka s Ankou nebyly přítomny. Neboť tato chystala se k chodu těžkému ale milému, majíc na den příchodu šťastného bratra svého se synem starostovým sdavky. Mladá paní lékařová způsobila nevěstě mnohou radostí neostýchajíc se srdečné účasti mlti mezi vyžádanými svatkami. Po svadbě však odjela, zanechavši nevěstě znamenité věno, s chotěm drahým do blízkého městečka ku příteli otce svého. Každý chválil vřelou, mladou paní, kdo ji jen viděl, a radoval se ze štěstí Janova. Rozárka ale a blažená Anna padly na kolena svá a děkovaly Bohu, jenž tak podivně kroky naše řídí a obrací všeliký zármutek v radost. Modlitbu svou nejvroucnější skončily téhož dne slovy: „Bůh se staral!“

Frant. Klínkáč.

B á s e ň .

Kapla sv. Jakuba 'u Ivančice.

Pomněnka na posvěcení téže kaply.

Od Jana Soukopa, kněze církevního ve Sloupě.

1. Květ.

Za pradávných časů, kdežto Boží
chvála

V srdci milé vlasti utěšeně plála,
Vznášival se chrámec jako holubice
Na horách, jež věněl zhožné **Ivančice**.
Býval chloubou kraje, rozkoší byl
města,

Vedla k němu vezdy ušlapaná cesta;
Korunoval horu, krašil vonné sady,
Jako král si vodil mezi vinohrady.

Svatý Jakub Větší, mučedník Pánč,
Oblíbil si bydlu na chlumu té stráně,
A tam lišil těžké pracovníků vzdechy,
Nikdo neodešel odtud bez útěchy.
Zvonek chrámu toho zval je milým
hlasem,

By se občerstvili pobožnosti kvasem.
Štíhlá vízka z dálky kynula všem
vzhůru,

Aby ti, jenž zemskou vzdělávali kůru,
Nezanedbávali nejpřednější služby,
Časté ku blankytu vysílali tužby.
Aj a Pán jim zehnal; réva, klasy,
stromy

Zásobily hojně sklepy, sýpky, domy.
A když metla Boží hrozila lidu,
Tamto došel vinník žádoucího klidu.
S důvěrou kdo k stánku Jakubovu
přišel,

Hospodin vždy prosbu milostivě slyšel.
A tak blažil národ kostelíček svatý,
Milosti mu potok odtud řinul zlatý,
Navlažoval nivy, osvěžoval háje,
Ivančice kvetly jako v lůnu ráje.
Ach kéž by byl nikdy nepodlehl
zlobě,

Jež ho zachvátila v **nevěrecké**
době!

2. Bouře.

Kaboní se nebe od západu,
Dusný víchor letí krajínou,

Čirá noc se žene s družinou,
Zkázu věští církevnímu sadu.

Britké tisícerych bleskův meče
Chrlí peklo proti Sionu,
Boží stánky svatých úkonů,
Do otroctví matku, dítky vleče.

Hradba za hradbou se v rumy řítí,
Pekelník tu strojí záhubu,
Běda **svatému též Jakubu** —
I on klesne jako zvadlé kvítí.

Bohopustá luza špičák pádný
Do posvátné nutí budovy,
A když ocel službu vypoví,
Prachem páchá zločin **velezrádný**.

Lámej, kate, lámej stánek Boží,
Nezlomíš však Jeho-pravici,
Sobě vlastní chystáš hranici,
A pak zhoříš jako suché hloží.

Běda! Bouře divá zkázu nese
Na město a sadův plodiny;
Tak Bůh s nebes žhavé výšiny
Svatokrádež stíhá, kraj se třese.

Lid se kaje na sutinách drahých,
Oplakává milou budovu,
Truchlí jako vlastním na rovu:
„Kdy, ach kdy nám vstaneš z
rumů nahých!“

3. Obnova.

Dvanáctá již odbila
Za májové noci,
Kvítko snem se sklonila,
Černé vládnou mocí.

Odpočívá sad i les,
Ticho jako v hrobě,
Jenom v **Nových Horách** ples
Slyšet v pozdní době.

Kdo tak zpívá veselé,
An svět dřímá celý?
Jsou-liž to snad anjělé,
Co se rozezpěli?

Posviť, **luno**, posviť nám,
Co se to tam bělá?
Koho líká pustý chrám,
Či to noha smělá?

Ajhle, **zbožných panen sbor**
Odřekl se spánku,
Do **Nových** tam chvátá **Hor**
Za nočního vánku.

Ruce něžné ochotné
Nesou kámen, krovy,
A jich píle klopotné
Vzrůstá **chrámec nový**.

Měsíček jich s stříbrnou
Provází tvář,
A když pozbyl jasnost svou,
Hvězdičky jim září.

Slyšte písně líbezné
Při posvátném díle,
Sbory duchů vítězné
Pějí s nimi mile.

Svatý Jakub s výšiny
Hledí s hvězdné říše,
Ve zlaté pak listiny
Jména **panen** píše.

A tou jejich ochotou
Chrámeček z rumů vstává,
Katolickou Jednotou
Vše se vykonává.

4. Posvěcení *).

Přiletěla bílá holubice,
Tiše sedla na vrch zelený,
Zírá na rozkošné **Ivančice**,
Libuje si stánek milý;
Před věky tu také obývala,
Od té doby vždy sem toužívala.

Těšila se na předrahé tváře,
Jež ji druhdy denně vítaly;
Ach, jen slunka rdí se latěž záře,
Lid pak zhlitly časův přivaly.
Avšak dřevní oheň zbožné lásky
V potomstvu tžž hárá beze vrásky.

Chrámeček Jakubův je holuběnka,
Jež se leskne v čacké lepotě,
K němuž zbožná naše **Moravěnka**
Vysílá své dítky v ochotě,
Aby **slavnou dobu posvěcení**
Spolek bratří slavil v rozmlcení.

Ajble **běloskvoucích panen řada**
Kráčí zelenými pod věnci,
Za ní Cirkve svaté, vlasti vnada —
Kněžstvo, Methodovi stonpenci,
A pak mračna lidu táhnou vzhůru,
Mocný zpěv se vznáší k nebes kůru.

Tisícerych srdcí věnec živý
Svatostánek vůni ovívá,
A tok řeči svaté předútklivý
Věnec nebes rosou zalívá; *)
Manna s bůry na zem padá hojná,
Okřívá jí každá duše bohabojná.

Štola kazatele skví se zlatem,
Oběti i prací **panen ctných**,
Zbavilyť se šperku v žáru svatém
Na ozdobu služeb velebných;
Bůh jim dražší klenot za to chystá,
Jenžto krásit bude choti Christa.

„Pokrop **Hospodine**, posvěť s výše
Chrámeček **apostolu** vzdělaný,
Pohled pro zásluhy pro Ježíše
Milostivě s nebes dvorany,
Aby **svatý Jakub** v novém stanu
Přijal národ mocnou pod ochranu.“

Tak se modlí kněžstvo i lid spolu,
Tak zní prosba první oběti,
Jakub svatý stoupá s oblak dolů,
A s ním milost Páně v zápětí.
A lid všecken chválu Boží hlásá,
Radostí že vlast se pozatřásá.

*) Vykonal se s velkou slávou dne 29. července 1858 důstojným pánem Pavlem Juřenem, místním farářem a děkanem. Stručný popis této slavnosti viz v „Hlasu, časopisu církevním“ 1858, číslo 32, a v „Moravských Novinách“ téhož roku a měsíce.

*) Slavnostní kázání čítal důst. p. Jan Bílý, doktor v bobolovi a duchovní správce v Předklášteří u Těšova.

5. Cypřiš na rov Tomáše Procházky *).

Pospěš, posvátná Tebe choť, náš bra-
tře Tomáši,
K sňatku volá — chrámec, k
výkonu služby Boží.
Ty's vyvolal ze sutin Jakubův stan
přestarodávný;
Aj s Hor vládně Nových krá-
ska a touha Tvoje!
Hosté již z dalekých končin jdou;
ojhle družičky
Z myrty pletou víně Tobě i
milce Tvoji.
Oltář již hárá ohněm, již žertva se
chystá,
Zástup připravený příchodu Tvé-
ho čeká.
Ach zdali pálivá smírné lid bez kněze
žertvy?
Svadba-li nastává dnes choti bez
ženicha?
Květež, květo se mnou ubohou, neb
zhaslo mi slunko,
Tvář chotě přespanilou zakryla
zlá Morana.
Zvadli rtové cudní, nebudou mých
libati líci,
Před sňatkem blaženým zřítel mč
náhle vdovou.
Plačte družičky se mnou a na rov
své věnce uložte,
Tam v loži chladném spí nád-
hera vlasti drahé.
Já pak s hor zelených budu hlásati
jméno Procházky,
Pomníkem zbožnosti věčně To-
maši budu.
Rov jeho nezvratnou s výšin budu
hlídati láskou,
Až nás Pán sňatkem v blankytnu
slávy spojí.

*) Věhlasný kněz tento zemřel v Pánu co kaplan v
Ivančicích dne 8. června 1858, maje nejpod-
nější zásluhy o vzkříšení kaply Svato-Ja-
kubské. Avšak bohůž nedočkal se slavnosti
posvěcení dostavené již budovy posvátné, pokle-
řelo bohomyslná duše jeho tolik let práhla. Po-
volán do lepšího světa postoupil slavení první
mše svaté v novém svatozátku nejdůvěrnějšímu
příteli svému, důstojnému pánu professo-
rovi Rušilovi, starostovi Dědictví na-
šeho Moravského. Nesmrtelné zásluhy Pro-
cházky o Církev i vlast zapuány jsou v kni-
ze života, v ústředích mrtvích Christo i rodinně
po Ním obětně náš; nákos jeho podává v popře-
dí našim letojmí Morava.

Křesťan jsem.

Křesťan jsem! Když druhdy máteř moje
Mne co dítko světu zrodila,
Ode skvrny u křestného zdroje
Christova mne Milost obmyla.
Pod korouhví kříže Bohu sloužim,
Jako dítko Jeho po Ném toužim.

Velekněz mně čelo dospělému
Křížem em svatým vážně pomazal,
Proti tělu, světu, ďáblu zlému
Mužně bojovat mne zavázal,
Bych se svůdci jako úhoř hladký
Vymknul, když on jed mi skýtá sladký.

A když slaboch — v boji svatém coufám,
Hříchem když mne raní pekla moc:
Jako Jidáš sobě nepozoufám,
K lékaři se hlásím o pomoc;
K nohoum Páně za Marii kráčím.
Slzou bolu těžkou vinu zinačím.

K oltáři pak noha má se blíží
Plna viry, lásky, naděje;
Pán můj v chlébě k duši mé se níží
Útroha se účtou rozchvěje!
S nížádným bych nezaměnil skvostem
U oltáře býti Jeho hostem!

A však nejen duši pro otavu
Pán můj poklad ten nám věnoval;
Církvi Svoji věčnou na oslavu
Za svatou se obět daroval;
Ať nůž obětní se poodloží,
Obětí sám Beránek jest Boží!

Celým srdem kochám Církev svatou,
Jeho choť, svou máteř, vůdkyni;
Jí On světil milost přebohatou,
Duchu Svěmu její svatyni;
Tudyž jako dítko v matky klínu
Tiše odpočívám v jejím stínu.

Korunou pak péče její jesti,
Že chce dítky dobře opatřit;
Proto za svatými chce nás vesti,
Bychom slávu Boží mohli popatřit.
Páska lásky s očištěm nás poji,
Duším věrným úleva se stroj.

Věřim, že můj Vykupitel žije
Jeho svaté slovo nezklame;

Jeho moc se v temnost hrobů vryje,
Tělo vazby smrti rozláme.
„Mrtev vstaňte!“ začne hlasna zníti,
Miláčky své opět budem zřítí.

Abych právem křesťanem směl slouti,
Nepřátel já žádných nechci mít;
Nechce moje srdce pomstu kouti,
Na obrat chci všechno odpustit,
By mi Bůh mou velkou slevil vinu
Vinníkům svým odpouštím zlých činů.

Jesu Christe, moje věčná spáso,
Sílo má a moje důvěro!
Mého žití nedostihlá krásou,
Tobě děkuji tvorstvo veškerou,
Tobě žít chci po života dobu,
Tobě věrným zůstat chci až k hrobu!

Dr. Jan Bílý.

Roděnice. *)

Národní slovinská pověst.

Bije dvanáct o půlnoční době,
Všude tma a ticho jako v hrobě.
Na kopečku uprostřed dvou stromů
Kmitá světlo z jednoho jen domu.

Cože svítí ten v černé noci značí,
Jenž se tamto v oně chýši zračí?
Nemocný-li v lůžku hořce kvílí,
Jemuž zdravý ku pomoci pílí?

Kmit ten pozdní nehlásá bol strasti,
Ale věští pramen hojné slasti.
Narodilo se tam pacholátko,
Rodičův svých drahé jedinátko.

Než ať vizte, jaké to tři ženy
V bílé roncha divně zahaleny
Pospíchají do světlé té chýše,
Kde jen radost, kde jen rozkoš dýše.

*) Roděnice, kteréž Slovinci nazývají Rojenice, jsou báječné ženy, kteréž prý po narození dítěte k němu v noci přicházejí, a jeho budoucí osud ustanovují (odkud i Sudice slují). Jedna z nich praví: „To z něho bude.“ Druhá to popírá, a ustanovuje něco jiného. Ale jen výrok třetí je rozhodný. U nás tomu také říkají: Novorozenci planetu čítají.

„Slyšte, jaké vašemu teď synku
Losy kladem do dlužného vínku.“
Takto praví děsné roděnice
Zasednouce ke zdi na stolice.

„Ač se tohu srdce vaše leká,
Prece los ten pacholítka čeká:
Vycedí co vojin v krutém boji
Junáčkou krev v poli pro vlast svoji.“

„Nezahyneť syn ten v líté seči,“
Vece druhú ve prorocké řeči,
„Neslavně co oráč v hojném potu
Vzdělávat on bude zemskou hmotu.“

„Ne tak! ne tak! moje sestro milá,“
Hned se třetí na to rozhorlila,
„Nedojde on silných mužských roků,
Utopí se náhle v říčním toku.“

Řeknuvše to hrůzné roděnice
Bleskorychle zminily ze světnice.
Rodičům tkví ta slova v duši,
A co kámen srdce jejich kruší.

Růžové to není poupě v sadě,
Co tam zkvítá v jarní libovnadě.
Pacholček jest to rozlomilý,
Tělem sličný, mravem ušlechtilý.

Černý havran chýší obletuje,
Vždy smutně kolem pokračuje;
Černá péče rodiče svírá,
An jich oko na tvář syna zírá.

„Co se, otče, mluví oko tvoje,
Pozírá-li na ta líce moje?
Pročže, máti, slzy roníváte,
Kdykoliv se na mne podíváte?“

„Nemá-li nám slza rosit líce,
Žpomenem-li věští roděnice,
Že prý náhle dříve mužských roků
Utopíš se bídně v říčním toku.“

Osyka se chvěje v chřestném lese,
Víc se mladík nad tou věští třese;
K zpovědníku běží toužit strasti,
Jež naň zeje hrozné ze propasti.

Nebojž se, kněz dle, anjel strážce
A Maria ochrání tě v lásce.
Po první jen na zvon chrámu ráno
Hned si klekna říkej „Anjel Páně.“

Ne to blankyt se zas vyjasňuje,
Okem hocha radost probleskuje.
Vezdy čině knězova dle slova
Statnou víru ve svých prsou chová.

Říno pramen, tekou říčné toky,
Plynou dnové, minou drahé roky,
Doubek útlý vyrůstá v dub silný,
Z pacholička stal se jinoch žilný.

Zanes, synu, v mlýn tu mluvu žita,
By nás opět manna v chlebě skrytá
Občerstvila v těchto drahých časech,
Až chléb nový v zlatých vzejde klasech.

Syn hned činí, co mu otec káže,
Brímě těžké na svá bedra váže,
A s tou těžkou lučinou kráčí,
An pot hojný líc jeho smáčí.

Bouří vítr, luči řeka divá,
Most se nad ní s praskem pozachívá.
Avšak jinoch neleká se matně,
Ano po něm chce již kráčet statně.

Než tu s věže rány zvonů hlučí,
Slovo kněze hned mu v myslí zvučí,
Složil pytel a po první ráně
Klekna na břeh říká „Anjel Páně.“

Bouří vítr, luči řeka divá,
A co jinoch pomoc nebes vzývá,
Říčí most se s hromným v řeku hlukem,
Jež ho dále s děsným žene zvukem.

Bouří vítr, luči řeka divá,
Hrůzný z víru hlas se poozývá:
„Osudná teď vyprávěla chvíle,
Avšak smrtník šťastně zniknul cile.“

Trne jinoch, strachem sotva dýše,
An ta slova z tajné vnímá říše,
Až pak v srdci radost jemu vzplane,
A co perla slza v oko kane.

„O jak blah jsem, že dle kněžské rady
Matku ctil jsem čisté libovnady,
Že jsem vzýval anjela též strážce;
Teď mne v divné ochránili lásce.“

Matěj Procházka.

Štědrý večer.

Štědrý večer jest se na zem schýlil,
Každý spěchal, zimou domů pilil.
Snih se metl, prudký víchr váh,
V domích stromek ozářený stál.

Tu se smutně pacholátko bere,
Pláče, hledá otevřenou dvéře.
Polonahé, uprášené sněhemi,
Unavené celodenním během;
Po tváři mu kanou horké slzy,
Mrazem však mu přimrzají brzy. —
Takto utrápené smutně zhlíží,
Kdykoliv se pode okna blíží,
Na světýlka na vánočním stromku,
Jichžto jasnost vidí v každém domku.
Hledá dvéře, zavřito však všude.
Ach jak se mnou ubožátkem bude,
Praví dítko u žalostném lkání,
Jež však přehluší ve větru vání.
Klepá znova slabou zkřehlou ruku,
Kdož je slyší — všudy zpěvu, hluku!
Na ručinky zkřehlé sobě dýchá,
Vzdychá, pláče, a pak dále spíchá.
Bože, Bože, na té nebes báni,
Uslyš, uslyš moje trapné lkání!
Nemám přátel, nemám otce, matky,
Jaké budou vánoční mé svátky?!
Každé dítko z dáreků radost jeví,
Ale o mně v světě žádný neví,
Jenom Ty, můj Otče s nebes výše,
Nakloň srdce lidí z této chýše! —
Smiluj se, již údy moje mrznou! —
V tom tu u chatrce dvířka vrznou.
„Pojď sem ubožátko, pojď jen dále,“
„Vždyť již čekám celý večer stále.“
„Každý rok já osvěcuji stromek,“
„Zdažby někdo navštívil můj domek,“
„Až pak dnes mi zrovna samo nebe“
„Na mou prosbu, synku, dalo tebe.“
Takto vítá vdova hosta svého,
V náruč jímá hocha omrzlého.
„Zas mám synka; po žalosti veta!“
„Můj mi zemřel právě dnes tři léta.“
„Zahoj se rázem rány dvojce,“
„Přijmu já ho jako dítě svoje.“
I hned synka zhrála, nasytila,
Stromček mu jasně osvětila.
Oblekla ho v šaty po svém synku,
V lůžko položila k odpočinku.
Když pak v noci snila v lůžem spánku,

Viděla se v krásném nebes stánku.
 Žebráčka již nebylo v tom loži,
 Zjevilť se jí večír sám Syn Boží,
 Kterýž pravil: „Vězte moji milí,
 Co jste nejmenšímu učinili,
 Mně jste učinili, mne jste ctíli.“

V. Novotný.

Koleda maličkých žáků.

Všickni.

Dnes k nám přijde Ježíšek;
 Co as my mu dáme?
 Dáme my mu jablíčka,
 Oříšky, a králíčka,
 Všecky hračky, co máme,
 Ježíškovi dáme.

Chlapci.

Já mám malý bubínek,
 A pěkný voziček;
 To já mu dám milerád,
 Bude-li jen chtít si hrát,
 Všecko, všecko, chci mu dát,
 I svůj oltáříček.

Děvčátka.

Já mám pěkné hrníčky,
 Rendlíčky a misy,
 Uvařím mu kašičku,
 Upeku mu káčičku,
 Ustelu mu postýlku,
 Ježíšku hajni si.

Všickni.

Přijď k nám, přijď k nám Ježíšku,
 My tě rádi máme,
 Srdečko i dušičku,
 Tatíčka i mamičku,
 Dědečka i babičku,
 V ochranu Ti dáme.

V. Novotný.

Kvítko z oboru pověsti a pověry.

(Tomáš Šimbera, farář Komínský.)

1. Bez.

Na venkově mnohou mezu
 Krášli vonné křovi bezu;

V lidu našem v zemi vůkol
 Trojnásobný mívá úkol.
 Když nás milý květen vítá,
 Proti kouzlům pomoc skýtá;
 Kde se větev z něho vztýčí,
 Tam prý úklad kouzla ničí.
 Ve vonném když stojí květu,
 Potřebí ho jenom špetu;
 A kdo stůně na úholu,
 Pozdraví se po něm v potu.
 V podzim z něho radost jeví
 Na venkově švarné děvy,
 Z kozínek si jídlo strojí,
 O něž hlavně mládež stojí.

2. Kopřiva a bodlák.

Kopřiva se trudně niží,
 K bodláku pak stranou zhlíží
 Řkouc: „Můj druhu vezdy věrný,
 Osud náš je hrozně perný;
 Obá tu svou kletbu známe,
 Na níž trpce nahikáme;
 Kdybys neměl ostrých zubů,
 Jistě bych šla s tebou k snubě!

Bodlák praví družce svoji:
 „Žchů tvých se víc lid bojí;
 Zbraň však nic nám nespomáhá,
 Zloba lidská na nás sahá.
 Beze všeho provinění
 Často úpím ve vězení.
 Skot a brav když jinak zdravý
 Na bolavce očervaví,
 Na šji mi kámen kladou,
 Ač v lom nejsem žádnou vadou.

Kopřiva mu bolně vece:
 „Osud tvůj jest lepší přece;
 Mně se hlava srpem stíná,
 Ač se vina nespomíná!
 Ukutného tak nás kříže
 Na tom světě svírá tíže;
 Nedostatek krásy, jmění
 Jest to naše provinění,
 Pro něž nám svět v kruté zlobě
 Muky strojí v každé době.

3. Lázeň

Svatojanské koření
 Chorý zlehka necení;
 Z úročníka, ze šišvoří
 Léčivou si lázeň tvoří;

Devatera vršky stromů
S dobrou čáskou dává k tomu;
Třikrát smývá svoje tělo,
Na ujmy-li ochořelo. —

Pro duši jest jiná lázeň,
Nazývá se Boží bázeň;
Vodí lidi ku moudrosti
Kladouc pevný základ cností.

4. Jordanka.

Spěchá stařec dosti hbitě
K proudu z jitra na úsvitě;
Slunce právě u východu
Proudici se žehná vodu;
Pak ji s sebou v jménu Páně
Domů nese ve svém džbáně;
Stůně-li kdo na ubytí,
Jordánku mu dává k pití,
K tomu měří choré tělo,
Aby opět ozdravělo.

Christovo jen pokřestění
Vodě dalo posvěcení;
Od svateho Jeho křestu
Jordánka nám kleslí cestu
Do krajiny nadhvězdnaté
Smyvši hříchy Christem sňaté;
Proudílat se v hojném toku
Z raněného Páně boku.
Jordánka jen tato blahá
Křesťanům vždy jestiž drahá!

5. Navrať mléko.

„Navrať mléko“ mnoho stojí,
Kravička-li málo dojí.

„Mléko se jí po něm vrátí,“
Směle tvrdí sprostá máti.

Kde že „Navrať milost“ květe,
Hřích-li těžký tebe hněte,
Na křestu jen v duši vchází!
Dojde-li však hříchů zkázy,
Po nevině navždy veta,
Nevrátí se cnosti léta.
Aj, tož pilně musíš bdíti,
V srdci by's to rajské kvítí
Choval duši na okrasu
V klamném toho světa kvasu.
Zdoben rouchem nevinnosti
Vejdeš v nebi do radosti.

6. Prostřelencec.

Prostřelencec červenavý
Přimíchá se do úpravy;

Tou se skot, když rejdy tropí,
Na první den pastvy kropí;
Rychle po tom pokropení
Zimní srst skot v jarní mění;
Není zbraně zapotřebí
K ráně, po níž skot se šklebí.

Rychlé ze hřísňého snění
Spasonosné probuzení
Nový život duši dává,
Což se jenom v Cirkvi stává,
Když se člověk v kajcnosti
Ve svátosti hříchův zhostí;
Slzami když rány myje,
Jichžto hřích mu v duši ryje.

7. Rybi šupka.

Lidé tobě křivdu činí,
Pakli tebe lživě viní,
Že se Tvůrce báti nechceš,
O půlnoci v domích řehceš,
Zlému duchu čest že vzdáváš,
Jdoucí peníz přivoláváš;
Že prý Jidáš tvým je družbou.
Jemuž klamnou hovíš službou.
Pověz lidem bez okolků,
S ďáblem že máš klamných spolků;
Jasně vidět z tvého shonu,
Že jen myslíš na mamonu!

Mnohý křesťan nad Jidášem
Proti Bohu nevědek páše;
Za peníze duši prodá,
Zlému duchu srdce oddá;
Nedbá Boží na oslavu,
Mamoně jen aklání hlavu!

8. Čertikus, pryskyřice a šfovík*).

Čertikus jde skotu k duhu;
Na zeleném roste luhu,
Přidává se do směsice
Ze šfovíka, z pryskyřice.
V pastvě tučné skot prý chrání
Od smrtného nadouvání.

Horší zkázu duši kuje,
Kdo se pyšně v světě duje,
S Bohem padá do odboje,
Ničť věčné blaho svoje;

*) Těchto třech rostlin bývá lékem proti nadmnutí skotu, a sluhové čili pastýři užívají pryskyřici nachystanou v mošné v kulíčkách, jichžto skotu dávají, když se dmouti počíná.

Protivíť se Pán Bôh zdoru
Nevděčných a pyšných tvorů,
Jejich drzost strašně drtí
Neštěstím a hroznou smrtí.

9. Žebříček.

Vítejž žebříčku můj skrovný!
Kterýž lék jest tobě rovný?
Ničíš holest, neduh hojíš,
Pokorně přec všudy stojíš.

Žebříček a jeho krása
Všem nám onen žebřík hlásá,
Jejž byl Jakob ve snách uhlídal,
K Labanovi strýci když se bral.
Brimč cesty s něho spadlo,
An byl hleděl na divadlo
Anjelův, jenž s nebes výše
Sestoupali v zemské říše.
Po žebříku vstupuj vzhůru
K anjelskému v nebi kůru;
Pomoc Boží se ti zblíží,
Znuflost když duši tíží;
Přijde anjel, duši zhojí,
Konec bude tíži tvojí,
Žalost se ti v radost změni,
Při tom vroucném k nebi zření.

10. Hlízniček.

Hlízniček jestliť bez nádhery
Jako kvítek málokterý;
O samotě místa pustá
K zrostu svému volí zhusta.
Pokorně se Bohu sklání
Konaje své povolání;
Zkázonosná prudkost hlízy
U dobytčat před ním mizí.

Jenom pyšný člověk myslí:
„Od Boha jsem neodvislý!“
Po rozkoších světa shání,
Nedbá na své povolání.
Marná rozkoš brzy zhyne,
Bez zásluhy svět mu mine,
Až se octne na věčnosti,
Pykat bude marnivosti!

11. Lipa květoucí.

V plném, lípo, stojiš květu,
Krásu jevíš všemu světu;
Týmě větví nebetyčné
Divadlo nám plodí sličné;
Vážně stojíš na výsluní
Květem šíříš libou vůni.

Snad máš blahé povědomí,
Že jsi králem mezi stromy?
„Králem sluji u Slovanů,
V květu svém že chovám manu,
Kteráž v čelám pokrm skýtá,
Když se jaro s letem vítá;
Pro léčivost přebohatou
Nazýváť mne Slovan svatou;
Květ můj chorým síly dává,
Zdrojem zdraví se jim stává
Tvůrce mi dal také vnadu;
Zdobímť stavby letohradů;
Člověk ctili život nový,
Ve stínu-li mém si hovi.
Budiz Bohu ve všem sláva,
Jenž nám hojnost darův dává.

12. Šišvoří.

Mnohý patří na šišvoří,
Dikem se mu v duchu koří;
Lépe se mu po něm daří,
Na lázeň-li si ho svaří.
Že však má těch jistou vadu,
Malou cenu na ně kladu;
Nevolíť si k zrostu nivy;
Z cizého se luku živí.
Vrbu mrzkým lupem trápí,
Do hlavy jí vtiská drápy.

Zhoubněj věru nad šišvoří
Člověčenstvo padouch moří,
Na cizé-li na mozoly
Ve světě živ býti volí.
Lidu chystá těžkou muku,
Na statek mu zdvihá ruku,
Zapírá své vlastní vlohy,
Odvrací se od úlohy,
Již mu dává zákon svatý,
A tak jestliť třikrát klatý.

13. Orliček.

Orliček jest všudy známý,
Býváť právem chválen námi;
Dobrým lékem v domě bývá,
Skot a brav když nemoc mívá.
Vrškem klidně k nebi zírá,
Květ svůj slunci otevírá;
Tím se Tvůrci svému sklání,
Že jej před tmou smrti chrání.
Zaleť, duše, nad oblaky,
Ženou-li se bludův mraky;
Tam, kde slunce pravdy svítí,
Nemožno ti ve tmách mřítí;

Zanech klamnou marnost lidu,
Bůh ti sešle pramen klidu,
Rozplaneš se rajsskou slastí
V nadpozemské nebes vlasti.

14. Svatojanský zvoneček.

Pot si s čela panna stírá,
Po lutinách očkem zírá,
Hledáť jedno z léčných kvítků
U dobytka majíc hlídku.
Matky Boží v nebe vzeti
Jestíť slavnost, kterou světi
Zvonek sluby nebes Pána,
Proslulého v Církvi Jána.
Po Jánově po odchodu
U velikém světa svodu
Zvonek jeho posud hlásá,
V čem jest všeho lidu spása.
Jako jazyk Páně sluhý
Vytýká nám velké dluhy;
Hříšným velí, by se káli.
Pýšným, by se Boha báli,
Zdvihá k nebi naši tužbu
Kletbou stihá světa službu.
Pomni, duše, na přírodu
V nebezpečném k hříchu svodu,
Také ona má své zvony,
Jimiž srdce k Bohu kloni.

15. Balšinek.

Rychlým spěchá krokem synek
Materi své na balšinek;
Lék jí hledá od bolesti
An ji smrt již odchod věsti;
V domácnosti tichém kruhu
Léčí matku od neudu;
Po tvářích ji vděčně hladí,
Života ji hořkost sladí.
Máteř v bolné smrti muce
Na hlavu mu klade ruce,
Prosí Boha smílevaní,
Aby vyhlil požehnání
Šírokoví na útrobu.
Až se ocitne v chladném hrobu.
Vděčnost dává dítkám vnady
Ve světě jim staví brady.
Po smrti pak k nebes městu
Bezpečnou jim razí cestu.

16. Jetelinka čtyřlístá.

Jetelinko moje drahá,
Minula-liž doba blahá,

Že nám zřídka luhy zdobiš,
Po skromnu nám štěstí robíš?
Šťěstím vládněš, lid to praví,
Neodluč se od Moravy!
Pověz, co chceš na smíření,
Obrátíš-li k nám své zření?
„Zavírá mi lid své sady,
Jak bych byla beze vnady;
Cizota jej více blaží,
Po rostlinách cizích haží.
Odvracím se od nevděku,
Kterýž vládne v tomto věku.“
Slyš to, lide na Moravě,
Co ti praví vytýkávě
Jetelinka do svědomí!
Ó kěz se tvůj nevděk zlomí!
Pěstuj v Církvi život pravý,
Nebež na se cizé mravy;
Miluj řeč svou, vlast a krále,
Opět šťasten budeš stále!

17. Navrátko a obrátka.

Navrátko, ty skromné kvitko,
Tebe vítá každé dítko;
Vůně tvá jde na nebesa,
Nad tebou i anjel plesá.
Zacheus tvou sladkost cítil,
Onť nám světle vzorným svítil,
Nadzemské zo tvoje vnady
Valně zdobi nebes sady.
Světák však tě nemiluje,
Padouch tebou povrhuje,
Proto trati Boží přízeň,
Strojť sobě věčnou trýzeň.
Známtť však přece mnohou duši,
Jenž tě slaví jak se sluší;
Nedbá na trn, na bodláčí,
Po horách a stráních kráčí,
By tě v kytcé zdobná měla,
Na Božho slavnost Těla.
Pomni, duše, v roznícení
Na navrátku při svěcení,
Cizého že chtivost statku
Do strašných tě vede zmatků;
Pokladův tě vyšších znaví,
V bidákův tě řadu staví.
Obrácení obineškané
Zdrojem věčných muk se stane.
Pomni často na obrátku,
Uduš v srdci hříšnou látku.

18. Pětiprstka.

Nese dítko rostlin hrstku,
Mezi nimi pětiprstku,
Ku svěcení do kostela
Na Božího slavnost Těla;
Slyšelof jest doma matku,
Svěcená že slouží statku,
Uschráněná v čisté stáji
Před zloději skoty hájí.

Kéžby lidem lékem byla,
Od zlého je odvrátila,
Pětiprstové když lupy
Zdařenými zovou kupy!

19. Jalovec a posed.

„Srdce se mi nezahojí,
Kravička mi špatně dojí;
Nevím sobě rady více
Proti čárám kouzelnice.
Kráva se mi plaší, točí,
Při dojení jak mne zočí.
Porad, dobrá stará máti,
Co pak mám té krávě dáti,
Aby zdvořilejší byla
A svých rejdu netropila?“
„Z veliké své zkušenosti
Poradím ti s ochotností;
Bude dojít kráva tvoje,
Posedu dej do nápoje,
Jalovec strč do hnojiště,
Škody pak se neboj přistě.
Kouzelnice, špatná žena,
Tím jest navždy zapuzena.
Kdyby chtěla škodnou býti,
Musila by počet míti,
Na jalovci kolik zrněk,
Bytby jich byl třeba hrnek;
V počtech sobě nelíbuj,
Proto z domu odstupujie.“

20. Divizna a úročník.

Divizně se máteř kořl,
Bezpečný si lék z ní tvoří;
Četnou drůbež odchovává,
Divizně že účtu vzdává,
Hospodář pak při svém jmění
Úročník si více cení;
Skot když slábne ve svém kroku,
Nesáhá kůň po obroku,
Lék mu strojí od úroků;

Úročníkem podkuřuje,
Pohodného zarmucuje!

21. Panny Marie kolínko.

Častou činí matka zmínku
Marianským o kolínku;
Léční sílu zvelebuj,
Kterou skolu poskytuje.
Zvědavě se táže dítko:
„Kteraké pak jest to kvítko?“ —
„Uvidíš je na zahradě
V plné kráse, v plné vnaď,
Ukáží ho ráda tobě
V nedaleké letní době.“ —
„Kolínkem proč Panny sluje,
Proč se jinak nejmenuje?“ —
„Když se Panna modlivala,
Posvěcení zemi dala;
Kolen o kde klečivalo,
Tam to kvítko vyrůstalo.
Mivejž tedy, milé dítko,
V paměti to vzácné kvítko;
Třikrát za den slyšíš zvonit,
Kdy se k zemi musíš klonit.“ —
„Vítaná mi úpomínko
Marianské na kolínko!“
Vděčné dítě odvětilo,
Matce ruku políbilo.

22. Milá tolita.

Drahé panny! Mnoho víte
Povídati o tolitě;
Tolita všem vám je milá
Že má kvítka přespanila!
Beře si z ní naučení
Při každém k ní pohlžení.
Bílým květem buďte v cnosti
Nebešťanům ku radosti!
Květ se větrů, mrazů bojí,
V prudkém živlu neobstojí!
V slabším nad květ křehkém těle
Víc se bojte nepřítelé,
Jenž vám strojí zkázu směle!
Pakli svědník k vám se běře,
Závírejte srdce dvěře,
Vynaložte všechnu bdělost,
By vám nevzal duše bělost;
Tať vás vřadí v nobes dvoru
K čistoskvělých panen sboru,
Byste nové písně pělý,
Beránkovu slávu zřelý

23. Kopetník (kopejšník).

Na prvního ročně máje
 Obchodí máf svoje stáje;
 Třikrátlovou vodou kropí
 Prahy, podlahy a stropy,
 Aby zlá moc ustoupila
 Statkům v chlévích neškodila.
 Kouzelnice-li přec škodí,
 Kopetník dá do té vody.
 Čáry, kouzla zapuzuje,
 An brav i skot pokropuje;
 Aby bravy pomoc měly,
 Tolež činí slouba bdělý,
 V kopetník vždy důvěruje,
 Kouzelník když zkázu kuje.
 Tak se sprostnost v lidu jeví,
 O Bohu-li mnoho neví.

24. Tis.

Na Štěpána po obědě
 Chodí slouha po koledě,
 Z domu k domu s tisícem chodí,
 Na brav mnohou čáku plodí.
 Máteř v domě ohezřelá
 Ráda by moc bravu měla;
 Zdvihá zraký, co tis věští,
 Značí-li jí v roce štěstí?
 Pupencův co sčítal stačí;
 Tolik selat se jí značí;
 „Každé zrnko věští sele!
 Čeledi své tvrdí směle.
 „Dejž to Pán Bůh!“ slouha praví
 „Ať se množí v domě bravy!“

25. Spořeček.

„Na světě jsou smutné časy,
 Takto zhusta znějí hlasy;
 „Málo zásob, žádná láce,
 Příliš draho, málo práce,
 Obchod vázne, všechno hyne,
 Smutná doba všem nám kyne!“
 Člověče, proč viníš časy?
 Chyť se raděj za své vlasy!
 Od poškrvny očisť duši,
 Bohu dávejž, co Mu sluší;
 Každou práci jako křesťan
 S Bohem začni, s Bohem
 přestaň;
 Tak jen dojdeš požehnání
 U Boha a smilování.

Pracuj vezdy s mnohou pílí,
 Bůh ti žehná v každou chvíli;
 Zhýralosti odstraň vadu,
 Z přírody ber sobě radu;
 Pohled vážně na spořeček,
 Vstěpuj ho vždy do srdceček,
 Do srdceček neviňátek,
 Tím se zímnož. v světě statek.
 Bídu sám si každý kuje
 Spořeček kdo nepěstuje!

26. Vlčí leko.

Krutý neduh svírá krávu,
 Odstrkuje dobrou trávu!
 „Vlčí leko chuf jí správi,
 Starenka mi vážně praví.
 Kéžby to i pravdou bylo;
 Hříchův by se umenšilo.
 Na nynější patře bídu
 Raděj lék bych strojí v lidu.
 Lidé thou a klnou zhusta,
 Lékem bych jim natíel ústa;
 Chlipným opět oči, uši,
 Aby neškvrnili duši;
 Takby duše ozdravěla.
 Více chuti k Bohu měla!

27. Břečtan.

Břečtan skotu krev že čistí,
 Zkušený nám rolník jistí;
 Tvůrci díky vroucně vzdává,
 Že mu hojnost lékův dává.
 Pomni, duše, při břečtanu,
 Co ty dlužíš nebes Pánu,
 V drahé Christa Pána krvi.
 Zmyty byly tvoje mrvy.
 Hleďž povždy býti čistá,
 Pak se staneš chotí Christa.
 Pomni také při břečtanu
 Že zde není tobě stánu;
 Všechno v světě rychle vadne,
 Jak los Boží komu padne.
 Jonáš prorok toho zkusil,
 Se stínem se loučít musil,
 Kterýž jemu břečtan skýtal,
 Nepokoj když duši zmital.

28. Podražec.

Ozhřivka když koně soužil
 Po podražci rolník toužil,

Na zeleném pastvy luhu
 Koně léčí od neduhu. —
 Bohužel že jeho snaha
 Časného jen hledí blaha;
 Ku věčnosti neprohlédá,
 K nebi zrakův nepozvedá!
 Skotu přednost v domě dává,
 Drahých dítek zanedbává;
 Škola, chrám jsou na pozadí;
 Zrůstá mu z nich plémě hadí,
 Na sebe sám bič si plete,
 Nádej z dítek nevykvěte. —
 K Bohu přec můj srdce vděčně,
 Miluj srdcem statky věčné!

29. Heřmáněk.

Nemocný dbá na heřmáněk,
 Strojil jemu lehký spánek,
 Nával krve z hlavy svodí
 Zřejmou čilost v žilách plodí.
 Účinkové jeho blazí
 Zdraví chrání od nákazí,
 Člověk nezná ceny jeho,
 Nohou často pošlape ho.
 Jestliť tedy na bíledni,
 Že nám všechno rychle zvšední,
 Co se hojně u nás množí,
 Ve přírodě plodné Boží.
 Všemocnosti na zázraky
 Neobrací lid své zraky;
 Bohu ctí a chvály nedá,
 Málo rukou k nebi zvedá,
 Úrodné když zemské nivy
 Tělo jeho chlebem živí.

30. Rozmarýn.

Rozmarýnem člověk zdobí
 V životě svém slavné doby;
 Větší nežli každé kvítí
 Půvab musí tento mítí.
 Jsou-li plesy, radovánky
 Panna jim si krásí spánky;
 Sebe menší bystrý klouček
 Dává si ho za klobouček. —
 Nemenší jest jeho služba
 O svadbě, když jarý družba
 Do kostela průvod řídí,
 Jak to často každý vidí.
 Také jistou známku dává,
 Když se někdo pochovává.
 Stůně-li kdo na bolení,

Tomu skýtá ulevení.
 V letě, v zimě zelená se
 Ve stejné vždy voní kráse,
 Rozmarýn má všechny cnosti
 Proto jest tak ve vážnosti.

31. Konvalinka.

Po květinách, dítě, ziraš,
 Konvalinku pilně sbíráš,
 Pověz, nač pak v tuto chvíli
 Hledáš kvítko s takou pili?
 „Konvalinka moc má květu,
 Věnceček z ní krásný spletu;
 Božmu dni na oslavu.
 Ověnit si hodlám hlavu.“ —
 Uslyš, dítě, mého hlasu,
 Svoji duši na okrasu
 Pěstuj v srdci cnosti kvítí,
 Budeš Bohu věnce vítí.
 Srdce tvé jest Božím sadem,
 Nikdy nemá ležet ladem,
 Cnostná duše bez úhony
 Květ jest v sadě Božím vonný;
 Každá cnost je kvítko drahé,
 Nesouc tobě štěstí pravé;
 Cnost Bůh věncem slávy zdobí
 Tu si nasaď do útroby!

32. Lilek.

Na spanilem v lese brdě
 Nosí lilek hlavu hrdě;
 Ovoce však čarokrásné
 Není lidem příliš spásné!
 Kdo mu věří, toho šidí,
 Oklamal již mnoho lidí;
 U velikém u blouznění
 Plodí závrať, bolné snění.
 Často klame, co se blýští,
 Ku zlému jen hlavu tříští;
 V srdce často jedy leje,
 Na člověka co se směje.
 Nad lilek víc jedu chová
 Líhovina kořalková;
 Přísera ta do své tlamy
 Luznými lid svádí klamy;
 Kdo ji pije, ten se šidí,
 Jak to jasné každý vidí;
 V zkažonosném hříchu snění
 Zžírá zdraví, čest i jmění,
 V rodině vždy hubí štěstí,
 Do pekla jen cestu kleslí.

33. Laskavec.

Známa, panno, lidem ta věc,
 Že si chodíš na laskavec;
 Víc než každou jinou trávou
 Plinu močíš jeho šťávou;
 Za nádra ji hledíš vpravit? —
 Čeho pak se snažíš zbavit?
 „Znáš-li jeho tajné síly?
 Přidruží se ke mně milý;
 Šťava z něho divně voní,
 Srdce milka k milce kloní.“

Ches-li v světě milka mít,
 Lásky věnce jenu viti,
 Mohu hned býť tobě radou,
 Koho cítit máš lásky vnadou.
 Tenť má v moci zem i nebe,
 V lásce věrné má i tebe;
 Z výšin nebes na zem stoupil,
 Duši tvou Svou krví koupil;
 Nad vše těla krašší tělo
 Na kříži jen pro tě přelo.
 Slunce před Ním jasnost strati,
 Toho sluší milovati!
 Milujž věrně Jesu Christa,
 On ti v nebi slávu chystá.

34. Přitržník a smění.

Přiroda má ve svém jmění
 Přitržník a léčné smění;
 V životě kdo bolest cítí,
 Jistý lék z nich může mít.
 Lékem duši milost bývá,
 Kterouž křesťnů sváto stvlivá;
 Duše křtěná hned se změní
 Ku Božímu zalíbení.
 Nevinnost ji skvělá zdobí
 Od svatého křestu doby;
 Poula zlá onť přetruhuje,
 Křtěnec Božím synem sluje.
 Pomni křesťnů na okrásu,
 U klamavém k hříchu hlasu;
 Nechtěj skvrnit, co Bůh zčistil,
 By's si věčný život zjistil.

35. Úložníček a bedrník.

„Bedrník vždy tuží zdraví,
 S úložníčkem život správi,“
 Trpící tak máteř praví!
 V neznámé nám smrti době

Bude naše lůzko v hrobě.
 Blaze každý odpočine,
 Kdo se v světě s hříchem mine;
 Smrt mu zjedná spánek tichý,
 Jehož neskýtá svět lichý;
 Spánek v radost se mu změní
 O posledním hlasný znění;
 Vstaneť s tělem oslaveným,
 Přidruží se k vyvoleným,
 Jeho spása bude jistá,
 Uslyšíš pak slova Christa:
 „Miláckové Otce mého
 Do ráje jdem nebeského!“

36. Plicník, játerník a bukvice.

Koho neduh prsní tíží,
 Opět se mu pomoc blíží,
 Ze země když plicník pučí,
 Zkušenost jak vůbec učí.
 Játerník vždy chorým milý
 S bukvici též dodá síly! —

Duše v tísní odumírá
 Přetěžky-li hřích ji svírá,
 Cítí bolest, bodův tisíc,
 V uších zní jí strašná píseň:
 „Veta Boží po milosti
 Zhyneš ve své nepravosti!“
 Zoufalosti místa nedej,
 U Ježíše pomoc hledej;
 Zas tvá duše bude čistá,
 Každému On léky chystá.
 Přístup k trunu snilování,
 Našeho slyš domlouvání:
 „Pojďte ke mně bidní v spěchu,
 Naleznete u mne těchu!“
 V postu, zpovědi a pláči
 Tebe Svojí krví zmačí,
 Pak tě vezme očistěnou
 Do ovčence na ramenou!

37. Panuy Marie slzičky.

V přírodě nám všechna krása,
 Maria, tvou bolest hlásá,
 Jež ti od kolébky k hrobu
 Doléhala na útrobu.
 Roste kvítko v plně vnadě
 Na poli i na zahradě;
 V horách též si oblibuje,
 „Marianskou slzou“ sluje.
 Nesmírně jak velké moře

Musilo býť tvoje hoře!
Po horách-li okem slídím,
Hojnost tvojich slzí vidím.
Slzu když jsi uronila,
Hned se v kvítko proměnila;
To nám tvrdí v letní době
V nevinosti každé robě,
Kteréz u slziček dlvá
Jí si ručky, očky zmývá.
Slzí vic by's vycedila,
Kdyby's posud s námi byla;
Syn tvůj krev Svou prolil darmo,
Lid zas běží v hříchův jarino,
Nevděkem se odplacuje,
Církvi, vlasti zradu knje.

38. Vonný šíp.

K šípku každý rád se kloní,
U cesty když líbě voní;
Matka dítě zastavila,
K šípku když s ním dorazila,
„Viš-li, odkud ta jest vůně?
Maria když v čistém lnu“
Jedináčka pěstovala:
Jeho plénky ráda prala,
Na šípku je sušovala,
A tak jemu vůni dala.
Nespust se, mé dítě, Christa,
Tak tvá duše bude čistá;
Jako v sadě Božím kvítí
Líbou vůni bude mítí.

39. Máječek *).

Druhy své máj krásou předěl,
O tom svět i Církev svědčí;
Opouští svět ouzké křovky,
Venku vítá život nový;
Kterýž tvoří Boží rámě
V přírodě v tom velkém chrámě.
Marii čest Církev vzdává,
Máj jí k účtě ponechává;
Z kvítí, jež nám v máji kvete
Panně zdobné věnce plete;
Úcta Panně libovonná —
„Májo vka“ se v chrámech koná.

Máj i chorým pomoc skýtá,
Nemocný jej vroucně vítá.
Po máječku každý touží,
Koho krutý průjem souží.

40. Veronika.

Veronika prsa hořt,
Nadějí se chorý kojí,
Rostlinu tu hledá pilně,
By se zléčil neomylně.
Veronika, jméno blahé,
Křesťanovi vezdy drahé,
Vede duši po té cestě,
Kterouž konal Christus v městě,
Když Jej židé proti právu
Krutě vedli na popravu.
Co Mu činí kati líti,
Veronika v duši cítí.
Hořké nad Ním slzy cedi,
Anjelé to v nebi vědí,
Vidouc okrváceného,
Padáva Mu roucha svého,
Aby v strašné pro svět mdlobě
Krvavou tvář utřel Sobě,
Za tu službu na odměnu
Učinil Pán s rouchem změnu;
Tvář Svou na něm vyobrazil;
Jak mu svět a hřích ji zkazil,
Duše čist jak Veronika,
Když hlad, bída v ldu vzniká.
Štědrá obět rouchem bývá,
Kteráž Christu tváře snývá.

41. Podvečírka.

Podvečírko, proč se skrýváš,
O samotě ráda býváš?
V podvečer proč v květe stojíš,
Snad se slunka tuze bojíš?
„Chráním já se od nehody;
Prudkost slunce květu škodí;
Květ-li slunci nerozvinu,
Ve svém rodě nepominu.“
Povrhuj těž, pannu, světem,
Tyť jsi v Církvi něžným květem;
Cnost a svět jsou proti sobě,
Zkusíš toho v každé době.
Chraň se hlúčné veřejnosti,
Nastává-li boj tvé cnosti.
Bůh ti dodá síly v boji,
Jenž ti jistou zkázu stroji.

*) Máječek, také májovníček jest drobná rostlinka, kvete v máji a bývá dobrým lékem proti bėhavce, nebo když si žena ublíží.

42. Bezvrška.

Bezvrška si skromně vodí,
Nedůživcům radost plodí;
K zemi kloní hlavu svoji,
Rány, zánět rychle hojí.
Bezvrška též pyšným praví,
Aby změnili své mravy,
Pokornými aby byli,
A se Bohu zalibili;
Připomíná hrob jim tmavý,
Kde se červy s tělem baví.

43. Hadí kořen.

V tuhém s bolavkami hojí
Hadí kořen rány hojí;
Dobrý lék se z něho tvoří,
Jed když údy těla moří.
Víc než tělo hřítkou zbrání
Padouch duši hříchem raní;
Smrtným jedem duši škodí,
Kdo se v bahně hříchu brodí.
Přímá mysl na pokání
Před jedem nás hříchu chrání.
Kaj se, pokud milost kyne,
Sic tvá duše v hříších zhyne!

44. Samaritánka a rosečka.

Dvanáct let se žena trápí,
Cítí jistě smrti drápy;
Důvěrně se k Pánu blíží,
Na podolek roucha zhlíží.
„O já budu zdráva přece,
Kdybych se ho dotkla,“ vece.
Ježš víru její tušil,
A hned krvotok jí zrušil.
Z toho světa po odchodu
Hledí Pán teď na přírodu;
Dává léky v hojném toku
Proti moci krvotoku.
Samaritánkou nám sluje
Rostlina, v níž důvěřuje
S krvotokem každá žena,
Doufá, že se stane změna.
Po Samaritánky boku
Lékem proti krvotoku
Rosečka všem známá bývá,
Chorým sílu léčni vlivá,
Přudkost krve rychle stavi,
Zkušené jak tvrdí hlavy.

45. Nebes klíč.

Brzké jara vzácné dítko
Jestli léčí žluté kvítko;
Na bačinách v dubnu stojí,
Neduh prsní, kašel hojí;
Jeho květ nás pozdravuje,
„Nebes klíčem“ v lidu sluje.
Jiné známí já květkův druhy,
Kteréž zdobí nebes luhy;
Modlitba, když nemá vadu,
Klíčem bývá od pokladů,
Jichžto Bůh Svým věrným chystá
Je-li duše jejich čistá.
Modlťvej se v zanicení
Bez hříšného přetváření;
V uzdu jíměj svoje chťiče.
Tak ti zrostou nebes klíče.

46. Verbuna.

Verbuna má zláštnost svoji,
Pohlaví že mívá dvojí;
„Samička a samec“ sluje.
Lázeň z ní se připravuje,
Mužským modrá pomoc
skýtá,
Žlutou však jen ženská vítá;
Jedna druhou doplňuje,
Každá moc svou rozvinuje.
Snubu obraz v ní se vidí
Jakož tvrdí mnoho lidí.
Tam se tuží snubu páska,
Kde je věrnost, svornost, láska.
Kde se zášť a svar jen hostí,
Kořisti má ďábel dosti
Pomni na to při verbuně,
Pěstuj lásku ve svém lůně;
Blahým budeš vezdy slouti,
Na manželské svoji pouli.

47. Putrička a růžek jelení.

Máslo v domě mnoho stojí,
Na prodej ho matka stojí;
Přírodě v tom mnoho dluží,
Jelení ho růžek tuží,
Putrička mu vnady dává,
Čím se snáze odprodává.
Ještě více, matko, sluší
Bdítí nad svých dítek duší;
Pokud měkké srdce mají,

Na matčino slovo dbají,
Jako máslo borou mravy,
Jakož moudrý Sirach pravi.
Pěstuj u nich dobrou kázeň,
Vstěpuj v srdce Boží bázeň,
Zuejž přec jejich povolání,
Majíť zdobit nebes stány!

Na hrobě otcově.

Nuž dřímej klidně sladký sen,
Ty, otče drahý, v hrobě,
Až nový věčné slávy den
Se rozední zas tobě.

Já zatím vděčně na hrob tvůj
Chci sázet jaré kvítky,
A pěstit je, jak ty jsi kdys
Nás pěstil svoje dítky.

Ach kvítu moje za jara
Vždy opět krásně zkvete:
To srdce však se nezbudí
Mně nejmilejší v světě.

Vladimír Šťastný. *)

Jarní.

Bude jaro, bude,
Přivede je Vesna.
Krásná kvítka opět
Probudí se ze sna.

Nebude se více
Chladný sněžek mésti,
Ale hory, doly
Jarem budou kvěsti.

Bude jaro, bude,
Moravěnka vstane,
A po vlasti celé
Jaro krásné vzplane.

Vladimír Šťastný.

Sněženka.

Kde jsi, kvítku, vzal tu něhu,
An jen dliváš v zimy sněhu?
Z čistých listků zelenounkých
Zirá k nebi v přebělounkých
Barvách jemný zvoneček
Jako skromný věneček.

„Z sněhu ssaji něžnost svoji,
Suň mne chráň, teplem koji,
O sluněčku tajně hlásá:
Odtud že má všecka krása.
A ta blaha nádej
Zelením mne oděje.

O ty kvítku přespanilý,
Jak jsi srdci mému milý!
V tobě moje oko zavdy
Slastné tyto čítá pravdy:
V strasti doufej, pevně stůj,
Těchy nabude duch tvůj.

Jindřich Dvořák.

Svatý Gunther.

(Legenda od Methoděje Halabaly.)

Slunce nad horami k západu se kloní,
Břetislav an kníže v hustém lese
honí.

Pod kopity koňů půda vůkol duni,
A zbraň lovců jasně září na výsluní.
V háji hučí: „hurá!“; v háji zvuky
rohů

Všudy znějí. Utíká zvěř do brolhů:
Utíká však marně. Vyplašena z houští
Bloudí sem i tam, a psi se za ní pouští.
Bázlivý ten zajíc na útěk se dává,
A psů zlostná tlupa za ním poštěkává.
Onde plachá srnka dolů lesem pádí;
Už ji obstupují lovci kamarádi.
Majice ji v kole hlučně pokřikují,
Až i hory doly vůkol obživují.

Tu však z nenadání smrtonosná střela
Jako ražný hrom ji mezi plece vjela.
Srnka poraněná běží chvíli dále,
Rudou krví stopu barví, slabne stále,
Až posléze do zelené trávy padá,
A tam v bujném květu život její zvadá.

*) Jest to český syn záhy bobužel zemřelého spisovatele výborných článků o hospodářství (Lék proti zlým časům) v našem Moravanu vloni a letos podaných. R.

Cosetoto dále, jede kníže stranou.
Oči jeho jasné jako hvězdy plnou,
Jako hvězdy družky na nebeské báni.
Věhlasné mu čelo zlatá přilba chrání,
Na mohutných plecech ve stříbrném

houli
Hrkají mu šípy, po šíji an plouly
V kadeřích mu vlasy plavé. Aj tu zočí
Jelena stát planě straně na úbočí.
Ostrohama koně hodnul mezi hoky,
Než, hle! kůň se spiná, nazpět řídí
skoky.

Kníže krotí uzdou neposlušné zvíře,
Ačkoli se bočí. Po jelenu míře
Kopím sáhodlouhým spustil náhle ruku,
A v tom jelen zmizel beze všeho hluku.
„Podivné to věru zvíře!“ šep-
tal kníže

Skokem za ním pádiv houštím blíž a
blíže.

Parohy své zlaté jelen na zad tlačí,
A pak rychle běží, co mu běhy stačí.
Uhýbají větve sem tam na dvě strany
An mu za patami skáče koník vráný.
„Hurá! husáh!“ křičí lovec bez
úlevy,

Jak je vzdálen od družiny, sám už neví.
Neslyší ni lovcův hluk ni rohů znění,
V každém okamžiku krajina se mění,
Vše ubíhá vzad. Aj, jelen unavený
Po lučině chvátá, bělounek kde stěny
Skromné chyžky stály, tam se poza-
staví,

U dveří ho stařec hladě tak mu
pravi:

„Co že takto spěcháš? Co pak se
ti stalo?“

Zvíře krotkou hlavu na klín jemu dalo.
Kníže oba vida podivil se tomu,
Dotlu hnedle skočiv připjal koně k
stromu,

A pak poštěd blíže poklonil se kmetu.
Spatřiv lovce nedaleko jelen plachý
Celý bázní trnul, dal se v útěk strachy.
Pod úbočím skály jasný pramen řine,
Bublá mezi kvítky, jako had se vine;
Přiklusav tam jelen v bujném, rych-
lém skoku

Prudkou žízeň hasil v chladném vody
toku.

„Bůh Ty žehnej, kníže!“ svě-
tec vítal hosta,

„Budiž vítán do mě chyžky, ač je
sprostá.“

Kníže posud mlčel, ale bystré oči
Po tom vážném kmetu ustavičně točí.
Mlčí, — náhle jemu do náručí klesá,
Libá jej a pláče, na srdci mu plesá.
„Otče!“ vzdychal kníže, padna na
kolena,

„Nyní jest má vřelá touha vyplněna.
Nuže! nedli více, dejž mi požehnání,
Abych Bohu, vlasti sloužil bez ustání.“
Slunce zapadalo; — růžové se záře
Hojně leje na cihodné mužův tváře.
Hned si kníže sednul vedle pouse-
vníka,

Svého kmetra, a pak taký hovor
vzniká:

„Jako zlaté slunce zašlo za Šumavu,“
Pravil svatý Gunther, „tak já
šedou hlavu

K hrobu zítra skloním, plně vůli Boží;
Vždy a všudy Páně sláva ať se množí!
Vrať se tedy honem do Prahy, můj
synu,

A rci Severovi, smrti že už kynu,
Aby spěchal ke mně rychle za svítání,
S útěchou mi nesa Boží smilování.“ —
Kníže hořce plakal. Rozloučiv se s
kmetem

K Vyšehradu pádl bystrým orla
letem.

Ráno modré nebe panensky se rdělo,
K lesu hlubokému dvě an mužův spělo.
Byl to Břetislav a biskup zlaté
Prahy.

Svatý Gunther maje na rtech úsměv
blahý

Hosty vítá, an se na dub podepírá,
Na dub skálopevný jako jeho vira.
Potom pravi tiše: „S Bohem mili
bratři!

Žijte svorně, jak se na křesfany patří,
Žijte Bohu, vlasti; a ty Břetislave,
Šlíte České země, haj co svaté,
pravé!

Činem dokaž slovo jako Slovan
zbožný,

Na Moravě založ Rajhrad velemožný.
Předvídám už v duchu, jak tam pra-
vdu hájí,

Moravany všechny jak tam vedou k
ráji!“

Na to svatý Gunther zhůru k nebi
zírá,
An se duše jeho k Pánu odebrá. —

Písň o svatém Cyrillu a Me- thodiovi.

I. Chvalo zpěv dne 9. března.

(Zpívá se jako: „Moravo, Moravo, Mora-
vičko milá!“)

Jáderského moře čarokrásné břehy,
Severních léz pásem věkovité sněhy,
Znají, Cyrille Tvé s Metho-
dějem jméno,
Které v Církvi celé slavně bývá
ctěno.

Moravo, ty zláště, vlasti naše milá,
V nich, co milcech svojích sobě's
zalbila;

Ať tvé jemnocitné srdce bolest
trudí,

Vzpomenouc si na ně rozplesáš
se v hrudi.

Nebeská však radost plane z tvých
tváří,

Slunce plným bleskem nad tebou se
září,

V oběhu kdy ročním svátek zas
se vrátí,

V který ctí se tvoji apoštolé
svatí.

Jarní slunce trhá vazby mlh a ledů,
Proto ze spánku již hlavu popozvedu;

Z pestrých vesna barev přistrojí
mi řasu,

Nevěsta jak k svadbě přídím se
v krásu!

Jakby země nyní tajno promlouvala,
Aby z nitra jí se kvítka proklouvala;

Kvítka různobarvé, očka matky
země,

Jimiž na nás zírá, na to svoje
plémě.

Tak, Vy svatí bratři, jaro k nám
jste vnesli;

Když jste pokřestili rod náš bři-
chem skleslý!

Pohanstva tmy prchly s břichem
svým a bludem

Rašilo se kvítí cnotí Vaším
trudem.

Do Moravy přišli z Grécie jste ladné,
Pod Vaším tu krokem země naše
mladné;

S Klémentovým tělem zcho-
dili jste celou,

Stráž jste nad dušemi mivali vždy
bdělou.

Tam kde Raďošf zvedá svoje vážné
týmě,

A kde v Brně Petrov svaté nese
břímě;

Kde se přelodná rozprostírá
Hana

Všude lid Vás vítal slavným „Ho-
sianna!“

Slovanské by kvěsti mohly vědou
kmeny,

Vnuknutím jste nebes vynášli jim
čteny;

Přeloživše do nich Písmo píli
strohou,

O vzdělanost máte zásluhu zas
mnohou.

Výkvětové zdárně zvrhlé dalekosti
kořeny se u nás stali budoucnosti.

Z nich se vyprýstila Moravanům
spása,

Evangelium se jejich posud
hlásá!

Přemoh' rod náš zlobu, zase přišel
k sobě,

Po stoletém spánku prosit v pravé
době.

Do cizých již luhů Slovan neza-
bloudí,

Úcta svatých bratří do srdcí
se proudí.

O Vy svatí otcův našich křestitele,
Orodujte v nebi za svůj národ vřele!

Po tisíciletém darů Vašich zmaru
 Přivodíte vlast naši k žádoucimu
 zdaru.

Dr. Jan Bílý.

II. Loučení.

Na východu hasne
 Jitřenka už bledá,
 An se slavně zvedá
 Z moře slunce jasné.

Na břehu tam stojí
 Chyžka o samotě, —
 Jenom ve chobotě
 Vlna s vlnou brojí.

Nyní přes práh kročí
 Máteř a dvě bratři, —
 Smutně vůkol patři, —
 Oči v slzách močí.

Nad nimi se sklání
 Lípa vonná, tichá;
 Dnes však bolně vzdychá
 V ranním větru ráni.

„S Bohem!“ matka praví,
 Se syny se loučí;
 Bohu odporoučí
 Jejich život, zdraví.

„S Bohem, děti mili!
 „Cvičte Moravany,
 „Aby bez vší hany
 „Bohu, vlasti žili.“

Cyřill těší věrou
 Matku v bolném stavu;
 A hned na Moravu
 S Methodem se berou.
 Method Halabala

III.

Co jste přišli Moravané
 Co jste přišli slyšeti?
 Chcete-li snad nevidané
 Věci tuto viděti?

Proto, ajhle, jsme se tady
 V počtu valném skupili,
 Bychom obraz plný vnady
 Z časů slavných rozvíli. —

Ajhle, tamto co se kmítlo?
 Vychází tam dennice?
 Či se v zemi Bulhar chýtko,
 A nám hoří hranice?

Vzhůru! chrabří Moravané,
 Volte ohni brániti!
 Bohům chrámy věnované
 Nelenujte chrániti.

A tož valné davy lidu
 S ozbrojenou pravici
 K uchránění v zemi klidu
 Ženou se až k hranici.

Na hranici úžas nový, —
 V Bulharsku vše vkládje.
 Co se stalo? kdo nám povi?
 Všecko proč se raduje?

Slunce vzešlo nad vše jasné,
 Vláška tmy se řítí v rum;
 Slunce vláry samospasné
 Svítí bratrům Bulharům.

Vidouce to Moravané
 Spolu s bratry plesají,
 Milosti té nebem dané
 Vroucně sobě želají.

Rastislav král veleslavný
 S lidem též se roztoužil,
 Byl by národ libomravný
 K blahu rád mu posloužil.

Rychle vyslal posly řílé
 K vroucné lidu žádosti,
 By šli přivést bratry milé
 K Moravanův radosti.

Slyšíce to bratři svatí
 Pozvání hned přijali,
 Z Boha láskou k lidu jati,
 Na cestu se vydali.

Ajhle tamto z nenadání
 Na moravských hranicích,

Rozlýchá se požehnutí
Biskupův se jevicích.

„Sláva Bohu na výsosti
Pokoj svatý lidům všem
Kořcim se Velebnosti,
Ježto řídí nebe, zem.“

Moravěnka zaplesala,
Že jí vzešla slunce zář;
Z ústrob vroucně zavolala:
„Panc, obnov země tvář.

A již v prachu tisíc lidí
Na kolenou viděti,
Tak jen slušno jim se vidí,
Slova spásy slyšeti.

Medosluký proud se leje
Z posvátných úst Cyrilla,
Slova hrůzy Methoděje
V srdce všech se zaryla.

Volání tu jednohlasné
K nebesům až slyšeti
„Dejte vody, vody spasné
Ať se duch náš posvěti.“

Takto zbožní Moravané
Proší o křesť spasení.
Bratři žní té požehnané
Radují se nadšením.

Avšak ne tak lehkovážně
K dílu rukou vztahují,
Opatrně, spolu rázně
K obratu lid spravují.

„Trojjednoho kdo chce ztíti
Boha kdysi v nebesích,
Bohův jiných nesmí mítí,
Nesmí je ctít v tělesích!

Proti tomu plémě jaré,
Hned se jalo zpouzeti,
S Bohem novým že chce staré
V stejné účtě držeti.

Nemeskul víc Method rázný,
Blízke modle srazil vaz.
A hle národ zloby prázdný
Kruté pomsty vydal hlas.

Kamení a tisíc holt,
Stěré pěstě zatatě
Svědčí zpupné o nevoří
Hbité, k pomstě proklaté.

Method ale v jasné záři
Hledí na ně vítězně
Brzo vztěk jich mizí s tváří
An k nim voce lbezně:

„Zlé jsem zpáchal zabiv bůže,
Jež jste ctili s vroucností;
Nechť však vstane, jestli může
Nechť mne trestá z mrzkosti.

Zástup trne, a se léká,
Vůkol ticho hrobové,
Neboť každý trapně čeká
Jak se pomstí bohové.

Method ale v této chvli
Modlu hnusnou rozlámal,
„Odpusť Otče! lid už kvílí,
V bozích že se oklamal.

„Odpustte nám!“ vroucně prosí,
K bratřím ruce vztahuje;
Udělte nám nebes rosy
Váš hlas nechť nás spravuje.

Tedy Method s bratrem milým
Balsám v srdce jejich líl,
Bezděky pak zprovinilým
Křesťan vinu v duši smyl.

Od té chvíle praotcové
V světle Christa chodili,
Za nimi též rodičové
Nás své děti vodili.

V dědictví tom stůjme stále,
Byť svět jak chtěl krákorál,
Pratři, ani o krok dále,
Celý svět byť vrávorál.

Otce naše přesvědčili
Christa Pána sluhové
Hledte tedy, bychom byly
V nebi jejich druhové.

Vyproste nám, bratři svatí,
Věrnost s pevnou stálostí
Bychom láskou v Christu spíati
Došli věčné radosti.

Peregrin Obdržálek.

IV.

Nad Solní vychází
Hvězda nevidané krásy.
Ku Slovanům provází
Apostoly věčné spásy;
A kde ona prodlévá,
Zlaté světlo rozlévá.

Cyrill, Method s ochotou
Chápají se žezla kříže,
Aby jeho jasnotou
Ozářili města, chýže;
Tuší hojnou úrodu
Ve slovanském národu.

O když nám též zasvítá —
Moravanům hvězda jasná,
Kýž k nám také zavítá
Pravda Boží samospasná;
Přijďte, svatí bratři, k nám,
Otevřte nám nebes chrám.

Ajhle jitřenka se skví
Na Moravském Velehradě,
Jako nad Betlemem tkví,
Lid se diví její vlně;
Všude hlásá zvučný ples:
„Slunko vzejde ještě
dnes.“

„Na Moravě úkol náš,
Tak nám hvězdou Bůh sám
káže,
„Jdeme spasit národ váš,
An jej bludův řetěz váže;
Neseme vám z východu
Synů Božích svobodu.“

„Nuže slyšte Páně hlas,
Vybízejí Soluňané,
„Zlatý nastal nyní čas
Pro vás mili Moravané;
Pomine již smrti sen,
Christus věčný skýtá den.“

Od té doby milostné
Slunko v chrámech, školách
září,

Prchly chmůry žalostné,
Obět smírná na oltáři
Vůně dýchá libeznou,
Vlívá sílu vítěznou.

Od tisíc již od roků
Na nebesích spolu dlíte,
A nám z rajských potoků
Vláhu hojnou donášíte;
Ach, a Vaše osení
Přec se málo zelení.

Moravského Sionu
Hradby, jež jste zbudovali,
Vzaly věkem dhonu,
Rumy se jen zachovaly;
Zpustošen lká Boží sad
Staroslavný Velehrad.

Přispějte nám s vyšiny,
Ať jej znova vystavíme,
V srdci drahé otčiny
Ztracený ráj pozdravíme,
V němžto Christus vévodí,
Slunko věčně vychodí.

Jan Soukup.

V. Devátého března.

I.

Byl čas — kdy vlasti naší kraj —
jen bludův kryly ledy;
a zkvítal kdy měl jara máj,
jen sněh se bělal bledý.

Tu věstce svatě seslal Bůh
co nebeská dvě světla; —
a vlasti vanul jary duch
a jarem celá zkvetla.

A taktéž po dnešní až den
ti naši patronové
nám plaší kruté zimy sen,
a jaro nesou nově.

II.

Až chrámové nám zvony dnes
se slavně rozvelebí,
tu spojim s nimi v duši ples
a ruce sepnu k nebi.

A zvonů hlas až rozplyne
se po Moravě celé:
tu se mnou k nebi poline
vlast na modlitbě vřelé.

A modlitba co vonný dým
se vznese v nebes báni: —
n Cyrill, Method dítkám svým
svě sešlou požehání.

III.

Ach kéžby krásný můj tu byl,
co kvítí nám přináší:
jak rád bych skvošně věnce vil
Vám, patronové naši!

A kdybych uměl s slavíkem
ty rajske písne pěti:
pak písni svou bych učil zem
k Vám prosebně dnes spěti.

Než máje kviti neroste
ni slavík pjeje v sadu;
tož galky jen přeprstě,
Vám z háje v oltář kladu.

Vladimír Šťastný.

Čtení rozmanité.

Oprava kostela v Dolních Dubňanech.

(Jan Šmigator.)

Rozličnými způsoby rozšiřuje se království Boží na zemi. Zato se rozšiřuje ohromnou obětivostí křesťanských věroměstů, kteří opustili své domovy své i do vzdálených končin amerických, austrálských, asijských i afrických posílají, aby lid v bludech pohroužený v oviniec Kristův uvedli mohli. Jaké horlivosti, jaké vytrvalosti a jaké trpělivosti zapotřebi u vykonávání tak nesnadného díla! Proč s úžasem čítáme zprávy misijnářské! Že my se předsvědčujeme, jak těžké jest úkol, rozšiřovati království Boží v oněch krajinách! — Než ale mnohdy krátce není menší úlohou, míru svatou upevňovati v našich krajinách. Vímek zajisté, že zde rozšiřuje se náboženství svatě hlášením pravdy a mravů náboženských, vyučováním dětí, vykonáváním posvátných obřadů, zasláním stůl, kostelů a t. d. Je to vše uesnadně jest a veliké obětivosti, vytrvalosti a trpělivosti zapotřebuje, přisvědčí každý, kdož

jenom trochu v ducha nutejšího času vnítl. Jako v krajinách zámožných kolidrate nejšťovější náctje přicházi na zmar tupesti a nembětem obyvatelstwu, tak tež i v našich krajinách i sebe lepší snazeni, napomenuti a vyučování v nic se obraci lenosti, nembětem, poberšenim a bezbožnosti lidstwu. Důkazem toho uvádí nám každobenni zkušenosti. Proč i u nás velikého sebe zapírání, ohromné trpělivosti a horlivosti potřeby jest u rozšiřování království Božího. W. p. Zesef Zaros, kterýž zde od roku 1827—37 duchovní zprávu zaopatřoval, uvádí ve zdejším domácním protokolu nesmírné oběti, kterýž zde přiušeti musel u vykonávání svého duchovního úřadu. (Žárni listovní str. 13—14). Vym pro horlivost náboženstven welice pronásledován, neustál přec u své anjelstvé snaze. Jeho přičiněním se mnoho, welni mnoho stalo pro zvelebeni, nábožnosti, i chrám nový se měl zde stavěti; což ale

bílem jeho obdobyem za faráře ko Letomice, bílení tuposti, unebálosti a zlomyšlnosti nepřístře a vřelosti žádoucinnu. — Písařel této zprávy přistěhovav se 30. listopadu 1855 co duchovní pomocník do Dubňan slyšel zdejší farní obvod w nejbidnějším stavu. Farářel tato počítala tehdy w sobě přes 2700 duší, a neměla jenom jeden kostelíček, kterým celko pro 400 lidí staven byl. Kromě této hrozné waty byl též welice zpuštělý a rozpustilý poděbaje se wice zřícenině, nežli státního Hospodinnou. Posvátnice s malým okenkem byla jako pedženiní kusečk s slabostí. Ještě w herším a ubezpečnější stavu se nacházela škola a farní stavení. W jediné škole swětnici pro 80 dětí byly ustanowené musí jich 230 jako stanečků stáčených wpučowáno býti. Meklouho po mém příchodu w noci s 6. na 7. ledna 1856 spadl we škole swětnici trám s tuším stropu a přerazil 2 první lamice. Kdyby to nestějši se bylo stalo wetne, mohlo 30 dětí, učitel i se unou co zatečetou jabit býti. Ačelino to nestějši se přezdowidati nemohlo, poněwadž lepru roku 1848 byl nowý strop dáwan, přece jest to důkaz Boží přezřetelnosti, kterái bři nad životem malých, a to tim wice, poněwadž se na hůře často dychowalo, strop ctworáním i zawníraním dwěti častěji otřásán býwal, a přec uespál, až za tiché noci. — Farní obydli jest w podobném nebezpečném a bidném stavu a pedobá se wice minopalné, nežli duchownímu bytu. Žal to wylhljelo w Rabiškowicích wiz Morawan 1858 str. 56. — Za tou příčinou již po muohé roky psáwáno a rolowáno stranu cprawy kostela, školy a farý. Častokrátě býwaly též wšelajše komie; ale nepřistlo se nikdy i žádanému wřelstvu. Eudemu roku 1856 a 57 bylo wiběti na začátku srpna 1857 w kostele ještě wřelých puštin. Žal to muselo kajře ciliwé srdce keleni, ať „wřelilému mistu, ldejši se Hospodin patrým nejážym zpusobem zjewuje, náleži čest; nejwice wřelá mistu tomu, na kterémž se nachází nejswětější Tělo Pána Ježíše Chrísta nasleho Epasitele; neboť krásnější a slawnější se dojista zjewuje Bůh nitbe.“

Písařel tohoto udopim se přihotného skanzitu promluwil s ojatním uaden na newezeti Panny Marie 1857 o hrubých službách Božích (u přiležitosti, kdyj jedna o panáctce debře, kterouj každý po sobě zanechal mže) w následujícímu: „W Chrísta šhromážďeni! Kdož byl wystánel škole, jest w ni i po smrti tak dieho žiw, deřawád se w ni učiti dítý Boha znáti, Jeho Božstwu wůli plniti, rediču swých poslusny býti, deřawáde se w ni wřelmu učti, což jest o krásleni jejích duší, wědu a nábožnosti. Wodobně jsou ti, icuž obnowuji aneb stawi tešcl, tal dlouhu žiwí, deřawád w tom kostele wira se rozmnožuje, pobožnost se rozuicuje — jsou po smrti tal dlouhu žiwí, deřawád se w kostele hlásá slovo Boží, přisluhuje swátostmi, deřawád w něm zarmoucení najdou útechy a podých ošmi žiwitani radý deřájeji; deřawád se w něm wřel deje, což slouží k žiwotu wěčnému! Pročej Wy wřelidni, zde přítomni i nepřítomni, nebejte se mýliti wřelilými námitkami, wřelilajými předjudty; nebejte se mýliti wřelilých strachem a strejencu bázi. Jděte a prosťe, a bude Wám dáno! Dejte se do slawy newého kostela a učiníte jobě i swým potomkům dobrou památku! Měti-kejte, že to není wěci možnou. „Když mohli jini a jiné proč pal Ty ne, Augustine!“ Dobrá vůle a swernost přemůže wřelco.“

Následkem tohoto pomozbuzeni a tim wice, poněwadž i tehdejší w. p. farář, Karel Konečný, o stavení školy, farý a kostela byl horlí, odebrali se poslanci obecni k c. k. pánu spráwčímu, Leopoldu Krajčíkowi, do Hedonína, a přednesli mu prosbu stranu kostela. Tento sřlechelný, o wřel dobré pečující pán, wyslechl je laskawě a šlibil, že dle své možnosti i nejwřelšího úřadu pedperu wnmáhati bude. Nejwřelší c. k. ředitelstwo wřelých ročiných statků dalo bubowu kostoni přehlednonti a wřeláný c. k. inženýr z Wdně písařel tohoto slátnu žádal 10. listopadu 1857 o trpělmostí s uřelilím, že na jaře wřel potřebné se stane. Ať 23. března 1858 i jiný uřelíný z Wdně o stavu kostela se přejměděl, byl ob p. Františka Vogla, jednídeho mistra z Hedonína 21. čerwna 1858

vyhlášení zedníci, kteří kostel spravili, aby vícekráte nepuřal, a pilíře silnými železy svázali. Po celý čas opravování kostela se tonaly služby Boží v Raděškovském chrámu Páně, lauzi duchovní pastýřové jezdívají.

Kostel zdejší má nyní novou přímou posádku, nové okna a dveře a jest ručičkou zvoně tak opravou, že lažba, kdož v něm před tím býval, nyní příjemně dojat bývá. A tož zaslouhuje jistě lažba kostel, neboť: „Co není mneble“ (ptá se sv. Jan Zlatouš), co není na tomto místě veliké, co tu není podivů hodné? Stůl zdejší jest jistě mnohem vzácnější a libeznější, (než lažba jiná) a světlá zdejší (přemlouvá lažba jinou), jakož vědi, kdož olemu u více pomazání bývali ob neduhů sprostění jsou. Z chránka tato jest mnohem lepší a daleko potřebnější. Neboť ne rouha, ušlechť milosrdností uá u sobě uzavřené. Zde i lážba mnohem mňobornější onoho, na němž mrtvici poražených ležel; neboť v písmech Božských obpočívati jest nad veliké lože příjemnější.

Než „dobrý počátek, polovice bíla.“ W. p. dělan, Karel Čech, který byl 18. dubna 1858 nynějšího w. p. faráře, Jana Perníčka, uváděl ve chrám a v duchovní správu, pomozbu zoval osadníky zdejší k opravě kostela a k slavnosti fary i školy. Jeho otcoslá a důrazná slova probudila jedno srdce. Martin Vlaha byl prvním, který po dvou dnech donesl 20 zl. st. na opravu kostela. „Obkladky jsou odpadly,“ jak pravi pořekadlo. W. p. Jan Perníček použil tohoto daru a přebněl osadníkům, který již kostel ob zedník byl opraven, počátku obnově oltářů, křesťelnic, kazatelny a t. d.

To se stalo 22. srpna 1858, a již 25. t. m. dojel pp. Josef Gerbel a Jan Bohman z Wídně, aby wše w kostele obnovili. Obec vyjednala s u i o 313 zl. st. prozatím za dva oltáře a kazatelnu. Na svírku těchto peněz bylo uloženo ob obec lažběmu čtvrtníku 2 plátě

a chalupníkovi 40 fr. st., poněwadž „slepice po zručku klome a tím šta žime.“ Kromě toho darovali p. Martin Zapřáb, půllánit, 20 zl., p. Jakub Vězina, hospodský 10 zl., který i sochu sv. Jana Nepomuckého uprostřed dědiny na své útraty obnoviti dal, a Anna Pancerowa 2 zl. st. na obnovení wnitřního nábytku kostelního.

„Co se dli, to se mli.“ Před 30 roky byly w kostele oltáře gotické a na těch sochy práce řezbářské. Od té doby ležely w kostinci poházené. Poněwadž na nich práce řezbářská byla velmi krásná, vyjednala obec s p. Bohmanem za opravu wšech o 400 zl. st. Jsou to podobizny sv. Zachyma, Anny, Josefa, Marie, Wendelina, Floriany, Lucie a Pátr. — V 8. ledna 1859 byly první dvě k radosti mnohým domčeny z Wídně. Ostatních 6 bude hotovo během tohoto leta. A to wše jest potřebné pro okrasu domu Božího! Neb „kdožby pochýlowl, že bům Boží swatý jest, o němž se čte: „Na bům Twůj přísluší swatost!“ — (Žalm 92, 5) Kromě tak: „Swatý jest chrám Twůj bům wě spravedlnosti.“ (Žalm 64, 5. 6.) Což i aposto Jan doswědčuje, že wídel město swaté: „Wídel jsem,“ di, „město swaté, Jerusalema nový sestupující s nebe ob Boha, připravený jako newěstu okrášlenou muži swému.“ (Zjerv. 21, 2) — Marmorané oltáře a kazatelna ob Josefa Gerbla, a alabastrové sochy dvou anjelů a 8 swatých s pezlacným rouchem ob Jana Bohmana, přetwapiji lažběho přichozího. Kromě toho byly do kostela roku 1858 darowány dvě korouhve záwětem Zely Zestřabomé, ob přigné její. Roku 1857 byl přicíněním w. p. faráře Karla Konečného, koupěn nový pluvial, a rof před tím nový umiráčel 69 1/2 libr. těžký s obrazem sw. Michala archanjela a sw. Anny s nápisem: „Žiwým wolám, mrtvým plác.“ Poswěcen byl w Olomouci ob Jeho knížeti arcibiskupské Milosti landkraběte Fürstenberga 23. května 1856.

To jsou změny, které se staly během 4 roků okolo Dubianského kostela. Dřívem farý a škola byla na žádost nynějšího w. p. faráře otce wssou přech našeho nejdůstojnějšího pana biskupa Excel. hraběte Saafgelsche, potřeba oprav na těchto staveních nejvyššímu c. k. místodržitelství přednášena a o složení země pečující mláde moravská oprávnila c. k. nejvyšší úřad Hradbistý k přehlednutí těchto budov. 31. července roku 1858 bylo usouzeno přistup, že roku 1859

nová fara a 1860 škola postavena býti musí, což také obec za potřebné uznala.

Tak se dočkal pisatel této zprávy během 4 roků dostavení prvního kostela na Moravě ke cti sv.atronii zemřelých w Radvilowicích, do kteréhož 26. července 1858 darován jest byl hlavní obraz sw. Cyrilla a Methodia, wj. Moravské newiny č. 63 str. 250, 51—1858; opravu kostela w Dubianech a jistě nádhře na novou faru a školu. Dejž Bžsemohouci, aby se vše bylo k Jeho slávě a ku spasení duší wěřících.

1. Scelené pozemky v Záhlinicích.

(Frant. Skopalík, rolník v Záhlinicích.)

W minulém ročníku našeho milého Morawana w článku „O scelowání pozemků“ přislibil jsem, že pakli se stasíného učenění scelení pozemků w nassí eci dočtáme, že wáženým čtenářům Morawana tuto radestnou a důležitou udalost sdělím.

A dity Bohu, an dotčený článek lonského Morawana čtete, a já tento nový píslí, je nasse scelení nejen provedeno, ale i ob milostivé mláde potvrzeno a sděleno — a chcete-li, a toužíte-li tuto celou udalost a běh její zvědět, čtete článek tento, w němž Wám celý wšwvoj tohoto slavného podniknutí wyprawowati dci. —

Je prawba, že wssedo to slovo wědi už čtenáři „Hospodářských Nowin“ — Nowin pro polní hospodáře důležitých, na které i náš milý Morawan už po dvě léta polní hospodáře upozorňoval a které slavná Hospodářská Společnost w Oechách, pod redakcí na slovo wyatého Wseučeního p. Dra. R o b m a wydáwa, kterýchžto Nowin týdně 1 arch a tubýž ročně 52 archů wychází, a předplatni cena jen 3 zl. 15 kr. rak. čísla obnáší. — Hospodáři, předplatte se! Tu maliceť přece snad uhospodáříte, a wěřte, nebudete toho litowati. — Napíšte do wniř psaní své

jméno, abybli a poslední posltu, přiložte pak peníze a na adresu: „Slavné Hospodářské Společnosti w Praze čif. 799—II.“ a máte vše zařizeno.“ —

Žřebas tedy že o našem scelowání mají důkladnou známost čtenáři Hospodářských Nowin a pak i obywatelé otolní: přece mám za to, že se ještě mnohemu čtenáři Morawana zamběcím. — No, a ti! jimž známo co teb píslí, ti, boufám, mně lastawě obpusli. Mám-li Wám tedy powídati hned o příčinách a pohnutkách, jenž nás ku scelowání pohnuly? Bylo by to obširné. — Bez toho ale wi lažby, že hlavní příčina, jenž nás nutila mysliti o scelowání, byla welká rozbrobenost půdy. Wšak ale nacházíme lede ještě wěšši rozbrobenost, a přece na scelení se tak málo myslí; ano powazuje se to za nemožné. — Ale možné je vše, mohlo-li se to státi u nás, přechy se to nemohlo i jinde státi? Jen až ušloupne zatvzela twrdosťjnost, a lpění na starých zwzlách, potrofu a wědě hospodářské záwadných: tu bude možná i wěšši věci a oprawy při psním hospodářství podnikati; ac scelení pozemků musí bez odporu jiti w přebu, neboť na rozloušrowané pozemnosti těžko jest

jaké opravou předsevzati; proč, netřeba vyslýdati.

Že značná část obyvatele našsi nepatrně dědiny své oblíbeni a milou zábavu ve čtení rozličných nábožných i poučných knih má, netřeba ani podotýkati, sice by k nám nezašli „Hospodářské Noviny“ ve 3, „Vesel z Prahy“ ve 2, a „Moravské Noviny“ ve 2 týždňích; pak „Flas“ časopis církevní; a také bys nenašel tak lehce příbýtku, kde bys ušpatil Diplomů obou Dědiců; no a co praví překlado? „Ně do čte, dočte se.“ — Jakký tedy jináč, než že u nás, kde se ua čtení tak mnoho drží, museli jsme se i dočísti, jakou dobrotou by bylo scelení pozemků. — A poučevodj o čem jsme čli, o tom jsme i rozmlouvali: budij šli na rozum, jak by se u nás scelení pozemků přetvřiti mchlo. A třebať jsme zprvu neběvěřovali s návrhem tím předevšim se vytašiti, rozbírala se nicméně věc a důležitost tato takřka každodenně. A wite-li, jak to je w obci? Meni ani možno ani potřeby, by hned věc sebe důležitější se veřejně přede všemi rozhlášila; dost na tom, jestli někdo soufedi sjednoceno; tu se pak snadno dobrá věc rozšíří; ten má bratra, onen sřmakra, ten zas křmocháčka, jiný strážka, a opět jiný dobrého přítele; a tu ten wysvětluje tomu, onen onomu, a máte a pěsttoły hospodářského pokroku. — A tak a nejinač to šlo u nás; a dříve než se důležitost ta we veřejnou poradu wšala, mēdēlo se už, kolik bude hlasů pro, a kolik proti scelowání.

Bylo to ruskim w dubnu roku 1857, kdy se penejprw w obecniú shromáždění w příbýtku p. předstaweného ebece, o scelowání pozemků mluwilo, a wěc ta wšestranně wyswětlowala se. Odpornici byli oněsemu taky, ale w nepatrném počtu; tak že když se kratičká úmluwa, týlající se scelení pozemků, uapřala, podepsalo ji 13 půllánků, 1 čtrvrlánků a 9 posjedníků, 1 mlynář a 1 hospodář. — Nepodepsali se jen 3 z půllánků a 3 z posjedníků, polewnice z těchto wšak řekli, že oni proti scelowání nejsou, ale že podpíš za nepotřebný uznávají;

a druhá polewnice, až jen 3, řekli že ku scelení nepřistoupnou. —

Žak jsme listinu tuto w rukou měli, tu s radostí jsme chwátali k našemu milowanému c. k. pánu okresnému a krajinšnému radowi, p. Frant. Fichtnerowi, s nimž jsme už před tím několirát radu strany scelení pozemků měli. — Pán rada ujistil nás, že nás wšemožně podporowati bude, a sřowu swému také slawně dostál. —

Přece wšak pro mnohé okolnosti je scelení, totiž práce týlající se toho, nemohla dříve až w játi dočeného roku započnouti. — Zatím obec wyjewila swiž uminel také swému wellemu přiznawci, wysokorodému p. hraběti ze Stodau, jenž u nás své pozemky má, a nalezla též horlivého té wěci podporowatele we wysoce ctiém hraběci p. inspektoru, Janu Dieblowi. — Pán hrabě nejen je toto předsevzati chwálil, ale i také návrh občanů, které půdy ou jim, a které tiito jemu odstoupi, bez dlouhého rozmyšlení přijal, wyjádřim se přitom: „Já odstupuji Wáuw za Wasse horši své lepší půdy jen proto, že scelení pozemků je k wšeoecnému prospěchu, a že se tím dá dobrý příklad pro celou Morawu; a snad i pro celou cisařskou říši.“ Slowa tato mluwili k nám, wysokorodý pan hrabě tehdyž, když osobně s pánem inspektorem Dieblem k nám dejel, a wškeré poľnosti jak je scelené miti chcem, prošel a šlehl. — Za tato dobrobiti jsme se jemu srdečně poděkowali. — Při swém objezdu od nás přislíbil nám pan hrabě, že uam posle swého polepného a učeného zeměměřiče, pána Frant. Selma, který též w několiu dnech k nám zawital, a tu se práce tato důležitá omšcet napřed jen na mapě započala. — Dříve wšak, než wšle utěčeno bylo, wšši po dwaťrát wšidni soufedi na pole, by se jim tuto jen tak na zdak Wáh ulážalo, jak welšé ty pebity budou, a jakžan swěrenu položen byti mají. —

Tu nemohu zamlčeti, bych wážným čtenářim Morawana spolu neshléil udalosti, jenž při tomto wychodu soufediwa

na pole se ubírá, a na něj teď často we společnosti zpomíná se bje.

Zať to býmá, sli ti, jenž nejvíce pro scelení hrdili, to předu, a za nimi to žadu se ubírali eni, jenž bytby odperníci nebyli, pfer často nad novotami, jak tomu říkají, hlamu křoutějí; teč mezi těmi žadními žel jeden soujed: „Wěrtc, že to bude provedeno“; — Na to di druhý: „Nemusí to být; řdyž n: y nebudem dít, tož to nebude.“ — Na to di mu první: „Prosím tě, už raději jich nech, barmo se budeš mrzet, budou tě medit pořádk, až te bude.“ — Na to di druhý: „Nemusí to být; řdyž n: y nebudem dít, tož to nebude.“ — Na to di mu první: „Prosím tě, už raději jich nech, barmo se budeš mrzet, budou tě medit pořádk, až te bude.“ — Na to di druhý: „Nemusí to být; řdyž n: y nebudem dít, tož to nebude.“ — Na to di mu první: „Prosím tě, už raději jich nech, barmo se budeš mrzet, budou tě medit pořádk, až te bude.“

A teď Wám musím povědět, jak jsme sobě pti naši práci (pti scelenání) pocínali. Nejprvé totiž se odmětil na Mapě, pti čemž jsme se nejvíce katastroficky ob roku 1830 brželi, vypadající kus pole pro pána hraběte. On totiž obštoupil jednotlivým držitelům pozemků 59 jiter 710 □ w ošmi, a obdržel totiž we 168 částích, které ošsem po scelení u jednu část sejabili je. —

A tak jak se věděla hranice mez pozemky a sedláckými pozemky, rokovalo se o to, kde mají podstatně své normy pobily miti; jest jich u nás 12 a jejich rozměra přeb scelením čítala 51 jiter a 1074 □. — Na to jim pti scelení přirostlo z demutálních pastvínů, z mezi a cest 9 jiter a 456 □, tedy oběho bylo 60 jiter a 1530 □. — Odúčtalo se tedy pro ně w I. třídě w jednom kusy 25 jiter a 800 □; — w II. třídě 16 jiter, w III. 8 jiter, a we IV. 11 jiter 730 □.

Dle toho vyměřili se pobily pro podjednicku, w I. třídě pro každého 6¼ měřice, w II. 4 měřice, w III. 2 měřice, a we IV. je dostalo jednomu více, druhému méně, jak totiž mu dle archu míry patřilo.

Zať jsme byli s podjednicku hotovi, tu se odmětili ještě pobily pro hospodní a pro mlynáře (pro každého w jednom kuse), a pak pro jedineho čtvrtníka; ten

to měl břime 13 jiter, 728 □ w 32 částích, teď dostal 14 jiter 360 □ w pěti pobilych čili kusech. A teď župali ½ lánie, jejich společná rozměra obnášela 353 jiter a 350 □, přirostlo jim následkem scelení 12 jiter a 713 □, tedy oběho bylo 365 jiter 1063 □. — Celá tato rozměra rozdělena se tak jak u podjednicku na 4 třídy, a vyměřili se pobily, w I. třídě pro každého ½ lánie na 20¼ měřice, w II. na 20 měřic, w III. na 18¼ měřic, a we IV. na 5 měřic.

Řdyž into čtyry pobily byly vyměřeny, přitocilo se k číslování. Začalo se tedy w I. třídě, a tu se hned na nejbližšímu pobilu na mapě napsalo číslo 1., na nejbližší pobil 2., a tak až do 16. — Teď ale se měla čísla znamenati brubě tříd; to však už nesplo po pořádku, ale k nejbližšímu pobilu w I. dal se nejdálší w II. třídě, a k nejbližšímu pobilu w I. dal se nejbližší pobil w II. třídě a naopak. — Zať byli obě třídy hotovy, tu se přestlo do půby III. třídy; tu zas to nesplo po pořádku, ale zdá-li se některý los I. a II. třídy horší a špatnější, dal se k němu z III. třídy nejbližší, a naopak; a tak to končilo sly w IV. třídě půby. Teď však ještě nebula celá půllánková pastvina rozměra rozdělena; dbývalo ještě někde jiter w půbě třidy V., tu se však jen napsala na mapě čísla, kde se k kterému lozu dýbující rozměra vyměři, což se teprw po losování stalo.

Zať to sly s číslování u půllánků, podobně to sly u podjednicku, jen že u těchto byla nejvyšší půba, a protož čísla we vyšších čtyřech třídách pořádně od 1. až do 12. po sobě běží, vlastně však po půllánkách má číslo 17. čtvrtlání, a podjednicki od 18. až do 29. — Hospodského a mlynářů pobil jsou totiž začátečními přímecy na mapě naznačeny. —

A tak bylo všechno hotovo, a dne 27. října přitocilo se k losování — Toho dne dojeli k nám naš mlynářů vysocecenný pan rada řídící a rezeassoužný pan inspektor Diebl. Všechno soujedstvo bylo pobremadě, a každému řdec neobyčejně tlouklo. — Pán rada jak se jádrnou řeci, mlynářskému

im richtigen Verständniſſe ihrer Interellen mit Einhelligkeit durchgeführte ſegensvolle Maßregel bekannt zu geben.

Von dieſer hohen Anerkennung ſetzt ich die Gemeinde zur angenehmen Wiſſenſchaft in Kenntniß.

Brünn am 19. Auguſt 1858.

Der Statthalter:

Rajanſky m. p.

An die Gemeinde Zahlentz zu Händen des Gemeinde-Vorſtandes daſelbſt.

Wyſlo-li radoſt nad timto wyſetím úředním potvrzením naſſeho ſcelování w obci weliká, a taťoſta wſſeobecna: což teprw kpla to radoſt pro mne! — A to tim wice, an ſe toto wyſoké c. l. miniſteriální potvrzení ſtalo w den 18. čerwna, den to pro mne tať důležitý, den to mého narození! — Den tento teby ob letoſſta kude mi twojnadobně památný a ſwatý.

Nro. 9557.

Das hohe k. k. Miniſterium des Innern hat aus Anlaß des genehmigten Commiſſions-Actes der Gemeinde Zahlentz, Bezirk Hoſſeſchan, mit dem hohen Erlaſſe vom 18. Juni l. J. Z. 3495, für zur Arroudirung der Beſitzungen ſtattgefundenen Tauſche die Gebührens-freiheit mit dem Bemerkten zuzuführen ge-ruht, daß die definitive Gemährung der Gebührens-freiheit über erneuertes Einſchreiten der politiſchen Behörde den Theilhabern erfolgen wird.

Weben man das k. k. Bezirksamt in Kenntniß ſetzt.

Grabiſch am 31. Auguſt 1858.

Für den k. k. Kreishauptmann:

Zutſchek m. p.

Nr. 3594 pol.

Hievon wird die Gemeinde Zahlentz verſtändigzt.

K. k. Bezirksamt Hoſſeſchau am 9. September 1858.

Der k. k. Landesgerichtsrath:

Fichtner m. p.

Dem Gemeinde-Vorſtande in Zahlentz.

(prospěchům) ſworně proveblo, na wědomoſt dal.

O tomto wyſetím uznání dáwám obci přijemnou wědomoſt.

W Brně dne 19. srpna 1858.

Wiſſodržitel:

Rajanſky v. r.

Obci Záhlinicé, l rukoum přebſtaweného obce tanutěj.

Wyly ale wyſoké c. l. miniſterſtvo wnitřa tim wětſſi průchod ſcelování pozemků zjednało, a provedení této záležitoſti uſnadniło, ráčile laſtawě náš ob patičné toz pří wpmenění pozemků oſmobeđiti, o čemž nám ſlawný c. l. krajſký úřad náſleownou zpráwu laſtawě podal:

Čiſto 9557.

Wyſoké c. l. miniſterſtvo wnitřa z přičiny potvrzeného provedení ſcelení pozemků w obci Záhlinicé, w okreju Hoſſeſſowſkem wyſokým nálezem ob 18. čerwna t. r. č. 3495, ráčilo prominuti platům při wpmeně majetkůw ku ſcelení přebſtawozatě s tim podobnutim uběđiti, že utčitého prominuti platům itč ſčastníkům beſtane ſe pe člnoweném zastročení úřadu političického.

O čemž c. l. okreſnimu úřadu wědomoſt ſe dáwá.

W Grabiſti dne 31. srpna 1858.

Za c. l. krajſkého:

Zuček v. p.

Č. 3594. pol.

To ſe dáwá obci Záhlinicé na do-rozuměnou.

Č. l okreſni úřad w Hoſſeſſowě dne 9. záři 1858.

Č. l. rada u ſoubu zemſkého:

Fichtner v. p.

Přebſtawenému obce Záhlinicé.

Tu tedy máte důkaz, jak nasse milostivá vláda nesporně se stará a pečuje o potěšení a zvelebení rolnictví, jak usnadňuje, aby se scelení praxeí co nejmožněji dávalo; na nás jen záleží, na nás přátelé rolníci, uchopiti se opravu, jichžto čas nás na nás požádá, a nespěti na starých zvyklostech; vřetěti nám Bůh proto dal rozum; nejsmeť žarůž otroci, kterých se je svě dráhy vyřinout nesmí; ale jsme rozumem tvorené Boží, směřování. Každým povolání svému dostali, každým o blaho nejen své, ale také i bližních svých; i dalekých potomků pečovali, každým; — ale kdož vypíše důstojně povolání člověka! — A protož uctějíme žalostivě hříšnou námi Bohem směřovanou, ale těžce ji, by se nám někdy radostně pochvaly ode Pána, a pozvání ku věčné radosti dostalo. — Může tedy přátelé rolníci, a všichni vážení čtenáři Moraviana, povědět sem Vám, co ble mé spřislušenosti jsem povědět chtěl o nasse

scelování. — Tož jak? Máte-li čuti za námi? — Vidím Vás v duchu; u mnohého čuti dost, u jiného malo, a u něžního dokonce nic. — Bože! vždyť žijeme na světě — a nebylo ještě věci, ba nebylo člověka, jenž by se libil vsemu! Jen trpělivost, dobrotu a shovívání; i ti zatvrzelci se podají! Není tamene, by jej ocel nerozprobila. — A kde, přátelé, nebudete moci prorazit, pomocí Vam slavní c. k. úřadové, a nasse všude milostivá vláda. — Bůh Vám jehuje! Jen začnete!! — Na konec umadím ještě k lepšímu objasnění věci dva myšlenky, jak totiž u nás před scelením $\frac{1}{2}$ lóny a padesaty totiž jejich polnost rozdělována byla; a jak to teď po scelení dopadá. — Jak to vidíte na těchto dvou tabulkách, bylo to a je s malou myšlenkou u všech. — Která strana se Vám lépe líbí? —

*) Viz tabulku na přístří stránce.

2. Obecní a školní knihárny.

(Frant. Skopalík, rolník v Zahlinicích.)

Jedna z nejdůležitějších známek, ble níž vzdělanost národní pezuati možno, jsou bez odporu knihy a knihárny. — Představte sobě člověka, pilného čtenáte; jaká to radost s nim mluvit! Zmíňte se jemu o tom a onom, hned na vše má odpověď na jazyku a jaké jsou jeho žerty, jaká satyra často pohrává mu na rtech! — A představte si zase nevědomce, jenž ničeho neče, buďto že neumi aneb že nechce, a uvidíte, jaký to kříž s takovými a jim podobnými lidmi! Dobře vyjádřil se jedenkrát a to právě tehdy, když se o zvýšení učitelského platu u násli vlasti jednalo, jeden c. k. úředník ká: „Vždyť poznám člověka, který něco čte, a s takovými jest radost úředně jednat, tu nemám žádně odtiže; kdežto těm, co ničeho nechtou, třeba celého půl dne to musím do hlavy cpáti, a přece nemohu ku konci přijít.“ —

Ze pravda, že není pravidla bez

výnimky; i mezi lidmi, jenž čísti neumějí, najdeme často pořádně lidi, muže znamenité — ale jak tito uboží toho želi, že se čísti nenaučili! — A naproti tomu zase najdeme často i mezi vzdělanými čtenáři někdy ničemy, na než ti, jenž čtení zavrhuji, přstem ukazují, než toto jsou jen řídké výjimky; — knihy a čtení zůstanou přec základem vzdělanosti, a vzdělanost základem blaha národního! — Tež, jak by rád mnohý po vzdělanosti bychťici mladil nebo panenka, aneb kdo jiný svou milou zábrani ve čtení hledal a nalezal, ale kde vzíti peněz na knihy? Knihy nám přece žádný zadarmo dávatí nebude a nemůže! — Tož, přátelé, pohleďte na nápis, jejž článek tento nese, a dovtipíte se, kde poradý nalezti.

Obecní a školní knihárny. totiž knihárny: zapůjčení, by by se měly při každé obci a škole, tak aspoň při každé faze nalezati. Tak, co není možná jednotlivci, podají se společným silám, a „Společnými silami“ je heslo nasseho dobrotivého Císaře Pána, a je to tedy, a má býti i heslem na-

I.

II.

Číslo domu	Jméno držitele gruntu	Číslo částeč polních	Stará dřevěnost		Nové pobily	Nová dřevěnost		Číslo domu	Jméno držitele pozemku	Číslice na mapě	Stará dřevěnost		Nové pobily	Nová dřevěnost	
			jit	lahů		jit	lahů				jit	lahů		jit	lahů
35	František Šandera, půllánů	122a	—	541	1	6	1186	11	Jan Karel, pobýbní	111a	—	701	1	2	100
	" b	147	—	483	2	6	701		" b	126	—	325	2	1	534
		158	—	226	3	6	260			251	—	266	3	—	1066
		170	—	1390	4	1	1066			252	—	679	4	1	168
		199	1	637	5	1	1298			252	—	268			
		248a	2	737						342	—	1184			
	" b	287	—	555						484	—	552			
		288	—	751						489a	—	298			
		325	1	628						719	—	1149			
		326	—	1376						754a	—	9			
		365	1	851						" b	—	355			
		386	—	625						" c	—	190			
		387	—	161						755	—	410			
		419	1	53						756	—	356			
		420	—	1536						489b	—	282			
		421	—	152											
		434	1	50											
		435	—	1335											
		466	—	1387											
		509	—	38											
		525	—	928											
		547	—	571											
	551a	—	242	132											
	" b	—	424	85											
		566	—	344											
		595	—	628											
		602	—	302											
		603	—	475											
		660	—	561											
		661	—	1000											
		671	—	717											
		689	—	292											
		712	—	754											
		838	—	1212											
	839a	—	332												
	" b	—	367												
	840	—	1256												
	Součet	39	22	124	5	22	1302		Součet	15	4	630	4	5	268

Bytazeny jsou tyto vojzky na vlas
z archu miry.

I. půllán č. 35 přeb seclením měl
39 kousků a miry 22 jiter 124 □; teď
ale má 5 kusů a 22 jiter 1032 □ miry.

II. pobýbní č. 11 měl bítiv 15 kousků
4 jitra a 630 □ miry, teď má jen
4 kousky 5 jiter 268 □.

Co přibýlo je z domovních pa-
stvišť, mezí a cest.

A tak, draží přátelé a ctění členové
Moraviana, přeju Vám šťastný a ra-
dostný tento nový rok; přeju Vám po-
spěšný Boží a všedno dobré, zvláště
pokojné svědomí v tomto životě a někte-
řou radost v životě budoucím.
Těm všem pak, jenž nám v tomto na-
šem důležitém podniku jsou radou aneb
jinak nápomáhali, vzdávám tuto veřejně
všecké poděkování, a „Bůh Bůh za-
plác!“

šim, jehož čas náš bez toho na nás požaduje. —

Obrácím se tedy k Vám, slesketni lidumilové a dobrodinci človečenstva, a kdo jen trochu můžete, a nějaký vplyv na lid máte, velebni duchovní pastýřové, školní učitelové, představení obcí, a vůbec přátelé lidu! postarejte se o to, aby se u nás školní a obecní knihárny zabláaly, a nichž by se knihy za levou přispěvek půjčovali; pokuste se jen o to, a zbaří se Vám to, zbaří jistě, a budete mít radost z toho, jak lid po čtení se šhání. —

Co řádky tyto píšu, máme již přece více kniháren v naší milé Moravě; vždyť máme i knihárnu u nás v Záhlinicích, v Sulíně, v Tumačově a Malenovicích, a to jest jen na blízku; a kdož ví, než tyto řádky čísti budete, kolik nám jich ještě přiroste! — Jen kde se nachází učed, jenž by se založení knihoven ujal, to jest s láskou a horlivostí, tož to jde nad pomyslení; pomyslete jen v naší nepatrné bídě, kde jsem sám pochyboval, že to s knihárnou půjde — a jak to jde! — Teprv jsme začali, a máme už na 140 rozličných knih; bezťá to zřáda, a Bůh ví, kolik jich ještě přiroste. Dobrovince Bůh vzbuzuje, ani člověk se nenadá kde. A tož, přátelé vzdělanosti a pravé cnoty křesťanství, přátelé pokroku a vědy, dobrodinci človečenstva, tož s chutí do toho, sile-li to u nás a jinde, proč by se to samé nezačalo i Vám? Jen lásku, vztřivost a obětovnost, a vše se Vám zbaří. Měla Páně není stráca, a požehnání Jeho se royleje z nebe na blahopelné snažení Váše.

A protož důvěrujme se v naše velebné vlastenské duchovenstvo, že tak jak na mnoze už většina mezi nim postarala se o založení školních kniháren, tak že příkladem tímto povzbuzeno i ostatní velebné duchovenstvo všemohoucí péči o národní vzdělání vynaloží. — Krasný to úkol! A podobně důvěrujme se i v naše ctné školní učitelstvo, že za tímto krásným příkladem i oni všemohoucí péči o blahobyt světců svých se starati, a jim dobré a užitečné náhledy o vzdělanosti nstřepovati budou. A což Vy ostatní přátelé? Což Vy

slesketni lidumilové? Doufáme, že i Vy nezaložíte ruce, ale kde kdo a čím můžete, napomáhati budete ku rozšíření náboženství, umění a vědy, a tím i blaha národního. —

Zať působí na lid čtení dobrých knih, máme již na sta důkazů; a já bych Vám uohl z vlastní zkušenosti jeden takový příklad pobati, při němž sile-li trochu jen ctitivi, by Vám slzy na lice tak jako mně vyscupily; ale dci pro uwarování rozličných důmenek raději mlčeti.

Co jsou tedy obecní školní knihárny? Zať bychom je založití měli? — Otázky tyto jsou ovšem většinu počtu věžených ctěných Moravane známý a jasny; přece však budou i takoví, jímž odpovědi na tyto otázky zbytečně nebudou; a k vůli těmto posledním odpovídám.

Obecní a školní knihárny jsou sbírky rozličných knih, knih užitečných, nábožných, poučných a mravně závažných; — knihy tyto jednají se buď že jmenovitě o obecních, nebo z přispěvků dobrodinců, a uloží se obecně při škole, a správu nad nimi má velebný duchovní pastýř, nebo na jeho místě pán učitel, aneb kdo se toho ujme. Z kniháren půjčují se knihy, ovšem nikoliv za darmo, ale za nepatrný příspěvek, jakž stanovami kniháren vymezen jest, a přispěvek ten opět na zácupení nových knih určen jest. U nás, a v Sulíně, jak mi známo, platí se 1 krýcar za týden; to je malíčko, že menší ani býti nemůže. No, a za tuto malíčko, za ten nepatrný příspěvek dostanete vypůjčit knihu, jenž jinať třeba kolik zlatých stojí; a již by Vám ze svého koupiti často nemožné bylo. — Tož jak, přátelé! Víte-li už, co jsou knihárny? Věnují to dobra pomoc ku rozšíření vzdělanosti? — Teby jen s chutí do zasláání jich, hoďte semeno, obětujte několik knih nebo několik krýcarů, několik zlatých — jak kdo můžete, a svezte knihy dobromady; nakupte nových, sestavte stanovy pro knihárnu, a začněte půjčovat, a lid náš bude čísti a vzdělávat se, a knihárny penesou ovoce, a Vy budete mít radost — radost i na sklonku svého života! — A protož, milý Moravane, školní přijde po

mlasch nassich; ptej se: „Máte u Wás nž školni kniháruu?“ a kbe se ti ještlě odpowí: „Nemáme!“ tam žwolej: „Knihárny, knihárny! tu si jen hleďte založiti, abyste milou a užitečnou záhawnu, a poučení z nich čerpali!“ Wšh bejž, aby hlas twój pabl w úrodnou půtu. —

Tuto ještlě přislóbom „stanowu nassi knihárny“, které na celule wptisťený a do každé knihy půjčené wlepený jseu.

Obecní školní knihovna v Zahlinicích.

Každý kdo si knihu wypožičí, přijmē se zavazuje:

1. Aby knihu neupšpinil, neregtrhal, ale co možná usťetřil a epēt čistou uwarátíl. Každý nesmí se zahýbat, nýbrž keufsem papíru známku si udeřat, kbe čistí přestál.

2. Žádný nesmí knihu jinému půjčit, za knihu bude stát ten, jenž si ji wypožičíl.

3. Kdoby knihu ztratil aneb roztrhal, bude powinnowan ztratu knihowně zaplatit.

4. Menší knihu může si ujedněle, b w ē neřeše, wětšší nejděle čtiry nebděle pobjzeti; protož bude každý po tomto čase o uwarácení knihy upominán.

5. Za wypožčení plati se buť 1 zl. r. č. na celý rok, aneb za 1 menší knihu za 8 dni jednu setinu (1 krýcar newš), za 14 dní dvě setiny, za wětšší knihu za 14 dní 2 a za 1 měšic 5 setin. — Wobrží-si si knihu běle, tedh za každý týden dvě setiny připlati; pro chubdnějšší se půjčuje za polewětní cenu.

6. Knihy se wypožčují a nazpátek přijímají každou ueděli a každý swátek odpowědne po uobleni (po pobjhnutí).

Wšledek popřání r. 1857. Wle posledního popřání lidu r. 1857 ješt počēt obywatelstwa w jednotliwých kerunních zemích asi následující: Rakousko pod Čnži počítá 1,697.130 duší, Rakousko nad Čnži 716.904; Selnohrad

148.025; Čtyrsko 1,070.747; Rorutany 332.593; Krajnsko 457.328; Přimoři 539.423; Tyrolsko a Berarlberg 876.263; Čechy 4,720.313; Morawa 1,878.806; Slejško 447.497; Šalič západní 1,590.215; Šalič wýchodní 3,021.901; Bulowina 462.242; Dalmacie 415.832; Přembaršsko 2,866.396; Wenátsko 2,306.658; Uhry (a sice spráwní obwedy, Wuda-Pěštský 1,765.218; Přěpský 1,656.659; Šeprenský 1,818.864; Štefidý 1,349.241; Wěsto-Warabšský 1,557.010.), sumou: 8,146.993: Srbstě wewobštwi s Čemešským Banátem 1,532.251; Chorwatšsko a Slawonšsko 865.403; Serbmihradsko 2,180.121: Wojensktě pozmeji 1,066.272.

Žal známe, bylo při popřání lidu r. 1850—51 i r. 1857 učiněno také stastistický seznam dobytka, z něhož podáváme nejduležejtější data:

Při posledním popřání uapočítáno w celku 3,539.647 leni, mezi nimi 81.071 hřebců, 1,425.103 klisou, 1,450.080 walahů a 585.393 hřibát až do 3 let. Tedh ob posledního popřání přibýlo 309.763 leni. Počet leni wojensktých, asi 72.000 kusů, w tom není obřažen.

Howěžije dobytka r. 1857 napočítáno 111.902 býky, 6,621.742 kráwy, 3,263.497 weliu a 4,730.476 telat až do 3 let; dohromady 14,727.623 kusů a tedh e 4,317.039 kusů wice nežli roku 1850—51.

Že tento počet howěžije dobytka uapostacuje k započčení říše jmenowitě masem, ješt rewněž tal známo jako politowání howne, nifolow jen proto, že přijde rečně mnoho peněz za dobytka na maso z Rakous do cizozemí, nýbrž hlavně proto, že se chowání dobytka w Rakousku posud tal newiunglo, jak by bse powahy půdy uochle. Že wšak i w tom chledu národnj hospodářstwi a blahobyt poznenáhla a stále pokračuje, ješt zwšáště potěšitelně.

Wti wšlech zde uwečených družích dobytka ješt Rakousko wice méně pabýwí, t. j. dowoz, špetřeba ješt wětšší, nežli wšowoz, přebýtel.

Nicméně wšak i w tom chledu

rozpazuje poslední popsaní patrný počet. Přirůstek 4 milionů hovězího dobytka tohoto druhu jest znamenitý; jest však též v pravém poměru s přirůstkem obyvательства, s čehož lze souditi, že i vzhlednost celku stejným krokem se znáhá, zvláště mezi nižšími a středními třídami obyvательства mešťanského, sedláckého.

Dle r. 1857 napočítáno 17,084,702; jen o 283,237 více než r. 1850—51. Skoř zapsáno jest o 670,129 kusů méně, než r. 1850—51, což je však nepostlatné, poněvadž tato zvířata, jakož i prasata při předposledním sečtení byla jen v celku udána, a tedy nelze určitě počty porovnat.

Veprůměrného dobytka však r. 1857 napočítáno 8,279,764 kusy, tedy asi o 770,000 až 870,000 více než r. 1850—51.

Nicméně musí se pořáb ještě mnoho vepřového dobytka dovážet, a pročej je co nejvíce přáti, aby se chování vepřového dobytka rozmohlo tak, aby vzhledem alespoň srovně se domácí.

(Velikost plochy nejhlavnějších chrámů evropských). Plocha chrámu sv. Marka v Benátkách obnáší 486 čtver. sáhů, metropole Kolínské 694, katedrál Eienfš 750, chrám sv. Petra v Bologna 791, sv. Dominika tamtéž 833, katedrál v Münsteru 834, sv. Etpána ve Vídni 860, Notre Dame v Paříži 1458, sv. Jana v Lateranu 1590, sv. Jofie v Carhrabu 1597, katedrál v Antwerpách 1600, sv. Zákla v Petrohradě 1805, katedr. ve Florencii 1687, sv. Petrenia v Bologna 1694, sv. Pavla v Londýně 1780, sv. Pavla v Římě 2222, katedrál v Milánu 2570 a sv. Petra v Římě 3750 čtverečních sáhů.

V Evropě se nachází 2,820,570 lidí; přijde tedy 1 lid na 96.53 obyvatele. Nejvíce lidí jest ve Frankfurtu n. M. (1 lid na 16.55 obyv.) a v Šlesko-Homburku (1 lid na 23.15 obyv.) nejméně ve Švédsku a Norvěžsku (1 lid na 6003.34 obyv.), v Sicilii (1 lid na 4308.46 obyv.) a v Belgii (1 lid na 3448.40 obyv.) V Rakousku přijde 1 lid na 42.66 obyv., ve Francousku na 487.05, v Anglii na 763.56 obyv. Všech lidí na zemi se počítá rovným

počtem 5—6 milionů, čili 0.38% veškerého obyvательства.

Pan Theodor Bauer, král španělský konsul a direktor došlo-rakouského eskomptního ústavu a bratr jeho pan Ignác Bauer, bankér v Madridě, založili v Řešti při tamní židovské obci pro věčné časy dobročinné nadaci 10,000 zl. na památku, že rodice jejich v městě tomto učily bývali. S úroků jistiny této se mají každoročně podporovati chudí obce této.

Zelez je dohřívá ročně v Anglii 52,000,000 centů, ve Francii 10,000,000, v Belgii 14,000,000, v Rusku 6,500,000, v Prusku 5,800,000, v Rakousku 4,900,000, ve Švédsku 1,800,000, v Bavorsku 350,000, v Španělsku 250,000, v Sardinské 250,000, v ostatních Španělských 450,000, v Španělské 120,000, v Brunšvicku 110,000, v Portugalsku 80,000, ve Švýcarsku 60,000 centů.

Slona se dohřívá v Anglii 1,000,000 centů, v Prusku 200,000, v Rakousku 130,000 (v Čechách 17,000) v Brunšvicku 80,000 centů.

(Ke počtu zemědělských států) patří nyní 35 samostatných států, a sice 31 monarchií a 4 svobodná města; povrch vesměsých těch zemi obnáší 11,438 čtver. mil se 46 miliony obyvatele. Spolek ten učiněn jest ve Vídni dne 8. června 1815, a tehdyté přistouplilo k němu 35 států monarchických a 4 města svobodná; dne 28. června 1817 přijat jest do spolku ještě jeden stát monarchický, a sice landkrabství hesko-homburské. R. 1830 vyňčeno jest západní velkovévodství lucemburské za vévodství limburské; l. 1825 vyňčela vanující roba šaso-gothajská, l. 1847 pokoleni anhaltsko-köthenští; l. 1849 oddělena jsou knížectví hesen-golleršská v tiši pruskou. Dubové nejvyšší jsou: 1) císařství rakouské a sice s korunními zeměmi českou, moravskou, slezskou, rakouskou pod a nad Enží, salcburskou, tyrolskou forstanskou, štyrskou, krajinou, přímorskou — vesměs 3,580 čtver. m. se 13 mil. obyvatele. 2) Království pruské s provinciemi: slezskou, brandenburskou, pomorskou, saskou, westfálskou, porýnskou

a s nově nabytými knížectvími hozen-
jollerstými — celkem 3.389 čt. mil.
je 13 mil. obyvatelům. 3) Království
bavorské, 1,388 čt. m. se 4,541.000
obyw.; 4) království saské, 272 čt.
m. se 2,056 000 obyw.; 5) království
württemberské, 354 1/3 čt. m. se 1,670 000
obyw.; 6) království hanoverské, 700
čt. m. se 1,820,000 obyw. Dále
následující velkovévodství a sice: 7)
badenské, 278 1/2 čt. m. s 1,315 000
obyw.; 8) hesobarmstské, 153 čt.
m. s 836.000 obyvatelům; 9) me-
klenbursko-swěckinské, 244 čt. m. s
39.200 obyw.; 10) meklenbursko - sře-
lické, 49 1/2 čt. m. s 99,600 obyw.;
11) oldenburské, 115 čt. m. s 287.000
obyw.; 12) lucemburské s vévodstvím
limburským patřící k Nizozemí, 87 čt.
m. se 405.500 obyw.; 13) saso - wj-
maro-eisenacké, 67 čt. m. se 263.700
obyw. — 14) Sursárstvi besa-felské,
174 čt. m. se 736,400 obyw. — Dá-
le následující vévodství, a sice: 15)
nasojské, 85 1/2 čt. m. se 432.000
obyw.; 16) brunswické, 67 čt. m. se
269.900 obyw.; 17) holštýnské a lauen-
burské, patřící králi dánskému, 174 čt.
m. se 573.000 obyw.; 18) saso - mei-
ningské a hildburghauské, 45 3/4 čt. m.
s 165.500 obyw.; 19) saso - toburko-
gothaiské, 36 čt. m. s 150.900 obyw.;
20) saso - starobrabské, 24 čt. m. s
133.200 obyw.; 21) anhaltsko-besawské a
kšténské, 28 1/4 čt. m. s 114.850
obyw.; 22) anhaltsko-bernaburské, 15 čt.
m. s 33.480 obyw. — Dále následující
knížectví, a sice: 23) lippské (betmoldské),
20 1/2 čt. m. s 105.500 obyw.; 24)
schauumburko-lippské, 8 čt. m. s 29.850
obyw.; 25) reus-schleické a reus-soben-
stein-ebendorfské a 26) reus-greické, do-
hranady 28 čt. m. s 119.600 obyw.;
27) schwarzburko-rudolfské 17 1/2 čt.
m. s 69.000 obyw.; 28) schwarzburko-
soudershauské, 15 1/2 čt. m. s 61.480
obyw.; 29) waldedé, 21 1/2 čt. m. s
58.140 obyw.; 30) lichtensteinské, 3 čt.
m. s 7.200 obyw.; 31) landhrabství besa-
homaburské, 5 čt. m. s 24 940 obyw. —
Zanečue swobodná místa, a sice: 32) Ham-
burské, 6 1/2 čt. m. s 217.000 obyw.; 33)
Frankfurt nad Mohanem, 1 1/4 čt. m. s

84,000 obyw.; 34) Breuna, čt. m. 3 1/2
m. s 89.000 obyw.; 35) Butowec
(Pübeck), 6 čt. m. s 54.000 obyw.

(O tvorjeném císaři Sou-
louquovi vypravuje „Moniteur de
la Flotte“ následující: Císař w Haiti,
Faustin I. (Souleuque) narodil se r.
1789 na ostrově Domingo. R. 1803
zúčastnil se w powstání negrů proti
Francouzům a stal se později pobýnkem
presidenta Beyera. Wyw za presidenství
Gerarda plukovníkem jmenován, učiněn
ještě ob Gueriera brigádním generálem
a ob Riché divizijním generálem. Dne
1. března 1847 wywelen za presidenta
a dne 26. srpna 1849 dal se za císaře
prohlásit. Faustin neni člověk obyčejný;
za spráwy jeho učinil lid jeho znamenité
pokroky, a jeho žitowbyti, jež ob jeho
nepřátel často směšným činěno bylo a
co zločinné vyplícowáno, zamírá w sobě
nejednu důlžá neobyčejně silechetnosti.
Souleuque byl otrok francouzského oša-
dnika, jehož karabáč nejednou trawové
stopp po sobě zanechal na twósti mladé-
ho černocha. Minulo mnoho let — ž
otroka stal se císař — starý osadník
zchudl. Jedného dne widěl starec císaře
do domu swého wcházeti a musil, že
přichází, abo se pomstil za poslowání
otroka. Kteral se ale podíwil, tenž Fran-
stin I. k němu jeho rabi a zwolal:
„Přeb wohu, pane můi, nejsem císař
Haitský, jsem otrok Faustin, jehož. stěšti
jen toho se nedostává, aby ho wasse rá-
mě obejmulo, a bysle přijal barý, který-
mi by wás rád poctil a dny žiwota wa-
šeho oslabil.

Žitý francouzský žurnál uweke jnuje
wšeborný proštěbel, jak sám twrdi, proti
bně (paloslnici, suchému lámání). Pro-
štěbel tento záleži w koupeli na noby.
We wobě, již se k této koupeli poujije,
nechá se wafit po tři hebiny něco swě-
tu jesenowého a bezijo. Po 2 neb 3
dnech přestane dna úplně.

Dálejšíý pro nasse hospodhyně wy-
nález jest tak zwaný Donosklop. Jest
to stroj, jehož pomocí může rejeznati
kucharka wejce pokazené i čerstvé. Sesta-
weni donosklopu jest welni jednoduché.
Jest to stínka jakžkoliw welisestl, u
wnitř opatřena zrcablem w rowném uhlý

poslaveném. Na vítu jsou dva i tři otvory, do nichž se vejce se špici dovnitř stíhají stříd. Na postranní stěně jsou opět malé otvory, kterými se do střínek nahlíží. Směle, jež přáhebnosti vejce do střínek přijde, epirá se o zrcadlo a tím způsobem ozařuje špici vejce, tak že se každá stěna ve vejci nebo jeho kalný vnitřek zřejmě rozeznati dá. Denostery se již i u nás v Praze u klenopů zhotovují.

(Proč chodí katolíci na pouť?)

Revmý A. B. B. přinesl následující událost ze Smábsta, která i čtenářskou naseho Moravana přesvědčína být může, která odsknutí slusí tucicím posvátného putování. — Statická selka krácela jedného dne velmi klopouč na vysoce horu klíž městečka M.; padla se zhrůu k slavnému chrámu poutnickému, kterýž horní končoval a jako král srolo daleko vedemobil celému kraji. „Kam pak babičko, kam?“ oslovil ji na poltanou myslivec, ubíraje se s hochy do městečka v údolí, kamž večer jak večer přicházel do hospody, aby se ve společnosti přátelské přislenice mına potvrazil. Músimé doloziti, že tento pán se počítal mezi veliké duchy, kteří svou osvicenost dokázovati chtějí tupením osseho, co se Vcha a smateho nábojeuswi týče. Na tisíckrát už nabal bfiwe poutníkům hlupáků, že se jim chce pro nic za nic (tak totiž on myslil) mstuspomati na vysoce horu cestou, kteráž vedle myslivárny vedla. „Kam pak, kam babičko?“ otázal se nábožné stařeny. — „Zna na horu do kostela i Panne Marii!“ — odvětila stařenka. — „Tak?“ divil se myslivec, „což nemáte doma chrámu, kdebyste Panu Marii rovněž uctiti měla jako tadý na hoře? Nač pak sem tedy běháte? — Eprosičká žena směřila mudrlanta ob hlavy až k patě a vědouc dobře, že pán myslivec má svůj sklep a v něm hojnost mına, místo odpovědi postavila mu následující otázku: „Až, což pak vy nemáte dost mına ve vlastním sklepě, kterého se můžete doma na hoře tak dobře napít jako dole v hospodě; proč pak tedy běháte každého dne dolů na mına?“ — Na tuto prostinkou, avšak trefnou otázku oslal my-

slivec odpověď blazen. Ve společnosti přátelské chutnalo mu mına lépe než doma; podobně meblitba ve společnosti nábožných duší a na místě zářavých prosławením chutnáwa a prospíwa lépe než doma. —

(Pes v kostele). Považovalo by se za nutnéjšího přezmočilého větu za velikou hrubost a nevědanost, kdyby někdo do významější společnosti přišel v průvodu psa. A přec mezi a právě ti, kteří se rádi mezi osviceuce počítají, neoslýchají se i do domu Vojáka se psy přicházeti, čehožby si ani v divadle, ani v pořádném hostinci nedovolili. Některice blíže rozbírají příčiny a následky takového neuctivání domu Hospodinewa, podobnělame toliko, že představení chrámů vidívají se nuceny za branách chrámovních cedule přibíjeti s nápisem: „Vstúse se za kazuje, aby se psi do kostela a sebou nebrali.“ Na přílohu tomuto zářavu, kterého by každý vybelanec, nerci-li křesťan, sám od sebe stětiiti měl, přivedl přec jistý pán s sebou psa do kostela a to ve velikém mneě. Pan farář znary co hostitel pro přádel a pobežnost kostelní, osobně jal se mýcháeti nepomolaného toho hosta a kvyž si nebal čtvernohý pán po dobrém nic říci, vytáhl mu španělskou několik ran, aby cestu ku dveřím rychleji nassel. Tu oslak majetník psův nemálo se rezkvašl na faráře, mýtšaje mu hrubost a bezpráví takového jebuání. „Opravdu, milý pane, odvětil farář pečovně, musím za obpruštění prosit, vidím, že jsem chybil; neboť rány ty náležely vlastní panovi i toho psa, poněwadž pes sám neumí přechísti zářavu na dveřích chrámu přibíteho.“ — Zajiště měl swatou pravbu.

W. K. B.

(Zase následky má sseptání u kostele?)

Na hráně chrámu Páně v Bratislě stálo asnad stojí posud následující spastelné napomenuti: Kdo ve chrámu Páně sseptá utrává 1.) Panu Bohu povinnoe uctu. 2. Anjelům radost. 3. Dusičlám v očistci pomoc. 4. Blížním pobežnost a pemiuný dobrý příklad a 5. propadá očistci, kterýž vle učení sv. Augustina, Chřosfostema a jiných otců církevních mštera trápení tohoto swěta převyšuje.

(Toť napomenutí nešťastného byť tussim ani u nás). W. R. B.

(Neměřim se tomu, co vlastním okem vidím). Mábožněho a estrovnívého kněze Františka Mašera namířil jednou bývalý jeho fondruh ve studii. — We společnosti na počest hosta toho obřadně jít se nezdvořilý host na urážku svého hostitele chvátati neměru a neznabožstvem druhu nejbližšího. „Já,“ tak pravil věčně, „měřim jenom tomu, co vidím. Boha však nevidím, tebe naň neměřim.“ — Byl druhý kněz optal se ho na to rovněž věčně: „Pane, viděl jsi-li už svůj rozum očima svých?“ — An však blbec nemohl přisvědčiti a se zamířel, došel náš kněz: „An tebe rozum našeho očíma nevidíme, dovolíte nám pochytivati, že rozum máte;“ — a všeobecný posměch strhl se nad smělým neznabožkem.

W. R. B.

Společnost dobrých přátel cestovala z Blanská do Sloupa. Jeden z nich pro svůj vtip a pro svou dobromyšlnost všeobecně vážený, jenž nerad daleké cesty tenal: tážal se společníků svých, jak daleko jest z Blanská do Sloupa; a dostal odpověď, že toliko hodinu cesty. Esi, a v cestě zastihnuť je desít, tak že museli pod kofatými stromy čekat, až desít přejde; a tím se stalo, že dorazili teprve po 12 hodinách do Sloupa. Od té doby, když se ho kdo ptá, daleko-li z Blanská do Sloupa, říká: „Den cesty; a to musí člověk dobře jít!“

We společnosti pobýval jistý starý pán mladě a velice živě slečně hrniček s kávou, a pravil: „Prosím Vás, dejte si pozor, páli!“ — Slečna hned byla hotová s odpovědí: „Dobře nepáli!“ — Starý pán pak vážně doložil: „Já jsem přitom nepamatoval na sebe, ale na Vás!“

(Šťastovité překvapení). Svobodný pán, kterýž pro svou vojennou hospodárnost daleko široko pověstný byl, dostal jednoho dne 20 liber telecího masa od svého bohatého přítele s cedul-

kou: „Posílám vám půl telece včera zabitého!“ — Svobodný pán, myslí, co bude s takovým množstvím telecího masa, byl honem hotem, a pomyslí: „Až tu mohu lačný bar udelet!“ a hned polovici daru obřadně poslal svým příbuzným do města. Druhého dne namířil se posel z města a doručil mu dvě psi. Svobodný pán otevřel první a čtl: „Pane, včera jsem poslal 20 liber telecího, libra za 20 křecárů, dělá 4 zl. rak čísla. — Otevřel druhé psi a čtl: „Milý příteli, děkujeme vám za poslanou věc, aťšak prosíme ještě o půl hlavy a dvě ucičky, které se čtvrtce náleží.“ — Svobodný pán se zhroutil a šedil mlčky po světnici. Tu se ozval posel: „Pane, dnes byla špatná cesta do města, proto prosím o dvojnásobný plat!“ —

Jistý pán manžet rád jidal denně kusel hovězího; a však jeho drabá polovice ještě radši; a kdyžli ji přišla glávně chut na hovězí, snědla maso celé, nežli se pán manžet namířil. Jeden čas se to stávalo několikrát po sobě; a kdyžli přišel domů, ptal se po masu, a požádě dostal za odpověď: „Odešla jsem z kuchyně, a šelka mi ho snědla!“ — Konečně mu toho bylo už mnoho, a proto po této odpovědi honem otevřel kurnice ústa, a viděl ještě kusky masa mezi zuby. Z zvolal: „Až, ty jsi ta šelka!“ —

Nemohouc se již domluvit, pravila: „Mužičku, odpusť mi; já slyšívám, že muž a žena jsou jedno tělo, a proto jsem myslila, řim-li já maso, jako bys ty ho jehl!“

Unířel manžet zámožný; žena dlouho zdráhala se říci mu na hrob poslati. W. společnost mluvili známí o zemřelém mužovi, a jeden z nich seutrpně prohodil: „Uboký muž doposud nemá ani svého kříže!“ — Druhý však pravil: „To není možno! Onť posud má svůj kříž na živě!“ —

Panička slyšíc o tom, že muž častu o panických dávkách rozličně věci do tisku, pravila: „D. kdyžli já v stavu byla přeroužet; já bych toho o mužích napsala!“ — Přítomný manžet

hned byl hotov řka: „Milá, jenusťto, co na tom, že nemůžeš péra držet; jen kdybys uměla, jazyk svůj držet; to by byl nejlepší wtip!“ — Panička hned odpověděla: „Zuu, Pán Bůh lajbému něco dáwá; jednomu péro, a jinému jazyk!“

(Drobňáčky.) Zisť zpuťný Turek sešel w lawárů a kouřil. Tu wstoupil Řek a pokorně usadil se do koutka. Turek pohrbklivě se svého zmoženého, poduškami a lebeci opatřeného sedadla, pohlížel, a z ostra wyjel si na ubohého Řeka. Utazomal totiž na psa a rozlázal Řekowi, aby w oclanění čel, zdali ten pes jest křesťan nebo mohamedán? — Řek znaje nebezpečnost odpovědi, wážně a chytrě odpowěděl: „My křesťané máme dnes páteř a tudíž půst, a proto wěc ta snadno a rychle dá se rozhodnouti. Dejž přinéstí kouřek masa a hově pšorol; nemožeme-li ho, musím wyznati, že jest křesťan; sežete-li ho wšsal, pak wyznáš ty, že jest mohamedán.“ —

Hospodář wadil se s manželkou ze chowá mnoho husí, z nichž holá stěba wuplyhová. Manželka obperowala odwolawající se na potřebnost peřin, sádla a. t. d. Aby to lépe pochopila, rozpowěděl ji to manžel takto: „Dej si říct, milá manželko, a wypočítej si to sama. Wímowša a jiného křmu, co již husy spotřebowaly, potřebuji 4 husy k úplnému wykrmění 2 mirtů turkyň. Z těch 4 husí jsme jednu snědli a tři probala

jsi za 20 zł. r. č. právě za tolik, co ta turkyň stáda. Ty tři husy byly tedy wphozeny za darmo a jen ta byla placena, co jsme snědli.“ — Manželka měla hned dobrou radu pohotově řkouc: „Udělejmež tedy budoucně nacpať. Prvé jsme jednu snědli a tři jsme probali; nyní tedy sníme tři a prodáme jenom jednu, bychom žádné stěby neměli.“

Chudobný podbruh po delší čas trpěl welikou nouzi, a musel zmořkati krajičky chleba owesného. Z šel jedenkrát z kostela, an pan farář mezi dwěmi stroji farý postáwal a na lodi z kostela jdouci se díwal. Podbruh se přeb nim zastawil a začal řícti jako lůň: „Sihihihihi!“ — „No, ptal se pan farář, „co pak je Wám, člowěče?“ — Podbruh smutně si obdychnuw odpowěděl: „Znu, Welebný Pane, jím samý owes, a proto už беру na sebe powahu křesťkou!“ — „Chudáčku,“ prawil pan farář s úsměwem, „poslete si ke mně, já Wám dám miru žita!“ — Podbruh dostal žita, a už neřikal více.

Malý uhlíř hnál se kamfl natowap a zburta. Wěžel weble cibelný, dwežto ciblaté prawě obcházel zapálenou pec. Cihlář: „Kam pak taľ zburta, kmette uhlíři?“ — Uhlíř: „A abrokátowi do města!“ — Cihlář: „Co pak tam máte za požizenou?“ — Uhlíř: „Znu, jdu žalowat. Nawobil se mi flul, a už je 8 dní w domě, a jestě na tátu nepřemluwil!“

• Výroční tržové na Moravě.

Dle nejvyšších nařízení neodbývají se tržové nikdy v neděli a ve svátek, někdy v den předcházející nebo následující.

Archlebov (okr. Žďárský), 1. v. out. před Fab. a Seb. Den před tím trh na dob, 2. v. out. před s. Fil. a Jak., 3. v. out. před sv. Rochem, den před tím trh na dobytek, 4. v. out. před sv. Simon. a Judou.

Ausov (Aussee, okr. Moheln.), 1. na Fil. a Jak., 2. na Jiljiho, 3. na Tomáše Ap. Týdenní trh každou středu.

Bánov (okr. Uh. Brod.), 1. v. out. po středopost, 2. v. out. po sv. Petru a Pavlu, 3. v. out. po pozdvížení sv. kříže, 4. v. out. po sv. Lucii. Trh na dob. před každým ročním trhem.

Batelov (okr. Jihl.), 1. v. pond. po Janu křt., 2. v. pond. po nanebevz. P. Marie, 3. na sv. Barboru.

Bouzov (okr. Litovel.), 1. v. pondělí před Fab. a Seb., 2. třetí pond. po Velikonoci, 3. v. pond. před Mat. Magd., 4. v. pond. před sv. Šim. a Judou. Trh na len a na pšizi každou středu.

Beroun (Barn., okres Dvorecký), 1. na obrac. sv. Pavla, 2. v. pond. po 4. ned. Velk., 3. v. pon. po sv. Anně, 4. v. pond. po sv. Leopoldu. Trhy na pšizi ten den před výroč. trhy.

Bergštat (horní město, okres Rymař.), 1. na popelec, 2. v. pond. po křížové ned., 3. v. pond. po sv. Mat. Magd., 4. v. pond. po ohřívání P. Marie. Koňský a dobytčí trh každý jarmark. Trh týdní a na pšizi každou středu.

Biskupice (okr. Hrotovický), 1. na sv. Matěje v. únoru, 2. na sv. Petra a Pav., 3. v. out. po sv. Bartol., 4. v. out. po sv. Havlu.

Bílé velká (Gross-Bites), 1. v. out. po Hrom., 2. v. out. před Velk., 3. v. out. po nanebevz. P. Marie, 4. v. out. po sv. Frant. S., 5. v. čtvrť před Vánoci. Týdenní trh každý čtvrtek. Dobytčí trh před každým výroč. trhem.

Bitýška Olava (okr. Vel. Mezeříčský), jarmark dne 25. července.

Bitýška Veverská (okr. Tišnovský), 1. v. pond. po sv. Apollonii, 2. v. pond. po sv. Fil. a Jakob., 3. v. pond. po sv. Janu Nepom., 4. v. pond. po sv. Bartol., 5. v. pond. po sv. Šim. a Judě. Dobytčí trh každé dopoledne.

Bláňovice (Lispitz, okr. Budějov.), 1. v. pon. po Bož. vstoup., 2. v. 2. pond. po sv. Michalu, 3. na sv. Lucii, 4. na den sv. Vavř. Týhod. trh každý čtvrť.

Blansko, 1. v. pond. po sv. Janu křt., 2. v. pond. před sv. Mart. Trhy na vlnu: 1. v. pond. po nanebevstoupění, 2. v. pond. po sv. Matouši.

Blučina (Lautitz, okr. Zidlochov.), 1. v. out. svatoduš., 2. ve čtvrť po Václavě, 3. v. out. po sv. Mikuláši.

Bobrova Dolu (Bobrau, okr. Novoměst.),

1. v. out. před sv. Jirím, 2. v. out. před sv. Bartol., 3. v. out. před všemi Sv., 4. v. out. před sv. Tomášem. Dob. trh v. pond. před každým výročním trhem.

Bobrová Horní (okr. Novoměst.), 1. v. out. po 3. křt., 2. v. pond. po sv. Vítě, 3. v. pond. po sv. Mart. Dob. trhy: 1. v. pond. po 3. křt., pak na ostatní roční trhy.

Bojkovice (okr. Uh. Brod.), 1. v. pond. před masopust. ned., 2. v. pond. po Bož. těle, 3. ve čtvrť po sv. Vavř., 4. v. pond. po sv. Diviši. Před každým jarmarkem trh na dobytek a na obilí. Velk. týh. trhy: 1. ve čtvrť před Vánoci, 2. ve čtvrť před Velkon. Koňský trh každý čtvrť v. posté; týh. trh každé pondělí.

Bošovice (okr. Žďárský), 1. v. pond. před Bož. vstoup., 2. první pond. po sv. Mart.

Boškovice, 1. v. pond. po ned. devíti., 2. v. pond. po sv. Vítu, 3. v. pond. před sv. Václavem, 4. v. pond. po Kateř. Velké týh. trhy ve čtvrť před Velkon., svatoč. svátk. a Vánoci. Koňský trhové ve čtvrtek před každým jarmarkem. Týhod. trh každý čtvrť.

Bruo (Brunn), 1. v. pond. před popelcem, 2. třetí pond. po Sv. Duchu, 3. v. pond. před naroz. P. Marie, 4. v. pond. před počtím P. Marie. Každý trvá 14 dní, svátky a neděle nevyjimajíc. Obchodníkům jsou tři dni před začátkem prvního týdne každého trhu, totiž: čtvrtek, pátek a sobota k vykládání a prodávání sif. in grosso povoleny. Hlavní trh na vlnu: 1. out. v. červenci, který trvá 8 dní. Trh na vlnu: 1. v. sob. před sv. Trojici, 2. ten den před počtím P. Marie. Koňský trhové: 1. první pond. v. posté, 2. první pond. po nar. P. Mar. Trhy na dob.: tři dni před každým ročním trhem před městem, totiž: ve čtvrť, pátek a sob. v. týdních, jenž roční trhy předcházejí. Týdenní trhy každou středu a pátek.

Bruo staré (Althrunn), 1. ve stř. po Velikonoci, 2. ve stř. před Mat. Magd., 3. ve stř. před sv. Šim. a Jud. Každý trvá 8 dní.

Brod Uherský (Ungarisch-Brod), 1. v. out. po 3. křtích, 2. ve čtvrť po smrti ned., 3. v. out. po 6. ned. velk., 4. v. out. po proměně Chr. Pána, 5. v. out. po sv. Šim. a Judě. Dob. trh před každ. ročním trhem. Týdní trh každý čtvrtek.

Brodek (Prodlitz okr. Prostěj.), 1. v. out. před hrom., 2. v. out. před nar. P. Marie, 3. v. out. po sv. Alžbětě.

Brnice (Pirnitz, okr. Jihl.), 1. ten den po novém roce, 2. ten den po sv. Cyril. a Meth. 3. na sv. Fil. a Jak., 4. ten den před navští. P. Marie, 5. ten den po Anjelu Stražci, 6. ten den před všemi Svát. Přední trh den před každým jarm.

Brumov (okr. Klob.), 1. druhý pond. po 3. křtích, 2. druhý pond. po sv. Fil. a Jak.,

3. v out. po sv. Janu křtí, 4. v pon. po sv. Václavu. Dob. trhy: 1., 2. a 4. v sob. před každým trhem výr. a 3. v pond. po sv. Janu křtí. Týh. trh každý out.

Brauseif (Braunseifen), 1. v out. Velkon., 2. ve středu před naneb. P. M., 3. v pon. po sv. August., 4. v pon. po počtí P. Marie. Tržové koňští: 1. v out. Velkon., 2. v pon. po sv. August. Dobyteč. trh v pond. po sv. Augustinu. Týh. trh. každou středu a sob.

Brusberk (Braunsberg), 1. v pátek před květ. ned., 2. v úterý před nanebevz. P. Mar., 3. v out. po sv. Kateřině.

Břeclava (Lundenburg), 1. na sv. Jiří, 2. na sv. Bartol. Trh na vlnu: 1. dne 5. června. 2. d. 23. září. Týh. trh každý čtvrť.

Březová (Brusau, okr. Svitav.), 1. v pond. před obrác. sv. Pavla, 2. v pon. po nalez. sv. kříže, 3. v pond. po pozdví. sv. kříže, 4. v pond. před Luch, 5. v pond. po sv. Markytě. Velcí tržové: 1. před květ. ned. 2. v sob. před nar. Páně. Tržové na vlnu a na koně v out. před každým výr. trhem.

Bučovice, 1. v pond. po ned. masop. 2. v pon. před Sv. Duch., 3. v pon. před Bart., 4. v pond. po sv. Šim. a Judě. Koňský a dobyteč. trh ten den po ročním trhu. Trh každý čtvrtek.

Budějovice Moravské (Mährisch-Budwic), 1. v out. po 3. křích, 2. v out. před Božím vstoupením, 3. v out. po sv. Jilji, 4. v out. po sv. Havlu. Dob. trh na den před každým výr. trhem. Týh. trh každý čtvrť, potom dva velcí tržové ve čtvrť. před Vánoci a na zelený čtvrtek.

Budišov (Bautsch), 1. na svatoho Filipa a Jakuba, 2. v pon. po nar. P. Marie, 3. na sv. Ondřeje. Velké trhy: 1. v sob. před květnou ned., 2. na sv. Tom. Ap. Tržové na len a na plzi každou sob. Trh na vlnu z jara a na podzim po osiřhání ovčí po 2 sob. Trh na koně a na jiný dob. v sob. před květ. ned. Týdní trh každou sobotu.

Budišov (Budischau, okr. Třebický), na sv. Ondř. Veliký týdní trhy: na den sv. Tom. ap. a v pon. v pašiovém témdni.

Buchovice (okr. Hrad.), 1. v out. po obrácení sv. Pavla, 2. v out. po sv. Cyr. a Meth., 3. v out. po Bož. Těle, 4. v out. před sv. Šim. a Jadou. Dobyteč. trh každý pond. před ročním trhem.

Bystřice (v Novom. Jihl.), 1. v pond. po sv. Jiří, 2. v pond. po sv. Jak., 3. v pon. po sv. Ludmle, 4. ve středu po sv. Havl. 5. v pon. po sv. Dorotě. Veliké týh. trhy: 1. v out. před Velkon., 2. v out. před vs. Svat. Trh na len a plzi v pond. po sv. Havle. Trh na koně a jiný dobyt. ten den před každým jarmark. Týhodní trh každý out. a pátek.

Bystřice (pod Host.), 1. první čtvrť. v post. 2. na sv. Fil. a Jak., 3. v out. před sv. Jilji, 4. na sv. Václava. Koňští a dobyt. tržové: 1. v sob. před prvním jarmark., 2., 3. a 4. ten den před jarm. Týh. trh každé out.

Bystřice Mrubá u Olomouce (Gross-Wi-

strnic), 1. na sv. Matěje, 2. v pond. po sv. Filip. a Jakubu, 3. na sv. Bartol., 4. na sv. Ondřeje.

Bzenec (Bisenz), 1. v pond. po okt. sv. 3. krále, 2. v třetí pon. v postě, 3. v pond. po Janu křtí, 4. v pond. po sv. Václavě, též koňští a dob. tržové. Týdní trh každý pond. a čtvrtek.

Chropín (okr. Kroměř.), 1. v pon. po druhé ned. Velk., 2. na Jiljiho, 3. na sv. Havla.

Časlavice (okr. Třebíč, kraj Jihlav.), výr. a dob. trh: 1. v úterý po zvěstov. P. Marie. 2. v úterý před nanebevzetím P. Marie.

Černa Hora, 1. na sv. Josefa, 2. v out. před Fab. a Šeb., 3. na sv. Vavřince, 4. v out. před sv. Havlem. Týh. trh kaž. stř.

Červená Voda (Rothwasser), 1. v pond. před Fabianem a Sebastíanem. 2. v pond. po Fil. a Jak., 3. v pon. před rozsláním ap., 4. v pon. před posvěc. chrámů. Dobyt. trhy: 1. ve čtvrť. po středopostí. 2. ve středu před zel. čtvrť. 3. ve čtvrť. po posv. chrámů. Týh. trh každou středu.

Čejkovice (okr. Hodonín), 1. v pond. po sv. Marku, 2. v pond. po sv. Kunegundě. Trh na vlnu: 1. dne 16. máje. 2. v pond. po sv. Václ.

Dačice, 1. ve čtvrť. po druhé ned. post. 2. v out. po Vavřinci, 3. v out. po sv. Frant. Ser., 4. v out. po sv. Mikul., 5. v out. před vstoupen. Páně. Přední trhy: ten den před každ. jarm. Dobyt. trhy: 1. třetí středu v postě, 2. druhý pon. po sv. Vav., 3. druhý pon. po sv. Frant. Ser., 4. na druhý pon. po sv. Mikul. Pak první středu v každém měsíci. Týhod. trh každou sobotu.

Dalešice (okr. Hrotov.), 1. na památku sv. Pavla, 2. na sv. Leopold. Týh. trh každou stř.

Dambořice (okres Žďárský), 1. v pond. po Bož. vstoup., 2. v pon. po sv. Mart. Týh. a dobyteč. trhy ve středu ode stř. popel. až do Velkon.

Donbravice (okr. Blanecký), 1. v pon. po sv. Fab. a Šeb., 2. v out. svačod. 3. v pon. po sv. Bartol., 4. na Sim. a Judu. Koňské a dob. trhy v sob. před každ. výr. trhem.

Doubravník (okr. Tišnov.), 1. na den sv. Fab. a Šeb., 2. na sv. Jana křtí, 3. v pon. po povýšení sv. kříže, 4. na sv. Ondřeje. Koňští tržové: 1. v pond. po smrt. neděli, 2. v pon. po vstoup. Páně, 3. v pon. po anjelu Strážci. Týh. trh. každ. středu.

Deblín (okr. Tišnov.), 1. na den navštívení P. Marie, 2. v pon. po proměnění P. Christa, 3. na sv. Havla, 4. na den Mládek.

Dědice (okr. Viškovský). Trh každý pond.

Dlouhá Loučka (Unter-Langendorf, okres Úněšov.), 1. v stř. před Velkon., 2. v pon. po sv. Bartol., 3. v pond. před sv. Mikul., 4. v pond. po sv. Trojici.

Dobroměřice (okr. Kojetín.), 1. na sv. Jiri, 2. v pond. před Porcinnkul., 3. na sv. Ondřeje. Týhodní trh každý čtvrtek.

Domastát (Domstadt), 1. první pond. v postě, 2. dne 28. října. Trh na vlnu 16. máje. Trh každou sobotu.

Drainotouše (okr. Hran.), 1. na sv. Valent., 2. dne 25. dubna. 1. v out. po sv. Vavř., 4. dne 21. prosince. Týž. trh každé out.

Drnoholec (Duruholz), 1. v pon. po 3. králích, 2. v pon. po kýchavné ned., 3. v pon. po třetí ned. Velk. 4. v pond. po sv. Bartol., 5. v pon. před Brigit. Trh konšský v sob. před prv. jarm. Týž. trh každ. středu. Tržová nedohyt. 1. ve středu po 3. král. 2. ve střed. po třetí ned. postní. 3. v out. po třetí ned. velik. 4. v out. po sv. Bartolom. 5. v out. v Brigitě.

Dřevohostice (okr. Uher. Brod.), 1. druhé out. po hromu, 2. v out. po sv. Filipu a Jak., 3. v out. před nar. P. Marie, 4. druhý out. po všech Svatých. Trh na vlnu: 1. v pond. po sv. Jiří, 2. v pond. po sv. Václ. Koňský a dobytč. trh: v pond. před každ. trhem výročním. Týž. trh ve čtvrtek.

Dub (v okr. Olomouck.), 1. v pond. před obrácením sv. Pavla, 2. v pond. před sv. Jos., 3. v pond. před sv. Jan. křtí, 4. v pond. před sv. Mari.

Dunajovice Horní (Ober-Danowitz, okres Znoj.), 1. na sv. Marka Ev. 2. na pov. sv. kříže.

Dunajovice Dolní (Unter-Danowitz, okres Mikul.), 1. v pond. po sv. Jilji, 2. v pon. po sv. Lucii.

Dvorce (Hof), 1. v pond. po sv. Trojici, 2. v pon. před vš. Svat. Týž. trh každ. pát. **Dvorce** (Hoflein, v Mik. okr.), týž. trh každ. čtvrtek.

Frenštát (Frankstadt), 1. v out. po novém roce, 2. v out. po provodní ned., 3. v out. po sv. Janu křtí, 4. v out. po sv. Václ. Trhy koňsk. a dobz. 1. v pond. po nov. roce, 2. v pon. po provodní ned., 3. v pon. po sv. Janu křtí, 4. v pon. po sv. Václavu.

Fryštát (Freistadt, okr. Holešov.), 1. druhé pond. po Jiřímu Ježíš, 2. v pond. po nanebevstoup. Páně, 3. v pond. po sv. Jilji, 4. v pond. po sv. Mikuláš. Velké týž. trhy: 1. v pond. do květné neděle, 2. v pond. po sv. Petru a Pavlu, 3. v pond. po sv. Václavu.

Frydlant, u Olomouce, 1. na sv. Josefa, 2. v out. svatoúšně, 3. v pond. před sv. Matoušem, 4. na sv. Tomáše. Týž. trh každ. pátek.

Frydlant (okr. Místek), 1. na sv. Jití, 2. v pond. po sv. Petru a Pav., 3. v pond. po sv. Matouši. Trh dobz. před roč. trhy.

Fulneck, 1. v pond. před sv. Fab. a Šeb., 2. v out. před květ. ned., 3. v pond. po navští. P. Marie, 4. v pon. po sv. Frant. Ser., 5. v pon. po sv. Barbore. Trh na len a pží na každý výr. a týž. trh. Koňský a dobytč. tržové: 1. v out. před květ. ned., 2. v pond. po sv. Frant. Ser. Trh na vlnu dne 1. června a 6. října. Týž. trh každ. sob.

Goldstein, 1. v pond. po smrtné ned., 2. na sv. Linhart, 3. na den sv. Matouš. Týž. trh každ. pond. a pátek.

Gunttramovice čili Guntrovice (Guntersdorf, okres Lihavský), 1. v pon. po kých. ned. spolu trh na koně, 2. v pond. po Bartol. s trhem na sudy.

Hnoulice (Gnadlersdorf, okr. Znoj.), trh každou sobotu.

Hodonín (Höding), 1. v první pond. v postě, 1. v pond. po kříž. ned., 3. v out. v týž. sv. Vavř., 4. v pond. před sv. Šim. a Jud. Koňský a dobz. trh: 1. v první pon. v postě, 2. v pond. po sv. Šim. a Judě. Trh na vlnu: 1. v out. po Boz. Těle, 2. v out. před Vánoci. Týž. trh. každ. středu.

Holešov, 1. v středop., 2. v out. po Boz. Těle, 3. v out. po sv. Anně, 4. druhý out. po sv. Václ., 5. ve čtvrt. po sv. Lucii, a na těchto 8 dní týž. trh. Trh na len, na pží a vlnu o týž. trzích každ. středu. Dobytč. trh ve čtvrtek před valným trhem.

Holomouc (Olmutz), 1. v pond. po ned. v okt. sv. 3. králů, 2. v pon. po sv. Jiří, 3. třetí pon. po sv. Janu křtí, 4. druhý pon. po sv. Michala. Velké týž. trhy ten den před každým ročním trhem. Trhy na len a na pží před jarmar. a o jarmarcích, také každ. středu a sob. o obyčejných trzích. Trhy na vlnu: 1. ve středu po sv. Duchu, 2. ten den před vš. Svat. Trh na koně a dobz. vždy 8 dní před každým jarmarkem. Obyčejné týž. trhy ve středu a sobotu.

Honěradice (Honeritz, okr. Krumlov.), 1. v out. po 1. ned. po devitn., 2. v out. po křížové neděli, 4. na N. Magdal., 4. na sv. Ludm., 5. na sv. Kateř. Padou-li paktyto tři výr. trhy na sob. ned. neb. pon., drží se v nastávající out. Týž. trh každ. pond.

Hoslm (Hösling, okr. Budej.), 1. v první pon. po sv. 3. králích, 2. v pon. po smrt. ned., 3. v pond. po sv. Fil. a Jakubu, 4. v pond. po sv. Michalu. Trh na len, pží, vlnu, koně a dobz. v sob. před každ. jarm.

Hrádek (Erlberg, okres Jarosl.), roční trh na sv. Jakuba Větš.

Hradčice (Hradisch), 1. druhé out. před masopustní ned., 2. v out. po třetí ned. velk. 3. v out. po sv. Markétě, 4. v out. po narození P. Marie, 5. v out. po sv. Martině. Přední trhy: 1. v druhé pon. před masop. ned., 2. v pond. po třetí ned. velk., 3. v pond. po nanebevz. P. Marie. Trh na len a pží o předních trzích, též ve středu a v sob. po celý rok. Trh na vlnu o předních trzích. Koňský trh ve středu a sob. Trh na dobz. pak týž. trh ve středu a sob.

Hranice (Weisskirch), 1. dne 24. břez., 2. v pond. po sv. Jakubě Starš., 3. v out. po sv. Michal., 4. v out. po sv. Barbore. Trh na vlnu: 1. v pon. první po sv. Janu N., 2. v první pond. po sv. Mich. Přední trhy v sob. před těmito 4 jarm., na naroz. Pan. Marie, v sob. před sv. Lucii. Trh na len, pží, vlnu, koně a dobz. na den před. tržů.

Hrozenkov (okr. Brod.), 1. v out. po sv. Cyr. a Meth., 2. v out. po sv. Urb., 3. v out. po nanebevz. P. Marie. Týž. trh každý čtvrtek.

Hrušovany (Grusbach, okres Jaroslavský), 1. dne 2. led., 2. na sv. Fil. a Jak., 3. na sv. Vavř., 4. na sv. Martina. Týž. trh každou sobotu.

Hulin, 1. v out. před sv. Fab. a Šebest., 2. v pond. po sv. Trojici, 3. v pond. po sv. Bartol., 4. v out. po sv. Havlu, na dobyt. trh ten den kdy jarmark. Trh týž. na obilí: v out. každý týden.

Huzová němcká (Deutschhaus, okr. Štern.), 1. v pond. po sv. Janu Křestiteli, 2. v pond. před Velk., 3. v pond. po sv. Mich., 4. v pond. po sv. Lucii. Týž. trh každou sob.

Hustopeče (Auspice), 1. ve čtvrtek před sv. Prokop., 2. ve čtvr. před sv. Nikod., 3. ve čtvr. před cis. posvícením. Velké týž. trhy: 1. ve čtvr. před hrom., 2. na zel. čtvr., 3. před Bož. Těla, 4. před Vánoci. Přední trh ten den před každ. jarm. Koňský a dob. trh každý čtvr., potom dobytčí tržové v pond., v out. a ve stř. v každ. témdni k přiháně a odebírání, a k prodeji skopov. a vepřového dobytka. Trh na vlnu: 1. ve stř. po B. Tělu, 2. ten den před s. Havl.

Hustopeč (okr. Hranický), 1. v out. po Hromnic., 2. v outery po sv. Fil. a Jak., 3. v out. po sv. Vavřinci, 4. v out. po všech Svätých. Tržové týž. každý čtvrtek.

Hvězdlce (okr. Bučov.), 1. na poslední stř. po Sv. Duchu, 2. na sv. Martin.

Ivančice (Vandice, Eibenschitz), 1. v pond. masop., 2. v pond. po sv. Urh., 3. v pond. před naneb. P. M., 4. ve čtvr. po sv. růženci, 5. první pond. v adv. Dob. trh před každ. trhem výr. Týž. trh. v out. a v pát.

Jautál čili Janov (Johannisthal, okr. Šimberský), 1. na sv. Jiří, 2. v pond. před naroz. P. Mar., 3. na sv. Tom. ap. Veliký týž. trh v out. svatod.

Jaroměřice (Jaroměřic), 1. na sv. Valent., 2. v první out. po Angele Merici (v pond. před tím dobytčí trh), 3. na sv. Marketa, 4. na sv. Mat. Ev., 5. na sv. Murtina. Tržové na koně a jiná dobyt. drží se ten den před jarm. totiž: 13. února, 12. července, 21. září a 10. listopadu. Tržové týž. od 14. září až do 1. dubna každ. sob.

Jaroslavice (Joslowitz), 1. v pond. po Bož. T., 2. v pond. po sv. Vavř. Týž. trh. každ. úter.

Jedovnice (okr. Blno.), 1. v pond. po hrom., 2. v pond. po bílé ned., 3. v pond. po sv. Trojici, 4. v pond. po sv. Václavu. Koňský a dobytčí trh v pond. po každém jarm. Týž. trh. každé pond. každý výroční trh po 8 dní se povol. v prodaji a v koupi.

Jemnice (Jmnic), 1. na sv. Apolenu, 2. v pond. po třetí ned. Velk., 3. v pond. po Bož. Těle, 4. na sv. Jak., 5. na sv. Mich., 6. v pond. po sv. Ondřeji. Trh na koně a dob. ten ten před každ. jarm., potom první out. v každ. měs. Týž. trh každ. out. a sob.

Jevíčko (Gewitz), 1. v pond. po devítiku, 2. v pond. po 4. ned. Velk., 3. v pond. po Bartol., 4. v pond. před sv. Kateř. Trh na len a přízi každý out. po celý rok. Trh na dobyt. každý out.

Jevišovice (Jaispic, okr. Znojem.), roční a dobytčí tržové: 1. v out. po sv. Matěji, 2. druhý pond. po sv. Jak., 3. v pond. po nar. P. Marie, 4. v první pond. adventní.

Jihlava (Iglau), 1. ve čtvr. po sv. Matěji, 2. ve čtvr. před sv. Jan. křt. 3. ve čtvr. po sv. Lidmle, 4. ve čtvr. po sv. Kateř. Trh na vlnu: 1. ve čtvr. před Petronil., 2. ve čtvr. před sv. Voráhou. Přední trh před vš. 4. jarmarky. Trh na len a přízi: 1. ten den před sv. Jin. křt., 2. ten den před sv. Kateř. Trh na koně a dobyt. před každ. jarmark. Týž. trh kat. out. a sob.

Jimramov (Ingrowic, okr. Novom.), 1. v pond. po nanebevst. Páně, 2. v pond. po povýš. sv. kříže. Veliké tržové: 1. v pond. po sirtné ned., 2. v pond. před sv. Tom. ap. Dobytčí trh po nanebevstoup. Páně.

Jitice (Iric, okr. Kruml.), 1. v out. po smrti ned. 2. v out. po sv. Vavř. 3. v out. po 24. říjnu.

Jičm Nový (Nentütschein), 1. ve středu před obrácením sv. Pav., 2. ve stř. před Sv. Duchem, 3. ve stř. po sv. Vavř., 4. ve středu před sv. Šim. a Jud. Trh na koně a dob. ve dney tříu výroč. Trh na len a přízi jako týž. trh každ. sob. Trh na vlnu: první pond. v červnu a druhý pond. v listopadu.

Jičm Starý (Altütschein), 1. v pond. po družebné ned., 2. v pond. po sv. Petru a Pav., 3. v pond. před sv. Václ. Koňský a dob. trh v týž. dne.

Jivová (Giebau, okr. Šternb.), 1. ve středu před Božim vstoup., 2. ten den před sv. Bartolom. Trh týž. každý pondělek.

Kamenice (okr. Jihlav.), 1. v out. velik., 2. na sv. Jak. Větš., 3. na sv. Václ., 4. na sv. Šim. a Jud., 5. na sv. Tom. ap. Dob. tržové ten den před každ. jarm.

Kartoupy (u Brna), dobyt. trh 1. v out. po každ. trh. Brněnsk. v březn., 2. v pond. po Troj., 3. v pond. po sv. Václ., 4. út. po každ. trh. Brněnsk. v pros.

Komnice Dolní, 1. na sv. Fab. a Šeb., 2. na den sv. Josefa, 3. na sv. Flor., 4. na sv. Jana křt., 5. v pond. po sv. Felixu Adauk., 6. v out. před sv. Kateř. Padue-li 1., 2., 3., neb 4. jarm. na pát., sob. neb ned., drží se v pícházející pond.

Kounice Horní, 1. 10. dubna, 2. 14. července, 3. 3. října, 4. 9. listopad. Padnou-li trh. dni na sob., ned. neb svátek, budou se den potom držeti.

Kelč (Kelsa), 1. v out. před sv. Matějem, 2. v pond. po sv. Fil. a Jak., 3. v pond. po pozdviz. sv. kříže, 4. v out. po navst. P. Marie, 5. v pond. po sv. Alž. Týž. trh ve čtvrtek v každém témdni.

Klobouky (v ok. Hustop.), 1. v pond. po sv. Trojici, 2. v pond. po Vavř., 3. v pond. v poutě, 4. ve stř. po sv. Václavu.

Klobouky (v okr. Uh. Brodsk.), 1. v out. po obrác. sv. Pavl., 2. v out. po velk., 3. na den sv. Jak., 4. na den sv. Jiljí, 5. v out. po poslední ned. svatod. Veliký trh v pond. před nar. P. Christa. Trh na dobyt. ten den před každ. jarmark. Dob. trh každ. pond. po celý půst. Trh obyčejný každ. středu po celý rok.

Klnice (Knielic, okr. Boskovský), 1. 15. červ., 2. 1. října. Velké týž. trhy: 1. v pond. po sv. Markétě, 2. v pond. po sv.

- Frank Ser.** Roční trh a dob. v pond. po sv. Mikuláši.
- Kojetín.** 1. v out. po 6ti ned. velik., 2. v out. po sv. Matouši, 3. v out. po sv. Martinu, 4. v out. po sv. Fab. a Šeb. Trh dobytčí v pon. před každ. jarmark. Týd. trh každou středu.
- Kokory** (okr. Přer.), výroční a dob. trhy: 1. druhý pon. po sv. 3 králích, 2. v pon. po druhé ned. velik., 3. v pon. po sv. Pet. a Pav., 4. v pon. po sv. Frant. Ser.
- Konice** (okr. Olom.) 1. v pond. po nar. P. Marie, 2. v outery po sv. Mart. Hlavní trhové, 1. ve stř. před velik., 2. ve stř. před vánocí. Dobytčí trh ve středu před velkon. a ve středu před vánocí.
- Koryčany** (okr. Kyjov.), v úterý po nov. roce, 2. v úterý po bílé ned., 3. v úterý po sv. Trojici, 4. v úterý po sv. Vavřinci. Týhod. trh každou středu. Dobytčí trh v pon. před každým výročním trhem.
- Kostelec** (okr. Plum.), 1. v out. po druhé ned. velik., 2. na sv. Vavř., 3. v out. po nanebevstoupení Páně. Trh na obilí každé out. po celý rok.
- Králice** (okr. Prostěj.), 1. v pond. po provodní ned., 2. v pond. po sv. Jilji.
- Krásno** (okr. Mezet.), 1. na sv. Jiti, 2. na sv. Vavř. Týdlní trh každý pátek.
- Křemětický** (Kremsier), 1. druhý pon. v postě, 2. v pon. po čtvrté ned. velkon., 3. v 5. pond. po sv. Duchu, 4. v out. před sv. Matoušem, 5. v out. po sv. Lucii, 6. v out. po sv. Vomin. Přední trhy 1. v 4. sob. po sv. Duchu, 2. v den po sv. Mat. 3. v den před sv. Lucii. Trh na len a přízi každ. týh. trh. Trh na vlnu ve stř. po 4. ned. velik. Trh na koně a dob. 8 dní před výročními trhy. Týh. trh každ. sob.
- Krumberky** (Křivá hora), 1. v out. velik., 2. na sv. M. Majd., 3. v pond. před sv. Alžb. Trh koňský a dobytčí ten den před každým jarm.
- Krumlov** (Mährisch-Kromau) 1. v pon. po hromnic. 2. v pon. po sv. Filip. a Jak., 3. v pon. po porciunkuli, 4. v pon. po sv. Martině. Vel. týh. trhy: 1. na zel. čtv., 2. ten den po sv. Tom. ap. Trh na len a na přízi: 1. v pon. před sv. Cyr. a M., 2. na sv. Annu, 3. na sv. Mart. Týh. trh každ. čtv.
- Křenová** (Křánau, okr. Třeb.), 1. v pond. po velk., 2. 24. června, 3. v pon. po sv. Šim. a Judě.
- Křižanov** (okr. Velk. Mezet.), 1. v out. před sv. Fab., 2. ten den před sv. Jos., 3. v out. před P. Mar. směř., 4. v out. před sv. Kat. Koňský a dob. trh před každ. roč. trhem; trh na vlnu ten den po sv. Pet. a Pavlu, týdlní trh každý pátek.
- Kunovice** (okr. Holešov.), 1. v pond. po Hromn., 2. v pond. po bílé ned., 3. dne 4. červ., 4. v out. před naroz. P. Marie, týh. trh každ. pond.
- Kunštát**, 1. dne 2. led., 2. v pon. pt. v. Sv. trh na vlnu 1. na J. Křtí, 2. na sv. Václ.
- Kuřim** (Gurein, okr. Tišň.), 1. v pond. po sv. Fab. a Šeb., 2. v pond. po sv. Jiti, 3. na sv. M. Majd., 4. v pond. po všech Sv. spolu i trhy na dobytek.
- Kvasice** (okr. Kroměř.), 1. v pond. před hromn., 2. na druhý pon. po velik., 3. na sv. Vác.; když ten svát. na ned. připadne, v pond. na to se odloží, 4. v pond. před ned. adventní.
- Kyjov** (Gaya), 1. v out. před květ. ned., 2. v out. svatod., 3. v out. po sv. sjezu St., 4. první out. v adventě, 5. ve čtvrtek po hromn.; trhové koňší: 1. ve čtv. po smrti ned., 2. ve čtv. před sv. Duchem. Při tom také ten den před každým jarmark. trh na koně a dobyt.; týh. trh každý out a páť.
- Louka** (Wiese), 1. šesté pon. po vel., 2. v pond. po jménu P. Marie, 3. v pond. po sv. Martině.
- Lednice** (Eisgrub), 1. v out. po sv. 3 král., 2. v pon. po 4. ned. velik., 3. v pon. po sv. Jilji, 4. po první ned. adven.; týh. trh každou středu.
- Letovice** 1. v pond. po ned. kýchavné, 2. po sv. Pet. a Pav., 3. v pon. po sv. Jilji, 4. v pond. po sv. Mart. Vel. týh. trhové: 1. ve středu před velk., 2. ve středu před sv. Duch., 3. ve stř. před ván. Trhy koňské: 1. v pon. po druhé ned. post., 2. v pon. před jarm. sv. Pet. a Pav., 3. v pon. před sv. Jilji, 4. v pon. po jarm. sv. Mart. Přední trh den před každ. jarm., trhy na vlnu: 1. v out. před nalez. sv. kříže, 2. v out. po povýšení sv. kříže.
- Lhota Hrozná** (okr. Strážná), 1. v 4. out. v postě, 2. ve 4. out. po velkon., 3. v 2. out. po nar. P. Marie, 4. v 1. out. v adv.
- Libava** (Liebau), 1. v pon. po jménu Jež., 2. v pon. před Rogate, 3. na sv. Jakuba vělt., 4. na sv. Mart., 5. na sv. Jos. před každ. roč. trh na dobyt., vlnu, přízi a len.
- Libáň** němec. (Deutsch-Liebau), 1. v pon. po sv. Valent., 2. v pon. po vstoup. Páně, 3. v pond. po naneb. P. Mar., 4. v pon. před v. Sv. Trh na koně a dobyt.: 1. v sob. před 1. ročním trh., 2. dne 2. list. a padne-li na ned., dne 31. října: týhodlní trh každý čtvrtek.
- Lipník** (Leipnik), 1. v out. po obr. sv. Pav., 2. ve čtv. po ned. družeb., 3. ve čtv. po B. Těle, 4. druhý out. po sv. Jak. a Anně, 5. v out. před v. Svat. Přední trhy ten den před každ. jarma. na len, přízi, vlnu a dob. Koň. trh: 1. dva týdny, totiž: od stř. v 2. ned. postní až do pátku v příšt. týd. 2. druhý týden po druhé ned. postní po dva týd. od stř. až do druhého páť.; týd. trh v pond.
- Lipov** (okr. Strážná), 1. v pon. po v. Sv., 2. druhý pon. po velkon.
- Liptál** (okr. Vsetín), 1. v out. po novém roce, 2. na den sv. Jiti, 3. v out. po sv. Pet. a Pav., 4. v out. po sv. Vác. a spolu i trhy na dobytek. Trh týh. každý out.
- Lišeň** neb Lišňa (Lösch), 1. v pon. po sv. Fab. a Šeb., 2. v pon. po Bož. vstoupení

3. v pon. po sv. Jiljí, 4. v pond. po sv. Martině; týh. trh každ. pond.
Litence (Krum. ok.), 1. v 4. pon. v posté, 2. v pon. po sv. Pet. a Pavl., 3. v pond. před sv. Mat., 4. v 2. pon. před sv. Lucii.
Litovel (Litau), 1. v out. po obrácení sv. Pavla, 2. v out. po smrti ned. 3. v out. před sv. Jan. Křt., 4. v out. před sv. Mich., 5. na sv. Mikuláše. Přední trhy v sob. před těmi jarm.; trh na len a přizi na obyčej. roční a týh. trhy. Koňský a dob. trh 8 dní před jarm.; týdlní tržové každ. pon. a pátek.
Lomnice (okr. Tisnov.), 1. dne 7. ledna, 2. v pond. po družebné ned., 3. v pond. po sv. Innoc., 4. v pon. po sv. Havle, též trh na dobyt. týh. trh ve středu.
Loštice (okr. Tisnov.), 1. v úterý po sv. 3. král., 2. v pon. po Judika, 3. v úterý po sv. Pet. a Pav., 4. v úterý před vš. sv.
Lislec (okr. Knnát.) 1. v out. po Hromn., 2. na sv. Jiří, 3. v ont. po nanebevz. P. Mar., 4. v out. po sv. Leop. Před každ. jarm. jest koň. a dobyt. trh, a ten den po jarm. trh na vlnu; týh. trh každ. sobotu.
Malenovice (okr. Napaj.), 1. v pond. po sv. Valent., 2. v pon. po 4. ned. vel., 3. v pon. po sv. M. Majd., 4. v pon. po sv. Václava, trh každ. čtvrtek.
Medlov (Medlau, okr. Židli.), 1. v out. po sv. Janu Evang., 2. dne druhého července, 3. dne 21. září.
Ménin (Mönitz, okr. Židli.), 1. v out. po sv. Mark., 2. v out. po sv. Frant. S., 3. druhý out. po sv. Mikuláši; týh. trh každ. střed.
Měřín (Wolein, okr. Vel. Mezeř.) 1. na sv. Mat. ap., 2. na sv. Sever. Dobytčí trhy v ont. před velkon., před sv. Dnch. a po počtu P. Marie.
Mezerič Valašská (Walachisch-Meseritsch), 1. v out. po sv. 3. král., 2. v out. po sv. Trojici, 3. v out. po sv. Bartol., 4. v out. po sv. Martin., 5. v out. před květ. ned.; trh na vlnu: 1. v out. před sv. Jan. N., 2. v out. po sv. Terezii. Dob. trh ten den před každým jarm.; týh. trh každ. pond.
Mezerič Velká (Gross - Meseritsch), 1. v out. po sv. Fab. a Šeb., 2. v out. po bílé ned., 3. v out. po sv. Prokopu, 4. v out. po sv. Maxmil., 5. v ont. po sv. Ondřeji. Velké trhy týh.: 1. na velký pátek, 2. na sv. Tom. ap. Přední trh před každ. trh.; trh na len, přizi, koně a jiný dobyt., ten den před každ. jarm.; týdlní trh každ. stř. apát.
Mikulov (Nikolsburg), 1. v out. po sv. Fab. a Šeb., 2. v out. po družeb. ned., 3. v out. svatodušní, 4. v out. po sv. Markétě, 5. v out. po nanebevzetí P. Marie, 6. po sv. Václava, 7. v out. po sv. Martinu. Přední trhy: 1. čtyry dni před prv. jarm., 2. osm dní před druhým. 3. čtyry dni před sedmým; trh na koně a rozličný dob.
Mikulovice (Niklovitz, okr. Znojem.), 1. na sv. Jak., 2. na sv. Martina, 3. v pon. po sv. 3. král., týždní trh každý čtvrtek.
Míroslav (Mislitz, okr. Krum.), 1. na sv. Flor. 2. na sv. Jiljí, 3. v out. po památce dušič.

Mírov (Márau, okr. Moheln.), 1. v pon. po bílé ned., 2. v pon. po Porciunk. 3. v pon. po sv. Šim. a Jnd.
Místek, 1. na tučný čtvrť., 2. na zel. čtvrť., 3. na čtvrť. po Bož. Těle, 4. na sv. Jak. věš. Koňský a dobytčí trh ve čtvrtek před sv. Tomáš. Dobytčí trh ve čtvrtek před všemi Svat.; týh. trh každ. čtvrť.
Modřice (Mödritz, okr. Brn.), 1. druhý pon. po sv. 3. král., 2. druhý pon. po sv. Flor. 3. druhý pon. po sv. Bart., 4. dne 3. říj.
Mohelnice (Muglitz), 1. pon. po 1. ned. po devítiku, 2. v pon. po křížové ned. po pon. po narož. P. Mar., 4. v pond. po sv. Mart. Velký týh. trh v pond. po naneb. P. Mar. Trh. týh. každou sobotu. Dva koňské trhy: ve čtvrť. před křížovou ned., a ve čtvrť. před sv. Martinem.
Mohelno (okr. Náměst.), 1. v out. svatoduš., 2. na sv. Matouše.
Morkovice (okr. Ždansk.), 1. v pon. před sv. Janem křt., 2. v pond. po nar. P. Mar. Velké trhy: v pond. před velkonocí a ve středu před vánoci.
Mrákotín (okr. Telčský), 1. v masop. out. 2. v pátek po sv. Fil. a Jakubu, 3. na sv. Annu, 4. na sv. Václava. Dobytčí trh ten den, co trh roční.
Mysliborice (okr. Hrotov.), 1. v pond. po nalezení sv. kříže, 2. v out. po sv. Jiljí.
Náměstí u Olomouce, 1. v pond. po Invocebati, 2. ve čtvrť. před sv. Jan. křt., 3. ve středu po sv. Bartol., 4. na sv. Mart. Týh. tržové každon středn.
Náměstí, n Brna, 1. v out. po 2. ned. po velk., 2. v ont. po 14. ned. po sv. Trojici, 3. v out. po první ned. po sv. Martině, 4. v out. po novém roce. Koňský a dobytčí trh ten den před každým jarmar. Týh. trh každou sobotu.
Napajedle, 1. v out. po hromnic., 2. v ont. po sv. Janu Nep., 3. v out. po sv. Bartol., 4. v out. po vš. Svat. Tržové na len a přizi den před každ. jarm. Trh na dobyt. ten den po každ. jarm.
Nedvědice, 1. v out. po smrti ned., 2. v ont. po sv. Markétě, 3. v ont. po sv. Jiljí, 4. ve čtvrť. po Brněnském jarm., před počt. P. Marie. Týh. trh každ. sobotu.
Němčice, u Brna, 1. První out. po nov. roce, 2. v out. před Božím Tělem.
Němčice, n Olomouce, 1. v pon. po květ. ned., 2. v out. po Bartol.
Německé (okr. Novom.), 1. dne 7. máje, 2. dne 11. září. Dobyt. trh na oba jarm.
Nová Ves (Neudorf, okr. Ostr.), 1. v out. po sv. Frant. de Paul., 2. v ont. po nanebevzetí P. Marie, 3. v out. po sv. Mikuláši. Trh dobytčí před jarm.
Nové Město (Neustadt), 1. ve středu po Hromn., 2. ve středu po sv. Duchu, 3. ve stř. před sv. Jak., 4. ve stř. po sv. Frant., 5. ve čtvrť. po sv. Ondřeji. Pak knáš. den před jarm. koňský a dobyt. trh.

Obramkostel (v Znojemsku) 1. dne 26. března. 2. dne 20. srpna na sv. Bernarda. Dopolédne trh na dobytek.

Obramnice (Wolframitz, okr. Kruml.) 1. na obrác. sv. Pavla, 2. v out. po sv. Trojici, 3. na sv. Michala.

Olešná (okr. Blan.), roční trh dne 22. čer.

Olešnice (Oels) 1. v pon. po Boží vstou., 2. v pon. po sv. Václ. Trh na vlnu v out. po sv. Mart. Koňské trhy: 1. v pond. před sv. Fab. a Šeb., 2. v pond. po Božím vstoup.; 3. v pond. po sv. Václavu, 4. v pond. před sv. Mart. Týh. trh každ. pond.

Olešovice (Olkowitz, okr. Zn.), 1. na den navští. P. Mar., dne 2. červ.; připadne-li tento svátek na sob., tedy ten pond. po něm, 2. v pond. po sv. Rochu.

Olomouc (Olmutz), add. jako na straně 191.

Opatov (okr. Třebíč.) 1. v pond. po sv. Janu křtí.; 2. na sv. Ondřej. Dobyť a koň. rh na oba jarm.

Osoblaha (Hotzenplouz), 1. v pond. po obrácení sv. Pav., 2. v pond. po druž. ned., 3. v pon. po sv. Janu křtí., 4. v pond. před naroz. P. Mar.; 5. v pon. po sv. Mikuláš. Trh na len a přizí, a týh. trh každ. pát. Koňský a dobyt. trh každ. jarm.

Oslavany (okr. Ivanč.), 1. v pon. po kvěť ned., 2. v pond. po sv. Janu křtí., 3. v pon. před sv. Havlem.

Ostrava mor. (Ostrau, Mahr., v Novo-Jič. kr.), 1. ten den po novém roce, 2. na sv. Mat., 3. ve stř. před vstoup. Páně, 4. v pon. po Porciunk., 5. na sv. Matouše, 6. v pon. před sv. Cecíli. Dob. a koňský trh před každ. jarm. Trh na len, přizí a vlnu: 1. v sob. po sv. Fil. a Jak., 2. v sob. o sv. Michala. Velké týh. trhy: 1. v out. před ván., 2. v out. před velík. Týh. trh každ. sobotu, na čern. svět každé out. a stř.

Ostroh (Ostrau), 1. v úterý před masop. nedělí, 2. druhý pond. po sv. Rehoři, 3. 9tý pond. po sv. Duchu, 4. v pond. před hřdami. Týh. trh každ. pátek a ten den před každ. jarm. trh na koně a na dobytek.

Ostrovačice (Schwarzkirch, okr. Ivančický), výroč. trhy: 1. v pond. po sv. Mauru (15. ledna), 2. v pon. po Bož. Těle, 3. v pon. ponar. P. Mar., 4. na den sv. Barb.

Osvětimany (Kyjov okr.), 1. v out. před sv. Anton Pad., 2. v out. po sv. Matouši, dob. rh před výročním.

Otaslavice (okr. Prost.), 1. out. před sv. Mat., 2. v out. před sv. Lucí, 3. v out. před sv. Mich. Trh na dob. v pond. před každým jarmarkem.

Paskov (Paskau), 1. na den sv. Jiří, 2. v out. před naroz. P. Marie, 3. v pond. po sv. Lukáši Ev. Trh na len, přizí, vlnu, koně a dobytek vždy o jarm.

Ponzdraný (Pausram, okr. Mikul.), 1. v pon. po hromn., 2. v pond. po 4. ned. velkon., 3. v pond. před sv. Petrem a Pavl., 4. v pond. před sv. Jiljím.

Plumlov, 1. v out. po posl. ned. masop., 2. v out. po B. Těle, 3. posl. out. m. září.

Podivín (Kostel, okr. Břec.), 1. na obrác. sv. Pav., 2. na sv. Fil. a Jak., 3. v out. př. sv. Petr. a Pavl., 4. na sv. Jak. věš., 5. v out. před sv. Mich., 6. na sv. Kateř., jestliby ale 1., 2., 4. a 6. jar. na sob. neb na ned. připadl, drží se přísti out. Trh na koně: 1. na obrácení sv. Pavl., 2. na sv. Kateř. Týhodní trh každé pondělí.

Pohodělice (Pohrlitz, okr. Židli.), 1. v om. po sv. Mat., 2. v out. po nalez. sv. kříže, 3. v out. po sv. Jak. věš., 4. v out. po sv. Františku Seraf., 5. v out. po sv. Ondřeji. Týhodní trh každ. out.

Polehradice (Kostel, okr. Břec.), 2. dne 13. listopada.

Polešovice (okr. Hrad.), 1. na obrác. sv. Pavla, 2. v pond. před sv. Janem Křesá- telem, 3. druhý pond. po sv. Václ.

Polštát (Bodenstadt), 1. ve středn. po ned. druž., 2. v out. Svatoduš., 3. na sv. Kateř., 4. ve čtv. po sv. Bartol. Trh na len, přizí, koně a dob. ten den před každým jarm. Trh na vlnu ve střed. po vyvýš. sv. kříže. Trh obyčejný každou sobotu.

Pozlovice (okr. Brod.), 1. v pond. po ned. druž., 2. v pond. po sv. Petru a Pavlu, 3. v pond. po posvěcení císařském. 4. v pon. po sv. Kat.

Pozořice (okr. Slavkov.), 1. v pond. před sv. Fab. a Šeb., 2. v out. Svatoduš., 3. v out. po posvěcení, 4. v pon. po sv. Ondřeji.

Pravlov (Pralitz, okr. Židli.), 1. v pon. př. sv. Duchem, 2. v pond. před sv. Vav., 3. v pond. po sv. Mart.

Prostějov (Prossnitz), 1. v out. po středoposí, 2. v out. před vstoupení Páně 3. v první úterek po nanebevzeí P. Marie. 4. na druhý úterek po všech svatých. Přední trhy před každ. jarm. Trhy na len a přizí: 1. v pon. po středop., 2. v pon. před sv. Abdon., 3. v pon. před sv. Šim. a Jud., 4. v pon. před počtem P. Mar. Dob. a koňské trhy: 1. v pond. před středop., 2. předposl. úterý před nanebevzeí Páně, 3. předposl. out. v srp., 4. předposl. out. před sv. Šim. a Jud. Týh. trh každ. pon. a čtvrt.

Prostoměřice (Prossmeritz), 1. v pond. po kvěť ned., 2. v pond. po sv. Jilji, 3. na sv. Tomáše ap.

Prerov (Prerau), 1. v out. po smrti ned., 2. v out. po vstoup. Páně, 3. v out. po sv. Vavř., 4. v out. po vš. Svat. Trh před každ. jarm. Týhodní trh v out. a pátek.

Přibor (Freiberg), 1. v pon. před hromn. 2. v pon. před sv. Fil. a Jak., 3. v pond. před sv. Hedvik. Trh koňský a dob.: 1. v pond. po smrti ned., 2. v pond. po sv. Vltu, 3. v pond. po naroz. P. Marie, 4. v pon. po sv. Mart. Trh obyčejný každ. pát.

Ráčice, 1. v out. vel. 2. ten den po sv. Mart.

Radiuň (Rothmühl u Světlavy), 1. dne 25. července a padne-li v ned., tedy následujícího dne, 2. v pond. před posvěcením císař.

Radostín (okr. Velk. Meziří.), 1. dne 14. února, 2. dne 7. máje, 3. dne 3. října, 4. dne 16. pros. Trh každ. sob.

Rouchovany (okr. Hrotov.), 1. ve středu před velikon., 2. ve střed. po sv. Vítě, 3. ve střed. po sv. Jilji, 4. ve stř. před vánocí. Koňský trh před každ. jarm.

Rousínov (Rausnitz, okr. Slav.), 1. v pon. po sv. Jos., 2. v pon. po sv. Trojici, 3. v pond. po sv. Bart., 4. v pond. po sv. Frant. Týhod. trh každý out. a pátek.

Rejhrad neb Rajhrady (Raigern), 1. na den sv. Benedikta, dne 21. března, 2. na den sv. Vavř. dne 10. srpna, 3. na sv. Tomáše sp. dne 21. prosince.

Ríše nová (Neureusch, okr. Telečský), 1. druhý čtv. po velkon., 2. v out. po sv. Pet. a Pavl., 3. v out. po sv. Vorskile, 4. v out. po povýšení sv. kříže. Trh dobytčí ten den před každ. jarm. Týhodní trh každý pon.

Ríše stará (Altneusch, okr. Tel.), 1. na sv. Josefa dne 19. března, 2. na sv. Vítě, 3. na sv. Havla.

Roketnice (okr. Třeb.), 1. v 2. střed. po sv. 3. kral., 2. ve stř. po ned. Misericord., 3. ve stř. po sv. Pet. a Pav., 4. ve střed. po sv. Frant. Ser.

Rosice, 1. ve stř. po nov. roce, 1. ve stř. po sv. Jiří, 3. ve stř. po sv. Anné, 4. v pon. po sv. Havlu. Týhod. trh každ. střed.

Rožnov (Rožnau), 1. ve stř. před Hromn., 2. ve stř. před sv. Janem křtí, 3. ve stř. před sv. Annon, 4. ten den před vš. Sv. Dobytčí trhy ten den před každým jarm. Týhodní trh každon sob.

Rosvold (Rudolice, okr. Osob.), 1. v pon. po sv. Jak., 2. v pon. po sv. Šim. a Jud. Trh na vlnu: 1. na sv. Jos., 2. v pon. po 4. ned. velk. Na len a přízi trh každ. out.

Rymatov (Römersdorf), 1. v pon. před sv. Duch., 2. na navš. P. Marie, 3. v pon. př. sv. Mich., 4. v pon. před sv. Mart., 5. druhý pon. po novém roce. Týh. trh každ. sob.

Slavičín (okr. Brod.), 1. v pondělí před obrác. sv. Pavla, 2. v pond. po sv. Vojt., 3. v pon. před sv. Petr. a Pavl., 4. v pon. před sv. Václ., 5. v pon. před sv. Mart., Dva dobytčí trhy na druhý a čtvrtý jarm. Trhyna vlnu: 1. na sv. Vojtěch, 2. na sv. Cec.

Slavkov (Austerlitz), 1. v pon. po obrác. sv. Pavla, 2. v pond. po 2. ned. velk., 3. v pond. po sv. Jak. věš. 4. v pond. po sv. Matouši, 5. v pon. po sv. Alžbětě. Koňský a dobytčí trh na sv. Matouše. Trhy týh. každý outerek a pátek.

Slavonice (Zlabings), 1. v pond. po sv. 3. kral., 2. v pond. po smrt. ned., 3. v pon. po sv. Trojici, 4. na sv. Matouše, 5. na sv. Alžb. Velké týh. trhy: 1. na zel. čtvrt., 2. v pond. před sv. Duch., 3. na sv. Tom. ap. Trh dobytčí v sobot. před každ. jarm. a z počátku prvního postního týdne až na sv. Mart. od 14 do 14 dní. Trh týh. každ. pou. Trhy na vlnu: 1. v pond. před sv. Petr. a Pavl., 2. v pond. po sv. Václ.

Slušovice, roční a dobytčí trhy: 14. dubna, 25. srpna, 27. října, 24. listopadu.

Sovinec (Eulenberk, okr. Rym.), 1. posled.

pon. před sv. Mat., 2. první středu po sv. Duchu, 3. posled. out. po sv. Ondř.

Spalov (Sponau, okr. Hran.) 1. na sv. Jiří, 2. na sv. Šim. a Judu. Dobytčí trh každý roční trh.

Staré (Starc, okr. Třeb.), 1. v outery po hrom., 2. na sv. Kuneg. 3. března; 3. na sv. Jiří, 4. na sv. Jak. věš., 5. ten den po narození P. Marie.

Stará Říše (místo na sv. Tomáše) dne 19. března, na sv. Josefa.

Staré Brno, viz: Brno staré.

Staré město (Altstadt), 1. v pond. před masopust. pond., 2. v pond. po sv. Jiří, 3. v pond. po sv. Anné, 4. na sv. Kateř. Týh. trh každ. out.

Stonařov (Stannern, okr. Jihl.), 1. v první pon. po hrom., 2. v prv. pon. po sv. Pet. a Pav., 3. v první pon. po sv. Václ. Dob. trhy o jar. týh. trh každ. sob.

Strachotice (Ransenbruck, okr. Znoj.), 1. v out. velkon., 2. na sv. Bartol.

Stražek (okr. Bystř.), 1. ten den před zvěst. P. Mar., 2. ten den před na nebe vzet. P. Mar. Dobyt. trh před každým jarm.

Strážnice, 1. v out. po sv. Dorotě, 2. v out. před sv. Duchem, 3. v out. po navští. P. Mar., 3. ve 2. out. po vyzdvížení sv. kříže, 5. v out. po obět. P. Mar. Týh. trh každ. stř. Trh na dob. v pon. před jarm.

Strlíky (Střilek, okr. Zdoun.), 1. v out. před popel. stř., 2. v out. velikon., 3. v out. po sv. Bartol., 4. v out. po sv. Hav. Dob. trh o každém jarm.

Studená (Stadein, okr. Teloc.), 1. na sv. Jana Nep., 2. na sv. Matouše. Vel. trhy: 1. v pond. po kvěť. ned., 2. v pond. před vánocí. Dob. trh o jarm.

Svitávka (okr. Bosk.), 1. v pon. po novém roce, 2. v pond. po sv. Jiří, 3. v pon. po sv. Vavř., 4. v pond. po sv. Havla. Dob. trh v out. po každém jarm.

Svitava (Zwittau), 1. v pond. po hromn., 2. v pon. po navš. P. Marie, 3. v pon. př. sv. Jiljim, 4. v pond. před sv. Mart. Velcí týh. trhové: 1. v pond. po sv. Jiří, 2. v pond. po sv. Havlu. Trh na len a přízi každ. pon. Trh na vlnu ten čtvrt. po nalez. sv. kříže a dva násled. čtvrt., 2. ve čtvrt. po sv. Jilji a na tři čtvrt., nato koň. trhové každ. pond. po celý půstek do kvěť. ned. Týh. trh každ. pon. a pák.

Šaňov (okr. Vranov.), 1. v out. po sv. Cyr. a Meth., 2. na sv. Vítě, 3. na sv. Bar., 4. na sv. Havla. Dob. trh před každ. jarm. Týdní trh každ. pátek.

Šatava (Schauau, okr. Znoj.), 1. na den sv. Fab. a Šeb., případ. ale ten svátek v sob. nebo v pon., tedy se jarm. budoucí out. drží, 2. v out. Svatod., 3. na sv. Matouše, 4. v out. po sv. Mart. Trh na len a přízi v sob. po sv. Mart. Trh týhodní každ. pon.

Šimberk (Schildberg), 1. v pond. masop., 2. po sv. Prok., 3. v pond. po sv. Alžb. Velké trhy: 1. ve střed. před vánocí, 2. ve stř. před velk. Koňský a dobyt. trhové:

1. druhou sob. v postě, 2. v pou. po čtvrt ned. velkon., 3. na sv. Alžběta.

Slapanice (okr. Brněnský), 1. třetí pon. po velk., 2. v pon. po nanebevz. P. Mar., 3. v pond. po Hromnicích.

Stěpanov (Stěpanau, okr. Jevický), 1. v out. po 3 kr., 2. v out. po Medardu, 3. v out. po nanebevz. P. M., 4. v out. po vš. Svat. Trh na dob. v pon. před urbem výr.

Sternberg, 1. v out. po hromn., 2. v out. po velikon., 3. v out. po sv. Vavř., 4. v out. po sv. Havla. Dob. a koňský trhové: 1. po obrác. sv. Pavl., 2. v pon. před sv. Vavř. Týh. trh každý pond. a pátek.

Štítary (Schiltarn, okr. Vran.), 1. 2hý out. po sv. Jiří, 2. v out. po naneb. P. Marie, 3. v out. po usroz. Christa P., 4. v out. po sv. Alžbětě. Dob. a koňský trh. před každým jarm.

Štramberg (okr. Novojič.), 1. ve středu před vatoup. Paně, 2hý ve středu po sv. Mart.

Šumbersk (Schönberg), 1. na ohrazení sv. Pavla, 2. v pond. po květ. ned., 3. v pát. po Bož. Těle, 4. 4tého srpna, 5. na sv. Havla. Koňské a dobytč. trhy: 1. v pátek před prv. jarm., 2. v pond. po květ. ned. Týh. trh každ. středu a sobotu.

Svabence (okr. Vískov.), 1. v pond. masopust., 2. na 4tý pond. po Sv. Duchu, 3. v pond. po sv. Mich.

Těle, 1. v out. po sv. Pavlu, 2. v out. po družebn. ned., 3. v out. svatoduš., 4. v out. po sv. Anjelu Stráž., 5. v out. po sv. Mart. Vel. trh na zel. čtvrt. — Dohyt. trh před každ. jarm. Trh týhod. každ. out. Trh na vlnu 1. v out. po sv. Fil. a Jak., 2. v out. po sv. Havle. Trh na dob. v out. začátkem každého roku a pak každých 14 dní.

Tišňov (Tišňovic), 1. v pond. před Hrom., 2. v pond. po sv. Fil. a Jak., 3. po nanebevz. P. Mar., 4. v pond. před sv. Klement. Týh. trh každ. pond. a dva trhy na vlnu: 1. v pond. po sv. Medardu, 2. v pond. po sv. Teresii. Dobytčí trhy v out. po každém jarm.

Tištin (okr. Kojet.), 1. v out. po sv. Jos. pět., 2. v out. po sv. Jaku křest., 3. v 2hý out. měsíce Října.

Tlumačov (okr. Napaj., v Hrad. kr.), 1. v pond. po 3 král., 2. 3. pond. po velkonoci, 3. na sv. Jiří, 4. na sv. Havla.

Tovačov (Tobitschau), 1. 1n den po nov. roce, 2. v out. velkonoční, 3. v out. svatod., 4. v out. po sv. Václ. Týhod. trh v out. v každ. týdn.

Trachtin (Tracht, okr. Hustop.), 1. v pond. po sv. Trojici, 2. v pond. po sv. Bartol., 3. v pond. před sv. Ondř.

Trnavka (Tyrnau, okr. Trehov.), 1. v 1n pond. v postě, 2. na sv. Jiří, 3. na sv. Jak., 4. v deu všední po narož. P. Marie, 5. na sv. Mik.

Troskotovice Treskovic, okr. Mikul.), 1. v pond. po 4tē ned. velikon., 2. v pond. po narož. P. Marie.

Tráice (okr. Liven.), 1. v out. po Jména Ježíše, 2. ve střed. po sv. Janu Nep., 3. ve středu po narož. P. Marie, 4. ve středu po sv. Mart.

Třebíč, 1. v středopostí, 2. na sv. Bartol. Veliký trh na sv. Annu. Koňský a dobytč. trh ten den před každ. jarm., pak v out. před sv. Aloisiem a v out. po vš. Svat. Týh. trh každý pond.

Třebnová Moravská (Mährisch-Trübau), 1. v pond. po 2hē ned. postní, 2. v pond. po sv. Troj., 3. v pon. po sv. Rochu, 4. v pou. po sv. Frant. Ser., 5. v pond. po sv. Lucii. Trh na kouč. a dob. ve čtvrt. před 1nīm a 4tým jarm. Týhodní trh každou sobotu.

Třešť (Triesch), 1. 3t pond. v postě, 2. v pond. po sv. Prokopu, 3. v pond. po sv. Frant. Ser. Dobytč. trh na trh výr. 4. výroční a dobytčí trh v pondělí po sv. 3 králích. Týhod. trh každ. pátek.

Tyrdonice (Turnitz, okres Břeclav.), 1. v pond. po družeb. ned., 2. na sv. Matouše.

Uherčice (Auerschitz, okres Hustop.), 1. v pond. po 3 král., 2. v pond. po sv. Trojici, 3. v pond. po sv. Františk. Týhod. trhy každý out. a pátek.

Unčov (Hunčov, Mährisch-Neustadt), 1. v out. po jménu Ježíše, 2. 2hý out. v máji, 3. v 2hý out. po sv. Pet. a Pav., 4. 1n out. v září, 5. v out. před sv. Martin., 6. 2hý out. v březnu. Velké týh. trhy: 1. ve čtvrt. před vánocí, 2. na zel. čtvrt. Týhod. trhové v out. a v pátek.

Vančice, viz: Ivantice.

Vejmyslence (okr. Kruml.), 1. ve čtvrt. před květ. ned., 2. v out. po nanebevzetí Pan. Marie, 3. teu den před sv. Tomáš.

Vejvanovice (Ivanovice, Eywanovic), 1. v třet. out. po Hromnicích, 2. v out. svatod., 3. v den po sv. Vavřinci, 4. v out. před sv. Mikul. Koňské a dobytč. trhy ve středu po každém valném trhu (jarm.) Týdenní trh: každou středu.

Velká (okr. Strážn.), 1. v out. po Hromn., 2. v 3. střed. po velikon., 3. v out. po sv. Matě Majd., 4. v out. po sv. Šim. a Judě. Trh. koňsk. a dobytčí každý pond.

Veseli nové (okr. Žďár.), 1. v out. po sv. Markétě, 2. na sv. Václav. Hlavní týdňí trh v out. před květ. ned., 3. v out. po sv. Leop. Trh na dobytek zároveň a ročním trh.

Veseli staré, 1. v out. po květné nedělí, 2. ve střed. po sv. Trojici, 3. 4tý out. před sv. Anjel. Strážc., 4. 2hý out. v adventu. Trh na dobytč. ten den před každ. jarm.

Vladrnice dolní (Unter - Wisternitz, okr. Mik.), 1. v out. po sv. 3 král., 2. v out. po sv. Cyr. a Method., 3. na svat. Filip. a Jak., 4. na sv. Jakub., 5. na sv. Matouše, 6. v pond. po sv. Ondřeji.

Vladislav (okr. Třebíč.), 1. ve čtvrt. před květ. ned., 2. ve čtvrt. před knž. ned., 3. ve čtvrt. před sv. Matoušem, 4. ve čtvrt. před sv. Tomáš. Dob. trh. o těch 4 jarm.

Vlachovice, 1. v out. po hrom., 2. 3t út. po sv. Fil. a Jak., 3. v out. po nanebevzetí

P. Marie, 4. 2hý út. po sv. Havlu, v den před tím trh na dobyt. Týh. trh každ. sob. Vlasatice (Wostitz, okr. Mikul.), 1. v pondělí po Bož. Těle, 2. 3ti pondělí po sv. Matouši, 3. v pondělí před všemi Svatými.

Vracov (okr. Kyjov.), 1. ve středu po velik., 2. na svat. Prokopa, 3. v outery po všech Svatých.

Vranov (Frain), 1. na popeleční středu, 2. na svat. Floriána, 3. na sv. Annu, 4. v pond. po obrác. sv. Pavla, 5. na Dušičky. Trh na koně v sob. před obrác. sv. Pav. Dob. trhy: 1. v sobotu po sv. Anně, 2. v sob. po sv. Michale, 3. ten den před všemi Svatými.

Vratětin (Fratting, okr. Jem.), 1. na den sv. Fab. a Šeb., 2. v out. po květ. nedělí, 3. v out. po sv. Markétě, 4. v out. po sv. Jiljí, 5. v out. po sv. Kateřině. Trh konšský a dobytčí před každým jarm.

Vsetín, 1. v out. po Hromn., 2. v out. po sv. Fil. a Jak., 3. ten den po proměnění Christa P., 4. na sv. Lukáše Evan. Velké týh. trhy: 1. na zel. čtvrtek, 2. v pond. před sv. Václ., 3. na sv. Tomáše Ap. Trh dobyt. před každým jarmark., trh na obilí každou sobotu.

Vsetín dolní, 1. v out. po sv. Matěji, 2. ve středu před sv. Duch., 3. v out. po naroz. P. Marie. Trh na dobytek před každ. roč. trhem. Týh. a dobytčí trhy ve středu ode stf. popeleční až do velkon.

Vlškov (Wischau), 1. v pond. po 3 král., 2. ve středu po sv. Cyril. a Method., 3. v pond. po sv. Fil. a Jak., 4. v pond. po sv. Markétě, 5. v pond. po povýšení sv. Kříže, 6. v pond. po všech Svatých. Trhy na koně a dob. 8 dní před každ. jarm. Týh. trhy každ. out. a sob.

Vyzovlec, 1. na 2hý out. po sv. 3 králích, 2. 2hý out. po velkonoci, 3. 2hý out. po sv. Pet. a Pav., 4. ve střed. a ve čtvrtek před posvícením, 5. v out. po všech Svat. Dobyt. tržové v pond. před každým jarm. Velcí týhod. tržové: 1. v out. po svat. Duchu, 2. v out. po sv. Vavř. Týhod. trh každ. out. V postě jest každ. out. trh na dobytek.

Zábřeh (Hohenstadt), 1. 2. ledna, 2. vpon po Bož. Těle, 3. ten den po sv. Bartol.

4. na sv. Voršilu. Trh na koně a dobyt.: 1. v pond. po nedělí posnín, 2. v pond. po Bož. Těle, 3. v pond. po sv. Bartol., 4. v pond. po sv. Voršile.

Zdounky (Zdounck, okr. Kromčf.), 1. v pond. po Bož. vstoupení, 2. v pond. po sv. Mart.

Zlín, 1. na sv. Matěje, 2. v pond. po provodní nedělí, 3. ve střed. po sv. Duchu, 4. v out. po škap., 5. v pond. po naroz. P. Marie, 6. na sv. Barboru. Velk. týhod. trhy v pond. svatodušní.

Znojmo (Znaim), 1. na sv. Dorotu, 2. v out. po kýchavné ned., 3. na sv. Jití, 4. na sv. Jana křt., 5. v čtvrtek po naroz. P. Mar., 6. na sv. Šim. a Judy, 7. ve čtvr. před počtem P. Marie. Kdyby sv. Doroty, Jitího, Janá křt. neb Šim. a Judy připadlo na pátek, drží se výroční trh v out. na to. Obvyčejný trh vždy před výročním trhem. Trh na len a přízi 1. na sv. Šim. a Jud., 2. v sob. před 2hou ned. advent. a někdy i o předním trhu. Trhy na vlnu: 1. ten den před sv. Jan. křt., 2. před sv. Šim. a Jud., někdy též o předním trhu. Trh na koně a na dob. ten den před výroč. trhem. Trh. týdně každ. sobotu.

Žďanice (Stecinitz, okr. Kyj.), 1. v pond. před Božím vstoup., 2. v pond. před sv. Bartol.

Žďár (Saar), 1. v out. po nov. roce, 2. v out. před středopostím, 3. v out. po svat. Trojici, 4. v out. po sv. Bartol., 5. v pond. před sv. Mart. Dobytčí tržové v ponděl před každ. jarm. Trh na koně zároveň s trhem na hovězí dobytek.

Želetava (Scheletau, okr. Tel.), 1. na svat. Matěje, 2. v pond. po sv. Trojici, 3. ve čtvr. po sv. Václ., 4. na sv. Tomáše ap. Dobyt. trh ten den před každ. jarm. Trh obvyčejný každou středu.

Žeravice, 1. v pond. masopust., 2. v pond. v křf. dnech, 3. v pond. po sv. Anně, 4. ten den po sv. Kateř. Trh konš. a dobyt. první den a den po sv. Kateřině.

Židlochovice (Seelovitz), 1. v out. po obrácení sv. Pavla, 2. v out. po sv. Vítě, 3. na sv. Šim. a Judy. Když ale ten svat. v ned. připadne, drží se jarm. v pond., 4. v out. po sv. Vavřinci.

Poznámání. Pořadatel kalendáře tohoto záleží na tom, aby se odběratelům jeho včasťně každým rokem důkladněji výhovelo. Ohledem na trhy výroční žádáme tudý vážená přednostnatva všech těch obcí, jejichž trhy by snad v něčem bezchybné nebyly, aby mi opravu laskavě zaslali račila, jakož se již letos bylo stalo od některých obcí, jež opravy bývalých omylů v trzích svých do tiskárny byly zaslaly. Rozumí se, že dopisové tuto musejí frankování býti. Tak se stane, že každým rokem tato důležitá stránka kalendářův v „Moravanu“ našem v úplnější ryzosti se objeví, čehož bohužel až doposud ve mnohých kalendářích postrádáme. Nynější vážení páni starostové a výborníci obecní snad ochotně ve prospěch obcí svých této uctivé žádosti naší radost učiní.

Ignác Vurm,

duchovní správce v mor. slez. ochranově pro zanedbálen mládež v Brně, pořadatel kalendáře.

Výroční tržové v Slézsku.

Albrechtice (Olbersdorf), 1. v pond. po 3. Král. — 2. na Filip. a Jakub. — 3. v pond. po Nanebevz. P. Mar. — 4. na Šim. a Jud. — Trh koňsk. a dob.: 1. ve stř. před ned. květ. — 2. ve středu po Jak. a Anně. — 3. ve středu po 2. pond. v Hjn. — Týd. trh každ. středu.

Anjelská Hora (Engelsberg), 1. v pond. před Obrác. Pavla. — 2. na 1. pond. po Anně. — 3. v pond. před všemi Svat.

Benešov (Benisch), 1. na 1. pon. v postě — 2. v úter. po Pet. a Pav. — 3. v pon. před Jiljí. — 4. v úter. po Kateř. — Týd. trh každ. středu.

Bílá Voda (Weisswasser), 1. v pond. po ned. smrt. — 2. v 4. pond. Velik. 3. v pon. po všech Svat. — Týd. trh každ. čtvrt.

Bilovce (Wagstadt), 1. druhý čtvrť v post. — 2. na Jiljí. — 3. na Mikul. — Dobyt. trh 1. ve čtvrtek před Božím Vstoup. — 2. První čtvrtek po Bož. Těle. — Velký týh. trh na zelen. čtvrť. — Každ. čtvrť. trh týh. a na obilí.

Bílsko (Bélic), 1. v pond. po 2. ned. post. — 2. v pond. po Janu Křest. — 3. dne 15. zář. — 4. na Mikul. — Trh na vlnu: 1. dne 22. května. — 2. dne 10. Hjna. — Trh dobyt.: 1. v pond. po sv. Trojici — 2. na Jana Křest. — 3. na Jak. — 4. dne 15. zář.

Bohumín (Oderberg) 1. na Adalgundu. — 2. v pond. po 2. ned. Velik. — 3. na Navští. P. Marie. — 4. na Michala. — Hlavní týh. trhy: Ve středu před Velik. před sv. Duchem a před Vánocí. — Koň. a dob. trh před každ. výr. trhem.

Bruntal (Freudenthal), 1. v pond. po nov. roce. — 2. v pond. po 2. ned. post. — 3. v pondělí po Jiljí. — 4. v pondělí po Markytě. — 5. v pond. po Martinu. — Týh. trh každý úterek. — Dob. trh: 1. v úterý po Jiljí. — 2. v úterý po sv. Martinu.

Čikmantl (Zuckmantel), 1. na Matěje. — 2. v pond. po 6. ned. Velik. — 3. na Matouše. — 4. na Ondřeje. — Týh. trh každ. středu a sobotu.

Freiwald (Freiwaldau), 1. v den po novém roce, dne 2. ledna, 2. na sv. Josefa, dne 19. břez., 3. na sv. Jana Křest., dne 24. červ. — 4. na sv. Michala, dne 29. zář.

Friedberg, 1. v pond. masop. — 2. v úter. velikou. — 3. na Navští. P. Mar. — 4. v pond. po Hedvice.

Frydek, 1. v pondělí po 3. Král. — 2. v pondělí před Josefem. — 3. v pond. po Fil. a Jak. — 4. v pond. před Janem Křest. — 5. na sv. Jakuba. — 6. v pond. po Michalu. — 7. v pond. před Kateřinou. — Trh na koň., vlnu a dobyt. dva

dní před každ. výr. trh. — Týh. trh každ. pond. a pátek.

Fryštát (Freistadt), 1. na Obrác. Pavla. — 2. v pond. po ned. velik. — 3. na Bartol. — 4. na Šim. a Jud. — 5. ve středu po Velik. — Trh na vlnu v den před Šim. a Jud. — Týh. trh každý úterek.

Hrabina, 1. na Zasnoubení P. Marie. — 2. dne 16. března. — 3. dne 16. května. — 4. dne 2. července. — 5. v pondělí po Naroz. P. Marie. — 6. na Šim. a Judu.

Hradec (Graz), Výroč. a dobyt. trhy: 1. v pond. před 1. květnem. 2. v pond. po Bož. Těle. — 3. na Jakuba. — 4. v pond. po Michalu. — 5. na mladších.

Jablunkov, 1. v pond. po Obrác. Pavla. — 2. v pondělí po Jak. apost. 3. v pond. po Šim. a Jud. — 4. v pondělí po Fil. a Jak. — 5. v pond. po prv. ned. Velik. — Týh. trh každý úterek.

Javorník, 1. pond. a v úter. po obrácení Pavla. — 2. na Filipa a Jakuba. — 3. na Jakuba. — 4. na Šimona a Judu. — Koň. a dob. trh na všechny výr. trhy. — Týhod. trh každ. úter. na obilí, stravné věci, slámu, dříví a t. d.

Klímkovce (Königsberg), 1. v pondělí po nedělí družeb. — 2. v pond. po sv. Trojici. — 3. na sv. Vavřince. — 4. na Kateřinu. — 5. v pond. před Valent. — Trh na dob. a vlnu: 1. na Fil. a Jak. — 2. na Václava. — Týh. trh každ. pond.

Krnov (Jägerndorf), 1. v pond. po nedělí kýchavně. — 2. v pond. po 6. ned. velik. — 3. pond. po navští. P. Mar. — 4. v pond. po naroz. P. Mar. — 5. v pond. po obět. P. Marie. — Koň. a dob. trh 1. v pond. po ned. květ. — 2. v pond. po Markytě dne 13. července. — 3. v pond. po Bartol. — 4. v pondělí před Mikul.

Odry (Odran), 1. v pond. před 3. Kráty. p. v pond. po ned. provedné. — 3. v pond. před Janem. — 4. v pond. po povýš. sv. Kříže. — Dobyt. trh 1. v pond. po ned. proved. — 2. v pond. po povýš. sv. Kříže. — Týh. trh každ. pond.

Opava (Troppau), 1. dne 1. února po 8. dni. — 2. dne 1. května po 14. dni. — 3. dne 1. srpna po 8. dni. — 4. dne 1. listop. po 14. dni. — Vel. dob. trhy: 1. 8. dni po sv. Troj. — 2. 8. dni po Janu Křest. — 3. 8. dni po Jak. — 4. 8. dni po narození P. Mar. — Trh na vlnu: 1. dne 6. května. — 2. dne 29. zář. — Každý útvá 8. dni. — Týh. trh každ. středu a sobot.

Opavice (Troppowitz), 1. první pondělík po Bož. Těle. — 2. po Michalu. — 3. po devítinku.

Škořov, 1. ve čtvrtek po devítinku. 2. v den po Božím Vstoup. — 3. na Martina:

padne-li v sobotu neb v ned., odloží se na budoucí úterek. — 4. na Bartol. — Velk. týhod. trh: 1. ve čtvrtek před Ván. — 2. Ve čtvrtek před Velik. — 3. ve čtvr. po Bož. Těle. — 4. ve čtvrtek po Michalu. — Dob. trh v den před každ. výr. a velk. týhod. trhem.

Nittebovice, 1. na 4. úterek po nov. roce. — 2. v úter. po Velik. — 3. v úter. před Jan Křest. — 4. v úter. před Hedvikou.

Strumien (Schwarzwasser) 1. na Jitího. — 2. na Michala. — 3. v pond. po Jakub. — 4. v úter. po nov. roce. — Dob. trh. v den před každ. výr. trhem. — Týh. trh. každý pátek.

Těšín (Teschen) 1. v den po Hrom. — 2. v úter. svatodušní. — 3. v pondělí před Matí Magd. — 4. po narož. P. Marie. —

5. na Ondřeje. — Týh. trh každ. středn. a sobotu. — Trh na vlnn: 1. dne 28. květ. — 2. dne 2. října. — Dob. trh každ. pát. Padne-li však na ten den svátek, odloží se na budoucí sobotu.

Vidna (Weidenau) 1. v pondělí po novém roce. — 2. v pond. po ned. kříž. — 3. na Vavřince. — 4. v pond. po Franti. Seraf. — Týh. trh. každ. pond.

Vitkov (Wigstahl) 1. na Víta. — 2. ve střed. před Havlem. — Týh. trh: 1. ve čtvr. před Hrom. — 2. v pondělí po 3. ned. Velik. — 3. na rozest. spost. — 4. v den před Lucíí velký trh.

Vrbno (Wurbenthal) 1. v pond. před Hrom. — 2. v pond. po Jann Křestit. — 3. v pond. po Michalu. — 4. druhé pond. před Velikou. — Týh. trh každ. pond.

Výroční tržné v Čechách.

NR. Výroční trhy na svátky padající odbývají se následujícího, místně také předcházejícího všedního dne.

Abertany (Abertham), v pondělí po čtvrté neděli svatojánské.

Anjelská Hora (Engelhaus), výroční a dobytčí trhy ty pondělky: 1. po Látare, 2. po sv. Trojici, 3. po sv. Anjelu Strážci, 4. v první v Adventu.

Arnoltice (Arnsdorf), ty pondělky: 1. po bílé ned. 2. po navštívení P. Marie, 3. po sv. Václavu.

Asch (Asch), výroční a dobytčí trhy ty pondělky: 1. po ned. Látare, 2. po sv. Trojici, 3. před sv. Jiljí, 4. před sv. Ondřejem; každou sobotu týždní trh.

Audlice, Annoš, Aupice, Ausoby, Austi, Aukš, Auterý viz On.

Backov nad Jizerou (Backofen), 1. v pond. po druhé ned. adventní, 2. v pond. po sv. Fabiannu a Šebestiannu, 3. v pond. po smrtelné ned., 4. druhé pond. po Velikonoci, 5. tu středu před Božím Tělem, 6. v pond. po sv. Markétě, 7. v pond. po sv. Bartoloměji, 8. tu středu po sv. Františku Seraf.

Bautzen dolní (Bautzen), 1. po svat. Vavřinci, 2. v první neděli v postě, 3. ve čtvrtek po svatém Duchu, 4. ve čtvr. po narození P. Marie. Týždní trhy každý čtvrtek po celý rok.

Bärting (Bärtingen) první pond. v září neb po sv. Anjelu str.

Baranov (Barau), 1. na sv. Matěje, 2. sv. Jiří, 3. na sv. Jilji, 4. na obětování P. Marie.

Bečnov (Pettschau), ty pondělky: 1. před Velikonocí, 2. po sv. Havlu, 3. před Vánocemi.

Bechyně (Bechyn), 1. v pond. po jménu Ježíše, 2. ten den po sv. Petru a Pavlu, 3. na Dnůlky. Trhy na dobytek a vše-liké zboží v úterý po celý rok čtyřkrát, totiž: druhý out. v postě, v úterý velikonoční, v out. po nanebevz. P. Marie, v úterý po sv. Urbanu, (kdyby měl poslední na svatojánské out. padnouti, tedy přišli úterý. Všem cizím obchodníkům a řemeslníkům dovoleno jest své zboží veřejně prodávati. Úterý po sv. Fil. a Jakubu, pak po sv. Václavu jsou pouze pro domácí ustanoveny.

Bečvář (Weisawasser), ty pondělky: 1. první v postě, 2. před nanebevstoup. Páně, 3. druhý po sv. Markétě, 4. po povýšení sv. Kříže, 5. ve středu před sv. Kateřinou, 6. na sv. Tomáše apostola; každou středu týdenní trh.

Bečovice, výroční a trhy na dobytek: 1. na sv. Josefa, 2. v den po narození P. Marie,

3. v pond. po sv. Petru a Pavlu, 4. na sv. Martina.

Bělohrad, 1. ve čtvrtek po sv. Petru a Pavlu, 2. ve čtvrtek po narození Panny Marie, 3. v out. po sv. Havlu; týdenní trhy každý úterek.

Benátek (Neubenatek), výroční a trhy na dobytek ty pondělky: 1. po neděli Okuli, 2. po Božím Těle, 3. po sv. Marii Magdaléně, 4. před narozením P. Marie, 5. po sv. Martinu.

Benčov (Beneschau), 1. na den obrác. sv. Pavla, 2. na sv. Josefa pěstouna, 3. na sv. Filipa a Jakuba, 4. na sv. Antonína Pad., 5. na sv. Annu, 6. na sv. Matouše, 7. na sv. Rafaela Arch., 8. na sv. Ondřeje apost. První a třetí trvá 8 dní. Připadne-li některý z nich na sobotu, drží se v následující pondělí.

Benčov (Bensen), ty pondělky: 1. před květnou nedělí, 2. před nanebevstoupením Páně, 3. po narození P. Marie.

Benčov u Kaplice, 1. v úterý velikonoční; 2. na sv. Jak., 3. na svatou Teresii.

Beroun, 1. v pond. po jménu P. Ježíše, 2. třetí pondělí v postě, 3. v pond. po neděli Jubilate, 4. ve čtvrtek po sv. Prokopu, 5. v pondělí po stěti sv. Jana Křtí, 6. v pond. po sv. Martinu; v úterý a ve čtvrtek týž. trhy.

Bernardice, 1. ve čtvrtek po sv. Matěji, 2. ve čtvrtek před Kantate, 3. na sv. Prokopa; týždní trhy: ve čtvrtek před velikonočí, ve čtvrtek před Vánocemi.

Besednice (Weseritz), 1. dne 4. květa, 2. dne 6. června, 3. v pond. po sv. Václavu.

Bílina (Bilin), 1. v pond. postní, 2. ve čtvrtek po Božím Těle, 3. ve stř. po sv. Bartoloměji, 4. na sv. Martina bisk. Každou sobotu týdenní trh.

Bílce, 1. dne 4. února, 2. v pond. před sv. Florianem, 3. v pond. před povýš. sv. Kříže, 4. v pond. po sv. Martinu.

Blatná, 1. na sv. Fabiannu a Šebestiannu, 2. druhý čtvrtek v postě, 3. ten den po zvěstování P. Marie, 4. na sv. Vítu, 5. ten den po nanebevz. P. Marie, 6. v pond. po sv. Jarolímu, 7. ten čtvrtek před 1. nedělí adventní, 8. ve čtvrtek před sv. Matoušem a na sv. Tomáše koňský a dobytčí trh. Každý čtvrtek po celý rok trhy na obilí a dobytek.

Blatice, 1. ve středu před kv. nedělí, 2. na sv. Markétu, 3. ve středu po sv. Jilji, 4. ve středu před všemi Svátými.

Blňany (Flöhan), výroční trh na koně a dobytek : 1. první pondělí v postě, 2. ve středu po sv. Trojici, 3. v pond. po sv. Jarolímu, 4. v pond. po počtí P. Marie.

Bohdaneč, výroční a dobytčí trhy : 1. ve středu před vstupením Páně, po 8 dní, 2. v den Rozesl. sv. Apostolů, 3. ve středu po Bartoloměji, 4. v pond. po sv. Havlu, po 8 dní, 5. ve středu před sv. Martinem, po 8 dní; na přízi v pond. 1. po třech Králích, 2. po Hromnicích, 3. po sv. Josefu, 4. po sv. Vitu. Každou středu trh na obilí.

Bochov (Buchau), výroční a dobytčí trhy : 1. v pondělí po sv. Jití, 2. v pond. po sv. Jakubu, 3. na sv. Michala, 4. v úterý před Adamem a Evou.

Boleslav mladá (Jungbunzlau), ty úterky : 1. po 3 Králích, 2. před sv. Duchem, 3. před sv. Bartolom., 4. po sv. Havlu.

Boleslav stará (Altbunzlau), 1. tu středu po smrtelné neděli, 2. poslední středu v srpnu, 3. ve středu před sv. Havlem, 4. na den sv. Jana Evang.

Bor (Haid), výroční, dobytčí a koňské trhy ty úterky : 1. po Okuli, 2. po sv. Duchu, 3. po sv. Michalu, 4. před sv. Mikulášem; obilní trhy každý úterek, na koně a hovězí dobytek každý úterek od sv. Jití až do sv. Havla.

Borek, Jirkov (Görkau), ty pondělky : 1. po neděli Látare, 2. před sv. Janem Křtitelem, 3. před sv. Bartolomějem, 4. na sv. Šimona a Judu.

Borohrádek, 1. ve středu v středopostí, 2. na sv. Františka Seraf.; každý úterý týždní trh.

Borotín, 1. v pond. po neděli Rogate, 2. ve čtvrtek po Božím Těle, 3. na sv. Prokopa, 4. na sv. Annu, 5. na povýšení sv. Kříže, 6. ve čtvrtek před sv. Havlem, 7. ve čtvrtek po středopostí.

Borová (Borau), výroční trhy ty čtvrtky : 1. po sv. Fabianu a Šebestiánu, 2. po neděli. Quasimodog, 3. po Bož. Těle, 4. po naroz. P. Marie. Trhy na dobytek ty úterky : 1. po první neděli postní, 2. po Látare, 3. po Judika, 4. na sv. Tomáše apost. Týždní trh každý pátek.

Borovany (Forbes) 1. v pondělí po nanebevst. Páně, 2. na sv. Lukáše 18. Hjna.

Božejov, 1. na sv. Annu, 2. na sv. Leopolda; každou středu týždní trh.

Boží Dar (Gottesgab), v pond. po sv. Anně a před sv. Šimonem a Judou.

Brandeis, 1. v úterý před Hromnicemi, 2. po Velikonoci, 3. po sv. Trojici, 4. po sv. Vavřinci, 5. po sv. Václavu, 6. po sv. Alžbětě.

Brandels nad Orlicí, výroční trhy a předcházejícími trhy na koně a hovězí dobytek ve čtvrtky : 1. před popoleční stře-

don, 2. před sv. Markem, 3. před rozsláním sv. apostolů, 4. před sv. Havlem 5. před štědrým dnem. Týh. trh každý čtvrtek na len a potravu.

Březnice 1. v pondělí po první neděli postní, 2. v pond. po květné neděli, 3. v úterý svatodušní, 4. v pond. před sv. Matí Majdalenon, 5. ve čtvrtek po sv. Bartol., 6. ten den po Dušičkách, 7. v pondělí po sv. Mikuláši.

Březno (Priesen) 1. v pondělí po sv. Řehoři, 2. po nanebevst. P. Marie, 3. po sv. Michalu; týždní trh každý úterý.

Brod Český (Böhmisch-Brod), ty pondělky : 1. po neděli Judika, 2. po sv. Trojici, 3. před sv. Havlem. Dobytčí trhy : 1. v pondělí po první neděli postní, 2. po sv. Petru a Pavlu, 3. v pondělí po sv. Šimonu a Judě.

Brod Německý. (Deutschbrod), ty úterky : 1. druhý out. po sv. třech král. 2. druhý v postě, 3. po nalezení sv. Kříže, 4. před sv. Janem Křtitelem, 5. po povýšení sv. Kříže, 6. po sv. Františku Seraf. (Třetí a pátý bývají nejslavnější). Trhy na dobytek ty úterky : 1. po Hromnicích, 2. čtvrtý v postě, 3. před Velikonoci, 4. po sv. Trojici, 5. po sv. Prokopu, 6. po sv. Vavřinci, 7. po sv. Martinu, 8. před Vánocemi.

Brod železný (Eisenbrod), 1. předposlední masop. úterek, 2. před sv. Vilem, 3. po sv. Václavu, vesměs po 8 dní.

Brodce, 1. v masop. pondělí, 2. v svatodušní úterý, 3. v pond. po sv. Frant. Ser. 4. po Vánocích.

Brounec (Braunau), 1. v pond. po ned. Sexag., 2. v úterý svatodušní, 3. v pond. před naroz. P. Marie, 4. v pond. po neděli adv. Každý čtvrtek trh na přízi, každou sobotu trh na plátno.

Brozany, 1. v pond. po 3 Králích, 2. po sv. Gouthardu, 3. na sv. Víta, 2. v pond. po sv. Václavu.

Buckov (Butzkau), 1. dne 24. května, 2. dne 17. Hjna.

Budějovice (Budweis) ty pondělky : 1. po 3 Králích, 2. po Božím Těle, 3. po naroz. P. Marie, 4. na sv. Martina, vesměs po 14 dní, totiž 8 dní před a 8 dní po jmenovaném dnu. Týždní trh každý pátek, každý čtvrtek trh na koně, hovězí a jiný dobytek.

Budňany (Budňan) 1. dubna, 2. ve středu po naroz. P. Marie, 3. na sv. Vršilu.

Budyně (Budín), 1. v úterý po Hromnicích, 2. v out. po sv. Antonínu Pad., 3. v pond. po Marii Sněžné, 4. out. po sv. Václavu, 5. po sv. Křišpinu.

Bukovsko, 1. na sv. Vojtěcha, 2. na sv. Matí Majdalenu, 3. na sv. Havla.

Bužovice (Puschwitz), výroční a dobytčí trhy : 1. v úterý před sv. Dnem, 2. v

out. po jměnu P. Marie, 3. ve čtvrtek před sv. Kateřinou.

Bydžov (Neubidschow), výroční a dobytčí trhy: 1. v druhou středu postní, 2. v outěry po svatoúšních svatcích, 3. na den sv. Jilji, 4. v outěry před sv. Havlem, 5. na sv. Tomáše bisk.; v outěry týhodní trhy na obilí.

Bystrá (Bistran), výroční a dobytčí trhy 1. ve středu po Septuagesima, 2. ve středu po Quasimodogeniti, 3. dne 4. srpna, 4. ve středu po sv. Matouši, 5. ve středu po sv. Ondřeji.

Bystrice, 1. dne 24. února, 2. dne 23. dubna, 3. dne 29. srpna, 4. dne 28. října, 5. dne 20. prosince.

Bystrice Nová, ty středy: 1. po Reminiscere, 2. po Látare, 3. po Misericordia, 4. po sv. Duchu, 5. v pond. po sv. Petru a Pavlu, 6. v pond. po sv. Michalu, 7. na sv. Kateřinu s osmidení lhotou na rozličné zboží a dobytek. Týdenní trh na obilí a dobytek každou středu.

Cerekve Dolní, ty pondělky: 1. po sv. Josefu, 2. po sv. Jakubu, 3. po sv. Havlu, 4. po sv. Lucii.

Cerekve Horní, 1. v postní středu, 2. na sv. Markétu, 3. na sv. Maurice dne 22. září, 4. na sv. Liharta 6. listopada.

Cerekve Nová, 1. první středu v postě, 2. na sv. Matěje.

Cerhanice, 1. na sv. Matěje, 2. na sv. Vojtěcha, 3. na sv. Vítu, 4. na sv. Václava.

Cerhovice, ty čtvrtky: 1. druhý v postě, 2. čtvrtý po Velikonoci. 3. před sv. Petrem a Pavlem, 4. po sv. Václavu. Každý outěry týhodní trh.

Čáslav, ty pondělky: 1. v postě, 2. po ned. Jubilate, 3. po sv. Petru a Pavlu, 4. po nanebevzetí P. Marie, 5. ve čtvrtek po sv. Lidmíle, 6. v pond. po sv. Havlu. Trhy na rozličný dobytek: 1. den po sv. Petru a Pavlu, 2. den po nanebevzetí P. Marie, pak každou středu a pátek po 3 Králích, po Reminisc. a Jubilate.

Častalovice, 1. ten den před 3 Krály, 2. na sv. Vítu, oba s dobytčím trhem, 3. na sv. Marii Majdalenu, 4. den po naroz. P. Marie.

Čechovice, výroční a dobytčí trhy: 1. na obrácení sv. Pavla, 2. v pátek před svatoúšními nedělí, 3. na sv. Wolfganga, 4. třetí den po Šim. a Judě.

Čelákovice, výroční a dobytčí trhy ty outěrky: 1. po sv. 3 Králích, 2. po ned. Kantate, 3. po sv. Anjelu Strážci, 4. po sv. Havlu.

Čermna (Leukersdorf), ty pondělky: 1. po sv. Havlu, 2. po sv. Mikuláši, 3. poslední v měsíci květnu.

Černošín, 1. v pond. po Hromnicích, 2. na sv. Jiří, 3. na sv. Michala. Trhy na

dobytek od sv. Jiří až do sv. Michala každé pondělí.

Černovice, 1. v pond. před nanebevstoup. Páně, 2. v pond. před Božím Tělem, 3. ve středu před povýšením sv. Kříže.

Čestín, 1. v pond. před nanebevstoupením Páně, 2. v pond. po sv. Petru a Pavlu, 3. dne 3. listop. Týh. trh každou středu.

Čistá, 1. v outěry před Velikonoci, 2. na sv. Vítu, 3. na sv. Annu, 4. na sv. Kateřinu.

Chabařovice (Karbitz), výroční a dobytčí trhy ty pondělky: 1. druhý postní, 2. druhý po Velikonoci, 3. poslední po sv. Dachu, 4. první v srpnu, vždy po tři dni a tolikéž dni na dobytek. Ve středu po celý rok týhodní trh.

Chleb (Eger), ty pondělky: 1. druhý po neděli Reminiscere, 2. po Božím Těle, 3. po sv. Matouši. Týhodní trh každou středu a sobotu. Trhy na dobytek první středu každého měsíce.

Chejuov, 1. na obrácení sv. Pavla, 2. na sv. Filipa a Jakuba, 3. den po sv. Petru a Pavlu, 4. na sv. Martina. Týhodní trhy ty pondělky: 1. po 3 Králích, 2. první v postě, 3. v středopostí, 4. po květné ned., 5. druhý po Velikon., 6. po sv. Duchu, 7. po sv. Václavu, 8. v outěry po Vánocích.

Chlum Královský čili Kinzberg (Königsberg), 1. v pond. po třetí ned. postní, 2. na sv. Vítu, 3. v pond. před sv. Václavem, 4. druhé pond. v Adventě.

Chlumec, výroční a dobytčí trhy: 1. v pond. po obrácení sv. Pavla, 2. první out. v postě, 3. ve středu po sv. Havle, 4. ve středu po počtí P. Marie, 5. ve středu po Kantate. Každý čtvrtek týhodní trh.

Choceň, 1. na obrácení sv. Pavla, 2. na velikonoci outěrk, 3. na sv. Marii Magd., 4. v den po sv. Václavu, všecky s osmidení svobodou; druhý a třetí s mladým jarmarkem. Báno v den výročních trhů trh na dobytek. Týhodní trh každý pátek.

Choltice, 1. v pond. po 3 Králích, 2. v outěry po sv. Filipu a Jakubu, 3. ve středu po sv. Václavu.

Chomutov (Komotau), ty pondělky: 1. v pond. po ned. Reminiscere, 2. po sv. Filipa a Jakuba, 3. po nově Panny Marie, a sejde-li se ten den s pondělím po Petru a Pavlu, v pondělí na to, 4. po sv. Michalu, 5. po sv. Martinu biskupu.

Choťbůr, 1. v pond. druhý postní týden, 2. v pondělí čtvrtý postní týden, 3. v pondělí šestý postní týden, 4. v outěry po sv. Duchu, 5. v pondělí po sv. Jakubu, 6. na den sv. Felixe muč., 7. v pond. po sv. Lukáši, 8. v pondělí po sv. Martinu. Každou středu týh. trh.

Chotušice, trhy na dobytek: 1. dne 13 června, 2. dne 17. října.

Chrást, 1. ten den po sv. 3 Králích, 2.

- ve čtvrtek po květné neděli, trvá 8 dní, 3. ve čtvrtek před sv. Janem Nep., 4. ve čtvrtek po sv. Markétě, trvá 8 dní, 5. ve čtvrtek po sv. August., 6. před Havlem.
- Chrástava** (Kraňau), ty pondělky: 1. před masop. nedělí, 2. před sv. Janem Křt., 3. před sv. Vavřincem, 4. před sv. Havlem, 5. po druhé neděli adv. Týhodní trhy drží se každou středu.
- Chroustovice**, ty čtvrtky: 1. po očišťování P. Marie, 2. před sv. Filipem a Jakubem, 3. před sv. Vavřincem, 4. na den sv. Kateřiny.
- Chřibská** (Kreibitz), 1. v pond. tři ned. před sv. Duchem, padne-li ale Děčinský trh na ten samý den, tedy o týden dříve, 2. v pond. po sv. Michalu, 3. první pondělí v adventě. Týdní trh každou středu.
- Chrudim**, 1. druhé pond. v postě, 2. ve středu po nalezení sv. Kříže, 3. den po nanebevz. P. Marie, 4. na sv. Barbaru, 5. v pond. po sv. Frant. Seraf. Padne-li 3. neb 4. trh na sobotu, odhývá se pšísti pondělí. Trhy na koně: 1. v první postní pond., 2. třetí postní pond., 3. v pond. po smetelné neděli, 4. v pond. před sv. Duchem, 5. na sv. Prokopa, 6. v pond. před nanebevzetím P. Marie, 7. v pondělí před sv. Frant. Seraf., 8. v pond. před sv. Barbarou. Týhodní trh každou sobotu.
- Chudenice**, 1. druhou středu v postě, 2. na sv. Filipa a Jakuba, 3. na sv. Havla, 4. na sv. Kateřinu. Týhodní trhy na pšísti: 1. druhý pátek v postě, 2. první pátek v adventě.
- Chvalšinky** (Kalaching), 1. na první post. sobotu, 2. na den vstoupení Páně, 3. v neděli po sv. Vavřinci, 4. na sv. Havla.
- Chýle** (Chiesch), výroční a dobytčí trhy: 1. na sv. Josefa, 2. ve čtvrtek po druhé neděli velikonoční, 3. v pond. po 16. červenci, 4. v pond. po narození P. Marie, 5. na sv. Martina. Každý outery trh na obilí.
- Dalice**, 1. na den sv. Skolastiky, 2. v pond. po Kant., 3. na sv. Vítu, 4. v outery po sv. Jakubu, 5. den před sv. Michalem, 6. na sv. Lucii. Koňské trhy: 1. ve středu po sv. 3 Králich, 2. ve středu po Jubil., 3. ve středu před sv. Jakubem, 4. ve středu po povýšení sv. Kříže, 5. ve středu po sv. Martinu.
- Dobruška**, výroční a dobytčí trhy ty středy: 1. po Kantate, 2. po sv. Bartol., 3. po sv. Václavu, 4. po všech Svatých.
- Doupov** (Duppau), 1. ve čtvrtek po sv. Michalu, 2. v pond. po Okuli, 3. dne 17. května, 4. v pond. po sv. Alžbětě. Dva trhy na dobytek drží se druhého všedního ned. po jarmarech.
- Davle**, 1. dne 11. července, padne-li na sobotu, drží se pšísti pondělí, 2. ve středu po sv. Rafaeli.

- Děčín** (Tetschen), ty pondělky: 1. v první po novém roce, 2. po sv. Filipa a Jakuba, 3. po nanebevzetí P. Marie, 4. poslední v říjnu, vždy po dva dni. Týhodní trh na pšísti, obilí a potravní věci každé pondělí a středu.
- Děčnice**, 1. 5. dubna, 2. 16. srpna, 3. 2. prosince; každou středu trh na obilí a od sv. Josefa až do sv. Martina trhy na dobytek.
- Dělna**, 1. na sv. Vojtěcha, 2. na sv. Jana Křt., 3. na sv. Jakuba, 4. na sv. Bartol., 5. na sv. Šimona a Judu, 6. na sv. Barbaru. Trhy: 1. v outery před Vánocemi, 2. v outery před Velikonočí. Týhodní trhy na dobytek od sv. Josefa až do konce října každou středu. Padne-li na středu nějaký svátek, nedrží se žádný trh.
- Dvůřkov**, výroční a dobytčí trhy ty čtvrtky: 1. na tnčný, 2. na selený, 3. před sv. Vítem, 4. před sv. Bartolomějem, 5. před sv. Martinem, 6. před Vánocemi.
- Dobruška**, výroční a dobytčí trhy ty pondělky: 1. po Reminiscere, 2. po Exaudi, 3. po narození P. Marie, 4. na sv. Mikuláše.
- Dobruška**, 1. ve čtvrtek po popeleční středě, 2. v pondělí po sv. Trojici, 3. na den sv. Michala, 4. na dušičky, 5. na sv. Tomáše.
- Dobruška**, 1. ten den po sv. Jiří po 8 dní, 2. den po sv. Duchu, 3. po sv. Jiří po 8 dní, 4. den po sv. Václavu, 5. v outery po sv. Matěji, zároveň trh na koně, 6. v outery po Quasimodogeniti s koňským trhem. Trhy na dobytek: 1. den po sv. Trojici, 2. v outery po sv. Havlu, 3. den po obrác. sv. Pavla. Každý outery týhodní trh na len, pšísti, obilí a jiné.
- Doksy** (Hirschberg), 1. ve středu po očišťování Panny Marie, 2. na sv. Filipa a Jakuba, 3. v pond. po sv. Jiří, 4. v pondělí po obětování P. Marie.
- Domazín**, ty outery: 1. před květnou nedělí, 2. na svatodušní, 3. po sv. Bartol., 4. v pond. před sv. Havlem; každý outery trh na dobytek.
- Domazlice** (Taus), 1. ve středu po sv. Dorotě, 2. na sv. Antonína, 3. v pondělí po sv. Anjelu Strážci, 4. druhý čtvrtek po sv. Martinu. Týhodní a dobytčí trh vždy ve čtvrtek po celý rok.
- Dub Český** (Böhm. Aicha), ty outery: 1. před Velikonočí, 2. před sv. Duchem, 3. po sv. Bartoloměji, 4. před sv. Havlem, 5. v první pondělí po adventě.
- Dubá** (Douba), 1. na sv. Josefa, 2. v out. po sv. Petru a Pavlu, 3. v pond. po sv. Havlu, 4. druhé pond. v adventě.
- Duchcov** (Dux), 1. ve středu po 1. ned. postní, 2. na sv. Vítu, 3. na sv. Bartoloměji, 4. v pond. před všemi Svatými.
- Dvořiště Dolní** (Unterhaid), 1. v outery po sv. Duchu, 2. na den sv. Michala.

Dvořákův Horní (Oberhaid). 1. na sv. Josefa, 2. v svatoč. out., 3. na sv. Mich., 4. na sv. Jana Ev. Tých. trhy každ. středu od 1. května až do posledního září.

Dvory Nové (Neuhof). 1. na den obrác. sv. Pavla, 2. ve čtvrtek před Judika, 3. na sv. Annu, 4. na sv. Matěje, 5. na sv. Šimona a Judu. Tých. trh každý outerek na obilí a rozličný dobytek.

Dvůr ústřelový (Königinhof). výroční s předcházejícími trhy dobytčími: 1. v out. před Hroanicemi, 2. před květnou nedělí, 3. před sv. Duchem, 4. před sv. Markétou, 5. před sv. Matoušem, 6. před všemi Svatými, 7. před sv. Tomášem; tých. trhy na obilí a přízi v out. a v sobotu.

Ervénice (Seestadt). výroční a trhy na dobytek: 1. v pond. po Reminisc., 2. na sv. Bartoloměje, 3. na sv. Barboru, každý čtvrtek tých. trh.

Fridland (těl Mirov). 1. na ned. Rogate, 2. v pond. po sv. Bartol., 3. v pond. po sv. Šim. a Judě, vždy 8 dní spolu s trhem na dobytek; trh týhodní každé pond., na obilí každý pátek.

Georgswalde, (v kraji Litoměřick.) 1. Na 1. pond. po nalez. sv. kříže. — 2. Na 1. pond. po sv. anjelu strážci. Každý úterek týdní trh na přízi.

Habry (Habern). dobytčí trhy: 1. ve středu po jmennu Ježíš, 2. ve čtvrtek v postě, 3. ve čtvrtek v středoposti, 4. ve středu před Velikonoci, 5. ve středu před sv. Duchem, 6. v out. po sv. Janu Křtí, 7. po sv. Jakubu, 8. dne 15. srpna, 9. ve čtvrtek po povýšení sv. Kříže, 10. ve středu po sv. Lukáš, 11. ve čtvrtek po sv. Felixi, 12. ve čtvrtek před Vánocemi.

Hainpach. 1. v pondělí masopustní, 2. dne 2. května, 3. v pond. po navštívení P. Marie, 4. v pond. po sv. Šim. a Judě.

Hartmanice. 1. na den sv. Vítala, to jest dne 28. dubna, 2. na sv. Kateřinu; týhodní trhy na dobytek a rozličné věci každý pátek.

Hastova (Hasslau), ty pondělky: 1. po sv. Jiří, 2. po 18. červenci, 3. po třetí neděli v říjnu.

Hajda, ty pondělky: 1. po sv. Vitu, 2. po nanebevzetí P. Marie, 3. po sv. Václavu.

Hermalec. 1. na sv. Eleonoru 21. února, 2. na sv. Antonína Pad., 3. na sv. Teklu 15. září. Každý 1. čtvrtek v měsíci trh na dobytek, vlnu, přízi a len.

Hermanův Městec, trhy výroční a na dobytek ty pondělky: 1. po jmennu Ježíš, 2. po první neděli po Velikonoci, 3. po sv. Medardu, 4. po sv. Bartol., 5. na ten den po všech Svatých.

Hlinsko, výroční trhy s předcházejícími trhy na dobytek ty středy: 1. první po sv. Apoleně, 2. první po sv. Vitu, 3. první

po sv. Bartoloměji, 4. první po sv. Lukáš, 5. první po Velikonoci.

Hodkovice (Libenau), ty pondělky: 1. po neděli Látare, 2. po sv. Vavřinci, 3. po sv. Matouši.

Holice, ty pondělky: 1. po jmennu Ježíš, 2. druhý po Velikonoci, 3. po povýšení sv. Kříže, 4. po sv. Mikuláš.

Hořepník, 1. na sv. Blažeje, 2. na sv. Michala, 3. na sv. Martina biskupa.

Hořice, ty čtvrtky: 1. po sv. třech Králích, 2. před květnou nedělí, 3. před Rogate, 4. po sv. Prokopu, 5. před sv. Bartolomějem, 6. v out. před sv. Martinem; den před tím se drží vždy trh na dobytek. Trhy na obilí každý čtvrtek.

Hořice (Höritz). Svobodný trh na Bartoloměje. Trhy na chléb: 1. den před nanebevstoupením Páně, 2. na sv. Martina, 3. na sv. Tomáše.

Hořovice, výroční a dobytčí trhy, 1. dne 11. února, 2. v out. před nanebevstoupením Páně, 3. na sv. Jakuba s osmidenní lhotou, 4. na povýšení sv. Kříže, 5. dne 29. listopada. Trhy na krámské zboží: 1. v sobotu před kv. nedělí, 2. v sobotu před vánocemi; týhodní trh každou sobotu.

Hora Březová (Birkenberg), týhodní trh každé pondělí.

Hora Horová (Amshelberg), 1. dne 9. února na den sv. Apoleny, 2. v pou. svatoduš., 3. d. 12. září na d. sv. Fabiana, 4. 17. prosince.

Hora Kránská (Schönberg), 1. první pondělí v postě, 2. v out. před velikonoci, 3. den po svat. Janu Nep., 4. v out. před sv. Duchem, 5. den po nanebevzetí P. Marie, 6. na sv. Kateřinu, 7. v out. před vánocemi.

Hora Kutná (Kuttenberg), výr., koňské a dobytčí trhy: 1. první pondělí postní, 2. v pond. po Kantate, 3. den po Božím Těle, 4. v pondělí po sv. Matěji, 5. v pondělí po sv. Martinu.

Hora sv. Kateřiny (Katharinaberg), 1. dne 2. července, 2. v pond. před sv. Bartolomějem, 3. v pondělí před sv. Havlem.

Horažďovice, 1. v out. před Septuagesimou, 2. v out. před květnou nedělí, 3. ve čtvrtek před sv. Petrem a Pavlem, 4. v den Porciunkuli, 5. v out. před svatým Havlem, 6. na svatou Barboru. Každý outerek trhy na dobytek.

Horky (Bergstadt), 1. ve středoposti, 2. na sv. Jakuba; týhodní trhy: 1. masopustní pond., 2. ve středu po velikonoci, 3. na sv. Vítu, 4. na Šimona a Judu.

Hory Matyáské (Bergreichenstein), 1. ve středu po středoposti, 2. v out. po povýšení sv. Kříže, 3. ve čtvrtek po Božím Těle, 4. v pond. před sv. Mikulášem.

Hory Matky Boží (Bergstadt U. L. F.),

1. v první pondělí v postě, 2. dne 16. srpna.
- Hestouň** (Hostau), 1. ve středu před masopustem, 2. ve středu před velikonočí, 3. na sv. Jana Křtitele, 4. na sv. Jakuba, 5. na Šimona a Judu, 6. ve středu před vánocemi. Týždní trhy každou středu na obilí a plnin plodiny, a na rozličný dobytek. Trh na koně od ned. Invokavit až do Božeho Těla.
- Hostinné** (Arnau), trhy výroční a dobytčí ty pondělky: 1. po sv. Dorotě, 2. po sv. Trojici, 3. před jménem Panny Marie, 4. po všech Svatých; každý outerek a sobotu týh. trh na hov. dobytek.
- Hostomice**,* 1. v pondělí po 3 Králích, 2. na sv. Matěje, 3. na den sv. Jiří na vlnu, 4. v pondělí po sv. Prokopu, 5. ve středu před naroz. P. Marie, 6. ve středu po sv. Václavu, každou středu týh. trh.
- Hořka** (Gastdorf), ty outerky: 1. po Sexagesima, 2. po Kuntate, 3. na svatoštinu, 4. po nanebevzestí P. Marie, 5. po jmenu P. Marie, 6. před sv. Kateřinou.
- Hořnice Střelecká** (Strahostitz), 1. první čtvrtek v měsíci březnu, 2. dne 12. května, 3. dne 26. září, 4. dne 12. pros.
- Hradec Jindřichův** (Neuhau), 1. v první pondělí v postě, 2. v outery po Exaudi, 3. v pondělí po nanebevz. P. Marie, 4. v pondělí po sv. Havlu; trhy na dobytek: 1. ve středu v třetím týdnu v postě, 2. ve středu po Judika, 3. ve středu pátý týden po Velikonoci, 4. v pond. po sv. Trojici, 5. ve středu po sv. Václavu, 6. ve středu po sv. Kateřině; týždní trhy každou středu a sobotu.
- Hradec Králové** (Königgrätz), ty outerky: 1. po 3 Králích, 2. po neděli Reminiscere čili druhý v postě, 3. po sv. Trojici, 4. po naroz. P. Marie, po každé 8 dní. Koňské a dobytčí trhy: 1. v pondělí po sv. Fabianu a Šeb. 2. out. po ned. Reminisc., 3. ve středu v pašijový týden, 4. ve středu po křížových dnech, 5. v pondělí po sv. Trojici, 6. den před naroz. P. Marie.
- Hradec Nový** (Neuköniggrätz), 1. v pondělí po sv. Janu Křt., 2. v pond. po sv. Ondřeji. Každý outerek týždní trh.
- Hrádek** (Grottau), 1. po neděli Jubilate, 2. sedmý týden po svatoštiněch svátcích, 3. v pond. po sv. Bartoloměj, 4. v pondělí před sv. Martinem. Týh. trh každý pátek.
- Hrádek Nový** (Neuhradek), 1. ve středu po Velikonoci, 2. v pond. po nanebevzestí P. Marie, 3. na den Noudrosti; každé pondělí týh. trh.
- Hradlitz** (Münchengrätz), výroční s předcházejícími trhy dobytčími ty čtvrtky: 1. tučný, 2. třetí po Velikonoci, 3. po Božím Těle, 4. po proměnění Páně, 5. po sv. Václavu, 6. před sv. Martinem, 7. před Vánocí. Každý čtvrtek trh na obilí.
- Hradlitz** (Gratitz), 1. v pond. po sv. Janu Křt., 2. druhé pond. po sv. Michalu arch. Týh. trh každou středu a sobotu.
- Hrádky Nové** (Gratzen), 1. v pondělí po neděli Lázar, 2. na sv. Matouše, 3. v pondělí po první adventní neděli. Každé pond. trh na dobytek.
- Hrob** (Klostergrab), 1. v pond. po navštívení P. Marie, 2. na sv. Filipa a Jakuba, 3. osm dní po pozdvžení sv. Kříže, 4. na sv. Ondřeje apostola.
- Hronov**, ty outerky: 1. po třech Králích, 2. po sv. Josef, 3. po sv. Bartoloměji, 4. před vácmi Svatými.
- Hroznětín** (Lichtenstadt), 1. v pondělí po 1. květnu, 2. v pondělí po jmenu P. Marie.
- Humpolec**, ty středy: 1. po sv. Filipu a Jak., 2. po sv. Adolfu, 3. po pozdvžení sv. Kříže, 4. po sv. Klementu. Týždní trh každou středu — na dobytek a potravu.
- Hurky** (Adamsfreiheit), 1. v pondělí po rozeslání svatých Apostolů, 2. v pondělí po sv. Rafaelu.
- Husinec**, 1. na sv. Filipa a Jakuba, 2. na sv. Lukáše. Týždní trh každou sobotu na obilí a hovězi dobytek, mezi nimiž i 4 hlavní trhy na obchodnické zboží: 1. v masopustní sobotu, 2. na květnou neděli, 3. v sobotu po Božím Těle, 4. v sobotu před Vánoci.
- Hutě Stříbrní** (Silberberg), 1. třetí neděli po Velikonoci, 2. na sv. Michala arch.
- Jablonec** (Gabel), ty pondělky: 1. po Hrom., 2. čtyry neděle po Velikonoci, 3. po sv. Janu Křt., 4. po narození P. Marie, 5. po sv. Kateřině. Trhy na vlnu: 1. dne 8. května, 2. dne 4. října.
- Jablonec** (Gablons), ty pondělky: 1. před Velikonoci, 2. před sv. Duchem, 3. před 7 bratry, 4. před sv. Bartolomějem, 5. první v říjnu, 6. před sv. Alžbětou. Týh. trh každý outery a pátek na obilí, přízi, len a jiné věci.
- Jáchymtál**, Jáchymov (Joachimsthal), ty pondělky: 1. po Hromnicích, 2. třetí v dubnu, 3. po sv. Markétě, 4. čtvrtý v měsíci září.
- Jankov**, 1. na sv. Řehoře, 2. den po sv. Janu Nep., 3. den po sv. Petru a Pavlu, 4. na sv. Bartolom., 5. na sv. Martina bisk.
- Janovice**, 1. dne 24. února, 2. dne 31. května, 3. dne 13. září, 4. dne 13. prosince.
- Janovice**, ty outerky: 1. po třetí neděli postní, 2. před sv. Janem Křt., 3. po jmenu P. Marie, 4. před sv. Martinem.
- Janovice**, 1. na sv. Josefa, 2. na sv. Jana Křt., 3. na sv. Šimona a Judu. Týždní trh každý pondělek.
- Janovice Uhličská** (Kohljanowitz), 1. v pond. v středoposti, 2. v out. po Velikonoci, 3. na den sv. Víta, 4. v pondělí

před s. Matě Magd. 5. v pond. po Anjelu Stráži, 6. v pond. před sv. Havlem.

Jaroměř, 1. druhý den po sv. 3 Králích, 2. ve čtvrtek po sv. Duchu, 3. v outery před sv. Bartolom., 4. den po sv. Havlu, padne-li který na neděli neb svátek, drží se o týden později. Týh. trh každý pátek.

Jelení Horní, 1. na sv. Josefa, 2. v outery před sv. Duchem, 3. na sv. Jakuba, 4. na sv. Matouše, 5. v outery před Martinem, 6. v pond. před Adamem a Evou. Týh. trh na obilí každý outery.

Jenikov větrný (Windisch-Jenikan), 1. den po sv. 3 Králích, 2. v pondělí po sv. Janu Nep., 3. na sv. Jakuba, 4. druhé pondělí po nanebevz. P. Marie, 5. trh na sv. Marína; týdlní trh každý čtvrtek.

Jenikov, (Goltisch-Jenikau), ty středy: 1. po očistování P. Marie, 2. po zvěstování P. Marie, 3. před sv. Janem Nep., 4. před Božím Tělem, 5. po sv. Markétě, 6. po sv. Václavu. Týdlní trh každou středu.

Jecnice (Jechnitz). Výroční a dobytčí trhy: 1. v pondělí před Velikonocí, 2. ve středu před sv. Duchem, 3. v pond. po sv. Šimonu a Judě, 4. v pond. před Vánocí.

Jičín (Gitschin), ty pondělky: 1. první po Hromnicích, 2. po Jubilate, 3. po sv. Jakubu, 4. před sv. Havlem. Trh na obilí každé pondělí.

Jilemčice (Starkenbach), ty pondělky: 1. po jmenu Ježíše, 2. před Velikonocí, 3. před sv. Duchem, 4. před sv. Jakubem, 5. před sv. Divkem, trvá 8 dní, 6. před Vánocemi. Týh. trh na obilí, potravu, přízi a plátno každou středu.

Jilové (Eulau), výroční a dobytčí trh: první pondělí v listop., případně-li na svátek, tedy následující všední den.

Jilová (Eule), 1. v pond. po 3 Králích, 2. v pondělí po Božím Těle, 3. na sv. Václavce, 4. na sv. Lukáše, 5. v pond. před sv. Katerinou; týh. trhy: 1. ve středu před Velikonocí, 2. na sv. Tomáše.

Jindřichovice (Heinrichsgrün), 1. v pond. před sv. Janem Křt., 2. v pond. před sv. Havlem.

Jirkov viz Borek.

Jičetín Mořezí (Obergeorgenthal), ty pondělky: 1. na masop., 2. po sv. Jiří, 3. po narození P. Marie, 4. po všech Svatých. Týhodní trh každý pátek.

Jičetín Dolní (Niedergeorgenthal), 1. na sv. Vojtěcha, 2. v pond. po Božím Těle, 3. v pond. před sv. Matoušem, 4. na sv. Mikuláše.

Jistebnice, ty pondělky: 1. po sv. 3 Králích, 2. na sv. Matěje, 3. po květné neděli, 4. po Velikonocí, 5. po svatoduš. svátcích, 6. na sv. Mari Magdalenu, 7. na sv. Bartol., koňské a dobytčí trhy po 8 dní; 8. v pond. po sv. Matěji, 9. v pond.

po všech Svatých. Trhy na dobytek každé pond. od sv. 3 Králů až do nanebevst. Páně.

Josefov čili Flesy (Josefsstadt), výroční a předcházejícími trhy na koně a hovězí dobytek ty outerky: 1. po zvěstování Panny Marie, 2. po sv. Markétě, 3. po sv. Václavu, 4. po počtí P. Marie; tyto trhy trvají vešmés po tři dni; týdlní trh každé pondělí a čtvrtek.

Kačerov (Gossengrün), 1. v pond. po sv. Petru a Pavlu, 2. po sv. Šim. a Judě.

Kacov, 1. na nalezení sv. Kříže, 2. na sv. Petra a Pavla, 3. na narození P. Marie, 4. na sv. Martina. Týdlní trhy: 1. den po Hromnicích, 2. v pátek před květnou nedělí, 3. den po sv. Michalu, 4. v pátek před čtvrtou nedělí adventní.

Kadaň (Kauden), výroční, koňské a dobytčí trhy: 1. v pond. po Judika, 2. po sv. Janu Křt., 3. po povýšení sv. Kříže, 4. po sv. Barboře, každý trvá tři dni.

Kamberk, 1. na sv. Jiří, 2. na nalezení sv. Kříže.

Kamenice, 1. první pátek v postě, 2. v pát. velikon. 3. na sv. Mari Magdalenu, týden po ní, 4. ve čtvrtek po nanebevstoup. Páně, po tři dni, 5. den po sv. Václavu po 4 dni, 6. v pond. po všech Svatých, po 4 dni. Týdlní trhy každé pond. na koně, hovězí dobytek a rozličné jiné zboží.

Kamenice česká (Böhmisch-Kamnitz) ty pondělky: 1. před sv. Duchem, 2. po Porciunkuli, 3. před sv. Havlem. Týhodní trh každý outery.

Kamenice tržová, výroční a dobytčí trhy ty čtvrtky: 1. třetí postní, 2. pátý v postě, 3. na zelený, 4. po sv. Prokopu, 5. po naroz. P. Marie, 6. po všech Svatých, 7. po počtí P. Marie.

Kamýk (Kamaik), 1. na sv. Aloisia dne 21. června, 2. na sv. Jakuba 25. července, 3. na sv. Františka Seraf. dne 4. října.

Kauk (Gang), výroční trhy: 1. ve čtvrtek před květnou nedělí, 2. v out. před sv. Duchem, 3. v outery před sv. Bartolomějem, 4. ve čtvrtek po sv. Havle. Na dobytek: 1. ve čtvrtek po naroz. P. Marie, 2. ve čtvrtek před jmenem P. Ježíše, 3. před sv. Markem, 4. ve čtvrtek po sv. Katerině.

Kaplice, 1. v pond. masopstní, 2. na sv. Prokopa, 3. na sv. Šimona a Judu. Týdlní trh každou sobotu.

Karlovy Vary (Karlsbad), 1. třetí středu v dubnu, 2. první středu v měsíci říjnu. Trhy na koně a jiný dobytek poslední pondělí v červnu, každý čtvrtek týh. trh.

Kasejovice, výroční a trhy na koně a hovězí dobytek 1. den po sv. 3 Králích, 2. v out. po provodní neděli, 3. na sv. Jakuba, 4. den po sv. Jiří, 5. na sv. Vojtěcha. Týdlní trh na dobytek každý kva-

- tembrový pátek**, ve středu před seleným čtvrtkem, pak každý pát. až do všech Svat.
- Hámostovice**, první čtvrtěk po Hromnicích, na Filipa a Jakuba, ve čtvrtěk po Vavřinci.
- Komžíim**, výroční koňské a dobytčí trhy ty pondělky: 1. po novém roce, 2. po květné neděli, 3. před sv. Duchem, 4. na sv. Mari Magd., 5. po narození P. Marie, 6. po sv. Kateřině.
- Kádyň Nové** (Neugedein), 1. v pond. po sv. 3 Králích, 2. pond. po Velikonoci, 3. na sv. Bartoloměje, 4. na sv. Ondřeje. Týdno a dobytčí trhy od 2. posního týdnu až do sv. Martina každý pátek.
- Kárichenbirk** (v Chlebském kraji) výr. a dobyt. trh ve 4. pond. v březnu a v říjnu. Dobyt. trhy každ. 4. pond. ve všech městech.
- Kladno**, ty pondělky: 1. po obrác. sv. Pavla, 2. po sv. Vítu, 3. po sv. Václavu.
- Kladruhy** (Kladrau), 1. ve středu před květnou nedělí, 2. v pondělí po Božím těle, 3. na sv. Jakuba, 4. na sv. Matouše.
- Kláštorec** (Klosterle), výroční a dobytčí trhy ty pondělky: 1. před Hromnicemi, 2. před sv. Johannou král., 3. před sv. Bartolomějem, 4. před sv. Martinem. Připadne-li na ten den svátek, odbývá se trh o osm dní dříve. Týždní trh každou středu.
- Klatovy**, ty outerky: před obrác. sv. Pavla, 2. po neděli Kantale, 3. po sv. Kiliannu, 4. po sv. Jilji, 5. po sv. Kateřině.
- Klášněč** (Kláštel), 1. na sv. Mnteje, 2. v outerý po sv. Trojici, 3. na sv. Lucii. Týdnní trhy po celý pát.
- Klomin** (Chlomin), ty pondělky: 1. po Hromnicích, 2. v třetí měsíce května, 3. po P. Marii Sněžné, 4. před všemi Svatými, týh. trh každé pond.
- Kněžomostí** (Fürstenbruck), výroční a dobytčí trhy ty pondělky: 1. druhý po sv. Fabianu a Sebastianu, 2. druhý v postě, 3. po Velikonoci, 4. před navštívením P. Marie, 5. před nanebevzetím P. Marie, 6. po jménu P. Marie.
- Kolín nový** (Neuknin), 1. v poslední masopustní čtvrtěk, 2. po květné neděli, 3. na sv. Vítu, 4. ve čtvrtěk po sv. Vavřinci, 5. na sv. Ludmílu, 6. na sv. Vendelina, 7. na sv. Barboru.
- Kolinec**, 1. na sv. Filipa a Jakuba, 2. na sv. Vavřince, 3. na sv. Ondřeje.
- Kolín nový** (Neukolin), výroční a předcházejícími dvoudenní i trhy na dobytek: 1. v pond. po poslední masopustní neděli, 2. v pond. po svátostech, 3. na sv. Antonína Pad., 4. v pondělí po sv. Bartolom., 5. na sv. Františka Seraf., 6. v pond. po sv. Ondřeji. Týdnní trhy ve středu a v pátek.
- Koloveč** (Kolautschen), 1. v outerý Velikonocní, 2. na sv. Jana Křt., 3. v pond. před sv. Havlem; týždní trhy: 1. druhé pond. po Velikonoci a po sv. Martinu.
- Kopidlno**, 1. ve středu po Velikon., 2. na sv. Prokopa, 3. ve středu před nar. P. Marie, 4. ve středu před počtím P. Marie.
- Kostelec**, 1. ve čtvrtěk po jménu P. Ježíše, 2. po sv. Matouši.
- Kostelec černý** (Schwarzkostelec), 1. v pond. po neděli Rógate, 2. na sv. Jana Křt., 3. Ve čtvrt. před slavn. anjelův sraz. 4. na sv. Mich. archanj. 5. ve čtvrt. před všemi Sv. 6. v pon. před poč. P. Mar. Pokaždě spolu také trhy na dobytek.
- Kostelec nad Labem** (Elbekostelec), výroční, koňské a dobytčí trhy: 1. v pondělí po sv. Matěji, 2. ve čtvrtěk před nanebevzetím sv. Kříže, 3. na sv. Vítu, 4. na sv. Jakuba, 5. na povýšení sv. Kříže, 6. na Šim. a Judu. Každ. sobotu týždní trh.
- Kostelec nad Orlicí**, výroční a předcházejícími trhy na koně a hovězí dobytek: 1. na sv. Dorotu, 2. ve čtvrtěk před květnou nedělí, 3. v pond. po nanebevstoup. Páně, 4. na sv. Bartoloměje, 5. na sv. Karla Bor. Trh týh. každý čtvrtěk.
- Kozlany**, 1. ve čtvrtěk po Velikonoci, 2. ve čtvrtěk po sv. Duchu, 3. na sv. Vavřince dne 10. srpna, 4. na sv. Matouše.
- Králiky** (Grulich), 1. ve čtvrt. před Hromn. 2. 2hý čtvrt. po Velikon., 3. ve čtvrt. po sv. Anně, 4. po sv. Luk. Týdnní trh každý pon. Připadne-li na pondělek svátek, týždní trh odbývá se v úterý.
- Křakovice**, výroční, koňské a dobytčí trhy: 1. ve čtvrtěk před zvěstováním P. Marie, 2. v pondělí před sv. Petrem a Pavlem, 3. v pondělí před nanebevz. P. Marie, 4. ten čtvrtěk před sv. Havlem.
- Křakovice nad Labem** čili Dolno-Křakovice, 1. tu středu před sv. Jiljím, 2. tu středu po všech Svatých.
- Křalupy**, 1. v out. po Velikonoci, 2. ve středu před naroz. P. Marie. Týdnní trh ve středu na rozličné potrav. y.
- Křatův Městeček** (Königsmühl), trhy výroční a na hovězí dobytek ty pondělky: 1. po sv. 3 Králích, 2. po Quasimodogeniti, 3. po Božím Těle, 4. na sv. Bartol. Týdnní trhy na obilí po celý rok v pátek.
- Křaslice** (Graslitz), 1. den po sv. Janu Křt., 2. 2hý pond. po sv. Michalu. Trhy na dobyt. 3. středu každ. drubého měsíce.
- Křasné doly** (Schönthal), 1. ve čtvrtěk před sv. Václavem. Týdnní trh každou sobotu.
- Křinec**, 1. na tučný čtvrtěk a ty čtvrtky: 2. po sv. Duchu, 3. po sv. Bartoloměji, 4. po sv. Kateřině.
- Křivsoudov**, na pondělky po sv. Jilji a Jilji. Týdnní trh každý pond.
- Křucemburek**, Křucburek (Kreuzberk), výroční a dobytčí trhy ty pondělky: 1. před Hromnicemi, 2. po nanebevstoupení Páně, 3. po sv. Václavu, 4. na sv. Kateřinu. Každý čtvrtěk týždní trh.

- Krumlov český** (Böhmisch-Krumau), 1. ve čtvrtek po středoposti, 2. ve čtvrtek po Božím Těle, 3. v pond. před sv. Havlem. Padne-li sv. Havla na pondělík, odbývá se trh o týden dříve; 4. na sv. Kateřinu. Trhy na dobytek od sv. Jiří až do sv. Havla každou středu; týždní trhy každou středu a sobot.
- Krupka** (Graupen), ty pondělky: 1. před sv. Duchem, 2. před sv. Václavem.
- Křýry** (Kriegern), výroční a dobytčí trhy: 1. ve středu po ned. Látare, 2. ve čtvrtek po neděli Kantate, 3. ve čtvrtek po pozdvížení sv. kříže, 4. na sv. Bohumira 8. listop.
- Kumšak** (Königseck), ty pondělky: 1. po Hromnicích, 2. po Miskordin, 3. po sv. Matouši, 4. na došičky. Trhy týdenní a dobytčí každý čtvrtek.
- Kumšvarč**, Kušvrd, 1. o sv. Jiří, 2. o sv. Michal arch., 3. 15. prosince.
- Kuřivody** (Hühnerwasser), výroční trhy na dobytek: 1. v pond. po Velikonoci, 2. v pond. po Sv. Duchu, 3. na sv. Jana Křt., 4. v pondělí po nanebevz. P. Marie, 5. v pond. po sv. Havlu, 6. v ont. před sv. Tomášem apost. Každou středu týž. trh na dobytek a rozličné kramské zboží.
- Kunšvart** (Königswart), výroční dobytčí a koňské trhy: 1. na sv. Josefa, 2. v pond. po sv. Markétě, 3. v pond. po všech Svätých. Trh na obilí každý čtvrtek.
- Laudškroum** (Landskron), 1. v outery po 3 Králích, 2. v ont. po ned. Judika, 3. na svatodušní outery, 4. na sv. Marii Magdalenu, 5. v outery po sv. Matouši.
- Ledeč**, 1. v outery po neděli Septuagesima, 2. den před nanebevstoup. Páně, 3. den před sv. Marii Magdalenu, 4. v outery po sv. Jiří, 5. ve čtvrtek před sv. Havlem.
- Leskov**, 1. dne 19. března, 2. dne 4. červ., 3. dne 6. září, 4. v první pon. v adventě.
- Levín**, na sv. Matouši Evang.
- Lhenice** (Elhenitz), 1. na sv. Fabiana a Sebestiana, 2. na sv. Jiří, týž. trh každou středu. Trh na pláň na sv. Linhartu.
- Libán**, v outery po sv. Matěji, po sv. Trojici, po sv. Bartoloměji a po sv. Šimonu a Judě. Týženní trh každý outery.
- Liberec** (Reichenberg), ty pondělky: 1. po bílé neděli, 2. před sv. Vitem po 8 dní, 3. po narož. P. Marie po 8 dní, 4. v pond. a v outery po 3ti neděli v říjnu, 5. v pond. a v outery před první neděli adventní. Trhy na vlnu: 1. v outery a ve středu po Sv. Duchu, 2. v outery a ve středu po sv. Michalu. Trhy na dobytek: v sobotu před bílou nedělí, v sobotu 8 dní před 1. nedělí adventní. Týždní trhy každé pondělí a čtvrtek.
- Liblec**, 1. v pondělí po jmenu Pána Ježíše, 2. na popoleční středu, 3. v pond. po sv. Janu Nep., 4. v pond. po sv. Prokopu, 5. v pond. po nanebevz. P. Marie, 6. na sv. Havla.
- Liblín**, ty pondělky: 1. po Látare, 2. po sv. Filipu a Jakubu, 3. před Bož. Tělem, 4. po sv. Jiří, 5. před sv. Martinem.
- Libochovice**, 1. v středoposti, 2. ten den před nanebevst. Páně, 3. na sv. Bartolomu. 4. ve středu po sv. Václavu, ten středu po sv. Martinu. Každou středu týž. trh.
- Liebteln** (Liebenstein), 1. v pond. po navšt. P. Marie, 2. v pondělí před první nedělí adventní.
- Lipa česká** (Böhmisch-Leipa), 1. ve čtvrtek po sv. Markétě, 2. ve čtvrtek po sv. Martinu, oha po 8 dní. Případne-li sv. Markéty neb sv. Martina na čtvrtek, začne trh téhož dne. Trhy na dobytek: ty středy: 1. po středoposti, 2. po Božím Těle, 3. po sv. Bartoloměji, 4. po sv. Martinu, každý trvá 2 dni.
- Lipnice**, výroční koňské a hovězí trhy: 1. v pond. po sv. 3 Králích, 2. po Judika, 3. po sv. Petru a Pavlu, 4. před sv. Havlem, 5. po sv. Martinu, 6. před Vánocemi. Trhy na vlnu: 1. na sv. Floriana, 2. v pond. po sv. Havlu. Trhy na dobytek: 1. každý pond. od 8. ledna až do 9. listop. Týždní trhy každý pátek po celý rok.
- Litov**, 1. na velikonocní outery, 2. na sv. Bartoloměje, 3. na sv. Ondřeje. Týždní trh ve čtvrtek.
- Litěň**, 1. na čtvrtý pondělík po novém roce, 2. ve středu před Sv. Duchem, 3. na sv. Marii Magd., 4. ve středu před sv. Václav., 5. na sv. Alžbětu, též vždy trh na dobyt.
- Litoměřice** (Leitmeritz), ty pond. 1. po Sexagesima, 2. po Kantate, 3. po naneb. P. Marie, 4. po sv. Kateřině. Týždní trh v sobotu a v outery.
- Litomyšle**, 1. dne 27. ledna na sv. Christof. — 2. dne 7. květn. na sv. Stanisl. — 3. dne 5. září na sv. Vikt. — 4. dne 6. listop. na sv. Leonarda. — Kdyby některý z těchto trhů připadl na pátek, na sobotu, na neděli nebo svát., odloží se na příští úterek. Trh dobytčí jest v pon. před trhem výř. ; padne-li výroční na pon., je trh dob. v pát. před výř. trhem.
- Literbachy** (Lauterbach) výroční a dobytčí trhy: 1. na sv. Jana Křt., 2. první pond. po řízenkové slavnosti.
- Litvínov** (Überlütensdorf), 1. ve středu po květné neděli, 2. na sv. Marii Magdalenu, 3. na sv. Michala, 4. v pond. po všech Svätých.
- Lochovice**, 1. na sv. Jiří, 2. na sv. Matěje, 3. na sv. Leopolda, 4. den před sv. Janem Křtílem.
- Loket** (Ellbogen), 1. na zelený čtvrtek, trh na chléb, 2. dne 1. května, 3. na sv. Martina bisk., 4. ve čtvrtek před Vánocemi, pouze na chléb.
- Lounice**, 1. na sv. Jiří, 2. na sv. Jana Křt., 3. na sv. Michala.
- Lomnice**, 1. druhý čtvrtek postní, 2. ve

čtvrtek před sv. M. Magdalenou, 3. před sv. Simonem a Judou. Hlavní trhy na dobytek a jiné věci 1. 8 dní po vatoup. Páně, 2. ve čtvrtek po Bož. Těle. Týdňní trhy každý čtvrtek.

Lomay, výroční a dobytčí trhy: 1. v pond. a následující dni před tačným čtvrtkem, 2. v pond. a v outery před nanebevstoup. Páně, 3. ve středu po naroz. P. Marie po 8 dni, 4. ve středu a ve čtvrtek po sv. Simonu a Judě.

Louňovice, ty čtrvrtky: 1. před sv. 3 Králi, 2. před sv. Řehořem, 3. před sv. Vojtěchem, 4. na sv. Vítu, 5. na sv. Marii Magdalenou, 6. ve čtvrtek před sv. Bartolomějem, 7. před sv. Václavem, 8. na sv. Lukáše, 9. na sv. Barboru.

Lošovice (Lobosic), 1. den po Látare, 2. po sv. Trojici a dobytčí trhy: 1. v pondělí po neděli Látare, 2. den po sv. Trojici, 3. den po naroz. P. Marie.

Lubeneč (Lubenic), výroční a dobytčí trhy: 1. 2hý pond. po Hromnicích, 2. ve středu před sv. Václavem.

Lukavice ve středu po sv. Jiří. Týh. trh každou sobotu.

Luže, 1. ve středu před nalez. sv. kříže, 2. ten den po sv. Petru a Pavlu, 3. ve středu před povýš. sv. kříže, 4. dne 4. listopadu.

Lysa, 1. v pond. po sv. Filipu a Jakubu, 2. v pond. po stěti sv. Jana. Týhodní trhy každou sobotu.

Matěšov, ty outerky: 1. před sv. Matějem, 2. před nanebevst. Páně, 3. před sv. Marii Magdalenou, 4. před naroz. P. Marie, 5. před sv. Martinem biskupem.

Manetín, 1. v pondělí po neděli Sexagesima, 2. druhý pond. po Velikonoci, 3. na sv. Vítu, 4. na sv. Matouše, 5. na sv. Barboru.

Maršovice, 1. dne 14. února, 2. dne 18. října.

Mašov (Maschau), 1. první neděli v postě, 2. na sv. Filipa a Jakuba, 3. na den narození P. Marie, 4. v neděli po všech Svatých, každý trvá 8 dni. Trhy na vlnu: 1. první pátek po sv. Jiří, 2. druhý pátek po sv. Jiří. Týhodní trhy každý pátek.

Měděnce (Kupferberg), 1. v pond. po sv. Vítu, 2. v pond. po sv. Matouši.

Mědčín (Niedachin), 1. den před nanebevstoup. P. Marie, 2. na sv. Simona a Judu, 3. osm dní před sv. Martinem.

Mělník, výroční, dobytčí a koňské trhy ty čtrvrtky: 1. po sv. 3 Králích, 2. po druhé postní neděli, 3. v pond. po sv. Filipu a Jakubu, trvá 8 dni, 4. v pondělí po sv. Petru a Pavlu, 5. ve čtvrtek po nanebevstoup. P. Marie, 6. po sv. Havlu, 7. na sv. Ondřeje apost. po 8 dní. Týhodní trh každý outery.

Merklin, 1. v pond. po sv. Trojici, 2. na sv. Vavřine, 3. na sv. Martina.

Městečko České (FriedländerNeustadt), Ty pondělky: 1. po sv. 3 Králích, 2. po sv. Josefu, 3. 14 dní po Sv. Duchu, 4. po jménu P. Marie, 5. po svatém Martinu.

Město Nové nad Metují (Neustadt), výroční a dobytčí trhy: 1. na sv. Aněžku, 2. na sv. Jitě, 3. na sv. Jana a Pavla, 4. na den povýšení sv. kříže. Týdňní trh na přízi a obilí každou středu a sobotu.

Měšov (Einsiedl), ty pondělky: 1. druhé po Velikonoci, 2. po sv. Janu Křt., 3. před sv. Havlem.

Mýto (Mauth), 1. v pond. po první neděli po velikonoci, 2. v outery po sv. Trojici, 3. na sv. Matouše.

Mýto Vysoké (Hohenmauth), 1. první čtvrtek v postě, 2. v outery po sv. Filipu a Jakubu, 3. v outery po sv. Petru a Pavlu, 4. v outery po nanebevstoup. P. Marie, 5. v outery po sv. Františku Ser., 6. v outery před sv. Lazarem. Dobytčí trhy: 1. v pond. po květné neděli, 2. v pond. před sv. Filipem a Jakubem, 3. v pond. po sv. Petru a Pavlu, 4. v pond. po nanebevstoup. P. Marie, 5. v pondělí před sv. Františkem Seraf., 6. v pond. před sv. Lazarem.

Mezimostí, 1. na sv. Dorotu, 2. na sv. Floriana, 3. na sv. Nikuláše.

Mikulov (Niklasberg), na sv. Jakuba, dne 23. července.

Milčín, 1. na sv. Stanislava, 2. na den sv. Jana Křt., 3. 4. června, 4. na den sv. Jindřicha, 5. dne 15. července, 6. na den narození P. Marie, 7. na dušičky.

Milešov (Mileschau), výroční a dobytčí trhy: 1. den před arch. Gabrielem, 2. v pond. po sv. Antonínu Pad., 3. v pond. po pozdvížení sv. Kříže, 4. v pond. před narozením Páně.

Miletín, 1. tu středn po sv. Jiří, 2. tu středu po svatém Lukáši; každou středu týhodní obilní trh.

Milín, 1. v masopustní pondělí, 2. na sv. Ondřeje.

Milevsko (Mühlhausen), 1. na sv. Josefa, 2. v pondělí po sv. Trojici, 3. na svatou Markétu, 4. v pondělí po jménu P. Marie, 5. na sv. Vornilu; týdňní trhy na dobytek, obilí a potravu každý čtvrtek.

Mímoně (Niemes), 1. první pátek v postě, 2. v pondělí po sv. Trojici, 3. v pondělí po sv. Matěji, 4. v pondělí po sv. Šim. a Judě.

Mírotice, (v Píseckém kraji) 1. ve středu po ned. Látare, 2. na sv. Fil. a Jak., 3. v pond. před sv. Pet. a Pavlem, 4. v pondělí po sv. Jiří, 5. v pond. před sv. Martinem. Týdňní trhy na hovězí dobytek, obilí, dříví, len, atd.: 1. v outery před velikonoci, 2. v out. před vánoci, takto ale každou středu po celý rok.

Mírov viz Friedland.

Mirovice, 1. na den obrácení sv. Pavla, 2. v pondělí po Látere, 3. na sv. Vojtěcha 4. ve středu před Božím Tělem, 5. na sv. Prokopa, 6. na den Marie Sněžné, 7. den po narození Panny Marie, 8. v pondělí před sv. Havlem, 9. na den obětování Panny Marie.

Mlátkov (Wichstall), 1. 23. dubna 2. dne 30. listopadu.

Mlasovice, 1. v pondělí po jménu Pána Ježíše, 2. v úterý po Velikonoci, 3. v úterý po sv. Vitu, 4. v úterý po sv. Kateřině.

Mnichovice, ty středy: po nanebevstoupení Páně, 2. před Božím Tělem, 3. před narozením P. Marie, 4. na sv. Martina biskupa. Hlavní trhy na dobytek, obilí a rozličné věci: 1. na tučný čtvrtek, 2. na zelený čtvrtek, 3. na sv. Jakuba apost., 4. ve čtvrtek po sv. Václavu, 5. na sv. Františka Xav., 6. den před štědrým večerem; týždní trh každý čtvrtek.

Mníšek, 1. na sv. Fabiana a Šeb., 2. na sv. Josefa, 3. na sv. Filipa a Jakuba, 4. dne 2. srpna, 5. dne 24. srpna, 6. dne 24. října.

Mst (Brux), výroční a trhy na dobytek: 1. v pondělí po Okuli, 2. v úterý svatodušní, 3. na sv. Jilji, 4. v pond. po sv. Burkhardu.

Mžec (Korlhauz), výroční a trhy na dobytek: 1. v pond. po neděli Okuli, 2. den před nanebevstoupením Páně, 3. duo 2. října.

Mženo, (v Boleslavském kraji) ty středy: 1. ve středu po jménu Ježíše. — 2. po sv. Fil. a Jak., 3. ve středu před sv. Václ. — 4. po sv. Martinu. Hlavní týdenní trh ve středu po sv. Josefa a ve středu po navštívení P. Marie. — Týždní trh každé pondělí.

Munřafaj (Smečna), 1. den po sv. Vojtěchu, 2. den po sv. Michalu.

Mutěšov, (Muttersdorf), dne 24. srpna; týždní trh každý čtvrtek.

Načeradec, výroční a dobytčí trhy: 1. první úterý v masopustě, 2. v úterý po květné neděli, 3. v úterý po svatočudných svátcích, 4. ve středu po sv. Jakubu, 5. ve středu po jménu P. Marie, 6. na sv. Teresii, 7. v úterý před vánocemi.

Nadějkov (Nadějkau), výroční a dobytčí trhy: 1. v úterý po sv. Rudolfu, 2. na den sv. Štěpána (2. srpna), 3. v pond. před svat. Teresii, 4. v pondělí před sv. Kateřinou.

Náchod, 1. poslední čtvrtek před postem, 2. na sv. Vítu, 3. na sv. Martina biskupa. Každý čtvrtek týždní trh.

Nasevřky (Nassaberg), výroční a dobytčí trhy: 1. ve čtvrtek před první postní nedělí, 2. ve čtvrtek po sv. Norbertu, 3. ve čtvrtek po sv. Havlu.

Nečtiny, výroční i trhy na koně a hovězí dobytek, 1. první pondělí v postě, 2. v pond. před nanebevzetím Panny Marie, 3. na sv. Jakuba, 4. v pondělí po svatém Michalu, 5. v pondělí po všech Svatých.

Nejčirsko, Nýrsko (Neuern), 1. v pondělí po nanebevst. Páně, 2. v pondělí po narození Panny Marie.

Nehvizdy (Grossneuhvitz), výroční a dobytčí trhy též na koně a vlnu, 1. ve čtvrtek po nalezení sv. kříže, 2. druhý čtvrtek po povýš. sv. kříže, každý trvá 8. dní.

Nechanice, 1. v pondělí před sv. Matějem, 2. v pondělí před Svatým Duchem, 3. ve čtvrtek před nanebevzetím P. Marie, 4. v pondělí před sv. Václavem, 5. v pondělí před první nedělí adventní.

Nepomuk, 1. den po Hromnicích, 2. ve stř. po Jubilate, 3. ve středu po sv. Janu Křt., 4. ve středu po sv. Matonši, 5. ve středu po sv. Barboře; každou středu od Hromnic až do sv. Jana Křt. týždní trh.

Nepomyšl (Pomeisl), 1. v pondělí před narozením P. Marie, 2. na sv. Mikuláše; trhy na dobytek 8. dní trvajících: 1. na Remin., 2. na sv. Vítu.

Netolice, výroční a trhy na koně a hovězí dobytek: 1. v pondělí po Hromnicích, 2. na sv. Jana Křt., 3. druhý pond. po nanebevzetí P. Marie, 4. na sv. Michala. Velké trhy na koně a hovězí dobytek: 1. v úterý velikonoční, 2. v úterý svatodušní; týždní trh na obilí a hovězí dobytek každé pondělí po celý rok.

Netvořice, výroční a trhy na dobytek: 1. dne 4. března, 2. dne 17. května, 3. dne 27. srpna, 4. dne 16. října.

Neukirchen, 1. druhé pondělí po velikonoči, 2. v pondělí po pozdvížení svatého kříže.

Neustupov, 1. den po sv. 3. Králích, 2. den po Hromnicích, 3. na sv. Marka evangelisty, 4. v pond. po Božím Těle. Týždní trh, každý čtvrtek po celý pŕst.

Neveklov, 1. dne 3. února, 2. v úterý svatodušní, 3. dne 3. srpna, 4. dne 29. září.

Neudčky (Neudeck), ty pondělky: 1. před květnou nedělí, 2. po sv. Michalu, 3. před všemi Svatými.

Nymburk, Vicemilov, ty středy: 1. ve středopostě, 2. po sv. Janu Křt., 3. po povýšení sv. kříže.

Olchnice (Giesshübel), ty pondělky: 1. před Velikonoci, 2. před Sv. Duchem, 3. po sv. Mari Magdaleně, 4. po sv. Bartoloměji, 5. po sv. Havlu; týždní trh každý čtvrtek na přízi, platno, obilí a všeliké krámské zboží.

Olvi (Bleistadt), 1. v pondělí po Rogate, 2. druhé pondělí před sv. Michalem.

Ondřejov, 1. tu středu před sv. Blažejem, 2.

in středu před sv. Vojtěchem, 3. na den sv. Petronily, 4. na den sv. Markýze, 5. ve středu před povýšením sv. kříže, 6. ve středu před sv. Šimonem a Judou. Kdyby 3. neb 4. výroční trh na sobotu, na neděli aneb na nějaký jiný svátek padl, drží se tu středu před tím.

Opátov (Abtsdorf), 1. na černý čtvrtek, 2. v pondělí před sv. Duchem, 3. ve čtvrtek po Marii Sněžné, 4. druhý čtvrtek po počtu P. Marie.

počno, 1. na sv. Marka dne 25. dubna, 2. na sv. Mikuláše dne 6. prosince. Trhy na koně a rozličný dobytek, jakož i jiné zboží: 1. na obrác. sv. Pavla dne 25. ledna, 2. na svatého Řehoře dne 12. března, 3. v pátek před sv. Jiřím. Trhy na vlnu: 1. na sv. Petra a Pavla dne 28. června, 2. na stěti sv. Jana dne 29. srpna. Tyhy týhodní na obilí a kramářské zboží každý pátek.

Osečno (Osice), ty pondělky: 1. po čtvrté postní neděli, 2. po sv. Vitu, 3. po třetí neděli v Hjnu, 4. před sv. Tomášem.

Ostrov (Schlackenwerth), 1. v pond. po Septuagesima, 2. v pondělí před sv. Havlem; trh týhodní každé pondělí.

Oudlice (Eidlitz), výroční a dobytčí trhy: 1. ve čtvrtek po smrtelné neděli, 2. v pondělí po narození Panny Marie, 3. v pondělí po sv. Katerině; při každém výročním trhu jest spolu trh na dob., jakož každý čtvrtek týhodní trh na obilí, palivo a potravní zásoby.

Unhošt (Unhošť), 1. den po novém roce, 2. na sv. Josefa, 3. den po sv. Petru a Pavlu, 4. ve středu po sv. Františku Seraf., 5. v pondělí po sv. Martinu.

Upice (Eipel), 1. na Hromnice, 2. v outery po sv. Jakubu V., 3. v outery po svatém Jilji, 4. v outery po sv. Martinu. Týdenní trhy, 1. v out. před velikonočí, 2. v out. před svatodušními svátky, 3. v out. před sv. Havlem, 4. v outery před vánocemi.

Ousoby (Pollerskirchen), 1. v pondělí po Hromnicích, 2. dne 22. července, 3. dne 28. října. Každý pondělek trh na dobytek a obilí.

Oustí nad Lahem (Aussig), výroční i dobytčí trhy ty pondělky: 1. po sv. Fabianu a Šebastiánu, 2. čtvrtý před Velikonocí, 3. po sv. Markétě, 4. po sv. Bartoloměji, 5. po sv. Martinu.

Oustí nad Orlicí (Wildenschwert), výroční trhy s předcházejícími dobytčími: 1. v out. po středopostí, 2. na sv. Vítu, 3. na sv. Jakuba, 4. v out. po narození Panny Marie, 5. na sv. Martina. Každou sobotu trh na len, přízi, plátno a vlnu.

Outáň (Auscha), 1. pátou středu postní, 2. na sv. Jana Křtitele, 3. na sv. Bartoloměje, 4. na sv. Šimona a Judu.

Outerý (Neumarkt), 1. třetí pond. v postě 2. pond. po květ. ned., 3. na sv. Jana Křt., 4. ve čtvrt. před sv. Havlem, 5. v sob. před Ad. a Evou.

Pacov, 1. v pondělí po neděli Kantale, 2. na sv. Annu, 3. v pondělí před sv. Havlem, 4. na sv. Barboru. Týhodní trhy od středopostí až do začátku adventu na koně, hovězí dobytek, obilí, vlnu ažd.

Packa Nová (Neupaka), 1. v outerý po jmenu P. Ježíše, 2. v outerý po neděli Rogate, 3. v outerý po Božím Těle, 4. na sv. Vavřince, 5. v outerý po sv. Matouši. Každý úterek týhodní trh na obilí, vafvo a včelíky potravní věci.

Pardubice, 1. ve středu po Hromnicích, 2. v pond. v křížovém týdnu, 3. na sv. Viktorina, 4. v outerý po počtu P. Marie. Trhy na dobytek: 1. v pond. před Hromnicemi, 2. v pond. před křížovou nedělí, 3. v pond. před sv. Viktorinem, 4. v pond. před počtem Panny Marie. Týhodní trh každý pátek.

Pecka (Peckau), výroční, koňské a dobytčí trhy: 1. v pond. po sv. 3 Králích, 2. v pond. po Sv. Duchu. Týhodní trh každou středu.

Pečky (Petschkau), 1. v pond. po jmenu P. Ježíše, 2. na sv. Jana Nep., 3. na sv. Vavřince, 4. v pond. před sv. Martinem.

Pelhrimov (Pilgram) ty outerky: 1. po novém roce, 2. po středopostí, 3. po Božím Těle, 4. po sv. Bartoloměji, 5. po sv. Šimonu a Judě. Trhy na dobytek každou středu postní, pak 1. sobotu po křížové neděli, 2. v sobotu po sv. Trojici, 3. v sobotu po sv. Prokopu, 4. v sobotu po povýšení sv. kříže. Trhy na koně každé pond. před výročním trhem. Týhodní trh každou sobotu.

Pernink (Baringen), první pond. měsíce září aneb po svátku Anjela Strážce.

Petrovice (Peterswalde), 1. v pond. 11 dní před sv. Duchem, 2. v pond. 14 dní před císařským posvícením.

Pilníkov, 1. v outerý velikonoční, 2. na sv. Vítu, 3. na sv. Šimona a Judu.

Pisek, 1. třetí čtvrtek v postě, 2. v outerý po sv. Trojici, 3. na sv. M. Magdalenu, 4. na den povýš. sv. kříže, 5. na sv. Alábětu.

Plešň, ty pondělky: 1. první v postě, 2. po nanebevz. Panny Marie, 3. po povýšení sv. kříže, 4. po všech Svatých.

Planá (Plan v Chlebsk. kraji), 1. na sv. Tom. Akv., 2. v outerý po květné ned. — 3. v pond. po nanebevstoup. Páně. V pondělí na dobytek a v sobotu na obilí.

Planá Horní 1. druhou nedělí po Hromnicích, 2. Zhou nedělí po velikonočí, 3. na sv. Markétu, 4. na sv. Michala; týh. trh každý outerý.

Planáň, 1. na sv. Fabiana a Šebastiána,

2. na sv. Matěje, 3. v svatodušní pond., 4. na sv. Jakuba.
- Planice**, ty čtvrty: 1. po Quasim. po 8 dní, 2. po rozeslání sv. apost., 3. po povýšení sv. kříže po 3 dni, 4. po sv. Havlu, padne-li sv. Havla ve čtvrtek, ten samý den; týždní trhy: 1. na velký pátek, 2. na sv. Tomáše, a od sv. Josefa až po sv. Havla na rozličný dobytek každou sobotu.
- Platna** (Platten), ty pondělky: 1. před Sv. Duchem, 2. po Sv. Duchu, 3. po sv. Vavřinci.
- Pizence**, výroční a dobytčí trhy: 1. v pondělí po Hromnicích, 2. ve středu po sv. Vojt., 3. v pondělí po nanebevzetí Panny Marie, 4. ve středu po sv. Havlu.
- Pilsen** (Pilsen), výroční a dobytčí i koňské trhy ty pondělky: 1. po Reminiscere, 2. po sv. Petru a Pavlu, 3. po sv. Bartoloměji, 4. po sv. Martinu. Trh na vlnu drží se zároveň s trhem Petro-Pavelským a trvá plných 8 dní. Týždní tržné ve středu a v sobotu.
- Podáčky**, ty pondělky: 1. po jménu P. Ježíše, 2. po nanebevstoupení Páně, 3. po sv. Františku Ser.
- Poděbrady**, výroční a dobytčí trhy ty pondělky: 1. po sv. Josefu, 2. před sv. Markétou, 3. po povýšení sv. kříže, 4. na sv. Havla; každou sobotu týždní trh.
- Podhradý**, výroční a trhy na koně a hovězí dobytek: 1. druhý úterý před sv. Bartolomějem, 2. v úterý po sv. Šimonu a Judě.
- Podhořany** (Podersam), výroční a dobytčí trhy ty středy: 1. po Velikonoci. 2. před sv. Havlem, 3. před Vánocemi. Týždní trh každý pátek.
- Podmokly**, týdenní trh v úterý a ve čtvrtek.
- Podoly Bílé** (Weisspodol), 1. na Hromnice, 2. na sv. Filipa a Jakuba, 3. na sv. M. Magdalenu, 4. na sv. Václava.
- Police**, 1. v pond. po neděli Kantáte, 2. na sv. Prokopa, 3. na sv. Bernarda; padne-li aledva posled. trhy na sobotu, drží se v pond. s osmiden. svobodným prodejem kramářského zboží, koní a hověz. dobytka. Týždní trh každou středu na plátno, přízi a obilí všeho druhu.
- Poličany**, 1. v pondělí po sv. 3. Králích, 2. třetí pátek v postě, 3. v pondělí po sv. Filipu a Jakubě, 4. na sv. Janě Křt., 5. na sv. Bartoloměje, 6. na sv. Šimona a Judu; týždní trh každý čtvrtek.
- Polická**, 1. v pondělí po sv. 3. Králích, 2. třetí čtvrtek postní, 3. v úterý před svatým Jitím, 4. ve čtvrtek před sv. Janem Křt., 5. ve čtvrtek před sv. Bartolomějem, 6. v úter. před sv. Šim. a Judou.
- Poleň**, (Pollin), 1. na sv. Markéta, 2. na dušičky.
- Polna**, 1. ve středu po sv. Matěji, 2. po sv. Filipu a Jakubě, 3. po sv. Vitu, 4. po sv. Václavu.
- Porčí Spálené**, (Brennpörichten), 1. na sv. Josefa, 2. ve čtvrtek po Sv. Duchu, 3. v pondělí po sv. Bartoloměji, 4. v druhém pondělí po sv. Martinu.
- Postoloprty** (Postelberg), výroční trhy: 1. v pond. před Velikonocí, 2. v pond. po sv. Trojici, 3. den po nanebevzetí P. Marie, 4. na sv. Ondřeje ap.; týždní trh každou středu.
- Postupice**, 1. dne 30. května, 2. dne 5. září, 3. dne 16. října, 4. dne 20. listopada.
- Praha**, 15. března na star. náměstí; 12. května na malostransk. náměstí a na Štěp. náměstí; 11. června na mal. nám.; 24. září na starom. nám.; 2. prosince na starom. náměstí — vždy 14 dní.
- Prachatic**, 1. ve čtvrtek po sv. 3. Králích, 2. den po sv. Jakubě, 3. na sv. Matěje; týždní trhy na dobytek a obilí každý čtvrtek, z nichž hlavní jsou ve čtvrtek po sv. Matěji a po sv. Vojtěchu.
- Práche**, výroční a dobytčí trhy: 1. v masopustní pond., 2. v pond. po sv. Vitu, 3. po nanebevzetí Panny Marie, 4. na sv. Šimona a Judu.
- Praseč**, výroční a dobytčí trhy: 1. ve čtvrtek po sv. Jití, 2. v pond. před sv. Mari Magdalenou, 3. v pond. před sv. Teresí, 4. v pondělí před svatou Kateřinou. Dobytčí trhy oděvají se před posledním.
- Protivín**, 1. na velkonoční pond., 2. na sv. Prokopa, 3. na sv. Havla.
- Řelouč**, 1. v úterý po neděli Judika, 2. ten den po navštívení P. Marie, 3. na proměnění Christa Pána, 4. na sv. Kateřinu; trh na dobytek vždy 6. června.
- Řestice**, 1. v pondělí po nanebevstoupení Páně, 2. po Božím Těle, 3. po sv. Vavřinci, 4. po sv. Kříštinu; týždní trhy na potravní věci: 1. na zelený čtvrtek, 2. na sv. Tomáše; pak od začátku postu až k sv. Martinu každý čtvrtek.
- Říbalava**, 1. v postní sobotu, 2. třetí pondělí po Velikonoci, 3. v pondělí po sv. Petru a Pavlu, 4. po naruzení Panny Marie, 5. po sv. Ondřeji.
- Řibram**, 1. v pond. po Hromnicích, 2. po Velikonoci, 3. na sv. Jana Křtitele, 4. na sv. Jití, 5. na sv. Linhartu aneb v pondělí na to.
- Řibuzy** (Frühbuss), v pond. po sv. Bartoloměji.
- Řidolí** (Priethal), 1. na den sv. Vavřince, 2. v neděli po sv. Jití; každou středu týždní a dobytčí trhy.
- Řísečnice** (Priesen), trhy výroční a na

- dobytek:** 1. v pond. před nanebevst. Páně, 2. v pond. po sv. Bartoloměji. V témdni před adventní nedělí je po 6 dní trh na len; týhodní trh každou sobotu.
- Rábi,** 1. v pátek po sv. Josefu, 2. na svatou Trojici po 8 dní, 3. na svatého Bartoloměje, 4. na svat. Martina po 8 dní; týhodní trh každou středu.
- Rabštejn** (Rahenstein), 1. druhou středu po sv. Jiří, 2. ve čtvrtek před sv. Václavem.
- Radoušov** (Graber), výroční trhy: 1. na sv. Valentína 14. února, 2. na sv. Vítu 15. června, 3. na sv. Michala 29. září, 4. na dušičky 3. listopadu.
- Radnice,** 1. v pond. po Judika, 2. po nanebevstoupení Páně, 3. po Božím Těle, 4. po narození P. Marie, 5. po Lukáši. Zvláštní trhy: 1. na zelený čtvrtek, 2. na sv. Tomáše apóst.; trh na dobytek a obilí každý čtvrtek.
- Radomyšl,** 1. na svatého Matouše.
- Radonice,** výroční a trhy na koně a hovězí dobytek: 1. v pondělí po neděli Látare 2. na svatého Bartoloměje, 3. v pondělí po svaté Kateřině.
- Radyně** (Richenburg), výroční trhy na dobytek: 1. ve čtvrtek po Božím Těle, 2. dne 27. srpna, 3. dne 27. listopadu.
- Rakovník** (Rakonic), 1. ve čtvrtek po Reminisc., 2. ve středu po Kantátě, 3. na rozeslání sv. apostoľů, 4. na sv. Ludmila, 5. na den sv. Linharta; týhodní trh na den sv. Tomáše.
- Rataje,** 1. v suché dni před svatým Matějem, 2. v pondělí před Velikonocí, 3. ve středu po nanebevstoupení Páně, 4. v pondělí před Vánocemi.
- Ratibořice,** 1. v středopostí, 2. na sv. Jakuba; týdňí trhy: 1. na masopustní outerý, 2. ve středu po Velikonoci, 3. po sv. Vítu, 4. na sv. Šimona a Judu.
- Roudnice** (v Litoměř. kraji) 1. první čtvrť v postě, 2. prostřední čtvrť v postě, 3. v pon. po květ. ned. 4. na den nalez. sv. kříže, 5. ve čtvrtek po nanebevstoupení Páně, 6. v pondělí po Božím Těle, 7. na sv. Marii Magdalenu, 8. ve čtvrtek po sv. Jiljí, 9. ve čtvrtek po sv. Václavu, 10. ve čtvrtek po sv. Martinu, 11. na den sv. Tomáše; týh. dní trhy každé outerý a na obilí každý čtvrtek.
- Reichstein Dolní** (Unterreichenstein), 1. na sv. Šebestiána, 2. na sv. Vojtěcha, 3. na sv. Jiljí, 4. na sv. Linharta.
- Ročov Horní,** městyš, v pond. po zvěst. P. Marie, v pond. po Janu Křt., v outerý po Františku Seraf., v outerý po počtí P. Marie.
- Ročlice,** ty pondělky: 1. po velikonoci, 2. po sv. Prokopu, 3. po nanebevz. P. M., 4. po cís. posvěcení. Týdňí trh každý čtvrť.
- Rokycaň,** 1. v pondělí po sv. Faustinn, 2. po sv. Torpesu, 3. po sv. Štěpánu papeži, 4. po sv. Františku Seraf., 5. po první neděli adventní.
- Rokytnice,** 1. na sv. Matěje, 2. na sv. Markéta, 3. na dušičky. Pouti: 1. na svat. Josefa, 2. v oktávě Božího Těla; týhodní trh každé pondělí.
- Ronov,** 1. ve čtvrtek před Velikonocí, 2. před Sv. Duchem, 3. před Vánocemi, a padne-li na ten den štědrý večer, drží se trh o týden dříve.
- Ronov** (Ronsperg), 1. na sv. Filipa a Jakuba, 2. v pond. po sv. Petru a Pavlu, 3. v pond. po narození P. Marie po 8 dní.
- Rovensko,** výroční a dobytčí trhy: 1. na sv. tři Krále, 2. na sv. Josefa, 3. na svat. Vojtěcha, 4. na sv. Vítu, 5. na sv. Michala, 6. na sv. Martina.
- Rožďalovice,** výroční a trhy na koně a dobytek: 1. ve čtvrtek po třetí neděli po 3 Králích, 2. po Judika, 3. v outerý před nanebevstoup. Páně, 4. ve čtvrtek po sv. Markétě, 5. po svat. Vavřinci, 6. po sv. Havlu, 7. po svat. Martinu, 8. v suchém údnem před Vánocemi. Týhodní trh každý čtvrtek.
- Rožmberk,** 1. na sv. Fahiána a Šebestiána, 2. na sv. Vojtěcha, 3. v pond. před sv. Václavem; trh na chleb. na sv. Mikuláše; týhodní trhy každou sobotu.
- Rožmital** (Rosenthal), 1. na sv. Filipa a Jakuba, 2. na sv. Jakuba dne 25. června; týhodní trh každou středu.
- Rožmital,** 1. v pondělí po Judika, 2. na sv. Filipa a Jakuba, 3. v pond. po Božím Těle, 4. na svat. Vavřince, 5. v pondělí před svatým Václavem.
- Rumburk,** 1. v pond. po obrácení sv. Pavla, 2. po svatoúdušních svátcích, 3. před sv. Bartolomějem, 4. po sv. Havlu; týhodní trh každou středu.
- Rychnov** (Reichen), 1. na sv. Bartoloměje, 2. na sv. Michala.
- Rychnov** (Reichenau), výroční a trhy na dobytek: 1. ve středu po Jménu Ježíš, 2. na den nalezení sv. kříže, 3. na sv. Prokopa, 4. na svat. Matouše, 5. na sv. Lucii.
- Rychnov Český,** 1. v pondělí po Božím Těle, 2. na svatého Ondřeje; každou středu týdňí trh.
- Rychnov Nový** (Neureichenau), výroční a dobytčí trhy: 1. v pond. po Hromnicích, 2. po sv. Filipu a Jakubu, 3. před nanebevzetím P. Marie, 4. po sv. Martinu; týhodní trh každé pond. na plátno, plízi a potravní věci.
- Řečice červená** (Rothfetic). 1. na sv. Jiří, 2. v outerý po nanebevstoupení Páně, 3. na sv. Šimona a Judu, 4. na sv. Kateřinu.
- Řečice Kardašova** (Kardašfetic),

1. na sv. Josefa, 2. na sv. Vavřince, 3. na sv. Matouše, 4. na sv. Martina; trh na dobytek každý outerek.
- Řevnice.** 1. v pond. po sv. Matěji, 2. ve středu před Božím Tělem, 3. před sv. Havlem.
- Říčany.** 1. ve čtvrtek po svatém Matěji, 2. na sv. Zikmunda, 3. ve čtvrtek po sv. Prokopu, 4. ve čtvrtek po sv. Bartoloměji, 5. v pond. po sv. Václavu, 6. ve čtvrtek po sv. Martinu, 7. v pond. před štedrým večerem; týh. trh každou sobotu.
- Sadská.** 1. v pondělí po jmenu Pána Ježíše, 2. po svatém Janu Křtiteli, 3. po sv. Bartoloměji, 4. po svat. Havlu; týdní trh každé pondělí.
- Sandava (Sandau).** 1. v pond. po neděli Reminiscere, 2. po Sv. Duchu, 3. po svat. Michalu Arch., 4. po druhé neděli adventní, týhodní trh na obilí každou sobotu.
- Sázava.** 1. dne 28. dubna, 2. dne 2. listop.
- Seč.** výroční a trhy na koně a hovězí dobytek s osmidenním frejunkem: 1. ve čtvrtek po sv. Václ., 2. v pond. po sv. Jilji, 3. na sv. Martina bisk. Na obilí, vafno, vlnu a přizi: 1. v outery v postě, 2. v outery před středopostim, 3. v outery po Judka.
- Sedlec.** 1. v pond. po jmenu P. Ježíše, 2. na sv. Jiří, 3. na Pia papeže, 4. na sv. Michala arch., 5. na sv. Alžbětu.
- Sedlice.** 1. ve středu po čtvrté postní neděli, 2. v pond. po nejsvětější Trojici, 3. ve středu po navštívení P. Marie, 4. na sv. Bartoloměje, 5. na sv. Michala, 6. na sv. Martina bisk.
- Sedlčany.** 1. ve středu před Velkonočí, 2. ve středu před Sv. Duchem, 3. den před sv. Petrem a Pavlem, 4. ve středu před sv. Havlem, 5. den po sv. Martinu, 6. ve středu před Vánocemi. Týhodní trh každou středu; tak nazvaná kocanda, totiž trhy na len a plátno: 1. osm dní před sv. Petrem a Pavlem, 2. osm dní před sv. Martinem.
- Sedlo Staré (Altsattel).** 1. v out. po sv. Janu Nep., 2. v pond. po sv. Václavu, 3. ve středu před sv. Martinem.
- Semile.** 1. v pond. v středoposti, 2. po křižové neděli, 4. června, 3. před svat. Janem Křt., 4. po sv. Jilji, 5. před sv. Havlem, 6. před sv. Ondřejem. Týhodní trh každý pátek.
- Semožaty.** 1. na sv. Hátu, 2. na sv. Vojtěcha, 3. na sv. Petronillu, 4. na sv. Matouše, 5. dne 27. proa.; každý pátek trh na dobytek.
- Sezemice.** 1. ve čtvrtek po jmenu P. Ježíše, 2. ve středu před květnou nedělí, 3. v pond. po sv. Trojici, 4. na sv. Bart., 5. na sv. Šimona a Judu; týhodní trh každý čtvrtek.
- Skalice.** 1. na sv. Matěje, 2. na sv. Jana Nep., 3. na sv. Vavřince, 4. v pond. před sv. Kateřinou.
- Skalice Česká čili Velká,** výroční a trhy na dobytek: 1. ve středu po sv. Filipu a Jakubu, 2. po sv. Vavřinci, 3. v outery po sv. Františku Ser., 4. po sv. Jilji. Týh. trh na obilí, přizi a potravai věci každý outerek.
- Skuteč.** 1. první outery v postě, 2. v outery svatodušní, 3. na povýšení sv. kříže, 4. na sv. Lucii. Trhy na koně a hovězí dobytek: 1. na den sv. Karla Vel., 2. na první outery postní, 3. v pátek před květnou nedělí, 4. na proměnění Christa Pána, 5. na sv. Martina bisk., 6. na sv. Lucii.
- Slany (Schlan).** 1. na sv. Filipa a Jakuba, 2. na sv. Matouše po 8 dní, 3. na den obětování P. Marie. Trhy na dobytek: 1. v pond. po Latare, 2. na den proměnění Christa Pána.
- Slavětín.** 1. ve středu před květnou nedělí, 2. po sv. Ignáciu, 3. před sv. Václavem, 4. ve středu po obětování P. Marie.
- Slavkov (Schlaggenwald).** 1. v pond. po neděli Septuagesima, 2. po jmenu P. Marie.
- Smidary.** 1. v outery po sv. Dorotě, 2. v pond. po sv. Stanislavu, 3. na sv. Jakuba Většího, 4. ve čtvrtek po narození P. Marie, 5. na sv. Lukáše. Každou sobotu trh na obilí.
- Snitice.** 1. ve středu po Hromnicích, 2. před sv. Jiřím, 3. před Jubilate, 4. před sv. Bartolomějem, 5. před sv. Matoušem. Každou středu týhodní trh.
- Smržovka (Morehenstern).** 1. ve středu po sv. Josefu, 2. po sv. Marku, 3. před všemi Svatými. Týhodní trh každou středu.
- Soběslav.** 1. v pond. po obrácení sv. Pavla aneb v pond. před Hromnicemi, 2. před svatodušními svátky, 3. po povýšen. sv. kříže, 4. před sv. Kateřinou. Trhy na koně o den dříve, trhy na hovězí dobytek od druhého pondělí v postě až do pondělka po svaté Trojici každé pondělí.
- Sobotka.** 1. ve čtvrtek po 3 Kr., 2. na velkonoční out., 3. na sv. Magd., 4. na sv. Bart., 5. na sv. Michala, 6. na sv. Kateřinu. Týhodní trh každou sobotu.
- Sokolov (Falkenau).** 1. v pond. před Sv. Duchem, 2. po sv. Jakubu Vět., 3. na sv. Michala; trhy na dobytek každé 3. pond. v každém měsíci.
- Solnice.** 1. na masopustní pond., 2. na sv. Jana Křtitele, 3. na sv. Jilji, 4. na sv. Šim. a Judu; týhodní trh každé pondělí.
- Sovínka.** 1. ve čtvrtek před Hromnicemi, 2. v outery před sv. Václavem; týhodní trh na obilí a dobytek každý čtvrtek.

Stankovy. 1. v outery po novém roce, 2. po sv. Františku Serafinském; týhodní trh každé pond.

Stárek (Starkstadt), výroční a trhy na dobytek: 1. v pond. po jménu P. Ježíše, 2. před Sv. Duchem, 3. po sv. Vorské. Případne-li sv. Vorské na pondělí, drží se trh toho samého dne, a druhý den na to dobytčí trh; týhodní trh na přízi a plátno každou sobotu.

Stodý (Stasby), 1. v out. po Hromnicích, 2. na sv. Jiří, 3. ve středu po sv. Michalu, 4. v outery před sv. Martinem. Případne-li svatojirský trh na neděli neb svátek, odloží se na příští outerek.

Strakonice. 1. ve čtvrtek po středoposti, 2. v out. po nanebevstoupení Páně, 3. na sv. Annu, 4. na den sv. Šim. a Judu.

Strážecí Nové, město, (Neustratic), 1. ve čtvrtek před květnou nedělí, 2. v outery před nanebevstoupením Páně, 3. ve čtvrtek před navštívením Panny Marie.

Stráž (Neustadt), 1. v pond. před sv. Janem Křt., 2. na sv. Kateřinu; každý outerek trh na dobytek.

Stráž (Platz), 1. v pondělí po smrtelné nedělí, 2. ve čtvrtek po Božím Těle, 3. na sv. Bartoloměje, 4. na sv. Lucii; trh na dobytek každý pondělí.

Stráže (Wartenberg), výroční a dobytčí trhy: 1. v druhé pond. po Velikonoci, 2. po rozslání sv. apol., 3. před sv. Havlem, 4. po sv. Martinu; týhodní trh: 1. ve středu před Velikonocí, 2. před Vánoce.

Strážov (Drossau), 1. ve čtvrtek po sv. Matěji, 2. po sv. Jiří, 3. po sv. Jakubu, 4. po sv. Martinu.

Strmilov (Tremles), 1. den po novém roce, 2. druhé pond. v postě, 3. čtvrté pond. po velikonoci, 4. v pond. po Božím Těle, 5. na sv. Jilji, 6. na sv. Havla, 7. den po sv. Ondřeji; trhy na dobytek každé pond. od 1. května až do 31. října. Trhy na obilí každé pondělí.

Stříbro (Mies), výroční a dobytčí trhy: 1. v pond. po sv. 3. Králích, 2. po velikonoci, 3. po sv. Vavřinci, 4. po sv. Havlu.

Stropnice (Stropnic), na svatoúšní outery; každý outerek trh na dobytek.

Strunkovice. 1. v pond. po nejsvětější Trojici, 2. na sv. Vavřince, 3. na sv. Františka Ser.; týhodní trhy vždy v outery.

Sukdol, v outery před sv. Havlem, 2. v outery před sv. Tomášem apol.

Suniperk (Sonnenberg), 1. dne 1. května, 2. na sv. Michala.

Supí Hora (Geiersberg), výroční a trhy na dobytek: 1. po Svatém Duchu, 2. po svatě Markétě, 3. po sv. Matěji, 4. po obětování Panny Marie; trh týhodní na obilí každé pondělí.

Sulice (Schützenhofen), 1. v pond. po 3. Králích, 2. v outery svatoúšní, 3. na sv. Rocha, 4. na sv. Františka Ser., trhy na dobytek od květné neděle až do sv. Martina; každý pondělí a pátek po celý rok trhy na obilí.

Světla, 1. v outery po sv. 3. Králích, 2. na sv. Vojtěcha, 3. na sv. Bartoloměje, 4. na sv. Michala.

Svíny (Schweinitz), 1. den po sv. Trojici, 2. v nedělí po nanebevstoupení Panny Marie. Padne-li na ten den trh v Lišově, drží se o tři dni dříve, 3. na sv. Františka Serafinského.

Svojanov, výroční a dobytčí trhy, kterážto poslední drží se před polečnem: 1. na masopustní outerek, 2. ve čtvrtek ve květnou nedělí, 3. ve středu před nanebevstoupením Páně, 4. na sv. Marii Magdalenu, 5. ve čtvrtek před sv. Tomášem.

Svrátka, 1. v pond. po sv. Fab. a Šebest, 2. po velikonoci, 3. na sv. Prokopa, 4. ve středu po sv. Martinu.

Šenbach, 1. v pondělí po nedělí Kantáte, 2. druhé pondělí po sv. Petru a Pavlu, 3. druhé pondělí po jménu P. Marie, 4. druhé pondělí po všech Svatých; trhy na dobytek každý první čtvrtek v měsíci.

Šenbach, 1. v pond. po první nedělí velikonoci, 2. v outery po sv. Janu Křt., 3. druhý pond. po jménu P. M., 4. druhý outery po všech Svatých.

Šenfeld, 1. v pond. před sv. Bart., 2. v pond. po sv. Martinu bisk.

Šenilind, 1. druhé pondělí po sv. Janu Křt., 2. v pondělí před první adventní nedělí.

Šenilinda, 1. v pondělí po 3. Králích, 2. druhé pondělí po velikonoci, 3. v pondělí před sv. M. Magdalenu.

Širgswalde, 1. na velikonoci outery, 2. v pondělí po sv. Markétě, 3. v pond. po sv. Františku Ser. Týhodní trh každý pátek.

Škvorec, výroční a dobytčí trhy: 1. v outery před velikonoci, 2. před sv. Havla, 3. před vánocí.

Šluknov (Schlukenau), 1. v pond. po nedělí Okuli, 2. po nanebevstoupení Páně, 3. po sv. Vavřinci, 4. po sv. Matouši; padne-li sv. Vavřince neb Matouše v pond. drží se trh ten samý den; týhodní trhy každý čtvrtek, na zelený čtvrtek a ve čtvrtky v adventě pticházívají si kramáři a řemeslníci.

Štětkum (Stiecken), 1. v outery po 1. nedělí v postě, 2. v out. před sv. Jilji, 3. na sv. Teklu.

Štěpánov, 1. na sv. Vojtěcha, 2. na sv. Bartoloměje, 3. v outery před sv. Havlem; trhy na všech dobytek po celý pát každou středu.

Štětí (Wegstädt), výroční trhy na dobytek: 1. druhý čtvrtek po Velikonoci, 2. ve

čtvrtek před sv. Vavřincem, 3. před sv. Havlem, 4. po početi P. Marie.

Štoky (Stecken), 1. na sv. Josefa, 2. na sv. Víta, 3. na sv. Vavřince, 4. na všechny Sváté.

Švarcenstet, výroční a trhy na koně a dobytek: 1. v pond. po jmennu Ježíše, 2. po 8. květnu, případně-li svátek, tedy v outery, a padne-li 8. května v pondělí, o týden později, 3. v pondělí po sv. Bartol., padne-li sv. Bart. na pondělí, tedy přisti pondělí.

Švihov, 1. v pondělí po neděli Látare, 2. na sv. Víta, 3. v pondělí po sv. Václavu, 4. v pondělí po sv. Lucii, každou středu týhodní trh.

Tábor, 1. na sv. Řehoře, 2. na sv. Urbana, 3. na proměnění Christa P. 4. na sv. Havla, 5. na sv. Ondřeje; padne-li některý z těchto trhů na sobotu aneb jiný židovský svátek, drží se přisti středu.

Tachov čili **Dřevňov** (Tachau), 1. v pondělí po jmennu P. Ježíše, 2. na velký pátek, 3. v pondělí po Božím Těle; trhy týdně každou středu a pátek.

Teplá (Tepl), trhy na koně a jiný dobytek: 1. ve středu před Hromnicemi, 2. před Velikonoci, 3. po Juhilate, 4. po sv. Kilianu, 5. na sv. Jilji, 6. ve středu před císařským posvěcením, 7. ve středu před Vánoci; trh na obilí každou středu.

Teplice (Teplíc), 1. v pond. po sv. 3 Král., 2. po sv. Janu Křt., 3. po sv. Jilji, 4. po sv. Havlu; hlavní týhodní trhy v outery každého téhodne a týdně trhy každodenně. První hlavní týhodní trh v každém měsíci je spolu trh na dobytek.

Teplice (Weckelsdorf), 1. v outery po jmennu P. Ježíše, 2. po nanebevstoupení Páně, 3. po nanebevzetí P. Marie, 4. po všech Svátech; tých. trhy každý outery na plátno, přízi a len.

Terešín (Theresienstadt), 1. v pond. po sv. 3 Králích, 2. první pond. po velikonoci, 3. ve čtvrtek po sv. Petru a Pavlu, 4. v pond. po sv. Václavu.

Tejn **Moršův** (Bischofteinir), 1. v outery před Hromnicemi, 2. před svatým Petrem a Pavlem, 3. po povýšení sv. kříže; týhodní trh na obilí každou sobotu po celý rok.

Tejn nad Vltavou, (Moldautejn), 1. dne 8. května, 2. dne 25. července, 3. dne 21. září, 4. dne 25. listopadu, trhy pro poutníky dne 19. března a 15. června; týdenní trhy na potravní věci každou středu po celý rok.

Tejnec **Hrochov** (Hrachovetice), 1. na den sv. Matěje, 2. ve čtvrtek čtyřtého téhodne po velikonoci, 3. na sv. Jana Křt., 4. den po sv. Michalu, 5. na sv. Tomáše; trhy na dobytek o druhém trhu ten samý den, o čtyřech ostatních dne před tím.

Tejnice Labská (Elbeteinice), 1. v pond. po 3. Králích, 2. po květné neděli, 3. po sv. Jana Křteli, 4. po sv. Václavu.

Tejnice Panencká (Jungferteinice), 1. v pond. před Hromnicemi, 2. po sv. Jilji, 3. před narozením Panny Marie. Na sobotu připadlý trh drží se přisti pondělí.

Thunzeta (Theising), 1. na zelený čtvrtek, 2. dne 2. května, 3. druhé pondělí po sv. Ondru, 4. ve čtvrtek po narození P. Marie, 5. ve čtvrtek po sv. Martinu, 6. ve čtvrtek před Vánocemi; a druhým, třetím a čtvrtým trhem jsou trhy na dobytek spojeny; týhodní trh každý čtvrtek.

Türnice (Türnic), 1. v outery po Velikonoci, 2. v pondělí po Rogate, 3. po svatém Michalu, 4. po početi Panny Marie.

Turnov, 1. ve středu po středoposti, 2. před svatým Janem Křtitelem, 3. po sv. Jilji, 4. po Božím Těle, 5. před proměněním Christa Pána, 6. před všemi Sváty.

Třebechovice (Hohenbruck), výroční a dobytčí trhy: 1. ve středu po obrácení sv. Pavla, padne-li ale středa na svátek, drží se trh v přísti středu, 2. na proměnění Christa Pána, 3. na sv. Kateřinu, každý čtvrtek týhodní trh.

Třebešice, 1. v sobotu po středoposti, 2. v oktávu sv. Petra a Pavla, 3. na sv. Františka Scr.

Třebešnice, výroční trhy na dobytek: 1. ten den po Hromnicích, 2. na sv. Jilji, 3. na sv. Jakuba, 4. den po všech Svátech.

Třeboň (Wittingau), 1. na svatého Filipa a Jakuba, 2. na sv. Jilji, 3. na sv. Tomáše.

Třebova Česká (Bohm. Trübau), 1. na sv. Matěje, 2. v outery po vstoupení Páně, 3. na sv. Vavřince, 4. na sv. Matouše. Trh na obilí každý čtvrtek.

Trutnov (Trautenu), výroční a trhy na dobytek: 1. v pondělí po obrácení sv. Pavla, 2. po sv. Josefu, 3. ve čtvrtek před sv. Duchem, 4. v pond. po sv. Jakubu, 5. po sv. Michalu, 6. po sv. Alžbětě. Všecky trhy, a výminkou svatoúšního trhu, drží se první pondělek, na který ta slavnost padá, jinak následující pondělek i s trhem na sv. Josefa a sv. Alžbětu povoleným na koně a hovězí dobytek; pakli-by trh na koně o sv. Josefa a Chrádským stejně padl, drží se v Trutnově na pondělek před tím; mimo ty jest každé pondělí a čtvrtek týhodní trh na obilí, přízi a plátno.

Trutnov, výroční a trhy na dobytek: 1. druhý čtvrtek po Velikonoci, 2. první čtvrtek po Božím Těle, 3. první čtvrtek po sv. Františku Seraf., 4. v pondělí po početi Panny Marie.

Týnlště, výroční trhy na dobytek: 1. před nejsv. Trojicí, 2. na sv. Vavřince, 3. na sv. Tomáše, 4. velký týždní trh v pond. po květné neděli. Týždní trh každý pondělek.

Uttina (Uittwa), 1. v pondělí po sv. Vítu, 2. po sv. Michalu.

Valeč (Walč), výroční trhy a na dobytek: 1. v pondělí po sv. 3 Králích, 2. ve středu po sv. Michalu.

Vamberice, 1. pátý čtvrtek v postě, 2. na svatou Annu, 3. na svatou Barboru. Každé pondělí týždní trh na dobytek, vlnu a přízi.

Velešín, 1. na svatého Josefa, 2. v úterý svatodušní, 3. v pond. po svatém Havlu.

Velhartice, 1. na zelený čtvrtek, 2. ve čtvrtek po nanebevstoupení Páně, 3. na sv. Mari Magdalenu, 4. den po dušičkách.

Velvary, 1. v pondělí po zjevení sv. Michala dne 8. května, 2. ve středu po svatém Petru a Pavlu, 3. ve středu po sv. Bartoloměji, 4. na sv. Šimona a Judu, 5. na sv. Martina bisk.

Vervetice (Wernstadt), 1. na sv. Vojtěcha, 2. na sv. Vavřince, 3. na sv. Ondřeje, 4. v pondělí před sv. Havlem. Týždní trh každý úterek.

Veselí nad Lužnicí, 1. ve středoposti, 2. ve středu po nanebevstoupení Páně, 3. na sv. Prokopa, 4. ve středu po sv. Františku Seraf., trhy na vlnu: 1. ve čtvrtek po sv. Filipu a Jakubu, 2. ve čtvrtek po sv. Jilji. Trh na dobytek od Velikonoc až do Sv. Ducha každý čtvrtek.

Veselí nad Odlinou (Hochweseli), 1. na sv. Matěje na všechno zboží a dobytek, 2. na sv. Vojtěcha na plátno a přízi, 3. na sv. Jana Křt. na všelijaké zboží a dobytek, 4. v úterý po sv. Vavřinci na zboží a dobytek, 5. na sv. Michala, 6. na sv. Martina na přízi a plátno.

Vejprty, 1. v pond. po Božím Těle, 2. v pond. po narození P. Marie.

Vildštejn, 1. v pondělí po sv. Janu Křteli, 2. v pondělí po sv. Michalu. Od března až do října každé poslední pondělí v měsíci dob. trhy.

Vilimov, 1. první čtvrtek v postě, 2. po letnicích, 3. na sv. Vavřince, 4. ve čtvrtek po sv. Martinu.

Vilemice (Wilomic), 1. v pondělí po svatém Jití, 2. před svatým Havlem.

Vimberk (Winterberg), 1. na svatého Prokopa, 2. na sv. Bartoloměje, 3. na sv. Martina.

Vlachovo Březí (Wallischbirken), 1. na sv. Apolináře, 2. na sv. Ludmilu, 3. na sv. Mikuláše, po každé s osmidenním frejunkem.

Vlašim, 1. v pondělí před Velikonocí, 2.

v úterý před nanebevstoupením Páně 3. v pondělí před Sv. Duchem, 4. v sobotu po sv. Jilji, 5. v masopustní pondělí, 6. na dušičky, 7. v druhé pondělí před narozením Christa Pána. Týdlní trh každ. sobotu.

Vitavice Dolní (Unter-Wulldau), 1. na obrácení sv. Pavla, 2. v neděli po sv. Janu Křt. Týždní trh každý úterek.

Vodňany, výroční a trhy na koně a hovězí dobytek: 1. třetí úterý v postě, 2. v úterý před svat. Janem Nepomuckým, 3. na den rozěslání sv. apostolů, 4. ten den po narození Panny Marie, 5. na svatou Barboru. Každý úterek trh na obilí a potravní věci.

Volary, (Willern), 1. ve čtvrtek před květnou nedělí, 2. na sv. Mikuláše.

Volyně, 1. na den obrácení sv. Pavla, 2. v pond. po nanebevst. Páně, 3. v úterý po nanebevz. Panny Marie, trvá 6 dní, 4. v pond. po všech Svatých 3 dni.

Votice, 1. ve čtvrtek před květnou nedělí, 2. ve středu v křížovém tёмně, 3. ten den po navštívení Panny Marie, 4. na sv. Vavřince, 5. po narození P. Marie, 6. na sv. Františka Ser., 7. na sv. Petra a Alkantary (19. října), 8. před sv. Tomášem apostolem.

Vožice Mladá (Jungwohic), výroční trhy na dobytek a rozličné zboží: 1. v úterý po sv. Petru a Pavlu, 2. po zvěstování Panny Marie, 3. po sv. Vojtěchu, 4. po nanebevstoupení Páně, 5. po Božím Těle, 6. po nanebevz. Panny Marie, 7. po sv. Matouši, 8. po sv. Linhartu.

Vrana, 1. dne 21. března, 2. na sv. Jana Křtitele, 3. druhý den po sv. Matouši. Malé trhy: 1. ve čtvrtek po sv. Filipu a Jakubu, 2. den po sv. Bartoloměji, 3. ve čtvrtek před sv. Lukášem, 4. ve čtvrtek po sv. Barboře.

Vrauteck (Rudig), trhy výroční a na dobytek: 1. ve středu před květnou nedělí, 2. ve čtvrtek po sv. Janu Křteli, 3. ve čtvrtek po sv. Bartoloměji, 4. ve čtvrtek před počátkem Panny Marie. Každý úterek trh na obilí.

Vraťt (Freiheit), 1. v úterý po přenesení sv. Václava, 2. po Božím Těle, 3. po narození Panny Marie, 4. první úterek v adventu.

Vrch sv. Šebastiána (Sebastiansberg), 1. v pondělí po sv. Trojici, 2. první pondělí po neděli po sv. Havlu.

Vrchlabí (Hohenelbe), 1. den po sv. Matěji, 2. na sv. Filipa a Jakuba, 3. den po Vavřinci, 4. na sv. Kateřinu. Týždní trhy vždy v úterý a v sobotu na rozličné obilí a vafy.

Všeruby (Nenmarkt), 1. ve čtvrtek po neděli Kantale, 2. ve čtvrtek po Božím Těle. Trh na obilí a dobytek každou středu.

Všeruby (Všerau), 1. na sv. Blažeje, po 8 dní, 2. na sv. Markétu, 3. na sv. Filipa a Jakuba, 4. na sv. Michala, po 8 dní, 5. na sv. Mikuláše.

Výšší Brod (Hohenfurth), 1. Svobodný trh na sv. Bartoloměje: trhy na chléb: 1. na sv. Matěje, 2. na sv. Josefa, 3. na zelený čtvrtek, 4. v pondělí po sv. Trojici, 5. na sv. M. Magdalenu, 6. na sv. Šimona a Judu, 7. na sv. Tomáše; týždenní trh každý pondělek s dobytčím trhem za letních měsíců.

Vysoké (Hochstadt), 1. v pondělí po Quasimodogeniti, 2. v pondělí po sv. Simonu a Judě. Týždenní trh každou sobotu.

Záblatí, 1. na sv. Floriana, 2. na slatí sv. Jana, 3. na sv. Ondřeje.

Zachléř (Schatzler), 1. v úterý po svatodušních svátcích, 2. na sv. Martina; trhy týždenní v úterý a pátek.

Zahrádka, 1. ten čtvrtek po středopostí, 2. na sv. Víta, 3. ten pondělek před sv. Bartolomějem, 4. na sv. Havla, 5. na sv. Ondřeje; v úterý každého týdne trh na dobytek.

Zámotš (Friedberg), na sv. Anny; týh. trh na dobytek a na obilí každý úterek.

Zásmuky, 1. v pondělí po Hromnicích, 2. po sv. Filipu a Jakubu, 3. ve středu po sv. Prokopu, 4. v pondělí po nanebevzetí P. Marie, 5. ve středu po sv. Václavu, 6. ve středu po všech Svatých; trh týždenní každou středu.

Zbítov, 1. v úterý velikonoční, 2. na sv. Bartoloměje, 3. na sv. Katerinu.

Zbraslav (Königsaal), 1. dne 1. dubna, 2. v pondělí po sv. Janu Nepom., 3. po jménu Panny Marie, 4. po sv. arch. Rafa.

Zbraslavice, 1. v úterý před Hromnicemi, 2. po neděli Judika, po 8 dní, 3. po Sv. Duchu, 4. po návštěvě Panny Marie, 5. v pond. po sv. Vavřinci, 6. ve středu po sv. Václavu, 7. na sv. Kateřinu, trvá 8 dní, 8. na sv. Tomáše apoštola.

Zdálavice, výroční trhy na rozličné kramářské zboží a spolu trhy na dobytek: 1. ve čtvrtek před Hromnicemi, 2. ve středopostí, 3. po nalezení sv. kříže, 4. den před Božím Tělem, 5. ve čtvrtek po sv. Markétě, 6. po povýšení sv. kříže, 7. den po sv. Barboře.

Zetvice (Zettvng), 1. druhý pond. po Velikonoci, 2. v pondělí před sv. Martinem; trh na chléb každý úterek.

Zlonice, 1. první pond. v postě, 2. na sv. Vojtěcha, 3. na sv. Ondřeje, 4. na nanebevzetí Panny Marie. Druhý a třetí trvá 8 dní, trh každý pondělek.

Zruč, 1. na sv. Dorotu dne 6. února, 2. na proměnění Christa P.; trhy: v úterý před zeleným čtvrtkem, v úterý před Vánocemi

Zvykov, výroční trhy v pond.: 1. po sv. Valentinu, 2. po Božím Těle, 3. po povýšení sv. kříže, 4. po sv. Alžbětě; trhy týždenní na obilí, len, přízi a rozličné potraviny věci každou středu.

Zamberg (Senftenberg), 1. v úterý po novém roce, 2. po letnicích, 3. po povýšení svatého kříže; hlavní týždenní trhy na všechno zboží v pondělí před Velikonocí, před Sv. Duchem a před Vánocemi každé pondělí a čtvrtek trhy na obilí.

Zandava (Sandau), 1. v pondělí po jménu P. Ježíše, 2. třetí v postě, 3. po sv. Antonínu, 4. před sv. Václavem; týždenní trh každé pondělí.

Zatec (Saaz), 1. v pond. před obrác. sv. Pavla, 2. ve čtvrtek po neděli Okuli, 3. v pond. před Sv. Duchem, 4. v pond. před narozením P. Marie, 5. v pond. před sv. Katerin.

Zdár (Saar), 1. v pond. po novém roce, 2. před středopostím, po nejsv. Trojici, 3. před sv. Bartolomějem, 4. před sv. Martinem.

Zebrač, 1. ve čtvrtek po jménu P. Ježíše, 2. na svatodušní úterý, 3. na sv. Šimona a Judu.

Železnice (Eisenstudl), 1. ve středu po jménu Pána J., 2. v pondělí po sv. Janu Nep., 3. ve středu po narození P. Marie; trh na obilí každou středu.

Železná Ruda (Eisenstein), trhy na obilí a dobytek: 1. ve velikonoční úterý, 2. na sv. Vendelína dne 20. října. Měl-li by poslední týden trh na sobotu neb neděli padnoucí, odboývá se v pondělí na to.

Žihle (Scheles), 1. v úter. po sv. Jiří, 2. v úterý po sv. Václavu.

Žirovnice, výroční a dobytčí trhy: 1. v pondělí po svatých 3 Králích, 2. po svat. Filipu a Jakubu, 3. po svatém Jilji; trhy na dobytek každých čtrnáct dní od drnhého úterka po sv. Matěji až do sv. Havla.

Žirer (Šurc), 1. v úterý před sv. Filípem a Jakubem, 2. v úterý po sv. Bartoloměji.

Žiželce, 1. ve středu před sv. Jiřím, 2. v pond. po všech Svatých, po každé 8 dní, 3. na sv. Víta, 4. v pond. po narození P. Marie, každou středu trh na obilí.

Žleby, 1. den po sv. 3 Králích, 2. den po návštěvě P. Marie, 3. den po všech Svatých; týždenní trh den před všemi Svatými.

Žlutice (Lutic), 1. v úterý Velikonoční, 2. v úterý svatodušní, 3. v pond. před sv. Bart., 4. na sv. Šimona a Judu.

Žumberk, výroční a dobyt. trhy ve čtvrtky: 1. před Hrom., 2. před sv. Vítěm, 3. před naneb. Panny M., 4. před všemi Svatými.

Výroční tržové na Slovensku.

- Arad.** na neděli Judika, 11. července, 19. srpna, 4. listopada, 2 dni před tím velký trh na dobytek.
- Asod.** v Pešt. stol., na vstupení Páně, 20. srpna, 11. listopada a dva dni před tím trh na dobytek.
- Baja.** v Bač. stol., 24. dub., 22. července. 21. září a 6. pros. a den před tím trh na dobytek.
- Bajmoe.** v Nitran. stol., 6. ledna, 24. dub., na Sv. Ducha, 24. srpna, 29. září a 11. listopada.
- Bánovce.** v trenč. stol., první neděli po 3 králích, na neděli Sexagesima, 24. dubna na neděli sv. Trojice, na sv. Jana Křt., na nanebevzeší P. Marie, 29. srpna, na Sim. a Judu, na sv. Lucii.
- Bardějov.** v šariš. stol., 22. února, na ned. Sexages., 24. června, 1. září, 21. pros. a 5 dni před tím trh na dobytek.
- Bátovce.** v hont. stol., na ned. Sexagesima, na neděli květnou, na neděli Rogate, na svatého Vavřince, 11. listopada.
- Beckov.** v trenč. stol., na sv. Řehoře, na den nalezení sv. kříže, 26. srpna, 24. listopada.
- Béla.** v Spšbi, 22. ledna, na neděli Rogate, 15. července, 21. září, na sv. Tomáše, v pond. před advent. a 2 dni před tím trh na dobytek.
- Bélúše.** v trenč. stol., 21. února, 1. května, 24. června, na proměnění Christa Pána, 3. září, na Simona a Judu.
- Bíče.** v trenč. stol., v pondělí po obrácení Sv. Pavla, po sv. Filipu a Jakubů, Svato-dušní, po povýšení sv. kříže, po všech Svatých.
- Bobrovec Veliký.** v lipt. stol., na ned. Invok., 16. května, 1. září, 19. listop.
- Bodhánovce.** v šariš. stol., 17. ledna, 5. února, 25. dubna, 24. července, 28. srpna, 21. října, 23. listopada.
- Březno.** na neděli Latere, na středu před sv. Duchem, 16. srpna, 30. listopada, Výkladní i na dobytek spolu se držívají.
- Březová.** v nitr. stol., v pondělí po třech králích, v pond. před popelcem, na zelený čtvrtek, v pondělí před Sv. Duchem, v pondělí před sv. Janem Křt., v pondělí po sv. Štěpánu Křtli, po sv. Matouši, po Emer. Výkladní i na dobytek spolu se držívají.
- Brdín.** 1. března, 27. června, 14. září, 30. listopada.
- Bystřice Báňská.** 25. ledna, 7. května, 30. listopada.
- Bystřice Považská.** 6. ledna, v pondělí po květné nedeli, na svato Trojici, 10. srpna, na sv. Matouše v září.
- Cachtice.** 24. února, na neděli Rogate, na sv. Ladislava, na stěti svat. Jana, na sv. Vorkilu, na svatého Tomáše.
- Chátelnice.** na sv. Fabiána a Šebastiána, na sv. Josefa, na neděli Miseric., na sv. Jana Křtitele, na sv. Bartoloměje, na sv. Ilavla.
- Čtvrtek.** ve Spšbi, na sv. Ducha, 28. října.
- Darmoty.** 6. ledna, 2. února, na neděli Latere, 1. května, 24. června, 20. srpna, 20. září, 1. listopada.
- Debrečin.** 17. ledna, na sv. Antonína poust., 24. dubna, 15. srpna, na sv. Diviže, a dva dni před tím trh na dobytek.
- Děňa.** v zvol. stol., 25. dubna, 24. června, 24. září, 21. listopada a vždy den před tím trh na dobytek.
- Dobroniva.** na svat. Pavla poust., na Sv. Ducha, v pondělí po sv. Trojici, na sv. Matouše, na sv. Barboru, vždy den před tím trh na dobytek.
- Dobsina.** 2. února, 12. května, 1. srpna, 8. prosince.
- Dubnice.** 24. února, na nedeli Quasimod., na sv. Jakuba, na sv. Michala.
- Filckovo.** 6. února, 25. května, 24. srpna a 19. listopada.
- Frajšák (Galgocz).** 25. ledna, na neděli Latere, 1. května, na Svat. Ducha, 29. června, 10. srpna, 22. září, 1. listopada.
- Gajary viz Jagary.**
- Gulanta.** na Sv. Ducha, 20. srpna.
- Gemer (Sajo-Gömör).** 14. února, v outery před Velikonoci, 3. července, 17. prosince a vždy předešlý den na dobytek.
- Hanušovce.** šariš. stol., 6. ledna, 14. dubna, na sešání Ducha Sv., 27. září, 1. listopada.
- Holíč.** na obrácení sv. Pavla, v ont. po Quasimod., v out. po Miseric., na roze-slání sv. apostolů, v outery po 20. srpna, 16. října, 11. listopada.
- Brabušice (Láposztafalva).** 25. ledna, 1. května, 4. října.
- Humene.** 6. února, 25. března, na nedeli Rogate, 29. červ., 14. září, 1. listopada, v pondělí před narozen. Christa Pána.
- Hyby.** v pondělí po obrácení sv. Pavla, na zvěstov P. Marie, na den Božího Těla, v pondělí po sv. Egidu, 1. listopada.
- Ilava.** na sv. Dorotu, na zvěstování Panny Marie, na vstupení P., na Boží Tělo, na sv. Marii Magdalenu, 1. listopada.
- Jagary.** Gajary, v přešp. stol., na nedeli Latere, na Boží Tělo, na početi Panny Marie, na povýšení svat. Kříže, v pondělí po sv. Zofii, 1. listopada.
- Jelšava.** na sv. Apollou., 27. dubna, na sv. Jana Křt., na sv. Egid., na sv. Alžb.
- Kupušany (Kapi).** v šariš. stol., 12. března.
- Keckemet.** 12. března, 10. května, 10. srpna, 26. září, 25. listopada a dva dni před tím velké trhy na dobytek.
- Kereštur.** při Bodrogu, 20. února, 21. března, na sv. Marketu, na prom. Christa

- Pána, na sv. Bartoloměje, na povýšení sv. Kříže, 25. listopadu.
- Kežmark**, na neděli Invokavit, první neděli po sv. Trojici, 3. května, 14. září, 13. pros.
- Klášteř**, v Turci, 9. ledna, v pondělí po Sv. Duchu, v neděli po sv. Michalu, na sv. Mikuláše.
- Komárno**, při Dunaji, 1. května, 29. června, 4. října, 30. listopadu.
- Komjatice**, neb Komjaty, 15. červ., 26. srpna, 19. listopadu, třetí neděli adventní.
- Košice**, na sv. Fabiána a Šebastiána, 1. května, na den Božího Těla, 15. srpna, na sv. Kateř.
- Kostolany**, nitr. stol., na neděli květnou, na vstoupení Páně, na sv. Vavřince, na sv. Matěje.
- Kremnice**, 5. května, 2. srpna, ve čtvrtek po sv. Mich.
- Krupina** (Karpfen), na sv. Dorotu, na květnou neděli, na neděli Exaudi, na sv. Petra a Pavla, na sv. Bartoloměje, na Simona a Judu, na neděli před Vánoci a vždy 3 dni před tím trh na dobytek.
- Kubin Dolný**, v Oravě, na neděli Sexagesima, na neděli Palm., na sv. Jana Křtitele, na narození Panny Marie, na svat. Alžbětu, vždy násled. pondělí a každý oúterek od sv. Kateřiny až do květné neděle trh na dobytek.
- Kysce čili Gyns**, na neděli Invokavit, na neděli Láture, první ned. po sv. Trojici, 1. září, 21. října.
- Leopoldštat**, na neděli Okuli, na neděli Exaudi, na neděli před sv. Duchem, 13. července a 21. září.
- Leváry Vel.** (Gross-Schutzen), v prešp. stol., v pond. po 3 Král., na sv. Řehoře, v pond. po neděli Rogate, před sv. Jakub., před sv. Matouš., po sv. Vavř., po sv. Martinu.
- Levice**, na 3 Krále, v pond. po Judika, na den Božího Těla, 25. července, 29. září.
- Levoče**, 1. ledna, na ned. Judika, 2. července, 16. října.
- Libova** (Lublau), v Spiši, na ned. Sex., na ned. Palm., na ned. Exaudi, 2. července, na nebevzetí Panny Marie, na ned. po sv. Havlu, na sv. Mikuláše.
- Lícence**, na sv. Valentína, na sv. Stanislava, 2. července, na povýšení sv. Kříže, na sv. Juditu.
- Lubětová**, 2. února, 1. května, 22. července, 29. září.
- Makov**, na ned. Judika, 24. června, 19. srpna a 19. listopadu.
- Malé Topolčany**, 6. ledna, 22. března, 1. květn., 24. června, 21. srpna a 25. listop.
- Malý Varadin**, 17. března, na zel. čtvrtek, 15. června, 1. září, 5. listopadu, 25. prosince.
- Matějovce**, v Spiši, 6. února, 8. června, 6. srpna, 19. listop.
- Michalovce**, v zempl. stol., 2. února, na ned. Palm., 8. května, 13. června, 15. srpna, 15. října, 21. prosince.
- Mijava**, v nitr. stol., ve středu po obrácení sv. Pavla, po sv. Josefu, po Sv. Duchu, po sv. Jakubu, po narození P. Marie, po Sim. a Judě, po sv. Mikuláši a vždy v předešlý úterý trh na dobytek.
- Miskovec**, 16. února, na vstoupení Páně, na sv. Samuele, 18. října, 16. pros.
- Močonná**, 28. ledna, 29. března, na sv. Ladislava, na sv. Bartoloměje, na svat. Václavu, na sv. Klémenta a 3 dni před tím trh na dobytek.
- Mudrá**, 2. února, na ned. Miseric., 24. června, na ned. po sv. Bartoloměji, na sv. Matouše, 11. listopadu.
- Moravce**, v tékov. stol., v úterý před očisťováním Panny Marie, před květnou nedělí, před sv. Jitím, před sv. Petrem a Pavlem, před sv. Jakubem, před sv. Michalem, před všemi Svatými, př. sv. Tom.
- Moravce Velk.**, 2. července.
- Mošov** (Wieselburg), 13. července, 5. října, na ned. po sv. Františku.
- Mošovce**, v Turci, na sv. Fabiána a Sebestiana, na sv. Stanislava, na sv. Trojici, na prom. Christa Pána, na sv. Matouše, 1. listopadu, vždy v pond. trh na dobytek. ve středu výkladní jarmarky. Přes celý pak půst v out a ve středu trh na obilí.
- Náměsto**, v Oravě, v pond. po první neděli po 3 Králích, na sv. Řehoře, na sv. Lucii.
- Německá Lípce**, 25. ledna, 24. dubna, 24. června, 21. září, 21. prosince.
- Némell**, v hont. stol., na jméno P. Ježíše, na ned. Láture, 23. dubna, na sv. Trojici, 6. srpna, 1. listopadu.
- Něredhaz**, 10. ledna, 26. května, 8. září, 13. prosince.
- Nitra**, 10. ledna, na ned. Okuli, na den Božího Těla, 2. července, 28. října, 21. prosince.
- Nová Bělá**, v Spiši, 2. února, v pond. svatodušní, 19. listopadu.
- Nová Ves**, v Spiši, 26. února, na nanebevzetí Panny Marie, 11. listopadu.
- Nové Město nad Kysucí**, v pond. před sv. Dorotou, ve středu po popeleční středě, v pond. po sv. Jiří, před sv. Jakubem, před Kalist., 14. října.
- Nové Město na Váhu**, v pond. po Septuagesima, po Reminiscere, po Velikonoci, na svatodušní pond., po sv. Trojici, po sv. Prokopu, po narození P. Marie, po sv. Michalu, po všech Svatých, před Vánoci.
- Nové Zámky**, 11. února, na květnon ned., první ned. po sv. Trojici, na sv. Klémenta, na sv. Lucii.
- Osljany**, na květnon ned., v ned. po sv. Filipu a Jakubu, po sv. Stěpánu, po sv. Mikuláši.
- Ostřihom**, 2. února, 12. března, 25. květn., 22. července.
- Ožďany**, gem. stol., 14. února, 7. května, 13. července, 10. srpna, 30. listop.
- Papa**, 2. února, 25. března, na sv. Trojici, 2. července, 15. srpna, 8. září, 8. pros.

Parkan. 23. dubna, 24. srpna, 28. října, 15. prosince.

Pešť, na sv. Josefa, na sv. Medarda, na den stěti sv. Jana, na sv. Leopolda.

Pezynek, 6. února, v outerý velikonocní, v outerý svatodušní, 22. července, na sv. Augusta, na sv. Franti, 5. listop.

Plešivec. v gem. stol., 22. února, 10. dub., 17. září.

Plešovce, v zvol. stol., 12. března, 12. července, 1. října, 29. prosince a vždy před tím trh na dobytek.

Podhradí, v Gemeru, 25. ledna, 10. srpna, 30. listopadu.

Podollnec, v Spiši, na obrác. sv. Pavla, na ned. Jubilate, v pond. po sv. Trojici, v pond. před navštívením Panny Marie, v pond. před Sín. a Judou.

Poprad. v Spiši, v pátek po ned. Judika, 15. října a 6. prosince.

Potok. 7. března, na ned. Exaudi, 29. června, 10. srpna, 8. prosin.

Pouchov, v pondělí po novém roce, po Velikonoci, po ned. Exaudi, po sv. Marku, po povýšení sv. Kříže, po všech Svätých a vždy ve čtvrť před tím výkladní a trh na dobytek.

Právo Německé, na ned. Reminiscere, na sv. Jakuba, na ned. po stěti sv. Jana, na sv. Emer., na sv. Tomáše a týden před tím trh na dobytek.

Právo Slovenské na ned. po sv. Řehoři, na ned. Rogate, 24. července, na ned. po sv. Havlu, vždy čtvrtý den před tím hodné trhy na dobytek.

Předmír, na neděli Quasimodog., v pond. po sv. Jana Křt., čtvrtou ned. adventní.

Prešov, 27. ledna, na sv. Trojici, 10. srpna, 14. září, 30. listop.

Prešpursk, na sv. Fabiána a Šebest, na ned. Latare, na vstoupení Páně, 2. července, 10. srpna, na sv. Michala, na sv. Lucii a den před tím trh na dobyt.

Privide, v nitr. stol., 20. ledna, 19. března, 3. května, 10. srpna, na den povýšení sv. Kříže, na sv. Lukáše.

Pruské, 12. března, 24. dubna, 24. června, 11. srpna, 19. listop.

Puchov viz Pouchov.

Pukanec, v neděli Septuag., na ned. devítiník na sv. Jiří, na navštívení P. Marie, na sv. Egídia, na sv. Mikuláše.

Ráb, ve středu po květné ned., ve středu před Božím Tělem, 22. července, 8. září, 19. listop.

Radošovce, nitr. stol., 6. ledna, 3. května, na ned. Exaudi, 26. června, 2. července, 14. září.

Radvan, na sv. Stanislava, třetí ned. po sv. Trojici, na narození P. Marie, 30. listop.

Rajec, v pond. po sv. Mat., po sv. Jiří, po sv. Zofii, po stěti sv. Jana po sv. Voršile, po sv. Mikuláši.

Ratkova, na obrác. sv. Pavla, na narození sv. Kříže, na sv. Štěpána krále, na sv. Lucii.

Revúce Veliká. v gem. stol., na sv. Josefa, 13. června, na sv. Matouše, 16. prosince a vždy den před tím trh na dobyt.

Rimavská Sobota, 6. ledna, na květnou ned., 15. května, na sv. Markéta, na stěti sv. Jana, na sv. Voršilu.

Rožomberk. Liptov., 7. ledna, 19. března, na vstoup. Páně, 29. září 1. prosince, nad to ještě od 3 Králů až do Velikonoci každý čtvrtek trhy na dobytek.

Sabinov. 24. února, 24. dubna, 24. června, na pov. sv. Kříže, 7. pros.

Sarvaš, v Békešské stol., na sv. Matěje, zvlášť na dobytek, na sv. Jana Křt., na sv. Lukáše, na sv. Tomáše.

Sebechleby. (Klib), v hont. stol., na obrácení sv. Pavla, na sv. Filipa a Jak., na sv. Jana Křt., na Magd., na povýšení sv. Kříže, na sv. Kateřinu.

Segedin. na sv. Jiří, 31. července, 10. října, 30. září, vždycky se počíná v pon.

Senec. (Warberg), v prešp. stol., 6. ledna, na ned. květnou, na sv. Urbana, 13. září, 18. října, den před tím trh na dobytek.

Senice. v pond. po neděli Okuli, na ned. Miseric., na ned. po Božím Těle, v pond. před rozeslání sv. apoštolů, na sv. Augustina, druhý pond. po sv. Michalu, na sv. Alžbětu, na sv. Tom.

Serdahely. (Svedist), v Situ aneb Čalokezy, na den sv. Prýsky, na sv. Ladisl., 2. července, 11. listop.

Sereď, v nitr. stol., 2. února, 15. května, 24. června, 15. října.

Sjelnáec, v lpt. stol., 2. února, na neděli Okuli, 1. května, 25. července, 2. listop. a od 1. ledna až do Velikonoci trh na dobytek.

Skallier, druhý den po Hronnicích, v outerý po ned. Reminiscere, v out. po ned. Rogate, 2. července, na sv. Jakuba, na narození P. Marie, 1. listopadu, 13. pros. a den před tím trh na dobytek.

Slovenská Lipce, 6. ledna na ned. Septuagesim., na sv. Ducha, na sv. Jakuba, 4. října.

Sobola Spišská, 6. ledna, 24. dubna, na sv. Bartoloměje, 1. listop.

Sobotiště, v nitr. stol., na sv. Matěje, v pond. velikonocní, na narození P. Marie, na sv. Matouše, na sv. Lukáše, na počest P. Marie.

Sahy, při Joli, 24. února, 24. března, 19. května, 4. srpna, 22. září, 3. listop. s trhy na dobytek.

Šahy, v zel. stol., 15. května, 15. srpna, 21. září, 5. listopadu.

Šandorf, v pond. po ned. Palm., v outerý svatodušní, na Bartol., na sv. Luk.

Šaryš, na ned. Latare, na rozeslání sv. ap., 15. srp., 11. listop., vždy ve středu.

Šarluby, ve středu po jmenu P. Ježíše, na ned. Reminiscere, ve středu před Velikonoci, ve středu před sv. Duch., 21. září, ve středu před Vánoci a 3 dni před tím trh na dobytek.

- Šaštín**, na obrácení sv. Pavla, na sv. Josefa, na sv. Stanislava, na prom. Christa Pána, na povýšení sv. Kříže, na sv. Havla, na sv. Ondřeje, vždy v následující středu a toho dne trh na dobytek.
- Šoproň**, v outery po neděli Invok., 1. květná, 7. srpna, 19. listopad.
- Štávnice**, každé suché dni, a vždy v pondělí před tím trh na dobytek.
- Stará Tura**, v outery po 3 Králicích, po neděli Judika, po vstoupení Páně, po sv. Janu Křt., po nanebevzetí P. Marie, do sv. Michalu, po sv. Kateřině, a vždy den před tím trh na dobytek i každou sobotu znamenitý trh na obilí.
- Stará Ves**, v Spiši, na neděli Palm., 29. června, 4. října, 8. prosince.
- Staré**, v zempl. stol., 22. ledna, 24. června, 26. července, 28. září, 30. listopad.
- Staré Hradý** (Uherské), 6. ledna, 5. května, 2. srpna, 21. září, 28. října, a vždy den před tím trh na dobytek.
- Středa**, při Váhu, 2. února, 15. května, 24. června, 15. srpna.
- Stupava**, v přesp. stol., na zelený čtvrtek, 1. května, 25. července, 20. srpna, 6. listopad., 21. prosince.
- Sučany**, na 3 Krále, 24. dubna, na sv. Žofii, 25. července, 8. září, dva týdny po sv. Michalu.
- Šurany**, v nitr. stol., 25. ledna, 1. května, 10. srpna, 2. listopad., s trhy na dobytek.
- Sv. Kříž**, při Hroně, ten týden po Hromnicích, po sv. Jiří, po sv. Janu Křteli, po nanebevzetí P. Marie, po sv. Michalu a po obětování Panny Marie; vždy v pondělí trh na dobytek a v outery trh výklad.
- Sv. Martin**, v Turbi, 24. února, na zelený čtvrtek, v pondělí před sv. Duchem, na sv. Vavřince, na sv. Bartoloměje, na sv. Martina. Nad to na vlnu 25. a 26. května a 25. i 26. září.
- Sv. Mikuláš**, v Liptově, na neděli Reminiscere, na ued. Exaudi, 24. srpna, na sv. Mikuláše.
- Těkov**, (Pars), na neděli Invokavit, na vstoupení P., 8. září, 11. listopada.
- Temešvár**, na neděli Reminiscere, na Sv. Ducha, na neděli před sv. Michalem, 6. prosince podle starého kalendáře.
- Teplíc**, v trenč. stol., 19. března, 29. června, 2. září, 7. prosince a den před tím trh na dobytek.
- Terezyopel** (Subotica), v Banátě, na vstoupení P. podle starého kalendáře. 6. pros. s velkými trhy na dobytek.
- Tisovec**, 17. ledna, 19. května, na sv. Vavřince, na sv. Emer.
- Tokay**, 25. března, 24. června, 26. července, 22. září, 26. října, 21. pros.
- Trenčín**, 2. února, v pondělí po neděli Judika, na sv. Ducha, 2. července, na sv. Petra v okovech, na povýšení sv. Kříže, na svat. Lukáše, na sv. Ondřeje a přes celý púst v pondělí trh na dobytek.
- Trnava**, 11. ledna, a 16., 22. a 27. února
19. a 21. dubna, 14. a 19. června, 26. a 31. července, 30. srpna a 4. září, 18. a 23. října, 6. a 11. pros.
- Trnovec**, v Lip., na sv. Matěje, na Sv. Ducha, na sv. Vavřince, Havla a Lucii.
- Trstenna**, v Oravě, v pondělí po sv. Dorotě, v out. svatodušní, na sv. Jiří, 16. července, na den po nanebevzetí P. Marie, v pondělí po sv. Martinu.
- Turany**, v Turci, 5. ledna, na Sv. Ducha, na sv. Emericha.
- Tvrdošín**, v Oravě, v pondělí po obrácení sv. Pavla, 1. května, na povýšení sv. Kříže, v pondělí po všech Svatých.
- Ungvár**, (Uhvár), 25. ledna, na ned. Palm., 7. května, 25. července, 29. září.
- Vaenv**, ve středu před květ. ned., 2. červ. 16. října, ten týden před Vánoct, a velk. trhy na dob.
- Varyn**, v trenč. stol., v pondělí po sv. Fab. a Šeb., po Latare, po sv. Trojici, po sv. Markétě, po naroz. P. Marie, po první ned. adventní a vždy před tím ve středu trh na dob.
- Velká**, v Spiši, 28. ledna, v out. po květ. neděli, 6. června, 1. října.
- Velké Topolčany**, na sv. Antonína, na sv. Řehoře, 6. května, v pondělí po sv. Trojici, na sv. Magdalenu, na sv. Bartol., na sv. Matouše, na sv. Leopolda.
- Velký Varadin**, 6. ledna, na Boží Tělo, 2. července, 1. září, 4. října.
- Vesprým**, 6. ledna, na sv. Řehoře, na sv. Floriana, 10. srpna, na uaroz. P. Marie, 6. prosince.
- Vrablany**, na ned. Sexag., Miserik, 1. srpna, 25. listopada, 21. prosince.
- Vrbové**, v nitr. stol., ten den po novém roce a před ním trh na dob., v pondělí po Sexag., na neděli Palm., po Kantáte; předsešle pátky trh na dob., též 16. června, 22. července, 14. září, 11. listopad. a vždy před tím trh na dobytek.
- Vrbovice**, v nitr. stol., v pondělí před těmito dny, totiž před obrác. sv. Pavla, před Judika, před Kantáte, před sv. Janem Křt., před naroz. P. Marie, a v pondělí po všech Svatých.
- Zemplin**, 6. února.
- Zemplin**, 4. ledna, na sv. Matěje, 30. listopada.
- Zvolen**, 12. ledna na dobytek, na sv. Matěje, na zelený čtvrtek, na Boží Tělo, 14. září, na sv. Alžbětu jen na dobytek, na sv. Tomáše.
- Žabrokreky**, v nitr. stol., na zelený čtvrtek, ve středu před vstoupením Páně, v outery před Božím Tělem, na povýš. sv. Kříže, v pondělí po sv. Žofii.
- Zernovce**, v pondělí po sv. Fabianu a Šebestianu, po sv. Trojici, po sv. Jukubu.
- Zilina**, v pondělí po sv. Dorotě, 10. dubna, na svat. Filipa a Jakuba, na Boží Tělo, na svatého Štěpána krále, na povýšení svatého Kříže, na svat. Havla, na svat. Lucii.

Obsah.

Od strany 1. až do strany 16 jest obyčejný červený kalendář na přestupný rok 1860, východ a zapad slunce, čtvrté měsíce a rozličné připomínky.

Čtení kalendářské.

Od strany 17—32. Židovský kalendář. Památní dnové. Dnové postní. — Čtvero suchých dní. — Letopisné známky. — Povátný čas velikonoční. — Noremní dnové. — Svati patronové zemšť. — Čtvero částek ročních. — Zaumění na slunci a na měsíci. — Letopočet nové doby. — Znamení oběžnic čili bludic větších. — Škály pro všechny korunní země. — Nové peníze. — Nejvyšší císařský rod panující v říši Rakouské. — Zpráva o Dědictví SS. Cyrilla a Methodia. — Církevní časopisectví. — Patronové rozličných řemesel, pořadkův a živností rozmanitých.

Čtení životopisné.

I. Viktor Šlossar str. 38. — II. Josef Voráč str. 37.

Čtení děje- a zeměpisné.

Jak to vypadalo u mého dědečka, od Nikolau-a str. 38. — Dárek sv. Mikuláše str. 42. — Bratrstvo střídmosti ve farnosti Tvaroženské str. 44. — Zádrba str. 47. — Z pastýřského listu str. 38. — Vranov, od Dra. Bílého str. 49.

Čtení naučné.

Srůček Pravdomil, od Fr. Dědka str. 60.

Čtení z hospodářství.

Lék proti zlým časům, od † J. Štěstného str. 69. —

Čtení zábavné.

Vesnický pastýř, od Em. Sahánka str. 91. — Poustevník Theodul, od Leop. Urbana, str. 104. — Osudy řemeslníka, od Jana Soukupa, str. 111. — Zbořený kostel, od Ant. Dudíka str. 134. — Bůh se staral, od Fr. Klíněče str. 140. —

B a s u ě.

Kapla sv. Jakuba u Ivančic, od Jana Soukupa str. 151. — Křesfan jsem, od Dra. Bílého str. 153. — Rodénice, od Matěje Procházky str. 154. — Štěstý večer, od Václ. Novotného str. 155. — Koleda malíckých žákův, od téhož str. 156. — Kvítka z ohoru pověstí a pověr, od Tom. Šimbery str. 156. — Na hrobě otcově s Jarní, od Vladimíra Štěstného str. 166. — Sněženka, od Jind. Dvořáka str. 166. — Sv. Gunther, od Meth. Halabaly str. 168. — Písně o SS. Cyrillu a Methodiu, od Dra. Jana Bílého I., Meth. Halabaly II., Ser. Obdržálka III., Jana Soukupa IV., Vladimíra Štěstného V. str. 168. —

Čtení rozmanité.

Oprava kostela v Dolních Dubňanech, od Šmigmatora str. 172. — Seclené požehnání v Záhlavcích, od Fr. Škopálka str. 175. — Obecní a školní knihárny, týž str. 180. — Drobnučky str. 183.

Výroční trhové.

Na Moravě, v Čechách a na Slovensku. — 188.